รายงานการวิจัย

การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก (Family Attitudes and Behaviors of Victims Affecting Trafficking in Human, especially Women and Children)

เสนอต่อ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้วิจัย ผศ.ดร.มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์

พ.ศ.2549

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์

รายงานการวิจัย : การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก. - -กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้(ประเทศไทย) , 2549.

300 หน้า.

1. ความสัมพันธ์ในครอบครัว 2. การค้าประเวณี

I. ชื่อเรื่อง

306.8

ISBN : 978-974-7473-11-7

พิมพ์ที่ : บริษัท มิสเตอร์ก็อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด

เลขที่ 261/375 ถนน จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0-2800-2290 โทรสาร 0-2800-2291, http://www.misterkopy.com,

Email : support@misterkopy.com

ปีที่พิมพ์ : ธันวาคม 2549

จำนวนที่พิมพ์ : 50 เล่ม

ที่ปรึกษา

นายสุวิทย์	ขันธาโรจน์	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
นางกิ่งแก้ว	อินหว่าง	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
นายจิตราภา	สุนทรพิพิธ	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
นายสุจิตต์	ไตรพิทักษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
นางอัจฉราฉวี	หาสุณหะ	หัวหน้ากลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

คณะทีมวิจัย

ผศ.ดร.มาตาลักษณ์	ออรุ่งโรจน์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.สุชาดา	รัตนพิบูลย์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
นางสาวนฤมล	มะชรา	นักวิจัยอิสระ
นายปิติ	โพธิวิจิตร	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยนักวิจัย

นางสาวจงรัก จารุพันธุ์งาม	นักวิจัยอิสระ
นางสาวมณิสรา จุลสมัย	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
นายวัชรชัย จิรจินดากุล	นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ประสานงาน

นางสาวสุวรรณา	ไชยโยธา	สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
นางปัทมา	ปาณิวรรณ	สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

คำนำ

ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ว่า บุคคลจะถูกบังคับให้เป็นทาสมิได้ และการค้าทาสไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ไม่อาจทำได้เช่นกัน เพราะการเอาคนลงเป็นทาสแสดงว่า บุคคลนั้นเปรียบเสมือนสิ่งของที่ใครจะเอาไปค้าขาย หรือทำอย่างไรก็ได้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ก็ได้รับรองไว้เช่นกันในหลายๆ มาตรา เช่น มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 26 และ มาตรา 28 เป็นต้น

นอกเหนือจากการรับรองสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และมีบทบัญญัติที่เป็นการลงโทษอยู่หลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการค้ามนุษย์ยังคงอยู่ และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่มักเป็นเด็กและผู้หญิง เนื่องเพราะด้วยสภาพอายุที่อ่อนเยาว์ อ่อนประสบการณ์ต่อโลก รวมถึงสภาพร่างกายตามธรรมชาติที่มีความอ่อนแอเป็นทุนเดิม เด็กและสตรีจึงมักตกเป็นเหยื่อดังกล่าว

ถึงกระนั้นก็ดี ครอบครัวนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในวงจรปัญหาดังกล่าว บางครั้งครอบครัวมีส่วนช่วยแก้ปัญหาด้วยการให้ความรู้ ความรัก ความอบอุ่น รวมถึงความเข้าใจแก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่หลงผิด หรือตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ ซึ่งในหลายกรณีมีการกระทำอย่างเป็นขบวนการ แต่มีไม่น้อยที่ครอบครัวเป็นตัวผลักดันทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องตกอยู่ภายใต้ปัญหาการค้ามนุษย์

สิ่งที่น่าสนใจ คือ ทัศนคติหรือท่าทีที่มีต่อเรื่องดังกล่าวจะเป็นอย่างไร ในงานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาไปที่ประเด็นที่สำคัญ คือ

1. ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
2. ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของหญิงและเด็กกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ดังนั้น ทางคณะผู้ทำวิจัยจึงหวังว่าการศึกษางานครั้งนี้ จะเป็นการช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงปัญหาการค้ามนุษย์ที่ยังคงอยู่ และมีระดับความรุนแรงที่น่าเป็นห่วง ให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุต่อไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

คำนำ..... I

สารบัญ..... II

สารบัญตาราง..... VII

บทที่ 1 ที่มาและกรอบของการศึกษาวิจัย..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 ความมุ่งหมายหลักและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย..... 4

1.3 ขอบเขตของการศึกษา..... 4

1.4 นิยามศัพท์สำคัญ..... 6

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 6

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและความหมายของการค้ามนุษย์..... 8

2.1 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์..... 8

2.1.1 แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย..... 8

2.1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัฒน์..... 9

2.1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาวะแวดล้อม..... 12

2.1.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน..... 14

2.1.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคล..... 15

2.1.2 ทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย..... 17

2.1.2.1 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์..... 17

2.1.2.2 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม..... 18

2.1.2.3 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม..... 21

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

2.2 แนวคิดและขอบเขตของการให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการค้ามนุษย์..... 25
2.1.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์..... 26
2.1.1.1 ความหมายทั่วไป..... 27
2.1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์..... 29
2.1.2 ประวัติความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์..... 32
2.1.2.1 ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของการค้ามนุษย์..... 32
2.1.2.2 วิวัฒนาการของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย..... 34
2.1.2.3 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้ามนุษย์..... 39
2.1.3 ความหมายของการค้ามนุษย์..... 42
2.1.3.1 คำนิยามตามกฎหมายระหว่างประเทศ..... 42
2.1.3.2 คำนิยามตามกฎหมายต่างประเทศ..... 44
2.1.3.3 คำนิยามตามกฎหมายไทย..... 48

บทที่ 3 ทบทวนวรรณกรรม..... 51
3.1 สถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์..... 51
3.1.1 สถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์โดยทั่วไป..... 52
3.1.2 ภาพรวมของสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย..... 56
3.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากการค้ามนุษย์..... 61
3.1.3.1 ผลกระทบต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์..... 61
3.1.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัวของเหยื่อในการค้ามนุษย์..... 62
3.1.3.3 ผลกระทบต่อสังคม..... 63
3.2 รูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน..... 64
3.2.1 การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Sexual Exploitation)..... 65
3.2.2 การแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและแรงงาน (Economic related and labour exploitation)..... 65
3.2.3 ตัวอย่างกรณีศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและต่างประเทศ..... 66

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์..... 70
3.3.1 กฎหมายระหว่างประเทศ..... 71
3.3.1.1 อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการเอารัดเอาเปรียบจากการค้าประเวณีของผู้อื่น (Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949)..... 72
3.3.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights 1966: ICCPR)..... 74
3.3.1.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 1966: ICESCR)..... 75
3.3.1.4 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Woman and the Optional Protocol 1979: CEDAW)..... 76
3.3.1.5 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN Convention on the Rights of the Child 1989 : CRC)..... 77
3.3.1.6 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000)..... 81
3.3.1.7 พิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะต่อผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime)..... 83
3.3.2 กฎหมายภายในประเทศ..... 85
3.3.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา..... 86
3.3.2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539..... 87

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

3.3.2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 87
3.3.2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 88
3.3.2.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 88
3.3.2.6 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 88
3.3.2.7 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 89
3.3.2.8 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 91
3.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย 93
3.4.1 ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ 93
3.4.1.1 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 93
3.4.1.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม 97
3.4.1.3 ปัจจัยทางด้านการเมือง 97
3.4.2 วิเคราะห์ปัญหาการค้าหญิงในประเทศไทย 100
3.4.2.1 การย้ายถิ่นและการค้าหญิงไทย 102
3.4.2.2 การเติบโตของการค้าหญิง : ภาพจากหมู่บ้าน 102
3.4.2.3 รูปแบบอื่นของการค้าหญิง 109
3.4.3 แหล่งค้าผู้หญิงในประเทศไทย 113
3.4.3.1 ซ่องปิด 113
3.4.3.2 ซ่องเปิด 113
3.4.3.3 บ้านโทรศัพท์ 114
3.4.3.4 สถานอาบอบนวด 115
3.4.3.5 ร้านอาหาร โรงน้ำชา และบาร์รำวง 116
3.4.3.6 บาร์อโกโก้ 117
3.4.3.7 บาร์เบียร์ 117
3.5 มาตรการในการป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย 118
3.5.1 นโยบายและแผนระดับชาติ 118
3.5.2 มาตรการทางกฎหมาย 127
3.5.3 มาตรการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 132

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

3.5.4 มาตรการด้านพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศ 132
3.5.5 การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ 133
3.6 งานวิจัยและงานวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง 134
3.7 กรอบและแนวทางการศึกษาวิจัย 142

บทที่ 4 แผนการดำเนินงานและระเบียบวิธีวิจัย 143
4.1 สมมุติฐานของงานวิจัย 143
4.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 145
4.3 วิธีการศึกษาวิจัย 151
4.4 ระยะเวลาการดำเนินงาน 152
4.5 การออกแบบงานวิจัยและเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 153
4.5.1 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ 153
4.5.2 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ 163

บทที่ 5 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล 166
5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 167
5.1.1 เพศ 170
5.1.2 ช่วงอายุ 170
5.1.3 สถานภาพสมรส 171
5.1.4 ระดับการศึกษา 172
5.1.5 ข้อมูลอื่นๆ 172
5.2 พฤติกรรมเสี่ยง 173
5.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อปัญหาการค้ามนุษย์ 175
5.3.1 ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ 175
5.3.2 ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ 182
5.3.3 การเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ 192
5.3.4 การช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ 198
5.3.5 การป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ 205

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

5.4 สรุปรายงานผลการสัมภาษณ์โดยการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ 212
5.4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์ 212
5.4.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์ 215
5.5 สรุปรายงานผลการสัมมนาย่อยในประเด็นสำคัญ 220
5.5.1 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย 220
5.5.2 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 222
5.5.3 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้ จังหวัดสงขลา 224
5.5.4 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้ว 227
5.5.5 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี 229

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 232
6.1 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรศึกษา..... 233
6.1.1 สรุปผลการวิจัย..... 233
6.1.2 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของทัศนคดีและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง..... 235
6.1.3 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของ ผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์..... 238
6.2 ข้อเสนอแนะ..... 244

บรรณานุกรม.....252
ภาคผนวก
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย
ภาคผนวก ข คำถามที่ใช้สำหรับสัมภาษณ์
ภาคผนวก ค รายงานปัญหา อุปสรรคและข้อสังเกตจากทีมวิจัยภาคสนาม

บทที่ 1

ที่มาและกรอบของการศึกษาวิจัย

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการค้าหญิงและเด็กมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจากงานวิจัยในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา[1]ประกอบกับรายงานการค้ามนุษย์ประจำปี ฉบับที่ 6 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานติดตามตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2549 พบว่า ความยากจนเป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากความยากจนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่ออัตราการขยายตัวของชุมชนเมือง ความเสื่อมของศีลธรรม และการแตกแยกของสถาบันครอบครัว อนึ่ง ค่านิยมเพศชายเป็นใหญ่ วิถีชีวิตที่นิยมความฟุ่มเฟือย การหลงมัวเมากับลัทธิบริโภคนิยม และการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็กและเยาวชนในทางที่ผิดโดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น การผลิตสื่อลามกอนาจารโดยมีผู้แสดงเป็นหญิงหรือเด็ก หรือการโฆษณาเซ็กส์ทัวร์ทางอินเตอร์เน็ต ก็ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้อัตราการค้ามนุษย์เพิ่มสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ ในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าของระบบคมนาคมขนส่งและเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูล ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางและการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วกว่าในอดีต ทำให้ปัจจัยเหล่านี้กลายเป็นสภาวะแวดล้อมที่ส่งเสริมให้สถานการณ์การค้าหญิงและเด็กในทุกรูปแบบทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง นอกเหนือจากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวในข้างต้นนี้ ประเทศไทยถูกพาดพิงว่ามีความเกี่ยวข้องกับการค้าหญิงและเด็กทั้ง 3 สถานะ คือ เป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง และถูกกดดันจากสังคมโลกให้เร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว[2] ดังนั้น เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นของ

[1] โปรดดูคำอธิบายโดยย่อในหัวข้อ “งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง” หน้า 135 ในบทที่ 3 ของรายงานวิจัยฉบับนี้

[2] กล่าวคือประเทศซึ่งไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการขจัดการค้ามนุษย์ตามกฎหมายของสหรัฐฯ จะได้รับการจัดอันดับให้อยู่ใน “ระดับ 3” ในรายงานการค้ามนุษย์ประจำปีฉบับที่ 6 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานติดตามตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2549 ซึ่งการจัดอันดับดังกล่าวอาจนำไปสู่การที่สหรัฐฯ จะลดความช่วยเหลือที่ไม่ใช่ด้านมนุษยธรรมหรือไม่เกี่ยวกับการค้าแก่ประเทศนั้น ๆ

รัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 ประเทศไทยจึงได้ประกาศให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กเป็นวาระแห่งชาติ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่จะใช้ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างบูรณาการและยั่งยืน

ทั้งนี้ จากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า พื้นฐานสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มีจุดเริ่มจากความไม่มั่นคงในชีวิตและการขาดเสถียรภาพของสถาบันครอบครัว นอกจากนี้ ทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและบุคคลในกลุ่มเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นในแง่มุมของค่านิยมเกี่ยวกับลัทธิบริโภคนิยม ความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยหรือแนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ได้เช่นกัน อนึ่ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน และการเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นไปโดยสมัครใจ ถูกล่อลวง ชักชวนจากคนในครอบครัว บุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนเหล่านี้ก็สะท้อนให้เห็นว่าหญิงและเด็กที่ปกติแล้วเป็นบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษกำลังตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งจากบุคคลภายในครอบครัวเองและบุคคลภายนอกด้วย ดังนั้น การศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะนำผลการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวไปใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคณะผู้วิจัยจะตระหนักดีว่าปัญหาการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบันมีหลากหลายวัตถุประสงค์ ทั้งที่เป็นการค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานเยี่ยงทาส การกดขี่แรงงานต่างด้าว การบังคับ ข่มขู่ ล่อลวง หรือชักจูงให้ค้าบริการทางเพศ การค้าอวัยวะ การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน ฯลฯ หากแต่ด้วยข้อจำกัดบางประการส่งผลให้การศึกษาวิจัยในงานชิ้นนี้ไม่อาจกระทำได้ในทุกประเด็น ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งศึกษาในประเด็นการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์เท่านั้น เนื่องจาก ประเด็นการค้าแรงงานหญิงและเด็กในปัจจุบันมักมีแนวโน้มไปในลักษณะของการค้าแรงงานต่างด้าวเสียเป็นส่วนใหญ่[3] ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยผ่านเอกสารและได้สอบถามจากเจ้าหน้าที่กรมการจัดหางาน กองตรวจและคุ้มครองคนหางาน ซึ่งประจำอยู่ที่ท่าอากาศยานดอนเมือง เมื่อประมาณต้นเดือนมีนาคม 2549 ประกอบกับข้อความในตอนหนึ่งของรายงานการค้ามนุษย์ประจำปี ฉบับที่ 6 ระบุว่า *"... ทุก ๆ ปี เรามีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับปรากฏการณ์การค้ามนุษย์ ซึ่งในรายงานประจำปี 2547 เราใช้ข้อมูลของรัฐบาลสหรัฐฯ ซึ่งแยกข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติตามกลุ่มอายุและเพศเป็น*

[3] โปรดดูประกอบ สุรีย์พร พันพึ่ง และคณะ. คนรับใช้ในบ้าน : แรงงานอพยพจากพม่ามาไทย, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548, 261 หน้า, วิยะดา ทองมิตร, "การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, พรสรรค์ วัฒนางกูร. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและนโยบายความมั่นคง มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 เป็นต้น

ครั้งแรก ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่ามีผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กประมาณ 600,000 ถึง 800,000 คนที่ถูกค้าข้ามพรมแดนระหว่างประเทศทุกปี โดยที่ประมาณร้อยละ 80 ของคนเหล่านี้เป็นผู้หญิงและเด็ก และในจำนวนนี้มีผู้เยาว์อยู่สูงถึงร้อยละ 50 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นด้วยเช่นกันว่าเหยื่อข้ามชาติส่วนใหญ่ถูกนำตัวมาค้าในลักษณะที่เป็นการแสวงประโยชน์ทางเพศในเชิงการค้า..."[4] จึงเห็นได้ว่า การค้าหญิงและเด็กในปัจจุบันส่วนใหญ่มักเป็นกรณีของการบังคับ ข่มขู่ ล่อลวง หรือชักจูงเพื่อเข้าสู่ธุรกิจการค้าบริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการค้าบริการภายในประเทศหรือในต่างประเทศก็ตาม[5] ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวนำรายได้มาสู่บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการอย่างมหาศาลและสามารถกระทำได้โดยง่าย เพราะหญิงและเด็กที่มักตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบนี้เป็นกลุ่มคนที่ง่ายต่อการบังคับ ข่มขู่ ล่อลวงหรือชักจูงนั่นเอง

อนึ่ง นอกจากการจำกัดกรอบของการทำงานโดยเน้นไปที่ปัญหาการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กเป็นเป้าหมายหลักแล้ว การทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกรอบของการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กก็เป็นประเด็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ในปัจจุบัน การมองว่าการค้าบริการทางเพศในทุกรูปแบบ ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือไม่ ยังเป็นข้อถกเถียงและมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ โดยเฉพาะการพิจารณาว่า *"การค้าบริการทางเพศของหญิงโดยความสมัครใจถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ในรูปแบบหนึ่งด้วยหรือไม่"* ซึ่งในประเด็นนี้ คณะผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาในเชิงแนวความคิด โดยเฉพาะในกรอบของการให้คำนิยามในทางกฎหมายในบทที่ 2 และ 3 ก่อนจะได้ดำเนินการกำหนดกรอบของการศึกษาวิจัยโดยละเอียดในลำดับต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ งานศึกษาในโครงการนี้จึงจัดทำขึ้นโดยมุ่งตอบโจทก์วิจัยในประเด็นหลักสำคัญ คือ สถานการณ์ปัจจุบันมีความรุนแรงของปัญหาการค้าหญิงและเด็กเพียงใด และมีสาเหตุหรือปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว ตลอดจนศึกษาถึงแนวโน้มหรือทิศทางของค่านิยม วัฒนธรรม ทัศนคติในการดำรงชีวิตของครอบครัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงในชุมชน รวมถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ญาติ ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยงที่อาจมีผลต่อการเพิ่มหรือลดจำนวนการค้าหญิงและเด็กในอนาคตต่อไป

อนึ่ง โครงการวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบของเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่ารายงานการวิจัย (research report) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่าง**การวิจัยเชิงทฤษฎี**และ**การวิจัยเชิงประจักษ์** กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการมุ่งค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ยังไม่ชัดเจน หรือยังไม่ได้รับการพิสูจน์แน่ชัด โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

---

[4] รายงานการค้ามนุษย์ประจำปีฉบับที่ 6 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานติดตามตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2549, หน้า 2.

[5] โปรดดูหนังสือพิมพ์ "คม ชัด ลึก" ฉบับวันจันทร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2547, หน้า 1 และ 16, วันศุกร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ 2547 หน้า 1 และ 16, วันพุธที่ 18 กุมภาพันธ์ 2547 หน้า 1 และ 17, วันพฤหัสบดีที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547 หน้า 1 และ 17 หรือหนังสือพิมพ์ "ไทยรัฐ" ฉบับวันพุธที่ 21 กรกฎาคม 2547 หน้า 1 และ 16 เป็นต้น

และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้มีข้อสรุปในเรื่องนี้โดยเฉพาะมาก่อน คณะผู้วิจัยก็จำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยเชิงทฤษฎีเข้ามาช่วย โดยการคิดและสร้างแนวทางในการพิสูจน์ความเชื่อและความเข้าใจของนักวิจัย เพื่อยืนยันความรู้ที่นักวิจัยเชื่อหรือตั้งสมมุติฐานไว้ ในขณะเดียวกัน อุปสรรคประการหนึ่งของคณะผู้วิจัยในการทำงานครั้งนี้ คือ การขาดข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะของฐานข้อมูลกลาง ดังนั้น ในกรณีดังกล่าว นักวิจัยจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยการทำงานโดยวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ เพื่ออธิบายพฤติกรรมบางอย่างแทนตัวแปรแท้จริงในทางทฤษฎี เช่น ในกรณีของการวิเคราะห์ผลของรายได้และรายจ่าย หรือผลของภาระหนี้สินและประเภทของหนี้สิน เป็นต้น[6]

1.2 ความมุ่งหมายหลักและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ความมุ่งหมายหลักของคณะผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การนำไปสู่ข้อสรุปบางประการเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กเพื่อธุรกิจบริการทางเพศ ส่วนความมุ่งหมายรองของงานวิจัยนี้ คือ การพยายามทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มดังกล่าว และสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาเพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ต่อไป

ทั้งนี้ การศึกษาเรื่อง “การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก” นี้ มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ

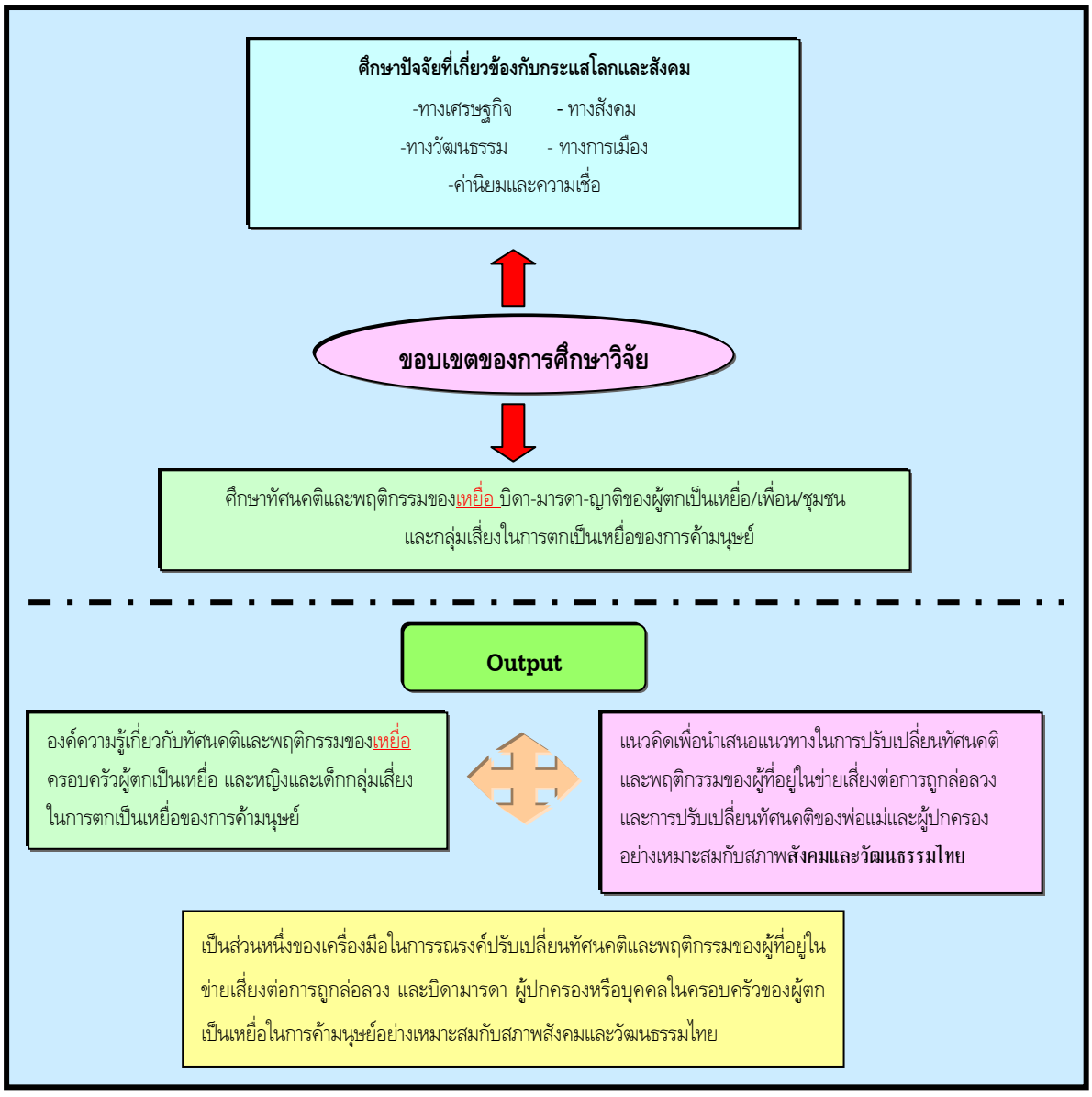
(1) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
(2) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของหญิงและเด็กกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
(3) เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

[6] เทียนฉาย กีระนันทน์, สังคมศาสตร์วิจัย, โครงการตำรา ลำดับ 29, ศูนย์บริการเอกสารวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 12 -16.

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในส่วนของขอบเขตการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ รวมทั้งการเคลื่อนไหวของกระแสโลก ค่านิยม และทัศนคติของชุมชน บิดา มารดา ญาติ เพื่อน รวมทั้งพฤติกรรมของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ดังปรากฏตามแผนภาพแสดงขอบเขตในการศึกษาวิจัยต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงขอบเขตในการศึกษาวิจัย

1.4 นิยามศัพท์สำคัญ

หญิง หมายถึง เพศของบุคคลธรรมดาตามสภาพที่ถือกำเนิด[7]

เด็ก หมายถึง เด็กทั้งหญิงและชายที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น[8]

การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) หมายถึง การที่หญิงหรือเด็กถูกบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร แสวงหาประโยชน์ ด้วยการเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งหญิงหรือเด็ก โดยการคุกคาม ขู่เข็ญ ใช้กำลังบีบบังคับ ประทุษร้าย ลักพาตัว ใช้อุบายล่อลวง หลอกลวง ชักจูง ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม อาศัยช่องว่างจากสภาพที่อ่อนแอเปราะบางในทางมิชอบ หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใด เพื่อให้ได้รับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากการค้าประเวณีของหญิงและเด็กนั้น

การค้าหญิงและเด็ก หมายถึง หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ

เหยื่อ หมายถึง หญิง[9]หรือเด็ก[10]ที่เป็นหรือเคยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ

ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ หมายถึง บิดามารดา พี่น้อง ญาติสืบสายโลหิตและผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ในลักษณะถาวรหรือมีลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกัน

กลุ่มเสี่ยง หมายถึง กลุ่มหญิง[11]และเด็ก[12]ที่ตกอยู่ในสภาวะที่ง่ายต่อการถูกล่อลวง ชักจูง บีบบังคับ หรือขู่เข็ญให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพราะเหตุปัจจัยอันเกี่ยวแก่ความยากจน การขาด

---

[7] คำพิพากษาฎีกาที่ 157/2524 น.146 - ในคดีอาญา

[8] ตามข้อ 1 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก – CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

[9] หญิงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 40 ปี

[10] เด็ก (ไม่ว่าเด็กหญิงหรือเด็กชาย) อายุต่ำกว่า 18 ปี

[11] หญิงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 40 ปี

[12] เด็ก (ไม่ว่าเด็กหญิงหรือเด็กชาย) อายุต่ำกว่า 18 ปี

การศึกษาที่เพียงพอ อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมแออัดและเต็มไปด้วยสิ่งเร้า ติดสารเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับผู้ค้าบริการทางเพศหรือสถานค้าบริการทางเพศไม่ว่าในลักษณะใด และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่อาจมีผลต่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก[13]

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยในโครงการ “การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก” มี 3 ประการหลัก ได้แก่

(1) ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวหญิงและเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

(2) ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของหญิงและเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของการค้ามนุษย์

(3) ได้แนวคิดเพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

(4) เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวง และบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย

➢➢➢➢➢

[13] แนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมที่อาจมีผลต่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผ่านงานเขียนในอดีตและรวบรวมเป็นประเด็นในการตั้งสมมุติฐานไว้นั่นเอง

บทที่ 2

ความหมายของการค้ามนุษย์ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาแนวคิด ทัศนคติ และทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อนำฐานความรู้ดังกล่าวไปประกอบเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในลำดับต่อไป

อนึ่ง เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยแยกการอธิบายออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ **ส่วนที่หนึ่ง** เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตและคำจำกัดความของการค้ามนุษย์ ซึ่งในส่วนนี้จะได้นำเสนอคำอธิบายเกี่ยวกับ *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การต่อต้านการกระทำที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการละเมิดต่อสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประการหนึ่งด้วย และ **ส่วนที่สอง** เป็นการศึกษาแนวคิด ทัศนคติ และทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ขอบเขตและความหมายของการค้ามนุษย์

ในยุคโลกาภิวัตน์ไม่มีประเทศหรือภูมิภาคใดที่ปลอดจากเครือข่ายของการค้ามนุษย์โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เนื่องจากการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ให้ผลตอบแทนเป็นตัวเงินมูลค่ามหาศาลในขณะที่มีความเสี่ยงน้อย ด้วยเหตุนี้ กระบวนการค้ามนุษย์จึงเติบโตอย่างรวดเร็วและแทรกซึมอยู่ในประเทศต่างๆทั้งที่เป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา โดยสร้างผลประโยชน์ตอบแทนแก่เครือข่ายค้ามนุษย์มูลค่าไม่ต่ำกว่า 7,000 ล้านดอลล่าร์สหรัฐ[14]ต่อปี อันถือได้ว่าเป็นรายได้สูงสุดอันดับสามรองจากการค้าอาวุธและการค้ายาเสพติด

อนึ่ง จากสภาพความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้กลายเป็นหนึ่งในวาระเร่งด่วนของประชาคมโลกซึ่งองค์การสหประชาชาติได้เรียกร้องให้รัฐบาลของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องเร่งหามาตรการเพื่อป้องกันและปราบปราม รวมทั้งให้การเยียวยาแก่หญิงและเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ[15]

---

[14] ข้อมูลจาก ศูนย์สตรีศึกษา (Women's Studies Center) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ในบทความชื่อ "ตีตรา" กับการแก้ปัญหา "ค้ามนุษย์", เมษายน 2549. โดย www. Soc.cmu.ac.th.

[15] ศิริพร สโครบาเนค, เซ็กส์ข้ามชาติ เซ็กส์อินเตอร์เน็ต (กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทรรศน์ มูลนิธิวิถีทรรศน์, 2544), หน้า 152 – 153.

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น[16] ซึ่งสังคมโลกได้ตระหนักและเห็นพ้องต้องกันว่า การค้าหญิงและเด็กเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้าแรงงานในลักษณะที่มีการบังคับขู่เข็ญ ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้ใช้ประเทศไทยเป็นที่แสวงหาประโยชน์มหาศาลจากการค้าหญิงและเด็ก โดยประเทศไทยตกอยู่ในสถานะที่เป็นประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์

ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกาจัดให้ประเทศไทยอยู่ในระดับสองที่ต้องเฝ้าระวังในรายงานประจำปีเรื่องการค้ามนุษย์ฉบับปี พ.ศ. 2546 เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเห็นว่ารัฐบาลของประเทศไทยยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของความพยายามที่สำคัญในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และตามรายงานดังกล่าวได้ระบุว่าประเทศไทยล้มเหลวที่จะแก้ไขปัญหาและให้ความคุ้มครองแก่เหยื่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในกรณีของชาวกัมพูชาที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากการทำงานข้างถนน[17] และถูกส่งกลับกว่า 600 คน ในช่วงเตรียมการประชุมเอเปกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2546 รวมถึงการส่งหญิงและเด็กชาวกัมพูชาอีกเป็นจำนวน 236 คนกลับในเดือนมีนาคม พ.ศ.2547 ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นการส่งกลับโดยที่มิได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบหรือให้การคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แต่อย่างใด ซึ่งจากผลของการกระทำดังกล่าวทำให้ประเทศไทยถูกจับตาเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ซึ่งหากประเทศไทยถูกจัดไว้ในระดับสามเมื่อใดก็จะถูกคว่ำบาตรในลักษณะตัดทุนความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา รวมถึงการคัดค้านจากสหรัฐอเมริกาในการที่จะได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนระหว่างประเทศและธนาคารโลกทันที[18]

อย่างไรก็ตาม เมื่อปี พ.ศ.2548 ที่ผ่านมารายงานประจำปีของสหรัฐอเมริกายังคงจัดประเทศไทยอยู่ในระดับสองอีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีความพยายามในการดำเนินมาตรการตอบโต้การลักลอบค้ามนุษย์ในภูมิภาคเอเชีย เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น เวียดนาม ปากีสถาน ลาว เนปาล อินเดียและฟิลิปปินส์[19]

อนึ่ง เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุดและง่ายต่อการทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอนำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ตามลำดับ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดพื้นฐานในประเด็นของ ***"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"*** ซึ่งเป็นสิทธิสูงสุดตามกฎหมายทั้งในระดับสากลและกฎหมายภายในประเทศอันผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องให้ความเคารพและมิอาจจะก้าวล่วงได้

---

[16] ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ วันที่ 8 สิงหาคม 2547, "ค้ามนุษย์" ปราบได้จริงหรือ โดย www.manager.co.th/crime

[17] "การทำงานข้างถนน" ในที่นี้ หมายถึง การทำงานรับจ้างทั่วไปที่มีรายได้ต่ำ ไม่แน่นอน และไม่มีความมั่นคง เช่น กรรมกร ช่างแบกปูน คนรับขนสินค้า ลูกจ้างรายวันในร้านค้าต่างๆ เป็นต้น

[18] ศิริพร สโครบาเนค, การค้ามนุษย์ แนวคิด กลไก และประเด็นท้าทาย**,** กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิผู้หญิง, 2548, หน้า 36.

[19] อุบล ชาญปรีชาสมุทร, "ค้ามนุษย์วิกฤติที่ต้องเร่งเยียวยา," เดลินิวส์, 14 มิถุนายน 2548, หน้า 4.

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอประวัติและความเป็นมาของค้ามนุษย์รวมถึงก่อนที่จะไปทำการศึกษาเกี่ยวกับความหมายและคำนิยามของการค้ามนุษย์ในลำดับต่อไป

2.1.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในการศึกษาถึงพัฒนาการของหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จำต้องมีการศึกษาถึงความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของหลักการนี้ ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ คือ ***1. ความหมายทั่วไป*** ซึ่งจะอธิบายถึงขอบเขตและคำจำกัดความของคำว่า *"สิทธิมนุษยชน"* ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญและที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเวลาต่อมา และ ***2. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*** ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนต่อปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

2.1.1.1 ความหมายทั่วไป

ในปทานุกรมฉบับทั่วไปได้นิยามคำว่า *"สิทธิมนุษยชน"* หรือ Human Rights ว่าหมายถึง สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลซึ่งปกป้อง *"ปัจเจกบุคคล"* หรือ *"กลุ่มบุคคล"* จากการกระทำที่ต้องห้ามของสมาชิกอื่นหรือรัฐ โดยกฎหมายระหว่างประเทศหรือจารีตประเพณีระหว่างประเทศ[20]

นอกจากนี้ ในปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยังได้ให้คำจำกัดความ *"สิทธิมนุษยชน"*[21] ว่าหมายถึง สิทธิที่ครอบคลุมการดำรงอยู่ของมนุษย์ เพื่อชีวิตที่ดีในสังคมที่ดี โดยมีหลักการที่สำคัญ 3 เรื่องคือ สิทธิในชีวิต สิทธิในการยอมรับนับถือและสิทธิในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองตามแนวทางที่ชอบธรรม

ซึ่งจากคำจำกัดความในเบื้องต้นดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสิทธิมนุษยชนย่อมเป็นสิทธิที่ยึดโยงและผูกพันอยู่กับความเป็น *"มนุษย์"* ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มี *"สภาพบุคคล"*[22] ทุกคนนั่นเอง

ทั้งนี้ Thomas Wurtenberger[23] ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า *"มนุษยชน"* หรือ Humanity ว่า หมายถึง มนุษย์สายพันธุ์เฮอร์โมเซเปี่ยนทุกคนที่มีถิ่นกำเนิดอยู่บนโลกนี้ อย่างไรก็ตาม ในทางกฎหมาย

---

[20] The West's Encyclopaedia of American Law. Vol 6, 1997,West Publishing Company, 1997.

[21]โปรดดู ปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

[22] มาตรา 15 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ *"สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดและอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย"*

[23] Thomas Wurtenberger. "Humanity as an element in Penal Law" , Law and state (1971), p. 106 – 113. และโปรดดู Marie-Luce PAVIA. "La découberté de la dignité de la personne humaine." La Dignité de la Personne Humaine. (Paris : Economica, 1999), p. 3 - 23.

โดยเฉพาะกฎหมายอาญาได้มีการอธิบายขยายขอบเขตของคำว่า *"มนุษยชน"* ออกไปในรายละเอียด โดยมีการจำแนกองค์ประกอบในการเป็น *"มนุษยชน"* ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ *"วิธีการคิด หรือทัศนคติที่อยู่ภายใน"* ซึ่งในความหมายนี้โดยปกติถือว่าเป็นอย่างเดียวกับ *"ความมีมนุษยธรรม"* (humanness) และบอกถึงทัศนคติที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น (humane attitude) ซึ่งคือการไม่เห็นแก่ตัวและตระหนักถึงมนุษย์ผู้อื่นนั่นเอง

ประการที่สอง สื่อให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาทางด้านศีลธรรมและจิตใจที่มีอยู่ในตัวคน ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเหนือเรื่องส่วนบุคคลใด ๆ ซึ่งเป็นการมองในลักษณะวิวัฒนาการของความคิด

ประการสุดท้าย ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดคือมีความหมายสื่อไปถึง *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* หรือ Human dignity ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่พิเศษและสำคัญของตัวบุคคล ทั้งนี้ เนื่องจาก Wurtenberger เห็นว่ามนุษย์โดยธรรมชาติพื้นฐานแล้วมีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ ดังนั้น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือความเป็นคนจึงมีอยู่เฉพาะตัวมนุษย์เท่านั้น และในปัจจุบันนี้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้กลายเป็นศีลธรรมขั้นสูงและเป็นหลักประกันการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตตามปกติ หรือการใช้อำนาจทางการเมือง และอำนาจตามกฎหมายของรัฐ

อนึ่ง เนื่องจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติไม่ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้อย่างเฉพาะเจาะจง[24] โดยมีการกำหนดแต่เพียงองค์ประกอบของสิทธิดังกล่าวไว้เท่านั้น ดังนั้น ความหมายของ *"สิทธิมนุษยชน"* จึงต้องขึ้นอยู่กับบริบท (context) ในการใช้คำว่าสิทธิมนุษยชนตามแต่กรณี ทั้งนี้ จึงเห็นได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมีความเป็นพลวัตอยู่เสมอ โดยขึ้นอยู่กับบริบทต่าง ๆ ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา อย่างไรก็ตาม ความไม่หยุดนิ่งของแนวคิดในเรื่องนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจะเป็นสิ่งที่ผันแปรตามกาลเวลาเสียทั้งหมด กล่าวคือ ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาต่อไปได้นั้น *"เป้าหมายสูงสุด"* ในเรื่องสิทธิมนุษยชนก็คือ *"การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* ซึ่งเป้าหมายนี้จะเป็นหลักการสำคัญที่มีความชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเพียง *"เครื่องมือ"* หรือ *"วิธีในการปฏิบัติ"* ที่เป็นทั้งมาตรฐานของหลักประกันและมาตรการคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์เท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ในเวลาต่อมา *"สิทธิมนุษยชน"* จึงกลายเป็นหลักการสำคัญในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพหรือเพื่อความมีศักดิ์ศรีอันเท่าเทียมกันของมนุษย์ และในที่สุดได้กลายมาเป็นอุดมการณ์ในทางโลก (secular ideology)[25] รูปแบบใหม่ที่ยืนยันความมีสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ

---

[24]จะเห็นได้ว่าในสังคมระหว่างประเทศได้มีการบัญญัติถึงประเด็นเกี่ยวกับสิทธิทางแพ่ง การเมืองเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิทธิมนุษยชนและถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อมนุษย์ไว้ เช่น International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), International covenant on Civil and Political Rights (1966), Optional Protocol to the International Covenant on Civil And Political Rights (1966) เป็นต้น

[25] จรัญ โฆษณานันท์, สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน: ปรัชญา กฎหมายและความเป็นจริงทางสังคม (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), หน้า 15.

สำหรับประเทศไทย แนวความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีมานานแล้วเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการดำเนินชีวิตภายใต้หลักคำสอนทางพุทธศาสนาซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน[26] โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่ได้โดยการยึดเอา "*คุณค่า*" อันมีแกนกลาง คือ การเคารพซึ่งสิทธิของผู้อื่นเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวพุทธต่างยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมานานแล้ว เพียงแต่ไม่ได้เรียกหลักการนี้ว่าสิทธิมนุษยชนเท่านั้นเอง

อนึ่ง หากพิจารณาถึงเนื้อหา[27]ของ *"สิทธิมนุษยชน"* จะพบว่าในข้อ 3 ของปฏิญญาฯซึ่งเป็นโครงสร้างหลัก มีการจัดเนื้อหาของสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก หลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ 3 ประการที่ครอบคลุมนัยแห่งสิทธิต่าง ๆ ทั้งทางแพ่งและทางการเมือง โดยบัญญัติไว้ ในข้อ 4 ถึงข้อ 21 ได้แก่ สิทธิในชีวิต สิทธิในการได้รับการยอมรับนับถือ และสิทธิในการที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่ง *"สิทธิในชีวิต"* เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการที่จะมีชีวิตอยู่และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัย รวมถึงการได้รับสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตอันได้แก่ปัจจัยสี่ หรือการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษในกรณีที่เป็นคนพิการ คนชรา คนปัญญาอ่อน เป็นต้น สำหรับสิทธิที่จะได้รับการยอมรับได้มีการบัญญัติเป็นข้อกำหนดให้บุคคลปฏิบัติต่อกันโดยตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิตที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่วนสิทธิในการที่จะพัฒนาตนเองเป็นการให้บุคคลได้มีโอกาสจากสังคมในการที่จะพัฒนาตนเองอย่างชอบธรรม เพื่อที่จะสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และปกครองตนเองได้

ส่วนที่สอง หลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ซึ่งบัญญัติไว้ในปฏิญญาฯข้อ 22 ถึงข้อ 27 ได้แก่ สิทธิในทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นสิทธิที่บุคคลพึงมีในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคม และมีความจำเป็นสำหรับเกียรติภูมิของมนุษยชาติ ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพโดยเสรี แต่ทั้งนี้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรของแต่ละประเทศ

ส่วนที่สาม ตามปฏิญญาฯ ข้อ 28 ถึงข้อ 30 เป็นการรับรองว่าบุคคลชอบที่จะได้รับประโยชน์จากสังคมของตนและนานาประเทศในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามที่ปฏิญญานี้ได้ระบุไว้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการเน้นถึงหน้าที่ซึ่งปัจเจกบุคคลพึงมีต่อประชาคมของตน และในตอนท้ายเป็นข้อห้ามมิให้รัฐ กลุ่มชน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดกล่าวอ้างสิทธิตามปฏิญญานี้เพื่อดำเนินกิจการ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายสิทธิและเสรีภาพตามที่ปฏิญญานี้ได้รับรองไว้

อนึ่ง องค์การสหประชาชาติได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้สิทธิดังที่ได้กล่าวมานั้นบังเกิดผลอย่างแท้จริง โดยกำหนดกลไกต่าง ๆ ไว้ 3 วิธีด้วยกัน กล่าวคือ

(1) การส่งเสริม (Promotion) ได้แก่ การดำเนินการในด้านการกำหนดมาตรฐาน (standard setting) ในเรื่องรูปแบบของการออกกฎหมายปฏิญญาหรืออนุสัญญาต่าง ๆ

---

[26] บรรเจิด สิงคะเนติ,หลักการพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญใหม่ (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543)

[27] นพนิธิ สุริยะ, สิทธิมนุษยชน (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2537), หน้า 58-61.

(2) การคุ้มครอง (Protection) ได้แก่ การดำเนินการในด้านการกำหนดวิธีการและกลไกตามอนุสัญญาต่าง ๆ หรือโดยการดำเนินการขององค์การสหประชาชาติ

(3) การป้องกัน (Prevention) ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมให้คำปรึกษาแนะนำให้การศึกษาและให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

2.1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการกล่าวถึง *"คุณค่า"* ของความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นคุณค่าที่ไม่ขึ้นอยู่กับเวลาหรือสถานที่และเป็นคุณค่าที่มีผลในทางกฎหมาย ทั้งนี้ Guenter Duerig ได้อธิบายคำว่า *"ศักดิ์ศรี"* ไว้ว่า หมายถึง *"มนุษย์ทุกคนเป็นมนุษย์โดยอำนาจแห่งจิตวิญญาณของเขาเอง ซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากความเป็นอยู่ในสภาวะธรรมชาติที่ปราศจากความเป็นส่วนบุคคล และการทำให้บรรลุเป้าหมายภายในขอบเขตส่วนบุคคลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลนั้นเอง ในอันที่จะกำหนดตนเองและในการสร้างสภาพแวดล้อมของตนเอง"*[28] จากแนวความคิดดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าความหมายของ *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* ต้องประกอบด้วยรากฐานอันเป็นสาระสำคัญ 2 ประการที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ คือ สิทธิในชีวิตร่างกายและสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค กล่าวคือ

- ***" สิทธิในชีวิตและร่างกาย"*** เป็นสิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิดเป็นสิทธิของปัจเจกบุคคลที่มีอยู่ในสภาวะธรรมชาติ ดังนั้น สิทธิในชีวิตและร่างกายจึงไม่อาจจะถูกพรากไปจากบุคคลได้ แต่ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้ได้รับหลักประกันมากขึ้นโดยบทบัญญัติกฎหมายของรัฐได้รับรองให้ สิทธิในชีวิตและร่างกายจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอิสระที่จะกำหนดตนเองได้ตามเจตจำนงที่ตนประสงค์ และจากการที่มนุษย์มีเจตจำนงโดยอิสระในอันจะสร้างสภาพแวดล้อมของตนเองหรือพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ดังนั้น บุคคลแต่ละคนจึงต้องเคารพในความเป็นส่วนบุคคลของแต่ละคน
- ***" สิทธิในความเสมอภาค"*** สิทธิในความเสมอภาคเป็นการแสดงว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดย *"สิทธิในความเสมอภาค"* เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลต่อปัจเจกบุคคลและปัจเจกบุคคลต่อสังคม ดังนั้น ถึงแม้มนุษย์จะมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตนก็ตาม แต่หากขาดหลักประกันในเรื่องหลักความเสมอภาคแล้ว บุคคลนั้นอาจได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมหรืออาจถูกเลือกปฏิบัติจากผู้ใช้อำนาจรัฐ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงตนอยู่ได้

[28] บรรเจิด สิงคะเนติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 26, หน้า 32.

อย่างมีศักดิ์ศรีอย่างแท้จริง ปัจเจกบุคคลจึงต้องมีหลักประกันในเรื่องหลักความเสมอภาค ควบคู่ไปกับสิทธิในชีวิตและร่างกายด้วย ฉะนั้น หลักความเสมอภาคจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"*

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเสรีภาพในการกำหนดตนเองของมนุษย์ในทางความคิดนั้นถือว่า มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในทางนามธรรมเท่านั้น ดังนั้น คุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะของ *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* นี้ แท้จริงแล้วไม่อาจจะทำให้เท่าเทียมกันได้สำหรับมนุษย์ทุกคน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกฎหมายในแต่ละรัฐจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันได้ดำเนินการด้วยวิถีทางตามกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพวกเขาเหล่านั้น โดยมีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับการคุ้มครองไว้ดังนี้[29]

1) คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะต้องดำรงอยู่ถึงแม้ว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีความบกพร่องทางจิต จิตผิดปกติ หรือจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ในกรณีนี้ยังต้องถือว่าในทางกฎหมายแล้วบุคคลนั้นมีความสามารถที่จะกำหนดตนเองได้ และบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะใช้เสรีภาพนั้นอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาความจริงว่าบุคคลนั้นสามารถใช้เสรีภาพนั้นได้หรือไม่

2) คุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังดำรงอยู่ถึงแม้บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสร้างความเสื่อมเสียให้แก่ตนเอง เช่น กรณีของอาชญากร ซึ่งแม้ว่าบุคคลเหล่านี้ได้ใช้เสรีภาพไปในทางที่ผิดและสร้างความเสื่อมเสียให้แก่ตนเอง แต่อาชญากรเหล่านั้นก็ยังต้องได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่[30]

3) การแทรกแซงของรัฐอาจเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ แม้ว่าบุคคลนั้นได้ตัดสินใจอย่างอิสระในการแสดงเจตนายินยอมให้รัฐทำการแทรกแซงดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวรัฐย่อมไม่มีอำนาจที่จะขอความยินยอมจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อการแทรกแซงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากแต่ต้องปกป้องมิให้มีการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์รวมทั้งจากรัฐเอง

4) การแทรกแซงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจกระทำได้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะยังไม่ถือกำเนิดหรือบุคคลนั้นได้ตายไปแล้วก็ตาม เช่น ชีวิตในครรภ์มารดาย่อมได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกันกับบุคคลที่ได้ถือกำเนิดมาแล้ว ดังนั้น ในมุมมองของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์[31] การทำแท้งชีวิตในครรภ์มารดาที่มิได้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายหรือการที่รัฐมิได้เข้าไปปกป้องต่อชีวิตของเด็กใน

---

[29] Duerig in : Maunz/Duerig, Grundgesetz-Kommentar, Art. 1 Abs. 1, Rdnr. 19 ff.

[30] มีข้อสังเกตว่า "จากแนวคิดนี้ จะเห็นได้ว่า อาชญากรยังสมควรได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง โดยพึงได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งมิได้ถือว่าเป็นอาชญากร แต่เป็นเพียงผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และผู้ค้าบริการทางเพศที่ในปัจจุบันถือว่าเป็นเหยื่อของระบบทุนนิยมและสังคม จึงยิ่งต้องให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่พวกเขาเหล่านี้ด้วยความเอาใจใส่" (ข้อสังเกตจากผู้วิจัย)

[31] ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าขอบเขตการตีความคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" นั้นกว้างกว่า "สิทธิมนุษยชน" ซึ่งกรณีหลังนี้จำกัดเฉพาะเมื่อมนุษย์ผู้นั้นมีสภาพบุคคลอยู่เท่านั้น

ครรภ์มารดาดังกล่าวย่อมเป็นการขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศเยอรมันได้วินิจฉัยว่ากฎหมายอาญาที่อนุญาตให้ทำแท้งได้นั้นเป็นโมฆะ โดยให้เหตุผลว่าชีวิตที่ได้รับการพัฒนาอยู่ในครรภ์มารดานั้นถือเป็นอีกชีวิตหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของรัฐธรรมนูญเพราะมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว เช่นเดียวกันกับการใช้ประโยชน์จากศพของมนุษย์ในทางการวิจัยเพื่อการอุตสาหกรรมก็อาจเป็นการละเมิดในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์[32] ได้เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม หากผู้ตายได้ตัดสินใจด้วยตนเองในการที่จะอุทิศร่างกายของตนเพื่อการศึกษาวิจัยในทางแพทย์อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการรักษาเยียวยาผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ในกรณีเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

อนึ่ง *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ "* นั้นถือว่าเป็นคุณค่าสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การกระทำของรัฐทั้งหลายจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณค่าอันสูงสุดของรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพราะมนุษย์มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือในการดำเนินการของรัฐ แต่เป็นเรื่องที่รัฐต้องดำรงอยู่เพื่อมนุษย์ มิใช่มนุษย์ดำรงอยู่เพื่อรัฐ ด้วยเหตุนี้ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ จึงถือว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการวางรากฐานของหลักเสรีภาพของบุคคลและหลักความเสมอภาคในเวลาต่อมา ดังนั้น การตีความเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพทั้งหลายจะต้องถือว่าเนื้อหาของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นพื้นฐานที่จะต้องนำมาใช้ประกอบในการตีความสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่าเนื้อหาในทางหลักการทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพทั้งหลาย รวมทั้งการแทรกแซงของรัฐต้องกระทำภายใต้ขอบเขตของการคุ้มครองของสิทธิและเสรีภาพทุกประเภทโดยต้องพิจารณาในประเด็นของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบเสมอ

สำหรับกรณีของประเทศไทย ได้มีการบัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 มาตรา 26 และมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ.2540 โดยมาตรา 4 บัญญัติว่า *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง "* ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญของไทยได้ให้การรับรองและคุ้มครองแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจน โดยแยกออกจากสิทธิและเสรีภาพ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าหรือวัตถุในทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่ได้รับรองคุ้มครองแยกต่างหากจากสิทธิและเสรีภาพ โดยต้องถือว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดของกฎหมายไทยมีสถานะเป็นรากฐานของสิทธิและเสรีภาพทั้งปวงเช่นเดียวกันกับแนวคิดสากลดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น

2.1.2 ประวัติและความเป็นมาของการค้ามนุษย์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นมาและวิวัฒนาการของการค้ามนุษย์ทั้งในระบบสากลและในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงขอแยกอธิบายวิวัฒนาการของการค้ามนุษย์โดยแยกออกเป็นลำดับดังนี้

[32]Duerig, in : Maunz/Duerig, Grundgesetz-Kommentar, Art. 1, Abs. 1 Rdnr. 26

2.1.2.1 ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของการค้ามนุษย์

แต่เดิมการค้ามนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับการค้าทาส (slavery)[33] โดยกระบวนการเริ่มต้นของการค้ามนุษย์ คือการค้าทาสโดยปรากฏจากข้อสันนิษฐานในทางวิชาการว่า การค้าทาสเกิดจากการที่มนุษย์อพยพย้ายถิ่นที่อยู่โดยการทำสงครามรุกรานกัน ซึ่งทาสในยุคแรกนี้ จึงมีเพียงผู้หญิงและเด็กที่ถูกจับเป็นเชลยเท่านั้น ส่วนผู้ชายถูกฆ่าทั้งหมด ต่อมาได้มีการขยายอาณาจักร ผู้ชายที่ถูกจับเป็นเชลยศึกจึงได้รับการยกเว้นเพื่อเกณฑ์ไว้ใช้เป็นแรงงาน

อนึ่ง เมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว ในสมัยสุเมเรียน มีกฎหมายฉบับแรกของโลก คือ ประมวลกฎหมายพระเจ้าฮัมมูราบีแห่งบาบิโลนซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการค้าทาสไว้ว่า บุคคลนั้นสามารถไถ่ถอนตัวเองให้เป็นอิสระได้อย่างไรบ้าง ส่วนในยุคอียิปต์โบราณก็เป็นแหล่งศูนย์กลางแห่งการค้าทาสจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เอธิโอเปีย อัสซีเรีย เช่นกัน ดังนั้น ในยุคนี้จึงได้มีบทบัญญัติให้คนยากไร้นั้นสามารถที่จะขายตัวเอง หรือขายบุตรธิดาไปเป็นทาสได้

สำหรับในยุคอารยธรรมกรีกโบราณนั้นมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการค้าทาสโดยระบุให้คนของกรีกหรือคนที่เกิดในเมืองนั้นไม่สามารถเป็นทาสในเมืองนั้นได้ และมีข้อยกเว้นให้คนเหล่านั้นสามารถที่จะปลดปล่อยตัวเองจากความเป็นทาสได้ หากได้กระทำคุณประโยชน์ให้กับรัฐ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลกระทบทำให้เกิดมีการลักพาตัวเด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิงจากเมืองหนึ่งส่งไปขายยังอีกเมืองหนึ่ง และภายหลังจากที่อาณาจักรกรีกล่มสลายอันเนื่องมาจากโรมันมีกองทัพที่เข้มแข็งกว่า โรมันก็ได้ขยายอาณาจักรไปสู่ดินแดนอียิปต์ แอฟริกาเหนือและในเอเชีย ไมเนอร์ ซึ่งในยุคอารยธรรมโรมันโบราณนี้จัดได้ว่าเป็นยุคที่มีความเจริญรุ่งเรืองแห่งการค้าทาสและมีชาวกรีกถูกจับเป็นเชลยส่งไปเป็นทาสที่กรุงโรมมากที่สุด ดังเห็นได้จากการที่กฎหมายบ้านเมืองของโรมัน (Jus Civile) ได้บัญญัติให้ทาสเป็นทรัพย์สินของนายทาสและไม่มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย ดังนั้น ทาสในยุคนี้จึงมีทั้งทาสที่เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลและทาสที่เป็นของรัฐ อย่างไรก็ตาม โรมันได้ปฏิบัติต่อทาสอย่างไร้มนุษยธรรมโดยใช้ทาสต่อสู้กับทาสหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ***"Gladiator"*** และใช้ทาสมือเปล่าต่อสู้กับสิงโตในลักษณะเป็นเกมส์กีฬาบันเทิงใจของนายทาส ด้วยเหตุนี้ จากสภาพการถูกกดขี่ดังกล่าวจึงได้มีการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ภายใต้การนำของสปาร์ตาคัส (Spatacus) ในอาณาจักรโรมัน 73 ปีก่อนคริสตกาล

ต่อมา ในยุคสมัยกลาง ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 15 ได้มีการกวาดต้อนชาวแอฟริกันที่เป็นทาสไปสู่ยุโรป โดยมีที่มาจากกรณีนักเดินเรือชาวโปรตุเกสจับชาวมัวร์ในแอฟริกาเหนือได้ 3 คน แต่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนอิสรภาพของตนเอง ชาวมัวร์จึงขอไถ่ถอนตัวเองโดยแลกกับทาสชาวแอฟริกันผิวดำ 10 คน ต่อมาประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 17-19 มีการสำรวจโลกใหม่ ทำให้มีการค้าทาสเป็นจำนวนมากเพื่อใช้เป็นแรงงานใน

[33] ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, "ประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์และสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย," ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การค้ามนุษย์, ห้องดอยตุง โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์ รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย, วันที่ 13-14 พฤษภาคม 2547.

การแสวงหาทวีปอเมริกา ซึ่งมีการขนส่งทาสอย่างทารุณโหดร้ายโดยให้นอนเรียงกันและผูกแขนผูกขาในเรือสำเภาขนาดใหญ่ และพบว่าในยุคนั้นประเทศสหรัฐอเมริกามีทาสผิวดำเป็นจำนวนถึง 15,000 คน

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นช่วงที่ได้มีการสำรวจทวีปแอฟริกาอันเป็นดินแดนแห่งการผจญภัยทำให้กระบวนการค้าทาสผิวดำได้แพร่ขยายไปยังประเทศตุรกี ประเทศอาราเบีย ประเทศอิหร่านและเอเชียตะวันตก ต่อมามนุษย์ได้เริ่มตระหนักว่าเราไม่ควรเอาเปรียบซึ่งกันโดยการค้าทาส และต่อมาในปี ค.ศ. 1794 ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศแรกที่ยกเลิกการค้าทาส หลังจากนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เลิกทาสในสงครามกลางเมืองในสมัยประธานาธิบดีฮับราฮัม ลินคอล์น ในปี ค.ศ.1865

หลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ยุติลงไม่นาน เมื่อกระบวนการค้าทาสผิวดำถูกต่อต้านแต่ยังมีกระบวนการบังคับใช้แรงงาน โดยที่ความหมายของคำว่า ***"การบังคับใช้แรงงาน"*** (Forced Labour) นั้นก็คือการปล่อยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลกดขี่บังคับหรือกระทำการใดๆ โดยปราศจากความสมัครใจของบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นเพื่อให้ปฏิบัติหรือทำตามความประสงค์ของตน ภายใต้ความต่ำต้อยทางศักดิ์ศรีหรือภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งในการนี้ องค์การแรงงานสากลหรือ ILO (International Labour Organization) ซึ่งอยู่ภายใต้สนธิสัญญาแวร์ซาย มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับแรงงานในเรื่องสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการของผู้ทำงาน อย่างไรก็ตามการสนับสนุนดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อฮิตเลอร์ซึ่งก้าวสู่ความเป็นผู้นำเยอรมันได้มีการปฏิบัติต่อเชลยศึกในค่ายกักกันของกองทัพนาซีเยอรมันโดยบังคับใช้แรงงานเพื่อผลิตยุทธภัณฑ์ให้กับกองทัพนาซี และภายใต้การนำของฮิตเลอร์ พวกนาซีเยอรมันได้ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์อย่างไร้มนุษยธรรมโดยเฉพาะกรณีของทำลายล้างชาวยิวชนิดให้สิ้นซากเป็นจำนวนหลายล้านคนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

ต่อมา หลังจากการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดมโนธรรมหลังจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว โดยนานาประเทศเริ่มมองว่าการกระทำต่อมนุษย์ด้วยกันในลักษณะทารุณโหดร้ายดังกล่าวสมควรถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crime Against Humanity) ดังนั้น ในปี ค.ศ.1945 ได้มีการจัดตั้งศาลพิจารณาคดีอาชญากรสงครามที่นูเร็มเบิร์ก (Nuremberg) และองค์การแรงงานสากลหรือ ILO ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติที่มีหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ได้ยกเลิกการบังคับใช้แรงงานอย่างเด็ดขาด โดยวางหลักการห้ามมิให้มีการบังคับใช้แรงงานในลักษณะของการข่มขู่ทางการเมืองหรือการศึกษา รวมถึงไม่ให้มีการลงโทษต่อผู้ที่มีความแตกต่างในทางด้านการเมือง ทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจและไม่ให้มีการกีดกันทางด้านเชื้อชาติ สังคมและศาสนาอีกต่อไป ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ตรงกับ มาตรา 4 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ห้ามลดฐานะของบุคคลลงเป็นทาสและห้ามการค้าทาสในทุกรูปแบบ จึงกล่าวได้ว่าหากมนุษย์ได้มีการปฏิบัติและให้ความเคารพต่อมวลมนุษยชาติโดยไม่แบ่งแยกในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ภาษาและศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดแล้ว มนุษย์ทุกคนก็ย่อมได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

2.1.2.2 วิวัฒนาการของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

สำหรับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใด แต่มีหลักฐานที่เด่นชัดโดยเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสามารถแบ่งวิวัฒนาการของการค้ามนุษย์ออกได้เป็น 3 ยุค ดังนี้

1) ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา-ยุคก่อนเลิกทาสในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2417)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะบทบัญญัติในกฎหมายหลายฉบับพบว่ามีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่น พระไอยการลักษณะลักพา พ.ศ. 1901 พระไอยการลักษณะผัวเมีย พ.ศ. 1904 เป็นต้น โดยหญิงที่มาประกอบอาชีพโสเภณีนั้นมีหลักฐานแน่ชัดว่าพัฒนามาจากการเป็นนางทาส[34] ทั้งนี้เพราะสภาพของหญิงยากจนและหญิงที่เป็นเชลยศึกในสงคราม หรือหญิงที่ถูกนำมาจากเมืองประเทศราชต่าง ๆ ในสมัยนั้นจะถูกขายตัวเป็นทาส และการเป็นทาสเช่นนี้ย่อมหมายถึงการปฏิบัติทุกอย่างตามที่นายทาสสั่งตลอดจนการบำเรอทางเพศให้แก่นายทาสด้วย

และจากหลักฐานที่ยืนยันการค้าหญิงเพื่อบังคับให้เป็นโสเภณี ได้ปรากฏในจดหมายเหตุของลาลูแบร์ ราชฑูตฝรั่งเศสที่เข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้กล่าวถึง ความชอบธรรมของขุนนางและนายเงิน ในการที่จะเกณฑ์ให้หญิงและเด็กหญิงที่ตนได้ซื้อมาให้ค้าประเวณี เพียงแต่การค้าประเวณีดังกล่าวจะต้องเสียเงินถวายพระมหากษัตริย์ โดยในบันทึกดังกล่าวยังได้กล่าวถึงการรับซื้อภริยาที่สามีส่งขายมาเป็นทาสด้วย[35] แสดงให้เห็นถึงแนวคิดในการมองหญิงที่เป็นภริยาในฐานะทรัพย์สินที่สามารถซื้อขายกันได้

ในช่วงรอยต่อของปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ คือ การค้าชาวจีนข้ามชาติภายใต้สภาพปัญหาภายในของประเทศจีน ทั้งปัญหาเรื่องการเพิ่มขึ้นของประชากร การเข้ามาของอิทธิพลตะวันตกตามเมืองท่าต่าง ๆ แต่ตัวเลขของการค้าหญิงจีนยังไม่ปรากฏชัดมากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่ยังเป็นการอพยพและการค้าของชายชาวจีนเพื่อเข้ามาเป็นแรงงาน โดยก่อนหน้า พ.ศ.2425 เชื่อกันว่ามีชาวจีนทั้งที่อพยพด้วยความสมัครใจและถูกเคลื่อนย้ายไปในประเทศต่าง ๆ ราว 2,000,000 คน[36]

อนึ่ง การทำสนธิสัญญาเบาริ่ง ในปีพ.ศ.2398 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากที่เคยใช้ระบบการผลิตเพื่อยังชีพและการแลกเปลี่ยน กลายมาเป็นระบบการผลิตเพื่อเป็นสินค้า โดยมีเงินตราเป็นอัตราแลกเปลี่ยน ถือเป็นการเปิดประเทศที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยตรง มีการว่าจ้างแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะชาวจีนเข้ามาทำป่าไม้ เหมืองแร่ และธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้น ในขณะที่ระบบโสเภณียังมีไม่มากนัก เพราะระบบผูกขาดการค้าประเวณีของสถานค้าประเวณีที่มีความเกี่ยวข้องในการจ่ายภาษี แต่ระบบดังกล่าวได้ถูกปลดปล่อยลงภายหลังการเลิกทาส

---

[34] ขจร จักรประณีต, "การศึกษาเปรียบเทียบมูลเหตุจูงใจในการค้าประเวณีของเด็กหญิงและสตรี," วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539, หน้า 7.

[35] ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, "โสเภณีกับนโยบายรัฐบาลไทย พ.ศ. 2411 – 2503", วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, หน้า 14.

[36] วิยะดา ทองมิตร, "การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย," (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, หน้า 30.

2) ยุคการเลิกทาส (พ.ศ.2417) – ยุคสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ.2488)

ใน พ.ศ.2417 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงออกพระราชบัญญัติพิกัดเกษียณอายุลูกทาสไทย โดยเฉพาะในมาตราที่ 1, 2 และ 3 ได้มีข้อกำหนดว่า *".....ลูกทาสก็ดี ลูกไทยที่ถูกขายตัวลงเป็นทาสก็ดี ถ้ามันเกิดปีมะโรงสัมฤทธิศก พ.ศ. 2411 อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ และปีต่อ ๆ มา อายุถึง 21 ปี ให้มันพ้นค่าตัวเป็นไทยไม่ว่าทาสนั้นจะอยู่กับเจ้าหมู่มูลนายเดิมหรือได้โอนย้ายไปอยู่กับเจ้าหมู่มูลนายใหม่ ..... หากจะเอาบุตรหลานที่เกิดตั้งแต่ปีมะโรงสัมฤทธิศก อายุต่ำกว่า 15 ปี ลงมาขายฝากให้ขายได้ตามพิกัดเกษียณอายุ แต่ถ้าบุคคลนั้นครบ 15 ปี ขึ้นไปถึง 20 ปี ต้องให้ผู้ถูกขายรู้เห็นด้วย"*[37] บทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการค้าประเวณีเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้หญิงที่เคยต้องค้าประเวณีในสถานะของนางทาสหมดสิ้นไปภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อนึ่งหลังจากที่มีการเลิกทาสประกอบกับการอพยพของหญิงต่างด้าว โดยเฉพาะจากประเทศจีนเป็นจำนวนมากเข้าสู่การค้าประเวณี ทำให้รัฐบาลออกพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2452) ที่ปรากฏคำปรารภในพระราชบัญญัติความว่า *" ทุกวันนี้หญิงบางจำพวกประพฤติตนอย่างที่เรียกว่าหญิงนครโสเภณี มีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งโรงหาเงินขึ้นหลายตำบล แต่ก่อนมาการตั้งโรงนครโสเภณี นายโรงช่วยไล่หญิงมาเป็นทาสรับตั๋วจากเจ้าภาษีแล้วตั้งเป็นโรงขึ้น ครั้งต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกทาสเสียแล้ว หญิงบางจำพวกก็รับตั๋วจากเจ้าภาษีแล้วมีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งขึ้นในพื้นที่อันควรมิควรบ้างเป็นเหตุให้เกิดการวิวาทกันขึ้นเป็นเนือง ๆ อีกประการหนึ่ง หญิงบางคนป่วยเป็นโรค ซึ่งอาจจะติดต่อเนื่องไปถึงผู้ชายที่คบหาสมาคมได้ ก็มิได้มีแพทย์ตรวจตรารักษาโรคร้ายนั้นอาจจะติดต่อเนื่องกันไป จนถึงเป็นอันตรายต่อร่างกายและชีวิตมนุษย์เป็นอันมากและยังหามีกฎหมายและข้อป้องกันอย่างใด...."* การออกพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการยอมรับสภาพของการประกอบอาชีพค้าประเวณีและการมีโสเภณีภายในประเทศ โดยจะต้องมีการขึ้นทะเบียนเพื่อเก็บภาษีและการดูแลเรื่องโรคติดต่อต่าง ๆ

ซึ่งผลจากกฎหมายดังกล่าว ทำให้มีการค้าประเวณีอย่างเปิดเผยเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากสถิติของการจดทะเบียนโสเภณีที่ได้มีการบันทึกไว้ ใน พ.ศ.2452 มีการจดทะเบียนหญิงจีน 1,441 คน หญิงไทย 950 คน หญิงเวียดนาม 58 คน หญิงลาว 50 คน และใน พ.ศ.2468 จำนวนดังกล่าวได้เพิ่มเป็นหญิงจีน 2,766 คน ขณะที่มีหญิงไทยเพียง 342 คน โดยสำหรับหญิงจากประเทศจีนนั้นพบว่าร้อยละ 90 จะถูกหลอกให้มาค้าประเวณีในประเทศไทย[38] และตัวเลขดังกล่าวได้ลดลงภายหลังจากนั้นเนื่องจากผลของการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2470 และพระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2471 หลังจากที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.1921

[37] ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 35, หน้า 216-222.

[38] ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, "ค้าหญิงจีนข้ามชาติในประวัติศาสตร์สังคมไทย," ศิลปวัฒนธรรม 21, กุมภาพันธ์ 2543 : หน้า30.

ในขณะเดียวกัน ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เข้ามาเพื่อเป็นแรงงานนั้นก็มีจำนวนไม่น้อยไปกว่ากัน โดยพิจารณาจากตัวเลขของแรงงานอพยพชาวจีนที่เพิ่มจาก 95,243 คน ในช่วง พ.ศ.2425-2435 เป็น 331,002 คนในช่วง พ.ศ.2436-2448 และเพิ่มเป็น 688,004 คนในช่วง พ.ศ.2449-2460 และมีจำนวนไม่น้อยที่ถูกนำตัวมาจากฝั่งทะเลทางใต้ของประเทศจีน ที่ซึ่งการซื้อขายเด็กหญิงกระทำกันอย่างเปิดเผยเหมือนซื้อข้าวของธรรมดา โดยมีพวกนายหน้าเป็นผู้ดำเนินธุรกิจดังกล่าวซึ่ง มีทั้งการล่อลวงและลักพาตัวและมีลักษณะคล้ายคลึงกับการค้ากุลีหรือค้าแรงงานกรรมกรอย่างเห็นได้ชัด[39]

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง กิจการการค้ามนุษย์ถูกผูกขาดอยู่กับกลุ่มธุรกิจชาวจีน โดยเฉพาะกิจการค้าประเวณีและการทำงานในบ้าน ที่มีความคลุมเครือและไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เป็นคนพาหญิงและเด็กเหล่านี้เข้ามาในประเทศไทย ที่เริ่มมีเครือข่ายความร่วมมือ เพราะเป็นธุรกิจที่ทำรายได้อย่างมหาศาล ทำให้เกิดปัญหาในการควบคุมดูแลอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ.1921 แล้วก็ตาม

3) ยุคภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ.2489) - ปัจจุบัน

ในยุคนี้เป็นช่วงที่ประเทศไทย เริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับนานาประเทศมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะกับประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ประเทศไทยได้ส่งกองทัพไปร่วมทำสงครามในคาบสมุทรเกาหลี และต่อมาได้มีการอนุญาตให้มีการจัดตั้งฐานทัพของประเทศสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย ทำให้มีทหาร นักวิชาการ นักธุรกิจจากประเทศตะวันตกเดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าประเวณีไปเป็นลักษณะใหม่ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ประกอบกับสถานการณ์ภายในประเทศที่ความยากจนแพร่กระจายเข้าไปในพื้นที่ชนบททำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบท

ในช่วงปี พ.ศ.2503-2530 ได้มีการออกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี ภายใต้แนวคิดห้ามมิให้มีการค้าประเวณีโดยเด็ดขาด แต่ปัญหาก็มิได้ลดลงและกลับทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจัยต่าง ๆ คือ ความยากจนในชนบทที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่มีการเข้ามาของฐานทัพอเมริกา และเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลทั้งในลักษณะโดยตรงและโดยอ้อมต่อปัญหาการค้าประเวณีของไทยในช่วงนั้น โดยจะเห็นได้ว่ามีหญิงและเด็กจำนวนมากเข้าสู่ธุรกิจการค้าประเวณี และถึงแม้ฐานทัพอเมริกาจะถอนออกไปในช่วงก่อน พ.ศ.2519 แต่ก็มีกลุ่มลูกค้าจากประเทศตะวันตกเพิ่มมากขึ้น และรูปแบบการค้ามนุษย์ได้มีกระบวนการการจัดส่งหญิงไทยไปประกอบธุรกิจทางเพศในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่น ฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย และประเทศในยุโรป[40] ที่แม้จะมีความเสี่ยงทั้งจากการถูกเอาเปรียบเรื่องค่าแรงและการถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ก็ยังมีผู้ที่ต้องการเดินทางไปเป็นจำนวนมาก

---

[39] หลิน ปัน, อึ่งตี่เกี้ย, แปลโดยเกษียร เตชะพีระ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คบไฟ,2540), หน้า 302.

[40] ชนกพล สกลผดุงเขตต์, "การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีของหญิงและเด็ก : ศึกษาอนุสัญญาระหว่างประเทศและเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ", วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545, หน้า 16.

นอกจากนี้ ยังมีการค้ามนุษย์ในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น อาทิเช่น การจัดหาหญิงไทยไปแต่งงานกับชายชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวเยอรมัน กิจการจัดส่งเมียทางไปรษณีย์ (Mail Order Bride) ที่แพร่หลายในประเทศออสเตรเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหญิงเหล่านี้หากไม่ประสบความสำเร็จในการแต่งงานมักจะถูกชักนำเข้าสู่ธุรกิจการบริการทางเพศหรือการบังคับค้าประเวณีต่อไป[41]

สำหรับในประเทศไทย การย้ายถิ่นของหญิงและเด็ก โดยเฉพาะเด็กหญิงในวัย 12-15 ปี เริ่มขยายจากกรุงเทพมหานครและเมืองที่เป็นที่ตั้งของฐานทัพอเมริกาไปสู่เมืองใหญ่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น หาดใหญ่และพัทยา[42] เป็นต้น โดยการเคลื่อนย้ายได้เริ่มมีแรงผลักดันในทางเศรษฐกิจจากครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด เพราะเชื่อว่าการย้ายไปทำงานในเมืองเหล่านี้ จะเป็นการช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยเฉพาะหญิงและเด็กจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เริ่มจากการไปรับจ้างทำงานและนำไปสู่ธุรกิจการค้าประเวณี[43]

สำหรับในช่วงปี พ.ศ.2521-2530 นี้ถึงแม้การเคลื่อนย้ายของหญิงและเด็กภายในประเทศ จะมีปัจจัยมาจากฐานะทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ก็เริ่มมีปัจจัยเสริมอื่น ๆ ทำให้เกิดการค้ามนุษย์อย่างเป็นขบวนการมากยิ่งขึ้น เช่น การเห็นตัวอย่างของผู้ที่เคลื่อนย้ายถิ่นไปทำงาน การชักจูงของผู้ที่เคยเข้ามาทำงานในธุรกิจค้าประเวณีที่กลับไปในหมู่บ้าน สาเหตุประการสำคัญโดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายของหญิงและเด็กจากภาคเหนือ คือ ความยากจนของครอบครัวที่ทำให้บิดามารดาขายลูกให้มาค้าประเวณีด้วยตัวของตัวเอง โดยจะมีการรับเงินไปก่อนจำนวนหนึ่ง และผู้ที่ถูกนำไปทำงานจะต้องชดใช้เป็นจำนวนเงินมากกว่าอย่างน้อย 2 เท่า นอกจากนี้ ปัจจัยจากตัวหญิงและเด็กเอง เช่น การเกิดความอับอายจากประสบการณ์ในทางเพศ ปัญหาในชีวิตสมรสและปัญหาครอบครัว สภาวะหนี้สินเป็นปัจจัยผลักที่ทำให้เกิดการสมัครใจที่จะเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี โดยหากครอบครัวมีส่วนร่วมในการรับเงินไปก่อน หญิงและเด็กก็จะเสี่ยงกับการถูกบังคับให้ค้าประเวณีในลักษณะแรงงานทาส เพื่อเร่งทำเงินที่อ้างว่าเป็นหนี้ที่จะต้องชดใช้จากการที่ผู้เกี่ยวข้องได้รับเงินไปก่อนหน้านั้นแล้ว

อนึ่ง ในช่วงปลายของระยะนี้ เริ่มมีการค้าหญิงและเด็กที่ล่อลวงและชักจูงให้ไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน โดยหญิงและเด็กจากภาคเหนือจะถูกนำไปค้าประเวณี ในขณะที่หญิงและเด็กจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะถูกนำไปเป็นแรงงานในบ้าน สำหรับหญิงที่เคยมีประสบการณ์ในการค้าประเวณีมาช่วงหนึ่งก็จะเริ่มมุ่งสู่ประเทศในยุโรป โดยมีนักท่องเที่ยวจากประเทศตะวันตกที่มีส่วนร่วมในการนำไป หลายคนถูกไถ่ตัวและได้แต่งงานกับผู้ใช้บริการ แต่หลายคนก็ไม่ประสบความสำเร็จและพยายามกลับมาเพื่อชักจูงคนอื่นไปทำงานในลักษณะนายหน้า

---

[41] ชนกพล สกลผดุงเขตต์, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 40, หน้าเดียวกัน.

[42] เป็น 2 เขตพื้นที่ในจำนวนหลายพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายของโครงการวิจัยในครั้งนี้.

[43] ศิริพร สโครบาเนค, ณัฐยา บุญภักดี และชุติมา จันฑธีโร, **การค้าหญิง: ฤาวิถีสังคมไทย** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้หญิง, 2540), หน้า 72-74.

ในช่วงปี พ.ศ.2531 จนถึงปัจจุบัน ช่วงนี้เป็นช่วงที่การค้ามนุษย์ผันแปรไปอย่างแยกไม่ออกกับแนวทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สำหรับภายในประเทศการเติบโตของการค้าหญิงและเด็กมีขั้นตอนที่เป็นระบบมากขึ้น มีการย้ายถิ่นโดยตรงจากหมู่บ้านไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การจัดส่งหญิงและเด็กไปค้าประเวณีนั้นมีรูปแบบและวิธีการคล้ายการส่งแรงงานชายไปทำงานในต่างประเทศ มีการเรียกค่านายหน้า แต่ผู้ถูกค้าจะต้องจ่ายหนี้สินที่กลุ่มบุคคลที่อยู่ในกระบวนการค้ากำหนดขึ้น ทำให้ไม่สามารถมีรายได้เป็นของตนเองในช่วงแรกของการค้าเพราะจะต้องทำงานเพื่อชดใช้หนี้สินที่นักค้ามนุษย์ได้ตั้งไว้ให้

การค้าหญิงและเด็กในระยะนี้ นอกจากจะพบว่ามีการนำหญิงและเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยทั้งภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาค้าในประเทศไทยแล้ว ยังพบว่าผู้ซื้อชาวต่างประเทศยังใช้ระบบโดยตรงในการซื้อหญิงและเด็กจากหมู่บ้าน คล้ายกับเป็นการให้สินสอดเพื่อนำหญิงไปเป็นภริยา ทำให้มีบิดามารดาจำนวนมากพอใจกับวิธีการเช่นนี้เพราะเป็นการได้เงินโดยตรง ตัวหญิงเองก็จะอยู่กับชาวต่างประเทศในช่วงสั้น ๆ โดยที่ชาวต่างประเทศมักจะเป็นฝ่ายเลิกราไปเอง เมื่อหญิงเหล่านั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางเพศได้[44]

ในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่ปัญหาการค้าหญิงและเด็กเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะในปัญหาการค้าประเวณี โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งเชื่อว่ามีผู้หญิงและเด็กที่ค้าประเวณีในช่วงนี้มากถึง 400,000[45] โดยร้อยละ 40 ของทั้งหมด คือ ประมาณ 160,000 คน เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี และมีรูปแบบการสร้างมายาคติให้บิดามารดาเห็นรายได้ที่จะได้จากการทำงานในรูปแบบของสัญญาจ้างงาน ในที่สุดก็จะนำหญิงและเด็กเหล่านั้นเข้ามาสู่การค้าประเวณีต่อไป

นอกจากนี้ การแสวงหาประโยชน์จากหญิงและเด็กในฐานะผู้ถูกค้า ก็ยังมีรูปแบบอื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เช่น การให้จัดทำสื่อลามกอนาจาร การให้บริการทางโทรศัพท์ (Sex phone) การแสวงหาประโยชน์ด้านอื่น ๆ เช่น การจัดให้มีการแต่งงานเพื่อให้ได้สถานะบางอย่าง การใช้ให้ประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ การบังคับให้เด็กเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ที่สามารถซื้อขายคะแนนจากการเล่นได้ เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการค้าหญิงและเด็กในยุคนี้ เป็นยุคที่มีรูปแบบสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเพราะมีบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทั้งบุคคลผู้ที่ถูกค้า กลุ่มนายหน้า เจ้าของสถานบริการ ผู้จ้างงาน ไปจนถึงการจัดระดับเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่น ๆรวมถึงการใช้วิธีการหลอกล่อหรือชักจูงที่ซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งยังนำเอาสารกระตุ้น เช่น สารเสพติดประเภทต่างๆ เข้ามาใช้เพื่อให้ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่สามารถออกจากอาชีพนั้นได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ ปัญหาการค้ามนุษย์จึงมิใช่เป็นเพียงปัญหาในระดับประเทศแต่เป็นปัญหาสากลโดยเฉพาะกับประเทศไทยซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศปลายทางและประเทศทางผ่านของการค้ามนุษย์ ที่จะต้องร่วมมือกับนานาประเทศในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

---

[44] ศิริพร สโครบาเนค, ณัฐยา บุญภักดีและชุติมา จันฑทีโร, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 43, หน้า 88-90.

[45] กองนโยบายและแผนงานเยาวชน, โสเภณีเด็ก (กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนงานเยาวชน, 2536), หน้า 9.

2.1.2.3 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

จากการศึกษาวิวัฒนาการของการค้ามนุษย์ในหัวข้อที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นประเด็นที่กระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชนและละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำการศึกษาความหมายของการค้ามนุษย์ในหัวข้อต่อไป

อนึ่ง บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเคลื่อนย้ายอย่างเป็นอิสระและย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า โดยสาเหตุในการย้ายถิ่นของผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องของปัญหาเศรษฐกิจ โอกาสที่จะประกอบอาชีพการงาน โดยเฉพาะสำหรับกรณีผู้หญิงที่ในประเทศต้นทางนั้นมีการจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้หญิงและครอบครัวมีฐานะยากจน โดยมีผู้หญิงจำนวนมากที่ตัดสินใจจากประเทศอันเป็นถิ่นที่อยู่เดิมเพื่อปรับปรุงสภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนแปลง รูปแบบของแรงงานไปทั่วโลก เนื่องจากในปัจจุบันโอกาสที่จะเคลื่อนย้ายสินค้าและผลผลิตต่าง ๆ มีมากขึ้น ผู้ใช้แรงงานก็มีโอกาสที่จะเคลื่อนย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมากขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่นายจ้างสามารถสร้างผลกำไรได้มากด้วยการจ้างแรงงานย้ายถิ่นจากประเทศที่ยากจนกว่าตน เมื่อความต้องการที่จะหารายได้มีมากขึ้น ในขณะที่นโยบายคนเข้าเมืองของประเทศอุตสาหกรรมกำลังเพิ่มความเข้มงวดมากขึ้นเพื่อควบคุมการหลั่งไหลของคนย้ายถิ่น แรงงานย้ายถิ่นจึงจำต้องใช้ช่องทางที่ผิดกฎหมายและพึ่งพาผู้ลักลอบนำคนเข้าเมืองเพื่อที่จะย้ายถิ่นไปหางานทำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้หญิงจึงมีโอกาสเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกนักค้ามนุษย์ ล่อลวงด้วยการให้ข้อมูลเท็จ[46]

อนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการย้ายถิ่น แต่แตกต่างจากการย้ายถิ่นและการลักลอบเข้าเมือง เนื่องจากการค้ามนุษย์มีวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบธรรมจากผู้ที่ถูกค้า ที่ต้องกลายเป็นเหยื่อและถูกริดรอนสิทธิที่จะสามารถกำหนดตัดสินใจเลือกทางชีวิตของตนเองได้และต้องดำรงชีวิตภายใต้การควบคุมของผู้อื่นซึ่งแต่เดิมเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะถูกบังคับข่มขืนใจหรือลักพาตัวจากถิ่นฐานเดิมของตน แต่ในปัจจุบันเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยความสมัครใจ แต่ถูกหลอกลวงในเรื่องประเภทของงานและรายได้และนักค้ามนุษย์อาจจะใช้วิธีการลักลอบพาเหยื่อเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทำให้เหยื่อต้องกลายเป็นคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและกลายเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมายในที่สุด[47]

---

[46] พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง, การค้าหญิงจากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้หญิงมูลนิธิผู้หญิง, 2545), หน้า 10-12.

[47] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 18, หน้า 9.

ดังนั้น ในการแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อการค้ามนุษย์จึงมีแนวคิดอยู่ 2 ประการคือ

1) แนวความคิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ที่มีต่อปัญหาการค้าประเวณี จะถือหลักปฏิบัติตามแนวคิดที่พัฒนาเป็นระบบกฎหมายซึ่งมี 4 แนวความคิด ดังนี้[48]

(1) แนวความคิดแบบห้ามไม่ให้มีการค้าประเวณีโดยเด็ดขาด (The Prohibitionist System) ซึ่งแนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากการมองว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิด ทั้งในแง่ของกฎหมาย ศีลธรรม เป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวความคิดมนุษยธรรมต่อกฎหมาย และแนวความคิดนี้ถือว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีทุกคนเป็นผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายซึ่งประเทศที่ใช้แนวความคิดนี้ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา

(2) แนวความคิดแบบปรามการค้าประเวณี (The Abolitionist System) โดยระบบแนวความคิดนี้ถือว่าการค้าประเวณีมิได้มีความผิดในตัวเอง ทำให้ตัวผู้ค้าประเวณีไม่ถูกสันนิษฐานว่ากระทำความผิดทางอาญาและมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป แต่จะจับกุมและลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น เจ้าของสถานบริการ ผู้จัดหา แมงดารวมทั้งลูกค้าผู้ใช้บริการโดยมีประเทศที่ใช้แนวความคิดนี้ ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศอินเดียและประเทศอังกฤษ

(3) แนวความคิดแบบการจดทะเบียน (The Legalizationist Sysem) ซึ่งแนวความคิดนี้ต้องการให้มีการยอมรับให้มีการค้าประเวณีโดยจัดให้มีสถานที่เหมาะสมในการค้าประเวณี (Closed Houses) จัดให้มีการจดทะเบียนผู้ค้าประเวณีและมีการตรวจสุขภาพภายในเวลาที่กำหนดเพื่อป้องกันโรค สำหรับประเทศที่พัฒนาระบบแนวคิดนี้เป็นกฎหมาย ได้แก่ ประเทศเยอรมัน

(4) แนวความคิดการค้าประเวณีมิใช่อาชญากรรม (The Decriminalization System)[49] โดยแนวคิดนี้เกิดจากการวิเคราะห์ของหญิงที่อยู่ในระบบโสเภณีที่ต้องการให้มีการยอมรับการค้าประเวณีและคุ้มครองสิทธิของหญิงบริการทางเพศโดยมีความคิดที่สำคัญ 3 ประการคือ

ก) ต้องการแยกแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์กับการค้าประเวณีเพราะมิใช่หญิงทุกคนที่อยู่ในระบบโสเภณีจะถูกบังคับให้ค้าประเวณี

ข) การกำหนดให้การค้าประเวณีเป็นอาชญากรรมซึ่งจะต้องล้มล้างให้สิ้นไปนั้นส่งผลให้เกิดการตีตราหญิงที่ให้บริการทางเพศ การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการขาดกลไกของรัฐในการให้ความคุ้มครอง ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในสภาพที่ถูกกระทำตามอำเภอใจจากเจ้าของกิจการ ผู้ซื้อบริการและสังคม โดยรวม

ค) สำหรับผู้หญิงส่วนหนึ่งการค้าประเวณี ถือว่าเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งสำหรับการหาเลี้ยงชีพ รัฐจำเป็นต้องแยกหญิงที่เลือกขายบริการทางเพศซึ่งถือว่าเป็นแรงงานให้บริการทางเพศ (Sex Worker) ออกจาก

---

[48] กอบกุล รายะนาคร, การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีและการค้าหญิง (กรุงเทพฯ: มูลนิธิผู้หญิง, 2538), หน้า 1-3.

[49] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 18, หน้า 36.

หญิงที่ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นทาสทางเพศ (Sex Slave) อันเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์

ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงมีหน้าที่ต้องให้การคุ้มครองหญิงที่ค้าบริการทางเพศโดยยอมรับว่าการค้าประเวณีเป็นงานรูปแบบหนึ่งซึ่งรัฐจะไม่ใช้มาตรการตรวจสุขภาพหรือจดทะเบียนหญิงที่ขายบริการ หากจำเป็นต้องมีการดูแลจดทะเบียนหญิงบริการทางเพศ รัฐจะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการสหวิชาชีพที่มีผู้แทนของหญิงบริการเข้าร่วมด้วย เพื่อจะได้กำหนดแนวทางนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของหญิงที่อยู่ในอาชีพบริการ

2) แนวความคิดเกี่ยวกับการให้เป็นแรงงานที่ถูกบังคับ

การค้ามนุษย์อาจเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เริ่มตั้งแต่ผู้มีหน้าที่จัดหาไปจนถึงบุคคลสุดท้ายที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้รับตัวผู้เสียหาย โดยบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ต้องตกอยู่ในสภาพการทำงานที่ถูกแสวงประโยชน์โดยมิชอบและถูกข่มขู่โดยถูกรีดเค้นแรงงานอย่างไม่ ยินยอมพร้อมใจ ในการบังคับให้ทำงานในโรงงานนรก สถานที่ก่อสร้าง สถานบันเทิง การทำงานในบ้าน การบังคับให้ขนยาเสพติดและบังคับให้เป็นขอทานเหล่านี้จึงเป็นช่องทางในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและแรงงานจากบุคคลผู้บังคับใช้แรงงานอันเป็นปัญหาสำคัญของการค้ามนุษย์ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการคือ[50]

(1) ความต้องการของนายจ้าง (Demand For Labour) เนื่องจากนายจ้างมีบทบาทในฐานะผู้ผลิตสินค้าและบริการ ตามทัศนะของนายจ้าง แรงงานจึงถือเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง จุดมุ่งหมายของการจ้างแรงงานจะขึ้นอยู่กับผลกำไร ดังนั้น จากแรงจูงใจนี้จึงส่งผลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนายจ้างในการจ้างงานโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการจ้างงาน ซึ่งในการจ้างแรงงานบางประเภท ได้แก่ แรงงานหญิงและเด็กจึงเป็นที่ต้องการของนายจ้างเพราะนายจ้างจะเสียค่าจ้างในอัตราที่ต่ำและส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลงไปด้วย

(2) การเข้ามาของผู้ใช้แรงงาน (Supply Of Labour) โดยทั่วไปการเข้ามาทำงานของแรงงานในการผลิตและบริการของนายจ้างนั้นต้องการรายได้ค่าจ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและทักษะในการฝึกฝนด้านอาชีพ แต่สำหรับผู้ใช้แรงงานที่เป็นหญิงและเด็กที่มีการศึกษาที่ต่ำ มีระดับการฝึกฝนด้านอาชีพน้อย จะทำให้มีสิทธิในการเลือกงานน้อยลง ซึ่งเป็นช่องว่างที่ถูกเข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยให้เป็นแรงงานที่ถูกบังคับได้โดยง่าย

(3) ตลาดแรงงาน (Labour Marketl) โดยลักษณะของตลาดแรงงานจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ ประเภทของงานและตัวผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นหากเป็นตลาดแรงงานที่มีการประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย อัตราค่าจ้างและสภาพการจ้าง จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของนายจ้างแต่เพียงผู้เดียว

2.1.3 ความหมายของการค้ามนุษย์

[50] บริษัทที่ปรึกษาวิจัยภาคใต้ จำกัด, โครงการการศึกษาปัญหาและทัศนคติของนายจ้างในการแก้ปัญหาแรงงานเด็ก, ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2539), หน้า 9.

จากการศึกษาพบว่าการให้คำจำกัดความของ *"การค้ามนุษย์"* มีการบัญญัติไว้ทั้งในอนุสัญญาระหว่างประเทศและในกฎหมายภายในของบางประเทศ ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยขอแยกประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับขอบเขตของคำนิยามในกรณีดังกล่าวโดยลำดับดังนี้

2.1.3.1 คำนิยามตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ในอดีตคำว่าการค้ามนุษย์ยังขาดความหมายที่ชัดเจนและแน่นอนโดยระยะเริ่มแรกตามอนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และเอารัดเอาเปรียบจากการค้าประเวณีของผู้อื่น พ.ศ.2492 ได้ให้ความหมายการค้ามนุษย์ว่า เป็นการเคลื่อนย้ายบุคคลข้ามพรมแดนเพื่อการค้าประเวณีเพียงอย่างเดียว[51] จึงทำให้หลายคนเข้าใจว่า การค้ามนุษย์ คือ การลักลอบขนคนหรือนำพาคนเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย และมุ่งเน้นเฉพาะการค้าประเวณีอย่างเดียว

แต่ในปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติได้ให้คำนิยามของการค้ามนุษย์ไว้ในพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 โดยพิธีสารฉบับดังกล่าวมีชื่อว่า ***"พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก"*** โดยข้อ 3 ได้ให้ความหมายของการค้ามนุษย์ไว้ ดังนี้[52]

"การค้ามนุษย์" หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักอาศัยหรือรับบุคคลด้วยวิธีการคุกคามข่มขู่หรือการใช้กำลังหรือการบีบบังคับในรูปแบบอื่น การลักพาตัว การใช้อุบาย หลอกลวงหรือการใช้อำนาจหรือสภาพที่อ่อนแอเปราะบางในทางมิชอบหรือการให้หรือการได้รับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้ความยินยอมของบุคคลที่มีความควบคุมเหนือบุคคลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ ซึ่งการแสวงหาประโยชน์จะรวมถึงอย่างน้อยที่สุดการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การใช้แรงงาน หรือบริการโดยกดขี่ทารุณ การเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

จากนิยามดังกล่าว การค้ามนุษย์ จึงประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. การกระทำ (Action) ได้แก่ เป็นธุระจัดหา ล่อไป ชักพาไป ซื้อ ขาย จำหน่าย นำเข้าพามาจาก ส่งออกไป รับไว้ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซ่อนเร้น

2. วิธีการ (Means) ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม ใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม ข่มขืนใจ

---

[51] อีเลน เพียรสัน, การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน กับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ, แปลโดย กุลวดี ทองไพบูลย์, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิผู้หญิง, 2545), หน้า 22.

[52] ประวิทย์ ร้อยแก้ว, การค้ามนุษย์ : นิยาม ความหมาย," ใน เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์, โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วันที่ 15-19 สิงหาคม 2548 หน้า 2-4.

3. วัตถุประสงค์ (Purposes) คือ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเหยื่อ เช่น การนำตัวไปเพื่อสนองความใคร่ เพื่อการอนาจารหรือทำการค้าประเวณี เอาตัวลงเป็นทาสหรือมีฐานะคล้ายทาส กดขี่แรงงานและตัดอวัยวะ

นอกจากนี้ในพิธีสารฉบับดังกล่าว มีข้อสังเกตดังนี้ คือ

1. ในพิธีสาร ข้อ 3 (b) ระบุว่า ความยินยอมของเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่สามารถหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นหรือข้อกล่าวอ้างให้พ้นจากการถือว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นการค้ามนุษย์ หากว่ามีการใช้วิธีการดังที่ได้กล่าวข้างต้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. พิธีสาร ข้อ 3 (c) ให้ถือว่าการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งเด็กเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์ เป็น *"การค้ามนุษย์"* แม้ว่าจะไม่มีการใช้วิธีการใด ๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้น และ

3. พิธีสาร ข้อ 3 (d) ระบุว่า *"เด็ก"* หมายถึงบุคคลใดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

นอกจากนี้ พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง (GAATW) ก็ได้ให้คำนิยามเรื่องการค้ามนุษย์ไว้ดังนี้ คือ[53]

"การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำและความพยายามใด ๆ ที่เป็นการจัดหา ขนส่ง ลำเลียงภายในหรือข้ามพรมแดน การซื้อขาย การส่งต่อ หรือการรับหรือกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลด้วยการล่อลวง การบังคับ รวมทั้งการใช้การขู่ที่จะใช้กำลังหรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ หรือการผูกมัดด้วยภาระหนี้สินเพื่อกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลนั้นให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม เช่น ในรูปแบบของงานรับใช้ในบ้าน งานบริการทางเพศ หรืองานบริการการเจริญพันธุ์ ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีค่าจ้างก็ตาม เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือเป็นแรงงานติดหนี้สิน หรือทำให้ตกอยู่ในสภาพการทำงานเยี่ยงทาสในชุมชนอื่นที่มิใช่ภูมิลำเนาที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ในขณะที่เกิดการล่อลวง บังคับ หรือมีหนี้สินผูกมัดขึ้น"

2.1.3.2 คำนิยามตามกฎหมายต่างประเทศ

ในการศึกษาคำนิยามในต่างประเทศผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอตามลำดับประเทศซึ่งได้แยกทำการศึกษาตัวอย่างประเทศที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) ประเทศเนเธอร์แลนด์[54]

ในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีคำนิยามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาโดยเฉพาะเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี ตามมาตรา 250a ดังนี้

[53] พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 46, หน้า 14.

[54] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 69.

มาตรา 250 (1)(a) บัญญัติว่า การค้ามนุษย์เป็นการใช้กำลัง การข่มขู่จะใช้ความรุนแรง การใช้อำนาจในทางมิชอบ หรือการใช้อุบายหลอกลวงเพื่อชักนำให้บุคคลอื่นทำการจากการค้าประเวณี

มาตรา 250a ข้อ 1(2) บัญญัติว่า การเคลื่อนย้ายบุคคลหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าประเวณี โดยไม่จำเป็นต้องมีการใช้กำลัง การใช้อุบายหลอกลวงหรือการบีบบังคับ การลักพาธรรมดาและหรือการจัดหาคนงานไปยังประเทศอื่นโดยที่ทราบว่าบุคคลนั้นจะเข้าไปเพื่อค้าประเวณีที่นั่นก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้เป็นการค้ามนุษย์ แม้ว่าจะเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของผู้ที่ถูกพาหรือถูกจัดหาไป

2) ประเทศเบลเยี่ยม[55]

สำหรับในประเทศเบลเยี่ยมมีกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศซึ่งมีความหมายของการค้ามนุษย์ที่กว้างกว่าประเทศอื่น ซึ่งได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และสื่อลามกเกี่ยวกับเด็ก มีผลใช้บังคับวันที่ 13 เมษายน พ.ศ.2538 ดังนี้

มาตรา 1§1 ได้บัญญัติว่า การค้ามนุษย์เป็นความผิดทางอาญา

มาตรา 1§1(1) บัญญัติว่า การลักลอบพาบุคคลเข้าประเทศ เป็นความผิดทางอาญาและให้ลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำคนต่างด้าวเข้าประเทศเบลเยี่ยม หากมีการใช้ความรุนแรง การข่มขู่ การบังคับขู่เข็ญหรือการล่อลวง

มาตรา 1§1(2) บัญญัติให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำคนต่างด้าวเข้าประเทศ หากอาศัยความอ่อนแอเปราะบางของคนต่างด้าวในเรื่องสถานะอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย สถานการณ์ที่ล่อแหลม การตั้งครรภ์ โรคภัยไข้เจ็บ หรือความพิการไปในทางมิชอบ ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีถึงห้าปีและปรับ

มาตรา 1§2 ได้บัญญัติว่า หากเป็นกิจกรรมที่กระทำเป็นปกติวิสัย ค่าปรับก็จะสูงขึ้น

มาตรา 1§3 ได้บัญญัติว่าหากกิจกรรมดังกล่าวกระทำโดยองค์กรที่จัดตั้งขึ้น (ประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป) มีบทลงโทษจำคุก 15 ปีและปรับ

จากกฎหมายดังกล่าว จึงสามารถจำกัดความหมายของการค้ามนุษย์ของประเทศเบลเยี่ยมได้ว่าการค้ามนุษย์จะต้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการค้าทางเพศ หรือการลักลอบนำบุคคลเข้าประเทศโดยการใช้กำลัง การขู่เข็ญ ความรุนแรงหรือการอาศัยสภาพที่อ่อนแอและล่อแหลมของคนต่างด้าวในทางที่มิชอบ

3) ประเทศอังกฤษ[56]

สำหรับกฎหมายของประเทศอังกฤษในปัจจุบันไม่ได้แยกการค้ามนุษย์ การลักลอบนำเข้าผู้ย้ายถิ่นและการค้าประเวณีออกจากกัน ดังนั้น จึงยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการต่อต้านการค้ามนุษย์ซึ่งให้ความหมายหรือคำจำกัดความของการค้ามนุษย์ที่ชัดเจน ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วในการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์จึงมักจะใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดในการจัดหาหญิง และดำรงชีพจากการค้าประเวณีของ

[55] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 89.

[56] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 106.

ผู้อื่นและการเข้าเมืองมากกว่าความผิดฐานอื่น เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การทำร้ายร่างกาย การกักขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการลักพาตัว

4) ประเทศสหรัฐอเมริกา[57]

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีบทบัญญัติของการค้ามนุษย์ไว้ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรา 1590 โดยได้กำหนดให้การค้ามนุษย์ คือ การทำให้บุคคลเป็นทาสด้วยการผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน ทั้งนี้ การเป็นทาสรวมถึงการตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาสโดยไม่สมัครใจ หรือการบังคับใช้แรงงานซึ่งเป็นความผิดทางอาญาด้วย นอกจากนี้ ยังได้มีการให้คำนิยามของ *"การค้ามนุษย์"* ไว้ว่า ผู้ใดที่จงใจ จัดหา ให้ที่อยู่อาศัย ขนส่ง จัดให้ หรือให้ได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม โดยมีเจตนาเพื่อใช้แรงงานหรือเพื่อการบริการ ต้องระวางโทษปรับหรือโทษจำคุกสูงสุดถึง 20 ปีหรือทั้งสองอย่าง และมีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษจำคุกตลอดชีวิตในกรณีที่มีการลักพาตัว การกระทำทารุณกรรมทางเพศอย่างร้ายแรงหรือพยายามฆ่า

จะเห็นได้ว่าจากคำนิยามในการค้ามนุษย์ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกาดังกล่าวสอดคล้องกับความหมายในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กที่ได้กล่าวไปแล้ว

5) ประเทศอิตาลี[58]

สำหรับประเทศอิตาลี ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายอาญาที่ต่อต้านการค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะ แต่การค้ามนุษย์จะถูกลงโทษในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 600 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า *"ผู้ใดทำให้ผู้อื่นอยู่ในสภาพเป็นทาสหรือทำให้ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส ต้องระวางโทษจำคุกระหว่าง 5 ปีถึง 15 ปี"*

มาตรา 601 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า *"ผู้ใดค้าหรือขายโดยประการอื่นซึ่งทาสหรือบุคคลในสภาพเยี่ยงทาส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี"*

ในความผิดฐานทำให้ผู้อื่นอยู่ในสภาพเป็นทาส เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า *"ในการทำให้ผู้อื่นอยู่ในสภาพเป็นทาส"* ย่อมหมายถึง การควบคุมบุคคลหนึ่งเหนือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเดิมความผิดตามมาตรานี้ได้นำมาใช้ในการลงโทษการกระทำความผิดเกี่ยวกับผู้เยาว์และในการบังคับให้เด็กในโรมให้เป็นขอทาน ต่อมาได้มีการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ โดยในปี พ.ศ.2539 ศาลยุติธรรมสูงสุดได้พิพากษาตัดสินว่าในกรณีที่บุคคลหนึ่งตกอยู่ภายใต้การควบคุมของอีกบุคคลหนึ่งอย่างเด็ดขาด เช่น การบังคับเด็กให้ขอทาน ให้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญานี้เช่นกัน อนึ่ง ในความเป็นทาสต้องพิจารณาจากสถานการณ์เฉพาะในกรณีนั้นและอาจมีการตัดสินพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

[57] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 119.

[58] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 137.

6) ประเทศไนจีเรีย[59]

ประเทศไนจีเรียมีประมวลกฎหมายอาญา 2 ฉบับคือประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้กับรัฐทางใต้และประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้กับรัฐทางเหนือ

ในรัฐทางใต้ของประเทศไนจีเรีย ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่นิยามความหมายการค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะ แต่มีบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2543 ที่กำหนดให้การค้าประเวณีในตัวเองเป็นความผิดอาญาและทำให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญา ซึ่งในการค้ามนุษย์เป็นการจัดหาหญิงเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเท่านั้นไม่รวมถึงการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น โดยการค้ามนุษย์จะถูกลงโทษในประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้กับรัฐทางใต้ดังนี้

มาตรา 369 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้ความเป็นทาส รวมถึงการซื้อ การขาย การดำเนินการเกี่ยวกับหรือการโยกย้ายบุคคลเพื่อที่บุคคลเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติหรือถูกกักขังควบคุมเป็นทาสหรือถูกทำให้อยู่ในสภาพของทาสในฐานะที่เป็นของจำนำหรือหลักประกันหนี้หรือเพื่อเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต่อไป ความผิดดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุกเป็นเวลาสูงสุดถึง 14 ปี

มาตรา 365 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกักขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือการหน่วงเหนี่ยวกักขังโดยข่มขืนใจบุคคลนี้

มาตรา 366 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติครอบคลุมกรณีที่มีการบังคับขู่เข็ญให้บุคคลใดกระทำการโดยการคุกคามข่มขู่ การควบคุมติดตามหรือการข่มขู่อื่นและต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปีและหากมีการทำร้ายร่างกายจะได้รับโทษหนักขึ้นเป็นห้าปี

สำหรับในรัฐทางเหนือของประเทศไนจีเรีย ก็ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่นิยามความหมายการค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะเช่นเดียวกัน

7) ประเทศโคลัมเบีย[60]

โคลัมเบีย ได้มีคำนิยามความหมายของการค้ามนุษย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 188Aแห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดนิยามการค้ามนุษย์ว่าเป็นการสนับสนุน ชักชวน บังคับ ทำให้เกิด ให้เงินทุนร่วมมือหรือเข้าร่วมในการโยกย้ายบุคคลภายในอาณาเขตของประเทศหรือต่างประเทศ โดยการใช้ความรุนแรง อุบาย หลอกลวง ในรูปแบบใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์เพื่อที่จะชักนำบุคคลนั้นเข้าสู่การค้าประเวณี สื่อลามก การผูกมัดเป็นทาสด้วยภาระหนี้สิน การขอทาน การบังคับใช้แรงงาน การแต่งงานเพื่อเป็นทาส การเป็นทาสเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์อื่นทั้งนี้ ไม่ว่าจะสำหรับตนเองหรือเพื่อบุคคลอื่น

[59] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 157.

[60] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 182.

8) ประเทศยูเครน[61]

ยูเครนเป็นประเทศแรกในสหภาพโซเวียตเดิมซึ่งได้นำกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มาใช้ในปี พ.ศ. 2541 และได้บัญญัตินิยามการค้ามนุษย์ไว้ในมาตรา 124-1 และมาตรา149 ของประมวลกฎหมายอาญา ว่า เป็นการขาย หรือรูปแบบอื่นในการโยกย้ายบุคคลโดยมีค่าตอบแทน เช่นเดียวกับการกระทำอื่นอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับบุคคล เมื่อบุคคลนั้นได้ข้ามเขตแดนของยูเครน โดยเดินทางออกไปหรือเดินทางเข้ามาในประเทศ ไม่ว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะด้วยความยินยอมหรือไม่ยินยอมของบุคคลนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการขาย หรือการโยกย้ายบุคคลเพื่อเงินต่อไปให้กับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับสื่อลามกเพื่อการค้า (*"ธุรกิจลามก"*) การกระทำความผิดทางอาญา การผูกมัดเป็นทาสด้วยภาระหนี้สิน การรับเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า การใช้ในการสู้รบโดยอาวุธ หรือการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานของบุคคลนั้น

9) ประเทศโปแลนด์[62]

แต่เดิมประเทศโปแลนด์ ไม่ได้นิยามคำว่า *"การค้ามนุษย์"* ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาโดยชัดเจน แต่ต่อมาประมวลกฎหมายอาญาในปี พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญา โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 253§1 ว่า *"ผู้ใดค้ามนุษย์ แม้ว่าจะได้รับความยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษอย่างน้อยสามปี"*

2.1.3.3 คำนิยามตามกฎหมายไทย[63]

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติคำนิยาม ความหมาย ของการค้ามนุษย์ไว้เป็นการเฉพาะ แต่พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง[64] ได้ให้นิยามของ *"การค้ามนุษย์"* ว่าหมายถึง *"การกระทำและความพยายามใดๆ ที่เป็นการจัดหา ขนส่ง ลำเลียง ภายในหรือระหว่างพรมแดน การซื้อ ขาย การส่งต่อ การรับหรือกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลที่เป็นการล่อลวงการบังคับ (รวมทั้งการใช้หรือข่มขู่ที่จะใช้กำลังหรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ) หรือการผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน เพื่อกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลนั้นให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม (เช่น ในรูปแบบของงานรับใช้ในบ้าน งานบริการทางเพศ หรืองานผลิตซ้ำเพื่อการเจริญพันธุ์) ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีค่าจ้างก็ตาม เพื่อบังคับใช้แรงงาน หรือเป็นแรงงานติดหนี้ หรือทำให้ตกอยู่ในสภาพการทำงานเยี่ยงทาสในชุมชนอื่นที่มิใช่ ภูมิลำเนาที่บุคคลผู้นั้นอาศัยอยู่เมื่อเกิดการล่อลวง บังคับ หรือมีหนี้สินผูกมัดขึ้น"*

---

[61] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 192.

[62] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 204.

[63] ประวิทย์ ร้อยแก้ว, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 52, หน้า 4-6.

[64] พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 46, หน้า 34.

ในส่วนของกฎหมายไทย มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ซึ่งให้นิยามความหมายของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้บางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากการค้าหญิงและเด็กเป็นความผิดอันถือได้ว่าเป็นการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่ง โดยมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้ *"การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขังซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้อันเป็นหญิงหรือเด็กกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อัน มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนหรือพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้"* โดยคำนิยามนี้จะต้องใช้พิจารณาประกอบกับกรณีที่ถือว่าเด็กและหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และพึงได้รับการช่วยเหลือตามบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 ซึ่งมีสาระสำคัญว่าการค้ามนุษย์หมายถึง ...

1. เด็กหรือหญิงที่ถูกบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งเด็กหรือหญิง โดยใช้อุบายล่อลวงขู่เข็ญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักรและการกระทำดังกล่าว ทำให้เด็กหรือหญิงนั้นตกอยู่ในภาวะจำยอมกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การค้าบริการทางเพศ การข่มขู่บังคับจิตใจ การใช้แรงงานโดยทารุณ กดขี่ หรือโดยเอาเปรียบในทางแรงงานประการอื่น การเอาเปรียบค่าจ้างแรงงานหรือบังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทาน หรือการกระทำอื่นใดที่ไร้คุณธรรม

2. มีพฤติการณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1. โดยกระทำต่อเด็กทั้งหญิงและชาย หรือหญิงที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือมีส่วนรู้เห็นต่อการกระทำในเบื้องต้นหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าหญิงหรือเด็กนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ซึ่งจากกฎหมายที่กล่าวข้างต้น ส่งผลทำให้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและไม่สามารถใช้ได้ครอบคลุมในทุกสถานการณ์ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวให้ความคุ้มครองเฉพาะเด็ก (บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี) และหญิงจากการถูกจัดหรือนำพาไปเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อย่างอื่นอันมิชอบเท่านั้น แต่ไม่คุ้มครองเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่เป็นชายและการตัดอวัยวะของมนุษย์ จึงได้มีความพยายามปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กให้เป็นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งขณะนี้ยังมีสถานะเป็นเพียงร่างกฎหมาย ชื่อว่า *"ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ...."*

สำหรับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว กล่าวโดยย่อมีดังนี้

1. มีการนิยามความหมายของการค้ามนุษย์ไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ

"การค้ามนุษย์ หมายความว่า การกระทำต่อบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ในลักษณะต่อไปนี้

(1) *จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลใด และ*

(2) *ด้วยวิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบหรือโดยอาศัยความอ่อนด้อยประสบการณ์หรือความรู้ของบุคคล หรือโดยการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้รับความยินยอมของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น*

ในกรณีที่เป็นการกระทำต่อเด็ก ให้ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ แม้จะไม่ได้กระทำด้วยวิธีการตาม (2)"

2. กำหนดความผิดและโทษของความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะ รวมทั้งกำหนดให้ผู้สนับสนุนจะต้องรับโทษเช่นเดียวกับตัวการ ผู้ตระเตรียมการหรือพยายามต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดความผิดและโทษสำหรับผู้ที่สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้ด้วย

3. กำหนดให้ความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญาที่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร แม้ว่าจะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรและไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งเกี่ยวพันกับประเทศไทยก็ตาม เช่น คนไทยที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นถูกหลอกไปขายที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็สามารถลงโทษผู้กระทำผิดในราชอาณาจักรได้โดยใช้ความในลักษณะเดียวกับมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการริบเงินและทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

4. กำหนดให้พนักงานอัยการสามารถเรียกร้องทรัพย์สิน ค่าตอบแทน ค่าเสียหายทางแพ่งแทนผู้เสียหายรวมมาในคดีอาญาฐานค้ามนุษย์ได้ในลักษณะเดียวกับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43, 44 และ45

5. กำหนดให้นำหลักการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

6. กรณีที่เหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าวกำหนดมิให้ดำเนินคดีกับเหยื่อหรือผู้เสียหายในความผิดฐานออกไป เข้ามา หรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ปลอมหรือใช้เอกสารเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว รบเร้าบุคคลเพื่อค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการณ์ค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี ความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต

หรือทำงานผิดประเภทตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

7. กำหนดเป็นมาตรการพิเศษให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในสิ่งสื่อสารต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2545 มาตรา 14 จัตวา

โดยสรุป จึงเห็นได้ว่าแม้ยังมีข้อขัดข้องในเรื่องความชัดเจนและความเป็นเอกภาพเกี่ยวกับการให้คำจำกัดความในทางกฎหมายของ *"การค้ามนุษย์"* อยู่บ้าง ทั้งในระดับของกฎหมายระหว่างประเทศและในระดับของกฎหมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยประสงค์ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้นว่า *"**การค้ามนุษย์** หมายถึง การที่หญิงหรือเด็กถูกบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรแสวงหาประโยชน์ ด้วยการเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งหญิงหรือเด็ก โดยการคุกคาม ข่มขู่ ใช้กำลังบีบบังคับ ประทุษร้าย ลักพาตัว ใช้อุบายล่อลวง หลอกลวง ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม อาศัยช่องว่าจากสภาพที่อ่อนแอเปราะบางในทางมิชอบ หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใด เพื่อให้ได้รับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากการค้าประเวณีของหญิงและเด็กนั้น"* และ ให้ *"**การค้าหญิงและเด็ก** หมายถึง หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ"* ดังที่ผู้วิจัยได้ให้นิยามไว้แล้วในบทที่ 1

2.2 แนวคิด ทัศนคติ และทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก (Family Attitudes and Behaviors of Victims Affecting Trafficking in Human, especially Women and Children) มีแนวคิด ทัศนคติ และทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

2.2.1 แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาพบว่าแนวคิดสำคัญที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมถึงน่าจะส่งผลต่ออัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการค้ามนุษย์ในอนาคต ที่สมควรนำมาพิจารณาประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มี 5 กรณีดังนี้

2.2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์

แม้ว่าปัจจุบันมีการใช้คำว่า *"โลกาภิวัตน์"* (Globalization) กันอย่างแพร่หลาย แต่ความหมายของคำดังกล่าวค่อนข้างกว้างและยังไม่ชัดเจนนัก อย่างไรก็ตาม รายงานการศึกษาในเรื่องมิติทางสังคมโลกาภิวัตน์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization – ILO) ได้ให้ความหมายของ *"โลกาภิวัตน์"* ว่า *"เป็นกระบวนการประสานเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างรวดเร็ว โดยมีแรงผลักดันจากการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนและการไหลของทุนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารคมนาคมไปพร้อมๆ กัน"*[65] นอกจากนี้ แผนกการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความหมายของโลกาภิวัตน์ไว้เมื่อ ปี 2535 ว่า หมายถึง *"การเคลื่อนตัว หรือการพัฒนาของทุนในระดับโลก ที่เริ่มมาตั้งแต่ประมาณศตวรรษที่ 15-16 ซึ่งคลื่นลูกแรกแห่งการพัฒนาการของทุน คือ การปฏิวัติทางการค้าและเงินตรา การล่าอาณานิคม และการปล้นชิงทรัพยากรและความมั่งคงจากดินแดนรอบนอก พร้อมกันนี้ได้เกิดรัฐในรูปแบบรัฐอาณาจักร ซึ่งการขยายตัวของการสะสมทุนและการค้า การล่าอาณานิคมในช่วงปี ค.ศ. 1500 ถึง 1750 ได้กลายเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการพัฒนาทุนอุตสาหกรรมในยุโรปและได้นำไปสู่การเชื่อมโยงของเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในส่วนต่างๆของโลกเข้าด้วยกัน"*

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากระแสของโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการและคนงานเกือบทุกประเทศในโลก ทั้งที่อยู่ในภาคการผลิตและภาคบริการ ซึ่งผลที่ตามมา คือ กำลังแรงงานส่วนใหญ่ของโลกต่างประสบผลกระทบจากการแข่งขันระหว่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงก่อนหน้านี้มีเพียงแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบ[66]

อนึ่ง กระแสโลกาภิวัตน์อันเกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสื่อสารโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลผลักดันให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน และนำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาในด้านต่างๆดังต่อไปนี้[67]

1. **ด้านเศรษฐกิจ** กล่าวคือ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ตลาดโลกกว้างขวางขึ้น มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานและการลงทุนข้ามชาติ ซึ่งจากการที่ระบบเศรษฐกิจโลกให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นนี้เอง ทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้า

---

[65] พรประภา สินธุนาวา, "การบริหารงาน การบริหารคนในยุคโลกาภิวัตน์", กรมประชาสงเคราะห์, (กรกฎาคม – สิงหาคม 2545), หน้า 35-39.

[66] แรงงานและสวัสดิการสังคม, กระทรวง. "การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก", เอกสารแรงงานและสวัสดิการรอบโลก (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2544).

[67] พรประภา สินธุนาวา, เพิ่งอ้าง, หน้า 17-21.

อย่างรุนแรงมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประเทศใหญ่ที่พัฒนาแล้วมีเงื่อนไขที่จะแสวงหาประโยชน์จากประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาได้มากขึ้น นอกจากนี้ การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ไม่เพียงแต่ส่งผลให้เกิดการลดต้นทุนทางการผลิตเท่านั้น หากแต่ทำให้การจ้างแรงงานลดจำนวนลงมากด้วย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญทั่วโลกอยู่ในขณะนี้

2. **ด้านสังคม** จะเห็นว่า ผู้คนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น โดยผ่านเทคโนโลยีอีเล็กทรอนิคส์ต่างๆ จึงทำให้กระแสวัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่ได้รับการกลั่นกรองไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง สื่อโฆษณา เครือข่ายอินเตอร์เน็ต ฯลฯ ไปสู่ผู้บริโภค และก่อให้เกิดวัฒนธรรมบริโภคและวัตถุนิยม ตลอดจนความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยต่างๆ ในหมู่คนรุ่นใหม่ รวมทั้งการครอบงำทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ และที่สำคัญคือมีบางกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย จึงส่งผลให้การตัดสินใจและอำนาจต่อรองของกลุ่มคนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ จะตกเป็นผู้เสียเปรียบในสังคมและกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสไปในที่สุด
3. **ด้านสิ่งแวดล้อม** จากรายงานการศึกษาที่ผ่านมาในอดีต ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมหาศาลเพื่อการผลิตแบบทุนนิยมได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติลงอย่างมากมาย ซึ่งการพัฒนาไปสู่ความเจริญเติบโตและทันสมัยก่อให้เกิดการทำลายและใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ทำให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่างๆได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งทำให้สิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาใหญ่ โดยจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหลายต่อหลายครั้งที่ผ่านมาในช่วงไม่กี่ปีมานี้ เช่น การเกิดพายุ หรือน้ำท่วมโดยฉับพลัน การเกิดไฟป่าบ่อยครั้งในประเทศแถบอากาศร้อนชื้น หรือในพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง เป็นต้น

ดังนี้ จะเห็นได้ว่า แม้กระแสโลกาภิวัตน์จะก่อให้เกิดโอกาสและความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุแก่มนุษยชาติ แต่ในทางตรงกันข้าม กระแสโลกาภิวัตน์ก็นำมาซึ่งปัญหาสังคมได้เช่นกัน

ในกรณีของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ จะเห็นได้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์ได้นำสังคมไทยไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในทุกๆด้านเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆทั่วโลก ในขณะที่พื้นฐานสังคมไทยยังเป็นสังคมเกษตรกรรม และประชาชนยังมีชีวิตความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงจากสังคมหมู่บ้านเป็นสังคมใหญ่ที่เชื่อมโยงกับโลกที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน กอปรกับการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นให้เป็นอุตสาหกรรม เพื่อต้องการให้ทันกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่ยังปรับตัวไม่ทันกับสภาวการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้สังคมไทยตกอยู่ในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาใหม่ๆที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน นอกจากนี้ ภาวะฟองสบู่แตกหรือวิกฤติของสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลของการพัฒนาที่ขาดสมดุล กล่าวคือ จากการศึกษาย้อนหลังในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา จะพบว่าทิศทางการพัฒนาที่ผ่านมาของสังคมไทยได้เน้นการ

พัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยละเลยไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางด้านการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการพัฒนาภูมิปัญญาไทย และการพัฒนาระบบการศึกษาที่สร้างกระบวนการคิดและวิเคราะห์เป็นให้เกิดขึ้นจริงกับเด็กและเยาวชน ด้วยเหตุแห่งการพัฒนาที่ขาดความสมดุลในองค์ประกอบต่างๆเช่นนี้ จึงก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญกับสังคมไทยหลายประการ อาทิเช่น

- ทำลายความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน กล่าวคือ สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมในการให้การดูแลสวัสดิการพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัวมีความอ่อนแอลง ประกอบกับค่านิยมบริโภค ค่านิยมวัตถุ ทำให้ครอบครัวมุ่งแสวงหาความมั่งคั่งและทรัพย์สิน โดยละเลยไม่มีเวลา และขาดการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ที่ถูกละเลยและละทิ้งส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้ที่อ่อนแอ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น นอกจากนี้ ความรุนแรงในครอบครัวก็มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะกรณีเด็กถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลใกล้ตัว

- เกิดกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ตลอดจนการฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยต่างๆ ซึ่งมีผลต่อค่านิยมและวิถีชีวิตของคนไทย โดยทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่ขาดการยั้งคิด การให้คุณค่ากับฐานะทางการเงินมากกว่าคุณงามความดี นำไปสู่การไม่เคร่งครัดในศีลธรรม จริยธรรม รวมทั้งการไม่พึ่งพาตนเอง ไม่เชื่อมั่นในความดีหรือศักยภาพของตน นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในระบบการศึกษายังเน้นการคิดตามผู้สอน ขาดการสร้างกระบวนการคิดใคร่ครวญ วิเคราะห์ วินิจฉัยอย่างเป็นกลางด้วยเหตุผล และขาดการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้เวลาเกิดปัญหาขึ้นในสังคม จึงไม่มีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ดีพอ

- ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคม โดยจะเห็นได้ว่า แม้ตัวเลขของคนจนจะน้อยลง แต่ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนกลับกว้างขึ้นทุกขณะ

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ได้กลายเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลทำให้หญิงและเด็กต้องเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมก็ตาม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป กล่าวคือ ด้วยเหตุที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเน้นไปที่การผลิตและได้นำเอาเทคโนโลยีชั้นสูงเข้ามาใช้แทนแรงงานมนุษย์ และทำให้แรงงานจำนวนหนึ่งต้องตกงานและมีรายได้ลดลง ในขณะเดียวกัน กระแสสังคมด้านการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมได้สร้างความฟุ่มเฟือยให้เกิดขึ้น ประกอบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทำให้การเกษตรไม่ได้ผล จึงทำให้เกิดปัญหารายได้น้อยแต่รายจ่ายสูง และท้ายที่สุดได้นำไปสู่ปัญหาความยากจน การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน และความขัดแย้งทางศีลธรรม จริยธรรมและความเชื่อ ซึ่งล้วนแต่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชากรหญิงและเด็กมีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ง่ายมากขึ้น นอกจากนี้ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและข่าวสารข้อมูล ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างเครือข่ายและติดต่อประสานงานกันของกลุ่มอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ซึ่งถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มิอาจมองข้ามได้

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์ ได้นำมาทั้งความเจริญและความเสื่อม ซึ่งการค้าหญิงและเด็กเป็นผลพวงด้านลบอย่างหนึ่งของกระแสดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่าครอบครัวและชุมชนนับเป็นปัจจัยภายนอกชั้นต้นของหญิงและเด็กที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มหรือลดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก ซึ่งหากค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมและทัศนคติของครอบครัวและชุมชนเปลี่ยนไป ย่อมมีผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็กอย่างเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวและชุมชนจึงเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

2.2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาวะแวดล้อม

สุภารดี สวัสดิมงคล[68] ได้อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญในการที่บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการเลือกแนวทางการดำรงชีวิต หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย (Biological Factor) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของคนแต่ละคน ซึ่งมีขึ้นแต่กำเนิดและอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามองค์ประกอบทางด้านจิตใจและสังคม

2. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ (Psychological Factor) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สุขภาพจิต บุคลิกภาพของแต่ละคนซึ่งเกิดขึ้นตามพัฒนาการทางร่างกายและสังคมของบุคคลนั้น ๆ อันประกอบด้วย

1) ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก ซึ่งนับเป็นรากฐานสำคัญ
2) การอบรมเลี้ยงดู การกระตุ้นพัฒนาการทางด้านจิตใจและสังคม (Early Stimulation)
3) ทัศนคติของพ่อแม่ โดยเฉพาะแบบฉบับของการปรับตัวต่อปัญหาอุปสรรคที่เผชิญในชีวิต
4) สภาพแวดล้อมภายในบ้าน สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว
5) เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของครอบครัว หรือบาดแผลทางจิตใจ (Traumatic Experience)
6) การรู้จักตนเองและค่าของคน

3. องค์ประกอบทางด้านสังคม (Social Factor) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวโยงสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนแต่ละคนในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระเบียบ ซึ่งมีผลกระทบมาจากองค์ประกอบทางด้านร่างกายและจิตใจของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

[68] นีรา พรเดชวงศ์. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539, หน้า 22-23.

1) การปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว และการมีสัมพันธภาพที่ต่อเนื่อง
2) แบบฉบับการเลี้ยงดูเด็กในสังคม
3) ระบบการศึกษา
4) ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ
5) ระบบการเมือง การปกครอง
6) สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศ สภาวะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย
7) ระบบสวัสดิการสังคม

นอกจากปัจจัยทางร่างกาย จิตใจและสังคมแล้ว ปัจจัยด้านภาวะแวดล้อม (Environment) อันได้แก่ ปัญหาต่างๆรอบๆตัวของหญิงและเด็กตั้งแต่ภายในครอบครัวไปจนถึงสังคมรอบข้าง ก็เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่อาจมีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางในการดำรงชีวิตได้เช่นกัน ซึ่งในที่นี้ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเท่านั้น โดยจะขอแยกอธิบายตามลำดับดังนี้

1. สภาวะแวดล้อมทางครอบครัว ถือเป็นหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดของสังคม แต่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล รวมไปถึงแนวคิด ทัศนคติและพฤติกรรมในการดำรงชีวิต โดยจะเห็นได้ว่า ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข มีความไม่เป็นระเบียบในครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทางกันอยู่ ละทิ้ง เลิกร้าง ครอบครัวอยู่อย่างไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางจิตใจ ไม่มีความผูกพันรักใคร่กัน มีภาวะวิกฤติเกิดขึ้นในครอบครัว เช่น หัวหน้าครอบครัวประสบอุบัติเหตุ ต้องโทษจำคุกหรือล้มละลาย ครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอเป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น และขาดความยั้งคิด ทำให้มีบุคลิกภาพแบบพึ่งพา (Dependent) ซึ่งต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ และอาจนำไปสู่ลักษณะนิสัยในการเป็นคนที่เชื่อคนง่าย ส่วนสตรีที่มีปัญหาด้านครอบครัว ก็มักจะกระทำการใดเพื่อเป็นการประชดชีวิตที่ผิดพลาดที่ผ่านมา จึงง่ายต่อการถูกชักจูงได้เช่นกัน

2. สภาวะแวดล้อมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัว ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาด้านบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กเช่นกัน กล่าวคือ แม่ซึ่งรักลูกมากเกินไป ปกป้องและหวงแหนลูกมากเกินไป ตามใจหรือคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา จึงอาจง่ายต่อการถูกล่อลวง หรือชักจูงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ด้วยเช่นกัน

โดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมและสภาวะแวดล้อมเชื่อว่า องค์ประกอบทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาวะแวดล้อม มีผลต่อการความสามารถในการเลือกแนวทางการดำรงชีวิตหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาของแต่ละบุคคล ซึ่งการมีอิทธิพลนั้นจะมากน้อยอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์และองค์ประกอบในแต่ละส่วนดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง

2.2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

ชิพแมน (Shipman)[69] อธิบายว่าในการมองความยากจนสามารถมองหรือพิจารณาได้อย่างน้อย 6 ด้าน ดังนี้

1. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะไม่สามารถจะเข้าถึงซึ่งสิ่งที่อำนวยประโยชน์ทางสังคม (Social utilities) อันจำเป็นต่อ "คุณภาพชีวิต" ได้ เช่น ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจไม่มีสถานการศึกษาที่ดีพอ ไม่มีสถานบริการด้านสุขภาพและอนามัยที่เหมาะสมเหล่านี้ เป็นต้น

2. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดของสังคม เนื่องจาก ความยากจนเป็นเรื่องของการมีความไม่เท่าเทียมในเรื่องของรายได้ เป็นเรื่องของการกระจายรายได้ที่ไม่ยุติธรรม

3. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการยกระดับรายได้ของตน หรือขาดโอกาสในการเปลี่ยนอาชีพที่มีรายได้สูงกว่า ตลอดจนขาดโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม

4. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะตกเป็นเหยื่อของความป่วยพิการสังคม (The social ills) อาทิเช่นผู้ที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ประพฤติตนเสเพลหมกมุ่นอยู่กับการพนันบางชนิดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น มีความป่วยทางจิต เป็นผู้ไม่รู้หนังสือ เป็นต้น เมื่อการณ์เป็นเช่นนี้บุคคลเหล่านี้จะมีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่อาจที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้ ในที่สุดจะคงอยู่ในสภาพที่ยากจนต่อไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

5. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะสถาบันต่างๆ ในสังคมดำเนินไปในลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยให้ผู้ยากจนได้มีส่วนร่วม ซึ่งผลก็คือ ทำให้ผู้ยากไร้ต้องห่างเหินจากสถาบันต่างๆ และกลายเป็นผู้ไร้พลังไร้อำนาจ เป็นผู้ไม่มีค่า ไม่มีศักดิ์ศรีในสังคม และต้องอยู่ในสถานที่แยกตัวออกจากสถาบันทางสังคมตลอดไป

6. *"ผู้ที่ยากจน"* เพราะลักษณะของระบบเศรษฐกิจของประเทศมีส่วนทำให้บุคคลบางกลุ่มต้องอยู่ในสภาพที่ยากจน เช่น ในระบบเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามาก มีความต้องการผู้ที่มีทักษะต่ำน้อยมากบุคคลเหล่านั้นจึงต้องเสี่ยงต่อการว่างงานสูง เมื่อมีการว่างงานก็ย่อมทำให้ผู้นั้นต้องยากจนหรือระบบเศรษฐกิจที่เน้นการใช้เครื่องจักรเป็นสำคัญ จะต้องการแรงงานน้อยกว่า ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการใช้แรงงานเมื่อการณ์เป็นเช่นนั้น การว่างงานจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และยากจนก็จะเกิดควบคู่กับการว่างงาน

ด้วยเหตุนี้ ชิพแมน จึงได้เสนอแนะแนวโน้มในการแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยนำเสนอไว้ 4 วิธี คือ

1. การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นให้แก่ผู้ที่ยากจน
2. การรักษาเยียวยาความป่วยพิการทางสังคม
3. การปรับปรุงสถาบันต่าง ๆ ให้ทำหน้าที่ในลักษณะที่ช่วยเหลือผู้ที่ยากจน
4. การจัดการในเรื่องเศรษฐกิจของสังคมให้ถูกต้องเหมาะสม

[69] ปฐมาวดี ปัทมาโรจน์ "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นขอทาน", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542,หน้า 45.

โดยสรุป จึงเห็นได้ว่า ความยากจนด้านใดด้านหนึ่งใน 6 ด้านข้างต้นถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หญิงและเด็กอาจต้องเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้น ปัญหาเศรษฐกิจจึงนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาวะที่เสี่ยงต่อการตกอยู่ภายใต้วงล้อมของปัญหาอื่นๆได้โดยง่ายและอาจส่งผลสืบเนื่องไปถึงความด้อยโอกาสทางสังคมในด้านอื่นๆ ด้วย

2.2.2 ทัศนคติและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะต่อเนื่อง ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดกระบวนการนำไปสู่แนวคิด และทัศนคติใหม่ๆ ซึ่งมีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อปัญหาการค้าหญิงและเด็ก คือ

- การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) และ
- การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย (Modernization)

อนึ่ง ทั้งสองกระบวนการมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง ย่อมทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยในสังคมด้วย เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้การเจริญเติบโตของสังคมเมืองสูงขึ้น รวมถึงการรับเอาวัฒนธรรมวัตถุนิยมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ดังนั้น การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสองกรณีดังกล่าว จึงขอแยกอธิบายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization)

การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง คือ กระบวนการเคลื่อนย้ายประชากรจากท้องถิ่นดั้งเดิมมาสู่ท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีระบบซับซ้อน มีความเจริญทางสังคม เศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่งสูงกว่า ทั้งนี้เพื่อตั้งถิ่นฐานหรือประกอบอาชีพ

เนลส์ แอนเดอร์สัน[70] ให้นิยามการเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง คือ การที่ประชากรในชนบทย้ายถิ่น ไปสู่เมืองเพื่อตั้งถิ่นฐานหลักแหล่ง ชาวชนบทเหล่านี้จะเปลี่ยนไปสู่การมีวิถีชีวิตแบบเมือง ทั้งในด้านการดำรงชีพ การแต่งกาย หรือแม้แต่ทัศนคติที่นิยมในวัตถุเป็นสำคัญ

[70] สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม : แนวทางการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2536 น.115

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของนิเทศ ตินณะกุล[71] ทำให้สามารถจำแนกลักษณะของสังคมเมืองได้ 4 ลักษณะดังนี้

1. การทำงาน

สังคมเมืองจะมีลักษณะการทำงานที่เป็นระบบ ในงานด้านอุตสาหกรรมและการบริการ นอกเหนือจากงานประจำแล้วมักมีงานเสริมนอกช่วงเวลางาน (Part-Time) สมาชิกในสังคมเมืองแสวงหาความก้าวหน้าจากการทำงานโดยวัดจากระดับรายได้ หรือตำแหน่งหน้าที่ที่เพิ่มสูงขึ้น

2. ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม

สมาชิกมีความเป็นส่วนตัวสูง พึ่งพาตนเอง มีความเป็นอิสระและไม่ให้ความสำคัญกับความคิดหรือความรู้สึกของคนรอบข้าง การติดต่อเป็นไปโดยสมัครใจ

3. ระเบียบภายในสังคม

ภายในสังคมมีระเบียบแบบแผนเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม การปฏิบัติเป็นไปอย่างเคร่งครัด ไม่มีการยืดหยุ่นสำหรับผู้ใดผู้หนึ่ง

4. คติแบบเมือง

มีชีวิตเป็นแบบแผน พร้อมเครื่องอำนวยความสะดวก ยอมรับเทคโนโลยี เป็นสังคมข่าวสาร สมาชิกไวต่อการรับรู้ นิยมความสะดวกสบาย ดังนั้นสมาชิกจึงมีความต้องการที่จะแสวงหารายได้ที่ค่อนข้างสูงเพื่อตอบสนองความต้องการในวิถีชีวิตแบบเมืองดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เร็วเกินไป กล่าวคือ มีความเป็น *"เอกนคร"* (Primate City) คือ มีประชากรมาก การแข่งขันสูง ทุกคนแสวงหาความมั่นคงทางหน้าที่การงาน และฐานะทางการเงิน เป็นสังคมวัตถุนิยม ยอมรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สมาชิกในสังคมจึงแสวงหารายได้เพื่อสนองตอบความต้องการด้านวัตถุต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ, บ้านหรูหราในสังคมมีระดับ, รถยนต์ราคาแพง เป็นต้น

2.2.2.2 การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย (Modernization)

การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยมดั้งเดิมเป็นสังคมที่มีความทันสมัย ระบบเศรษฐกิจมีความก้าวหน้า เป็นสังคมแบบทุนนิยม

ซึ่งในประเด็นนี้ มัวร์[72] เวนเตอร์ และสไล[73] ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยและพบว่า สตรีต้องออกจากบ้านไปรับจ้างทำงานและหารายได้เข้ามาสู่ครอบครัวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิด

---

[71] นิเทศ ตินณะกุล. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 น.50-55

[72] จามะรี พิทักษ์วงษ์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2529 น.120

[73] สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 70, หน้า120.

ครอบครัวเดี่ยวที่มารดารับภาระการเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง (Single Mom) ซึ่งลักษณะของการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ส่งผลให้ทัศนคติของสมาชิกในครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยให้ความสนใจกับการแสวงหารายได้ให้มากขึ้น การใช้ประโยชน์จากเครื่องอำนวยความสะดวกสูงขึ้น เนื่องจากสตรีไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษาความเรียบร้อยในบ้านอีกต่อไป และนำไปสู่การให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งสองประการนี้ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการการเปลี่ยนแปลงวิถีในการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะสตรีในชนบท ซึ่งในปัจจุบัน สตรีเหล่านี้มีความเป็นอิสระสูงขึ้น รวมถึงมีบทบาทและภาระทางสังคมสูงขึ้นด้วย ทำให้เกิดค่านิยมการเคารพนับถือผู้ที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดี ครอบครัวในสังคมชนบทจึงมีความต้องการที่จะให้สมาชิกในครอบครัวเข้าสู่สังคมเมือง ซึ่งแนวคิดดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติที่เน้นไปให้ความสำคัญแก่คุณค่าของวัตถุและความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ทำให้เกิดการแข่งขันกันในกลุ่มเพื่อนร่วมหมู่บ้าน เพื่อความมีหน้ามีตาของครอบครัญาติพี่น้อง และกลายเป็นช่องทางของเหล่ามิจฉาชีพในกระบวนการค้ามนุษย์ ที่จะแสวงหาโอกาสจากความอยากมี อยากได้ของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เพื่อชักจูง หลอกลวง ล่อลวง หรือบีบบังคับให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในที่สุด

2.2.3 ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย

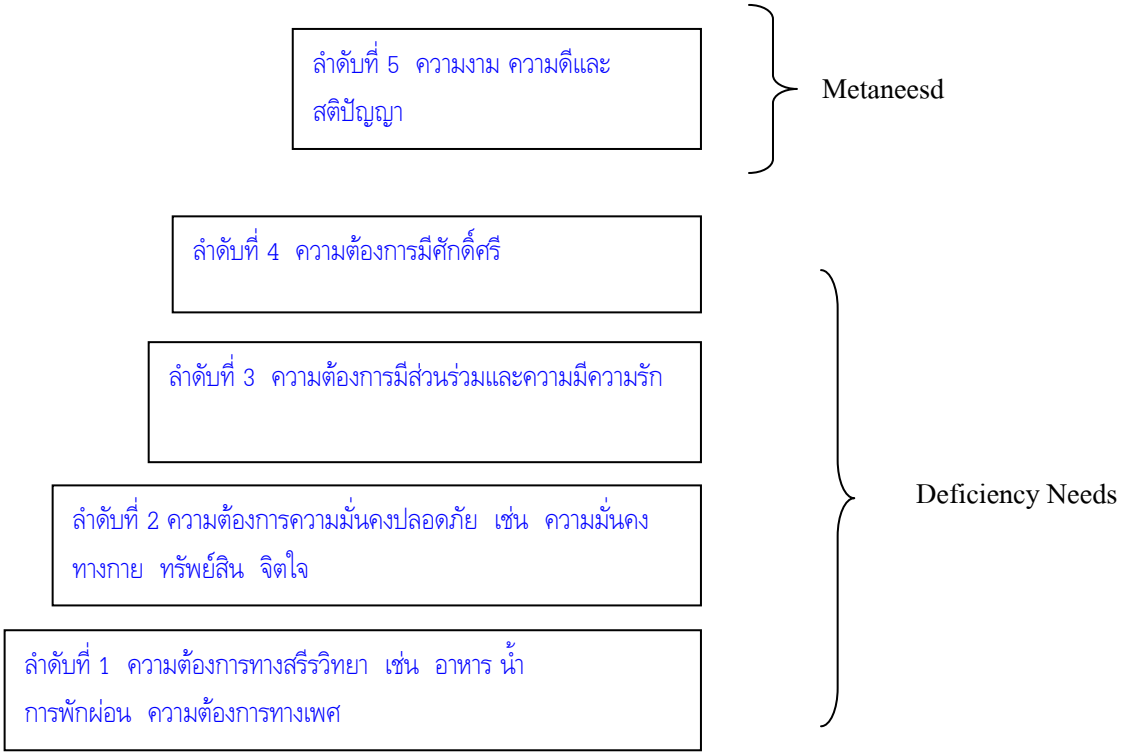
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผ่านงานเขียนและเอกสารทางวิชาการหลายฉบับ[74] เพื่อทำความเข้าใจและเก็บรวบรวมทฤษฎีพื้นฐานทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมที่อาจเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แม้ไม่ปรากฏหลักฐานทางวิชาการที่ระบุถึงทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์โดยตรง หากแต่การศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ที่น่าจะเชื่อมโยงเพื่ออธิบายเกี่ยวกับลักษณะของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะหญิงและเด็กได้ดังนี้

2.2.3.1 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

ตามแนวคิดของ Maslow ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกให้กระทำโดยกลุ่มของความต้องการ 2 ประเภท คือ ความต้องการพื้นฐานเพื่อการมีชีวิตรอด (Basic needs) และความต้องการชั้นสูง (Metaneeds) ซึ่งความต้องการทั้งสองประเภทนี้ มีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนจากลำดับต่ำสู่ลำดับสูงขึ้นไป โดยมีทั้งหมด 5 ลำดับขั้น[75] ดังจะแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

[74] โปรดดูรายละเอียดของงานเขียนและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องได้ในบรรณานุกรมท้ายรายงานวิจัยฉบับนี้

[75] จิรภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ, จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543, หน้า 7-8.

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความต้องการใน 4 ลำดับขั้นแรก เป็นความต้องการพื้นฐานซึ่งเกิดจากความรู้สึกขาดแคลน จึงเรียกว่า “Deficiency Needs” หรือ “Basic Needs” ส่วนความต้องการลำดับที่ 5 เป็นลำดับสูงสุด เรียกว่า “Metaneeds” โดยความต้องการ 4 ขั้นแรก จะต้องบรรลุผลหรือสมดังเป้าหมายตามขั้นตอนเสียก่อน บุคคลจึงจะสามารถพัฒนาความต้องการในลำดับขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดได้

อนึ่ง ในการจัดลำดับชั้นในขั้นที่เรียกว่า “Deficiency Needs” หรือ “Basic Needs” นั้น Maslow ได้จัดลำดับขั้นแยกย่อยของความต้องการจากต่ำไปสูง โดยเริ่มจากความต้องการทางสรีระ ซึ่ง Maslow เชื่อว่าเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีแรงผลักดันรุนแรงที่สุด ดังนั้น ถ้าความต้องการนี้ขาดไปจะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมตอบสนองจนเป็นที่พอใจ จึงจะมีความต้องการขั้นสูงต่อไป เช่น กรณีของคนขอทาน เมื่อเขาต้องการเงินเพื่อซื้อหาอาหารมาประทังชีวิต (ซึ่งเป็นความต้องการในปัจจัยสี่) ดังนั้น เมื่อความหิวเกิดขึ้นมาก ความต้องการที่จะซื้ออาหารก็มากตาม และส่งผลให้พฤติกรรมขอทานเกิดขึ้น ซึ่งในตอนนี้เขาไม่สนใจว่าตนเองจะเป็นที่ยอมรับจากสังคมหรือไม่ ไม่สนใจความปลอดภัย ไม่สนใจว่าตนเองจะมีค่าหรือไม่ และไม่สนใจที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ ความต้องการจึงเข้ามามีความสัมพันธ์ต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีของหญิงและเด็ก เนื่องจาก การที่หญิงและเด็กมักถูกล่อลวง หรือชักจูงให้เข้าสู่กระบวนการได้ง่าย ก็เพราะเหตุผลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะขั้นของ Basic Needs จึงทำให้หลงเชื่อตามคำชักจูงหรือการล่อลวง โดยคิดว่าอาจนำพาให้ตนสามารถบรรลุถึงความต้องการได้นั่นเอง

2.2.3.2 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม[76]

Willian W. Reeder ได้รวบรวมทฤษฎีต่างๆ ทางสังคมวิทยาเพื่ออธิบายพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดย Reeder เชื่อว่าปัจจัยภายนอกจริงๆ แล้วไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจ แต่บุคคลจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้มาสู่ตัวคนๆ นั้น (Actors) ซึ่งการแปลงความเชื่อและความไม่เชื่อนี้จะเป็นเหตุผลที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมต่างๆ ฉะนั้น ในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคลจะประกอบด้วยความเชื่อและความไม่เชื่อหลายๆ อย่างรวมกัน กล่าวคือ บุคคลอาจจะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกัน แต่เหตุผลที่ทำให้เกิดการตัดสินในจะแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ Reeder จึงได้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยที่จะมีผลต่อการกระทำของมนุษย์และได้แยกรูปแบบของการแสดงออกซึ่งการกระทำทางสังคม (Forms of social action expression) ของมนุษย์ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. อารมณ์หรือความรู้สึก (Sentiments) คือ ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่บุคคลมีต่อบางสิ่งบางอย่างรอบๆตัวเอง ซึ่งจะมีทั้งความรู้สึกที่ดีและไม่ดี โดยอาจจะแสดงออกมาทางสีหน้าท่าทางเมื่อเขาคิดหรือพูดถึงสิ่งนั้น

2. ความคิดเห็น (Opinions) เป็นความเชื่อหรือความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความคิดเห็นของบุคคลจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้ที่เขาได้รับ

3. การคาดคะเนพฤติกรรมของตน คือ แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมที่เขาจะแสดงออกไปโดยเขาจะพิจารณาถึงผลดีและผลเสียของการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆก่อน ซึ่งถ้าพฤติกรรมที่เขาจะแสดงออกไปได้ผลเสียมากกว่าผลดี เขาก็จะไม่กระทำ

4. พฤติกรรมที่แสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกจริงๆ หลังจากผ่านขั้นตอนของการคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆแล้ว

ทั้งนี้ William W. Reeder ได้อธิบายเหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของมนุษย์ว่าอาจเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

---

[76] เสาวภา ธรรมบุตร, "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525, หน้า19-20.

1. เป้าประสงค์ (Goals) ความมุ่งประสงค์ที่จะให้บรรลุผลและให้สมฤทธิ์จุดประสงค์ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น โดยผู้กระทำจะมีการกำหนดเป้าประสงค์หรือจุดประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้า และผู้กระทำพยายามที่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์หรือจุดประสงค์นั้น ๆ

2. ความเชื่อ (Belief Orientation) เกิดจากความคิด ความรู้สึกที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่งซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเลือกการกระทำทางสังคม ซึ่งในการกระทำทางสังคมใดๆ ย่อมต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยเสมอ ทั้งนี้ ความเชื่ออาจจะมีพื้นฐานมาจากหลักฐานข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ หรืออาจจะมีพื้นฐานมาจากการนึกรู้เอาเอง หรือจากลักษณะที่ทำให้เกิดความไข้วเขวก็ได้

3. ค่านิยม (Value Standard) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ซึ่งค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบ ดังนั้นค่านิยมจึงมีอิทธิต่อการตัดสินใจ และการกระทำทางสังคมในการชักนำให้ผู้กระทำกระทำไปตามค่านิยมของเขา

4. นิสัยและธรรมเนียม (Habits and Customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้สืบต่อกันมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย ไม่มีทางอนุมัติหรือมีการลงโทษอย่างเด็ดขาดจากรัฐบาลหรือตัวบทกฎหมาย

5. การคาดหวัง (Expectation) คือ ท่าทีของบุคคลอันมีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัว โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้น ในการเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคลส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับการคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

6. ข้อผูกพัน (Commitments) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกมัดที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เนื่องจากเขารู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำนั่นเอง

7. การบังคับ (Force) หมายถึง ตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้น เพราะในขณะที่ผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆนั้น เขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับก็จะทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นได้เร็วขึ้น

8. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ

9. ความสามารถ (Ability) หมายถึง การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตัวเองที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้นๆได้ ซึ่งการตระหนักถึงความสามารถนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เพราะเขารู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำไปแล้วเขามีความสามารถที่จะกระทำได้แน่นอน ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้ว การกระทำพฤติกรรมใดๆนั้นบุคคลจะพิจารณาจากความสามารถของตนเองเสียก่อน

10. การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่น

อนึ่ง จากทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมตามแนวคิดของ Reeder ทำให้ได้ข้อพิจารณาว่า การที่หญิงและเด็กตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ เป็นที่น่าเชื่อว่าปัจจัยภายนอกจริงๆ

แล้ว ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจนั้น แต่หญิงและเด็กจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้นมาสู่ตัวคนๆนั้น และตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมดังกล่าวด้วยความเชื่อและความไม่เชื่อหลายๆอย่างรวมกัน โดยมีเหตุผลของการกระทำอันอาจมาจากเป้าประสงค์ ความเชื่อ ค่านิยม นิสัยและธรรมเนียม การคาดหวัง ข้อผูกพัน การบังคับ โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้หญิงและเด็กตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการดังกล่าวได้ทั้งสิ้น

2.2.3.3 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

จากการศึกษาทำให้พบว่า นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมมนุษย์ไว้หลายความเห็น โดยมีคำจำกัดความที่น่าสนใจดังนี้

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต[77] ได้ให้ความหมายพฤติกรรมมนุษย์ว่า *"เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกมาเพื่อตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ที่สามารถเห็นได้"*

- สงวน สุทธิเลิศอรุณ[78] ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ว่า *"... หมายถึง การกระทำของมนุษย์ทั้งด้านกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม โดยรู้สำนึก หรือไม่รู้สำนึก ทั้งที่ สังเกตได้และไม่อาจสังเกตได้"*

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากคำจำกัดความทั้งสองกรณีข้างต้นนี้ จึงพอสรุปได้ว่า *"พฤติกรรมมนุษย์"* จึงน่าจะหมายถึง *"การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่มีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบข้าง ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งสามารถสังเกตได้และไม่ได้"* นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม การที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ได้ดีนั้น นอกจากจะศึกษาถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงตัวมนุษย์ โดยเฉพาะความต้องการของมนุษย์ดังที่ได้กล่าวไปแล้วด้วย[79] เนื่องจาก ความต้องการเป็นแรงกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจเป็นบวกหรือลบก็ได้

ด้วยเหตุนี้ ฟลิปโป (Flippo) จึงได้จำแนกพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท[80] ได้แก่

1. ความต้องการทางกายของมนุษย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตส่วนตัวอยู่ได้ และเป็นปัจจัยเสริมที่จะทำให้มนุษย์ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยดี ทั้งนี้ ความต้องการทางกาย ได้แก่

1.1 ความต้องการอาหาร

1.2 ความต้องการน้ำ

---

[77] สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, 2543, 102 หน้า.

[78] สงวน สุทธิเลิศอรุณ, เพิ่งอ้าง, หน้า 5.

[79] สงวน สุทธิเลิศอรุณ, เพิ่งอ้าง, หน้า 13.

[80] สงวน สุทธิเลิศอรุณ, เพิ่งอ้าง, หน้า 13-14.

1.3 ความต้องการอากาศหายใจ

1.4 ความต้องการพักผ่อน

1.5 ความต้องการขับถ่ายของเสียออกจากร่างกาย

1.6 ความต้องการที่อยู่อาศัย

1.7 ความต้องการทางเพศ

1.8 ความต้องการเครื่องนุ่งห่ม

1.9 ความต้องการยารักษาโรค

1.10 ความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่ต่อเนื่องกับความต้องการทางกาย กล่าวคือ มนุษย์จะหาทางตอบสนองความต้องการทางกายให้ได้ก่อนแล้วจึงหาทางตอบสนองความต้องการทางจิตใจหรือทางสังคมต่อไป ทั้งนี้ ความต้องการทางสังคม ได้แก่

2.1 ความต้องการยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2.2 ความต้องการความรักจากสมาชิกในสังคมที่เกี่ยวข้อง

2.3 ความต้องการอยู่ร่วมกับสังคม

3. ความต้องการให้ความสำคัญแก่ตนเอง เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ ที่จะยืนยันว่าโลกนี้ตนเองสำคัญที่สุด หรือมีความเห็นแก่ตัวมาก ทำให้มีความรู้สึกที่จะแสดงความมีน้ำใจหรือเสียสละน้อยลง

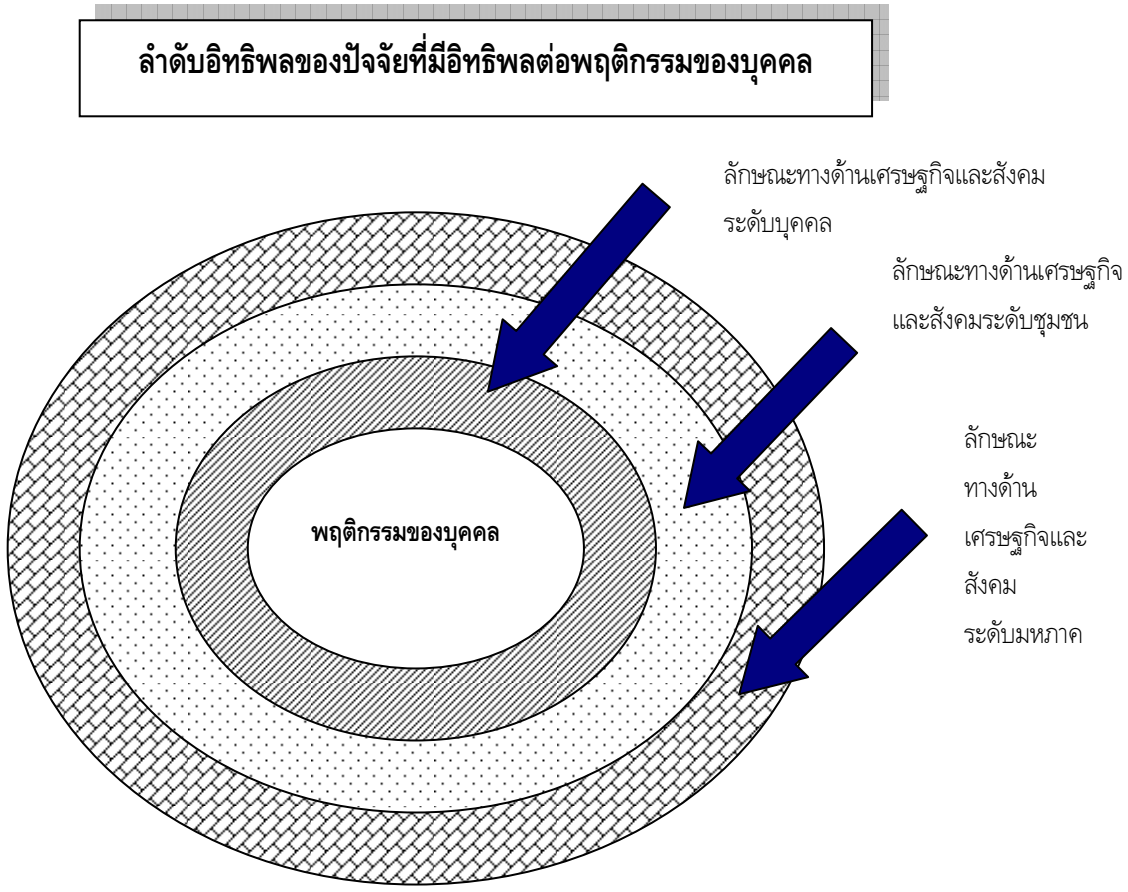
จากแนวคิดข้างต้นนี้ ทำให้นักจิตวิทยาพฤติกรรมได้สร้างทฤษฎีแรงขับ (Drives) โดยถือหลักโฮมิโอสะเตซิส (Homeostasis) ที่กล่าวว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราแสวงหาสถานภาพสมดุลอยู่เสมอ หรือมีความโน้มเอียงที่รักษาความคงตัวภายใน เป็นต้นว่า เวลาหิว น้ำตาลในเลือดจะลดลง ทำให้มนุษย์เราแสวงหาอาหารรับประทาน จึงเห็นได้ว่าความหิวเป็นแรงขับให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าเป็นทฤษฎีลดแรงขับ (Drive Reduction Theory) โดย ฮัล (Hull) ได้อธิบายทฤษฎีลดแรงขับไว้ดังต่อไปนี้

สิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรม → ความต้องการ → แรงขับ → การตอบสนองหรือพฤติกรรม → การลดความต้องการ

ทั้งนี้ *"สิ่งเร้าก่อนพฤติกรรม"* หมายถึง สภาวะที่เกิดการขาดแคลน ทำให้เกิดความต้องการและเป็นแรงขับกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมสนองตอบและทำให้มีการลดความต้องการ เช่น ก่อนที่หญิงและเด็กจะตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ บุคคลเหล่านี้อาจจะมีความจำเป็นต้องการเงินเพื่อนำไปซื้ออาหารมาประทังชีวิต แต่ความที่ฐานะยากจนขาดความรู้ ทำให้ไม่สามารถไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานต่างๆได้ เมื่อมีคนมาชักชวน หรือล่อลวง จึงตัดสินใจตามคำชักชวนหรือล่อลวง ซึ่งในกรณีนี้สามารถอธิบายโดยใช้

ทฤษฎีลดแรงขับได้ว่า สิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรม คือ สภาพการขาดอาหาร ขาดปัจจัยในการดำรงชีวิต ส่วนความต้องการที่เกิดขึ้น คือ ความหิวและต้องการเงินไปซื้ออาหาร ซึ่งความต้องการดังกล่าวได้กลายเป็นแรงขับให้เกิดพฤติกรรมตามคำชักชวน เพื่อต้องการได้เงินมาใช้จ่ายในการปะทังชีวิต เช่นนำไปซื้ออาหารมาบริโภค เพื่อให้ความต้องการในอาหารลดลงนั่นเอง หรือกรณีของหญิงหรือเด็กที่ต้องการการยอมรับ การนับหน้าถือตาจากสังคม เพื่อนพ้อง แต่เนื่องจากฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย เมื่อมีผู้มาชักชวน จึงตัดสินใจ หรือหลงเชื่อคำชวนนั้นได้ง่าย สิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรมคือ การขาดการยอมรับจากกลุ่ม พวกพ้อง หรือสังคม ส่วนความต้องการคือ ความต้องการเป็นพวกเดียวกันและการยอมรับจากสังคมและคนรอบข้าง

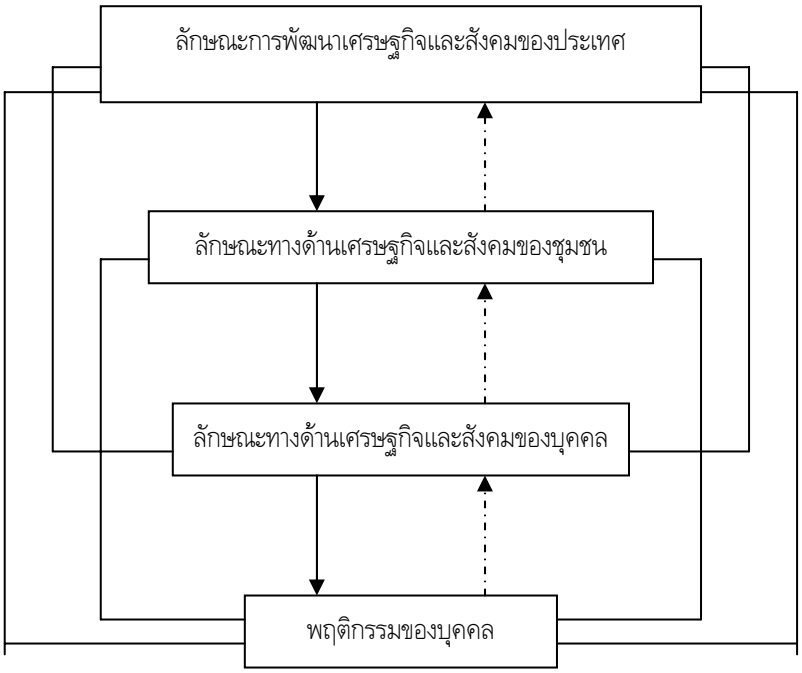
จะเห็นได้ว่า นอกจากแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานต่างๆที่ได้นำเสนอมาข้างต้นจะมีอิทธิพลต่อการตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็กแล้ว พฤติกรรมของบุคคลและการตัดสินใจของบุคคลเหล่านั้นยังขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนและสิ่งแวดล้อมระดับมหภาคด้วย กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยระดับมหภาคจะกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยระดับชุมชน และสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยระดับชุมชนจะมีอิทธิพลส่งต่อไปยังลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล[81] โดยสามารถแสดงได้ดังแผนภาพข้างล่างนี้

[81] สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, โสเภณีเด็ก: สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางแก้ไข (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, มปป), หน้า 29.

จากภาพ จะเห็นได้ว่าลักษณะของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับมหภาคเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งมีผลต่อไปยังลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับบุคคล โดยหากนำแนวความคิดดังกล่าวมาเขียนเป็นแผนภาพใหม่ตามลำดับความห่างไกลและระดับชั้นของอิทธิพลของปัจจัยระดับต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลจะเป็นไปดังแผนภาพต่อไปนี้[82]

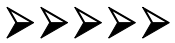
ลำดับความห่างและระดับชั้นของอิทธิพลของปัจจัยระดับต่างๆที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

เมื่อพิจารณาจากแผนภาพจะเห็นได้ว่า การที่ปัจจัยระดับมหภาคจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลจะเป็นไปได้ช้ามาก เพราะต้องผ่านปัจจัยต่างๆ ทั้งระดับชุมชนและระดับบุคคลตามลำดับ ซึ่งต้องใช้เวลานานพอสมควร อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ได้ทำในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือเน้นด้านใดด้านหนึ่งมาเป็นเวลานาน อิทธิพลของการเน้นการพัฒนาในด้านนั้นๆ จะแสดงออกในระดับชุมชนในที่สุด เช่น การค้าประเวณีเด็ก เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งระดับบุคคลที่อาจทำโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ การจะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ครอบครัว บิดามารดา ญาติพี่น้อง และถ้าเป็นชุมชนในเขตชนบทซึ่งมีระบบการบังคับควบคุมและระบบการสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกของชุมชนอย่างใกล้ชิด พฤติกรรมของบุคคลตลอดจน

[82] สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 81 , หน้า 21-22.

ครอบครัวจะถูกกำหนดโดยลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนอีกด้วย ซึ่งลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการพัฒนาจะขึ้นอยู่กับนโยบายทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

บทที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ เป็นการศึกษางานเขียนต่างๆในลักษณะของการทบทวนวรรณกรรมโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าหญิงและเด็ก เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์และความรุนแรงของการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน รวมถึงรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบดั้งเดิมในอดีต ตลอดจนการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำในลักษณะดังกล่าว ซึ่งจะได้มีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยจะแบ่งการอธิบายออกเป็น 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์โดยจะเน้นเฉพาะกรณีของประเทศไทย

ส่วนที่สอง ศึกษารูปแบบของการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

ส่วนที่สาม ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ

ส่วนที่สี่ วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ส่วนที่ห้า ศึกษามาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

ส่วนที่หก ทบทวนงานวิจัยและงานวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่เจ็ด นำเสนอกรอบและแนวทางการศึกษาวิจัย

ทั้งนี้ ในแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 สถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ในปัจจุบันได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงและเป็นปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์ การที่องค์การสหประชาชาติรับรองพิธีสารเรื่องการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติเมื่อ พ.ศ.2543 ถือได้ว่าเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของประชาคมโลกในอันที่จะร่วมมือกันปราบปรามแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปในศตวรรษที่ 21 แม้กระนั้นก็ตาม

ในการดำเนินงานก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากความซับซ้อนของสาเหตุและปัจจัยที่ผลักดันให้มนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็กต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกประเทศ[83]

อนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยขอแยกอธิบายในรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยโดยแยกออกเป็นลำดับดังนี้

3.1.1 สถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์โดยทั่วไป

การค้ามนุษย์เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญในระดับสากล เนื่องจากเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และวิถีชีวิตของผู้คนและสังคมในหลายระดับ อีกทั้งยังมีความเกี่ยวพันกับหลายประเทศทั่วภูมิภาคของโลก มีผู้คนนับแสนนับล้านคนโดยเฉพาะเด็กและสตรี ต้องถูกแสวงหาประโยชน์และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมากมาย รวมทั้งก่อให้เกิดความสูญเสียและได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ โอกาสและอนาคต ความปลอดภัยและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงเกิดความสูญเสียและเสียหายต่อบุคคลรอบข้าง ชุมชน และสังคม ซึ่งอาจไม่สามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเลขได้

อนึ่ง มีข้อมูลจากรายงานการค้ามนุษย์ ประจำปี 2549 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานติดตามตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2549 ทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนร่วมล้านคนที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อาทิเช่น กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประเมินว่าในปี 2547 มีการลักลอบข้ามพรมแดน 600,000–800,000 คนต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้หญิง ทั้งนี้ เนื่องจากการลักลอบค้ามนุษย์มักปรากฏให้เห็นในรูปแบบของการค้าประเวณีหญิงและเด็ก การลักลอบค้าเด็ก อุตสาหกรรมทางเพศ เซ็กซ์ทัวร์ เป็นต้น นอกจากนี้ มีข้อมูลจากองค์การแรงงานสากล (ILO) ระบุว่าร้อยละ 2–14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และไทยมาจากธุรกิจเซ็กซ์ทัวร์

อนึ่ง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการค้ามนุษย์มักจะเกิดขึ้นกับเด็กและสตรีเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่พบเช่นเดียวกันว่าการค้ามนุษย์เกิดขึ้นกับผู้ชายด้วย แต่มีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนกัน อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลจากการประชุมว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายและการค้ามนุษย์ของสหประชาชาติ (UN Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, Bangkok Thailand) ซึ่งจัดขึ้นในประเทศไทย เมื่อเมษายน 2548 ระบุว่าการค้ามนุษย์นั้นได้รับความสนใจในระดับโลกและองค์การสหประชาชาติ เนื่องจากมีองค์กรอาชญากรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งหัวหน้าแผนกป้องกันการค้ามนุษย์ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) มองว่าเด็กและสตรีเป็นกลุ่มที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานและทางเพศมากที่สุด ดังนั้นการต่อต้านการค้ามนุษย์จึงให้ความสำคัญต่อเด็กและสตรีเป็นอันดับหนึ่ง[84]

[83] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 18, หน้า 9.

[84] "เร่งเอเชียอาคเนย์ ปราบปรามค้ามนุษย์", ผู้จัดการรายวัน 28 เมษายน 2548

การกระทำการค้ามนุษย์โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างโดยผ่านเครือข่าย เครื่องมือและวิธีการที่สลับซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และอาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานไปเรื่อย ๆ รวมถึงมีความเกี่ยวพันกับบุคคลผู้มีอำนาจ ผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครือข่ายและผลประโยชน์ในหลายระดับและหลายลักษณะ และถ้าหากจะมีการกระทำผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตจะยิ่งทำให้ขบวนการค้ามนุษย์ขยายขอบเขตกว้างขวางและรุนแรงมากขึ้นไปอีก อนึ่ง มีข้อมูลจาก UNODC ระบุว่า ภูมิภาคแอฟริกา เอเชีย ยุโรปตอนกลางและตะวันออกเป็นภูมิภาคที่มีเหยื่อของการค้ามนุษย์เป็นจำนวนมาก ขณะที่ยุโรปตอนกลางและตะวันออกเป็นเส้นทางผ่านหลักของขบวนการนี้ ประเทศพัฒนาแล้วในยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือยังคงเป็นประเทศปลายทางหลัก ส่วนประเทศต่าง ๆ ในเอเชียเป็นทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทางของเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยผู้ค้านั้นมีตั้งแต่กลุ่มของคนไม่กี่คน ไปถึงองค์กรขนาดใหญ่และไปจนถึงเครือข่ายค้ามนุษย์ข้ามชาติ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการจัดตั้งขึ้นอย่างดีเพื่อประกอบธุรกิจและอุตสาหกรรมทางเพศ[85]

เป็นที่ทราบกันว่ามีการค้าหญิงและเด็กในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มานานแล้ว และเติบโตขึ้นไปเรื่อย ๆ เพียงแต่ที่ผ่านมาอาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจกันว่าการค้าหญิงและเด็กถือว่าเป็นการค้ามนุษย์เช่นกัน โดยแต่เดิมเริ่มจากการค้ามนุษย์ภายในประเทศและต่อมาได้ขยายออกไปเป็นขบวนการ และโยงใยไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาคและนอกภูมิภาคตามลำดับ

จากรายงานผลการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี 2547 ของสหรัฐอเมริการะบุว่าประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางสำหรับการค้าเด็กและสตรีเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และตำรวจบางรายมีพฤติกรรมรับสินบนด้วย[86] ดังนั้น โดยทั่วไปประเทศไทยจึงถูกมองว่าเป็นแหล่งแรงงานย้ายถิ่นและขบวนการค้าหญิงและเด็ก โดยมีการนำกลุ่มบุคคลดังกล่าวมาจากประเทศพม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มณฑลยูนานทางตอนใต้ของประเทศจีน รัสเซีย รัฐอิสระที่เคยเป็นของสหภาพโซเวียต ฯลฯ ส่วนคนไทยเองก็ตกเป็นเหยื่อของค้ามนุษย์ในมาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน ฮ่องกง ญี่ปุ่น บาห์เรน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมันนี สวิตเซอร์แลนด์ ฯลฯ เช่นกัน

ทั้งนี้ วิธีการค้าหญิงและเด็กมีหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ขบวนการที่รู้จักกันในชื่อ *"แก๊งลูกหมู"* นำชาวจีนอพยพ (ซึ่งโดยมากพบว่าเป็นชาวจีนจากฮกเกี้ยน) เข้าไปอยู่ในเรือ หรือตู้คอนเทนเนอร์ในสภาพแออัดยัดเยียดและซ่อนเร้น โดยใช้ดินแดนประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อรอเปลี่ยนหนังสือเดินทางไปยังประเทศที่สอง เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ เนื่องจากมีหน้าตาคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงคนจีน ซึ่งหากถือหนังสือเดินทาง (ปลอม) ของประเทศเหล่านี้เพื่อเดินทางเข้าไปยังประเทศที่สามหรือประเทศตะวันตก (เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา) ก็จะดูน่าเชื่อถือมากกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้ ชาวจีนอพยพต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณคนละ 40,000 เหรียญสหรัฐ เป็นค่าหนังสือเดินทางปลอม ที่พัก อาหาร การเดินทาง ฯลฯ ในรายที่โชคร้ายมักจะถูกหลอกใช้แรงงานเยี่ยงทาสหรือไม่ก็ถูกบังคับให้ขายตัว หรือในรายที่มีหนังสือเดินทางจริงและมีฐานะ

[85] "ยูเอ็นพร้อมประกาศ "ปฏิญญากรุงเทพฯ" พรุ่งนี้", ทีมข่าวอาชญากรรม ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ 25 เมษายน

[86] "Effective measures to combat transnational organized crime", the 11th UN Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, A/Conf.2003/4, 14 March 2005, pp.4-5

เข้าไปท่องเที่ยวในประเทศต่าง ๆ อาจถูกแก๊งค์ลูกหมูจับไปเป็นตัวประกันเพื่อเรียกค่าไถ่เอากับครอบครัวของเหยื่อ ซึ่งหากไม่ได้รับค่าไถ่ตามที่ต้องการก็จะทรมานให้ได้รับความเจ็บปวดหรือพิการด้วยการตัดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งส่งไปยังครอบครัวของเหยื่อที่ประเทศจีน เพื่อกดดันเอาค่าไถ่จนกว่าจะได้มา[87] ซึ่งกลุ่มมิจฉาชีพนี้มีเครือข่ายซับซ้อนไม่ว่าจะในประเทศจีน ไทย ไต้หวัน หรือสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ รูปแบบการค้ามนุษย์ยังปรากฏในลักษณะของการใช้อินเตอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ โดยมีบริการให้ข้อมูลว่าที่ใดซื้อผู้หญิงและเด็ก ซึ่งจะมีการดึงดูดใจโดยนำเสนอการแสดงเปลื้องผ้าและการแสดงทางเพศสด ทั้งนี้ การให้บริการหาคู่ให้กับผู้ชายในสหรัฐฯ โดยตัวแทนที่นำเสนอผู้หญิงและเด็กจากประเทศฟิลิปปินส์ก็เป็นที่นิยมเช่นเดียวกัน โดยมีการลงรูปของเด็กผู้หญิงวัยรุ่นไว้บนเว็บ และลงข้อความที่สัญญาว่าจะได้ผู้หญิงที่น่ารักและอุทิศตัว ชอบเอาอกเอาใจ ไม่ชอบต่อล้อต่อเถียง มีลักษณะเป็นผู้หญิง แต่ไม่ใช่พวกชอบเรียกร้องสิทธิสตรี มีข้อมูลว่าผู้หญิงฟิลิปปินส์ 19,000 คนเดินทางมายังสหรัฐฯ เพื่อเป็นแรงงานอพยพและเป็นคู่ควงทางไปรษณีย์ อนึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐฯ รายงานว่าสำนักงานหาคู่ทางไปรษณีย์ในปัจจุบันมีมากกว่า 200 แห่งและมีทีท่าว่าจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในแต่ละปีจะมีผู้หญิง 4,000 ถึง 6,000 คน (ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากฟิลิปปินส์และรัฐอิสระที่เคยเป็นของสหภาพโซเวียต) ถูกนำเข้าไปในสหรัฐฯ โดยการสั่งซื้อทางไปรษณีย์ ซึ่งรัฐบาลสหรัฐฯก็เริ่มตรวจตราอย่างเข้มงวดในกรณีนี้

นอกจากนี้ จากการเปิดเผยของนายนิยม วัฒน์ธรรมาวุธ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ (ในรายงานประจำปี 2547) พบว่ายังมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นตัวกลางโดยติดต่อให้สาวไทยนำประวัติของตัวเองใส่ลงใน อินเตอร์เน็ต ถ้าผู้หญิงคนใดสนใจนำประวัติและข้อมูลของตัวเองลงอินเตอร์เนตจะต้องเสียเงินคนละประมาณ 3,000-3,500 บาท เมื่อมีการติดต่อกลับมาจะต้องเสียอีกคนละ 3,000-3,500 บาท จากรายงานคนไทยราวสองพันคนที่ยื่นขอย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในสวีเดนเมื่อปี 2546 ปรากฏว่าร้อยละ 80 เป็นผู้หญิง และส่วนใหญ่พบกับสามีในช่วงที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวนมากเชื่อหรือมีความหวังว่าเมื่อได้แต่งงานกับฝรั่งจะมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่สบายขึ้น แต่ในความเป็นจริงจากรายงานที่ได้รับ ผู้หญิงส่วนมากหลังจากแต่งงานกับชาว ต่างชาติแล้วเดินทางไปอยู่อาศัยในบ้านเมืองของเขา ไม่นานจะถูกเอารัดเอาเปรียบ และตกเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ต้องคอยรับใช้ ปรนนิบัติสามีและครอบครัวประหนึ่งนางทาสในบ้าน ไม่ได้เงินทองที่คาดหวังว่าจะได้เป็นกอบ เป็นกำ เมื่อสามีเกิดความเบื่อหน่ายก็จะโดนทอดทิ้งอย่างไม่สนใจใยดี พฤติกรรมเช่นนี้โดยมากจะเป็นชาวสวีเดนซึ่งเป็นประเทศที่หญิงไทยนิยมแต่งงานมากที่สุดอีกประเทศหนึ่ง

มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีผู้หญิงเป็นเหยื่อมักจะเป็นกรณีที่หญิงเหล่านั้นถูกนำไปสู่ตลาดธุรกิจบริการทางเพศ โดยข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหญิงที่มาขอความช่วยเหลือจากบ้านศาลาซึ่งเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านที่พักพิงแก่หญิงต่างชาติในประเทศญี่ปุ่นพบว่า ผู้ที่ขอความช่วยเหลือส่วนใหญ่ เป็นหญิงไทยและหญิงชาวฟิลิปปินส์ กล่าวคือเป็นหญิงไทย 171 ราย จาก 183 ราย

[87]Radhika Coomaraswamy, จินตนา สร้อยสาย, แปลและเรียบเรียง, “รูปแบบการค้าหญิงกับการย้ายถิ่นในปัจจุบัน” , รวมบทความเซ็กซ์ข้ามชาติ เซ็กซ์อินเตอร์เนต (กรุงเทพฯ : โครงการวิถีทรรศน์, 2544.), หน้า 81

หรือ ร้อยละ 93.4[88] ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลในเชิงลึกพบว่า ผู้หญิงเหล่านี้ต้องประสบปัญหาจากการจ่ายหนี้สินแก่เจ้าของร้าน โดยมีหนี้สูงสุด มากกว่า 5 ล้านเยน ส่วนใหญ่ต้องจ่ายหนี้ 3.5 – 4 ล้านเยน มีเพียงส่วนน้อยที่มีหนี้สินต่ำกว่า 2 ล้านเยน ในการทำงานแต่ละวัน ผู้หญิงต้องมีค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ทั้งค่าคุ้มครอง ค่าห้อง ค่าอุปกรณ์ โดยแต่ละวันต้องจ่ายถึง 50,000 เยน ในขณะที่รายได้จากการรับลูกค้าแต่ละครั้งประมาณ 10,000 เยน ดังนั้น ผู้หญิงจึงต้องรับลูกค้าอย่างน้อย 5 คนต่อวัน และต้องประสบปัญหาด้านสุขภาพหลายด้าน รวมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อนึ่ง ผู้หญิงที่หลบหนีมาบ้านศาลา มีบางรายที่รู้มาก่อนว่าจะต้องมาทำงานค้าประเวณี แต่ไม่สามารถทนกับสภาพการทำงานที่ถูกเอารัดเอาเปรียบดังกล่าวได้

จากข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาและนำเสนอมาข้างต้นนี้ ทำให้เห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กได้ทวีความรุนแรงและเป็นที่สนใจของทั่วโลก ซึ่งในปัจจุบันการค้ามนุษย์ได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงและเป็นปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้น การที่องค์การสหประชาชาติรับรองพิธีสารเรื่องการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การค้าหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติเมื่อ พ.ศ.2543 ถือได้ว่าเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของประชาคมโลกในอันที่จะร่วมมือกันปราบปรามแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปในศตวรรษที่ 21 แม้กระนั้นก็ตาม ในการดำเนินงานก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากความซับซ้อนของสาเหตุและปัจจัยที่ผลักดันให้มนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกประเทศ[89] ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ในลำดับต่อไป

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าการประกาศให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ และความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมามีนัยสำคัญอยู่สองประการคือ***ประการแรก*** อาจเป็นที่น่ายินดีว่ารัฐบาลได้หันมาใส่ใจในปัญหานี้อย่างจริงจังแล้ว หลังจากที่ได้มีความพยายามกันมานานและมากมายจากการทำงานของภาคเอกชน (โดยเอ็นจีโอไทยและองค์การระหว่างประเทศ) ***ประการต่อมา*** อาจเป็นไปได้ว่าความตื่นตัวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐบาลสหรัฐฯ ได้ลดอันดับการทำงานของประเทศไทยในเรื่องของการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์จากที่เคยอยู่ในกลุ่มลำดับ 2 (tier 2) ให้มาอยู่ในลำดับ 3 (tier 3) เป็นลำดับต่ำสุด[90] ซึ่งหมายความว่าการทำงานไม่ได้มีความคืบหน้าเท่าใดนัก ไม่มีความสามารถในการดำเนินคดีกับผู้ค้ามนุษย์ได้ หรืออาจเรียกว่าไม่จริงใจที่จะแก้ปัญหา ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงจำเป็นที่จะต้องแสดงเจตนารมณ์ที่แน่วแน่และจริงจังในการแก้ปัญหาดังกล่าวรวมถึงการดำเนินนโยบายใหม่, ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการต่อสู้กับปัญหาค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่ผู้

[88] ข้อมูลจาก Sociology on Trafficking in Japan เอกสาร จาก "House for Woment Saalaa PO. BOX 13, Aoba Post Office, 225-869 (3/24/2547) อ้างอิงจาก www.womenthai.org/

[89] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 15, หน้า 9.

[90] โลก "การค้ามนุษย์" ไร้พรมแดน (บทความ) ข้อมูลจาก www.trafcord.org., 7 เม.ย.49.

ปฏิบัติที่ต้องเกี่ยวข้องกับเหยื่อในการค้ามนุษย์และส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เห็นภาพรวมของการค้ามนุษย์ได้กว้างขึ้นและอาจจะปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ให้ดีขึ้นได้ในอนาคต[91]

อย่างไรก็ตาม ความยากลำบากที่สำคัญในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหานี้ก็คือ กระบวนการค้ามนุษย์นั้นไม่ได้เกิดหรือมีส่วนพัวพันแค่ภายในประเทศใดประเทศหนึ่งประเทศเดียวแต่เกี่ยวพันกับหลายประเทศ อีกทั้งกระบวนการการค้ามนุษย์ก็มีเครือข่ายโยงใยกันทั่วโลก และเส้นทางการค้ามนุษย์ก็มีหลายประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจกระทำเพียงประเทศเดียวลำพังได้ การประสานความร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาทั้งในประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันทำงานอย่างเข้าใจถึงรากและแก่นแท้ของปัญหารวมถึงเข้าใจสภาพและสถานะของเหยื่อในการค้ามนุษย์ และต้องมีความละเอียดอ่อนในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนด้วย

อนึ่ง พึงตระหนักว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาสากล ดังนั้น ในโลกยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียวนั้นคงเป็นไปไม่ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือกันทำงานในทุกภาคส่วน เนื่องจากเครือข่ายของผู้ค้ามนุษย์นั้นเป็นเครือข่ายระดับโลก ฉะนั้น เครือข่ายการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็จำเป็นที่จะต้องเป็นเครือข่ายในระดับโลกด้วย

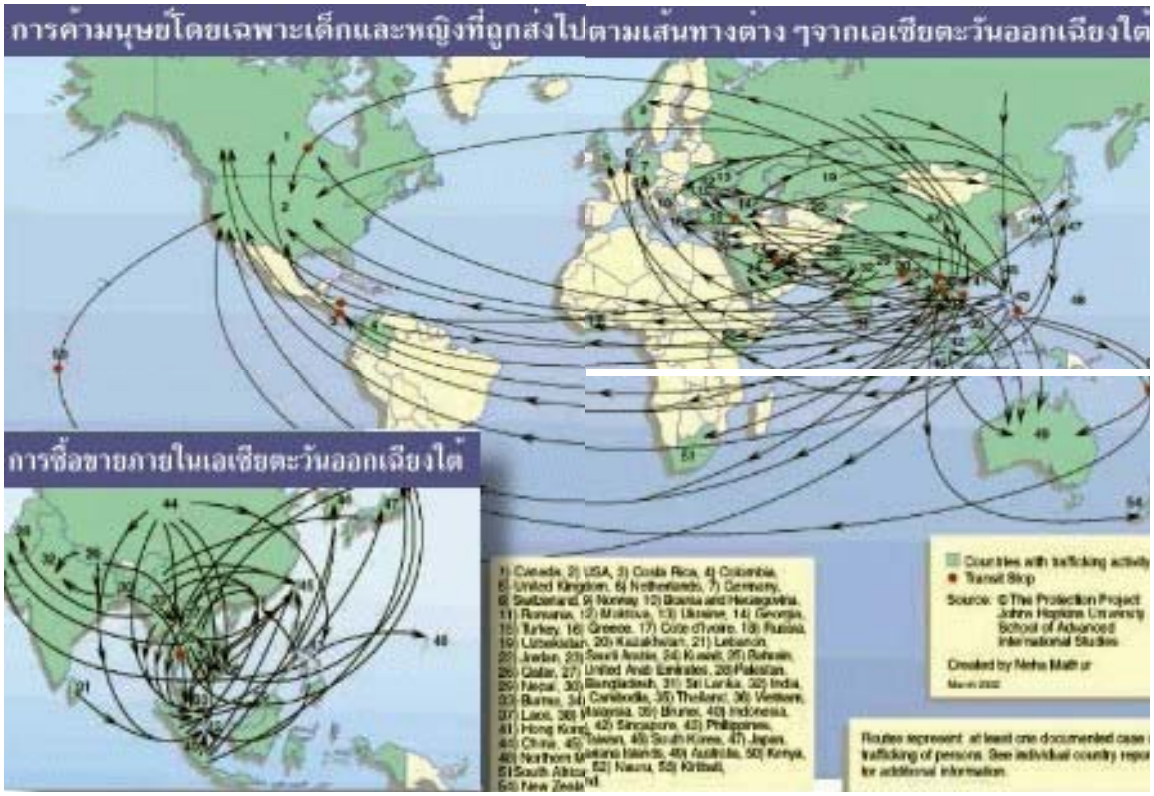
3.1.2 ภาพรวมของสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ปัญหาการค้าเด็กและหญิงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น สังคมโลกได้ตระหนักและเห็นพ้องต้องกันว่า การค้าเด็กและหญิงเพื่อการใช้ประโยชน์ทางเพศและแรงงานบังคับ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก และได้ทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ใช้ประเทศไทยเป็นที่แสวงหาประโยชน์จำนวนมหาศาลจากการค้าเด็กและหญิงโดยประเทศไทยจึงตกอยู่ใน 3 สถานะ คือ

- **ประเทศต้นทาง** คือ นำเด็กและหญิงจากในประเทศไทย ส่งออกไปยังประเทศอื่นทั้งในภูมิภาคเดียวกันและนอกภูมิภาค
- **ประเทศปลายทาง** คือ รับเด็กและหญิงจากประเทศอื่นเข้ามาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย รวมทั้งใช้แรงงานโดยกดขี่ทารุณ บังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทานหรือกระทำการอื่นใดที่ไร้คุณธรรม
- **ประเทศทางผ่าน** คือ ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน โดยนำเข้ามาแล้วส่งออกต่อไปยังประเทศอื่น (อาทิ ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ ญี่ปุ่น บาห์เรน ไต้หวัน ทวีปยุโรป และอเมริกาเหนือ) เพื่อการใช้ประโยชน์ทางเพศ

[91] หน่วยประสานงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ภาคเหนือตอนบนประเทศไทย(Trafcord) www.trafcord.org.

แผนภาพที่ 3.1 แสดงเส้นทางการค้ามนุษย์จากเอเชียตะวันออกฉียงใต้ไปยังประเทศต่างๆ

เนื่องจาก ประเทศไทยมีเสรีภาพด้านการสื่อสาร รวมทั้งความสะดวกด้านเส้นทางคมนาคมภายในประเทศ ประกอบกับมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น จึงมีช่องทางที่จะแสวงหารายได้ และส่งผลให้ประเทศไทยจึงเป็นจุดปลายทางหรือทางผ่านของการค้าเด็กและหญิงของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในปัจจุบันปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าเด็กและหญิงเป็นปัญหาที่ประชาคมโลกห่วงใยและเร่งหามาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกัน เพราะถือว่าเป็นปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและหญิงอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดอาชญากรรมทั้งในระดับชาติ ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น และปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ยาเสพติดและโรคติดต่ออื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมของประเทศและประชาคมโลก ดังนั้น องค์การสหประชาชาติ จึงได้มีการจัดทำอนุสัญญา ปฏิญญาและพิธีสารต่าง ๆ อาทิ พิธีสารเรื่องการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2543 เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานโลกในการขจัดปัญหาการค้าหญิงและเด็ก และให้แต่ละประเทศเร่งปรับปรุงตัวบทกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองเด็กและหญิงจากภัยของอาชญากรรมข้ามชาติในรูปของการค้ามนุษย์

สถานะต้นทาง	จากชนเผ่าต่างๆ ครอบครัวยากจน และผู้ด้อยโอกาส	⇨	ในประเทศ (เชียงใหม่ / กรุงเทพฯ / ชลบุรี ฯลฯ) ต่างประเทศ (มาเลเซีย / ญี่ปุ่น / ออสเตรเลีย ฯลฯ)
สถานะทางผ่าน	จากประเทศจีน ลาว พม่า ผ่านจังหวัดเชียงราย	⇨	ในประเทศ (เชียงใหม่ / กรุงเทพฯ / ชลบุรี ฯลฯ) ต่างประเทศ (มาเลเซีย / ญี่ปุ่น / ออสเตรเลีย ฯลฯ)
สถานะปลายทาง	จากประเทศจีน ลาว พม่า เข้าจังหวัดเชียงราย	⇨	อ.แม่สาย / อ.เชียงแสน / อ.เชียงของ / อ.เวียงแก่น / อ.แม่ฟ้าหลวง

แต่แม้ว่ากฎหมายจะห้ามการค้ามนุษย์ แต่ประเทศไทยก็เป็นแหล่ง ทางผ่าน และจุดหมายปลายทางสำหรับการค้าสตรีและเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมทั้งการใช้แรงงานเพื่อหักล้างหนี้ การบังคับใช้แรงงาน และการค้าประเวณี ซึ่งมีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กองตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้ามนุษย์ หรือรับสินบนแลกกับการเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ อย่างไรก็ดี ไม่มีตัวเลขประมาณการขอบเขตการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่น่าเชื่อถือได้ แต่มีข้อมูลจากบางหน่วยงานระบุว่าบางส่วนของผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมค้าประเวณีในประเทศไทยที่ประมาณว่ามีจำนวน 200,000 – 300,000 คน เป็นผู้เยาว์หรือถูกบังคับ หรือต้องกระทำเพื่อหักล้างหนี้ องค์กรเหล่านี้เชื่อว่าสตรีและเด็ก (โดยเฉพาะเด็กหญิง) มักจะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์[92] ซึ่งมีหลักฐานจากการสังเกตและการศึกษาเฉพาะรายแสดงว่าการค้าชาย หญิง และเด็กในธุรกิจแรงงานอื่น ๆ เช่น การประมงพาณิชย์ และงานตามโรงงานเถื่อน มีเป็นจำนวนมากในธุรกิจการค้ามนุษย์นี้ และพบว่ามีกลุ่มสตรีและเด็กหญิงต่างถิ่นจำนวนมาก โดยเฉพาะจากประเทศลาวถูกบังคับรับจ้างทำงานในโรงงานเถื่อนตามสัญญาผูกมัด

นอกจากนี้ ภายในประเทศยังมีการนำหญิงไทยที่ยากจนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมาสู่ธุรกิจทางเพศในกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม การค้าหญิงไทยในประเทศดูเหมือนจะลดลงเนื่องจากโครงการป้องกันและปราบปรามและโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีการค้าหญิงจากไทยไปต่างประเทศด้วย เช่น ญี่ปุ่น มาเลเซีย บาห์เรน ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ ยุโรปและสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เพื่อป้อนธุรกิจทางเพศ แต่ก็มีบางส่วนที่ถูกส่งไปทำงานในโรงงานเถื่อน ผู้ชายก็ถูกนำเข้ามาค้าในประเทศไทยด้วยเพื่อทำประมงพาณิชย์ ทำงานในไร่นา โรงงานอุตสาหกรรม และงานก่อสร้าง การดำเนินคดีผู้ทำธุรกิจค้าขายเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสตรีและเด็ก พ.ศ. 2540 ไม่ได้ครอบคลุมประเด็นนี้

นอกเหนือจากนั้น ยังมีหญิงและชายจากประเทศพม่า กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีนและลาวถูกลักลอบนำเข้ามากดขี่ใช้แรงงานและป้อนธุรกิจทางเพศ ส่วนเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายที่ถูกลักลอบนำเข้าประเทศ ส่วนใหญ่มาจากพม่าและกัมพูชาเพื่อนำมาป้อนธุรกิจทางเพศและทำงานให้กับกลุ่มขอทานเป็นหลัก เด็กเล็กที่กำพร้าพ่อแม่หรือถูกครอบครัวนำมาขายก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย มีบางครั้งที่มีการลักลอบนำสมาชิกทั้ง

[92] เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในชื่อเรื่อง “แหล่งค้าผู้หญิงในประเทศไทย” ข้อมูลปี 2549 อ้างในเว็บไซต์ รักบ้านเกิด.คอม ที่ http://www.rakbankerd.com

ครอบครัวเข้ามาใช้แรงงานในโรงงานเถื่อน มีรายงานการนำเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์เข้าประเทศเพื่อทำงานเฉพาะอย่างที่การใช้คนงานที่มีรูปร่างเล็กจะสร้างความได้เปรียบ องค์กรเอกชนของไทยระบุว่า ยังมีการค้าเด็กหญิงวัย 12-18 ปี จากพม่า ภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และลาวเพื่อป้อนธุรกิจทางเพศอยู่ นักสังคมสงเคราะห์ตั้งข้อสังเกตว่าเด็กหญิงที่มีอายุน้อยจะมีราคาสูง เนื่องจากลูกค้าเชื่อว่าเด็กเหล่านี้ปลอดจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ชาวจีนที่ถูกนำมาค้ามักใช้ไทยเป็นเส้นทางผ่านไปยังประเทศอื่น ๆ แต่โดยทั่ว ๆ ไป สตรีและเด็กจากมณฑลยูนนานนั้นมักถูกส่งไปทำงานในซ่องโสเภณีในภาคเหนือของไทย โดยปกติแล้วผู้เคราะห์ร้ายจากมณฑลยูนนานมักถูกล่อลวงเข้ามาในประเทศ โดยได้รับคำมั่นสัญญาว่าจะได้ทำงานในร้านอาหารหรือตามบ้าน แต่แล้วก็ถูกกดดันหรือบังคับให้ค้าประเวณี

สภาสังคมและเศรษฐกิจแห่งสหประชาชาติและองค์กรเอกชนเชื่อว่า การที่สตรีและเด็กชาวเขาบางรายไม่ได้รับสัญชาติไทยเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ถึงแม้ว่าคนกลุ่มนี้จะเป็นเพียงส่วนน้อยของเหยื่อการค้ามนุษย์ แต่ก็นับเป็นกลุ่มใหญ่ที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด

การค้ามนุษย์ภายในประเทศและจากประเทศเพื่อนบ้านส่งไปยังประเทศที่อาชญากรรมดำเนินงานโดยกลุ่มย่อยที่รวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ที่มักมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนที่เป็นแหล่งสินค้า คน พม่า ลาว กัมพูชา และไทยมีส่วนพัวพันในการค้ามนุษย์ตามชายแดน เพื่อใช้เป็นแรงงาน มักใช้คนที่รู้จักกันเป็นผู้ช่วยหาเหยื่อ ในบางกรณีผู้ค้ามนุษย์เคยเป็นเหยื่อมาก่อน โดยเฉพาะการค้ามนุษย์เพื่ออุตสาหกรรมการให้บริการทางเพศ มีรายงานที่น่าเชื่อถือกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองชั้นผู้น้อยส่งผู้หญิงจากชายแดนและที่อื่น ๆ ไปกรุงเทพฯ เพื่อทำงานในซ่องโสเภณี

การส่งโสเภณีไทยไปต่างประเทศและการส่งโสเภณีจีนโดยใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านดำเนินการโดยกลุ่มอาชญากรนานาชาติ ที่ได้รับเงินสนับสนุนเป็นอย่างดีและมีระบบการทำงานที่ทันสมัย บางครั้งกลุ่มเหล่านี้จะร่วมมือกัน บางครั้งก็แข่งขันกันรุนแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองระดับล่าง และระดับกลางที่ท่าอากาศยานดอนเมืองก็มีส่วนพัวพันในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางของผู้ให้บริการทางเพศทั้งสัญชาติไทย และสัญชาติจีน โดยใช้หนังสือเดินทางและเอกสารปลอมอื่น ๆ

หญิงไทยจำนวนมากถูกส่งไปค้าบริการทางเพศที่ญี่ปุ่น โดยนายหน้าให้สัญญากับเหยื่อว่าจะได้ทำงานถูกกฎหมายเงินเดือนดี หรือไม่ก็หลอกลวงเรื่องค่าจ้างแรงงาน สภาพทำงานหรือลักษณะของงานที่จะทำ โดยรายงานขององค์กรเพื่อสิทธิมนุษยชน Human Rights Watch ระบุว่าหญิงไทยที่ถูกหลอกมาทำงานที่ญี่ปุ่นจะถูกนายหน้าค้ามนุษย์ยึดหนังสือเดินทางไว้เมื่อเดินทางมาถึง และถูกเรียกร้องเงินที่นายหน้าจ่ายเป็น “ค่าซื้อตัว” ไป รวมทั้งค่าใช้จ่ายสำหรับการกินอยู่ การดูแล และค่าปรับ ในกรณีที่เหยื่อประพฤติตนในทางที่ไม่สมควร นายหน้านักค้ามนุษย์มักจะจำกัดความเคลื่อนไหวของผู้หญิงเหล่านี้ ข่มขู่ตัวผู้หญิงและครอบครัว จับแยกเดี่ยวและลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อไม่เชื่อฟัง

เนื่องจากสตรีต่างชาติมักพูดภาษาไทยไม่ได้ และถือว่าเป็นผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย จึงมักจะตกเป็นเหยื่อถูกทำร้ายร่างกาย และแสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย บางรายก็ถูกหลอกให้เข้าประเทศไทยโดยจะมีงานให้ทำ เช่น เป็นพนักงานในร้านอาหารหรือคนรับใช้ตามบ้าน แต่กลับลงเอยด้วยการเป็นโสเภณี ผู้ลักลอบเข้าเมืองไม่ได้รับสิทธิปรึกษาทนายหรือสวัสดิการรักษาพยาบาลในกรณีที่ถูกจับ รวมทั้งไม่ได้รับความ

คุ้มครองตามบทบัญญัติว่าด้วยการนิรโทษกรรมของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ในเดือนพฤษภาคม บันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานรัฐบาลด้วยกัน และระหว่างรัฐบาลกับองค์กรเอกชนของไทยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการของตำรวจโดยละเอียด เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกนำมาค้าและถูกเจ้าหน้าที่คุมขังไว้ บันทึกดังกล่าวระบุว่าการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจจะรวมถึงการอบรมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวในฐานะผู้ที่เป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ ไม่ใช่ฐานะแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และแทนที่จะถูกเนรเทศกลับประเทศ คนเหล่านี้จะได้รับการดูแลจากกรมประชาสงเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ.2547 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจยังคงมีความผิดพลาดอยู่ เนื่องจากดำเนินการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้ไม่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ฯไม่คุ้นเคยกับกฎหมายฉบับดังกล่าว

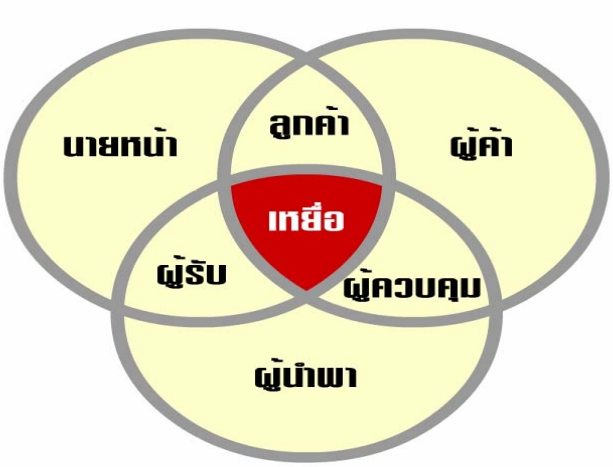
การทุจริตของเจ้าหน้าที่ของทางการในการอำนวยความสะดวกแก่รูปแบบการค้ามนุษย์ที่เลวร้ายที่สุดนี้มักจะอยู่ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ฯระดับกลางและล่าง ไม่มีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ฯ ระดับสูงได้รับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์หรือช่วยปกป้องการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทุจริตปกป้องซ่องโสเภณีและสถานบริการทางเพศอื่น ๆ จากการเข้าตรวจค้นแบบไม่ให้ทันรู้ตัว เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทุจริตช่วย (ทั้งทางตรงและทางอ้อม) การขนส่งสตรีและเด็กหญิงชาวพม่า ลาว และจีนเข้าประเทศไทย และส่งเหยื่อชาวจีนไปยังสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ไม่ค่อยมีการดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ที่ถูกสืบทราบว่าสมรู้ร่วมคิดในธุรกิจผิดกฎหมายนี้ แต่จะสั่งย้ายไปยังตำแหน่งอื่นที่ไม่ค่อยมีโอกาสทำการทุจริตในอนาคต

องค์กรเอกชนของไทยและระหว่างประเทศหลายแห่ง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐยังคงทำงานร่วมกับผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ต่อไป อย่างไรก็ดี รัฐบาลต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนงบประมาณอย่างหนักในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นผู้เสียหาย

โดยทั่วไป เหยื่อการค้ามนุษย์จะได้รับให้เข้าพักพิงในที่พักของรัฐบาล หรือขององค์กรเอกชน ในกรณีที่เหยื่อเป็นบุคคลสัญชาติอื่น กระบวนการส่งกลับประเทศเดิมใช้เวลาสูงสุด 6 เดือน จนถึงเดือนกันยายน สถานที่พักพิงหลักที่รัฐบาลจัดหาให้ในกรุงเทพฯ รองรับสตรีและเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านประมาณ 385 คน และคนไทย 287 คน ซึ่งรวมถึงสตรีที่สมัครใจเป็นโสเภณีและสตรีในคดีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ไม่มีสถิติจำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ที่น่าเชื่อถือ รัฐบาลไทยจัดหาอาหาร การรักษาพยาบาล และคำปรึกษาด้านจิตวิทยาให้อย่างจำกัด

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าในความเป็นจริงแล้ว เหยื่อการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือด้านกฎหมายเพียงเล็กน้อยจากองค์กรเอกชนและเจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ และเหยื่อการค้ามนุษย์จะได้รับแจ้งว่าตนมีสิทธิเลือกว่าจะดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ค้ามนุษย์หรือไม่ อย่างไรก็ตาม มีผู้เสียหายไม่กี่รายที่ตกลงเลือกดำเนินการด้วยเหตุหลายประการ เช่น อุปสรรคด้านภาษา การไม่รู้หนังสือ ความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ทางการ กระบวนการทางกฎหมายที่ใช้เวลานาน และความหวาดกลัวผู้ค้ามนุษย์ เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศขณะคอยการส่งกลับประเทศเดิม แม้จะมีส่วนในการดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ามนุษย์

แผนภาพที่ 3.2 แสดงองค์ประกอบของการค้ามนุษย์

โดยสรุป การค้ามนุษย์จะปรากฏในหลายรูปแบบ โดยปัจจุบันสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยจะพบในกลุ่มแรงงานจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะชาวลาวและพม่า ลำดับสอง เป็นปัญหาการล่อลวงมาค้าประเวณี ซึ่งพบทั้งคนไทยและต่างชาติ โดยแอบแฝงมาในธุรกิจของสถานบันเทิง คาราโอเกะ ผับ ร้านอาหาร และอาบ อบ นวด และลำดับสาม คือการใช้เด็กเร่ร่อนขอทาน โดยเฉพาะเด็กกัมพูชาขายของในยามวิกาล เช่น ขายดอกไม้ ขายลูกอมตามท้องถนน ซึ่งกล่าวได้ว่า ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาสังคมที่มีความสลับซับซ้อน หลากหลายมิติของปัญหา จึงเป็นผลให้การคิดยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาต้องมองภาพสถานการณ์ของพื้นที่ตนให้ชัดเจน และยังส่งผลต่อกลไกภาคีความร่วมมือ และตัวบทกฎหมายที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์ของตนได้อย่างสอดคล้องต่อปัญหาและความต้องการอีกด้วย

3.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากการค้ามนุษย์[93]

จากการศึกษาสามารถแบ่งผลกระทบที่เกิดจากการค้ามนุษย์ได้เป็น 3 กรณีดังนี้

3.1.3.1 ผลกระทบต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์

เหยื่อของการค้ามนุษย์เป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหานี้ และเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นพร้อมกันในหลายด้าน ซึ่งทำให้การฟื้นฟูดูแลต้องกระทำอย่างละเอียดรอบคอบและเป็นระบบ ทั้งนี้สามารถแยกอธิบายผลกระทบต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ดังนี้คือ

1) ผลกระทบต่อร่างกาย (Physical Health) กล่าวคือ เมื่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการค้าประเวณีหรือเพื่อการแสวงหาประโยชน์ในด้านอื่น มักจะประสบกับการถูก

[93] ประวิทย์ ร้อยแก้ว, “การค้ามนุษย์: นิยาม ความหมาย”, ในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์, โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วันที่ 15 – 19 สิงหาคม 2548, หน้า 15-17.

ทารุณกรรม ตาย บาดเจ็บรุนแรงหรือเรื้อรัง พิการ ขาดสารอาหาร มีโรคติดต่อ โรคผิวหนังเรื้อรัง มีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้า

2) ผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์และอวัยวะที่เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ (Sexual and Reproductive) ในกรณีผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของการถูกค้าหรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี มักจะทำงานในระดับล่างของอุตสาหกรรมทางเพศ หญิงเหล่านี้จะถูกควบคุมอย่างเข้มงวดโดยแทบจะไม่มีสิทธิเหนือร่างกายและอำนาจการต่อรองกับลูกค้า จึงย่อมเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอชไอวี (เอดส์) หรือไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ตามปกติ

3) ผลกระทบต่อสภาพจิตใจ (Mental health) ซึ่งหญิงและเด็กที่ถูกนำเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ มักจะประสบปัญหาการถูกทารุณกรรมหรือการเอาเปรียบซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ซึ่งได้แก่ มีความเครียดอย่างรุนแรง อยากฆ่าหรือพยายามฆ่าตัวตาย มีอาการซ้ำเติมตนเอง หวาดกลัวตลอดเวลา ความจำเสื่อม เหม่อลอย ไร้การตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอก ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่และคนรอบข้าง อารมณ์แปรปรวน

4) ผลกระทบด้านครอบครัวและชุมชน กล่าวคือ การค้าหญิงหรือเด็กได้ส่งผลกระทบต่อเหยื่อที่เคยเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และได้รับการช่วยเหลือแล้วพบว่าในหลายครั้งเมื่อกลับคืนสู่ครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมเดิม ก็อาจได้รับการติดตามและถูกทำร้ายจนในที่สุดก็ต้องตกมาเป็นเหยื่ออีก

5) ผลกระทบอื่นๆ ได้แก่ กลายเป็นคนติดยาหรือสารเสพติดหรือสุรา อันอาจนำไปสู่การยอมมีเพศสัมพันธ์ในสภาพเสี่ยง เช่น ไม่ใช้ถุงยางอนามัย การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่น รวมถึงการไม่ได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตจึงไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ

3.1.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัวของเหยื่อในการค้ามนุษย์

นอกจากตัวเหยื่อของการค้ามนุษย์เองแล้ว ครอบครัวของเหยื่อในการค้ามนุษย์ก็เป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสามารถแยกอธิบายเป็นประเด็นได้ คือ

1) ความอับอาย นอกจากตัวเหยื่อจะอับอายแล้ว ครอบครัวและผู้ใกล้ชิดก็ตกอยู่ในสภาวะไม่ต่างกัน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการค้าประเวณี แม้เหยื่อจะถูกบังคับข่มขืนใจก็ตาม

2) ความหวาดกลัว เนื่องจากเกรงว่าบุคคลที่เหลืออยู่ในครอบครัวอาจตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์เป็นรายต่อไป

3) ความวิตกกังวลและขาดสมาธิในการประกอบอาชีพการงานหรือในการดำรงชีวิต เพราะต้องคอยติดตามข่าวของผู้เป็นเหยื่อค้ามนุษย์ที่หายไปจากครอบครัว[94]

[94] เช่นเดียวกับคดีของเด็กชายวัย 14 ปี ที่ถูกหลอกไปค้าแรงงานเยี่ยงทาสในเรือประมงและได้รับการช่วยเหลือโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อประมาณต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมานี้, รายการ “การร่วมมือร่วมใจ” สถานีโทรทัศน์ ITV ออกอากาศประมาณต้นเดือนเมษายน 2549

4) เป็นภาระทางเศรษฐกิจแก่ครอบครัว เนื่องจากเหยื่อบางรายเมื่อได้รับการช่วยเหลือและกลับสู่ครอบครัวก็ตกอยู่ในสภาพที่ไม่อาจประกอบอาชีพได้ตามปกติ เช่น เป็นผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี หรือมีสภาพจิต สภาพกายพิการ เป็นต้น ซึ่งเป็นภาระที่ครอบครัวต้องดูแล เนื่องจากยังไม่มีระบบหรือหน่วยงานใดที่จะเข้ามาดูแลปัญหานี้แก่ครอบครัวของเหยื่ออย่างเป็นรูปธรรม

3.1.3.3 ผลกระทบต่อสังคม

นอกจากการค้ามนุษย์จะเป็นอาชญากรรมที่กระทำลงและส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิในร่างกาย อนามัยและเสรีภาพของเหยื่อแล้ว เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าการค้ามนุษย์ยังส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคม ดังนี้คือ

1) การค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (Violating Human Rights) ซึ่งตามหลักสิทธิมนุษยชนอันเป็นการสากล สิทธิในชีวิต เสรีภาพ สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เป็นทาสหรือมีฐานะคล้ายทาสทุกรูปแบบได้รับรองคุ้มครอง แต่ผู้ค้ามนุษย์หรือขบวนการค้ามนุษย์ นอกจากจะไม่สนใจเคารพในสิทธิเหล่านี้แล้ว การกระทำจึงถือได้ว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของเหยื่ออย่างร้ายแรง นอกจากนั้น ในกรณีที่เหยื่อการค้ามนุษย์เป็นเด็ก ถือได้ว่าการค้ามนุษย์ได้ล่วงละเมิดสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอบรม สิทธิที่จะไม่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทุกรูปแบบของเด็กด้วย

2) การค้ามนุษย์ทำให้สังคมแตกแยก (Causing Social Breakdown) และขัดขวางกระบวนการพัฒนาสังคมและชุมชน หมายความว่า การค้ามนุษย์ ถือเป็นตัวบ่อนทำลายโครงสร้างทางสังคมที่ร้ายแรงอย่างหนึ่ง เหยื่อการค้ามนุษย์ได้ถูกตัดขาดจากการสนับสนุนหรือสายสัมพันธ์ของครอบครัว เด็กที่ต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ขาดโอกาสในการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาและบางคนอาจมีพัฒนาการทางร่างกายเสื่อมถอยเนื่องจากได้รับการดูแลไม่เหมาะสมระหว่างที่ถูกแสวงหาประโยชน์ ซึ่งการค้ามนุษย์ยังก่อให้เกิดค่านิยมที่ผิด ๆ ในบางชุมชน ทำให้ถูกมองว่าการค้ามนุษย์สามารถสร้างรายได้ให้แก่นักค้ามนุษย์เป็นอย่างดีและหลายคนเชื่อว่าสามารถทำได้ง่าย เนื่องจากเหยื่อและนักค้า มักจะเป็นคนที่รู้จัก เป็นคนใกล้ชิดหรือมีอยู่ในชุมชนเดียวกันซึ่งทำให้เกิดนักค้ามนุษย์รายใหม่เพิ่มมากขึ้น อนึ่ง ความพยายามในการทำให้ชุมชนตระหนักถึงพิษภัยของการค้ามนุษย์ แม้จะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวบางครั้งได้ทำให้เหยื่อบางคนเกิดความหวาดกลัวมากจนกระทั่งไม่สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้ เช่น ไม่กล้าไปโรงเรียน ดังนั้น นอกจากการรณรงค์ให้เห็นพิษภัยของการค้ามนุษย์แล้ว ควรสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยงด้วยว่ารัฐสามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ได้

3) การค้ามนุษย์มีส่วนส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรม (Fueling Organized Crime) กล่าวคือ กำไรหรือผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นหรือส่งเสริมทำให้เกิดการประกอบอาชญากรรมประเภทอื่น โดยมีข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติว่า การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลประโยชน์มูลค่าปีละกว่า 7,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี สร้างผลกำไรมากเป็นอันดับสามแก่ผู้ประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ รองจากการค้ายาเสพติดและค้าอาวุธ นอกจากนี้ยังปรากฏข้อมูลให้เห็นว่า

การค้ามนุษย์มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการฟอกเงิน การค้ายาเสพติด การปลอมแปลงเอกสาร และการลักลอบขนคนข้ามประเทศ

4) การค้ามนุษย์เป็นการบั่นทอนทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ (Depriving Countries of Human Capital) กล่าวคือ การค้ามนุษย์ลดทอนและบั่นทอนกำลังการผลิตของประเทศ เนื่องจากประชากรบางส่วนถูกแสวงหาประโยชน์นอกระบบแรงงานและการจ้างตามปกติ ผู้ประกอบการบางส่วนนิยมใช้แรงงานผิดกฎหมายเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้คนที่ต้องการเข้าระบบแรงงานปกติไม่สามารถหางานทำได้ นอกจากนี้เด็กที่ต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์หรือถูกแสวงหาประโยชน์จากวงจรค้ามนุษย์ เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะกลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือและด้อยคุณภาพเนื่องจากด้อยโอกาสทางการศึกษาและฝึกอาชีพตั้งแต่ครั้งเยาว์วัย

5) การค้ามนุษย์บั่นทอนการสาธารณสุขของชุมชน (Undermining Public Health) เหยื่อการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่ต้องตกอยู่ในสภาพทนทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ บางคนเป็นโรคติดต่อทางเพศ บางคนมีอาการทางจิตติดตัว เป็นโรคเครียดหวาดระแวงไม่สามารถคบหาสมาคมกับคนอื่นเช่นคนปกติ บุคคลที่อยู่ในระหว่างที่ตกเป็นเหยื่อต้องเผชิญกับการทุบตี ทำร้าย หรืออยู่ในสภาพถูกบีบคั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อขบวนการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจรวมทั้งกระบวนการนำเหยื่อเหล่านั้นกลับคืนสู่สังคม

6) การค้ามนุษย์เป็นการสั่นคลอนและบ่อนทำลายอำนาจรัฐ (Subvert Government Authority) กล่าวคือ การแพร่ระบาดของกระบวนการค้ามนุษย์ทำให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยและไม่ไว้วางใจหรือเชื่อมั่นในศักยภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะสามารถปกป้องดูแลผู้หญิงและเด็กที่กำลังตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ นอกจากนี้กระบวนการค้ามนุษย์มักจะใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเครื่องมือโดยตอบแทนด้วยการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งการกระทำดังกล่าวล้วนเป็นตัวการสำคัญในการบ่อนทำลายกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

3.2 รูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน[95]

การค้ามนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในหรือนอกประเทศ หญิงและเด็กอาจถูกล่อลวงจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ด้วยการเสนองานให้ทำหรือถูกลักพาบังคับออกจากถิ่นที่อยู่เดิมแล้วขนส่งไปยังดินแดนอื่นที่ตัวเองไม่รู้จัก ในปัจจุบันมี 2 รูปแบบของการค้ามนุษย์ คือ

(1) การค้ามนุษย์แบบสองขั้นตอน คือหญิงหรือเด็กได้ย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อหางานทำก่อนแล้วต่อมาถูกล่อลวงให้ย้ายถิ่นไปหางานทำในต่างแดนต่อไป

[95] พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 46,หน้า 16-21.

(2) การค้ามนุษย์แบบขั้นตอนเดียว คือหญิงและเด็กที่ถูกค้าโดยตรงจากหมู่บ้านในชนบทแล้วผ่านข้ามพรมแดนไปยังประเทศอื่น

ในปัจจุบัน เหยื่อของการค้ามนุษย์มีทั้งชายและหญิงแต่เหยื่อส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก โดยเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงมักจะถูกนำไปสู่ตลาดธุรกิจบริการทางเพศและการทำงานบ้าน ซึ่งเป็นงานที่ยังมิได้รับการคุ้มครองสภาพการทำงานและค่าตอบแทน ทำให้ไม่มีหลักประกันในการทำงานและตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจและทางเพศ มีชีวิตที่อยู่ภายใต้การครอบงำและการกระทำตามอำเภอใจของนักค้ามนุษย์และนายจ้างที่ซื้อตนมา ส่วนผู้ชายมักจะนำไปแสวงหาประโยชน์โดยเป็นแรงงานที่ถูกบังคับในการทำงานประมงและแรงงาน ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อการค้ามนุษย์ จึงมี 2 ประการคือ

3.2.1 การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Sexual Exploitation)

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Sexual Exploitation) ได้แก่

1) การค้าหญิงเพื่องานบริการทางเพศ มีผู้หญิงจำนวนมากที่ย้ายถิ่นโดยที่รู้ว่าจะต้องทำงานในอุตสาหกรรมบริการทางเพศ แม้จะไม่ได้ตระหนักถึงสภาพการจ้างงานและการสูญเสียการควบคุมสภาพการทำงานและรายได้ของตนเอง สำหรับผู้หญิงที่ถูกหลอกหรือบังคับให้ทำงานบริการทางเพศโดยไม่สมัครใจ มีสิ่งที่ต้องเผชิญกับการผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน การถูกยึดหนังสือเดินทางและรายได้ การถูกทุบตี ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การถูกกักขังและถูกทารุณทางจิตใจ

2) การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน ผู้ค้ามนุษย์อาจจะนำเสนอตนในรูปของนายหน้าจัดหาคู่และให้สัญญาแก่ผู้หญิงว่าจะแนะนำให้รู้จักกับสามีในอนาคตที่ประสบความสำเร็จ โดยชาวต่างชาติบางคนเดินทางเข้ามาในประเทศเพื่อพบกับผู้หญิงและแต่งงานหรือโดยการจัดหาคู่ทางเมล์หรือไปรษณีย์ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า *"เมียสั่งทางไปรษณีย์"* เมื่อผู้หญิงเหล่านี้ถูกชักจูงไปต่างประเทศก็ต้องไปใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่โดยไม่มีความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรม และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส เมื่อไม่ประสบความสำเร็จในการแต่งงาน เหยื่อเหล่านี้ก็จะถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ โดยอาจทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือตกอยู่ในสภาพการแต่งงานเยี่ยงทาส

3.2.2 การแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและแรงงาน (Economic related and labour exploitation)

รูปแบบการค้ามนุษย์ในลักษณะนี้จะมีทั้งที่เห็นได้โดยเปิดเผยและที่มีลักษณะแอบแฝงซึ่งในปัจจุบันพบว่ารูปแบบการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและแรงงานที่สำคัยอยู่ 3 กรณี คือ

1) การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานในบ้าน กล่าวคือ ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยจำนวนสูงจากผู้จัดหาและเอเย่นต์และ

ถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้างแม้จะมีสภาพการทำงานที่เลวร้ายก็ตาม ในปัจจุบันแรงงานรับใช้ในบ้านได้เปลี่ยนรูปแบบไปซึ่งแต่เดิมจะเป็นแรงงานที่เป็นหญิงและเด็กภายในประเทศไทย แต่ในขณะนี้พบว่าแรงงานรับใช้ในบ้านส่วนใหญ่จะเป็นการใช้แรงงานเด็กต่างชาติโดยเฉพาะ ชาวพม่า และลาว โดยมีรูปแบบการทำงานคือ งานบ้าน งานดูแลเด็กและคนชราในบ้าน และการช่วยงานที่เกี่ยวกับกิจการในบ้าน

2) การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงาน ได้แก่ กรณีที่ผู้หญิง ผู้ชายและเด็กอาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานในการเกษตร งานก่อสร้าง งานในโรงงานหรือการผลิตอื่น ๆ ที่คาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่มีหลายกรณีที่ต้องถูกกดค่าแรงงานหรือไม่ได้รับค่าจ้างเลย และยังต้องเผชิญกับการถูกแสวงประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ ในสถานประกอบการ ประกอบกับสถานภาพที่ผิดกฎหมาย จึงเกรงกลัวที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เนื่องจากจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้แล้วยังมีกรณีที่เด็กอาจถูกนำไปค้าเพื่อการบังคับใช้เด็กให้เข้ามามีส่วนร่วมในการลำเลียงขนยาเสพติดอันเป็นการประกอบอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายอีกด้วย

3) การค้ามนุษย์เพื่อให้เป็นขอทาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การค้ามนุษย์เพื่อให้เป็นขอทานกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยหญิงชรา คนพิการ และทารกได้ถูกจัดหาจากหมู่บ้านห่างไกลมาสู่เมืองใหญ่นอกประเทศของตน ที่พวกเขาไม่เข้าใจภาษาและไม่รู้จักถนนหนทางโดยตกอยู่ภายใต้การควบคุมและถูกจับตามองซึ่งจะมีพวกนายหน้ามารวบรวมเงิน การถูกบังคับให้ขอทานจึงเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยพวกเขามีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดกลัวจากการถูกจับและการลงโทษจากผู้ควบคุม

3.2.3 ตัวอย่างกรณีศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในปัจจุบัน การเข้าสู่กระบวนการการค้ามนุษย์นั้นมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปหลาย รูปแบบอันได้แก่ การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับค้าประเวณี การค้ามนุษย์เพื่อนำไปเป็นขอทาน การค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน การค้ามนุษย์เพื่อรับใช้งานในบ้าน ตลอดจนการค้าอวัยวะของมนุษย์ ซึ่งในการเข้าสู่กระบวนการการค้ามนุษย์นั้นจะขึ้นอยู่กับอายุ เพศ วัย ฐานะ การศึกษาและสภาวะแวดล้อมของบุคคลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ดังนั้น เพื่อให้สามารถ เข้าใจในปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอกรณีศึกษาที่เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการของการชักจูง ล่อลวง หลอกลวง บังคับ และขู่เข็ญเหยื่อในการค้ามนุษย์ โดยจะได้แยกทำการศึกษาดังนี้

1) กรณีศึกษาในประเทศไทย

- **คำเอื้อย** เป็นเด็กหญิงสัญชาติลาววัย 14 ปีถูกนายหน้าล่อลวงให้มาทำงานเสิร์ฟอาหารที่เมืองไทยเนื่องจากฐานะครอบครัวยากจนจึงได้ตัดสินใจมาทำงาน แต่เมื่อมาถึงประเทศไทยนายหน้าได้ขายคำเอื้อยให้กับเจ้าของร้านคาราโอเกะซึ่งบังคับให้คำเอื้อยขายบริการทางเพศพอทำงานได้ระยะหนึ่งเธอก็ถูกตำรวจจับและถูกส่งกลับประเทศลาว ต่อมา นายจ้างก็ได้ตามให้เธอกลับมาทำงานอีกครั้ง การที่คำเอื้อยกลับมา

ทำงานเพราะหวังว่าจะได้รับเงินที่นายจ้างยังไม่จ่ายให้คืนแต่นายจ้างก็ไม่จ่ายให้และบอกให้ขายบริการทางเพศระหว่างที่รอรับเงิน ต่อมา คำเอื้อยจึงได้รับการช่วยเหลือออกจากสถานบริการดังกล่าว[96]

- **นางสาวบัว (อุไรรัตน์ สร้อยมี)** เมื่อประมาณต้นปีพ.ศ. 2543 นายสฤษดิ์ คำภา นางไข่ คำภา ภรรยาและนางปฐมา โคสะกะ บุตรสาวซึ่งเป็นแก๊งค์ค้ามนุษย์อยู่ที่อำเภอ หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ได้หลอกลวงโดยสัญญาว่าจะพาไปทำงานเสิร์ฟอาหารที่ประเทศญี่ปุ่นโดยจะได้รับค่าจ้างเดือนละ 40,000 บาทแต่ความเป็นจริงแล้วเป็นการหลอกลวงให้ค้าประเวณีในประเทศญี่ปุ่นและในการเดินทางนี้ทำให้เธอต้องกู้เงินเพื่อเป็นค่าเดินทาง เมื่อไปถึง มาม่าซังก็ได้ร่วมกับแก๊งค์ยากูซ่าบังคับให้เธอค้าประเวณีเพื่อชดใช้หนี้จำนวนหนึ่งล้านบาทเศษโดยให้ทำงานชดใช้หนี้จนกว่าจะหมดโดยใช้หักใบเป็นการชำระหนี้แทนเงิน ซึ่งในการทำงานหนึ่งชั่วโมงจะได้สองใบหากแขกค้างคืนก็จะได้รับห้าใบ ในการทำงานเธอจะถูกควบคุมตัวตลอดเวลา เมื่อตกอยู่ในสภาพเช่นนี้จึงไม่มีทางเลือกเพราะไม่รู้จักใคร หากเธอปฏิเสธลูกค้าที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยในระหว่างทำงาน เธอก็จะถูกปรับยี่สิบใบต่อครั้ง เมื่อเธอทนสภาพการถูกบังคับไม่ได้และมีผู้ช่วยเหลือให้หลบหนี แต่ในระหว่างที่หลบหนีก็เกิดการต่อสู้ระหว่างผู้ช่วยเหลือกับมาม่าซังทำให้มาม่าซังเสียชีวิตโดยไม่เจตนา ทั้งเธอและผู้ช่วยเหลือต้องถูกดำเนินคดีและจำคุกในประเทศญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่เธอถูกจำคุกอยู่ เธอก็ได้ป่วยด้วยอาการด้วยโรคมะเร็งรังไข่อันเนื่องมาจากการที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณีทุกวันจึงได้รับการรักษา ศาลที่ประเทศญี่ปุ่นก็ได้ปล่อยตัวให้กลับมารักษาตัวที่ประเทศไทยหลังจากที่เธอถูกจำคุกมาแล้ว 5 ปีเศษและเธอก็ได้ดำเนินคดีละเมิดกับแก๊งค์ค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้รับผิดชดใช้ความเสียหาย[97]

2) กรณีศึกษาในต่างประเทศ

ประเทศเนเธอร์แลนด์

- แคทลิยาและแอนนา ได้ถูกหลอกลวงจากยุโรปตะวันออกกลางให้เข้ามาทำงานในประเทศเนเธอร์แลนด์ ต่อมาก็ถูกบังคับให้ค้าประเวณี หลายเดือนต่อมาทั้งสองคนได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อทั้งสองคนประสงค์ที่จะดำเนินคดีฟ้องร้องคดีอาญานักค้ามนุษย์ จึงได้รับการขยายเวลาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์โดยได้รับที่อยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์และได้รับคำปรึกษาทางกฎหมายและการดำเนินการต่างๆ จากมูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง (เอสทีวี)[98]

- นาตาชาและแองจิน่า มาจากประเทศยูเครนโดยถูกบังคับให้ค้าประเวณีในคลับเดียวกันในประเทศเนเธอร์แลนด์และเจ้าพนักงานตำรวจได้ช่วยเหลือให้ออกมาได้ขณะเข้าค้นบ้านพัก แต่หญิงทั้งสองคนไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดีเนื่องจากกลัวว่าไม่ได้รับความปลอดภัยจึงทำให้เธออยากกลับบ้านโดยเร็วที่สุด[99]

---

[96]ศรัญญา จันทร์ช่วย, "สิทธิของ "คำเอื้อย" สิทธิทางแพ่งของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ไม่ควรถูกละเลย," **UNIAP ประเทศไทย** ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2548): หน้า 5.

[97]ศิริวรรณ ว่องเกียรติไพศาลและสรไกร สรศรี, "การฟ้องคดีแพ่งของเหยื่อการค้ามนุษย์กรณีนางสาวบัว," **UNIAP ประเทศไทย** ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2548): หน้า 4.

[98]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 73.

[99] อีเลน เพียรสัน,อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 74.

ประเทศเบลเยี่ยม

- **อโพรไดท์** เป็นชาวอัลบาเนียถูกค้าจากประเทศอัลบาเนียผ่านประเทศอิตาลีไปยังประเทศเบลเยี่ยมโดยอยู่ภายใต้อิทธิพลการบังคับจากเพื่อนชายของเธอและผู้ค้าให้ทำการค้าประเวณี ต่อมา อโพรไดท์ป่วยต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ขณะพักฟื้นอโพรไดท์ถูกนักค้ามนุษย์ข่มขู่ว่าจะทำร้ายน้องชายของเธอหากไม่กลับไปทำงาน ผลจากการข่มขู่นี้จึงทำให้เธอตัดสินใจแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนกลางให้ดำเนินคดีอาญาฟ้องร้องต่อเพื่อนชายของเธอ[100]

- **พรินเซส** เป็นชาวไนจีเรีย เธอได้ถูกค้าจากประเทศไนจีเรียมายังเบลเยี่ยมโดยถูกบังคับให้ค้าประเวณี ต่อมาเธอได้หลบหนีโดยได้รับความช่วยเหลือจากลูกค้าให้พักอาศัยอยู่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนหรือที่เรียก *"พาโยเค"* และเธอก็ได้ฟ้องคดีอาญาเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อนักค้ามนุษย์[101]

ประเทศอังกฤษ

- **อีวา** ถูกนำมาค้าจากยุโรปตะวันออก และถูกข่มขืนกระทำชำเราหลายครั้งเพื่อที่จะให้เธอทำงานค้าบริการทางเพศ จากการถูกบังคับให้ค้าประเวณีนี้ทำให้เธอหลบหนีและนักค้ามนุษย์ถูกตั้งข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา กักขังหน่วงเหนี่ยวโดยไม่ชอบกฎหมายและจัดหาหญิงและดำรงชีพจากการค้าประเวณีของผู้อื่น

- **ดอนนา** ถูกค้าจากประเทศอัลบาเนียโดยถูกข่มขืนกระทำชำเราและถูกบังคับให้ค้าประเวณี ผู้ที่ค้าเธอถูกตั้งข้อหาจัดหาหญิงและดำรงชีพจากการค้าประเวณีของผู้อื่นและปลอมแปลงเอกสาร และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสองปี[102]

ประเทศอิตาลี

- **ไอรีนา** ถูกค้าจากประเทศอัลบาเนียไปยังประเทศอิตาลีกับกลุ่มผู้หญิงอีกกลุ่มหนึ่งโดยการชักชวนจากญาติในหมู่บ้านเดียวกันซึ่งเป็นนายหน้านักค้ามนุษย์ เธอถูกบังคับให้ค้าประเวณีพร้อมกับถูกทุบตีตลอดเวลาและถูกบังคับให้ทำแท้งที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ แม้ต่อมาไอรีนาจะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ตาม แต่เธอก็ยังถูกคุกคามข่มขู่และเรียกเงิน[103]

- **จานาและมาเรีย** ซึ่งเป็นผู้หญิงมาจากยุโรปตะวันออกเข้าสู่กระบวนการบังคับค้าประเวณีจากพวกบัลคานและเดินทางไปประเทศอิตาลี เริ่มจากเธอถูกขายให้กับเพื่อนชายของเธอผู้ซึ่งบังคับให้เธอค้าประเวณีในประเทศอิตาลีและข่มขืนเธอหลายครั้ง เพื่อนชายของพวกเธอควบคุมและบังคับให้ทำงานค้าประเวณีต้องทำรายได้ประมาณ 420,000 บาทมาให้ได้ทุก ๆ วันและเธอจะได้รับเงินประมาณ 42,000 บาท แต่ในช่วงไม่กี่เดือนต่อมา จานาไม่ได้รับเงิน นักค้ามนุษย์จะเฝ้าติดตามพฤติกรรมของพวกเธอในระหว่างที่ทำงานและทำการบันทึกระยะเวลาที่พวกเธออยู่กับลูกค้า ตลอดจนโทรศัพท์หาพวกเธอโดยทางโทรศัพท์เคลื่อนที่อยู่เสมอ[104]

---

[100] อีเลน เพียรสัน,อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 93-95.

[101] อีเลน เพียรสัน,อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 95.

[102] อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 108.

[103]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 137.

[104]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 139.

ประเทศไนจีเรีย

- **จินา่** เดินทางมาจากเมืองเบนินและจะเดินทางจากประเทศไนจีเรียเพื่อส่งตัวไปยังประเทศกีเนีย ระหว่างรอทำเอกสารปลอมเพื่อที่จะทำให้เธอสามารถเดินทางไปยุโรปได้ แต่จีน่ากับพวกนักค้ามนุษย์ก็ถูกจับเสียก่อนเนื่องจากความร่วมมือของสถานฑูตไนจีเรียและเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศกีเนียในข้อหาว่ากำลังจะถูกส่งตัวไปยุโรปเพื่อทำการค้าประเวณีและถูกเนรเทศกลับประเทศไนจีเรีย[105]

ประเทศโคลัมเบีย

- **คาร์ลา** ถูกค้าจากประเทศโคลัมเบียไปยังประเทศเยอรมัน เมื่อเดินทางไปถึง เอกสารและตั๋วเครื่องบินก็ถูกยึดไปและถูกสั่งให้ทำงานเป็นโสเภณีและใช้หนี้ เมื่อคาร์ลาปฏิเสธ ผู้ค้าก็ปล่อยให้อดอยากจนในที่สุดเธอสมัครใจที่จะทำงานในคลับโดยถูกเฝ้าสังเกตการณ์จากกล้องตลอดเวลาจึงขาดอิสรภาพและไม่มีโอกาสที่จะติดต่อครอบครัว[106]

- **อัลมา** เดินทางจากประเทศโคลัมเบียเพื่อไปประเทศสเปนด้วยการยืมเงินค่าเดินทางจากสำนักงานจัดหางานซึ่งอัลมาต้องทำงานชดใช้หนี้ในสเปนโดยถูกบังคับให้ค้าประเวณีและถูกขัดขวางไม่ให้ออกจากที่พัก ซึ่งหากต้องการออกไปก็ต้องมีคนติดตามไปด้วย[107]

ประเทศยูเครน

- **นาเดีย** ถูกเพื่อนซึ่งเธอเป็นหนี้อยู่ชักนำให้ไปค้าประเวณีที่เตอร์กีแม้เธอทราบว่าเป็นการค้าประเวณีแต่เพื่อนของเธอก็ได้ขายเธอให้แก่แมงดาและนาเดียถูกขู่ว่าหากไม่ทำงานก็จะขายต่อให้แมงดาชาวเตอร์กี หลังจากนาเดียกลับมาประเทศยูเครนก็ได้ฟ้องร้องคดีผู้ที่ค้าเธอ[108]

ประเทศโปแลนด์

- **ออริเลีย** เป็นคนสัญชาติสหภาพโซเวียตเดิม ได้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์โดยเจ้าหน้าที่ชายแดนของประเทศโปแลนด์ขายเธอให้กับนักค้ามนุษย์ซึ่งบังคับให้ค้าประเวณีที่วอร์ซอว์ เธอยังได้ถูกทำร้ายและถูกข่มขืนกระทำชำเราโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในที่สุดเธอก็ได้รับการช่วยเหลือให้ออกมาได้จากการปฏิบัติงานของตำรวจ[109]

- **ดาเรีย** ถูกค้าจากประเทศโปแลนด์ไปยังประเทศเยอรมันและถูกบังคับให้ค้าประเวณี หลังจากเธอหลบหนีก็ถูกส่งตัวกลับประเทศโปแลนด์โดยที่ไม่สามารถฟ้องนักค้ามนุษย์ได้เนื่องจากขาดพยานหลักฐานและไม่สามารถชี้ตัวผู้กระทำความผิดได้[110]

ตัวอย่างกรณีศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งจากจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั่วโลก ซึ่งจากการพิจารณาผ่านกรณีศึกษาเหล่านี้ ทำให้เห็นได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งต้อง

[105]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 161.

[106]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 182.

[107]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 183.

[108]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 196.

[109]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 205.

[110]อีเลน เพียรสัน, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 51, หน้า 206.

มีการทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน และไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานในสายงานใด รวมถึงผู้วางนโยบายทั้งในฝ่ายบริหาร ตุลาการและผู้ดำเนินงานในฝ่ายนิติบัญญัติ

ในหัวข้อต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยจะกล่าวแต่เพียงสาระสำคัญที่จำเป็นต่องานวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีศักดิ์ศรีและต้องได้รับความคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ว่าบุคคลจะถูกบังคับให้เป็นทาสมิได้ และการค้าทาสไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ไม่อาจทำได้เช่นกัน[111] เพราะการเอาคนลงเป็นทาสแสดงว่า บุคคลนั้นเปรียบเสมือนสิ่งของที่ใครจะเอาไปค้าขาย หรือทำอย่างไรก็ได้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ก็ได้รับรองไว้เช่นกันในหลายๆ มาตรา เช่น มาตรา 4[112] มาตรา 5[113] มาตรา 26[114] และ มาตรา 28[115] เป็นต้น

เมื่อมนุษย์กลายเป็นวัตถุที่ถูกนำมาค้าขาย รัฐจึงต้องมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำดังกล่าว ซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์มิใช่เป็นปัญหาของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่เป็นปัญหาสากลที่ทั่วโลกตระหนักถึงความร้ายแรง ดังนั้น จึงมีความร่วมมือในการสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามระหว่างประเทศร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากการที่มีอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หลายฉบับ

ในส่วนนี้ จะกล่าวถึงกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (1) และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว (2)

---

[111] ข้อ 4 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 “บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ภาระจำยอมใดๆ มิได้ การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ในทุกรูปแบบ”

[112] มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

[113] มาตรา 5 “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

[114] มาตรา 26 “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

[115] มาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

3.3.1 กฎหมายระหว่างประเทศ

จากกฎหมายภายในหลายๆ ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่กล่าวถึงในหัวข้อที่แล้ว จะเห็นว่าประเทศไทยตระหนักถึงภัยดังกล่าวเป็นอย่างมาก และมุ่งประสงค์ที่จะกำจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ แต่รูปแบบของการกระทำความผิดมิได้จำกัดอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่งแต่เพียงประเทศเดียว ผู้กระทำความผิดมีความร่วมมือกันจากหลายๆ ประเทศในการหาประโยชน์จากเหยื่อของการค้ามนุษย์ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดที่ต้องปกป้องคุ้มครองมนุษย์มิใช่เพิ่งเกิดขึ้น แต่แนวคิดดังกล่าวมีมานานแล้ว เพราะมนุษย์ที่อ่อนแอกว่าย่อมตกเป็นเหยื่อของผู้ที่แข็งแรงกว่า ไม่ว่าจะแข็งแรงกว่าทางด้านกายภาพ ด้านสังคม หรือด้านเศรษฐกิจก็ตาม ดังที่จะเห็นในคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948)[116] ตอนหนึ่งที่กล่าวว่า *"ด้วยเหตุที่การยอมรับศักดิ์ศรีประจำตัวและสิทธิซึ่งเสมอกันและไม่อาจโอนแก่กันได้ของสมาชิกทั้งปวงแห่งครอบครัวมนุษย์ คือรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในพิภพ...ด้วยเหตุที่เป็นสิ่งจำเป็นที่สิทธิมนุษยชนควรได้รับความคุ้มครองโดยหลักนิติธรรม ถ้าไม่พึงประสงค์ให้มนุษย์ต้องถูกบีบบังคับให้หาทางออก ซึ่งเป็นวิถีทางสุดท้ายโดยการกบฏ ต่อทรราชย์และการกดขี่...ด้วยเหตุที่บรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันไว้ในกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอกันแห่งสิทธิของทั้งชายและหญิง และได้ยืนหยัดที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชีวิตให้ดีขึ้นได้โดยมีเสรีภาพ มากขึ้น..."*

หากพิจารณาในเนื้อหาของปฏิญญาสากล จะเห็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เช่น

ข้อ 4 *"บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ภาระจำยอมใดๆ มิได้การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ในทุกรูปแบบ"*

ข้อ 5 *"บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือหยามเกียรติมิได้"*

ข้อ 6 *"ทุกๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมายไม่ว่า ณ ที่ใด"*

นอกจากนี้ ปฏิญญาสากลยังยอมรับว่าบุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกันอีกด้วย ดังตัวอย่างในข้อ 7 *"ทุกๆ คนต่างเสมอภาคกันในกฎหมายและชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ทุกๆ คนชอบที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอหน้าจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และต่อการยุยงส่งเสริมให้เกิดการเลือกปฏิบัติเช่นนั้น"*

อย่างไรก็ตาม ปฏิญญาสากลไม่มีค่าบังคับตามกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นแต่เพียงการประกาศสิทธิที่มนุษย์พึงมีพึงได้เท่านั้น จึงทำให้ประเทศต่างๆไม่จำต้องผูกพันตามปฏิญญาดังกล่าว การจะ

[116] Adopted and proclaimed by General Assembly resolution 217 A (III) of 10 December 1948.

ผูกพันประเทศหรือรัฐต่างๆให้ต้องปฏิบัติตามจำต้องทำให้เป็นสนธิสัญญาหรืออนุสัญญา และมีการลงนามหรือให้สัตยาบัน ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

3.3.1.1 อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการเอารัดเอาเปรียบจากการค้าประเวณีของผู้อื่น (Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949)[117]

อนุสัญญาฉบับนี้ได้ผนวกเอาอนุสัญญาฉบับอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ไว้ด้วยกัน ดังนี้คือ

1. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าทาสผิวขาว ค.ศ. 1904[118]
2. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าทาสผิวขาว ค.ศ. 1910[119]
3. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921[120]
4. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงซึ่งบรรลุนิติภาวะ ค.ศ. 1933[121]

สาระสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่า โสเภณีเป็นเหยื่อของผู้เป็นธุระจัดหา เป็นผู้ที่ย่อมได้รับการช่วยเหลือ และผู้ที่นำหญิงหรือเด็กมาค้าประเวณี หรือแสวงหาประโยชน์ทางประเวณีของบุคคลอื่นจะต้องได้รับการลงโทษ และอนุสัญญานี้พยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำว่า “การค้าทาสผิวขาว” (White Slave Trade) เพื่อให้อนุสัญญาดังกล่าวมีการบังคับใช้ได้ครอบคลุมแก่กรณีที่เกิดมากขึ้น รวมถึงหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “ผู้หญิง” (Woman) เพื่อที่จะไม่ให้จำกัดอยู่เฉพาะการค้าประเวณีในกรณีของหญิงแต่เพียงประการเดียว[122]

---

[117] Approved by General Assembly resolution 317(IV) of 2 December 1949

[118] International Agreement of 18 May 1904 for the Suppression of the white Slave Traffic, as amended by the Protocol approved by the General Assembly of the United Nations on 3 December 1948

[119] International Convention of 4 May 1910 for the Suppression of the White Slave Traffic, as amended by the Protocol approved by the General Assembly of the United Nations on 3 December 1948

[120] International Convention of 30 September 1921 for the Suppression of the Traffic in Woman and Children, as amended by the Protocol approved by the General Assembly of the United Nations on 20 October 1947

[121] International Convention of 11 October 1933 for the Suppression of the Traffic in Woman of Full Age, as amended by the Protocol approved by the General Assembly of the United Nations on 20 October 1947

[122] Kathryn E. Nelson. “Sex Trafficking and Forced Prostitution: Comprehensive New Legal Approaches.” Houston Journal of International Law. Vol. 24, 3 2003 P.560.

นอกจากนี้ ความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้ต้องการจัดการกับปัญหาการค้าประเวณีทั้งระดับภายในประเทศ และการค้าประเวณีข้ามชาติ โดยเอาผิดกับผู้ที่แสวงหาประโยชน์[123] รวมไปถึงพยายามจัดการกับธุรกิจการค้าประเวณี[124] อีกทั้งถ้อยคำในอนุสัญญาก็ให้ความชัดเจนมากกว่าอนุสัญญาฉบับหลังๆ เช่น การกำหนดให้การตระเตรียมการ หรือการพยายามกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้ถือเป็นความผิด[125] หรือการจำกัดสิทธิของเหยื่อของการค้าประเวณีกล่าวคือ เหยื่อของการค้าประเวณีจะเข้าร่วมกระบวนการทางศาลที่จะเอาผิดต่อผู้ค้ามนุษย์ได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่เหยื่อนั้นมีสิทธิที่จะเข้าร่วมดำเนินคดีภายใต้กฎหมายภายในเท่านั้น[126] เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาฉบับนี้เล็งเห็นความสำคัญของมาตรการทางสังคมที่จะเข้ามาช่วยเยียวยาปัญหาดังกล่าว โดยที่ควรจะมีการจัดการศึกษา หรือการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานในสังคม เพื่อป้องกันการเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี หรือจัดการทางด้านสวัสดิการสังคมเหล่านั้น เพื่อฟื้นฟูบุคคลที่เคยตกเป็นเหยื่อในกระบวนการดังกล่าวให้มีชีวิตที่ดีขึ้น[127]

แม้ว่าอนุสัญญานี้จะมีข้อดีในหลายประการ แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มากนัก เพราะมีภาคีที่อนุวัติการตามอนุสัญญาเป็นจำนวนน้อย และการขอความช่วยเหลือ หรือเยียวยาของเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ต้องกระทำผ่านรัฐที่เป็นภาคีในอนุสัญญา

---

[123] Article 1 "The Parties to the present Convention agree to punish any person who, to gratify the passions of another:

(1) Procures, entices or leads away, for purposes of prostitution, another person, even with the consent of that person;

(2) Exploits the prostitution of another person, even with the consent of that person."

[124] Article 2 "The Parties to the present Convention further agree to punish any person who:

(1) Keeps or manages, or knowingly finances or takes part in the financing of a brothel;

(2) Knowingly lets or rents a building or other place or any part thereof for the purpose of the prostitution of others."

[125] Article 3 "To the extent permitted by domestic law, attempts to commit any of the offences referred to in articles 1 and 2, and acts preparatory to the commission thereof, shall also be punished."

[126] Article 5 "In cases where injured persons are entitled under domestic law to be parties to proceedings in respect of any of the offences referred to in the present Convention, aliens shall be so entitled upon the same terms as nationals."

[127] Article 16 "The Parties to the present Convention agree to take or to encourage, through their public and private educational, health, social, economic and other related services, measures for the prevention of prostitution and for the rehabilitation and social adjustment of the victims of prostitution and of the offences referred to in the present Convention."

3.3.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights 1966: ICCPR)[128]

กติกาฉบับนี้อ้างถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทั้งสิทธิในทางแพ่ง และทางการเมือง[129] อีกทั้งยังกล่าวถึงสิทธิที่บุคคลพึงมี และรัฐต้องรับรองให้[130] เช่น สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี หรือการรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จะเห็นชัดในข้อ 8[131]

---

[128] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966

[129] ส่วนหนึ่งของคำปรารภในกติกานี้กล่าวว่า "...Recognizing that, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights, the ideal of free human beings enjoying civil and political freedom and freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy his civil and political rights, as well as his economic, social and cultural rights..."

[130] Article 2 "General comment on its implementation

1. Each State Party to present Covenant undertakes to respect and to ensure to all individuals within is territory and subject to its jurisdiction the rights recognized in the present Covenant, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

2. Where not already provided for by existing legislative or other measures, each State Party to the present Covenant undertakes to take the necessary steps, in accordance with its constitutional processes and with the provisions of the present Covenant, to adopt such laws or other measures as may be necessary to give effect to the rights recognized in the present Covenant.

3. Each State Party to the present Covenant undertakes:

(a) To ensure that any person whose rights or freedoms as herein recognized are violated shall have an effective remedy, notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity;

(b) To ensure that any person claiming such a remedy shall have his right thereto determined by competent judicial, administrative or legislative authorities, or by any other competent authority provided for by the legal system of the State, and to develop the possibilities of judicial remedy;

(c) To ensure that the competent authorities shall enforce such remedies when granted."

[131] Article 8 "1. No one shall be held in slavery; slavery and the slave-trade in all their forms shall be prohibited.

2. No one shall be held in servitude

3. (a) No one shall be required to perform forced or compulsory labour;

ที่กล่าวถึงการเอาคนลงเป็นทาส หรือสภาวะใดที่คล้ายทาสนั้นไม่อาจจะกระทำได้ ซึ่งจะเห็นว่าการที่มนุษย์เราถูกกระทำให้อยู่ในสภาวะที่ไม่อาจขัดขืนได้ ไม่ว่าจะเป็นการบังคับทางกายภาพ หรือการบังคับทางเศรษฐกิจ เช่น เป็นหนี้สิน เป็นต้น ทำให้บุคคลดังกล่าวจำต้องยอมทำตามที่ผู้ค้ามนุษย์ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการค้าประเวณี หรือการใช้แรงงาน

3.3.1.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 1966: ICESCR)[132]

กติกานี้ออกมาพร้อมกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง แต่มุ่งเน้นไปให้ความสำคัญกับเรื่องทางภาคสังคม เช่น สิทธิที่เท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจ หรือสังคม[133] สิทธิด้านสวัสดิการสังคม[134] เป็นต้น นอกจากนี้ สิ่งที่กติกานี้ให้ความสนใจ และเห็นว่าเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ คือ การปกป้องคุ้มครองเด็ก ไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิง กฎหมายก็ให้ความคุ้มครองเสมอกัน ดังจะเห็นได้ในข้อ 10 วรรค 3[135] ที่ใช้คำว่า "*all children and young persons*" โดยเฉพาะการแสวงหาประโยชน์ทั้งปวงจากเด็กนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ และรัฐจะต้องปกป้องเด็กจากเรื่องดังกล่าวด้วย ไม่ว่าจะเป็นกรณีการค้าประเวณี หรือการใช้แรงงานเด็ก เพราะเด็กเป็นผู้ที่มีความอ่อนแอทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย

(b) Paragraph 3 (a) shall not be held to preclude, in countries where imprisonment with hard labour may be imposed as a punishment for a crime, the performance of hard labour in pursuance of a sentence to such punishment by a competent court..."

[132] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966.

[133] Article 3 "The States Parties to the present Covenant undertake to ensure the equal right of men and women to the enjoyment of all economic, social and cultural rights set forth in the present Covenant."

[134] Article 9 "The States Parties to the present Covenant recognize the right of everyone to social security, including social insurance."

[135] Article 10 "The States Parties to the present Covenant recognize that:

...

3. Special measures of protection and assistance should be taken on behalf of all children and young persons without any discrimination for reasons of parentage or other conditions. Children and young persons should be protected from economic and social exploitation. Their employment in work harmful to their morals or health or dangerous to life or likely to hamper their normal development should be punishable by law. States should also set age limits below which the paid employment of child labour should be prohibited and punishable by law."

3.3.1.4 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Woman and the Optional Protocol 1979: CEDAW)[136]

สาระสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้ มุ่งให้รัฐภาคี หรือประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และมาตรการดำเนินงานในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และให้หลักประกันว่าสตรีจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์และโอกาสต่างๆ จากรัฐบนพื้นฐานของความเสมอภาคกับบุรุษ การให้โอกาสหญิงในการทำงาน หรือได้รับการศึกษาที่มากขึ้นจะตัดโอกาสหญิงในการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในอนุสัญญาฉบับนี้อยู่ที่ข้อ 6[137] ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีใช้มาตรการต่างๆ ในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิง รวมถึงการห้ามการแสวงหาประโยชน์ต่างๆ ในเชิงการค้าประเวณีหญิง พันธกรณีของรัฐภาคีที่จะต้องปฏิบัติตามข้อดังกล่าว ให้รวมถึงเครื่องมือ หรือกลไกภายในของรัฐ และความร่วมมือระหว่างรัฐด้วย สิ่งที่สำคัญคือ รัฐต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเหยื่อของการค้ามนุษย์ด้วย ดังนั้น การเยียวยาทั้งทางร่างกาย และจิตใจย่อมต้องได้รับการฟื้นฟู รวมถึงการเยียวยาทางด้านกฎหมายด้วย โดยหญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ควรจะมีสิทธิดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาต่อผู้ดำเนินการค้าประเวณี และผู้เป็นธุระจัดหาด้วย อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่อนุสัญญานี้มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี โดยเน้นไปที่การปกป้องประโยชน์ของสตรีเป็นหลัก จึงทำให้เด็กชายที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีนั้นจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาฉบับนี้

นอกจากการบังคับใช้อนุสัญญานี้ที่ไม่ครอบคลุมถึงเด็กชายดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกที่ทำให้อนุสัญญาดังกล่าวขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ เช่น การเปิดโอกาสให้มีการตั้งข้อสงวนมากเกินไป หรือผู้เสียหายตามอนุสัญญานี้ไม่สามารถร้องขอการเยียวยาตามอนุสัญญานี้ได้ด้วยตัวเอง แต่จะต้องร้องขอผ่านทางรัฐภาคีในอนุสัญญาเท่านั้นและจะเรียกร้องได้ต่อรัฐภาคีอนุสัญญาอีกรัฐหนึ่งเท่านั้น[138]

ในการแก้ปัญหาความบกพร่องดังกล่าว สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจึงออกพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ[139] โดยที่พิธีสารเลือกรับนี้ได้ยอมรับอำนาจของ

---

[136] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979 ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยวิธีภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528.

[137] Article 6 “States Parties shall take all appropriate measures, including legislation, to suppress all forms of traffic in women and exploitation of prostitution of women.”

[138] Kathryn E. Nelson. “Sex Trafficking and Forced Prostitution: Comprehensive New Legal Approaches.” Houston Journal of International Law. Vol. 24:3 ,2003 p.566.

[139] Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. โดยรับรองโดยที่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ใน Resolution A/54/4 วันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ. 1999 เริ่มมีผลใช้บังคับ 22 ธันวาคม ค.ศ. 2000.

คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในการรับและพิจารณาข้อร้องเรียนของรัฐภาคีที่ถูกละเมิดสิทธิ[140] นอกจากนี้ ยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการเข้าไปตรวจสอบลงพื้นที่ในรัฐภาคีได้ด้วย[141]

อำนาจต่างๆ ที่พิธีสารอนุญาตให้คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทำได้นี้ ก่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติการ เพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.3.1.5 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN Convention on the Rights of the Child 1989 : CRC)[142]

จากหลายเหตุการณ์ที่ปรากฏในที่ต่างๆ ทั่วโลก จะพบว่าเด็กตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงอยู่บ่อยครั้ง จึงมีการเรียกร้องให้คุ้มครองสิทธิเด็ก เพราะเด็กก็เป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่เพราะเหตุอ่อนอายุและประสบการณ์ทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากมนุษย์ที่เห็นแก่ได้ ในที่สุด สหประชาชาติจึงเห็นว่าควรที่จะออกอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้นมาเพื่อปกป้อง และคุ้มครองเด็กทั่วโลก รวมถึงมุ่งแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้แก่รัฐ เพื่อดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

ในเบื้องต้น เพื่อเป็นที่เข้าใจให้ตรงกัน อนุสัญญานี้จึงกำหนดให้ *"เด็ก หมายถึง มนุษย์ ทุกคนที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี เว้นแต่ จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น"*[143] ซึ่งจุดมุ่งหมายก็เพื่อคุ้มครองเด็กเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเด็กชาย หรือเด็กหญิงก็ตาม

---

[140] Article 1 "A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women ("the Committee") to receive and consider communications submitted in accordance with article 2."

Article 2 "Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the rights set forth in the Convention by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent."

[141] Article 5 "1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication."

[142] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 12 December 1989

[143] Article 1 "For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier."

อนุสัญญาฉบับนี้มีบทบัญญัติหลายข้อที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องประกันสิทธิของเด็กด้วย เช่น รัฐต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก เพราะเหตุความแตกต่างของเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา หรืออื่นๆ[144] รัฐต้องประกันสิทธิในการมีชีวิตอยู่รอดของเด็ก[145] เป็นต้น

กรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กล่าวถึงไว้ในหลายข้อ เช่น ข้อ 11[146] เป็นพันธกรณีของรัฐที่จะหยุดยั้งการโยกย้าย หรือการเคลื่อนย้ายเด็กผ่านพรมแดนจากรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่ง การลักลอบนำพาเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมายนอกจากจะเป็นความผิดตามกฎหมายภายในแล้ว รัฐภาคีต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน ในการจัดทำความตกลงระหว่างรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพราะการลักลอบนำพาเด็กไปยังที่ต่างๆ อาจมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เช่น การนำเด็กไปใช้แรงงาน หรือไปค้าประเวณี เป็นต้น

ข้อ 19[147] รัฐภาคีต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงไม่ว่าจะกระทำทางกายหรือกระทำต่อจิตใจ โดยเฉพาะเป็นการกระทำที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

---

[144] Article 2 "1. States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national ethnic or social origin, property, disability, birth or other status.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that the child is protected against all forms of discrimination or punishment on the basis of the status, activities, expressed opinions, or beliefs of the child's parents, legal guardians, or family members."

[145] Article 6 "1. States Parties recognize that every child has the inherent right to life.

2. States Parties shall ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child."

[146] Article 11 "1. States Parties shall take measures to combat the illicit transfer and non-return of children abroad.

2. To this end, States Parties shall promote the conclusion of bilateral or multilateral agreements or accession to existing agreements."

[147] Article 19 "1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent(s), legal guardian(s) or any other person who has the care of the child.

2. Such protective measures should, as appropriate, include effective procedures for the establishment of social programmes to provide necessary support for the child and for those who have the care of the child, as well as for other forms of prevention and for identification, reporting, referral, investigation, treatment and follow-up of instances of child maltreatment described heretofore, and, as appropriate, for judicial involvement."

ข้อ 32[148] เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองโดยเฉพาะกรณีที่เด็กอาจถูกแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จนน่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือขัดขวางการพัฒนาของเด็กในด้านต่างๆ

ข้อ 34[149]เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเด็กโดยตรง โดยกำหนดให้รัฐต้องมีหน้าที่ปกป้องเด็กออกจากกระบวนการค้าประเวณี ไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านการบัญญัติกฎหมายภายในหรือการใช้สนธิสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่ประเด็นหลักๆ 3 ประการ คือ

1. การขจัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศต่างๆ ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นไปด้วยความสมัครใจของเด็กเอง หรือถูกบังคับข่มขู่

2. การป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากเด็กในเรื่องการค้าประเวณี หรือการปฏิบัติอย่างอื่นเกี่ยวกับเพศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อปกป้องสิทธิของเด็กมิให้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการค้าประเวณี

3. การป้องกันเด็กออกจากการแสดงลามกอนาจาร เช่น การแสดงโชว์ หรือการบันทึกสื่อลามกเป็นต้น

กรณีตามข้อ 35 บัญญัติโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องค้ามนุษย์ เพราะรัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งในระดับภายใน และระดับระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการลักพา การขาย หรือการลักลอบค้าเด็กไม่ว่าจะทำลงไปด้วยวัตถุประสงค์ใด และในรูปแบบใด[150] นอกจากนี้ ในข้อ 36 กำหนดหน้าที่ให้รัฐภาคีคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบ หากว่าการกระทำนั้นจะเป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็ก[151] และข้อ 39[152] เป็นมาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อฟื้นฟูร่างกาย และจิตใจของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

---

[148] Article 32 "1. States Parties recognize the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development.

2. ..."

[149] Article 34 "States Parties undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse. For these purposes, States Parties shall in particular take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent:

(a) The inducement or coercion of a child to engage in any unlawful sexual activity;

(b) The exploitative use of children in prostitution or other unlawful sexual practices;

(c) The exploitative use of children in pornographic performances and materials. "

[150] Article 35 "States Parties shall take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent the abduction of, the sale of or traffic in children for any purpose or in any form."

[151] Article 36 "States Parties shall protect the child against all other forms of exploitation prejudicial to any aspects of the child's welfare."

[152] Article 39 "States Parties shall take all appropriate measures to promote physical and psychological recovery and social reintegration of a child victim of: any form of neglect, exploitation, or abuse; torture or any other form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; or armed conflicts. Such

ในปี พ.ศ.2543 ได้มีการออกพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography 2000)[153] ในพิธีสารฉบับนี้มีข้อกำหนด หรือข้อตกลงด้วยกันทั้งหมด 17 ข้อ สาระสำคัญอยู่ที่การกำหนดนิยามของ การค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก สื่อลามกอนาจารที่เกี่ยวกับเด็ก[154] โดยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

"การค้าเด็ก" หมายถึง การกระทำใดๆ หรือการแลกเปลี่ยนใดที่เด็กถูกส่งมอบโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ไปยังอีกบุคคล หรืออีกกลุ่มบุคคลหนึ่ง เพื่อได้รับค่าตอบแทน หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นใด

"การค้าประเวณีเด็ก" หมายถึง การใช้เด็กในกิจกรรมทางเพศ เพื่อได้รับค่าตอบแทน หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นใด

"สื่อลามกอนาจารที่เกี่ยวกับเด็ก" หมายถึง การนำเสนอด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม ที่นำเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำที่แท้จริง หรือกิจกรรมที่จำลอง หรือเสมือนจริง หรือการแสดงเพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องทางเพศของเด็ก โดยวัตถุประสงค์เพื่อยั่วยุกามารมณ์

พิธีสารยังกำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการภายใน หรือขั้นตอนในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการขจัดการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก รวมถึงสื่อลามากอนาจารที่มีเด็กเป็นองค์ประกอบให้หมดไป ไม่ว่าจะกำหนดให้เป็นความผิดตามกฎหมายภายในของรัฐนั้น ตลอดจนการพยายามนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ไม่ว่าผู้กระทำผิดนั้นอยู่ที่ใดก็ตาม ความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนการคุ้มครอง หรือฟื้นฟูเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าวด้วย

ในส่วนของพันธกรณีที่ประเทศไทยมีต่ออนุสัญญาดังกล่าว ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน เช่น การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ (Best Benefits of children) ทั้งด้านพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หรือสติปัญญา การขจัดการค้าประเวณีเด็ก การกำหนดมิให้เด็กเข้าไปมี

---

recovery and reintegration shall take place in an environment which fosters the health, self-respect and dignity of the child."

[153] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution A/RES/54/263 of 25 May 2000.

[154] Article 2 "For the purposes of the present Protocol:

(a) Sale of children means any act or transaction whereby a child is transferred by any person or group of persons to another for remuneration or any other consideration;

(b) Child prostitution means the use of a child in sexual activities for remuneration or any other form of consideration;

(c) Child pornography means any representation, by whatever means, of a child engaged in real or simulated explicit sexual activities or any representation of the sexual parts of a child for primarily sexual purposes.

ส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือการเข้าไปคลุกคลีในสถานที่ที่ไม่สมควร เช่น บ่อนการพนัน สถานค้าประเวณี เป็นต้น

กรณีที่เกี่ยวข้องกับพิธีสารเลือกรับนั้น จะสังเกตว่า ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ซึ่งตราขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 และพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ตราในปี พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวมีขึ้นก่อนที่จะมีพิธีสารเลือกรับในปี พ.ศ.2543 แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี และไม่ละเลยที่จะหาทางแก้ไข อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่กล่าวถึงก็อาจมีความล้าสมัย และไม่ทันกับสถานการณ์ในบางประเภท ที่จำเป็นต้องหามาตรการที่เหมาะสมต่อไป

3.3.1.6 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000)[155]

ด้วยเหตุที่การประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันนี้มีรูปแบบที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในหลายรัฐ อนุสัญญาฉบับนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะป้องกันและต่อต้านอย่างมีประสิทธิภาพต่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ[156]

ตามอนุสัญญาฉบับนี้ สามารถแยกมาตรการต่างๆ ได้เป็น 7 มาตรการ[157] คือ

1. การกำหนดนิยามและความหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการ และการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่อนุสัญญากำหนดไว้นั้นสามารถดำเนินการได้ในประเทศสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานเดียวกัน ดังที่ข้อ 2[158] ของอนุสัญญานี้ได้กำหนดไว้ เช่น

---

[155] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 53/111 of 19 December 2000.

[156] Article 1 Statement of purpose "The purpose of this Convention is to promote cooperation to prevent and combat transnational organized crime more effectively."

[157] สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด,รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1), 29.

[158] Article 2 Use of terms "For the purposes of this Convention:

(a) "Organized criminal group" shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;

...

(c) "Structure group" shall mean a group that is not randomly formed for the immediate commission of an offence and that does not need to have formally defined roles for its members, continuity of its membership or a developed structure;

"กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร" (Organized criminal group) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

"กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้าง" (Structured group) หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นโดยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยทันใด และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก หรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว

"ความผิดมูลฐาน" หมายถึง (Predicate offence) ความผิดใดๆ ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดรายได้ที่อาจกลายเป็นสาระของความผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ 6 ของอนุสัญญานี้

2. การกำหนดความผิดอาญาที่ทุกประเทศต้องมี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว เช่น ตามข้อ 5 กำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรถือเป็นความผิดอาญา (Criminalization of participation in an organized criminal group) ข้อ 6 การกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา (Criminalization of the laundering of proceeds of crime) เป็นต้น

3. แต่ละประเทศต้องกำหนดมาตรการภายใน เพื่อต่อต้านการประกอบกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม เช่น มาตรการต่อต้านการฟอกเงินในข้อ 7 หรือตามข้อ 9 มาตรการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น

4. รัฐภาคีมีภาระหน้าที่ในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ข้อ 16 การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ข้อ 18 ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Mutual Legal Assistance) ข้อ 26 มาตรการขยายความร่วมมือกับหน่วยงานที่ใช้บังคับกฎหมาย (Measures to enhance cooperation with law enforcement authorities) และข้อ 27 ความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement cooperation) เป็นต้น

5. รัฐภาคีต้องให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค และการฝึกอบรมให้แก่กันและกัน เช่น ตามข้อ 28 การเก็บรวบรวม การแลกเปลี่ยน และการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Collection, exchange and analysis of information on the nature of organized crime) ข้อ 29 ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรม และด้านวิชาการ (Training and technical assistance) เป็นต้น เพราะแต่ละประเทศอาจมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของความรู้ด้านเทคโนโลยี หรือความชำนาญใน

...

(h) "Predicate offence" shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 6 of this Convention;

..."

การทำงาน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ที่อาจจะขาดทั้งด้านเงินทุน และทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และประเทศเหล่านี้เองที่จะเป็นแหล่งหลบซ่อนของเหล่าอาชญากรข้ามชาติได้เป็นอย่างดี

6. การกำหนดมาตรการป้องกันในข้อ 31 อนุสัญญานี้ไม่ได้มุ่งเฉพาะปราบปรามองค์กรอาชญากรรม แต่มุ่งหมายถึงการป้องกันอีกด้วย ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการในทางกฎหมายเพื่อป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ มาตรการเหล่านี้รวมถึงมาตรการในการป้องกันความปลอดภัยล่วงหน้า การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรม และการใช้มาตรการพิเศษอื่นๆ เช่น การควบคุมการนำเข้าหรือส่งออกอาวุธปืน และการควบคุมการออกหนังสือเดินทาง เป็นต้น

7. ข้อกำหนดทางเทคนิคอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับปัญหาองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติ

ประเทศไทยได้ลงนาม[159] ในอนุสัญญานี้แล้ว แต่ก็ยังขาดประสบการณ์ในเรื่ององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ทั้งในด้านกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ เพราะประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว และแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวก็ยังมีไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นมุมมองต่อการจำแนกคดีที่เกี่ยวข้องอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนการใช้เครื่องมือในทางระหว่างประเทศที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม สถาบันกฎหมายอาญา และสำนักงานอัยการสูงสุด ได้รับความร่วมมือจากสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยในการเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

3.3.1.7 พิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะต่อผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime)[160]

จากคำปรารภของพิธีสารฉบับนี้เห็นว่าแม้จะมีตราสารระหว่างประเทศหลายฉบับอันเกี่ยวกับมาตรการในการต่อสู้กับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคล แต่ก็ยังไม่มีตราสารที่เป็นสากลว่าด้วยการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ดังนั้น การออกพิธีสารฉบับนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว

พิธีสารเพิ่มเติมนี้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 3 ประการ[161] คือ

---

[159] ประเทศไทยลงนามเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2543

[160] Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 55/25 of 15 November 2000

[161] Article 2 Statement of purpose “The purpose of this Protocol are:

(a) To Prevent and combat trafficking in persons, paying particular attention to women and children;

(1) เพื่อป้องกันและต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะต่อผู้หญิงและเด็ก

(2) เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ด้วยการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายอย่างเต็มที่

(3) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ในพิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้ ในข้อ 3[162] ได้นิยามคำว่า "การค้ามนุษย์" หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการข่มขู่ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรือด้วยการใช้สถานะความอ่อนแอต่อภัยของบุคคล หรือมีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้ความยินยอมของบุคคลหนึ่งผู้มีอำนาจควบคุมอีกบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้เป็นที่เข้าใจตรงกันว่า "เด็ก" หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 1 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4

(b) To protect and assist the victims of such trafficking, with full respect for their human rights; and

(c) To promote cooperation among States Parties in order to meet those objectives."

[162] Article 3 Use of terms "For the purposes of this protocol:

(a) "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;

(b) The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in paragraph (a) have been used;

(c) The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered "trafficking in persons" even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;

(d) "Child" shall mean any person under eighteen years of age."

ในข้อ 5[163] เป็นการกำหนดให้รัฐภาคีต้องรับเอามาตรการทางกฎหมาย และมาตรการอื่นที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา (Criminalization) นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการช่วยเหลือ และคุ้มครองเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามข้อ 6 อีกด้วย เช่น การให้ความช่วยเหลือในกระบวนการทางศาล หรือทางการแพทย์ การให้ที่พักพิงที่เหมาะสม และการให้โอกาสในการศึกษา เป็นต้น

สิ่งที่พิธีสารฉบับนี้มีความโดดเด่น คือ การคำนึงถึงสิทธิของเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีหน้าที่บางประการที่เป็นมาตรการในการเยียวยาเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งหากจะพิจารณาโดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณีแล้วจะเห็นว่า บุคคลกลุ่มนี้ได้รับความเสียหายทั้งในเรื่องของความสูญเปล่าทางด้านเวลา และมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีปัญหาด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ในกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการค้าประเวณี การกระทำดังกล่าวยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการเจริญเติบโตของเด็กและก่อปัญหาในด้านสุขภาพจิตในอนาคตอีกด้วย นอกจากนั้น แม้ว่าผู้เสียหายจะไม่ใช่คนชาติของตน รัฐภาคีก็ต้องพยายามจัดการให้มีความปลอดภัยขึ้นแก่บุคคลดังกล่าวตามความเหมาะสมแห่งมนุษยธรรม

3.3.2 กฎหมายภายในประเทศ

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ.2540 ที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ได้รับความคุ้มครอง และผู้ใดจะมาละเมิดมิได้แล้ว ในบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ ก็ได้บัญญัติการกระทำที่ต้องห้าม รวมทั้งกำหนดบทลงโทษหากฝ่าฝืนการกระทำดังกล่าว

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่มีพระราชบัญญัติหลายฉบับที่สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ดังกล่าวได้ อันทำให้เกิดอุปสรรคในการนำกฎหมายมาใช้บังคับแก่กรณี ดังนั้น จึงมีความพยายามในการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้วยกฎหมายเท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

---

[163] Article 5 Criminalization "1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct set forth in article 3 of this Protocol, when committed intentionally.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:

(a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;

(b) Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and

(c) Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article."

อย่างไรก็ตาม แม้ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ยังไม่บังคับใช้ ทางผู้จัดทำก็เห็นประโยชน์ และความจำเป็นที่ควรจะศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ อีกทั้งยังต้องศึกษากฎหมายต่างๆ ในปัจจุบันที่ถูกนำมาใช้แก่กรณีด้วย อย่างน้อยในขณะที่ยังไม่มีบทกฎหมายเฉพาะสำหรับเรื่องก็ยังมีบทกฎหมายอื่นที่เป็นประโยชน์กับกรณีได้

3.3.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

การกระทำความผิดในปัจจุบันมีการพลิกแพลงรูปแบบที่หลากหลาย ในบางครั้งกฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถเอาผิดได้ จึงต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเป็นระยะ ซึ่งกฎหมายอาญาเองก็มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง โดยการแก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2540 ให้เหตุผลว่า *"เนื่องจากได้ปรากฏว่า มีการกระทำความผิดต่อหญิงและเด็ก โดยการซื้อ ขาย จำหน่าย หา หรือจัดหาหญิงหรือเด็กนั้นไปด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ทั้งแก่ตนและผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นอันมิชอบ ไม่ว่าโดยการขายเด็กให้เป็นเด็กขอทาน หรือทำงานในสภาพที่ใช้แรงงานโดยทารุณโหดร้าย สมควรกำหนดบทกำหนดความผิดใหม่ให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าว นอกจากนั้นในปัจจุบัน การกระทำดังกล่าวไม่จำกัดเฉพาะการกระทำต่อหญิงหรือเด็กหญิงเท่านั้น แต่ได้ขยายไปยังเด็กชาย และมีแนวโน้มเป็นการกระทำต่อบุคคลโดยไม่จำกัดเพศ สมควรแก้ไขฐานความผิดในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้กว้างขวางขึ้น และสมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 282 และมาตรา 283 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติให้ศาลไทยมีอำนาจลงโทษการกระทำความผิดดังกล่าว แม้จะกระทำในต่างประเทศ โดยแยกไว้เป็นเอกเทศให้เห็นเด่นชัดในมาตรา 7*[164] *ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของศาลไทยในการลงโทษการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นความผิดอาญาระหว่างประเทศ"*

นอกจากการแก้ไขบทบัญญัติบางมาตราในปี พ.ศ.2540 ที่ทำให้เขตอำนาจของศาลไทยขยายไปถึงการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะระหว่างประเทศ ก็ยังมีบทบัญญัติบางมาตราที่ยังสามารถใช้กับกรณีที่เห็นว่าเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์ได้ เพราะการค้ามนุษย์ในบางกรณีมีความเกี่ยวพันกับความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

---

[164] มาตรา 7 "ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 129

(1/1) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 135/1 มาตรา 135/2 มาตรา 135/3 และมาตรา 135/4

(2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 มาตรา 254 มาตรา 257 และมาตรา 266 (3) และ (4)

(2 ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 282 และมาตรา 283

(3) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 339 และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 340 ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง"

3.3.2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539

พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพราะสถานการณ์ของการค้าประเวณีได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่ทำการค้าประเวณีในปัจจุบันส่วนมากเป็นผู้ที่ด้อยการศึกษา อันเนื่องมาจากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงสมควรเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษ โดยลดโทษผู้กระทำการค้าประเวณี และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการอบรมฟื้นฟูจิตใจ บำบัดรักษาโรค หรือฝึกอบรมอาชีพ และในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปราบปรามการค้าประเวณี และเพื่อคุ้มครองโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปค้าประเวณี จึงสมควรกำหนดโทษแก่บุคคลซึ่งกระทำชำเราโสเภณีเด็กในสถานค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบุคคลผู้มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไปเพื่อการค้าประเวณี รวมทั้งให้อำนาจศาลที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองอีกด้วย นอกจากนี้การค้าประเวณีอาจอยู่ในรูปแบบของการโฆษณาชักชวน หรือแนะนำตัวทางสื่อมวลชนในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องหรือการติดต่อในการค้าประเวณี จึงสมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุที่การค้ามนุษย์อาจอยู่ในรูปแบบการค้าประเวณีได้ จึงควรศึกษาพระราชบัญญัติฉบับนี้

3.3.2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540

กรณีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 นั้น มุ่งไปที่ปราบปรามการค้าประเวณีเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การเอาเปรียบมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างหลากหลายวิธีการ อีกทั้งประเทศไทยเคยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิงที่ตราขึ้นตั้งแต่สมัย พ.ศ.2471 ก็ไม่ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้รับการจัดทำขึ้น ด้วยมุ่งหวังว่าจะสามารถขจัดปัญหาการซื้อ ขาย จำหน่าย ชักพา หรือจัดหาบุคคลไปด้วยวิธีการใดๆ เพื่อประโยชน์อันมิชอบได้ ทั้งนี้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการค้าประเวณี หรือการอนาจารเท่านั้น และไม่จำกัดผู้เสียหายว่าจะเป็นเฉพาะหญิงและเด็กหญิง แต่รวมถึงเด็กชายด้วย และต้องการจะส่งเสริมมาตรการต่างๆ ในการช่วยเหลือ หรือสงเคราะห์เหยื่อผู้เสียหายให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยเฉพาะให้ทันกับพฤติการณ์ในการทำความผิด ที่ในปัจจุบันมักตระเตรียมสมคบกันเป็นขบวนการ ทั้งเครือข่ายภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องเพศของผู้ที่ได้รับการคุ้มครอง นั่นคือเฉพาะหญิงและเด็กเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงชายที่มิใช่เด็กแล้ว

3.3.2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

เด็กเป็นบุคคลที่มักถูกเอาเปรียบจากบุคคลที่เห็นแก่ได้ เพราะเหตุที่เด็กมีวุฒิภาวะ และประสบการณ์ในชีวิตน้อย จึงสมควรที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวแข็งแรงและมั่นคงต่อไป พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีมาตรการต่างๆ ในการป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรม หรือตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และมุ่งคุ้มครอง “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นสำคัญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

3.3.2.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ในการทำความผิดเรื่องค้ามนุษย์ เงินนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การกระทำความผิดนี้ดำเนินไปได้ รวมถึงการได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการทำผิดนั้น ผู้กระทำย่อมต้องการแปลงสภาพสิ่งที่ได้มาให้ถูกกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยจัดการกับปัญหาการฟอกเงิน โดยมุ่งให้การฟอกเงินนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และอาจถูกยึดตกเป็นของแผ่นดิน อันจะทำให้ทำให้องค์กรอาชญากรรมไม่สามารถเปลี่ยนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม เป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อที่จะนำเงินนั้นเข้าสู่ระบบ หรือนำเงินนั้นไปใช้หมุนเวียน เพื่อที่จะได้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงต่อไป

3.3.2.6 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

เหตุผลเมื่อครั้งประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งโดยตรงเพื่อความมั่นคงของประเทศ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน และในปัจจุบันเหตุผลดังกล่าวก็ยังเป็นเหตุผลหลัก อย่างไรก็ดี สิ่งที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมในการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย คือ สภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป เหตุผลในการหลบหนีเข้าเมืองในอดีตอาจต่างจากปัจจุบัน เช่น ในอดีต หลบหนีเพราะความไม่สงบในประเทศ เป็นต้น แต่ปัจจุบัน อาจหลบหนี เพราะต้องการมาค้าแรงงาน หรือค้าประเวณี เป็นต้น การบังคับตามพระราชบัญญัตินี้จึงอาจต้องเชื่อมโยงกับกฎหมายฉบับอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจไม่ได้ต้องการทำผิดกฎหมายว่าด้วยการหลบหนีเข้าเมือง แต่เพราะถูกจัดส่ง หรือพามา ทำให้เป็นผู้ผิดและถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งที่มิได้ต้องการทำผิด สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ การเยียวยา หรือช่วยเหลือจะทำอย่างไร นี่คือวงจรของการค้ามนุษย์ที่สัมพันธ์กับหลายๆ ส่วน

ตามมาตรา 12 บัญญัติห้ามมิให้คนต่างด้าวในบางลักษณะเข้ามาในประเทศไทย เช่น ผู้ที่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงแห่ง

ราชอาณาจักร[165] หรือผู้ที่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน[166] ซึ่งในเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในด้านข้อมูลข่าวสารกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ทราบถึงขบวนการค้าประเวณีข้ามชาติที่อาจจะใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน หรือเป็นประเทศปลายทางก็ตาม

การลงโทษผู้ที่นำคนต่างด้าวเข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมาย หรือให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวในการที่จะเข้ามาในประเทศไทยนั้นจะต้องระวางโทษตามมาตรา 63[167] ซึ่งนับเป็นอีกวิธีหนึ่งที่อาจช่วยให้การนำคนต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงและเด็ก เข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมายลดลง อย่างไรก็ดี ถ้าหญิงหรือเด็กต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยถูกกฎหมาย เพราะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ก็ทำให้มาตรา 63 ไม่อาจใช้ลงโทษได้ และข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของมาตรา 63 คือ หากหญิงหรือเด็กนั้นยินยอมด้วยในการค้าประเวณีและเข้าเมืองมาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีจุดประสงค์เพื่อมาค้าประเวณีในประเทศไทย ความประสงค์ที่จะกำจัดการค้าประเวณีข้ามชาติก็ยังไม่บรรลุผล

3.3.2.7 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546

จากกฎหมายหลายๆ ฉบับที่อ้างถึงในข้างต้น จะเห็นว่าผู้กระทำความผิดในเรื่องการค้ามนุษย์มิได้หมายถึงเฉพาะผู้กระทำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้สนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำความผิด หรือผู้ร่วมสมคบในการกระทำความผิดด้วย และในบางกรณีอาจเกิดการกลับใจ หรือเปลี่ยนใจของบุคคลดังกล่าว แต่การที่จะถอนตัวจากขบวนการค้ามนุษย์นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย จึงควรที่จะมีมาตรการรับรองสิทธิของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นพยาน ทั้งนี้ไม่ว่าพยานนั้นจะเป็นบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์หรือไม่ก็ตาม แต่หาก

---

[165] มาตรา 12 “ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(7) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ”

[166] มาตรา 12 “ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(8) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

[167] มาตรา 63 “ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว”

บุคคลดังกล่าวรู้ข้อมูลที่อาจสาวไปถึงขบวนการค้ามนุษย์ได้ และประสงค์จะเป็นพยาน ก็ควรให้บุคคลนั้นได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมจากรัฐ เพราะพยานมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี อีกทั้งตามมาตรา 244 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ก็บัญญัติรองรับสิทธิดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลที่ควรตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการ *"คุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ"*[168] เพื่อให้พยานมั่นใจในความปลอดภัยที่จะได้รับจากการคุ้มครองของรัฐ ซึ่งพยานที่อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตรการพิเศษเป็นไปตามมาตรา 8[169] เช่น เป็นพยานที่เกี่ยวข้องในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจาร หรือความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม

---

[168] มาตรา 10 "ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม

(2) จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยาน เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน แต่ไม่เกินสองปี

(3) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย

(4) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรมหรือดำเนินการใดเพื่อพยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

(5) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

(6) ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

(7) ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือ หรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำขอดังกล่าว โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม"

[169] มาตรา 8 "พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

(1) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(2) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา

(3) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(4) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่ และซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นกระบวนการ หรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

(5) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

(6) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน"

ความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เป็นต้น นอกจากนี้ การคุ้มครองด้วยมาตรการพิเศษยังอาจขยายไปถึงญาติสนิท หรือผู้ใกล้ชิดของพยานอีกด้วยตามมาตรา 11[170] ถ้าบุคคลดังกล่าวอาจไม่ได้รับความปลอดภัยถ้าพยานจะเข้ามาเป็นพยาน โดยที่พยานเป็นผู้ร้องขอ และบุคคลดังกล่าวต้องยินยอมด้วย

3.3.2.8 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535

เมื่อโลกแคบลงเพราะการสื่อสารติดต่อกันได้รวดเร็วขึ้นไม่เว้นแม้แต่การประกอบอาชญากรรมที่ผู้กระทำมีความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย และขยายตัวอย่างรวดเร็วเกินกำลังที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะรับมือได้แต่เพียงลำพัง จึงเกิดความร่วมมือระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ได้ตราพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าว

สิ่งที่จะพิจารณาในพระราชบัญญัตินี้อยู่ในหมวด 2 การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ ซึ่งยังแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ อีก 10 ส่วน โดยมีสาระสำคัญพอสังเขป ดังนี้

ส่วนที่ 1 บททั่วไป กล่าวถึงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ[171] ซึ่งจะเห็นว่าการอนุญาตให้มีความช่วยเหลือระหว่างกันนั้น ได้คำนึงถึงหลักทั่วๆ ไปในเรื่องความสัมพันธ์อันดีด้วยไม่ว่าจะเป็นหลักต่างตอบแทนในมาตรา 9 (1) หรือหลักความผิดสองรัฐ (Double Criminality) ตามมาตรา 9 (2) นั่นคือประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศได้ต่อเมื่อการกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของความช่วยเหลือนั้นเป็นความผิดที่มีโทษฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมายไทย อย่างไรก็ตาม หากคำร้องขอความช่วยเหลือนั้นกระทบต่อความมั่นคง หรืออธิปไตยของประเทศ รวมทั้งเป็นความช่วยเหลืออันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องการเมือง หรือการทหาร ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอได้ ตาม (3) และ (4) ของมาตรา 9

---

[170] มาตรา 11 “ในกรณีที่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย และพยานได้ร้องขอให้นำมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม”

[171] มาตรา 9 “การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ประเทศไทยอาจให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศผู้ร้องขอได้ แม้ว่าไม่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาระหว่างกัน แต่ประเทศผู้ร้องขอต้องแสดงว่าจะให้ความช่วยเหลือในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ

(2) การกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของความช่วยเหลือนั้นเป็นความผิดที่มีโทษฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมายไทย เว้นแต่เป็นกรณีที่ประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอมีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาต่อกัน และข้อความในสนธิสัญญาระบุไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(3) ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่นๆ ของประเทศไทย หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมือง

(4) การให้ความช่วยเหลือต้องไม่เกี่ยวเนื่องกับความผิดทางทหาร”

กรณีปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์นั้นทุกประเทศถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิด ดังนั้น การค้ามนุษย์จึงเป็นความผิดสากลที่สามารถขอความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ในส่วนที่ 2 การสอบสวนและการสืบพยานหลักฐาน เนื่องจากการทำความผิดเรื่องค้ามนุษย์มักไม่ได้กระทำภายในรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะข้ามชาติ เป็นเครือข่ายในการสั่งการ และดำเนินการ ดังนั้น หากมีการมีความช่วยเหลือกันในการสอบสวน หรือการสืบพยานหลักฐานแล้ว ก็จะช่วยให้สามารถดำเนินคดีต่างๆได้ง่ายขึ้น

ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องการจัดหา และการให้เอกสาร หรือข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และส่วนที่ 4 การจัดส่งเอกสาร ทั้ง 2 ส่วนนี้ก็จะอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ทำให้ไม่ต้องเสาะหาเอกสารด้วยตนเอง และอาจช่วยให้การดำเนินคดีเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็วอีกด้วย

ส่วนที่ 5 การค้นและการยึด เป็นกรณีที่ต้องค้น ยึด และมีการส่งมอบสิ่งของหรือทรัพย์สินกันโดยที่ทรัพย์สินนั้นอาจจะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แล้วถูกนำมาฟอกเงินในประเทศไทย หรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งถ้าประเทศไทยได้รับการร้องขอดังกล่าว การปฏิบัติในเรื่องนี้ก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนที่ 6 กรณีการโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน ใช้กับทั้งกรณีที่โอนตัวผู้ถูกคุมขังในประเทศอื่นมาสืบพยานในประเทศไทย และกรณีของผู้ถูกคุมขังในประเทศไทยถูกขอไปสืบพยานในประเทศอื่น ทั้งนี้จะเป็นความช่วยเหลือกันในด้านของพยานบุคคล

ส่วนที่ 7 เป็นเรื่องของการสืบหาบุคคล โดยที่ประเทศอื่นต้องการให้ประเทศไทยช่วยหาตัวบุคคลที่ต้องการ เพราะประเทศผู้ร้องขอเชื่อว่าบุคคลนั้นอยู่ในประเทศไทย กรณีนี้อาจมีความเกี่ยวพันกับเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ หากว่ากรณีดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ในส่วนที่ 8 เรื่องการเริ่มกระบวนการคดีทางอาญา กรณีนี้ ประเทศไทยได้รับการร้องขอจากประเทศที่มีอำนาจเริ่มกระบวนการคดีทางอาญาได้ ให้เริ่มกระบวนการดังกล่าวในประเทศไทย โดยที่คดีดังกล่าวต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลไทยด้วย ซึ่งการดำเนินการย่อมเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความช่วยเหลือในเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นในกรณีที่มีความไม่สะดวกในการดำเนินคดีในต่างประเทศ

ส่วนที่ 9 เป็นเรื่องของการริบหรือยึดทรัพย์สินซึ่งประเทศไทยได้รับการร้องขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นการริบ หรือยึดก็ตาม ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ทรัพย์สินดังกล่าวจะได้มาจากการกระทำความผิด และกฎหมายไทยให้อำนาจที่จะยึด หรือริบเสียได้

ส่วนสุดท้าย ส่วนที่ 10 วิธีขอความช่วยเหลือ ประเทศไทยจัดตั้งหน่วยงานผู้ประสานงานกลางขึ้นมาอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าว การติดต่อ หรือการพิจารณาว่าจะให้ความช่วยเหลือหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ประสานงานกลาง

อนึ่ง ในขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ... เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ยังมีมาตรการไม่ครอบคลุมถึงการค้ามนุษย์ในกรณีโดยทั่วไป มีมาตรการในการป้องกันและ

ปราบปรามผู้กระทำผิดไม่เพียงพอ และไม่มีการพิทักษ์สิทธิของเหยื่อของการค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงมีการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้น เพื่อให้สามารถปรับใช้มาตรการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้สอดคล้องกับพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งใน ลักษณะองค์กร ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงพิจารณาบทบัญญัติทั้งจากอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาดังกล่าวเป็นต้นแบบ แต่ในปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ... สำเร็จ และบังคับใช้เป็นกฎหมายที่สมบูรณ์ ก็คาดว่าการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์จะเข้มงวด และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

แม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจัยสำคัญที่อาจเป็นตัวแปรอันส่งผลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีของหญิงและเด็กจะเกี่ยวข้องทั้งกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยมท้องถิ่นและความชอบส่วนบุคคลก็ตาม หากแต่การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กภายใต้กรอบการทำงานในครั้งนี้ มีความจำเป็นต้องศึกษาให้ลึกลงไปถึงสาเหตุเฉพาะบางประการที่อาจเป็นปัจจัยที่แตกต่างจากท้องถิ่นและวัฒนธรรม หรือสังคมประเทศอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการศึกษาทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการค้าหญิงในประเทศไทย รวมถึงรูปแบบและแหล่งค้าหญิงในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่นำมาสู่ปัญหาการค้ามนุษย์นั้นมีหลายประการ โดยปัจจัยหลักสำคัญที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

3.4.1.1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจหรือปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานการขยายตัวของชุมชนเมืองนับเป็นปัจจัยประการแรกที่ส่งผลให้เกิดการค้ามนุษย์ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่นำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เป็นอย่างมากโดยเฉพาะปัญหาในด้านการค้ามนุษย์ สำหรับในประเทศไทยปัญหาทางเศรษฐกิจหรือปัญหาความยากจนได้สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนกรณีที่รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้นำนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนมาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนา

ชุมชนชนบท ทั้งนี้ ความยากจนหรือคนจนในปัจจุบันไม่ได้จำกัดเฉพาะคนที่ขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลาย ๆ ด้าน ที่มีผลทำให้ขาดศักยภาพในการดำรงชีวิต ทั้งขาดการศึกษา หรือ ได้รับการศึกษาน้อย การขาดทรัพยากร ขาดที่ดินทำกิน หรือ มีที่ดินทำกินมีขนาดเล็ก การขาดการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วม การขาดข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ในการประกอบอาชีพ การมีภาระการพึ่งพาสูง การที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม[172]

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนคนจน : จำแนกตามภาคและเขตพื้นที่ระหว่างปี 2531-2547

ภาค	เขต	ปี (หน่วย : พันคน)								
		2531	2533	2535	**2537**	**2539**	**2541**	**2543**	**2545**	**2547**
กทม.	**ในเขตเทศบาล**	846	643	357	172	96	104	101	143	108
	รวม	**846**	**643**	**357**	**172**	**96**	**104**	**101**	**143**	**108**
กลาง	**ในเขตเทศบาล**	977	866	473	487	301	314	304	249	166
	นอกเขตเทศบาล	3,542	3,016	2,155	1,604	1,159	1,281	1,145	900	591
	รวม	**4,520**	**3,882**	**2,628**	**2,090**	**1,460**	**1,595**	**1,449**	**1,149**	**757**
เหนือ	**ในเขตเทศบาล**	814	605	423	446	266	245	337	259	202
	นอกเขตเทศบาล	4,116	3,285	3,384	2,304	1,574	1,639	2,293	1,853	1,705
	รวม	**4,929**	**3,890**	**3,807**	**2,750**	**1,839**	**1,884**	**2,630**	**2,112**	**1,907**
ตอ.เฉียงเหนือ	**ในเขตเทศบาล**	880	993	864	691	462	517	727	505	407
	นอกเขตเทศบาล	9,358	8,741	8,293	6,583	4,648	5,357	6,490	4,465	3,244
	รวม	**10,238**	**9,734**	**9,157**	**7,273**	**5,110**	**5,873**	**7,217**	**7,970**	**3,651**
ใต้	**ในเขตเทศบาล**	286	319	208	189	142	164	139	146	94
	นอกเขตเทศบาล	2,714	2,360	1,895	1,691	1,157	1,399	1,225	989	561
	รวม	**2,999**	**2,679**	**2,103**	**1,880**	**1,300**	**1,563**	**1,364**	**1,135**	**655**
ทั่วประเทศ	**ในเขตเทศบาล**	3,803	3,427	2,326	1,985	1,267	1,343	1,608	1,302	978
	นอกเขตเทศบาล	19,729	17,401	15,726	12,181	8,538	9,676	11,152	8,207	6,101
	รวม	**23,533**	**20,828**	**18,052**	**14,166**	**9,805**	**11,019**	**12,760**	**9,509**	**7,079**

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

[172] สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/default.aspx

ตารางที่ 3.2 แสดงสรุปภาพรวมภาวะความยากจนของประเทศ (ข้อมูลปี 2547)

เส้นความยากจน	1,242	บาท/คน/เดือน
สัดส่วนคนจน	11.25	คิดเป็นร้อยละของประชากรทั่วประเทศ
จำนวนคนจน	7.08	ล้านคน
สัดส่วนครัวเรือนยากจน	10.32	คิดเป็นร้อยละของครัวเรือนทั้งประเทศ
จำนวนครัวเรือนยากจน	1.89	ล้านครัวเรือน

ที่มา: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/default.aspx

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจนำมาซึ่งปรากฏการณ์ของการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากมาตุภูมิดั้งเดิมไปแสวงหาสถานที่ใหม่เพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจนในท้ายที่สุดก็นำมาสู่ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ซึ่งการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การย้ายถิ่นและการลักลอบเข้าเมือง

(1) การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นเป็นการเคลื่อนย้ายออกจากถิ่นกำเนิดหรือบ้านเกิดของตน โดยอาจเป็นการย้ายถิ่นภายในประเทศ หรือเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศ (ดังกรณีการไปทำงานต่างประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศซาอุดิอาระเบีย เป็นต้น) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการมีสภาพที่อยู่อาศัยที่ดีกว่า หรือแสวงหาวิถีชีวิตการจ้างงานที่ดีกว่าเดิม อันเป็นทางเลือกของมนุษย์มานับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงค่าของแรงงานเป็นเงินตรา แต่ในยุคปัจจุบันมีจำนวนคนย้ายถิ่นเพื่อหางานทำมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา และมีผู้หญิงที่ย้ายถิ่นเพื่อหางานเป็นรายได้หลักให้กับครอบครัวแทนการติดตามครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ปัจจุบันประชากรหญิงย้ายถิ่นคิดเป็นร้อยละ 43.7 ของประชากรย้ายถิ่นทั้งหมดทั่วโลก[173] และประเทศที่เป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง 10 อันดับแรกของคนย้ายถิ่น คือ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ปากีสถาน ฝรั่งเศส เยอรมัน แคนาดา ซาอุดิอาระเบีย ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และอิหร่าน[174]

วัตถุประสงค์ของการย้ายถิ่นมีหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ดีกว่าเดิม ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งเสริมการค้าเสรี ทำให้เงินทุนและสินค้าหลั่งไหลข้ามพรมแดนได้อย่างเสรี แต่รัฐกลับเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของบุคคลด้วยการกำหนดกฎระเบียบการเข้าเมืองของคนต่างชาติ เช่น หลักฐานทางการเงิน รายได้และทรัพย์สิน ผู้ค้ำประกันในประเทศ

[173] องค์กรย้ายถิ่นสากล ได้ระบุไว้ในรายงานในปี 2543 ว่ามีประชากรย้ายถิ่นอยู่ 150 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3 ของประชากรโลก จำนวนประชากรย้ายถิ่นได้เพิ่มขึ้นจากช่วง 10 ปีที่ผ่านมาถึง 30 ล้านคน อ้างอิงใน ศิริพร สโครบา-เนค, การค้ามนุษย์: แนวคิด กลไก และประเด็นท้าทาย, อ้างแล้ว, น.27.

[174] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 18, น.29.

ผู้รับรองจากประเทศที่ต้องการเดินทาง ในบางประเทศหญิงที่ต้องการเดินทางจะต้องได้รับการยินยอมจากสามี และผู้ที่จะเดินทางจะต้องได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับโทษเมื่อเดินทางกลับประเทศ กฎระเบียบเหล่านี้ทำให้ผู้ที่ต้องการย้ายถิ่นต้องพึ่งพากระบวนการของผู้จัดหางาน ผู้ลักลอบพาคนเข้าเมือง หรือแม้แต่นักค้ามนุษย์ เพื่อให้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่จำเป็นในการยื่นขอหนังสือเดินทางและวีซ่า รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการข้ามพรมแดนทั้งที่ถูกต้อง หรือการลักลอบพาข้ามพรมแดน ด้วยเหตุนี้ การย้ายถิ่นด้วยความเต็มใจจึงกลายเป็นการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์

นอกจากถูกกระทำเยี่ยงทาสจากนายจ้างแล้ว คนที่ย้ายถิ่นเพื่อหางานทำยังอาจกลายเป็นเหยื่อของบริษัทจัดหางานที่ต้องการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบธรรม โดยปิดบังสถานภาพการจ้างงานที่แท้จริง เพื่อให้คนที่ต้องการย้ายถิ่นหลงเชื่อและต้องกลายเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เช่น ในกรณีที่ทำสัญญาไปทำงานแม่บ้านหรืองานบริการ แต่เมื่อถึงจุดหมายปลายทางกลับถูกบังคับให้บริการทางเพศเพื่อใช้หนี้ที่เกิดขึ้นจากค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมการเดินทาง เป็นต้น

(2) การลักลอบเข้าเมือง

การลักลอบเข้าเมืองเป็นการนำพาคนที่ต้องการเคลื่อนย้ายเพื่อขอลี้ภัย หรือเพื่อหางานทำจากประเทศหนึ่งข้ามพรมแดนเพื่อเข้าสู่ประเทศหนึ่งด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ผู้ลักลอบพาคนเข้าเมืองอาจจะช่วยจัดการเรื่องเอกสารเพื่อข้ามพรมแดน และจัดหาพาหนะและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการย้ายถิ่นสามารถข้ามพรมแดนได้ ผู้ลักลอบพาคนเข้าเมืองต่างจากนักค้ามนุษย์ เพราะไม่มีเจตจำนงที่จะแสวงหาประโยชน์จากผู้ลักลอบเข้าเมืองเมื่อถึงจุดหมายปลายทาง แต่การควบคุมพรมแดนอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ ทำให้ผู้ลักลอบพาคนเข้าเมืองต้องใช้วิธีการขนส่งที่เสี่ยงภัย และอาจทำให้ผู้ต้องการเคลื่อนย้ายเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ อย่างไรก็ดี การลักลอบเข้าเมืองในปัจจุบันถือเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีเครือข่ายโยงใยกับกลุ่มอาชญากรรมทั้งในประเทศต้นทางและปลายทาง จึงได้มีการจัดทำเครื่องมือในระดับสากลเพื่อสร้างความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการจัดการกับปัญหานี้

3.4.1.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

แม้ว่าต้นตอของกระบวนการค้ามนุษย์จะเกิดจากปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือความยากจนเป็นหลัก กระนั้นก็ตาม ความยากจนเพียงประการเดียวมิอาจที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่รุนแรงและเลวร้ายในปัจจุบันได้ โดยปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้หญิงต้องได้รับความกดดันที่จะต้อง **"**ขายตัวหรือขายบริการทางเพศ**"** ก็คือ ความรุนแรงใน 3 ระดับ[175] ไม่ว่าจะเป็น **ความรุนแรงทางตรง** อันหมายถึง การกระทำรุนแรงที่สามารถมองเห็นได้ชัด เช่น การทุบตี ทำร้ายร่างกาย การข่มขืน การฆ่า ฯลฯ **ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง** ซึ่งเป็นความรุนแรงซ่อนเร้นที่มองเห็นได้ยาก โดยอาจเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในระบบกฎหมาย กฎ

[175] จิตติมา ภาณุเตชะ และคณะ, "รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อมวลชนในรอบปี พ.ศ.2545," บทความของมูลนิธิสร้างความขใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง ในเว็บไซต์ http://www.whaf.or.th. วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2549.

ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ เป็นต้น หรือเป็น**ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม** อันหมายถึงความรุนแรงที่แฝงอยู่ในความเชื่อ ค่านิยม สิ่งที่สังคมยึดถือว่ามีมานานแล้วและต้องยอมรับต่อ ๆ ไป และความยึดถืออันนี้เองที่คอยค้ำจุนให้สังคมยอมรับความรุนแรงประเภทอื่น ๆ อาทิเช่น ความคาดหวังทางสังคมที่ต่างกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย เช่น การให้คุณค่าต่อการตอบแทนบุญคุณของบุพการี กล่าวคือ ในขณะที่ผู้หญิงถูกจำกัดลักษณะการตอบแทนได้เพียงแค่การดูแลบุพการีในเชิงเศรษฐกิจแต่ผู้ชายสามารถตอบแทนโดยการบวชทดแทน ตลอดจนการเจริญเติบโตของวัตถุนิยม ที่มุ่งเน้นวัดค่าความเจริญจากวัตถุที่ครอบครัวพึงมีพึงได้ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยทั้งผลักและดึงให้ผู้หญิงจำนวนนับไม่ถ้วนต้องเข้าสู่กระบวนการ จนบางครั้งตัวผู้หญิงเองอาจจะถูกล้างสมองและคิดเอาว่าเขาได้ *"เลือก"* ที่เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์เสียเอง

3.4.1.3 ปัจจัยทางด้านการเมือง

แม้ว่าปัญหาของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันจะได้รับความสนใจจากชุมชนทุกระดับทั้งในและระหว่างประเทศ ซึ่งเห็นพ้องร่วมกันว่าปัญหานี้เป็นการบั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ต้องการความร่วมมือในทุกระดับเพื่อป้องกันและขจัดให้หมดสิ้นไป ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีความพยายามจัดทำกฎหมาย แผนปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศและนานาชาติ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรเพื่อปราบปรามอาชญากรรมและช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แม้กระนั้นก็ตาม ก็ยังพบว่าความพยายามเหล่านี้ยังไม่สามารถหยุดยั้งการเติบโตของเครือข่ายการค้ามนุษย์ และคุ้มครองป้องกันผู้ตกเป็นเหยื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยที่ถือว่าเป็นปัญหาในทางการเมืองการบริหาร ประกอบด้วย ปัญหาวงจรความไม่สมดุลในการทำงาน, ปัญหาด้านการส่งเสริมกรอบหลักการและแนวทางสิทธิมนุษยชนในการทำงาน และปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและสิทธิในการกำหนดตัดสินใจของผู้ใหญ่ที่ตกเป็นเหยื่อ เป็นต้น[176]

(1) ปัญหาวงจรความไม่สมดุลในการทำงาน

วงจรในการทำงานเรื่องการค้ามนุษย์จำต้องครอบคลุมทั้งในเรื่องการดำเนินงานป้องกัน แก้ไขและให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการทำงานในระดับนโยบายเพื่อจัดทำกฎหมาย แผนปฏิบัติงาน และการทำงานในระดับปฏิบัติงานที่มีการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับชุมชน ผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งในเรื่องการป้องกันและให้ความคุ้มครองช่วยเหลือ โดยการทำงานทั้งสองระดับจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดข้อมูล การกำหนดนโยบาย และการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรที่พอเพียงในการทำงานแต่ละระดับทั้งของรัฐและเอกชน และประชาสังคม

(2) ปัญหาด้านการส่งเสริมกรอบหลักการและแนวทางสิทธิมนุษยชนในการทำงาน

แม้ว่าสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติจะได้จัดทำหลักการและมาตรการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการ

[176] ศิริพร สโครบาเนค, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 18, หน้า 95-102.

ดำเนินงาน แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าผู้ปฏิบัติการและให้ความช่วยเหลือและป้องกันการค้ามนุษย์ ยังมิได้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดการตัดสินใจ การเข้าถึงกระบวนการเยียวยา การชดเชยความเสียหายโดยไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนเหมาะสมกับสถานภาพและอายุ

(3) ปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและสิทธิในการกำหนดตัดสินใจของผู้ใหญ่ที่ตกเป็นเหยื่อ

ความพยายามในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ของประชาคมโลก รัฐบาล และภาคประชาสังคมโดยภาพรวมจะเน้นเรื่องการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของเด็กเป็นสำคัญ เพราะเป็นที่ยอมรับว่าเด็กไม่สมควรตกอยู่ในสภาพที่ถูกแสวงหาประโยชน์ โดยเฉพาะการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การต้องทำงานเยี่ยงทาสในโรงงาน บ้านส่วนตัว บนท้องถนน หรือในสถานประกอบการค้าประเวณี อันจะส่งผลให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทุกภาคส่วนของสังคมจึงต้องรับผิดชอบที่จะช่วยเหลือป้องกันเด็กให้หลุดพ้นจากสภาพดังกล่าว ความพยายามทั้งมวลจึงเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางในการออกกฎหมายและกำหนดนโยบายมาตรการต่าง ๆ ผู้ทำงานพิทักษ์คุ้มครองเด็กจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว ทว่าผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติการส่วนใหญ่ยังมิได้คำนึงถึงสิทธิและความต้องการที่แตกต่างของหญิงที่เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ดังนั้น การปฏิบัติงานเพื่อพิทักษ์ปกป้องเด็กในหลายกรณีอาจจะละเมิดสิทธิของหญิงผู้เสียหาย โดยเฉพาะการที่ต้องถูกบังคับช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยา และการส่งกลับภูมิลำเนาในลักษณะที่ไม่มีโอกาสร่วมกำหนดตัดสินใจ

แม้ในกรณีของเด็กที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเพื่อการบังคับค้าประเวณี ก็มีความต้องการที่แตกต่างจากเด็กวัยเยาว์ที่ถูกบังคับให้ขอทานหรือขายของตามข้างถนน แนวทางเชิงเดี่ยวของรูปแบบการให้ความช่วยเหลือที่ไม่คำนึงถึงความหลากหลายของอายุ สถานภาพและความต้องการของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อาจส่งผลให้ความปราถนาดีที่จะฟื้นฟูเยียวยา สร้างชีวิตใหม่ให้แก่เด็กและหญิงไม่ประสบผลตามที่ต้องการ เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่ออาจต้องการกระบวนการเยียวยาทางจิตใจ แต่หากปฏิบัติแก่พวกเขาประหนึ่งว่าเป็นผู้เจ็บป่วยทางจิต จะส่งผลให้กระบวนการความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้เสียหายโดยเฉพาะหญิงและเด็กช่วงวัยรุ่นกับหน่วยงานที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นไปได้ยาก และทำให้การเสริมสร้างความเชื่อมั่น เกียรติภูมิ ตลอดจนการสร้างชีวิตใหม่โดยผู้เสียหายมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างล่าช้า

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิและความต้องการที่หลากหลายและแตกต่างระหว่างหญิงและเด็กในการจัดทำมาตรการ กฎหมาย และการปฏิบัติโดยไม่ใช้แนวคิดเรื่องประโยชน์สูงสุดของเด็กครอบงำการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ อันรวมถึงผู้ใหญ่ที่เป็นหญิงและชายที่จำเป็นต้องได้รับการเคารพและส่งเสริมสิทธิในการกำหนดตัดสินอนาคตของตนด้วย

(4) ตัวตน การมีส่วนร่วม และการตัดสินใจของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ในปัจจุบันมีหลากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ดำเนินงานป้องกันและปราบปรามช่วยเหลือในเรื่องการค้ามนุษย์ แต่หากพิจารณาโดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่า การทำงานเหล่านี้การมี

ส่วนร่วมของหญิงและเด็กที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการพัฒนารูปแบบให้เป็นทางการและเป็นงานอาชีพมากเท่าใด ตัวตนและการมีส่วนร่วมของหญิงและเด็กก็จะยิ่งลดน้อยลง หรือแทบไม่มีเลย การดำเนินงานแก้ไขและป้องกันปัญหาใด ๆ จะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ หากมิได้มีเสียงและความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้เสียหายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการรวมกลุ่มของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การค้ามนุษย์นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการย้ายถิ่น แต่แตกต่างจากการย้ายถิ่นและการลักลอบเข้าเมืองเพราะการค้ามนุษย์มีวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้ที่ถูกค้าที่ต้องกลายเป็นเหยื่อและถูกริดรอนสิทธิที่จะสามารถกำหนดตัดสินใจเลือกทางชีวิตของตนเองได้ และต้องดำรงชีวิตภายใต้การควบคุมของผู้อื่น แต่เดิมเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะถูกบังคับข่มขืนใจหรือลักพาตัวจากถิ่นฐานเดิมของตน แต่ในปัจจุบันเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยความสมัครใจ แต่ถูกหลอกลวงในเรื่องของประเภทของงานและรายได้ และนักค้ามนุษย์อาจจะใช้วิธีการลักลอบพาเหยื่อเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทำให้เหยื่อต้องกลายเป็นคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นแรงงานผิดกฎหมาย และถูกลงโทษจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแทนการได้รับความช่วยเหลือซึ่งกระบวนการสอบสวนและลงโทษทำให้เหยื่อต้องถูกกระทำซ้ำ

อนึ่ง เหยื่อของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีทั้งหญิงและชาย แต่เหยื่อส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก ทั้งนี้ เหยื่อของการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและเด็กมักจะถูกนำไปสู่ตลาดธุรกิจบริการทางเพศ และตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ มีชีวิตอยู่ภายใต้การครอบงำและการกระทำตามอำเภอใจของนักค้ามนุษย์และนายจ้างที่ซื้อมา ส่วนผู้ชายมักจะถูกนำไปแสวงหาประโยชน์โดยเป็นแรงงานที่ถูกบังคับในการทำงานประมงและโรงงาน

ทั้งนี้ ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและเด็กซึ่งมักจะถูกนำไปสู่ตลาดธุรกิจบริการทางเพศนั้นมักจะเห็นได้อย่างชัดเจนและตกเป็นประเด็นข่าวทางสื่อก็คือ ในกรณีของการไปทำงานต่างประเทศ โดยข้อมูลจากการศึกษาหญิงที่มาขอความช่วยเหลือจากบ้านศาลาซึ่งเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านที่พักพิงแก่หญิงต่างชาติในประเทศญี่ปุ่นทำให้ได้ทราบถึงแนวโน้มสถานการณ์การค้าหญิงและปัญหาการบังคับค้าประเวณีในประเทศญี่ปุ่นในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา โดยผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ขอความช่วยเหลือจากบ้านศาลาส่วนใหญ่เป็นหญิงไทยและหญิงชาวฟิลิปปินส์ โดยเป็นหญิงไทยคิดเป็นถึงร้อยละ 93.4[177]

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็กได้ทวีความรุนแรงและเป็นที่สนใจของทั่วโลก ซึ่งรูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบันนั้นได้พัฒนากลายเป็นกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงกับหลายประเทศและมีเครือข่ายการค้ามนุษย์อยู่ทั่วโลก เรื่องการค้ามนุษย์และเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอพยพแรงงานเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยให้ความสนใจ และได้ร่วมมือกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านใน

[177] ข้อมูลจาก Sociology on Trafficking in Japan เอกสารจาก House for Women “Saalaa” (3/24/2547) อ้างอิงจาก www.womenthai.org/

การทำบันทึกความเข้าใจในระดับทวิภาคี ระหว่างรัฐบาลไทยกับกัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนลาว และพม่า ซึ่งประเทศไทยได้มีการเริ่มนำเข้าแรงงานกัมพูชาและสาธารณรัฐประชาชนลาวเข้าสู่ระบบโดยการจดทะเบียนเพื่อให้เป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองทางด้านการทำงานและการคุ้มครองทางสังคมด้วย

นอกจากนี้ ยังได้ทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือของประเทศไทยในอนุภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ซึ่งจะเป็นแนวทางในการช่วยป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในกลุ่มของหญิงและเด็กที่เข้ามาค้าประเวณีหรือเป็นแรงงานรับใช้ในบ้าน แรงงานที่ถูกบังคับหรือทำงานอันตรายและถูกเอารัดเอาเปรียบต่างๆ โดยโครงการอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อการต่อต้านการค้าเด็กและหญิงขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2544 โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับภูมิภาค และเริ่มแรกได้ดำเนินการในลักษณะกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ มีการประชุมปีละ 1 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกคือการให้คำแนะนำและแนวทางในการเข้าแทรกแซงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กและสตรีอย่างมีประสิทธิผลและกระตุ้นการคิดริเริ่มของอนุภูมิภาครวมถึงการทำงานกับองค์การระดับอนุภูมิภาคด้วย

อย่างไรก็ดี ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นก็อยู่ที่ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยเองได้มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของไอแอลโอ อาทิ การให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชากรโลก

3.4.2 วิเคราะห์ปัญหาการค้าหญิงในประเทศไทย[178]

การค้าผู้หญิงในประเทศไทยได้เกิดขึ้นพร้อมกับการนำแรงงานชายจีนเข้ามาในประเทศ ในช่วงหลังสนธิสัญญาเบาว์ริ่งได้มีหญิงและเด็กชาวจีนเป็นจำนวนมากที่ถูกนำหรือลักพาเข้ามายังประเทศไทย หรือส่งต่อไปยังประเทศใกล้เคียงเพื่อแต่งงาน และ/หรือเพื่อค้าประเวณีให้แก่ชาย รายงานของสันนิบาตชาติ พ.ศ. 2476 ระบุว่าประเทศไทยเป็นแหล่งรับหญิงต่างชาติมากกว่าจะเป็นแหล่งต้นทางในการส่งหญิงออกไปยังต่างแดนในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2465 ประเทศไทยได้รับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศเรื่องปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ.1921 และต่อมาในปี พ.ศ.2471 รัฐบาลได้ออกกฎหมายเรื่องการค้าหญิงและเด็กหญิง เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ ของอนุสัญญาปรามการค้าหญิงและเด็กฉบับดังกล่าวประเทศไทยยังมิได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาปี 1949 ซึ่งมีแนวคิดในลักษณะ Abolitionist นั่นคือแนวคิดที่ต้องการล้มเลิกระบบโสเภณี โดยไม่ให้รัฐเข้าไปควบคุมการค้าประเวณี แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ระบุว่าการเป็นโสเภณี เป็นความผิดที่ต้องลงโทษ เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ตามแนวคิดของอนุสัญญาฉบับนี้ประเทศไทย ได้ออกกฎหมายปรามการค้า

[178] เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในชื่อเรื่อง "ประเทศไทยกับการค้าหญิง" (ข้อมูลต้นฉบับจากรายงานการวิจัยและปฏิบัติการเรื่องการค้าหญิง ของ "มูลนิธิผู้หญิง") อ้างในเว็บไซต์ รักบ้านเกิด.คอม ที่ http://www.rakbankerd.com ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ของประเทศไทยในปัจจุบันที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง

ประเวณีในปี พ.ศ.2503 ทำให้การค้าประเวณีซึ่งเป็นกิจกรรมที่รัฐเคยเข้าควบคุมการจดทะเบียนซ่องและหญิงโสเภณีกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและหญิงที่ค้าประเวณีต้องถูกปรามปรามจับกุมลงโทษแต่ไม่มีการลงโทษผู้ใช้บริการ จากกรณีของประเทศไทยนี้จะเห็นว่าการออกกฎหมายเพื่อให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายนั้นไม่สามารถหยุดยั้งการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการทางเพศ และธุรกิจการค้าหญิงได้

ในช่วงระยะที่โสเภณีเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยรัฐเป็นผู้ควบคุมการค้าประเวณีนั้นได้มีการชักนำรวมทั้งบังคับค้าหญิงและเด็กเข้าสู่การค้าประเวณี นอกจากหญิงและเด็กไทยแล้วยังได้มีการนำหญิงและเด็กจีนข้ามพรมแดนเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทยด้วย จึงนับได้ว่าประเทศไทย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าหญิงข้ามประเทศมาตั้งแต่ในอดีตโดยเป็นประเทศจุดหมายปลายทาง แต่ยังมิได้มีหลักฐานว่าได้มีกระบวนการเครือข่ายจัดส่งหญิงและเด็กหญิงไทยข้ามพรมแดนไปยังประเทศอื่นอย่างเป็นระบบและมีโครงข่ายโยงใยเช่นในปัจจุบัน กระบวนการค้าหญิงไทยข้ามชาติเป็นปรากฏการณ์ที่ทวีความรุนแรงในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาและได้ขยายรูปแบบสลับซับซ้อน รวมทั้งมีกลไกที่ประสานงานกันทุกระดับปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญได้แก่ นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและนโยบายส่งออกแรงงานของไทยเอง เมื่อรัฐบาลเริ่มมีนโยบายส่งออกแรงงานนั้น แรงงานส่วนใหญ่ที่ถูกส่งไปทำงานในต่างแดนได้แก่บรรดาแรงงานชายที่มีฝีมือ หรือกึ่งฝีมือ ต้องเสียค่านายหน้าในการจัดส่งไปทำงานส่งผลให้ครอบครัวต้องมีหนี้สินในเรื่องค่าใช้จ่ายก่อนการเดินทางในรายที่ประสบความ ล้มเหลว หรือถูกหลอกลวงต้องประสบปัญหาหนี้สินที่กู้ยืมมาเป็นค่านายหน้า ส่งผลให้ภรรยาหรือลูกสาว/ ลูกชายจะเป็นบุคคลถัดไปที่จะต้องเดินทาง ไปทำงานเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ และระบบการแบ่งงานตามเพศ ทำให้แรงงาน หญิงในตลาดแรงงานสากลจำกัดอยู่ในงานลักษณะผลิตซ้ำ และงานที่ เกี่ยวเนื่องกับการบริการทางเพศ สภาพเช่นนี้ไม่แตกต่างจากหญิงที่ย้ายถิ่น เพื่อทำงานทำภายในประเทศที่การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดความต้องการแรงงานทางเพศ จำนวนมาก และเป็นปัจจัยผลักและดึงดูดให้หญิงเหล่านี้เข้าสู่การทำงานในธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องทางเพศ นอกจากนี้ การละเลยในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี และการค้าหญิง และเด็กอย่างเข้มงวดรวมถึงการใช้กฎหมายคนเข้าเมืองจับกุมหญิงต่างชาติในประเทศที่เป็นแหล่งรับ ต่างก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การค้าหญิงไทยข้ามชาติเติบโตเป็นปัญหาที่รุนแรง

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ไม่เพียงแต่ปรากฏการณ์การค้าหญิงข้ามชาติจะขยายตัว เส้นทางงานการเดินทางก็ได้กระจายออกไปในวงกว้างทั่วทุกทวีปด้วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อการบังคับประเวณี การแต่งงานและแรงงานที่ถูกบังคับ เส้นทางการค้าหญิงพัฒนาไปตามถิ่นกำเนิดของนักท่องเที่ยวทางเพศ โดยในช่วงปลายทศวรรษ 1970 และต้นทศวรรษ 1980 หญิงไทยถูกนำไปค้ายังประเทศเพื่อนบ้านและทางยุโรปตะวันตกเช่นประเทศเยอรมันนี สวิตเซอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์ มาในช่วงปลายทศวรรษ 1980 ต่อต้นทศวรรษ 1990 ประเทศญี่ปุ่นได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของขบวนการค้าหญิงไทย และหญิงจากประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปรากฏการณ์ที่พบล่าสุดในช่วงทศวรรษนี้ก็คือ การที่ชายต่างชาติเดินทางเข้ามาเลือกสรรและซื้อตัวผู้หญิงที่ตนพอใจในหมู่บ้านของหญิงเอง

พระราชบัญญัติเรื่องการค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ.2471 นั้นไม่สอดคล้องกับสภาพความรุนแรงของปัญหาการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบันและไม่คุ้มครองการค้าเด็กชายที่เริ่มปรากฏการณ์ใหม่ใน

สังคมไทยด้วยเหตุนี้จึงได้มีความพยายามที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เท่าทันกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

3.4.2.1 การย้ายถิ่นและการค้าหญิงไทย

การที่ผู้หญิงเป็นแรงงานไร้ฝีมือทำให้โอกาสที่จะได้รับการว่าจ้างแรงงานในระบบ (formal sector) ในตลาดแรงงานต่างประเทศเหมือนแรงงานชายนั้นเป็นไปได้อย่างจำกัด งานที่เสนอให้แรงงานหญิงจึงอยู่ในภาคบริการ โดยเฉพาะงานบริการทางเพศ ในช่วงปี พ.ศ.2510-2519 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ประเทศไทยถูกใช้เป็นฐานทัพของสหรัฐอเมริกาเพื่อทำการสู้รบในประเทศเวียตนามนั้น ได้ก่อให้เกิดแรงงานหญิงและแรงงานสำรองในอุตสาหกรรมทางเพศเป็นจำนวนมาก การติดต่อสัมพันธ์กับทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียตนาม และนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงส่งเสริมการท่องเที่ยวหลังสงครามเวียตนามยุติลง ทำให้หญิงในภาคบริการทางเพศได้ช่องทางที่จะย้ายถิ่นไปต่างแดน ทั้งในฐานะคู่รัก หรือภรรยาของคนต่างชาติซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีในต่างแดนของหญิงไทย เนื่องจากการค้าประเวณีของคนต่างชาติเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายของประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง หญิงที่ย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีจึงอยู่ในสถานภาพที่ผิดกฎหมายและถูกกวดขันจับกุมลงโทษจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งถูกควบคุมและแสวงหาประโยชน์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมทางเพศในต่างแดนเงื่อนไขทางกฎหมายทำให้การย้ายถิ่นเพื่อแสวงหางานทำของผู้หญิงกลายเป็นการค้าหญิงข้ามชาติ ซึ่งได้แผ่ขยายและพัฒนาไปหลายรูปแบบ

สภาพปัญหาการค้าหญิงในประเทศไทยในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้าหญิงทั้งในฐานะที่เป็นแหล่งส่งหญิงไทย และแหล่งรับหญิงจากชาติอื่นเข้ามาค้าประเวณี รวมทั้งเป็นประเทศแวะพักและส่งต่อ (transit) หญิงไปยังประเทศที่สามด้วย

3.4.2.2 การเติบโตของการค้าหญิง : ภาพจากหมู่บ้าน

งานศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับโสเภณีและการค้าประเวณีในประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นว่า ในยุคที่ระบบโสเภณีเป็นที่ยอมรับและได้มีการควบคุมด้วยการจดทะเบียนซ่องกับหญิงโสเภณีในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2441-2453) นั้น ได้มีการหลอกลวงหญิงและเด็กเพื่อนำมาบังคับค้าประเวณีในซ่อง และยังได้มีการนำหญิงต่างชาติเข้ามาขายประเวณีตามซ่องต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีชาวจีนเป็นเจ้าของ ลูกค้าของหญิงโสเภณีก็คือชายในท้องถิ่นและแรงงานจากประเทศจีนที่ไม่ได้นำครอบครัวมาด้วยนอกจากหญิงจีนแล้วยังมีหญิงญี่ปุ่นและชาติตะวันตกอีกมากที่ถูกนำเข้ามาค้าประเวณีให้กับชายชาวตะวันตก ถือได้ว่าในช่วงที่ประเทศสยามมีนโยบายเปิดประเทศหลังสนธิสัญญาเบาว์ริ่ง (พ.ศ.2398) และได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตจากการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพเป็นการผลิตเพื่อส่งออกตลาดโลกนั้น เป็นช่วงแรกของกระบวนการค้าหญิงและเด็กในประเทศไทย

กระบวนการค้าหญิงและเด็กในยุคปัจจุบันได้เริ่มต้นในช่วง พ.ศ.2510 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันและได้ขยายเส้นทางเครือข่ายข้ามประเทศ รวมทั้งมีการนำหญิงและเด็กเข้ามาบังคับค้าประเวณีเป็นจำนวนมาก

การย้ายถิ่นและการค้าหญิงของหมู่บ้านในภาคเหนือเป็นกระบวนการที่พัฒนาไปอย่างเป็นอิสระจากรูปแบบการย้ายถิ่นของแรงงานชาย เพราะเป็นการย้ายถิ่นด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าประเวณีโดยตรง ผู้ที่ย้ายถิ่นเป็นเด็กหญิงที่อายุน้อย (จากกรณีศึกษาอายุน้อยที่สุดคือ 12 ปี) ส่วนทางภาคอีสานนั้นปรากฏการณ์ของการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำทั้งของหญิงและชายเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาเป็นเวลานาน การย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีของหญิงอีสานเพิ่งเริ่มเกิดขึ้นในช่วงที่มีฐานทัพอเมริกันเข้ามาตั้งในประเทศไทย และต่อมาเมื่อพัทยาได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นให้เป็นศูนย์กลางของความบันเทิงทางเพศต่อจากพัฒนพงศ์ ก็ได้ดึงดูดแรงงานของหญิงสาวจากภาคอีสานเข้ามาสู่การบริการทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการค้าบริการด้วยความสมัครใจของผู้หญิงเหล่านี้ จากการศึกษาไม่เห็นรูปแบบอันเด่นชัดของกระบวนการค้าหญิงจากท้องถิ่นทางภาคอีสานเข้าสู่แหล่งการค้าประเวณีในประเทศอย่างเป็นระบบเช่นในกรณีศึกษาจากทางภาคเหนือ หลังจากมีนโยบายส่งแรงงานออกต่างประเทศ หญิงจากภาคอีสานจะเริ่มย้ายถิ่นเพื่อทำงานรับจ้างเป็นย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีในต่างแดน ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นภาพของการย้ายถิ่นและค้าหญิงที่ได้วิวัฒนาการจากสาเหตุของความยากจนแร้นแค้นและการบังคับ เป็นการเลือกเข้าสู่การค้าประเวณี และการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าหญิงยุคใหม่ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ คือ

(1) ช่วงหยั่งราก พ.ศ.2510-2520

การย้ายถิ่นในระยะนี้เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแร้นแค้นของครอบครัว เด็กหญิงตัดสินใจที่จะปรับปรุงสภาพของครอบครัวด้วยการย้ายถิ่นเข้าสู่การค้าประเวณีโดยตรง หรือทำงานอย่างอื่น เช่น เป็นพี่เลี้ยงเด็ก/ ทำงานบ้านก่อนถูกชักนำเข้าสู่การค้าประเวณีภายหลังจากกรณีศึกษาของหมู่บ้านทางภาคเหนือพบว่า ในระยะนี้ เด็กหญิงในวัย 12-16 ปี ได้ถูกชักจูงเข้าสู่การค้าประเวณีโดยมีคนกลางในท้องถิ่นซึ่งเป็นเครือข่ายของกระบวนการค้าประเวณีเป็นผู้ชักนำไปด้วยความสมัครใจของพ่อแม่และตัวเด็กผู้ถูกค้าที่ถูกผลักให้ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าหญิงเพราะความยากจนแร้นแค้น (abject poverty) ดังที่ผู้หญิงเหล่านี้อธิบายว่า สภาพครอบครัวยากจนมาก พ่อแม่ลำบาก เราต้องการช่วยปลดหนี้สินของพ่อแม่ (บ้านริมม่อน) ที่ต้องไปทำงานทางใต้นั้น เพราะไม่มีทางเลือก ตอนนั้นบ้านพี่ก็ทุกข์พ่อแม่ก็จน และอีกอย่างแม่ก็เอาพี่ไปขาย พี่ก็ต้องไปเพราะความที่รักพ่อแม่ (บ้านสอยดาว) ไม่มีใครบังคับ ไม่รู้สึกเสียใจ เกิดมายากจนไม่มีความรู้ พ่อแม่ไม่มีความสามารถส่งเสียลูกเรียน งานค้าบริการคือทางเลือก เมื่อก่อนลำบากมากบ้านทรงกระต๊อบ พ่อแม่หาเลี้ยงไม่ทัน ข้าวบางวันก็ได้กิน บางวันก็ไม่ได้กิน ไม่มีที่ทำกินเลย (บ้านริมม่อน)

ความยากจน การขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตทำให้เด็กหญิงในระยะนี้ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของครอบครัวโดยการเข้าสู่การค้าประเวณีแม้อายุยังน้อยและด้อยการศึกษาคือจบชั้นประถมสี่ หรือไม่ได้รับการศึกษาเลย จุดหมายปลายทางของเส้นทางการค้าประเวณีสำหรับเด็กหญิงในช่วงนี้คือ การล่องใต้ สุไหงโกลก เป็นจุดหมายปลายทางอันสำคัญจากกรณีศึกษาบ้านสอยดาวพบว่าแม่ที่เคยค้าประเวณีได้นำลูกสาวของตนเข้าสู่การค้าประเวณีที่หาดใหญ่เมื่อมีอายุเพียง 14 ปี ความเพิกเฉยของชุมชนต่อปรากฏการณ์การค้าเด็กหญิงในระยะเริ่มต้นนี้ และการขาดการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่เพื่อหยุดยั้งการเริ่มต้นของกระบวนการค้าหญิงและเด็กทำให้มีเด็กหญิงจำนวนเพิ่มมากขึ้นหลั่งไหลเข้าสู่เส้นทางการย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีในระดับประเทศ หญิงสาวที่ได้เริ่มค้าประเวณีในระยะนี้ต่อมาได้เป็นผู้ให้ข้อมูลและชักพา

เด็กสาวจากหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณีมากขึ้น รวมทั้งได้บุกเบิกเส้นทางเครือข่ายของการค้าประเวณีในต่างแดนต่อไปในระยะที่สองของการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณี

ในช่วงของระยะหยั่งรากนั้นจะเห็นว่าได้เริ่มมีการย้ายถิ่นในรูปแบบสองขั้นตอนเกิดขึ้นแล้ว นั่นก็คือการย้ายถิ่นจากหมู่บ้านสู่เมืองใหญ่ และจากเมืองใหญ่สู่ต่างประเทศโดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้น คือ

- **จากหมู่บ้านสู่เมืองใหญ่**

การย้ายถิ่นจากหมู่บ้านสู่เมืองใหญ่เป็นปรากฏการณ์ทั่วไปของการย้ายถิ่นที่มีมาเป็นเวลาช้านาน โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆกัน สำหรับการย้ายถิ่นเพื่อเข้าสู่การค้าประเวณีโดยตรงนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา จุดหมายปลายทางหลักของการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีของเด็กและหญิงสาวจากทางภาคเหนือคือกรุงเทพ หาดใหญ่ สุไหงโกลก จะสังเกตได้ว่าแหล่งรับนี้เป็นศูนย์รวมของการค้าและเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้ใช้บริการนอกจากจะเป็นคนไทยแล้วก็ยังมีคนต่างชาติทั้งจากประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย สิงคโปร์) ทางภาคใต้ และ จากภูมิภาคอื่น ๆ เช่น อาหรับ ยุโรปด้วย การศึกษาในพื้นที่บ้านริมม่อนพบว่าลูกค้าต่างชาติมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตของการย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีของหญิงจากหมู่บ้านในระยะต่อมา เพราะลูกค้าเหล่านี้ได้ ไถ่ถอนผู้หญิงออกจากสถานค้าบริการและส่งเสียดูแลผู้หญิงให้พำนักในหมู่บ้านทำให้ผู้หญิงมีโอกาสปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว ส่งผลให้เกิดแรงผลักดันจากครอบครัวอื่น ๆ ให้เด็กและหญิงสาวต้องย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีเพิ่มมากขึ้น

เมื่อหญิงรู้ลู่ทางของการค้าประเวณีดีขึ้นก็จะโยกย้ายแหล่งทำมาหากินตัวอย่างเช่น หญิงจากบ้านริมม่อนและสอยดาวจะย้ายจากกรุงเทพฯ สู่จุดหมายปลายทางในภาคใต้และภาคตะวันออก หรือหญิงที่ถูกนำไปค้าประเวณีในภาคใต้ก็จะย้ายเข้าสู่กรุงเทพฯ เป็นต้น การเคลื่อนย้ายถิ่นจากจุดหมายปลายทางทางหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่งในระดับประเทศนั้น นอกจากจะเกิดจากการตัดสินใจของหญิงเพื่อหาช่องทางที่ดีขึ้นในการขายบริการแล้วยังอาจเกิดจากการบังคับของเจ้าของแหล่งค้าประเวณีด้วยเช่นเด็กหญิงที่ค้าประเวณีถูกย้ายจากบ้านในกรุงเทพฯ ให้ไปทำงานในช่องทางภาคใต้หรือหญิงสาวบางคนหลบหนีจากสถานบริการที่บีบบังคับทางภาคใต้เข้าสู่แหล่งค้าบริการในกรุงเทพฯ ที่มีอิสระมากกว่า เช่น การทำงานในบาร์ที่พัฒนพงษ์

- **จากเมืองใหญ่สู่ต่างแดน**

การย้ายถิ่นจากแหล่งค้าประเวณีในประเทศไปต่างประเทศในระยะแรกนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนารูปแบบการค้าหญิง หลังจากที่หญิงได้เดินทางออกจากหมู่บ้านต้นทางเข้าสู่แหล่งค้าประเวณีในประเทศแล้วกลุ่มที่บุกเบิกเส้นทางค้าประเวณีในต่างแดนนี้คือหญิงที่ทำงานในพัทยาและพัฒนพงษ์ ซึ่งเริ่มเส้นทางไปสู่ยุโรป และหญิงที่ทำงานในชายแดนภาคใต้สำหรับเส้นทางสู่มาเลเซียและสิงคโปร์ เมื่อพิจารณาสองเส้นทางของการย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีในต่างแดนของหญิงไทยแล้วจะเห็นความเกี่ยวข้องระหว่างแหล่งที่มาของลูกค้ากับจุดหมายปลายทางของการย้ายถิ่นข้ามประเทศของหญิงไทย หญิงจากพัทยาและพัฒนพงษ์ซึ่งให้บริการแก่ชายยุโรปจะย้ายถิ่นข้ามประเทศไปยังเมืองต่าง ๆ ในยุโรปที่เป็นถิ่นพำนักของลูกค้าส่วนหญิงที่ทำงานทางภาคใต้ก็จะมีลูกค้าเป็นชายมาเลเซีย สิงคโปร์ ที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการย้ายถิ่นเพื่อไปค้าประเวณีในประเทศเหล่านี้

นอกจากการย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีแล้ว ในช่วงปลายของระยะหยั่งรากนี้ก็ได้พบว่าหญิงชนบทจากภาคอีสานที่เคยย้ายถิ่นทำงานรับจ้างในเมืองใหญ่เริ่มหาลู่ทางย้ายถิ่นไปทำงานในต่างแดนด้วยการติดต่อบริษัทจัดหางานเช่นเดียวกับแรงงานชายที่ต้องการย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ จุดหมายปลายทางของแรงงานหญิงในระยะนี้คือ สิงคโปร์ และประเทศในตะวันออกกลาง โดยทำงานเป็นหญิงรับใช้ในครอบครัว หรือบางคนย้ายติดตามสามีไปทำงานในประเทศเดียวกัน จุดประสงค์หลักในการย้ายถิ่นข้ามประเทศของหญิงกลุ่มนี้เป็นเพื่อการทำงานอื่น ๆ ที่มิใช่การค้าประเวณี แต่ก็พบว่าในระยะต่อมาของการย้ายถิ่นเพื่อทำงานในต่างแดนของหญิงจากภาคอีสานนี้ได้มีหญิงบางคนเริ่มค้าประเวณีไปพร้อมกับการทำงานเป็นแม่บ้านในต่างแดนด้วย

(2) ช่วงผลิดอก พ.ศ.2521-2530

ในยุคที่สองของการค้าหญิง ถึงแม้ความยากจนจะเป็นปัจจัยที่ผลักให้เด็กสาวเข้าสู่การค้าประเวณี แต่จะมีปัจจัยอื่นที่เสริมทำให้เกิดกระบวนการค้าหญิงอย่างเป็นระบบและแผ่กว้างขึ้น เช่น การส่งเสริมจากพ่อแม่การเห็นตัวอย่างและ/ หรือการชักจูงชักนำจากหญิงสาวในชุมชนที่เข้าสู่การค้าประเวณีมาก่อน ตลอดจนการรู้แหล่งค้าประเวณีในกรุงเทพฯ และเมืองชายแดน ทำให้พ่อแม่สามารถพาลูกเข้ามาส่งแหล่งรับได้โดยไม่ต้องผ่านนายหน้าหรือคนกลางในท้องถิ่น

นอกจากสาเหตุที่ถูกพ่อแม่นำไปขายให้สถานค้าประเวณีโดยตรงแล้วยังมีมูลเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กสาวเข้าสู่การค้าประเวณีเช่น เกิดความอับอายอันมีสาเหตุมาจากเรื่องเพศ และชีวิตสมรส เช่น แต่งงานแล้วสามีตายหรือเลิกร้างเป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กสาวทางภาคเหนือมีคู่ครองตั้งแต่อายุยังน้อยบางครั้งคู่ครองก็สูงอายุกว่าตนมากทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันภาวะวิกฤติในครอบครัวก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กสาวต้องขายประเวณี เช่น ในกรณีเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวที่ให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทองเป็นจำนวนมาก หรือภาระหนี้สิน การที่สามารถเบิกเงินก้อนล่วงหน้าได้ก่อนทำให้แหล่งค้าประเวณีกลายเป็นที่พึ่งพิงของครอบครัวที่ประสบปัญหา โดยใช้เด็กสาวเป็นตัวประกันเงินทองที่ได้รับล่วงหน้า และต้องทำงานใช้หนี้โดยการค้าประเวณี การซื้อขายในรูปแบบดังกล่าวทำให้เห็นว่าเด็กสาวที่ถูกกลายเป็นแรงงานทาส (bonded labour) ของสถานประกอบการค้าประเวณีที่เป็นนายเงินของหญิงสาวเหล่านี้

ขณะที่การค้าเด็กสาวทางภาคเหนือได้ขยายขอบข่ายและทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในช่วง พ.ศ. 2521 ถึง 2530 นี้ หมู่บ้านทางภาคอีสานก็ได้ขยายกระบวนการย้ายถิ่นเพื่อทำงานในต่างแดน เช่นหมู่บ้านโคนนาซึ่งมีประวัติการย้ายถิ่นอพยพแรงงานของหญิงและชายมาเป็นเวลานานด้วยการไปทำงานรับจ้างในเมืองใหญ่ โดยผู้หญิงทำงานในโรงงาน หรือเป็นลูกจ้างในร้านอาหาร ต่อมาเมื่อรัฐมีนโยบายส่งแรงงานออกต่างประเทศ สมาชิกชายของบ้านโคนนาก็ได้ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์ ภายหลังได้มีหญิงจากหมู่บ้าน เริ่มย้ายถิ่นไปทำงานเป็นแม่บ้านในประเทศที่แรงงานชายได้อพยพไปทำงาน หญิงเหล่านี้บ้างก็ติดตามสามีไป บ้างก็ต้องไปเพราะสามีเสียชีวิตและมีความจำเป็นต้องดูแลครอบครัวการย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศของหญิงในช่วงนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าประเวณี ซึ่งแตกต่างจากการเดินทางไปต่างประเทศของหญิงสาวจากหมู่บ้านทางภาคเหนือเมื่อเริ่มย้ายถิ่นข้ามประเทศ ในช่วงปีปลายของระยะผลิดอกนี้หญิงสาวทางภาคเหนือได้ขยายเส้นทางการค้าประเวณีจากแหล่งค้าตามหัวเมืองชายแดนไปสู่ประเทศอื่น ๆ โดยใช้เส้น

สายและเครือข่ายเข้าไปค้าประเวณีในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งในระยะต่อมาประเทศเหล่านี้ได้กลายเป็นแหล่งส่งต่อ (transit) หญิงไทยไปค้าประเวณียังประเทศอื่น ๆ การดิ้นรนแสวงหาแหล่งใหม่ของการค้าประเวณีทำให้หญิงสาวต้องตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติ

ในช่วงผลิดอกของการค้าหญิงนี้ หญิงสาวจากหมู่บ้านทางภาคเหนือได้เริ่มถูกชักนำเข้าไปค้าประเวณีในประเทศเพื่อนบ้านคือมาเลเซียและสิงคโปร์ ส่วนหญิงสาวจากภาคอีสานได้ย้ายถิ่นเข้าไปขายแรงงานเป็นคนทำงานบ้านในประเทศสิงคโปร์ และตะวันออกกลางหญิงสาวจากพัทยาและกรุงเทพ ได้มุ่งสู่ประเทศทางยุโรปที่ได้มีหญิงไทยบุกเบิกไว้แล้วในช่วงปลายระยะหยั่งรากของการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีและต่อมานักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมที่สำคัญ แหล่งนำหญิงไทยไปค้าประเวณีที่สำคัญในยุโรปในระยะนี้คือ เยอรมันนี สวิสเซอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์

ในช่วงปลายของระยะผลิดอกนี้ได้เกิดปรากฏการณ์ที่แพร่หลายในหมู่บ้าน นั่นคือหญิงที่ถูกนำไปค้าประเวณีได้เดินทางกลับบ้านอย่างเป็นอิสระจากหนี้สิน เพราะได้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติไถ่ถอนซื้อตัวจาก นายเงินหรือเจ้าของแหล่งบริการ หญิงสาวจากหมู่บ้านทางภาคเหนือได้เดินทางกลับหมู่บ้านโดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่น ชาวตะวันออกกลาง สิงคโปร์ เลี้ยงดูส่งเสียและสร้างบ้านเรือนให้ เพื่อที่ชายต่างชาติจะสามารถเข้าไปใช้ชีวิตและใช้บริการทางเพศในระยะสั้นกับผู้หญิงของตนในหมู่บ้านโดยตรง

นอกจากจะได้รับการส่งเสียเลี้ยงดูจากนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าโดยตรงแล้ว ในระยะนี้ก็ได้พบว่ามีการชักนำหญิงจากหมู่บ้านไปแต่งงานในต่างแดน เช่น กรณีศึกษาจากพื้นที่อีสานได้พบว่ามีนายหน้าท้องถิ่นติดต่อผู้หญิงไปแต่งงานในประเทศไต้หวัน ส่วนหญิงสาวจากทางภาคเหนือนั้นก็ได้เริ่มมีการแต่งงานกับชายต่างชาติที่เป็นลูกค้า เช่นจากสิงคโปร์ มาเลเซียด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติเพื่อวัตถุประสงค์ทางกามารมณ์ หรือที่เรียกว่านักท่องเที่ยวทางเพศ (sex tourists) นั้นมีผลโดยตรงต่อการพัฒนารูปแบบและเส้นทางของการชักพาหญิงเข้าสู่การค้าประเวณีทั้งในประเทศและในต่างแดน

(3) ช่วงเบ่งบาน พ.ศ. 2531- ปัจจุบัน

ในช่วงที่สามนี้จะเห็นว่าเด็กสาวทั้งจากหมู่บ้านทางภาคเหนือและภาคอีสานได้ย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีโดยตรงเพราะได้เห็นตัวอย่างของความสำเร็จจากหญิงที่เข้าสู่การค้าประเวณีในระยะแรก ๆ **พริ้ง**จากบ้านสอยดาวซึ่งเป็นหนึ่งในผู้หญิงกลุ่มแรกที่เดินทางไปค้าประเวณีทางภาคใต้และประเทศเพื่อนบ้านได้กล่าวถึงผู้หญิงที่เข้าสู่การค้าประเวณีในระยะนี้ว่าผู้หญิงที่ทำงานมีสองประเภท หนึ่งเด็กสาววัยรุ่นใจแตก เห็นเพื่อนคนอื่นมีรถมีบ้าน แต่งตัวสวยมีทองใส่ เงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จึงกลายเป็นค่านิยมแบบใหม่ สองทำด้วยความจำเป็นหลายประการ เช่น แยกทางกับสามี สามีตาย พ่อแม่ยากจน มีหนี้สิน จุดหมายปลายทางของหญิงจากภาคเหนือยังคงเป็นกรุงเทพฯที่สุทธิสาร และหาดใหญ่ สุไหงโกลก ซึ่งเป็นจุดต่อเข้าไปยังมาเลเซียและสิงคโปร์ จากกรณีศึกษาหมู่บ้านริมม่อนและสอยดาว พบว่าช่วงอายุที่เข้าสู่การค้าประเวณีนั้นยังอยู่ในช่วง 12-18 ปีและเด็กสาวส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมหกซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่บ้านสอยดาวพบว่าเด็กสาวที่ไปค้าบริการในรุ่นนี้บางคนเป็นลูกของหญิงที่ค้าบริการมาก่อน

ส่วนทางภาคอีสานนั้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ได้เกิดปรากฏการณ์ของการย้ายถิ่นจากหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณีในต่างแดนซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือประเทศญี่ปุ่น หญิงสาวที่ย้ายถิ่นข้ามประเทศจาก

หมู่บ้านที่ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงปลายอายุ 20 ปี และไม่ได้รับข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานในต่างแดนหญิงสาวส่วนหนึ่งเข้าใจว่าการทำงานในญี่ปุ่นก็เป็นเช่นเดียวกับการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง สิงคโปร์ หรือบรูไน คือการทำความสะอาด หรือให้บริการ หญิงที่ต้องการเดินทางไปญี่ปุ่นจะต้องจ่ายค่านายหน้าในหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000-40,000 บาท และไม่มีใครรู้ว่าจะต้องใช้หนี้เมื่อถึงประเทศจุดหมายปลายทาง การย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นจึงเป็นการหลอกลวงชักพาหญิงสาวเข้าสู่การบังคับค้าประเวณีในต่างแดน

- **ทางสายตรงจากหมู่บ้านสู่ต่างแดน**

ในช่วงที่สามของการเติบโตของการค้าหญิงนี้จะเห็นรูปแบบของการค้าหญิงในลักษณะขั้นตอนเดียว คือการย้ายถิ่นโดยตรงจากหมู่บ้านสู่ต่างประเทศ การย้ายถิ่นจากหมู่บ้านของหญิงสาวเพื่อไปค้าประเวณีในต่างประเทศโดยตรง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและแพร่หลายในพื้นที่ศึกษาวิจัยและใกล้เคียง ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2530 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคอีสาน การจัดส่งหญิงไปค้าประเวณีในต่างประเทศนั้นถึงแม้จะใช้รูปแบบและวิธีการเช่นเดียวกับการส่งแรงงานชายไปทำงานในต่างประเทศ โดยเรียกค่านายหน้าเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันแต่ผู้หญิงต้องจ่ายหนี้สินที่เจ้าของบาร์ / ร้านอาหารในต่างประเทศเป็นผู้กำหนดขึ้นอีก ทำให้ไม่สามารถมีรายได้เป็นของตนเองในระยะเริ่มแรกของการทำงาน นอกจากการเอาประโยชน์ในเรื่องรายได้จากหญิงแล้วการที่หญิงซึ่งย้ายถิ่นจากหมู่บ้านโดยตรง โดยที่ไม่เคยผ่านกระบวนการค้าประเวณีในประเทศมาก่อน ทำให้เกิดปัญหาเมื่อต้องถูกบังคับค้าประเวณีในต่างแดนผู้จัดหาหญิงสู่การค้าประเวณีในต่างแดนมักจะให้ข้อมูลแก่ผู้หญิงว่างานสบาย เงินดี ล้วนแต่ว่าเราจะทำอะไร เป็นงานบริการอยู่ตามร้านอาหาร..มีงานทำมาก จะเลือกทำอะไรก็ได้ ตามร้านอาหารรับคนงานเยอะ แต่ถ้าอยากได้เงินดีก็มีงานให้ทำคืองานบริการ เพราะนอกจากจะได้เงินเดือนแล้วยังได้ทิปจากแขกอีกด้วย

หญิงจากหมู่บ้านส่วนหนึ่งไม่เข้าใจว่างานบริการคืองานอะไร และไม่เข้าใจสภาพการทำงานค้าประเวณีในต่างแดนที่ต้องถูกบังคับให้ขายบริการโดยไม่มีทางเลือก รวมทั้งสภาพขู่เข็ญทารุณ ดังเช่นที่ผู้หญิงซึ่งหนีหนี้สินจำนวนห้าแสนบาทจากญี่ปุ่นกลับมาเล่าว่า ตอนแรกนายหน้าบอกว่าเราไปทำงานอย่างอื่นก็ได้ แถมยังทำงานไม่ได้เงินต้องไปอยู่บ้านนอกคิดว่าจะเลือกงานได้ แต่เมื่อไปแล้ว เราไม่มีสิทธิ์เลือกงานเลย ถ้าไม่ทำงานก็จะถูกทำโทษทารุณ ถ้าใครโกหกและจับได้มันมันทำโทษอย่างหนักบางรายก็ถึงตาย

นอกจากจุดประสงค์เพื่อบังคับประเวณีแล้ว การย้ายถิ่นจากหมู่บ้านต่างแดนยังมีจุดประสงค์แอบแฝงเพื่อนำหญิงสาวไปแต่งงานกับชายต่างชาติโดยสัญญาว่าจะพาไปทำงานอย่างอื่น โดยเรียกค่านายหน้าจากครอบครัวสำหรับค่าใช้จ่ายการเดินทางของผู้หญิง แล้วนายหน้าก็จะยังเรียกค่าใช้จ่ายการเดินทางของผู้หญิง แล้วนายหน้าก็จะยังเรียกค่าใช้จ่ายจากชายต่างชาติที่เลือกหญิงไทยไปอยู่กับตนด้วย ซึ่งเป็นวิธีการที่แตกต่างจากธุรกิจเมียสั่งไปรษณีย์ (mail order bride) ที่ค่าใช้จ่ายของฝ่ายหญิงซึ่งเป็นผู้เดินทางนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ชายที่ต้องการซื้อผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว

เส้นทางการนำหญิงจากหมู่บ้านสู่ต่างแดนนั้น ในบางครั้งไม่สามารถจะนำหญิงสู่ประเทศจุดหมายโดยตรงได้ จึงใช้บางประเทศเป็นเส้นทางผ่าน หรือเป็นจุดพัก ในบางกรณีหญิงจะถูกบังคับให้ค้าประเวณีในประเทศที่เป็นจุดพักหรือทางผ่านเหล่านี้ด้วย ตัวอย่างเช่น หญิงที่จะไปขายบริการในญี่ปุ่น ใช้

เส้นทางจากกรุงเทพ ผ่านมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลี ก่อนจะเข้าสู่จุดหมายปลายทาง คือ ญี่ปุ่น หรือการเดินทางไปประเทศเยอรมัน จะใช้เส้นทางผ่านโปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย เป็นต้น

3.4.2.3 รูปแบบอื่นของการค้าหญิง

นอกจากการเคลื่อนย้ายผู้หญิงเข้าสู่การค้าประเวณีในลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังได้พบว่ามีการค้าหญิงอีกสองลักษณะคือการนำหญิงต่างชาติเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย กับการที่ชายต่างชาติเข้ามาซื้อขายผู้หญิงโดยตรงในหมู่บ้าน

(1) จากต่างแดนสู่เมืองไทย

จากข้อมูลที่ได้รับพื้นที่กรุงเทพฯ พบว่ามีการนำหญิงต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อการค้าประเวณีในช่วงสงครามเวียตนาม โดยได้มีการนำหญิงฮ่องกงเข้ามาค้าประเวณี ในย่านถนนเพชรบุรีซึ่งเป็นแหล่งกามารมณ์สำหรับทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียตนาม แต่จากกรณีศึกษารายนี้ไม่พบสภาพการทำทารุณกรรม หรือบังคับค้าเหมือนดังในช่วงระยะหลังที่ได้นำผู้หญิงและเด็กชนกลุ่มน้อยรวมทั้งจากพม่า จีน เข้ามาบังคับค้าประเวณีในประเทศไทย

การค้าหญิงชนกลุ่มน้อยและหญิงต่างชาติเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดและรุนแรงในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ได้มีการวิเคราะห์ว่าสาเหตุหลักที่นำหญิงกลุ่มนี้เข้าสู่การค้าประเวณีในประเทศก็เพราะเด็กหญิงและหญิงสาวชาวไทยรู้แหล่งเดินทางที่จะไปค้าประเวณีในประเทศได้โดยไม่ต้องผ่านเอเย่นต์คนกลางติดต่อให้ และมีโอกาสที่จะเลือกสถานที่ทำงานที่ไม่มีการบังคับทารุณ ตลอดจนมีค่าตอบแทนที่ดีกว่า ทำให้เครือข่ายนักค้าผู้หญิงและเจ้าของแหล่งค้าประเวณีราคาต่ำขาดรายได้จากแรงงานบังคับเพื่อให้บริการทางเพศ จึงต้องเสาะหาผลประโยชน์จากหญิงกลุ่มอื่นต่อไป การเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศก็เป็นปัจจัยผลักดันให้เสาะหาหญิงและเด็กกลุ่มใหม่มาตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อบริการทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ซื้อที่เป็นชาวต่างชาติ อันได้แก่ชาวพม่าที่ถูกนำมาใช้เป็นแรงงานราคาถูกโดยเป็นลูกเรือประมงทางภาคใต้ของประเทศไทย และจากการสำรวจของสาธารณสุขอำเภอแม่สอดพบว่าในสถานบริการลักษณะซ่องนั้นมีหญิงต่างชาติทำงานถึง ร้อยละ 25

นอกจากนั้นการแพร่กระจายของโรคเอดส์ก็ทำให้เกิดความต้องการในหมู่ลูกค้าที่จะรับบริการทางเพศจากเด็กสาวบริสุทธิ์มากขึ้นเพราะเชื่อว่าจะสามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้ ดังนั้นลูกค้าที่ซื้อบริการจากเด็กและหญิงสาวกลุ่มนี้จึงมิได้มีเพียงชายผู้ใช้แรงงานระดับล่างแต่รวมถึงนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจต่างชาติด้วย เช่นนักธุรกิจจากฮ่องกงจะให้นายหน้าท้องถิ่นเสาะหาเด็กสาวบริสุทธ์จากพม่าให้ตน เมื่อมีเด็กใหม่ก็ให้โทรศัพท์ไปแจ้งในต่างประเทศ

จากกรณีศึกษาพบว่าเด็กสาวเหล่านี้อยู่ในช่วงอายุ 14-19 ปี และถูกสมาชิกในครอบครัวขายให้กับเอเย่นต์ที่เข้าไปในท้องถิ่น หรือนำมาขายในแหล่งค้าประเวณีโดยตรง เด็กหญิงบางคนยังอ่อนเยาว์เกินไปสำหรับการให้บริการทางเพศ จึงไม่มีแหล่งบริการรับซื้อ เช่น แสง เด็กหญิงอายุ 14 จากพม่า เล่าว่า พี่สาวขายให้กับเอเย่นต์เป็นเงิน 2,000 บาทแต่เมื่อลุง (เอเยนต์) นำมาขายซ่องไม่มีคนซื้อเพราะยังเด็กเกินไป ลุงจึงกักขัง

ไว้ในบ้านให้ทำงานบ้านอย่างหนัก วันหนึ่งลุงเมามา กลัวว่าลุงจะข่มขืนจึงได้ปีนรั้วบ้านหลบหนีออกมาอย่างไม่มีจุดหมาย และต้องการฆ่าตัวตาย แต่ได้รับการช่วยเหลือเสียก่อน เด็กหญิงชาวอาข่าคนหนึ่งจากชายแดนพม่าถูกพี่ชายขายเมื่ออายุเพียง 10 ปี ในราคา 2,000 บาทให้แก่เอเยนต์ที่เดินทางไปทางอำเภอชายแดนของภาคเหนือ แล้วนำมาขายให้กับซ่องทางภาคใต้ในราคา 40,000 บาท โดยให้เด็กหญิงแอบซ่อนในรถยนต์ขณะเดินทางจากภาคเหนือสู่ชายแดนภาคใต้ เจ้าของซ่องให้เด็กหญิงเรียนภาษาไทยและดูแลเล่นกับลูกของตนเป็นเวลาสองปี จึงได้บังคับให้เปิดบริสุทธิ์และรับแขกในซ่องเป็นเวลาถึงหกปี จาได้รับการช่วยเหลือจากตำรวจส่วนเพื่อนชาวเขาอายุ 15 ปีเผ่าเดียวกันอีกคนหนึ่งถูกพ่ออุปถัมภ์พาลงมาจากหมู่บ้านแล้วไปขายให้กับสถานบริการอาบอบนวดในจังหวัดทางภาคตะวันออกด้วยราคา 25,000 บาท

สภาพการทำงานของเด็กสาวชนกลุ่มน้อยมักจะอยู่ในสภาพถูกบังคับกักขัง ทำงานในซ่องซึ่งต้องรับลูกค้าโดยไม่มีสิทธิ์เลือก ทั้งค่าตอบแทนก็อยู่ในระดับต่ำ และไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ เด็กสาวที่ตกอยู่ในสภาพบังคับกึ่งทาสนี้จะพยายามหาหนทางติดต่อขอความช่วยเหลือให้พ้นจากสภาพดังกล่าว แต่หากสภาพการทำงานไม่กักขังทารุณมาก เช่น การทำงานในสถานอาบอบนวดซึ่งมีค่าตอบแทนที่พอใจและมีสิทธิ์เลือกลูกค้าได้เด็กสาวที่ถูกนำมาขายในสถานประกอบการดังกล่าวจะรู้สึกว่าการทำงานให้บริการทางเพศเป็นทางเลือกที่ดีกว่าการทำงานในไร่นาที่เหนื่อยยากในหมู่บ้าน แม้จะไม่พอใจคนที่พาตนมาขายก็ตาม ดังเช่น เหมย หลังจากที่ได้รับการช่วยเหลือพาออกมาจากสถานบริการเพื่อส่งกลับบ้าน เห็นว่าตนเองไม่สามารถกลับไปทำงานในไร่นาได้อีกต่อไปเพราะเป็นงานหนักและเหนื่อยยาก แต่ต้องการกลับไปทำงานบริการและหาชายต่างชาติที่เป็นลูกค้าของตนเลี้ยงดูต่อไป

หากเด็กสาวชนกลุ่มน้อยที่ถูกพามาขายในสถานบริการทางเพศมีความคิดร่วมกันว่าทำงานให้บริการทางเพศดีกว่าการทำงานหนักในไร่นาและสามารถปรับปรุงสภาพความยากจนของตนได้ แนวโน้มที่เด็กสาวจำนวนมากจากชายแดนจะถูกนำเข้าสู่การค้าประเวณีย่อมมีมากขึ้น และจะเป็นไปในรูปแบบของความสมัครใจของเด็กสาวกลุ่มนี้ซึ่งจะทำให้มีความยากลำบากในอันที่จะหยุดยั้งกระบวนการค้าหญิงและเด็กสาวชาวไทย

นอกจากนี้ยังมีหญิงชาวต่างชาติถูกบังคับให้มาค้าประเวณีในรูปแบบแอบแฝง ในกรณีหนึ่งพบว่าชาวตุรกีล่อลวงหญิงชาวโรมาเนีย 7 คนเข้ามาค้าประเวณีในเมืองไทย โดยแอบแฝงเข้ามาในรูปแบบการแสดงโชว์คาบาร์เร่ต์ซึ่งหญิงทั้งหมดไม่รู้และไม่ยินยอมแต่อย่างใด (สัมภาษณ์รองผู้บังคับการกองตำรวจท่องเที่ยว 2538)

(2) การซื้อขายโดยตรงจากหมู่บ้าน

ในช่วงที่สามของการค้าหญิงและการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีนี้ได้พบว่านอกจากจะนำหญิงและเด็กชนกลุ่มน้อยเข้ามาขายประเวณีในเมืองไทยแล้ว ยังพบว่าผู้ซื้อขายต่างชาติเดินทางจากประเทศของตนเข้ามาเสาะหาซื้อหญิงและเด็กโดยตรงในหมู่บ้านด้วย ในพื้นที่บ้านริมม่อนจะมีแหล่งคนกลางที่ติดต่อระหว่างหมู่บ้านและชายลูกค้าในต่างประเทศจัดหาหญิงไว้ให้หญิงและเด็กที่ถูกค้าในลักษณะนี้จะอยู่ในอายุที่เยาว์วัย (จากกรณีศึกษาบ้านริมม่อนอายุที่น้อยที่สุดคือ 14 ปี) มีทั้งที่เคยผ่านการค้าประเวณีมาแล้วและที่ยังเป็นเด็กหญิงที่เพิ่งจบชั้นประถมศึกษา ลูกค้าทั้งหมดเป็นชาวญี่ปุ่นที่สูงอายุประมาณ 60 ปีและมีครอบครัวใน

ประเทศของตนอยู่แล้วการซื้อขายจะทำในรูปของการให้เงินสินสอดแก่พ่อแม่ของเด็กสาว หลังจากนั่นจะให้เงินเดือนประจำแก่ผู้หญิง หากเด็กสาวให้บริการดูแลในช่วงที่มาพำนักอยู่กินด้วยนั้นก็จะมีรางวัลอื่น ๆ ให้ เช่น ช่วยสร้างบ้านหรือซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้ พ่อแม่ของหญิงสาวจะพอใจกับวิธีการซื้อขายโดยตรงเพราะคิดว่าเป็นการอยู่กินกันเยี่ยงสามีภรรยาซึ่งต่างกับการไปค้าประเวณีในต่างแดนก็สนับสนุนให้ญาติของตนมีความสัมพันธ์กับชายต่างชาติในลักษณะเช่นนี้ เพราะเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัวได้ โดยไม่ต้องไปค้าประเวณีในต่างถิ่น

ระยะเวลาการซื้อขายอยู่กินกันนั้นกับความพอใจของฝ่ายซื้อเป็นสำคัญ ในบ้านริมม่อนพบว่ามีระยะเวลาไม่ยืนยาวนัก ชายต่างชาติจะเป็นฝ่ายเลิกราเมื่อเด็กสาวที่ซื้อไม่สามารถตอบสนองความต้องการ/พอใจของตนได้ หลังจากนั้นก็จะเสาะหาเด็กสาวจากหมู่บ้านที่อื่นต่อไปการซื้อขายเด็กสาวโดยตรงจากหมู่บ้านในลักษณะเช่นนี้นอกจากจะช่วยป้องกันตนให้พ้นจากโรคเอดส์แล้ว ยังเป็นการประหยัดรายจ่ายในการซื้อประเวณีจากหญิงในสถานบริการ และยังมีผู้ดูแลความเป็นอยู่ในช่วงที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย

จากการศึกษาการเติบโตของการค้าหญิงในประเทศไทยในแต่ละช่วงนั้นสรุปได้ว่าการค้าหญิงในประเทศไทยได้เริ่มต้นจากการย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีซึ่งมีทั้งในรูปแบบที่สมัครใจและถูกบังคับ และต้องทำงานค้าประเวณีในลักษณะแรงงานทางเพศที่ถูกบังคับ (bonded sex labour) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาช่วงอายุของหญิงสาวเหล่านี้ที่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุวัยเด็กก็สามารถจะสรุปได้ว่า การย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีทั้งสมัครใจหรือบังคับนั้นเป็นการค้าหญิงทั้งหมด เพราะตามกฎหมายไทยทั้งกฎหมายอาญาและกฎหมายปรามการค้าประเวณีได้มีระบุไว้อย่างเด่นชัดในการให้ความคุ้มครองเด็กสาวที่อายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา ที่จะไม่ถูกนำไปซื้อขายเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น แต่เนื่องจากการละเลยที่จะใช้กฎหมายในระยะต้นเพื่อสกัดกั้นปรากฏการณ์การย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีของเด็กสาวในหมู่บ้าน ทำให้ปัญหาการค้าประเวณีและการค้าหญิงและเด็กโดยเฉพาะจากทางภาคเหนือของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนในรูปแบบและแผ่ขยายไปในหลายประเทศ ซึ่งหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้าประเวณีทั้งโดยสมัครใจและบังคับนั้นในระยะแรกเกิดจากความยากจนเป็นหลัก แต่ต่อมาได้แปรเปลี่ยนเป็นการสนับสนุนของสมาชิกในครอบครัว และการเปลี่ยนความคิดของสมาชิกในชุมชนรวมทั้งของตัวผู้หญิงที่ถูกค้าเอง ซึ่งมองว่าการค้าประเวณีเป็นทางเลือกในการหารายได้ที่ดีกว่าการทำงานในภาคเกษตร กอร์ปกับตัวอย่างจากหญิงสาวในชุมชนที่ประสบความสำเร็จได้กลายเป็นแรงผลักให้หญิงสาวออกจากหมู่บ้านเข้าสู่แหล่งค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศเครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีก็มีบทบาทสำคัญในการนำหญิงสาวจากหมู่บ้านเข้าสู่แหล่งค้าประเวณีด้วยเช่นกัน

อนึ่ง การย้ายถิ่นเข้าสู่การค้าประเวณีในต่างแดนหรือการค้าหญิงไทยข้ามชาตินั้นในระยะแรกได้เริ่มจากรูปแบบสองขั้นตอน คือจากหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณีในเมืองใหญ่ก่อนแล้วจึงเคลื่อนย้ายสู่การค้าประเวณีในต่างประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นรูปแบบขั้นตอนเดียว คือการเคลื่อนย้ายผู้หญิงออกจากหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณีในต่างประเทศโดยตรงลักษณะที่แตกต่างกันของสองรูปแบบนี้ก็คือหญิงสาวที่ถูกนำไปค้าประเวณีในต่างแดนในระยะแรก ต่างมีประสบการณ์จากการทำงานให้บริการทางเพศมาก่อนและได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับลูกค้าต่างชาติ การย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีในต่างแดนส่วนหนึ่งเป็นการตัดสินใจของหญิงเหล่านี้ที่ต้องการจะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนเองด้วยการทำงานให้บริการทางเพศในประเทศที่ร่ำรวย

กว่าประเทศของตน การค้าหญิงในลักษณะสองขั้นตอนนี้ในระยะแรก ๆ หญิงที่ย้ายถิ่นไม่ได้มีภาระหนี้สินที่จะต้องจ่ายให้นายจ้างของตนเป็นจำนวนเท่ากับหญิงที่ถูกนำไปค้าในรูปแบบขั้นตอนเดียว คือจากหมู่บ้านสู่การบังคับค้าประเวณีในต่างแดน หญิงสาวในรูปแบบที่สองนี้มิได้เคยทำงานบริการทางเพศมาก่อน และการย้ายถิ่นก็มิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าประเวณี แม้หญิงบางคนจะเข้าใจว่าอาจจะเกี่ยวเนื่องกับการค้าประเวณีแต่ก็ไม่ได้คาดคิดว่าจะเป็นไปในลักษณะที่ถูกบังคับและต้องตกอยู่สภาพที่ถูกซื้อขาย และมีหนี้สินจำนวนมากที่จะต้องจ่ายคืนแก่นายจ้างของตน การค้าหญิงในลักษณะขั้นตอนเดียวนั้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่จะเป็นเด็กสาวที่อายุน้อย และเริ่มแพร่หลายในหมู่บ้านทางภาคอีสานนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ความแตกต่างของการค้าหญิงในรูปแบบขั้นตอนเดียวระหว่างหมู่บ้านทางภาคเหนือและภาคอีสานก็คือในขณะที่หญิงทางภาคอีสานต้องเสียค่านายหน้าแก่บริษัทจัดส่งนั้น หญิงทางภาคเหนือกลับไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากภาวะหนี้สินที่ได้รับรู้เมื่อถึงประเทศจุดหมายปลายทางแล้ว

มีข้อน่าสังเกตว่า การย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีของหญิงไทยในระยะแรกซึ่งนำไปสู่การเติบโตของการค้าหญิงในระยะต่อมานั้นได้พัฒนาควบคู่ไปกับการย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศของแรงงานชาย นั่นก็คือในขณะที่รัฐบาลส่งเสริมการส่งออกแรงงานชายอย่างเป็นทางการนั้น ก็ได้มีกระบวนการจัดส่งหญิงไทยไปค้าประเวณีอย่างเป็นระบบ โดยได้พัฒนาจากระบบเครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นและคนใกล้ชิด มาเป็นระบบขององค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายโยงใยในทุกระดับเพื่อชักนำผู้หญิงไปสู่การบังคับค้าประเวณีในต่างแดน ซึ่งแม้จะมีข้อโต้แย้งว่าการย้ายถิ่นเพื่อค้าประเวณีในต่างแดนนั้นเป็นความสมัครใจของหญิงสาวส่วนหนึ่ง ดังนั้นจึงไม่ได้เป็นความผิดของบริษัทจัดหาหรือนักค้าผู้หญิง เพราะเป็นความสมยอมของหญิงที่ต้องการย้ายถิ่นด้วย แต่หากพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่าการค้าประเวณีของคนต่างชาติไม่ว่าในประเทศใดก็ตามเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แม้จะมีความต้องการแรงงานหญิงต่างชาติเพื่อให้บริการในอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศนั้น ๆ ก็ตาม ดังนั้นการนำหญิงเข้าประเทศเพื่อจุดหมายให้ค้าประเวณีแม้หญิงจะยินยอม ก็เป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นการหลอกลวงและทำให้หญิงต้องตกอยู่ในสภาพที่เป็นทาสทางเพศเนื่องจากมีภาวะหนี้สินอันเกิดจากการตัดสินใจย้ายถิ่นและถูกหลอกลวง ด้วยสามเหตุเหล่านี้จึงถือได้ว่าการนำผู้หญิงย้ายถิ่นเพื่อนำไปค้าประเวณีทั้งโดยความสมัครใจของหญิงหรือการบังคับนั้นเป็นการค้าหญิง เนื่องจากหญิงไม่ได้รับรู้เงื่อนไข อื่น ๆ เช่นเรื่องหนี้สิน สภาพแรงงานที่ผิดกฎหมาย และเงื่อนไขการทำงานที่ตนไม่มีสิทธิ์เลือกหรือตัดสินใจ

3.4.3 แหล่งค้าผู้หญิงในประเทศไทย[179]

3.4.3.1 ซ่องปิด

"ซ่องปิด" จะมีอยู่ทั่วประเทศ เป็นซ่องราคาถูกสำหรับลูกค้าในท้องถิ่นและ/หรือผู้ใช้แรงงานราคาถูกจากประเทศใกล้เคียง ซ่องปิดในบางแห่งจะนำเด็กสาวจากพม่าเข้ามาบังคับค้าประเวณี มีสภาพการทำงานที่

[179] เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในชื่อเรื่อง "แหล่งค้าผู้หญิงในประเทศไทย" **อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 92**

เข้มงวดกวดขัน ห้องนอนของเด็กสาวถูกใช้เป็นห้องสำหรับรับแขกด้วย ในซ่องบางแห่งอาจมีที่หลบซ่อนผู้หญิงโดยใช้ไม้กระดานปิดและมีภาพวาดปิดทับอีกชั้นเพื่ออำพราง เมื่อมีแขกจึงจะไขกุญแจเพื่อนำหญิงออกมาให้บริการ นอกจากนี้ ยังมีการลงโทษทำร้ายร่างกายโดยให้แมงดาควบคุม เด็กสาวจะไม่ได้รับค่าแรงส่วนแบ่งจากการถูกบังคับค้าร่างกายของตน ซ้ำยังถูกบังคับให้รับแขกวันละหลายคน บางแห่งให้เด็กสาวเริ่มทำงานตั้งแต่หกโมงเช้าเป็นต้นไป ทั้งนี้ ซ่องปิดจะมีเด็กสาวให้บริการโดยเฉลี่ย 30-60 บาท เด็กสาวจะไม่ได้รับส่วนแบ่งนี้เพราะเจ้าของซ่องได้จ่ายค่าตัวให้แก่คนที่พามาขาย โดยสิ่งที่เด็กสาวได้รับคืออาหารและที่พักซึ่งบางแห่งต้องนอนรวมกันถึง 20 คน รูปแบบการซื้อขายหญิงสาวจากซ่องปิดนี้ได้กลายเป็นรูปแบบของการซื้อหญิงเข้าสู่การบังคับค้าประเวณีในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ด้วย

ซ่องปิดบางแห่งนิยมซื้อเด็กตั้งแต่อายุยังน้อยแล้วรอเวลาให้เด็กเติบโตก่อนจึงเปิดบริสุทธิ์ โดยเจ้าของซ่องเป็นผู้ *"เปิด"* เองหรือขายให้กับแขกในราคา 5,000-8,000 บาท เด็กบางคนจะถูก *"เปิด"* หลายครั้งในราคาที่ลดหลั่นกันไปขึ้นอยู่กับอายุและจำนวนครั้งที่เคยถูก "เปิด" มาก่อน วิธีการนำเด็กเข้าสู่ซ่องปิดนี้จะเป็นการล่อลวงหรือทำร้ายร่างกายจนสลบแล้วนำมาขายให้แก่ซ่อง เด็กสาวที่ถูกขายต้องทำงานใช้หนี้ที่เจ้าของซ่องได้จ่ายเป็นค่าตัวโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน นอกจากทิปที่ได้รับจากลูกค้า เมื่อหมดหนี้แล้วอาจจะมีการขายต่อไปยังซ่องอื่น ๆ จนอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม

ซ่องปิดเหล่านี้จะไม่มีการถนอม *"สินค้า"* โดยเฉพาะกรณีที่เป็นหญิงต่างชาติ แต่จะใช้วิธีการทารุณโหดร้ายบังคับให้เด็กเชื่อฟัง และไม่มีบริการตรวจร่างกาย เด็กสาวที่อยู่ซ่องปิดจึงมีอัตราติดโรคทางเพศสัมพันธ์และเอดส์สูง หากมีช่องทางก็พยายามจะคิดหลบหนีโดยให้แขกที่มาเที่ยวช่วยเหลือโดยติดต่อตำรวจให้ เด็กสาวที่ถูกจับได้ว่าคิดหนี หรือหนีแล้วไม่สำเร็จจะถูกลงโทษอย่างหนัก บางครั้งถึงขั้นเสียชีวิตเพื่อให้เป็นตัวอย่างและเกิดความกลัวแต่เด็กสาวคนอื่น ๆ ซ่องปิดนี้จึงเป็นรูปแบบของการค้าทาสทางเพศที่ทารุณอย่างยิ่ง ในหลายกรณีพบว่ามีการปฏิบัติต่อหญิงในลักษณะเช่นนี้อยู่ในซ่องเปิดด้วย

3.4.3.2 ซ่องเปิด

"ซ่องเปิด" อาจอยู่ในลักษณะของบ้านหรือโรงแรม หญิงและเด็กที่ทำงานจะอยู่ในลักษณะกึ่งอิสระ สามารถออกไปซื้อของโดยลำพังด้วยตัวเองหรือมีคนควบคุมไปได้บ้าง ซ่องเปิดจะมีกฎเกณฑ์สำหรับควบคุมผู้หญิงที่ทำงาน เช่น

- เช้าขึ้นต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยก่อนเที่ยง ถ้าแต่งหน้าทำผมต้องเสียเงินเอง
- ค่าตัวแบ่งครึ่งกับเจ้าของ โดยลงบัญชีไว้ส่วนเงินที่ได้จากทิปเป็นของผู้หญิง
- ต้องรับการตรวจร่างกายอาทิตย์ละครั้ง
- ห้ามเล่นการพนัน ถ้าเล่นจะถูกปรับครั้งละ 600 บาท

ทั้งนี้ เจ้าของซ่องจะรับผิดชอบให้ที่พักและอาหารแก่ผู้หญิง บางแห่งต้องพักรวมกันห้องละหลายสิบคน แต่จะมีห้องรับแขกแยกต่างหาก ผู้หญิงต้องรับแขกคืนละหลายคน และแบ่งรายได้ 6:4 กับเจ้าของโดยผู้หญิงได้สี่ส่วนเจ้าของได้หกส่วน ซ่องเปิดบางแห่งจะหักรายได้ของผู้หญิงเป็น **ค่าตำรวจ** อีกเดือนละ 600

บาท ค่าตรวจโรคและค่ารักษาเป็นความรับผิดชอบของ ผู้หญิง ซ่องเปิดจะมีการให้ผู้หญิงเปิดบริสุทธิ์หลายครั้งเช่นกัน ในราคา 20,000 บาทสำหรับครั้งแรก และ 15,000 และ 10,000 บาท ในครั้งต่อไป โดยจะแบ่งรายได้ในอัตรา 2:5 คือเด็กสาวได้รับเพียงสองส่วน ลูกค้าที่มาเปิดบริสุทธิ์หญิงที่ซ่องเปิดนี้นอกจากจะเป็นคนไทยแล้วยังมีคนต่างชาติด้วย โดยจะมีมัคคุเทศก์พามาและต้องหักส่วนแบ่งของรายได้ให้กับคนที่พามาด้วย รายได้ที่รับนั้นจะจดบัญชีไว้แล้วค่อยเบิกเป็นงวด ๆ ในระยะแรกจะหักเป็นค่าเบิกล่วงหน้าที่พ่อแม่ได้มารับไปเมื่อพาลูกสาวลงมาทำงานในซ่องเปิด ซึ่งเด็กสาวจะต้องใช้เป็นสองเท่าของจำนวนเงินที่เบิกไปยามใดที่พ่อแม่ขาดแคลนเงินทองก็สามารถจะลงมาเบิกค่าตัวล่วงหน้าจากเจ้าของซ่องไปได้โดยลูกสาวจะต้องทำงานใช้คืนเป็นสองเท่าทุกครั้ง โรงแรมบางแห่งจะมีเอเย่นต์นำเด็กสาวมาขายบริการหลายคน โดยให้เด็กนอนพักรวมกันในห้องพักของโรงแรมโดยทำเป็นเตียงยกพื้นยาวและมีตู้ใส่เสื้อผ้า เด็กสาวจะต้องเตรียมพร้อมที่จะรับแขกตลอดเวลาและการให้บริการมีหลายรูปแบบในราคาตั้งแต่ 150-300 บาท และมีทั้งรับแขกชั่วคราวและค้างคืน ด้วยหญิงสาวบางคนจะมีรายได้ราวเดือนละ 10,000 บาท

อย่างไรก็ดี แม้สภาพการทำงานจะเป็นแบบไม่บังคับ แต่เด็กสาวบางคนก็คิดว่าไม่เป็นอิสระ เพราะบางแห่งห้ามติดต่อกับทางบ้าน แม้จะมีจดหมายจากทางบ้านมาก็ห้ามอ่าน และไม่ค่อยชอบให้หญิงออกไปข้างนอกบางคนเมื่อใช้หนี้หมดก็พยายามติดต่อให้พ่อแม่มารับตัวกลับบ้าน หรือ หนีกลับบ้านไปเอง

3.4.3.3 บ้านโทรศัพท์

การทำงานในบ้านโทรศัพท์จะมีลักษณะคล้ายในซ่องเปิด แต่จะอยู่ในสภาพที่ดีกว่าคือหญิงสาวค่อนข้างเป็นอิสระ ไม่มีการบังคับทารุณและรับแขกเพียงคืนละหนึ่งคน โดยให้แขกมาดูตัวที่บ้านหรือออกไปพบแขกข้างนอก แขกหรือลูกค้ามีทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ บางแห่งจะมีเงื่อนไขตกลงกับหญิงที่ทำงาน เช่น

- ห้ามหลบหนี
- ห้ามเล่นการพนัน
- ห้ามติดผู้ชาย เพราะมาค้าบริการก็ต้องค้าบริการ
- ห้ามติดยาเสพติด เหล้า บุหรี่
- ตรวจโรคทุกสัปดาห์และมีบัตรตรวจโรคประจำตัว

ผู้หญิงที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขเหล่านี้จะได้รับการตักเตือน หากยังฝ่าฝืนอีกจะใช้วิธีปรับเป็นเงิน เช่น ไม่ไปตรวจโรคปรับ 200 บาท กินยากล่อมประสาทปรับเม็ดละ 200 บาท เล่นไพ่หรือ *"งอแง"* กับแขก ก็ถูกปรับด้วย บ้านโทรศัพท์บางแห่งให้สิทธิ์ในการเลือกแขกแก่ผู้หญิง แต่บางแห่งผู้หญิงต้องการออกไปกับแขกทุกคนที่ต้องการ ส่วนบ้านโทรศัพท์ในกรุงเทพจะรับแขกอาหรับและญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ส่วนบ้านโทรศัพท์ทางภาคใต้ เช่น ที่หาดใหญ่จะรับลูกค้ามาเลเซียและสิงคโปร์

หญิงสาวที่มาทำงานเป็นครั้งแรกจะมีการเปิดบริสุทธิ์โดยหญิงสาวจะไม่ทราบรายได้ที่แท้จริง แต่ได้รับส่วนแบ่ง 10,000 บาท ค่าตัวของผู้หญิงในบ้านโทรศัพท์นั้นจะแตกต่างไม่เท่ากันบ้านระดับสูงจะคิดค่าตัว

ผู้หญิงคืนละ 10,000 บาท และผู้หญิงจะได้รายได้พิเศษคือค่าทิปจากแขกอีกต่างหาก บางบ้านก็คิดราคาเพียง 1,000 บาท ซึ่งต้องแบ่งให้ไกด์ 400 บาท และผู้หญิงกับเจ้าของบ้านแบ่งคนละครึ่งที่เหลือ เฉลี่ยแล้วหญิงสาวบ้านโทรศัพท์จะมีรายได้ไม่ต่ำกว่าหมื่นบาทต่อเดือน โดยรายได้จะจดใส่บัญชีซึ่งแยกถือไว้คนละเล่ม คือ เจ้าของบ้าน ผู้หญิง และคนเชียร์แขก นอกจากไกด์แล้วยังต้องให้เงินตอบแทนแก่พาหนะรับจ้างที่พาแขกมาส่งด้วย นอกจากนี้ หญิงในบ้านโทรศัพท์จะต้องเสียค่าใช้จ่ายคือ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าซักผ้า เดือนละ 500-600 บาท และค่าตรวจโรคและรักษาครั้งละ 200-300 บาท

บ้านบางแห่งจะแบ่งระดับของผู้หญิงเอาไว้ เช่น ผู้หญิงที่ไม่สวยหรือติดยาจะมีราคาต่ำกว่าพวกที่สวยและเพิ่งมาใหม่ หญิงสาวจะทำงานได้นานหรือไม่ขึ้นอยู่กับอัธยาศัยและการปฏิบัติต่อผู้หญิงของเจ้าบ้าน บางแห่งก็ตระหนี่ไม่ค่อยยอมให้ผู้หญิงเบิกเงินล่วงหน้าเมื่อมีความจำเป็นด้วยเหตุนี้หญิงสาวที่ทำงานในอาณัติของเจ้าบ้านได้ระยะหนึ่งก็จะหาทางพัฒนาตนเองเป็นนางทางโทรศัพท์อิสระ โดยจะเช่าแฟลตอยู่คนเดียวและพยายามหาลูกค้าของตนเอง และคิดค่าบริการครั้งละ 1,500 บาท ซึ่งบางครั้งก็จะแบ่งให้พนักงานบริการในโรงแรมที่ช่วยหาลูกค้าให้ครึ่งหนึ่ง รายได้ส่วนมากจะมาจากการที่ทำให้ลูกค้าพอใจและให้เงินพิเศษ (ทิป) เป็นจำนวนมาก

หญิงที่ทำงานเป็นนางทางโทรศัพท์บางคนอาจเกิดชอบพอกับลูกค้าต่างชาติ และเลิกทำงานกลับสู่หมู่บ้าน โดยชายต่างชาติเป็นผู้ไถ่ถอนหญิงสาวที่พ่อแม่เบิกเงินล่วงหน้าไปคืนจากเจ้าของบ้าน และส่งเสียเลี้ยงดูหญิงสาว บางคนก็มีลูกกับคนต่างชาติด้วย การมีความสัมพันธ์และมีคนต่างชาติส่งเสียเลี้ยงดูทำให้หญิงสาวสามารถปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวได้ และกลายเป็นแบบอย่างให้หญิงสาวในหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณี โดยหวังว่าจะได้พบกับชายต่างชาติเลี้ยงดูเช่นเดียวกันการทำงานกึ่งเป็นอิสระและรายได้ที่สูงการเป็นนางทางโทรศัพท์ทั้งในกรุงเทพฯ และภาคใต้

3.4.3.4 สถานอาบอบนวด

สถานอาบอบนวดเป็นแหล่งค้าผู้หญิงที่ถูกต้องตามกฎหมาย และแบ่งเป็นหลายระดับ หญิงสาวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งจะมุ่งเข้าสู่การทำงานในสถานอาบอบนวด แต่ก็ยังมีหญิงสาวอีกส่วนหนึ่งที่ถูกบังคับให้ทำงานอาบอบนวดโดยเอเย่นต์ที่ซื้อผู้หญิงมาจากชนบทจะเป็นผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิด หญิงสาวที่เอเย่นต์หรือพ่อแม่ขายให้โดยตรงกับสถานอาบอบนวดจะมีความเป็นอิสระในการทำงานมากกว่าที่มีเอเย่นต์ควบคุมเป็นเจ้าของ

หญิงที่ทำงานจะต้องนั่งติดเบอร์ในตู้กระจกรอให้ลูกค้ามาเลือกตัวสถานอาบอบนวดบางแห่งให้อิสระแก่ผู้หญิงในการรับลูกค้า บางคนมีสิทธิ์ปฏิเสธลูกค้าที่ไม่สวมถุงยาง หรืออยู่ในสภาพที่เมามายได้ ลูกค้าบางคนจะโทรศัพท์มานัดหมายจองตัวผู้หญิงล่วงหน้าได้ บางครั้งก็สามารถพาผู้หญิงออกนอกสถานอาบอบนวดได้หลายวันโดยเสียค่าตัวของผู้หญิงล่วงหน้า สถานอาบอบนวดในต่างจังหวัดจะจัดหาที่พักให้ผู้หญิงการทำงานในสถานอาบอบนวดผู้หญิงจะต้องเอาใจคนเชียร์แขก เพื่อที่จะหาแขกได้มาก ๆ ผู้หญิงจะมีรายได้เพียงหนึ่งในสี่ของราคาค่าตัวที่เรียกจากแขก เช่น เรียกจากแขก 800 บาทผู้หญิงได้เพียง 200 บาท เจ้าของสถาน

อาบอบนวด ได้ไป 600 บาทรายได้ของผู้หญิงจะจดใส่ไว้ในบัญชีแล้วเบิกจ่ายเป็นงวด ๆ บางสถานที่จะทำสัญญาไว้หนึ่งปี เมื่อครบสัญญาแล้วผู้หญิงจึงจะสามารถเบิกรายได้ของตน หญิงที่อ่อนเยาว์บางคน โดยเฉพาะหญิงชนกลุ่มน้อยจะไม่เบิกรายได้นี้เลย เพราะมีรายได้สำหรับใช้จ่ายส่วนตัวจากทิปที่ลูกค้าให้ หญิงที่ทำงานในสถานอาบอบนวด เมื่อรู้ลู่ทางดีขึ้นจะมีการเคลื่อนย้ายหาแหล่งทำงานในต่างประเทศ เช่น เยอรมันนี มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น บางคนตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติไปเลยก็มี

3.4.3.5 ร้านอาหาร โรงน้ำชา และบาร์รำวง

สถานบริการเหล่านี้ใช้กิจกรรมขายเครื่องดื่ม อาหารและเต้นรำหรือรำวงบังหน้าเพื่อการนำผู้หญิงมาค้าประเวณี สถานบริการเหล่านี้อยู่ในรูปแบบที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติสถานบริการ 2509 แต่ดำเนินการค้าประเวณีในลักษณะกึ่งเปิดเผย บางแห่งเช่นโรงน้ำชาจะมีสถานที่พักให้หญิงบริการลูกค้า บางแห่งก็ให้พาผู้หญิงออกไปข้างนอก บาร์รำวงในภาคใต้มีการจัดแสดงโชว์ลามกอนาจารด้วย หญิงที่ทำงานในสถานบริการเหล่านี้จะอยู่ในวัยเยาว์ และทำงานในลักษณะที่ถูกควบคุม และมีรายได้ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานบริการ เช่น เด็กสาวที่ทำงานในบาร์รำวง ไม่มีเงินเดือนแต่จะมีรายได้เป็นเปอร์เซนต์จากค่าพวงมาลัยและค่าดื่ม แขกที่เรียกผู้หญิงไปนั่งด้วยจะต้องเสียเงินให้กับทางบาร์ แต่แสดงให้เห็นว่ามีการบังคับเด็กสาวรำวงให้รับแขก และมีการเปิดบริสุทธิ์เด็กใหม่ ๆ ด้วยจำนวนเงินเล็กน้อยเพียง 2,000-3,000 บาท ในบาร์รำวงจะมีอาหารและเครื่องดื่มขาย และลูกค้าสามารถออฟผู้หญิงออกไปได้ โดยตกลงราคากับเจ้าของบาร์ หญิงสาวที่แสดงโชว์ลามกอนาจารจะมีรายได้จากการแสดงครั้งละ 500 บาท เจ้าของบาร์จะให้ที่พักและอาหารแก่หญิงที่ทำงานในบาร์รำวง

ส่วนร้านอาหารในบางจังหวัดจะให้เงินเดือนจำนวนเล็กน้อยแก่ผู้หญิงและรายได้ส่วนใหญ่จะได้จากการออกไปขายบริการกับแขก ในร้านที่ไม่กดขี่ขูดรีดรายได้จากผู้หญิง ๆ จะได้ค่าตัวถึงสี่ส่วนโดยเจ้าของร้านอาหารจะรับไปเพียงส่วนเดียว แต่กรณีเช่นนี้มีน้อยมาก ส่วนใหญ่เด็กสาวที่ทำงานในร้านอาหารแทบจะไม่ได้รับรายได้จากการบังคับค้าประเวณีเลยและอยู่ในสภาพที่กดขี่ทารุณ

3.4.3.6 บาร์อโกโก้

บาร์โกโก้ คือ แหล่งค้าผู้หญิงที่แผ่ขยายในช่วงที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ลูกค้าของบาร์อโกโก้คือชาวต่างชาติ และแหล่งสำคัญของบาร์อโกโก้ พื้นที่พัฒนพงษ์และพัทยา เมื่อดูสภาพการทำงานของผู้หญิงในบาร์อโกโก้อย่างผิวเผินจะดูเหมือนว่าหญิงสาวเหล่านี้ต่างสมัครใจมาทำงานในบาร์ สภาพการทำงานของหญิงสาวในบาร์อโกโก้ นอกจากจะเต้นในลักษณะเปลือยหรือกึ่งเปลือยกายและแสดงโชว์ร่วมเพศแล้ว ยังมีหญิงที่ทำหน้าที่ผสมเหล้า/เชียร์แขกให้กับหญิงที่เต้นอโกโก้ หญิงที่ทำหน้าที่สองประเภทหลังนี้ไม่จำเป็นต้องออกไปกับแขกหากไม่สมัครใจ แต่หญิงที่เต้นอโกโก้จะไม่มีทางเลือกที่จะไม่ขายตัวเอง เพราะบาร์จะมีข้อบังคับว่าหญิงเต้นอโกโก้ต้องออกไปกับลูกค้า ต้องออฟ เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป ถ้ารับแขกไม่ได้หรือไม่ครบจะตัดเงิน

ตามจำนวนที่เจ้าของบาร์เรียกค่าออฟจากแขก ซึ่งอยู่ในราคา 300-400 บาท นอกจากเงื่อนไขนี้แล้ว บาร์ยังมีกฎระเบียบอีกด้วย ถ้ามาทำงานสายจะหักเงิน หรือไม่ได้รับส่วนแบ่งค่าทิปจากลูกค้า ผู้หญิงต้องมีบัตรตรวจสุขภาพ และมีถุงยางอนามัยเวลาออกไปกับแขก ค่าออฟที่ได้รับจากแขกก็คือรายได้ที่เจ้าของบาร์นำมาจ่ายเป็นเงินเดือนของหญิงที่เต้นอโกโก้ เงินเดือนนี้จะขึ้นกับลักษณะการเต้นอโกโก้ คือถ้าใส่ชุดว่ายน้ำจะได้รับเงินเดือน 2,000 บาท ใส่ชุดชั้นในหรือบิกินีและเปลือยท่อนบนได้ 2,600 เปลือยทั้งหมด 3,500 บาท ผู้หญิงที่แสดงโชว์โดยใช้อวัยวะเพศจะได้รับค่าตอบแทน 3,000-4,000บาท หากแสดงคู่กับผู้ชายจะได้รายได้ร่วมกันคืนละ 1,000 บาท เจ้าของบาร์บางแห่งจะเป็นฝ่ายกำหนดสีบิกินีที่ใส่สำหรับเต้นในแต่ละวัน โดยผู้หญิงจะต้องจัดซื้อมาเอง

ผู้หญิงจะเริ่มทำงานตั้งแต่ 6 โมงเย็นจนถึงตี 2 ในช่วงเวลาที่ไม่ได้ขึ้นเต้นก็จะลงมาคุยกับแขกเพื่อให้ซื้อเครื่องดื่มให้โดยผู้หญิงจะได้เปอร์เซ็นต์จากค่าดื่มด้วย สำหรับค่าตัวของผู้หญิงนั้นต้องตกลงกันเองกับแขก และเป็นรายได้ของหญิง นอกจากนั้นผู้หญิงจะได้ค่าออฟที่เจ้าของบาร์คิดจากแขกส่วนหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับการกำหนดของเจ้าของบาร์ ในบาร์อโกโก้บางแห่งในพื้นที่พัทยา ผู้หญิงก็ไม่ได้รับส่วนแบ่งค่าออฟค่าตอบแทนของผู้หญิงในบาร์อโกโก้ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนขึ้นอยู่กับการกำหนดของเจ้าของบาร์ นอกจากรายได้เหล่านี้แล้วผู้หญิงไม่มีสวัสดิการอื่น ๆเลย บางบาร์จะบังคับให้ผู้หญิงต้องตรวจเลือดทุก 3 เดือนเพื่อหาเชื้อ เอช ไอ วี บาร์บางแห่งจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนี้ แต่หากผู้หญิงเต้นอโกโกและแสดงโชว์แทบทุกคนต้องใช้ยากล่อมประสาทคืนละหลายเม็ดก่อนที่จะขึ้นบนเวที ยากล่อมประสาทนี้ตกในราคาเม็ดละ 10 บาท นอกจากเงื่อนไขการทำงานที่กล่าวนี้แล้ว บางบาร์ยังบังคับให้ผู้หญิงใส่รองเท้าส้นสูง หากใครไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกหักเงิน มาม่าซังหรือคนคุมผู้หญิงในบาร์จะเอาเปรียบเรื่องรายได้ของผู้หญิงและใช้อำนาจเช่นทุบตี เพื่อให้ผู้หญิงปฏิบัติตามที่ตนสั่ง

3.4.3.7 บาร์เบียร์

บาร์เบียร์ คือ สถานที่จ้างผู้หญิงมาขายเหล้าให้กับลูกค้า หากลูกค้าพอใจก็สามารถจะ ออฟผู้หญิงออกไปให้บริการได้ บาร์เบียร์จะมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่นกรุงเทพ พัทยา ภูเก็ต จากกรณีศึกษาในพื้นที่ที่พัทยาพบว่าผู้หญิงที่ย้ายถิ่นมาจากหมู่บ้านสู่พัทยา จะเริ่มต้นทำงานค้าประเวณีในบาร์เบียร์เป็นส่วนใหญ่ เพราะสามารถสมัครเข้าทำงานได้ง่ายและไม่ต้องการวุฒิการศึกษา หรือคนรับรอง ผู้หญิงจึงตกอยู่ในสภาพที่อยากหางานอื่นทำ แต่ไม่มีความรู้ ไปสมัครงานเขาก็ไม่รับ ที่ไหนเขาก็บอกว่าต้องมีวุฒิสภาพทำงานของผู้หญิงในบาร์เบียร์จะคล้ายคลึงกันคือต้อนรับลูกค้าและขายดื่ม เมื่อลูกค้าพอใจก็ออกไปกับลูกค้า โดยลูกค้าเสียค่าออฟให้กับเจ้าของบาร์ ส่วนตัวของผู้หญิงนั้นตกลงกับลูกค้าเองซึ่งจะมีอยู่ในราคา 500-1,000 บาท แม้สภาพการทำงานจะคล้ายคลึงกัน แต่เงื่อนไขและค่าตอบแทนในการทำงานของผู้หญิงในแต่ละบาร์เบียร์แตกต่างกัน บาร์บางแห่งจะให้เงินเดือนแก่ผู้หญิงราว 800-2,500 บาท ผู้หญิงอาจจะมีรายได้จากการแบ่งทิปคืนละ 10-30 บาท บาร์แต่ละแห่งจะมีเงื่อนไขว่าผู้หญิงต้องออกไปกับแขกอย่างน้อยอาทิตย์ละ 2 ครั้ง หรือเดือนละไม่ต่ำกว่า 5 คืน มิฉะนั้นจะถูกหักเงินเดือน โดยบาร์คิดค่าออฟจากลูกค้าครั้งละ 100-150 บาท บางแห่งผู้หญิงจะได้ส่วน

แบ่ง 20-50 บาท ผู้หญิงจะเริ่มทำงานตั้งแต่ 6 โมงเย็น โดยต้องเริ่มเก็บกวาดทำความสะอาดบาร์และเครื่องใช้ และเริ่มต้อนรับลูกค้าตั้งแต่สองทุ่มถึงตี 2 บางครั้งก็ถึงรุ่งเช้า บางบาร์จะให้ผู้หญิงตรวจร่างการทุกอาทิตย์โดยผู้หญิงเสียค่าใช้จ่ายเอง เนื่องจากมีการย้ายเปลี่ยนที่ทำงานบ่อย บางบาร์จึงพยายามดึงดูดผู้หญิงให้ทำงานระยะนาน ๆ โดยเสนอเงินออมให้ ถ้าทำงานนานแปดเดือนจะได้เงินออมห้าพันบาทซึ่งเงินนี้ก็ได้จากการหักเงินเดือนของผู้หญิงเดือนละห้าร้อยบาท

3.5 มาตรการในการป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

3.5.1 นโยบายและแผนระดับชาติ[180]

เนื่องด้วยสถานการณ์ปัญหาการค้าเด็กและหญิงได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับอนุภูมิภาค ประเทศไทยโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินการต่อต้านการค้าเด็กและหญิงอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2539 เห็นชอบให้มีแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาธุรกิจบริการทางเพศ เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ใช้ปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ในแผนปฏิบัติการได้นำข้อเสนอแนะจากการประชุมสมัชชาโลก เพื่อขจัดการเอารัดเอาเปรียบเด็กในการค้าทางเพศ ครั้งที่ 1 ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน เข้ามาบูรณาการไว้ด้วย โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 5 แผนงานหลัก ได้แก่ แผนงานด้านการป้องกัน แผนงานปราบปราม แผนงานช่วยเหลือฟื้นฟูและปรับตัวเข้าสู่สังคมปกติ และแผนงานการจัดโครงสร้าง กลไก และระบบงานที่กำกับ ดูแล ควบคุม ติดตาม และเร่งรัดการปฏิบัติงาน

(1) แผนงานด้านการป้องกัน

- **ระยะ 3 ปี**

1) จัดบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและมีมาตรฐาน ส่งเสริมบริการด้านการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย การขจัดความยากจน การส่งเสริมการประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งอาชีพอิสระ การรวมกลุ่ม การจัดหางาน ให้บริการสาธารณสุข นันทนาการ และให้บริการแนะแนวแก่กลุ่มเยาวชน พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันให้เด็กและหญิงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

2) การรณรงค์/ประชาสัมพันธ์

ก) ดำเนินการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ สื่อ

[180] "นโยบายและแผนระดับชาติ เรื่อง การป้องกัน ปราบปรามและแก้ปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ" ที่ http://www.thaigov.go.th **วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2549**

อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งผลิตสื่อเพื่อเด็กและสตรี เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิสตรี กฎหมายที่เกี่ยวข้องและสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์แก่สาธารณชน ผู้บริหารระดับสูง เด็ก ครอบครัว เจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง องค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรี ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารระดับต่าง ๆ รวมถึงสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา และประชาชนทั่วไปให้ได้รับทราบ

ข) จัดอบรมให้ความรู้และทักษะแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ครู นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้เป็นเด็กและสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ตกเป็นเหยื่อ

ค) สร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกและการปรับเปลี่ยนค่านิยมและเจตคติ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลความรุนแรงของสถานการณ์และสภาพปัญหาของการค้าเด็กและหญิง รวมทั้งข้อมูลด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญา ปฏิญญา และพิธีสาร ให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ เด็ก สตรี ครอบครัว ชุมชน และเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขยายเครือข่ายไปยังประเทศที่มีปัญหาร่วมกัน

3) ดำเนินมาตรการทางสังคมเพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมค่านิยม เจตคติ ศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต โดยให้ทุกสถาบันในสังคมเข้ามามีบทบาท เช่น สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว ฯลฯ

4) สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรชุมชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในลักษณะเวทีของประชาชน และการวางแผนชุมชน รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย ให้กับองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน กลุ่มเฝ้าระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่เร่งด่วนและพื้นที่เสี่ยง

5) ให้มีมาตรการประสานความร่วมมือเชิงรุก โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ไปประสานงานกับหน่วยงานในต่างประเทศตามความเหมาะสม รวมทั้งการเพิ่มหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงในหน้าที่ระหว่างประเทศ หรือให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือเด็กและหญิง ณ ต่างประเทศตามคำขอของกระทรวงการต่างประเทศ

- **ระยะ 6 ปี**

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรชุมชน มีความเข้มแข็ง สามารถดูแลคุ้มครอง เฝ้าระวังเด็กและหญิงในชุมชน

2) ผลักดันบรรจุในหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็กและสิทธิสตรี ทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อสร้างค่านิยมที่เกี่ยวข้องให้ทราบและตระหนักในสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิผู้อื่น และความเสมอภาคระหว่างชาย – หญิง หลักสูตรดังกล่าวรวมทั้งหลักสูตรการอบรมของหน่วยราชการทุกหน่วยงาน หลักสูตรที่ให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัวศึกษา ทักษะชีวิต เรื่องเพศศึกษา การเข้าใจในปัญหาชีวิตและสามารถแก้ไข/จัดการกับปัญหาได้

3) รณรงค์สาธารณชนเพื่อลดอุปสงค์การใช้บริการทางเพศของเด็กและหญิง และการใช้แรงงานเด็ก

4) ดำเนินการให้มีความอนุวัติการตามพันธกรณีของอนุสัญญา พิธีสารหรือปฏิญญาต่าง ๆ ที่เข้าเป็นภาคี และ/หรือให้สัตยาบัน รวมทั้งพิจารณาการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา พิธีสาร หรือ ปฏิญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

(2) แผนการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครอง

- **ระยะ 3 ปี**

1) ให้บริการโดยจัดให้มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพในการดูแลคุ้มครองเบื้องต้นและมีความชัดเจนหรือมีขั้นตอนในการให้การช่วยเหลือ/คุ้มครอง/ดูแลเด็กและหญิง ที่ตกเป็นเหยื่อ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้มีการเตรียมความพร้อม เด็กและหญิง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ก่อนส่งกลับครอบครัว หรือประเทศภูมิลำเนาเดิมอย่างปลอดภัยและเหมาะสม

2) สร้างเสริมบุคลากร โดยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการแก่นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา อัยการ ตำรวจ ครู เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ในเรื่องการปฏิบัติงานแบบสหวิชาชีพ การให้ความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิเด็ก สิทธิสตรี สิทธิมนุษยชน รวมทั้งแนวคิดทางด้านสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

3) สร้างเครือข่ายช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและหญิง โดยสร้างระบบการประสานงานช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและหญิง เช่น ระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร่วมกับหน่วยงาน ต่าง ๆ รวมถึง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายที่เป็นประชาสังคมและชุมชน เพื่อช่วยเหลือเด็กและหญิง ที่ประสบปัญหาอย่างมีเอกภาพและรวดเร็ว ตั้งแต่เริ่มกระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริง การแยกกลุ่มเป้าหมาย การประสานข้อมูล การช่วยเหลือ การดำเนินคดี ฯลฯ

4) ประสานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศปลายทางที่เด็กและหญิงไทยถูกนำไปค้าเพื่อให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง และดำเนินการประสานกับฝ่ายไทยอย่างเป็นระบบ

- **ระยะ 6 ปี**

1) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายส่งเด็กและหญิงกลับคืนสู่ภูมิลำเนา และเครือข่ายป้องกันมิให้กลับเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์อีก โดยพัฒนาการประสานงานทุกระดับทั้งในประเทศและต่างประเทศกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเด็กและหญิงกลับประเทศภูมิลำเนา อีกทั้งผลักดันให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างภายในประเทศ ระหว่างอนุภูมิภาค ระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศ เพื่อเด็กและหญิงจะได้รับการคุ้มครองอย่างปลอดภัยตลอดจนไม่กลับเข้ามาสู่ขบวนการค้ามนุษย์อีก

2) สนับสนุนให้มีการรวมตัวของประชาชน องค์กรประชาชน และหน่วยต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อคุ้มครองดูแลกลุ่มเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งภายในประเทศและข้ามชาติ

(3) แผนการดำเนินงานทางกฎหมายและการปราบปราม

- **ระยะ 3 ปี**

1) ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าเด็กและหญิงอย่างจริงจังและเอื้อประโยชน์ให้แก่เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ตลอดจนดำเนินคดีกับผู้ค้ามนุษย์ รวมทั้งการใช้มาตรการยึดทรัพย์ผู้กระทำผิดตามกฎหมายด้วยการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นประโยชน์ในการกล่าวโทษแก่ผู้ใช้เด็กหรือหญิงที่ตกเป็นเหยื่อ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 กรณีใช้แรงงานเด็กหรือหญิงผิดกฎหมาย กฎหมายดังกล่าว คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าเด็กและหญิง พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ **14**) พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 (ตามที่ได้แก้ไข) และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

2) ผลักดันให้ร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้ เช่น ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. .... เป็นต้น

3) ให้มีการปราบปรามผู้กระทำผิดและขบวนการอาชญากรรมทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยมีวิธีการที่ชัดเจน รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครองและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

4) พัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยการจัดอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจ ตลอดจนพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย การดำเนินคดี ด้านสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยาให้เป็นแนวทางเดียวกัน ตลอดจนสามารถสร้างเครือข่ายการประสานงานด้านกฎหมายในระดับผู้ปฏิบัติงานและให้บริการคำปรึกษาด้านกฎหมายแก่เด็กและหญิง

5) สร้างเครือข่ายด้านกฎหมายและการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ประสานการดำเนินงานด้านกฎหมาย เช่น การให้คำปรึกษา การปราบปราม การดำเนินคดี การรายงานและติดตามผลการดำเนินคดีทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศโดยมีศูนย์ประสานให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

6) จัดตั้งชุดเฉพาะกิจหรือสนับสนุนการรวมตัวด้านการเฝ้าระวังเพื่อสกัดกั้นขบวนการค้ามนุษย์ภายในประเทศและข้ามชาติ และเฝ้าระวังเรื่องการโยกย้ายถิ่นฐานที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งจัดตั้งชุดปฏิบัติการดำเนินคดีเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ทั้งในระดับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่พิเศษและพื้นที่เสี่ยง เช่น จังหวัดแนวชายแดน จังหวัดที่เป็นแหล่งทางผ่าน จังหวัดปลายทาง ฯลฯ และระหว่างประเทศ

7) จัดให้มีกลไกหรือส่วนงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิทักษ์คุ้มครองเด็กและหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าเด็กและหญิง

8) รณรงค์ให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย

9) ดำเนินการให้มีการจัดตั้งกลไกที่รับผิดชอบในการประสานงาน และการปฏิบัติการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่เกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิงที่ประเทศไทยได้ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว

- **ระยะ 6 ปี**

1) ผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2484 ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่ควบคุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ส่วนกฎหมายใหม่ควรจะร่างขึ้นเพื่อให้รองรับกับอนุสัญญา ปฏิญญาและพิธีสารต่าง ๆ เช่น กฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการขจัดองค์กรอาชญากรรมภายในประเทศและข้ามชาติ การคุ้มครองพยาน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น

2) ผลักดันให้มีองค์กร/กลไก เพื่อกำกับ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินงานตามกฎหมาย เพื่อให้มีผลในการบังคับใช้และมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

3) พัฒนาเครือข่ายองค์กรด้านกฎหมาย โดยเฉพาะการดำเนินคดีให้เชื่อมโยงไปยังระหว่างประเทศ

(4) แผนการส่งกลับและคืนสู่สังคม

- **ระยะ 3 ปี**

1) จัดบริการสวัสดิการสังคม ให้แก่เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อ ให้มีที่พักพิงที่ปลอดภัยและเหมาะสมเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้กลับสู่ภาวะปกติ โดยจัดบริการด้านการฝึกอาชีพ จัดหางานและสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและหญิงที่มีภูมิลำเนาใกล้เคียงกันทำให้สามารถพึ่งพากลุ่มในเรื่องการประกอบอาชีพ หรือร่วมกันแก้ปัญหาอื่น ๆ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมต่อไป

2) สร้างเครือข่ายกระบวนการส่งกลับภูมิลำนำของเด็กและหญิง ทั้งระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศให้เป็นรูปธรรมโดยจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการร่วม ซึ่งควรประกอบด้วย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล องค์กรเอกชน องค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยสร้างกระบวนการส่งกลับครอบครัวหรือภูมิลำเนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีระบบการประสานงาน ระบบการส่งต่อข้อมูลเพื่อให้มั่นใจว่าเด็กและหญิงเดินทางกลับถึงภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยปลอดภัย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่

เหมาะสม และไม่ถูกนำกลับเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ โดยจัดมาตรการ ต่างๆ รองรับ เช่น การจัดหาชุมชนหรือเตรียมความพร้อมของชุมชน ครอบครัวเด็กและหญิง ในด้านสังคมและการยังชีพ รวมทั้งประสานองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ

3) การติดตาม และกำกับดูแลฟื้นฟูเด็ก หญิง และครอบครัวในภูมิลำเนาเดิมหรือประเทศภูมิลำเนาโดยการฟื้นฟูและจัดบริการสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครอบครัว ให้เห็นความสำคัญและมีความพร้อมในการคุ้มครองเด็กและหญิง

- **ระยะ 6 ปี**

1) ติดตามประเมินผลเด็กและหญิงซึ่งกลับสู่ภูมิลำเนา ทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับองค์กร ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ

2) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถานที่พักพิงเพื่อดูแล คุ้มครอง ฟื้นฟูสภาพกายและจิตใจของเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภายในประเทศและต่างประเทศที่มีความจำเป็น

(5) แผนการจัดทำระบบข้อมูล การติดตามและประเมินผล

- **ระยะ 3 ปี**

1) จัดทำ ประสาน รวบรวม และจัดระบบการส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิง เพื่อสร้างฐานข้อมูลในทุกระดับทั้งในระดับจังหวัด ประเทศและระหว่างประเทศ ได้แก่ ข้อมูลองค์กรที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ของปัญหา แนวโน้มการโยกย้ายถิ่นฐาน สถิติการดำเนินงาน การให้ความช่วยเหลือ เส้นทางการค้า ข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการอาชญากรรม ข้อมูลทั้งระบบของเด็กและหญิงทั้งครอบครัวและชุมชน การดำเนินคดี กรณีศึกษา แนวทางการปฏิบัติที่ดีและจำนวนเด็กและหญิงที่เป็นกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เป็นต้น

2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร เทคโนโลยี และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำระบบข้อมูล

3) กำหนดพื้นที่พิเศษที่เป็นพื้นที่เร่งด่วน ในการดำเนินงานช่วยเหลือ คุ้มครอง ดูแลและส่งกลับภูมิลำเนาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ หรือที่มีกลุ่มเสี่ยง เพื่อผลักดันให้เป็นนโยบายการดำเนินงานพิเศษของรัฐบาลและให้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับดำเนินการ รวมทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อย่างเพียงพอ

4) ส่งเสริมให้มีการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน การค้าเด็กและหญิงทุกแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อตกลงต่าง ๆ

- **ระยะ 6 ปี**

1) จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง เกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและ

หญิงภายในประเทศและข้ามชาติ ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูล ในการวางแผน กำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณ และติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2) สนับสนุนให้มีงานวิจัยเชิงปฏิบัติการและประเมินผลการดำเนินงานต่อต้านการค้าเด็กและหญิง เพื่อกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินงาน วิเคราะห์สถานการณ์รูปแบบของขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม และแนวโน้มของปัญหาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(6) แผนการพัฒนากลไกการบริหารงานและการจัดการ

- **ระยะ 3 ปี**

1) จัดให้มีแผนปฏิบัติการระยะสั้น แผนปฏิบัติการระดับจังหวัด รวมถึงแผนปฏิบัติของหน่วยงาน

2) จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนระดับชาติ

3) พัฒนากลไกการประสานงานระดับชาติ และระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงที่มีอยู่เดิม รวมทั้งกลไกการประสานงานของภาครัฐและขององค์กรเอกชนให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน

4) เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรเครือข่ายปฏิบัติงาน โดยการจัดประชุมเครือข่ายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อศึกษาหาภาพรวมของปัญหาและการแก้ปัญหา เช่น การประสานงาน การปฏิบัติตามกฎหมาย ความชัดเจนในกลุ่มเป้าหมาย การระบุสัญชาติ แนวทางแก้ไข การแสวงหารูปแบบที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปปรับกระบวนการดำเนินงานตามแผนป้องกันและขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรภาคเอกชน องค์กรชุมชน สถาบันทางศาสนา รวมทั้งผู้เสียหาย ในทุกกระบวนการของการดำเนินงานช่วยเหลือ คุ้มครอง ดูแล และส่งกลับภูมิลำเนาของเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

- **ระยะ 6 ปี**

พัฒนาระบบเครือข่าย การดำเนินงานทั้งในด้านการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาให้มีแนวคิดการดำเนินงานทิศทางเดียวกันและเกิดความร่วมมือทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปฏิบัติงานในชุมชน องค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค ในรูปทวิภาคีและพหุภาคี

(7) แผนประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

- **ระยะ 3 ปี**

1) สนับสนุนให้กลไกความร่วมมือทางชายแดนที่มีอยู่แล้วเข้ามามีส่วนช่วยเหลือการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งผลักดันให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละประเทศ

2) ส่งเสริมให้หน่วยงานรับผิดชอบหลักของแต่ละประเทศที่ประสบปัญหาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์การดำเนินงานและการประสานความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและหญิง ทั้งในด้านการดำเนินงานด้านกฎหมาย การเตรียมความพร้อมของครอบครัว กระบวนการส่งกลับและการติดตามผล เป็นต้น

3) ส่งเสริมและแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับองค์การระหว่างประเทศองค์กรเอกชนต่างประเทศ หน่วยงานระหว่างประเทศและประเทศอื่น ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง

4) ส่งเสริมให้หน่วยงานหลักของแต่ละประเทศมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ในด้านการบังคับใช้กฎหมายด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันอันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศ

5) ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับประเทศต้นทางในการณรงค์เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ในประเทศต้นทางเกี่ยวกับสถานการณ์การค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ เพื่อเป็นมาตรการสร้างความตระหนักต่อปัญหาและป้องปราม เพื่อลดปัญหาการตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติที่จะนำเข้ามาสู่ประเทศไทย หรือผ่านประเทศไทยไปที่อื่น

6) การดำเนินการมาตรการเชิงรุกในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงของไทย รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ

- **ระยะ 6 ปี**

1) จัดทำข้อตกลงและ/หรือแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศในการดำเนินงานร่วมกันระดับต่างๆ เช่น ระดับทวิภาคี ระดับอนุภูมิภาค และระดับพหุภาคี ตามความเหมาะสม เพื่อต่อต้านและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง

2) ดำเนินการเร่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ของปัญหาการค้ามนุษย์

3) ส่งเสริมให้มีฐานข้อมูลโดยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศต่าง ๆ และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ

4) การดำเนินการเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการต่อต้านการค้าเด็กและหญิง ได้แก่

- Optional Protocol to the Convention on the Right of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict.
- Optional Protocol to the Convention on the Right of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography

- Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Person, Especially Women and Children ซึ่งเกี่ยวข้องกับ UN Convention Against Transnational Organized Crime.

นอกเหนือจากนี้ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2542 ยังได้กำหนดให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปีเป็นเดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี และได้เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงปัญหาการค้าเด็กและหญิง และเมื่อ 16 พฤษภาคม 2543 เห็นชอบนโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี โดยกำหนดให้เป็นนโยบายและแผนแห่งชาติอีกด้วย

3.5.2 มาตรการทางกฎหมาย

เนื่องด้วยการค้ามนุษย์เป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย ต่าง ๆ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 (2) ประมวลกฎหมายอาญา (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 19 (2540) และฉบับที่ 20 (2542)), พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2538, พระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง พ.ศ.2522, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2508 ฯลฯ อย่างไรก็ดี ในระบบกฎหมายไทยยังไม่มีกฎหมายที่ว่าด้วยการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบใช้บังคับโดยตรง ดังนั้น จึงยังไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายให้คำจำกัดความ “ค้ามนุษย์” ไว้โดยเฉพาะ

ตามกฎหมายไทยนั้นจึงต้องไปพิจารณาจากพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ซึ่งในกฎหมายนี้เองก็ไม่ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “การค้าหญิงและเด็ก” ไว้ แต่ได้บัญญัติการกระทำลักษณะใดเป็นความผิดฐานค้าหญิงและเด็ก ซึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าส่วนมากแล้วหญิงและเด็กมักตกเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกค้าฯ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีขอบเขตครอบคลุมการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ทั้งเพื่อการค้าประเวณีและเพื่อการให้ใช้แรงงาน และสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในเรื่องนี้ เนื่องจากบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งมิใช่เฉพาะเพื่อการค้าประเวณีและเพื่อการอนาจาร ซึ่งบัญญัติในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ดังนั้น จึงสามารถใช้กฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กข้างต้นมาปราบปรามการค้ามนุษย์ได้

อย่างไรก็ดี ในพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ไม่ได้บัญญัติครอบคลุมถึงการค้าชาย ดังนั้น เมื่อเกิดกรณีการค้าชายทั้งเพื่อการประเวณีและไม่ใช่เพื่อการประเวณีจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้ แต่อาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีในกรณีเพื่อการค้าประเวณีเท่านั้น ในอีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้สมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำการอันเป็นค้าหญิงและเด็กมีความผิด แต่หากเป็นการกระทำโดย

บุคคลคนเดียวไม่ถือว่าอยู่ในขอบข่ายการทำความผิดตามกฎหมายนี้หากเป็นเพียงแต่ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีหรือกฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน แล้วแต่กรณี เท่านั้น

จากที่กล่าวมาจึงจะเห็นได้ว่า ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ยังไม่สอดคล้องกับการมุ่งปราบปรามในหลายส่วน เช่น กฎหมายไม่ได้ครอบคลุมถึงการจัดการกับตัวกลางที่เป็นนิติบุคคลที่เป็นดำเนินธุรกิจในลักษณะโฆษณาชี้ชวน หรือแนะนำในลักษณะแอบแฝงเพื่อการค้าประเวณีในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นโฆษณาบริการเพื่อนเที่ยว การเผยแพร่ทางอินเตอร์เน็ตในลักษณะเดียวกับการเผยแพร่ทางสิ่งพิมพ์และมีการโฆษณาเกี่ยวกับการค้าประเวณีอย่างเปิดเผย

นอกเหนือจากนั้น กฎหมายบัญญัติความผิดสำหรับลูกค้าของเด็กผู้ค้าประเวณี โดยไม่ครอบคลุมลูกค้าผู้ใช้บริการของหญิงผู้ให้บริการ รวมทั้งจะเป็นความผิดเมื่อกระทำในสถานค้าประเวณีเท่านั้น โดยไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มลูกค้าที่พาเด็กไปร่วมประเวณีในสถานที่อื่น เนื่องจากลูกค้าและผู้ค้าฯอาจใช้สถานที่อื่น ๆ นอกเหนือจากช่องโสเภณีในการตกลงหรือติดต่อเพื่อการค้าประเวณีและร่วมประเวณี ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของนักเรียนนักศึกษาที่ค้าประเวณีโดยการไปร่วมหลับนอนกับลูกค้าในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว หรือหอพักหรือสถานที่พักประเภทอื่นที่ไม่ได้อยู่ในข่ายของสถานการค้าประเวณี ตลอดจนกฎหมายไม่ได้มีบทบัญญัติที่จะให้การค้าประเวณีทุกรูปแบบเป็นความผิด

ด้วยเหตุดังกล่าว กฎหมายไทยที่มีอยู่จึงสามารถปราบปรามการค้ามนุษย์ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น โดยต้องมีการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับร่วมกัน ขณะที่ยังต้องมีการแก้ไขกฎหมายอื่นต่อไปเพื่อให้ทันต่อรูปแบบและความก้าวหน้าของผู้กระทำผิดทั้งที่เป็นบุคคลและกลุ่มอาชญากรรมจัดตั้ง ส่วนหนึ่งที่กฎหมายเริ่มมองเห็นก็คือ การกระทำในรูปของการตระเตรียมสมคบกันเป็นขบวนการเชื่อมโยงทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงได้บัญญัติไว้ในกฎหมายฯ การค้าหญิงและเด็กให้การตระเตรียมการก็เป็นความผิด โดยมุ่งหมายให้ฝ่ายรัฐเข้าไปแทรกแซงในกระบวนการค้ามนุษย์ก่อนที่จะมีการดำเนินการกระทำความผิด

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาถึงการค้ามนุษย์ในรูปแบบค้าบริการทางเพศผ่านทางสื่ออินเตอร์เน็ตกำลังสร้างรายได้มหาศาลให้กับผู้ทำธุรกิจและกำลังเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่และโฆษณาผ่านอินเตอร์เน็ตนั้นมีต้นทุนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับการทำธุรกิจลักษณะนี้ทางสื่อสิ่งพิมพ์ ทางโทรศัพท์หรือผ่านการตั้งสถานบริการ ฯลฯ แพร่หลายได้รวดเร็วทั่วทุกท้องที่และกว้างขวางไปทั่วโลกตามการใช้อินเตอร์เน็ตที่เติบโตและแพร่หลายออกไปเรื่อย ๆ ตลอดจนมีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย การซื้อขายชำระเงินทำได้ง่ายและรวดเร็วทันใจ การที่ไม่มีข้อกำหนดกฎหมายบนอินเตอร์เน็ต มุมมองและทัศนคติที่เพิกเฉยต่อภัยอันตรายของอุตสาหกรรมทางเพศบนอินเตอร์เน็ต ทำให้การกดขี่และค้าผู้หญิงและเด็กระดับโลกเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ค่านิยมการใช้บริการทางเพศยังมีอยู่มากโดยมองว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิดจึงทำให้การค้ามนุษย์เพื่อการประเวณียังคงมีอยู่มากและขยายตัวไปเรื่อย ๆ

จากช่องโหว่ทางกฎหมายดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้ค้ามนุษย์ หรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลและมีเครือข่ายโยงใยจึงมักจะไม่ถูกจับกุม ฟ้องร้องคดี และลงโทษ ผู้บงการมักจะรอดตัวและยังคงทำ

การค้ามนุษย์ได้ต่อไป ส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กฉบับปัจจุบันไม่สามารถเอาผิดกับการค้าหญิงและเด็กในลักษณะที่จัดตั้งเป็นองค์กร ทำให้ผู้รับประโยชน์ ผู้ถือหุ้น หรือผู้ร่วมลงทุนผู้มีอิทธิพลทางการเมือง หรือผู้มีอิทธิพลในระดับต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายได้โดยไม่ต้องได้รับการลงโทษหากไม่มีพยานหลักฐานชี้ชัดว่าเกี่ยวข้องในความผิดแต่ละคดีโดยตรง ซึ่งโดยมากมักขาดพยานและหลักฐานที่น่าเชื่อถือพอจะพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาได้ ซึ่งโดยมากมักจะเป็นเช่นนี้ในคดีที่มีการกระทำความผิดทางเพศ และเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจ ผู้มีอิทธิพลดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้ถูกค้าฯ หรือตกเป็นเหยื่อเป็นเพียงผู้หญิงหรือเด็ก ๆ ธรรมดาที่ไม่มีอำนาจต่อรอง ไม่ได้รับการปฏิบัติเช่นคนที่มีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย รวมถึงการใช้และการตีความกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ในหลายบทบัญญัติดังได้กล่าวแล้วข้างต้น กรณีตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายและตีความคำว่าสถานค้าประเวณีจำกัดอยู่เพียงซ่องโสเภณี ซึ่งไม่ได้รวมเอาสถานที่ที่ยอมให้มีการค้าประเวณี สถานที่ที่ใช้ในการติดต่อและสถานที่ที่จัดหาบุคคลอื่นในการค้าประเวณีไว้ด้วย เป็นการใช้และตีความกฎหมายในลักษณะแคบและจำกัดมาก ทำให้การใช้กฎหมายไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดได้ในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการใช้พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการฟอกเงินซึ่งความผิดมูลฐานไม่ครอบคลุมถึงการค้าหญิงและเด็กที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าประเวณี ยังคงพิสูจน์ว่ากระทำผิดฐานฟอกเงินซึ่งนำไปสู่การยึดและอายัดทรัพย์สินทั้งหลายที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจาก หรือเงินหรือทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการจำหน่าย จ่าย โอนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี อย่างไรก็ดี รัฐบาลยุคปัจจุบันมีนโยบายหลักในการมุ่งปราบปรามผู้มีอิทธิพลทุกระดับ นโยบายจัดการปราบปรามการค้ามนุษย์ และจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ามนุษย์ตามกฎหมายฟอกเงิน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถสนองตอบต่อนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายได้ต่อเนื่องและจริงจังเพียงใด

ข้อจำกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ไม่ขยายผลการสอบสวนตามไปถึงองค์กรอาชญากรรมที่อยู่เบื้องหลังคดีการค้าหญิงและเด็ก โดยมักจะยุติการสอบสวนเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล จากสถิติการปราบปราม 88 คดี ไม่ปรากฏหลักฐานใดที่จะโยงไปถึงองค์กรอาชญากรรมได้เลย รวมถึงข้อจำกัดและอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานในต่างประเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสืบพยานและการดำเนินดดีทางศาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศ

ข้อพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ เจ้าหน้าที่ทั้งหลายบังคับใช้กฎหมายโดยไม่ได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกค้าฯ หรือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ผู้ถูกค้าฯยังคงถูกวินิจฉัยว่าเป็น “ผู้ย้ายถิ่นไม่มีเอกสารเดินทาง” เป็นคนหลบหนีเข้าเมือง หรือเป็นเพียงโสเภณีที่กระทำการค้าประเวณีโดยผิดกฎหมาย หรือมองว่าเป็นแรงงานซึ่งโชคร้ายเพราะตัดสินใจผิด ส่วนมากจึงปฏิบัติไม่ดีต่อผู้ถูกค้า กลับกักขัง สอบสวนและฟ้องคดีเขาเหล่านั้นเหมือนเช่น ผู้กระทำความผิดอาญาอื่นทั่วไป เมื่อผู้ถูกค้าหรือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้รับการปฏิบัติที่ไม่ดี หรือถูกวินิจฉัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมาย หรือ เป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดอาญา ตลอดจน

เมื่อเขาเหล่านั้นไม่ทราบถึงสิทธิของตน ไม่มีทางเข้าถึงมาตรการในการให้ความช่วยเหลือซึ่งมีอยู่ในตัวบทกฎหมาย เช่น การอนุญาตให้พำนักอาศัยอย่างถาวร การให้คำปรึกษา การดูแลรักษาพยาบาล การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การได้รับค่าสินไหมทดแทนและการชดใช้ ฯลฯ เหยื่อหรือผู้ถูกค้า หรือพยานทั้งหลายเกิดความหวาดกลัวเนื่องจากไม่ได้รับการคุ้มครองและรับประกันถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม ผู้ถูกค้าและพยานจึงมักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อันเป็นประโยชน์ต่อการฟ้องร้องคดีผู้ค้ามนุษย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าหญิงหรือเด็กในทันที ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปราบปรามอาชญากรรมค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการปกป้องคุ้มครองพยานตามกฎหมายคุ้มครองพยาน ที่สำคัญจำเป็นอย่างมากที่ต้องปกป้องคุ้มครองผู้ถูกค้าฯ หรือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยไม่ฟ้องคดีในความผิดฐานต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดในการค้าประเวณี ฯลฯ ดังนั้น จึงต้องมีกฎหมายบัญญัติรองรับตามมาตรการนี้อย่างชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมา ในด้านมาตรการทางกฎหมายของไทย จึงมีการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินมาตรการด้านกฎหมายดังต่อไปนี้

(1) ด้านบทบัญญัติของกฎหมาย

ควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งควรบัญญัติกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามแนวทางดังนี้

1) ควรกำหนดนิยาม และขอบข่ายการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนและครอบคลุมทุกลักษณะการกระทำผิดทั้งภายในประเทศและข้ามชาติ ไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรอาชญากรรม

2) การยกเว้นบุคคลที่ตกเป็นผู้ถูกค้าฯ หรือเหยื่อค้ามนุษย์จากการดำเนินคดีและจากกระบวนการสำหรับผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

3) ควรรับรองสถานะของหญิงและเด็กผู้ถูกค้าให้ชัดเจน ควรให้ความมั่นใจในสิทธิ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิพลเมือง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เช่น ให้เกิดความเข้าใจในข้อกล่าวหา การดำเนินการโดยไม่ชักช้าในการจัดหาล่าม และการเข้ามามีส่วนร่วมของนักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ อัยการ การปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษในการจับกุม คุมขัง สอบสวนต่อหญิงและเด็กผู้ถูกค้า ปกปิดตัวตนและข้อมูลของหญิงและเด็กผู้ถูกค้า โดยเฉพาะปกปิดมิให้มีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เสียหาย

4) ควรมีบทบัญญัติที่สามารถปราบปรามและลงโทษบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กรการค้าหญิงและเด็กที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย กำหนดภาระพิสูจน์ให้แก่กลุ่มบุคคลผู้ร่วมกระทำผิดในลักษณะจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในกิจการค้าหญิงหรือเด็กขององค์กรโดยปราศจากข้อสงสัย

5) ให้จัดตั้งองค์กรขึ้นมารับมือกับองค์กรอาชญากรรมค้าหญิงและเด็กเป็นการเฉพาะ หรือกำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่ให้องค์กรที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบในการปราบปราม โดยให้เน้นงานสืบสวนเป็นหลักใหญ่ โดยสามารถระดมทรัพยากรจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้อย่างไม่จำกัด ให้มีภารกิจร่วมกับ

พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีการค้าหญิงและเด็กซึ่งผู้กระทำผิดจัดตั้งในลักษณะองค์กร

6) ควรมีบทลงโทษที่รุนแรงครอบคลุมทุกลักษณะการกระทำความผิด และต่อตัวผู้กระทำความผิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ทุกประเภท

7) ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม และให้กฎหมายมีความสอดคล้องกันกับแนวทางของกฎหมายข้างต้น เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายสถานบริการ กฎหมายที่เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

8) ปรับปรุงกฎหมาย กลไก หน่วยงานที่สามารถจัดการกับเทคโนโลยีขั้นสูง ในการรวบรวมพยานหลักฐานแทนพยานบุคคลซึ่งให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายน้อย เช่น การสอดแนมการบันทึกภาพและเสียงจากระยะไกล จากการสื่อสารผ่านโทรศัพท์หรือทางอินเตอร์เนต

(2) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

1) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายในทางอาญาและใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าจัดการริบทรัพย์สินอย่างเด็ดขาดกับบรรดาแก๊งและนายหน้าค้ามนุษย์โดยไม่ชักช้า

2) ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทุกฉบับที่นำไปสู่การดำเนินคดีต่อผู้ที่กระทำ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ รวมถึงผู้ว่าจ้าง เอเย่นต์ นายหน้า เจ้าของกิจการ แมงดาอย่างเข้มงวดและจริงจัง

3) ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายในประเทศและระหว่างประเทศในการปราบปราม โดยภายในประเทศจะต้องมีกลไกที่จะจัดการกับการทำงานของผู้ค้ามนุษย์และองค์กรอาชญากรรมโดยตรง ซึ่งส่วนหนึ่งคือปัญหาการคอร์รัปชั่นอย่างเป็นระบบ การสร้างกลไกที่เข้าไปตัดกำลัง ตัดรากเหง้าที่จะสร้างความเจริญเติบโตของผู้ค้ามนุษย์และองค์กรอาชญากรรม

4) เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายควรสอบสวนและดำเนินคดีอย่างจริงจังกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานของรัฐอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจการซ่อง สถานบันเทิง สถานบริการ การบังคับให้ใช้แรงงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เรียกรับเงินหรือค่าคุ้มครองจากเจ้าของกิจการ รับเงินโดยเก็บค่าเช่าหรือรูปแบบอื่น ๆ รู้เห็นเป็นใจในการค้าหญิงและเด็ก เพิกเฉยหรือปล่อยปละละเลยในการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนสอบสวนและดำเนินคดีอย่างจริงจังต่อผู้ที่ช่วยเหลือ หรือส่งเสริมการเข้าหรือออกโดยผิดกฎหมายของหญิงหรือเด็กที่ถูกค้าฯ

5) ควรให้หน่วยงานเฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรมค้าหญิงและเด็ก มีอำนาจในการแทรกแซงเข้าไปในระบบสื่ออิเล็กทรอนิคส์หรือระบบสื่อสารใด ๆ เพื่อตรวจค้น สืบเสาะการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กหากมีเหตุอันควรสงสัย

6) เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานของรัฐอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจการ การกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ควรได้รับการลงโทษสูงสุดตามกฎหมาย การลงโทษที่สูงสุดทางวินัย ไม่เพียงแต่ให้โยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่อื่น

7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดูแลและสอบสวนบริษัทจ้างงาน หรือเครือข่ายการว่าจ้างซึ่งดำเนินงานในพื้นที่แถบชายแดนที่เป็นแหล่งค้ามนุษย์ เช่น แม่สอด แม่สาย ระนอง แม่ฮ่องสอน เป็นต้น

8) ควรให้การอบรมเป็นพิเศษเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์และหน้าที่ ในการปกป้องเหยื่อผู้ถูกค้าและสอบสวนผู้ที่มีส่วนในการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากการค้าหญิงและเด็กแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายแถบชายแดน

9) ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด หรือหัวหน้าหน่วยปกครองท้องถิ่น อาจเป็นเจ้าภาพจัดการสำรวจและเร่งให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี ถูกใช้แรงงาน ถูกใช้ให้เป็นขอทาน ฯลฯ

3.5.3 มาตรการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ **ประการที่หนึ่ง** การแจ้งเหตุ แจ้งเบาะแส ร้องเรียน แสดงความคิดเห็น ติดตามตรวจสอบ ฯลฯ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อาจอาศัยช่องทางของสายด่วนตลอด 24 ชั่วโมง หมายเลข 1507) คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ คณะอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง ศูนย์พิทักษ์เด็กเยาวชนและสตรีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น และ**ประการที่สอง** สังคมต้องร่วมกันมองว่าการค้ามนุษย์ คือ การค้าทาสที่ไร้ความปรานี การกระทำเพื่อตอบสนองตัณหาของผู้ชาย การกระทำที่มุ่งแต่เพียงแสวงหาประโยชน์เอาจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สังคมจึงต้องร่วมกันต่อต้านค่านิยมการล่าประเวณี ค่านิยมที่ว่าการใช้บริการทางเพศไม่ใช่สิ่งผิด

3.5.4 มาตราการด้านพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศ

มาตรการด้านพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ **ประการที่หนึ่ง** ควรทำข้อตกลงในเชิงนโยบาย กฎหมายและกลไกกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขจัดการค้ามนุษย์ และการป้องกันปราบปรามการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ และการส่งคืนผู้ถูกค้าฯ ด้วยความระมัดระวังไปยังประเทศถิ่นกำเนิดของเขาอย่างรวดเร็ว เพื่อให้แน่ใจว่าหญิงและเด็กที่ถูกค้าจะปลอดภัย ไม่ถูกจับกุมหรือถูกดำเนินคดีอีกหรือถูกกล่าวหาว่าออกนอกประเทศโดยผิดกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศถิ่นกำเนิดของหญิงและเด็กที่ถูกค้า เพื่อให้มีสถานที่ที่อยู่หรือการดูแลที่เหมาะสม ไม่ถูกเลือกปฏิบัติไม่ถูกแสวงประโยชน์ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ฯลฯ และ**ประการที่สอง** ควรประสานงานด้านนโยบายและกลไกระดับทวิภาคีและพหุภาคี ในการกำกับสอดส่องดูแล ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ การลักลอบนำคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะการจัดการกับการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

3.5.5 การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ซึ่งมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานกลาง บูรณาการข้อมูลข่าวสาร บริการคุ้มครองช่วยเหลือ และดำเนินคดีจากหน่วยงานส่วนราชการทุกกระทรวงเพื่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพ สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- **ส่วนกลาง** กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นศูนย์ประสานงานกลางระดับชาติ
- **ส่วนภูมิภาค** ศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นเลขานุการ
- **ต่างประเทศ** ศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ระดับประเทศ โดยมีเอกอัครราชฑูต/กงสุลใหญ่ เป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย ฑูตแรงงาน ผู้แทนความมั่นคงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานมี 3 ประการ คือ (1) เพื่อให้เกิดกลไกประสานงานกลางด้านการค้ามนุษย์ที่ชัดเจนในทุกส่วนราชการและทุกระดับ (2) เพื่อให้บูรณาการข้อมูล บริการและให้ความช่วยเหลือ จากส่วนราชการทุกกระทรวง (3) เพื่อให้เกิดระบบสนับสนุนข้อมูลเพื่อการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารในระดับนโยบาย โดยในส่วนของภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์จังหวัดแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- คณะปฏิบัติการคุ้มครองช่วยเหลือ ประกอบด้วย รับแจ้งเหตุ ลึบเสาะข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ให้คำแนะนำปรึกษาในการคัดแยกเหยื่อ การเข้าช่วยเหลือให้พ้นจากสภาพเลวร้าย ประสานและระดมทรัพยากรและบุคคล (ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ ล่าม) ส่งต่อข้อมูลเพื่อเข้ารับบริการคุ้มครองช่วยเหลือ
- งานป้องกันฟื้นฟูและคืนสู่สังคม ประกอบด้วย รณรงค์เผยแพร่การป้องกันภัยการค้ามนุษย์ ประชาสัมพันธ์บริการและผลงานของภาครัฐ ประสานเครือข่ายมูลนิธิ องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน ส่วนบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ติดตามประเมินผล ประชุมปรึกษาหารือ สนับสนุนการศึกษาวิจัย
- งานนโยบายและสารสนเทศ ประกอบด้วย จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในระดับจังหวัด กำหนดตัวชี้วัด ฐานข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์ รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหารูปแบบการค้ามนุษย์ มาตรการป้องกัน และแก้ไข จัดทำข้อมูลสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยการผลิตเอกสารรายงาน
- ฝ่ายเลขานุการ ประกอบด้วย สนับสนุนและประสานการทำงานในชุดต่าง ๆ จัดประชุมสัมมนาตามมติอนุกรรมการในระดับจังหวัด

3.6 งานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนไม่มากนักและจากการค้นคว้าเบื้องต้นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาวิจัยในแง่มุมของกฎหมาย มาตรการป้องกันและปราบปรามและงานนโยบายเสียเป็นส่วนใหญ่และบางส่วนเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการค้าประเวณีในประเด็นต่างๆ ซึ่งงานที่พบว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะปรากฏในรูปของเอกสารประกอบการสัมมนาในวาระสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ และงานเขียนในลักษณะหนังสือรวมเล่ม และงานวิทยานิพนธ์ต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่างานวิชาการที่น่าจะเป็นประโยชน์ในฐานะข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่น่าสนใจมีดังนี้

1) อีเลน, *"การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน กับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ"*, 2545 งานแปลรวมเล่มฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงแนวคิดใหม่ของเหยื่อในการค้ามนุษย์ โดยได้นำเสนอกรณีศึกษาจากหลายประเทศทั่วโลก เพื่ออธิบายให้เห็นถึงสภาพปัญหาของในการค้ามนุษย์ที่ไม่ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงบุคคลทั่วไปที่พึงได้รับการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีการหยิบยกประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัญหา "สิทธิมนุษยชน" ของเหยื่อในการค้ามนุษย์ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้กระทำผิดกฎหมาย อนึ่ง อิเลน ได้พยายามในการชี้ให้เห็นถึงความเสียหายเกี่ยวกับสิทธิในทางกฎหมายที่เกิดจากการมองเหยื่อในการค้ามนุษย์ในสถานะของ "ผู้กระทำผิด" โดยนำเสนอมุมมองใหม่ให้เหยื่อดังกล่าวมีฐานะเป็นผู้ที่รัฐต้องให้การคุ้มครอง โดยพยายามชี้ให้เห็นข้อดีของการเปลี่ยนแปลงทัศนะคติในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดใหม่เช่นนี้เป็นคุณแก่ผู้เป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง

2) สุรีย์พร, *"คนรับใช้ในบ้าน : แรงงานอพยพจากพม่ามาไทย"*, 2548 เป็นงานวิจัยที่นำเสนอประเด็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการทำงานของแรงงานอพยพซึ่งเป็นชาวพม่า (เมียนมาร์-Myanmar) ที่เข้ามาทำงานในเขตพื้นที่ศึกษาวิจัย คือ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งศึกษารายละเอียดในแง่มุมต่างๆ เพื่อเข้ามาทำงานในฐานะ "คนรับใช้ในบ้าน" โดยเริ่มตั้งแต่วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในพม่าก่อนจะนำไปสู่การอพยพมาทำงานในประเทศไทย และศึกษาลึกต่อไปในรายละเอียดที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ต้องประสบระหว่างการทำงาน ทั้งนี้รายงานฉบับนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิธีการดำรงชีวิต ทัศนคติ และพฤติกรรมที่คงเป็นปัจจัยหลักให้บุคคลในกลุ่มนี้เข้าสู่วงจรของการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย

3) ขจร จักรประณีต. *"การศึกษาเปรียบเทียบมูลเหตุจูงใจในการค้าประเวณีของเด็กหญิงและสตรี"*, 2539. เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษามูลเหตุจูงใจในการค้าประเวณีของเด็กโดยเฉพาะเด็กหญิงและหญิงที่สะท้อนให้เห็น "กลุ่มเสี่ยง" ต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย

4) วิลาวัลย์ ลิมปนะวรรณะกุล. *"กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดตระการ"* , 2547. งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เน้นไปที่การศึกษากระบวนการเข้าสู่วงจรค้ามนุษย์โดยมุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมและลักษณะบางประการของเหยื่อที่ง่ายต่อการถูกชักจูง สอบสวน ล่อลวง หลอกหรือขู่เข็ญ บังคับและ ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ

5) อ้อมทิพย์ เมฆรักษาวณิช แคมป์และคณะ, ***"วิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี"***, 2542 . งานวิจัยชิ้นศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี บริบททางสังคมของชุมชนและครอบครัวที่มีผลต่อวิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี และวิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี มีทั้งในลักษณะการสื่อสารที่เป็นคำพูด (verbal communication) และการสื่อสารไม่ใช้คำพูด (non-verbal communication) โดยมีสภาพเศรษฐกิจและการศึกษาเป็นปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อวิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี สภาวะแวดล้อมที่แห้งแล้ง การเป็นหนี้สินและประกอบอาชีพการเกษตรไม่ได้ผล การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปสู่สังคมบริโภคนิยม การตอกย้ำความเชื่อเรื่องกตัญญูต่อบิดามารดา รวมทั้งประเพณีสลากภัตรและประเพณีสงกรานต์ในหมู่บ้านชุมชน กลายเป็นเวทีเรียนรู้ทางสังคมที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อวิธีคิดของบิดา มารดา ที่ลูกสาวเป็นโสเภณี ซึ่งมีลักษณะวิธีคิดอยู่ 4 ประเภท คือ

1. บิดามารดาที่รู้ว่าลูกสาวไปเป็นโสเภณี แต่ยินยอมและผลักดันให้ลูกสาวไปเป็นโสเภณีด้วยความเต็มใจและเปิดเผยต่อสาธารณชนนั้น มีวิธีคิดแบบขาดความสามารถในการมองเห็นคุณโทษและทางออกของปัญหาในระยะยาวอย่างครบวงจร มีการแยกแยะเหตุผลในวิธีคิดที่คุ้นเคยและปรุงแต่งโดยอิทธิพลของคุณค่าเทียม ทำให้เกิดการรู้เท่าทันและยอมรับความจริงที่ตนกระทำต่อสาธารณชน วิธีคิดดังกล่าวได้หล่อหลอมให้เกิดความเข้าใจว่าการยินยอมสนับสนุน หรือผลักดันให้ลูกสาวไปเป็นโสเภณีไม่ผิดหากแต่เป็นสิทธิในการดำรงชีวิตและแก้ไขปัญหาในครอบครัวของตน

2. บิดามารดาที่รู้ว่าลูกสาวไปเป็นโสเภณี แต่ยินยอมและผลักดันให้ลูกสาวไปเป็นโสเภณีด้วยความเต็มใจแต่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน หรือมีการยอมรับเป็นนัย ๆ นั้น มีวิธีคิดเหมือนบิดามารดากลุ่มแรก แต่รับรู้ถึงความเชื่อของสังคมระดับมหภาค จึงพยายามหาคำอธิบายเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับวิธีคิดและการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งเป็นอิทธิพลของวิธีคิดแบบไร้คุณธรรมที่มีอยู่ในระบบคิดของบิดามารดากลุ่มนี้ จึงมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและปกปิดต่อสาธารณชน

3. บิดามารดาที่รู้และไม่เต็มใจให้ลูกไปเป็นโสเภณี แต่ไม่สามารถห้ามปรามลูกได้นั้น มีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ มีการใส่ใจอย่างแยบคาย มีเหตุ มีผล สามารถแยกแยะเหตุปัจจัยที่เชื่อมโยงกันในขอบเขตกว้างขวางกว่าวิธีคิดใน 2 ประการแรก มีการคิดแบบเร้าคุณธรรม มีความเมตตาห่วงใยลูก พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และละอายต่อบาป แต่ไม่สามารถห้ามปรามลูกสาวของตนเองได้ เพราะลูกสาวมีวิธีคิดที่แตกต่างจากบิดามารดา คือมองเห็นคุณค่าเทียมของวัตถุสิ่งของ และมองเห็นคุณค่าการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อบิดามารดาที่รวดเร็วและตรงจุด

4. บิดามารดาที่ไม่รู้ว่าลูกสาวไปค้าประเวณี แต่เข้าใจว่าลูกสาวไปทำงานอย่างอื่นนั้น มีวิธีคิดแบบไม่คิดหรือหยุดคิด เพราะไม่รู้ว่าลูกไปทำงานเป็นโสเภณีหรือไม่ การไม่มีข้อมูลข่าวสารทำให้ไม่ต้องคิดวิตกวิจารณ์อะไร ไม่มีแง่มุมให้คิด และไม่พร้อมจะมีวิธีคิดทวิลักษณ์ หรือไม่เปิดโอกาสการรับรู้ข่าวสาร 2 ทาง

6) ชลดา มนตรีวัต, ***"ชีวิตความเจ็บปวดของลูกสาวชาวเขาผู้ถูกขาย กรณีศึกษา 1: ลูกสาวลาหู่ที่ถูกครอบครัวขายเป็นสินค้า"***, 2544. รายงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานศึกษาที่พยายามทำความเข้าใจ "ชีวิตความ

เจ็บปวดของลูกสาว ในชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ที่ถูกขายให้กับคนอื่น ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบันและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยการประยุกต์แนวคิดด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเข้าด้วยกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในภาวะที่ชุมชนลาหู่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ความทันสมัย การศึกษาสมัยใหม่ ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร และโอกาสดี ๆ อื่น ๆ เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงสามารถเข้าไปมีส่วนแบ่งในพื้นที่ทางสังคมที่กว้างขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ที่มีโอกาสอยู่แล้วก็ยิ่งเพิ่มโอกาสให้กับตนเองในขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชนก็ยังคงขาดโอกาสอยู่ อนึ่ง ครอบครัวที่ขายลูกสาวมักเลือกใช้การประดิษฐ์สร้างความเป็นหญิง – ชาย เชิงวัฒนธรรมในการสร้าง “ความคาดหวังต่อบทบาทลูกสาว ที่ต้องรับผิดชอบความอยู่รอดอย่างต่อเนื่องของครอบครัว” ขึ้นมาอธิบายถึงความชอบธรรมต่อการค้าลูกสาวของตน ในขณะเดียวกันลูกสาวก็ได้ใช้ความคาดหวังของชุมชนดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการให้ความหมายกับการตัดสินใจของตนเอง โดยยอมตามการร้องขอของครอบครัวเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความเจ็บปวดในจิตใจที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในใจของผู้เป็นลูกสาวที่ถูกขายไปเท่านั้น หากสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆเฉพาะผู้เป็นพ่อ-แม่ ต่างก็ต้องยอมรับความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นเช่นกัน ด้วยว่า “ลูกสาว” แม้จะเป็นทางเลือกที่นำรายได้มาสู่ครอบครัว แต่การจากไปของเธอ ทำให้บ้านไม่เหลือทรัพยากรใด ๆ ที่เป็นทุนรอนอีกเลย

7) สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสิทธุ์, ได้ทำการวิจัยเรื่อง *“สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุและแนวทางแก้ไข”* ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้มีการค้าประเวณีเด็กมีทั้งปัจจัยระดับมหภาค ระดับชุมชน และระดับบุคคล โดยทั่วไปปัจจัยระดับมหภาคจะเป็นปัจจัยเกื้อกูลเอื้ออำนวยต่อการค้าประเวณีเด็ก เช่น นโยบายและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาในเขตเมืองมากกว่าในเขตชนบทตลอดความเป็นวัตถุนิยมที่แฝงไว้ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนฯ 5 และ 6 และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ในทางปฏิบัตินักธุรกิจการท่องเที่ยวได้อาศัยการบริการทางเพศเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ

ปัจจัยระดับชุมชนเช่นค่านิยมทางด้านการประกอบอาชีพและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ส่งเสริมการแข่งขันทางด้านวัตถุมากกว่าความเจริญทางด้านจิตใจ และมากกว่าความวิริยะอุตสาหะในการประกอบอาชีพที่รักษาศักดิ์ศรีของตัวบุคคลมิให้เป็นเพียงแต่สินค้า หรือบริการเท่านั้น การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สม่ำเสมอ ในชุมชนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการค้าประเวณีเด็ก

ปัจจัยในระดับบุคคลที่ผลักดันให้เด็กไปค้าประเวณีที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสาเหตุที่แท้จริงคือวัตถุนิยมของบิดามารดา กระบวนการขัดเกลาปลูกฝังค่านิยมที่สั่งเสริมการค้าประเวณีเด็ก และสภาพชีวิตครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่

ปัจจัยทั้งสาม ผลักดันให้เด็กต้องตกเป็นเหยื่อของการค้าประเวณีทั้งด้วยความสมัครใจจำใจ และถูกบังคับหลอกลวง ในกระบวนการผลักดันให้เด็กทำการค้าประเวณีนั้น มีบุคคลสำคัญหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่บิดามารดา ญาติพี่น้อง คนใกล้ชิดของเด็ก ครูและโรงเรียน ผู้นำชุมชน (กำนันและผู้ใหญ่บ้าน) ตลอดจนเจ้าหน้าที่พนักงานรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีอำนาจปราบปรามตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้กับวงธุรกิจการค้าประเวณีมากกว่าเจ้าพนักงานอื่นๆ ของรัฐ

8) มูลนิธิผู้หญิง, ได้แปลจากองค์กร Human Rights Watch (1993) ที่ศึกษารายงานเรื่อง ***"รูปแบบใหม่ ของการค้าทาส การค้าหญิงและเด็กสาวพม่าในประเทศไทย"*** ซึ่งพบว่า หญิงและเด็กสาวพม่าที่ถูกค้าเข้ามายังประเทศไทยด้วยจุดประสงค์ ในการเป็นโสเภณีนั้น ต้องเผชิญกับการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในแบบต่างๆมากมาย คือ พวกเธอถูก พาตัวนำเข้าประเทศไทยบ่อยครั้งด้วยการรู้เห็นของตำรวจไทย และเจ้าพนักงานคนอื่น ๆ อันเป็นการละเมิดต่ออนุสัญญาของสหประชาชาติเกี่ยวกับการปราบปรามการค้าบุคคล อนุสัญญาเกี่ยวกับการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบกฎหมายจารีตระหว่างประเทศและในกรณีของเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี อนุสัญญาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

เด็กและหญิงสาวพม่าถูกบังคับให้ทำงานอย่างมีพันธะผูกมัดและในสภาพเยี่ยงทาสพวกเธอปราศจากเสรีภาพอย่างสิ้นเชิงในซ่อง เมื่อมีการกวาดล้างซ่องโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจพวกเธอถูกจับตามอำเภอใจและอย่างผิดๆ แล้วถูกจำขังในศูนย์กักขังกองตรวจคนเข้าเมืองเผชิญการถูกข่มขืน เมื่อเดินทางถึงประเทศไทย แต่ไม่อยู่ในฐานะและไม่มีความรู้หรือหนทางที่จะกล่าวหาผู้กระทำความผิดเมื่อตำรวจมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับซ่องและเหยื่อส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แล้วความจริงที่ว่าการทารุณกรรมนี้ต้องกลายเป็นเรื่องธรรมดาจึงเป็นการละเมิดที่เห็นได้ชัดต่อพันธะที่รัฐบาลไทยมีอนุสัญญาเพื่อสิทธิเด็กในการดำเนินการตามกฎหมาย ทางการบริหาร ทางสังคมและด้านการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อการป้องกันเด็กจากความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ การบาดเจ็บหรือการทำร้าย การละเลยหรือการปฏิบัติที่ละเลย การปฏิบัติที่ไม่เหมาะหรือการเอาเปรียบทั้งการละเมิดทางเพศ

9) วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2539 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ***"การค้าประเวณีหญิงจีนในไทย"*** ทั้งนี้ผลการศึกษา พบว่า หญิงจีนที่ทำการค้าประเวณีในประเทศไทย ส่วนมากจะถูกล่อลวงทั้งนี้เพราะการค้าประเวณีหญิงจีนในไทย เป็นปัญหาที่มาจากนโยบายการพัฒนาประเทศของจีนในระยะเริ่มต้น ด้านหนึ่งเป็นเพราะพรมแดนทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย โดยเมื่อถูกล่อลวงมาถึงเมืองไทยแล้วสภาพความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจดูหนักหน่วงกว่าหญิงไทยถูกล่อลวงมาค้าประเวณี เพราะว่าพื้นฐานของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมการสื่อสารที่มี *"ภาษา"* เป็นหัวใจหลัก

ส่วนมูลเหตุหนึ่งที่นำมาสู่การล่อลวงหญิงจีนมาค้าประเวณีในไทยอย่างได้ผล คือ ความศิวิไลซ์ของไทยที่สังคมจีนได้รับรู้มาและเมื่อความศิวิโลซ์ของไทย ได้สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจขึ้นกับจีนประการหนึ่ง รวมกับเหตุผลทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับมณฑลยูนนานจึงเป็นมูลเหตุดึงดูดให้หญิงถูกล่อลวงเข้ามาค้าประเวณีในไทยเป็นจำนวนมาก

10) มูลนิธิผู้หญิง, 2540 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ***"การค้าหญิง: ฤาวิถีสังคมไทย"*** พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

(1) จากกรณีศึกษา 26 ราย พบว่ามีหญิงสาวเพียง 4 รายที่ไม่เคยมีครอบครัวมีสามีมาก่อน ผู้หญิงที่เคยผ่านชีวิตครอบครัวมาก่อนส่วนใหญ่จะมีลูก ผู้หญิงกลุ่มนี้คิดว่า เคยมีลูกมีผัวมาแล้วอย่าไปกลัวจึงทำให้การตัดสินใจเดินทางมาสู่การขายบริการในพัทยาง่ายขึ้น โดยการตัดสินใจของผู้หญิงแต่ละคนซึ่งส่วนใหญ่ยากจน โดยอธิบายว่า จนแบบจนก็คือจนทำงานวันละ 60 บาท ไม่เหลือ ต้องรับผิดชอบทุกอย่างอยากได้เงินไปสร้างฐานะ มีบ้านมีเรือน มีเงินสักก้อนกลับบ้านไปมีทุนไปซื้อเครื่องมือ

(2) เครือข่ายสำคัญของการชักนำหญิงสาวจากหมู่บ้านเข้าสู่แหล่งค้า เช่น สุทธิสาร สะพานควายนั้น คือเอเย่นต์ในท้องถิ่น จากกรณีศึกษาของหมู่บ้านริมม่อน ซึ่งเป็นแหล่งที่ส่งเด็กสาวสู่จุดหมายปลายทางนี้ พบว่ามีเอเย่นต์สำคัญหลายคนที่เป็นสายส่งหญิงสาวจากหมู่บ้าน เอเย่นต์บางคนมีฐานะทางสังคมเป็นที่ยอมรับของชุมชน เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น เอเย่นต์มีวิธีการติดต่อจัดส่งหญิงสาวโดยเดินทางไปพบเจ้าของซ่องซึ่งมีอยู่จำนวนมากในย่านสุทธิสาร สะพานควาย เอเย่นต์จะสอบถามจำนวนหญิงสาวที่สถานบริการต้องการแล้วจึงกลับมาเสาะหาจากหมู่บ้าน ด้วยวิธีการถามความสมัครใจของหญิงสาวว่าต้องการจะไปทำงานในสถานที่ดังกล่าวหรือไม่หรือไปชักชวนพ่อแม่ให้คล้อยตามก่อนเพื่อจะได้ไปชักจูงลูกสาวต่อไป เส้นทางสู่จุดหมายสุทธิสาร สะพานควาย จึงเป็นเส้นทางที่นำเด็กสาวออกจากหมู่บ้านเข้าสู่การค้าประเวณีในเมืองโดยตรง และมีรูปแบบกระบวนการที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระหว่างเอเย่นต์ในท้องถิ่นกับเจ้าของแหล่งค้าประเวณีในเมือง

(3) แหล่งการค้าประเวณีที่รับซื้อเด็กสาวที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งก็คือ สถาน อาบ อบ นวด ซ่อง และร้านอาหารที่มีบริการทางเพศ แม้สถานบริการบางแห่งจะดูเหมือนให้อิสระแก่ผู้หญิงซึ่งไปทำงานด้วยความสมัครใจ แต่ก็พบว่ามีหญิงสาวที่ถูกบังคับให้ทำงานในสถานบริการ เช่น อาบอบนวด และในซ่องเด็กสาวเหล่านี้บางคนถูกชักจูงเข้าสู่สถานบริการดังกล่าวโดยถูกล่อลวงมาจากหมู่บ้าน

(4) การย้ายถิ่นไปต่างประเทศของหญิงไทย มีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาและมีเครือข่ายของการย้ายถิ่นเฉพาะของแต่ละเส้นทาง จุดหมายปลายทางที่สำคัญของการย้ายถิ่นและการค้าหญิงที่รวบรวมได้จากการศึกษา คือ ยุโรป มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่นซึ่งเป็นเส้นทางสายหลัก

ทางสายญี่ปุ่นได้เริ่มหลังจากที่มีนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นเข้ามาสู่ไทยเป็นจำนวนมากจุดหมายปลายทางของการค้าประเวณีในญี่ปุ่น ได้พัฒนาจากเส้นทางกรุงเทพฯ หาดใหญ่ มาเลเซีย สิงคโปร์ โดยมีการจัดการในรูปแบบของอาชญากรรมที่เป็นระบบ (Organized Crime) ภายใต้การควบคุมของกระบวนการยากูซ่าและเครือข่ายที่เป็นข้าราชการไทย จากการศึกษาพบว่า หญิงจากหมู่บ้านและหญิงที่ค้าบริการในสถานอาบ อบ นวด บาร์สำหรับชายญี่ปุ่นในกรุงเทพฯจะเป็นเป้าหมายที่สำคัญของขบวนการค้าหญิงเส้นทางญี่ปุ่น

ต่อมาเมื่อเส้นทางสายญี่ปุ่นเติบโต ก็ทำให้เกิดการย้ายถิ่นหรือการค้าหญิงรูปแบบขั้นตอนเดียว นั่นคือ หญิงสาวจากหมู่บ้านทั้งทางเหนือและภาคอีสานได้ถูกชักชวนเข้าสู่การค้าประเวณีในประเทศญี่ปุ่นโดยไม่ต้องผ่านจุดหมายปลายทางอื่นๆ โดยที่หญิงสาวเหล่านี้ไม่เคยผ่านการทำงานค้าประเวณีมาก่อน

สภาวะหนี้สินที่หญิงสาวต้องจ่ายให้กับผู้ซื้อตนมานี้เป็นรูปแบบเฉพาะของการค้าหญิงไทยในญี่ปุ่น สำหรับหญิงสาวจากหมู่บ้านทางภาคเหนือนั้นได้มีนายหน้าในท้องถิ่นที่เข้าไปชักชวนหญิงสาวในหมู่บ้านเมื่อหญิงเดินทางถึงญี่ปุ่นจะถูกขายต่อให้แก่ร้านอาหาร เจ้าของร้านจะให้ผู้หญิงทำงานใช้หนี้

11) ปฐมาวดี ปัทมาโรจน์, 2542 ได้ทำการวิจัย เรื่อง ***"ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินในเป็นขอทาน"*** ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นขอทานของบุคคล ประกอบด้วย

(1) ปัจจัยพื้นฐาน ที่เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญในเป็นขอทานของบุคคล คือ ปัญหาความสำคัญในครอบครัวที่ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ อบรม ขัดเกลา ไม่มีความต่อเนื่อง ไม่มีผลต่อการพัฒนาทางความคิดและพัฒนาการในภาพรวมของเด็ก รวมถึงการใช้อำนาจและความรุนแรงของบิดา มารดา หรือบิดา

มารดาเลี้ยง ที่มีผลต่อเด็ก เป็นการผลักดันให้เด็กออมาแสวงหาความรักและความอบอุ่นนอกบ้าน นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ พัฒนาการทางอารมณ์ สังคมที่ไม่ได้ดูแลเด็กเหล่านั้นเท่าที่ควร ล้วนแต่ผลักดันให้เด็กเข้าสู่วิถีชีวิตเช่นนี้

(2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน แก๊งค์ขอทาน และสภาวะแวดล้อมรอบบ้าน และแก๊งค์ขอทานเชื่อมโยงไปสู่ยาเสพติดและเกมส์เป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญที่ทำให้เด็กเข้าสู่อาชีพขอทาน เพื่อนและการรวมกลุ่มก็ทำให้เด็กได้รับการยอมรับ เด็กรู้สึกว่าตนเองมีพื้นที่ทางสังคม มีชีวิตใหม่ที่ตื่นเต้น สนุกและเร้าใจมาก เด็กเกิดความคุ้นเคย เคยชินกับงานขอทานโดยไม่รู้ตัวและไม่สำนึกรังเกียจถ้าจะเข้ามาทำงานนี้

(3) ปัจจัยความยากจนและความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ อันเป็นสาเหตุพื้นฐานที่ส่งผลให้หลายครอบครัวอพยพมาเผชิญชีวิตในเมืองใหญ่ ส่งผลให้ครอบครัวให้ความสนใจกับเศรษฐกิจและการกระจายรายได้มากกว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว นอกจากนี้ความยากจนทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคม เช่นการขาดโอกาสในการศึกษาและการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ จึงทำให้ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

12) เมลิสสา เอ็ม สจ็วต, 2543 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ***"การวิเคราะห์สถานการณ์ประเทศไทยว่าด้วยเรื่องการค้าเด็กและหญิง"*** ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของการค้าเด็กและหญิงในประเทศไทย เป็นปัญหาสำคัญของการแสวงหาประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรมจากแรงงานมีเด็กและหญิงไทยถูกค้าในประเทศและต่างประเทศ และในขณะเดียวกันก็มีเด็ก และหญิงต่างชาติที่ถูกค้าในประเทศเช่นกันมีตัวชี้ชัดว่าผู้เคราะห์ร้ายจากการถูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นเด็กซึ่งมักจะจบลงด้วยการเป็นโสเภณีบางส่วนจะกลายเป็นแรงงานที่มีภาระหนี้สินผูกพัน เป็นคนทำงานบ้าน**,** เป็นผู้ถูกบังคับให้แต่งงานหรือเป็นบุตรบุญธรรมและเป็นขอทาน เด็กขอทานส่วนใหญ่เป็นคนต่างชาติซึ่งส่วนใหญ่ถูกค้ามาจากประเทศกัมพูชา พม่าและ บังคลาเทศ มีจำนวนผู้ย้ายถิ่นชั่วคราวเพิ่มสูงขึ้นจากประเทศกัมพูชา ประชาชนจากจังหวัดปอยเปต ย้ายถิ่นเข้ามายังประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เพราะเกิดจากมูลเหตุที่สำคัญ ดังนี้

(1) สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคม ของเด็กและหญิงที่ถูกค้า พบว่า เด็กเป็นกลุ่มที่เสี่ยงที่สุดของการถูกค้า หรือล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี เด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ครอบครัวที่มีผู้ปกครองเดี่ยว หรือครอบครัวที่มีหนี้สินมาก ขาดทางเลือกทางด้านอาชีพและเข้าไม่ถึงการบริการสาธารณะ และเด็กๆ ตามแนวชายแดน เด็กจากชนกลุ่มน้อย และชาวเขา ซึ่งเด็กเหล่านี้ต่างถูกซื้อมาจากต่างประเทศ และเป็นคนที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายของไทยและทำให้เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่เสี่ยงต่อการหาประโยชน์จากแรงงานอย่างไม่เป็นธรรม โดยที่เด็กเหล่านี้ล้วนเป็นจุดเปราะบางต่อการถูกค้าทั้งสิ้น

(2) ปัจจัยผลัก และปัจจัยดึง พบว่า มีปัจจัยหลายประการเช่น ปัจจัยจากความยากจนครอบครัว และชุมชนที่แตกสลายลง ปัจจัยผลักจากการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ แบบแผนจารีตประเพณีด้านลบ ระบบการค้าที่เอารัดเอาเปรียบมากเกินไป ความเสื่อมลงในด้านต่างๆ การฉ้อราษฎร์บังหลวง และสงครามความยากจนเป็นปัญหาหลักทำให้เด็ก ตามแนวชายแดนของประเทศไทยไหลทะลักเพื่อเป็นแรงงานที่ขายบริการทางเพศ ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาวนา แรงงานย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารแสดงตน ผู้คนที่ไม่มีถิ่นอยู่

บุคคลที่อยู่ในค่ายอพยพ บุคคลเหล่านี้อยู่ในสถานภาพที่อ่อนแอยิ่ง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้าประเวณีไดดึงดูดเด็ก และหญิงจากครอบครัวยากจน การไม่มีงานทำ รายได้ที่น้อยจากอาชีพอื่นๆ ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เข้มข้นในการผลักดันความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในประเทศไทย และต้องการมีชีวิตที่ดีกว่าได้ผลักดันผู้คนตามแนวชายแดนเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อหางานทำ

(3) การค้าหญิงและเด็กเกิดขึ้นได้อย่างไร และโดยใคร พบว่า การค้าหญิงและเด็กในปัจจุบันมีการจัดการอย่างดี รวมทั้งเครือข่ายที่ให้ผลตอบแทนอย่างงดงาม เฉพาะอย่างยิ่งในรายที่ซื้อมาเพื่อการค้าประเวณี มีตัวแสดงหลายคนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดหาหญิง ผู้ประสานงาน (ย่อย) เอเย่นต์ ผู้จัดการทิป ตำรวจที่มีอำนาจ พ่อแม่ และสำนักงานจัดหางาน เนื่องจากความเติบโตและแพร่หลายของอินเตอร์เน็ต ได้เกิดปรากฏการณ์รูปแบบใหม่ของการค้าเด็กขึ้นในประเทศไทย โดยมีการจัดการขายหญิงไทยผ่านอินเตอร์เน็ต

ที่ผ่านมาเด็กที่ถูกค้า จะมาจากการถูกล่อลวง ถูกซื้อตัวมา การบีบบังคับ หรือการลักพาเพื่อมาเป็นโสเภณี โดยเอเย่นต์หรือผู้ปกครอง แต่ในปัจจุบันนี้ จากผลการศึกษาได้พบว่าผู้หญิงไทยส่วนใหญ่กลายมาเป็นแรงงานที่ขายบริการทางเพศโดยความสมัครใจแต่ก็ยังมีข้อจำกัดอีกมาก เด็กสาวและหญิงไทยจำนวนมากต่างทราบว่ามีความยากลำบาก ในการเดินทางไปค้าประเวณียังต่างประเทศ แต่ก็ยังมีเด็กสาวและหญิงสาวอีกจำนวนมากมีความประสงค์ที่จะทำเช่นนั้น เด็กและหญิงที่ถูกซื้อโดยเอเย่นต์ จะถูกเอเย่นต์ซื้อต่อไปอีกครั้งด้วยเงินจำนวนมากเพื่อให้คุ้มกับเงินที่จ่ายไปในเรื่องของค่าเดินทาง เด็กและหญิงเหล่านั้นจะกลายเป็นเสมือนทาสจนกว่าจะปลดปล่อยตนเองด้วยการคืนเงินที่เป็นหนี้ให้หมดก่อน เอเย่นต์หรือผู้ที่นำพาหญิงมามักจะเคยเป็นแรงงานที่เคยขายบริการในต่างแดนมาก่อน พวกเขามักจะรู้จักกันกับเหยื่อ และเอเย่นต์จะเข้าไปถึงในหมู่บ้านในชนบท

จำนวนของผู้ย้ายถิ่นจากแนวชายแดนได้เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการเปิดชายแดนและกระแสของโลกาภิวัฒน์ พื้นที่ในชนบทในอดีตได้รับอิทธิจากกระแสสังคมและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตแบบจารีต และเป็นเหตุให้ชุมชนแออัดลง ทำให้เกิดปัญหาของการค้าเด็ก การพัฒนาด้านคมนาคม มีถนนหลายสายได้สร้างขึ้นอย่างดีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมีการค้าเด็กผ่านเส้นทางเหล่านี้และเป็นที่รู้จักดีในแต่ละจุดผ่านแดนที่ใช้เป็นหนทางเข้าสู่ประเทศไทย ตัวเลขของหญิงและเด็กต่างชาติที่ถูกค้าเพื่อเข้ามาเป็นโสเภณีในประเทศไทยมากที่สุดคือ ชาวพม่า ตามด้วยเด็กและหญิงชาวจีนมาจากมณฑลยูนนาน และลาว

13) มูลนิธิผู้หญิง, 2546 ได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ***"การแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก"*** พบว่า มีความคืบหน้าของการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ในการแก้ไขระดับบุคคลโดยการให้ทุนการศึกษา สามารถแก้ปัญหาเรื่องการตกเขียวในพื้นที่ที่เคยมีความเสี่ยงสูงให้เบาบางลงได้ การรณรงค์สร้างความเข้าใจ และการให้ทุนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของท้องถิ่นบางแห่ง ที่เคยยอมรับการค้าประเวณีมาเป็นการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้เด็กแม้จะมิสามารถป้องกันการย้ายถิ่นของเยาวชนได้ แต่ก็ได้ช่วยให้มีรายได้ตอบสนองความต้องการเฉพาะหน้าของครอบครัว ได้ในระดับหนึ่ง นโยบายระดับชาติส่งผลให้มีการ

ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี และการค้าหญิงและเด็กที่ให้การคุ้มครองช่วยเหลือทั้งหญิงและเด็กไทย และต่างชาติ มีการพัฒนาระบบให้ความช่วยเหลือในแบบ สหวิชาชีพแก่เด็กรวมทั้งมีการตั้งกลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขึ้นในระดับชาติและระดับจังหวัด ที่มีกฎหมายรองรับ (พ.ร.บ. พ.ศ. 2539)

แม้ว่าจะได้มีความพยายามในการแก้ไขป้องกันปัญหาโสเภณีเด็ก แต่ก็ยังพบว่ามีเด็กเข้าสู่กระบวนการการค้าประเวณีอยู่ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กได้มีความหลากหลายและทวีความรุนแรงมากขึ้น ค่านิยมในการบริโภคทางวัตถุได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนไทยทั้งหญิงและชายเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี ดังนั้นการดำเนินมาตรการป้องกัน โดยการสร้างโอกาสทางการศึกษา และสร้างอาชีพที่ผ่านมา จึงไม่สามารถสกัดกั้นมิให้เด็กเข้าสู่กระบวนการการค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากยังไม่มีการบูรณาการความรู้ในการป้องกันการค้าหญิงและเด็กเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับรวมถึงชุมชน และโรงเรียนที่ยังขาดความตระหนัก และขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุ้มครองการเอาเปรียบทางเพศ ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กเข้าสู่การค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ผ่านมุ่งเน้นไปที่ตัวเด็กและครอบครัว แต่มิได้จัดการแก้ไขกับปัญหาทางโครงสร้าง เช่น การกระจายรายได้ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้แนวทางการปราบปรามยังมิได้จัดการอย่างจริงจัง กับผู้แสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก เช่น เจ้าของสถานบริการ ผู้ใช้บริการทางเพศจากเด็กและกระบวนการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความต้องการใช้เด็กในกระบวนการค้าประเวณี

13) สุภางค์ จันทวานิช, 2547 ได้รายงานผลการวิจัย ***"เกี่ยวกับการล่อลวงหญิงและเด็กต่างชาติในประเทศไทย"*** ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การล่อลวงเด็กจากจีนต้อง ผู้ถูกล่อลวงมักเป็นหญิงอายุ 18-20 ปีเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ในมณฑลยูนนาน ในช่วงต้นเป็นการหลอกบอกว่าให้มาเที่ยวชายแดนและข้ามไปพม่า ไทย แล้วกลับบ้านได้ภายในวันเดียว หรือ 2-3 วัน พอถึงประเทศไทยที่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กลับถูกนำมาขายที่สถานบริการทางเพศในแม่สาย และมีเครือข่ายพาลงไปจนถึงกรุงเทพฯ และหาดใหญ่ต่อมาภายหลังการถูกหลอกมีน้อยลง โดยหญิงส่วนหนึ่งตัดสินใจเดินทางมาค้าบริการทางเพศโดยมีนายหน้าเป็นผู้ช่วยเหลือ ลักษณะล่อลวงจึงเป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ อย่างไรก็ตามหญิงที่ถูกหลอกมา มักมีการศึกษาน้อยหรือไม่มีเลยอยู่ในชนบทห่างไกลและครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การล่อลวงหญิงและเด็กจากประเทศพม่า อาศัยเครือข่ายร่วมมือกันระหว่างนายหน้าชาวพม่าและชาวไทย ในพม่านายหน้าจะไม่ใช่ผู้ล่อลวงโดยตรง แต่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจจะเดินทางไปประเทศไทย อาจเป็นญาติหรือเพื่อนบ้านและส่วนใหญ่ ก็ไม่ได้ค่าตอบแทนจากการให้ข้อมูลมีนายหน้าที่รับหางานในประเทศไทยให้ทำและจัดการให้ผู้ใช้บริการเดินทางข้ามพรมแดนจนมาถึงนายหน้าฝ่ายไทยรับตัวไปส่วนใหญ่แล้วบริการในพม่ามักเป็นบริการลักลอบขนมนุษย์ข้ามพรมแดนมากกว่า เมื่อเข้ามาแล้วจึงเริ่มเข้าสู่กระบวนการล่อลวงในประเทศไทย ผู้ถูกล่อลวงเดินทางมาด้วยความสมัครใจ แต่ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในประเทศไทยในการทำงาน

ในด้านหลักสามด่านระหว่างพม่ากับไทย ด่านระนองมีการล่อลวงชาวพม่ามาทำงานประมงมากที่สุด ด่านแม่สายล่อลวงมาค้าบริการทางเพศมากที่สุด ด่านแม่สอดถูกบังคับใช้แรงงานมากที่สุด

การล่อลวงหญิงและเด็กจากลาว มีลักษณะเช่นเดียวกับพม่า ประชาชนลาวจำนวนไม่น้อยต้องการเดินทางมาทำงานในประเทศไทย และอาศัยเครือข่ายการล่อลวงมนุษย์ข้ามชาติอำนวยความสะดวกให้เข้าประเทศไทย และได้งานทำ ผู้ถูกล่อลวงเริ่มต้นมาทำงานด้วยความสมัครใจ เครือข่ายนายหน้าในลาวแทบจะไม่มี เดินทางมาถึงชายแดนลาวไทย คนเหล่านี้สามารถหาทางข้ามแม่น้ำโขงมาได้โดยง่าย ที่ฝั่งไทยจะเริ่มมีขบวนการค้ามนุษย์ปฏิบัติตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคาย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากงานวิจัยและงานเขียนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนี้ ยังมีบทความและเอกสารประกอบในลักษณะอื่นๆ รวมถึงตำรา หนังสือและบทความต่างประเทศที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยครั้งนี้ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปเรียบเรียงไว้ในบรรณานุกรม ซึ่งแนบท้ายรายงานฉบับนี้แล้ว ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการสืบค้นแหล่งข้อมูลต่อไป

3.7 กรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ ความยากจน และแนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และทบทวนวรรณกรรมในประเด็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ทำให้ทราบถึงปัจจัยภายนอกต่างๆที่เกี่ยวข้องและเป็นผลทำให้หญิงและเด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ในขณะที่การศึกษาทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม แนวคิดปัจจัยทางสังคมจิตใจและสภาวะแวดล้อม ทำให้ทราบถึงธรรมชาติของมนุษย์ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งล้วนต้องมีเหตุปัจจัยบางอย่างเป็นตัวผลักทำให้ตัดสินใจหรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมา นอกจากนี้ การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังยังทำให้ทราบถึงความต้องการและความตั้งใจของหญิงและเด็กที่มีต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งผลที่ได้มาสามารถนำไปประกอบเป็นข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับนี้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าผ่านข้อมูลทางเอกสารในลักษณะของงานเขียนและสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆตามที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์และเกิดความเข้าใจในความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง *"การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก(Family Attitudes and Behaviors of Victims Affecting Trafficking in Human, especially Women and Children)"* ซึ่งเป็นหัวข้อวิจัยในครั้งนี้ อนึ่ง ผู้วิจัยได้ตระหนักเป็นอย่างดีว่าปัญหาการค้าหญิงและเด็ก อาจมีได้ทั้งในลักษณะของการค้าแรงงานทาส การกดขี่แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม การบังคับให้ขอทาน และการค้าบริการทางเพศ เป็นต้น แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องที่เกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงาน โดยเฉพาะระยะเวลาในการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ประกอบกับข้อจำกัดเกี่ยวกับกำลังพลและงบประมาณในการดำเนินงานศึกษาวิจัย จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีข้อจำกัด

เกี่ยวกับประเด็นของกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา โดยคณะผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาได้ทุกกลุ่มประชากร แม้จะได้มีการจำกัดกลุ่มประชากรในเบื้องต้นให้ทำการสำรวจเฉพาะประชากรหญิงและเด็กเท่านั้นก็ตาม ด้วยเหตุนี้ เมื่อคณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในส่วนเอกสารต่างๆในเบื้องต้นแล้ว ทำให้คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงและเด็ก
2. ศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็ก โดยในกลุ่มของเด็กจะศึกษาทั้งกรณีที่สมัครใจและไม่สมัครใจ ส่วนกลุ่มหญิง เนื่องจากการเข้าถึงกลุ่มหญิงที่ไม่สมัครใจกระทำได้ยากหรือไม่อาจทราบได้ด้วยข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว หรือเพราะมีการปกปิดข้อมูล ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงมุ่งศึกษาในกรณีของสถานค้าบริการทางเพศหรือแหล่งค้าบริการทางเพศเป็นสำคัญ ภายใต้กรอบความคิดที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเอกสารว่า การค้าบริการทางเพศในสถานบริการหรือแหล่งที่มีการค้าบริการทางเพศเป็นปกติวิสัยน่าจะมีกลุ่มของหญิงที่ค้าบริการทางเพศโดยไม่สมัครใจปะปนอยู่ด้วย และแม้หญิงเหล่านั้นจะกระทำโดยสมัครใจ หากแต่ คณะผู้วิจัยเห็นตรงกับแนวคิดทางวิชาการในฝ่ายที่มองว่าการค้าบริการทางเพศในสถานบริการ (มีเอเย่นต์) สมควรถือว่าเป็นการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่งเช่นกัน เนื่องจากเป็นการกระทำทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั่นเอง[181]
3. กำหนดพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายโดยอาศัยความรู้ที่ได้จากข้อมูลเอกสารตามที่ได้ศึกษามาในเบื้องต้น
4. จัดทำแผนการดำเนินงานโดยละเอียด
5. จัดทำเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
6. ทำการทดสอบเครื่องมือก่อนการปฏิบัติงานจริง

➢➢➢➢➢

[181] โปรดดูคำอธิบายในหัวข้อ 2.2 เรื่อง "ขอบเขตและแนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์" ตั้งแต่ หน้า 25 – 32 และ หัวข้อ 2.2.3 เรื่อง "ความหมายของการค้ามนุษย์" ตั้งแต่ หน้า 42 - 50 โดยเฉพาะกฎหมายของประเทศโคลัมเบีย ยูเครน โปแลนด์และกฎหมายในประเทศไทย (หน้า 48 - 49)

บทที่ 4

แผนการดำเนินงานและระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในกรอบของการทำงาน คณะผู้วิจัยได้นำความรู้พื้นฐานในทางทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญมาประยุกต์ใช้ในการพิจารณากำหนดทิศทางในการดำเนินการวิจัยและตั้งสมมุติฐานด้วย นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้กำหนดวิธีการทำงาน การคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการสำรวจภาคสนาม การออกแบบงานวิจัย การจัดทำเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการจัดเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิเช่น การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะผู้วิจัยและทีมงานผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความชัดเจน การกำหนดข้อควรปฏิบัติในการลงพื้นที่โดยเน้นเกี่ยวกับจริยธรรมในการทำงานภาคสนาม โดยเฉพาะการคำนึงถึง *"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"* ของผู้ให้ข้อมูล ผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมสัมมนาย่อยทุกคน เป็นต้น

อนึ่ง เพื่อให้การอธิบายแผนการดำเนินงานและระเบียบวิธีวิจัยเป็นไปอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยใคร่ขอแยกกล่าวตามหัวข้อ โดยมีลำดับดังต่อไปนี้

4.1 สมมุติฐานของงานวิจัย

จากการศึกษาเบื้องต้นผ่านข้อมูลเอกสาร (Documentary) และแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมถึงการติดตามสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนแล้ว[182] ทำให้ได้ข้อสรุปว่า ในอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กจะมีการกระจายตัวอยู่ในทุกกลุ่มชน ไม่ว่าจะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับใด และไม่ปรากฏถึงลักษณะโดยเฉพาะเจาะจงของทัศนคติและพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อย่างชัดเจน แต่กระนั้นก็ตาม รายงานการศึกษาหลายฉบับต่างเห็นตรงกันว่า ปัญหาความยากจน ปัญหาการขาดการศึกษาที่เพียงพอ (ต่ำกว่าภาคบังคับ) ปัญหาสภาพแวดล้อมที่แออัดและเต็มไปด้วยสิ่งเร้า ปัญหาของทัศนคติและความเชื่อผิดๆเกี่ยวกับความกตัญญูหรือการทดแทนคุณบุพการี ปัญหา

[182] อาทิเช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร (คุณพลอย) ประจำมูลนิธิเพื่อนหญิง (ภาคเหนือ-เชียงใหม่)เมื่อประมาณเดือน เมษายน 2549, ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดหาหญิงไปทำงานต่างประเทศ (ไม่ขอเปิดเผยชื่อ) ณ. จุดตรวจคนเข้าเมือง สนามบินดอนเมือง เมื่อเดือน มีนาคม 2549, ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณสุรางค์ จันทร์แย้ม หัวหน้าศูนย์ Empower (ในขณะนั้น) เมื่อประมาณต้นปี 2549 และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ประจำมูลนิธิบ้านครูน้อย (ไม่ขอเปิดเผยชื่อ) เมื่อปลายปี 2548 เป็นต้น

ครอบครัวแตกแยก รวมถึงปัญหาการติดสารเสพติดชนิดต่างๆ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ที่ตกอยู่ในวงล้อมของปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยที่กล่าวมานี้มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ได้ง่ายกว่าบุคคลในกลุ่มอื่น นอกจากนี้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันสูงและความไม่รู้จักพอเพียง หรือแนวคิดทางสังคมที่เน้นคุณค่าทางวัตถุ หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รวมถึงนโยบายภาครัฐที่ละเลยการแก้ปัญหาชนชั้นรากหญ้าอย่างถูกต้องเหมาะสม ล้วนแต่เป็นสาเหตุประการหนึ่ง ที่นำไปสู่ข้อสังเกตเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของบุคคลที่ง่ายต่อการตกเป็นกลุ่มเสี่ยงในฐานะเหยื่อของการค้ามนุษย์ในอดีต

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในเชิงมหภาค ทำให้เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของกระแสโลกทั้งในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร หรือค่านิยมที่เน้นระบบบริโภคนิยมหรือระบบทุนนิยมในปัจจุบัน ได้กลายเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญในการทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมในชุมชนและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีทัศนคติและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ทั้งนี้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวน่าจะส่งผลกระทบต่อปัญหาการค้ามนุษย์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติเกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงด้วยแล้ว ยิ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าว อันจะทำให้ปัญหาการค้าหญิงและเด็กทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ *"ทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก"* จึงควรจะเริ่มจากการตั้งสมมุติฐานหลักว่า *"ปัญหาความยากจนและระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเป็นตัวแปรสำคัญและเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบัน"* ทั้งนี้ ภายใต้กรอบความคิดหลัก 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาค่านิยมเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย การบริโภคนิยม หรือทัศนคติและพฤติกรรมที่ชื่นชอบในแนวคิดวัตถุนิยมหรือทุนนิยม เป็นทัศนคติและพฤติกรรมสำคัญที่สุดที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบัน
2. ปัญหาความยากจน ปัญหาภาระหนี้สิน หรือปัญหาครอบครัวแตกแยก เมื่อประกอบกับการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปัญหาการค้ามนุษย์ ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบัน
3. ทัศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องการตอบแทนบุญคุณบิดามารดาหรือการแสดงความกตัญญูโดยการยอมขายตัว ส่งผลต่อทัศนคติที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในปัจจุบัน

4.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานดังกล่าว เป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบถึงแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมในอดีตกับปัจจุบัน จึงได้มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากงานเขียนในอดีตที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวและข้อมูลสถิติพื้นฐานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ[183] แล้วจึงนำมาประมวลเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา โดยดูจากปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะได้ทำการสำรวจข้อมูลภาคสนามเพื่อทดสอบสมมุติฐานในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 4 ภาค หรือ 8 จังหวัด (รวมกรุงเทพฯ) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดพื้นที่เป้าหมายดังนี้

1. เป็นพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่มีปัญหาความยากจน และมีปัญหาภาระหนี้สินมากอย่างเห็นได้ชัด
2. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีสัดส่วนของส่วนต่างของรายได้และรายจ่ายต่อครอบครัวต่ำ
3. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีปัญหาการขาดการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ หรือไม่เห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ
4. เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างมาก
5. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีค่านิยมวัตถุนิยม หรือทุนนิยมและมีการแข่งขันในทางฟุ่มเฟือยอย่างเห็นได้ชัด[184]

---

[183] สำนักงานสถิติแห่งชาติ, "รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนระดับจังหวัด พ.ศ.2547, ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ http.//www.nso.go.th เดือน กุมภาพันธ์ 2549

[184] อาทิเช่น ข่าวเรื่อง "ผลวิจัยวัยรุ่นเชียงรายใช้จ่ายฟุ่มเฟือย" ในหนังสือพิมพ์ มติชน วันพฤหัสบดี ที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มรภ. เชียงราย ได้วิจัยเชิงสำรวจพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของเยาวชน อายุระหว่าง 15-18 ปี ในเขต จ.เชียงราย จำนวน 240 คน ในช่วงปิดภาคเรียนที่ผ่านมา พบว่ามีเรื่องที่น่าสนใจซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมบางอย่างของเยาวชน และวัยรุ่นในยุคปัจจุบันได้อย่างชัดเจนในหลายเรื่อง ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ พบว่าช่วงปิดภาคเรียน เด็กจะใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ทำงาน ชอบเล่นเกม ดูโทรทัศน์ เที่ยวบ้านเพื่อน และเข้าร้านอินเตอร์เน็ต เป็นอันดับต้นๆ ส่วนการอ่านหนังสือ และเข้าร้านหนังสือมีน้อยมาก ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวจะเป็นข้อคิดสำหรับผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขต่อไป สำหรับผลวิจัยสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้ 1. พฤติกรรมการทำงานเพื่อหารายได้ในระหว่างปิดภาคเรียน พบว่า ไม่ทำงาน 92.7% และทำงาน 8.3% 2.เมื่อถามถึงกิจกรรมที่ทำเป็นประจำในระหว่างปิดภาคเรียน พบว่า อันดับ 1 ดูโทรทัศน์/ เล่นเกม 45.3% อันดับ 2 เที่ยวกับเพื่อน 27.7% อันดับ 3 กวดวิชา 14.6% อันดับ 4 อ่านหนังสือ 8.5% และอันดับ 5 ออกกำลังกาย 4.1% 3.ส่วนสถานที่ที่มักไปบ่อยที่สุดในระหว่างปิดภาคเรียน พบว่า อันดับ 1 บ้านเพื่อน 41% อันดับ 2 ร้านอินเตอร์เน็ต 34.7% อันดับ 3 ห้างสรรพสินค้า 10.6% อันดับ 4 ร้านหนังสือ 5.8% และอันดับ 5 สวนสาธารณะ 2.2% และ 4.สำหรับค่าใช้จ่ายที่ใช้เมื่อเทียบกับช่วงเปิดภาคเรียน พบว่า ใช้มากกว่าเดิม 75.1% ใช้เท่าเดิม 18.9% และใช้น้อยกว่าเดิม 6%

อนึ่ง จากหลักเกณฑ์ข้างต้นที่กล่าวมานี้ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ที่จัดรวบรวมโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ทำให้ได้พื้นที่เป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 7 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพฯ) ดังปรากฏในตารางที่จัดแสดงไว้ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจังหวัดที่เป็นกรณีศึกษาและจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

ภาค	จังหวัด	วิธีการวิจัย		
		ประชุมกลุ่มย่อย (ครั้ง)	แบบสอบถามเชิงคุณภาพ (คน)	แบบสอบถามเชิงปริมาณ (คน)
กลางและกรุงเทพฯ	กทม.	1	10	300
	ชลบุรี / สระแก้ว		20	200
เหนือ	เชียงราย /	1	10	100
	แม่ฮ่องสอน		10	100
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด /	1	10	100
	อุบลราชธานี		10	100
ใต้	สงขลา	1	10	100
			-	-
รวม		**4**	**80**	**1,000**

ทั้งนี้ เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายได้อาศัยข้อมูลประกอบกันหลายด้าน ซึ่งพอสรุปได้ตามลำดับดังนี้

1. **รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรี**

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง[185] ประชากรมีจำนวนมากถึง 1,079,500 คน ซึ่งสูงที่สุดในภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯและปริมณฑล) ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีค่อนข้างดี ประชากรมีรายได้และรายจ่ายสูง (22,280 บาทสำหรับรายได้ และ 15,614 บาท สำหรับรายจ่าย) และที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ประชากรของจังหวัดนี้มีหนี้สินเฉลี่ยในปี 2547 ต่อครอบครัวสูงถึง 440,115 บาทต่อครอบครัว ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุดของพื้นที่ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพฯและปริมณฑล)[186] นอกจากนี้ ยังพบว่า

[185] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/1453, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรี.

[186] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

มีการเคลื่อนย้ายของประชากรจากทุกภูมิภาคและต่างประเทศเข้ามาในจังหวัดชลบุรี ส่งผลให้เกิดประชากรแฝง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีเด็กเร่ร่อน ขอทาน ที่เป็นคนไทยและต่างด้าว และบุคคลเหล่านี้มักถูกแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การล่วงละเมิดทางเพศพร้อมทั้งถ่ายภาพ และยังพบว่ามีสตรีที่สมัครใจและไม่สมัครใจเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศด้วย

2. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง[187] โดยมีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชา มีประชากรอยู่ในระดับกลาง คือ 524,900 คน[188] ประชากรเดินทางเข้าออกจากจุดผ่านแดน รวมทั้งช่องทางอื่นๆที่ลักลอบผ่านเข้าออกโดยผิดกฎหมายจำนวนมาก เพื่อเข้ามาทำงานในตลาดโรงเกลือ ส่วนใหญ่เป็นเด็กเร่ร่อน ขอทาน รับจ้างขนของและทำงานบริการ ยากต่อการดูแล ทำให้มีผู้หาประโยชน์จากผู้ต้องการหางานทำก่อให้เกิดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและสตรี

3. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายมีสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่มีความรุนแรง มีสถานะเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์[189] เนื่องจากเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างขวาง แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ประชากรกระจายตัว มีรอยต่อติดกับชายแดนประเทศพม่า ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2547 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,920 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่รายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 8,428 บาทต่อครัวเรือน ทำให้ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายเท่ากับ 492 บาทต่อครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนต่างที่ไม่มากนัก นอกจากนี้ ภาวะหนี้สินต่อครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 150,345 บาทต่อครัวเรือน[190] ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดการค้าประเวณีของหญิงและเด็กมากขึ้น

4. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจาก จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ มีสถานะเป็นทั้งต้นทาง และทางผ่าน ของคนต่างด้าวที่เข้ามาสู่ประเทศไทยเพื่อมาทำงาน และปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น[191] นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประชากรมี

---

[187] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/936, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดสระแก้ว

[188] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

[189] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/1105, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย

[190] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183.

[191] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/12532, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ส่วนต่างรายได้และรายจ่ายต่อครัวเรือนในปี พ.ศ. 2547 ต่ำ กล่าวคือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,676 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่รายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 7,682 บาทต่อครัวเรือน ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายเท่ากับ 994 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก[192] ประกอบกับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ทำให้การค้าประเวณีมีจำนวนสูงขึ้น

5. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดมีสถานะเป็นจังหวัดต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ แต่ความรุนแรงยังไม่เท่ากับพื้นที่อื่น มีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เนื่องจากมีจำนวนประชากรสูงถึง 1,297,400 คน[193] มีผู้หญิงถูกล่อลวงไปทำงานต่างประเทศ และถูกบังคับให้ค้าบริการทางเพศในภายหลัง นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้หญิงในจังหวัดแต่งงานกับชาวต่างชาติจำนวนมาก นักเรียน นักศึกษามีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีค่านิยมทางวัตถุ[194] ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกชักชวนไปประกอบอาชีพไม่เหมาะสม หรือเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนของส่วนต่างรายได้ และรายจ่ายโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 ต่ำอีกด้วย กล่าวคือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 9,817 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 9,282 บาทต่อครัวเรือน ส่วนต่างเท่ากับ 535 บาท ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก อีกทั้งยังไม่มีสถิติหรือการจัดเก็บข้อมูลในเชิงลึกในเรื่องการค้ามนุษย์ จึงควรจัดทำฐานข้อมูลและศึกษาวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ต่อไป

6. **รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี**

สภาพปัญหาการค้ามนุษย์ในจังหวัดอุบลราชธานียังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน แต่มีปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ได้ กล่าวคือ มีจำนวนประชากรสูงเป็นลำดับที่ 3 รองจากนครราชสีมา และขอนแก่น โดยประชากรที่มีเท่ากับ 1,756,600 คน[195] ประเด็นปัญหาได้แก่ การลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว การค้าประเวณี ยาเสพติดตามแนวชายแดน สถานบันเทิงเริงรมย์แนวชายแดน และด้านเศรษฐกิจ[196]

7. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย มีความเจริญทางด้านการค้า การคมนาคม และเป็นแหล่งรวมของสถานบันเทิง ส่งผลให้มีคนเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก โดยมีเด็กและสตรี

---

[192] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

[193] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

[194] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/1412, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด

[195] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

[196] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/7441, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนหนึ่งถูกพามาค้าประเวณี ทั้งยังเป็นทางผ่านในการส่งต่อไปยังประเทศมาเลเซีย ในปี 2549 มีเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ได้รับความช่วยเหลือ จำนวน 38 ราย[197] แต่แม้ว่าสงขลาจะมีความเจริญในทางเศรษฐกิจการค้าแต่ประชากรในพื้นที่กลับมีสัดส่วนส่วนต่างของรายได้และรายจ่ายที่ต่ำมากคือ 743 บาท (รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 15,481 บาทต่อครัวเรือน รายจ่ายเฉลี่ย 14,738 บาท ต่อครัวเรือน[198] ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดการค้าประเวณีของหญิงและเด็กมากขึ้น

อนึ่ง ในประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์ช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษาในเบื้องต้นทำให้ได้ข้อสรุปว่าเหยื่อของการค้ามนุษย์มีอยู่ในเกือบทุกช่วงอายุ กล่าวคือ ตั้งแต่เด็กแรกเกิดโดยอาจถูกนำไปค้าเพื่อประกอบการเร่ร่อนขอทาน เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะที่เป็นเพศหญิงมักถูกล่อลวงไปเพื่อใช้แรงงานเยี่ยงทาสและค้าประเวณี ส่วนหญิงและชายในวัยทำงานก็อาจตกเป็นเหยื่อในการบังคับค้าประเวณีหรือใช้แรงงานในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้ บุคคลผู้พ้นจากวัยทำงานและผู้สูงอายุ แม้จะมิใคร่พบว่าตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยตรงเท่าใดนัก หากแต่บุคคลเหล่านี้อาจมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้ใกล้ชิดในการชักนำหรือสนับสนุนให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเข้าสู่วงโคจรของการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้กำหนดกรอบการทำงานไว้เฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก โดยเน้นไปที่ปัญหาการค้าบริการทางเพศ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้ให้มากที่สุด คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายไว้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเหยื่อและครอบครัวของ ผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่าการเข้าถึงประชากรเป้าหมายในแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียมกันอาจกระทำได้ยาก ทั้งนี้ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. การที่จะระบุได้ว่าประชากรในกลุ่มใดเป็นเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อในการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่ยากแก่การสืบทราบ อีกทั้งยังมีความละเอียดอ่อนในการสอบถาม เพราะผู้เป็นเหยื่อและครอบครัวอาจไม่แสดงตัว หรือไม่ประสงค์จะแสดงฐานะที่แท้จริงของตนเองด้วยเหตุผลส่วนตัวบางประการ หรือในบางกรณีผู้ตกเป็นเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อเองไม่แน่ใจหรือไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ตนกระทำอยู่หรือเป็นผู้ถูกกระทำอาจเป็นการค้ามนุษย์ในรูปแบบหนึ่ง

2. การจะทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อในเชิงลึกดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในท้องที่ที่รู้และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลดังกล่าวได้โดยตรง ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะปิดกั้นบุคคลภายนอกไม่ให้เข้าถึงตัวกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมามีกลุ่มคนหรือหน่วยงานที่ทำงานวิจัยในเรื่องของการค้าประเวณีทั้งในกลุ่มสตรีและเด็กจำนวนมาก ซึ่งบางกลุ่มพยายามถามข้อมูลเชิงลึกโดยไม่สนใจกลุ่มเป้าหมาย เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลวิจัยเท่านั้น ก่อให้เกิดความบอบช้ำทางด้านจิตใจกับกลุ่มเป้าหมายมาก ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทำได้ยากขึ้น

[197] ข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, ที่ พม. 0207/12048, เรื่อง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา

[198] ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 183

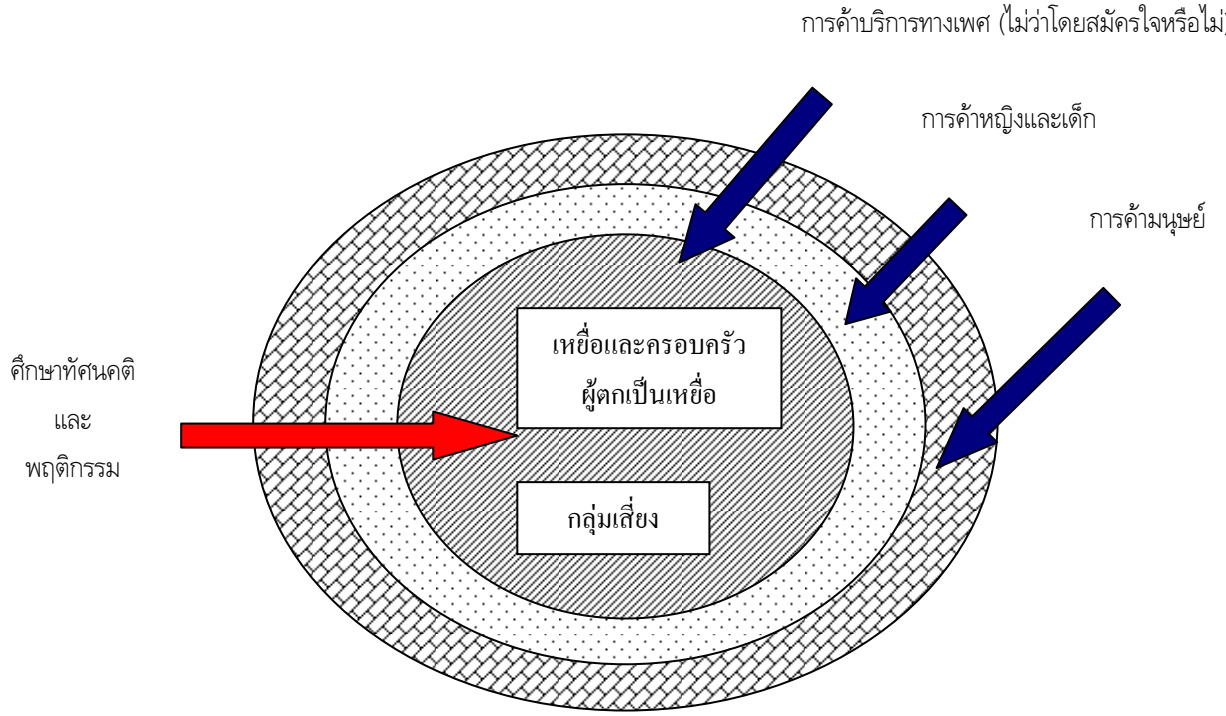
ไปอีก นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลา โดยเฉพาะในส่วนของการสำรวจภาคสนามค่อนข้างมาก ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการกำหนดประชากรตามข้อจำกัดที่มี

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงทำการกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย(ทั้งกลุ่มเหยื่อและครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง)เป็นสัดส่วนตามพื้นที่ และใช้การสุ่มแบบบังเอิญในการทำแบบสอบถาม โดยพยายามเลือกพื้นที่เป้าหมายที่คาดว่าจะมีกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มอยู่ เช่น สถานที่เที่ยวในช่วงกลางคืน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า จากประสบการณ์ในรายงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้คณะผู้วิจัยเชื่อว่าการเข้าถึงประชากรเป้าหมายที่อยู่ใน *"กลุ่มเสี่ยง"* ตามข้อกำหนดของงานวิจัยนี้ น่าจะสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น

ดังนั้น การสำรวจประชากรเป้าหมายในครั้งนี้ จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยอาศัยลักษณะของพื้นที่เป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในสมมุติฐานประกอบกับการสอบถามจากแหล่งข่าวในท้องถิ่นนั้นเป็นแนวทางสำคัญในการประมวลกลุ่มประชากรเป้าหมายที่สมควรจะดำเนินการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมในแต่ละจุดของพื้นที่นั้นอย่างคร่าวๆ รวมถึงประมวลสถานการณ์ทั่วไปในการเตรียมความพร้อมก่อนการลงพื้นที่ อาทิเช่น การเข้าถึงประชากรในจุดนั้นควรทำอย่างไร โดยวิธีใดและควรสอบถามหรือสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายในแต่ละจุดหรือแต่ละกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่นั้นเป็นจำนวนเท่าใด

อนึ่ง จากสมมุติฐานและกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ทำให้ได้ข้อสรุปของการวิจัยดังปรากฏตามแผนภาพข้างล่างนี้

4.3 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง "การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก" นี้ จะเป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ **การศึกษาเชิงคุณภาพ (**Qualitative Research) จะเป็นการศึกษาโดยการสำรวจเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การสัมภาษณ์หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของปัญหาดังกล่าว โดยในส่วนของการสัมภาษณ์นั้นจะเป็นการศึกษาในภาคสนามทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของต่างจังหวัดนั้น จะเป็นการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดที่มีแนวโน้มหรือประสบกับปัญหาดังกล่าวอยู่ อันได้แก่ จังหวัดที่เป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งคณะผู้วิจัยจะสุ่มสำรวจกระจายไปในภาคต่าง ๆ รวมสี่ภาค เป็นต้น นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยจะจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นและวิพากษ์ผลการศึกษาวิจัยขึ้นอีกด้วย

ในส่วนของ**การศึกษาเชิงปริมาณ** (Quantitative Research) นั้น จะเป็นการศึกษาโดยการใช้แบบสำรวจทัศนคติและความคิดเห็น (Questionnaire) จากกลุ่มประชากรเป้าหมาย อาทิเช่น ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อหรือกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลเอื้ออำนวยให้นำไปสู่การเข้าสู่วงจรดังกล่าว โดยสามารถสรุปวิธีการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

(1) ศึกษาวิจัยทางด้านเอกสารจากหนังสือ บทความ งานวิจัย รายงาน หรือการประชุมทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ และจัดทำรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report)

(2) ศึกษาวิจัยภาคสนาม และจัดทำรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report)

(3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยด้านเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม และจัดทำร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)

(4) จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อวิจารณ์รายงานการศึกษา 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่วไป ประมาณ 70 คน

(5) ปรับปรุงรายงานการศึกษาหลังจากที่ได้รับฟังความคิดเห็นจากการสัมมนาแล้วเสนอเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

4.4 ระยะเวลาการดำเนินงาน

การศึกษาวิจัยเรื่อง *"การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก"* นี้ มีระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้นจำนวน 8 เดือน โดยมีแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงระยะเวลาและแผนการดำเนินโครงการวิจัย

	กิจกรรม	ระยะเวลา (เดือน)							
		1 มี.ค.	2 เม.ย.	3 พ.ค.	4 มิ.ย.	5 ก.ค.	6 ส.ค.	7 ก.ย.	8 ต.ค.
1	ศึกษาเกี่ยวกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร	→							
2	ศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตลอดจนการเคลื่อนไหวของกระแสโลก ค่านิยม ทัศนคติของชุมชน (ศึกษาจากเอกสาร)	→							
3	จัดทำรายงานการวิจัยขั้นต้น (5 เล่ม)	→	→						
4	จัดทำแบบสำรวจทัศนคติ		→						
5	ศึกษาในพื้นที่ภาคสนาม (8 จังหวัด) โดยการสำรวจโดย - สำรวจเชิงปริมาณ (1,000 ชุด) - สำรวจเชิงคุณภาพ (80 คน) - จัดประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 4 ครั้ง		→	→	→				
6	สรุปผลการศึกษาวิจัยภาคสนามเบื้องต้น				→				
7	จัดทำรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) (5 เล่ม)				→	→			
8	วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม					→	→		
9	จัดทำร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) (5 เล่ม)						→	→	
10	จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อวิจารณ์รายงานผลการศึกษา (1 ครั้ง / ประมาณ 70 คน)							→	
11	ปรับปรุงแก้ไขร่างรายงาน							→	→
12	จัดทำรายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) (50เล่ม พร้อมแผ่นซีดีรอม จำนวน 50 ชุด)								→

4.5 การออกแบบงานวิจัยและเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศมักมีหญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อมากที่สุด นอกจากนี้ ยังเป็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับทัศนคติของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงต่อการมองว่า *"การค้าบริการทางเพศถือเป็นการค้ามนุษย์หรือไม่ อย่างไร"* เนื่องจาก มุมมองหรือแนวคิดในเรื่องนี้ ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในรากฐานของปัญหานี้อยู่ และด้วยวิธีคิดที่อาจต่างกันเช่นนี้ ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่อาจส่งผลต่อการค้าหญิงและเด็กในอนาคตได้

ด้วยเหตุนี้ ในการออกแบบเครื่องมือเพื่อสำรวจ *"ทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก"* จึงควรกระทำในลักษณะของการนำเสนอแบบทดสอบในรูปแบบของการกำหนดกรอบความคิดในระบบของตัวเลือก 3-5 ลำดับหรือมากกว่านั้น และเสริมด้วยคำตอบปลายเปิด ซึ่งสาเหตุที่ต้องออกแบบเครื่องมือในลักษณะเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดแบบสอบถามที่มีลักษณะเปิดกว้างเกินไป อาจทำให้การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากภาคสนามกระทำได้ด้วยความยากลำบาก เพราะการศึกษา *"ทัศนคติและพฤติกรรม"* ของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีรายละเอียดในข้อแตกต่างเกี่ยวกับมุมมองและแนวคิดค่อนข้างมากและหลากหลาย กอปรกับพื้นที่ในการสำรวจภาคสนามและจำนวนของประชากรเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้มีค่อนข้างมากและในบางพื้นที่กลุ่มประชากรมีปัญหาในด้านการรู้หนังสือ ซึ่งเป็นปัญหาต่อความเข้าใจในงานวิจัยอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันระยะเวลาในการดำเนินการมีไม่มากนัก ดังนั้น การวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้งอาจไม่สามารถกระทำได้ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการออกแบบเครื่องมือในส่วนของการสำรวจเชิงปริมาณ (1000 ชุด) จะได้กระทำในรูปแบบที่ค่อนข้างจำกัดดังกล่าว หากแต่ในส่วนของการสำรวจเชิงคุณภาพ (80 ชุด) คณะผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์ในเชิงลึก โดยการพูดคุยรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงโดยละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

อนึ่ง แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในงานวิจัยชิ้นนี้แบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในเชิงปริมาณ และแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดในการจัดทำเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.5.1 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

รูปแบบของแบบสอบถามในชุดนี้จะใช้กับประชากรทั้งสองกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีการแบ่งแยกออกเป็น 2 ชุดตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าการจะทราบได้อย่างแน่ชัดว่าผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายนั้น อยู่ในกลุ่มใด กล่าวคือ เป็นเหยื่อและ

ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ หรือเป็นกลุ่มเสี่ยงเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เนื่องจากเหตุผลข้อจำกัดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นแบบสอบถามจึงออกแบบให้มีคำถามที่ระบุความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายไว้ให้ผู้ตอบแบบเลือกตอบ การจำแนกกลุ่มเป้าหมายจากประชากรทั้งหมดจึงถูกจำแนกโดยผู้วิจัยเมื่อมีการประมวลผลข้อมูลแทน

อนึ่ง แบบสอบถามในเชิงปริมาณนี้มีการจัดแบ่งส่วนของคำถามออกเป็น 3 ส่วน[199] คือ

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ให้สัมภาษณ์

คำถามส่วนที่ 1 เป็นกลุ่มคำถามทั่วไป เนื่องจากเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งส่วนใหญ่จะระบุในสิ่งที่ต้องการทราบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เพื่อนำไปเป็นตัวแปรตามในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่างๆ อนึ่ง ในการจำแนกข้อมูลจะใช้แบบผสมผสาน กล่าวคือ บางข้อจะใช้ร้อยละ (%) ในการจำแนกข้อมูล ส่วนบางข้อจะใช้ค่าเฉลี่ย Minimum & Maximum ในการจำแนกข้อมูล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละข้อเป็นสำคัญ อันได้แก่

- เพศ
- อายุ
- อาชีพ
- รายได้และรายจ่ายต่อเดือน
- ภาระหนี้สิน
- ประเภทของหนี้สิน
- แหล่งที่มาของเงินกู้
- หนี้สินค้างชำระ
- สถานภาพสมรสของบิดามารดของผู้ตอบแบบ สอบถาม
- การมีชีวิตอยู่ของบิดาหรือมารดา
- จำนวนพี่น้อง
- สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม
- การมีบุตรและจำนวนบุตร
- จำนวนบุตรที่อยู่ระหว่างการศึกษา
- จำนวนบุตรที่ประกอบอาชีพแล้ว
- ระดับการศึกษาของบุตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

[199] โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำเครื่องมือในตอนท้ายของภาคผนวก ก. ท้ายรายงานวิจัยนี้

คำถามในส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่ถามเพื่อศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อหรือกลุ่มเสี่ยงที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก และเพื่อประกอบเป็นข้อมูลในการนำเสนอแนวทางในการป้องกัน ช่วยเหลือและเยียวยาปัญหาดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ วิธีการศึกษาจะใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะของการเชื่อมโยงความเข้าใจ โดยยึดเอาทัศนคติและพฤติกรรมของประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นตัวแปรหลักและอาศัยแนวทางในการตอบแบบสอบถามเป็นตัวแปรตาม ทั้งนี้ คณะวิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกกลุ่มประชากรเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเหยื่อและครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง โดยใช้คำถามใน ข้อ 10 เป็นตัวแบ่งกลุ่มประชากรเป้าหมาย สาเหตุที่ไม่ได้จัดทำเครื่องมือ (แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์) แยกออกเป็น 2 กลุ่มเนื่องจาก ในการลงพื้นที่ทีมวิจัยจะไม่สามารถทราบประเภทของกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนได้ เนื่องจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย(เหยื่อ/ครอบครัวเหยื่อ) มีความอ่อนไหวต่อการให้สัมภาษณ์ จึงไม่สามารถระบุตัวได้ชัดเจน และอาจไม่ได้คำตอบหรือได้คำตอบที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นจึงใช้การถามรวมและคำถามในลักษณะของเหตุการณ์สมมติ น่าจะช่วยให้เกิดความผ่อนคลายในการตอบแบบสอบถามและน่าจะส่งผลดีแก่ทีมงานภาคสนามมากกว่า อนึ่ง คำถามในส่วนนี้มีประเด็นที่กำหนดไว้ ดังนี้

- การศึกษาสูงสุดของผู้ให้ข้อมูล
- ความถี่ในการดื่มสุรา สูบบุหรี่หรือเสพยาเสพติด
- ใครเป็นผู้แนะนำให้เสพสิ่งเสพติดดังกล่าว
- ใช้คำถามในลักษณะของการสมมุติเหตุการณ์ เช่น สมมุติว่าสมาชิกในครอบครัวท่านเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ท่านจะช่วยเหลืออย่างไร ป้องกันอย่างไร หรือมีวิธีเยียวยาอย่างไร
- สอบถามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการค้าบริการทางเพศหรือผู้ค้าบริการทางเพศ
- สาเหตุที่เลือกประกอบอาชีพนี้
- บุคคลที่ชักนำให้ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ
- ระยะเวลาในการประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ หรือแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงหรือเลิกอาชีพดังกล่าว และการประกอบอาชีพในอดีตก่อนที่จะมาค้าบริการทางเพศ
- สอบถามความรู้สึก แนวคิดเมื่อตนเอง บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่แวดล้อมตนในชุมชนประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ หรือความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับผู้ค้าบริการทางเพศที่เป็นหญิงและเด็ก
- สอบถามความรู้สึก แนวคิด หรือแนวทางในการช่วยเหลือ เยียวยา หรือป้องกันปัญหาการค้าบริการทางเพศของเหยื่อ ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงว่ามีแนวโน้มเป็นเช่นไร เมื่อตนเองหรือผู้ใกล้ชิดประกอบอาชีพดังกล่าว

คำถามในส่วนที่ 3 เป็นการตรวจสอบความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยอาศัยแนวทางจากสมมุติฐาน

ของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยใช้วิธีการตั้งคำถามแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบภายใต้กรอบที่กำหนด และมีการกำหนดหัวข้อเป็น 3 หัวข้อดังนี้

หัวข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ให้สัมภาษณ์

หัวข้อที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้จ่ายของผู้ให้สัมภาษณ์

หัวข้อที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ทั้งนี้ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการตั้งคำถามเป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและอ้างอิงจากงานวิจัยต่างๆที่เคยมีมาในอดีต ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามทั้งสามหัวข้อในส่วนที่ 3 นี้ จะนำไปประกอบการอธิบายเพื่อตอบสมมุติฐานในงานวิจัยนี้ต่อไป อนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำถามในส่วนที่ 3 นี้ จึงขอแยกอธิบายถึงเจตนารมณ์ในการตั้งคำถามในแต่ละหัวข้อในภาพรวม ดังต่อไปนี้

หัวข้อที่ 1 เป็นการตั้งคำถามเพื่อประกอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของประชากรกลุ่มเป้าหมายกับแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ต่อไป โดยมีคำถามดังนี้

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
1	**ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาน้อย (ต่ำกว่าระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6)** - เป็นคำถามที่เคยมีการวิจัยเอาไว้แล้ว จึงนำมาถามเพื่อวัดระดับความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มว่า ปัจจัยในเรื่องของการศึกษา มีส่วนต่อการเข้าสู่อาชีพมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ แม้ว่าค่านิยมแบบเก่ามักไม่ค่อยส่งเสริมให้หญิงเรียนสูงมากนัก และสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะหญิงที่อยู่ในสังคมเมือง แต่ส่วนใหญ่ของผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสยังเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาน้อย คือ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก “กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก” วิลาวัลย์ ลิมปะวรรณะกุล วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์		
2	**การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือเป็นอาชีพหนึ่ง** - เป็นการวัดระดับความเข้าใจว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจว่าสังคมมีความเข้าใจ และให้ความยอมรับต่ออาชีพการค้าบริการทางเพศในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยที่ชัดเจน จะมีก็เป็นเพียงการยืนยันจากกลุ่มประชากรบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น คำตอบ คือ ไม่ถูกต้อง	ข้อมูลจาก “หญิงโคมเขียว” เทพชู ทับทอง		
3	**ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย** - เป็นการถามเพื่อวัดระดับความเข้าใจต่อความเป็นจริงในสังคมที่แม้ว่ากลุ่มผู้เข้าสู่อาชีพการค้าบริการเกือบ 90% เป็นหญิง และในปัจจุบันมีชายเข้าสู่อาชีพมากขึ้น แต่การล่อลวงยังเกิดขึ้นกับหญิงมากกว่าชาย ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง (คุณพิมพ์ อาสาสมัครสาขาเชียงใหม่) ปี 2549 (ต้นปี)		

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
4	**ผู้หญิงที่ทำอาชีพนี้เป็นงานเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุก และมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง** - ปัจจุบันหญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศที่มีอาชีพหลักอยู่แล้วมีจำนวนสูงขึ้นมาก ทั้งที่ปัจจัยความสามารถทางเศรษฐกิจที่หาได้ก็ไม่ถึงกับขัดสน นอกจากนี้ กลุ่มของนักศึกษาที่มีฐานะทางครอบครัวดี หรือกลุ่มหญิงที่มีครอบครัว แต่ขาดการเอาใจใส่จากสามี ก็มีเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งคำถามนี้ต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีความเข้าใจ/ทราบถึงข้อมูลดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดหาหญิงไปต่างประเทศ (ชาย-ไม่ขอเปิดเผยชื่อ) ปี 2549 (ต้นปี) และหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์		
5	**ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาทำอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น** - ปัจจุบันมีชายเข้าสู่อาชีพการค้าบริการทางเพศเป็นจำนวนมากขึ้น โดยเริ่มจากการทำเป็นอาชีพเสริมในช่วงเย็น ต่อมาเมื่อรายได้เป็นที่น่าพอใจ ก็จะทำเป็นอาชีพหลัก ซึ่งคำถามนี้ต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีความเข้าใจ/ทราบถึงข้อมูลดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดหาหญิงไปต่างประเทศ (ชาย-ไม่ขอเปิดเผยชื่อ) ปี 2549 (ต้นปี) และหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์		
6	**การยอมรับสำหรับผู้ชายค้าบริการทางเพศมีมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ** - เนื่องจากสังคมไทยมีการยอมรับการมีภรรยาหลายคนของชาย ซึ่งเป็นทัศนคติและแนวคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่มีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ประกอบกับสังคมไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณีแต่โบราณที่ให้หญิงรักนวลสงวนตัว การคบหาชายหลายคนถือว่าเป็นคนเลว แต่ในทางกลับกันการที่ชายมีหลายภรรยาถือเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นระดับความรู้สึกที่มีต่อสิทธิเสรีภาพทางเพศของชายจึงมีสูงกว่าต่อหญิง และความเห็นดังกล่าวยังมีอยู่เป็นส่วนมากในสังคมปัจจุบัน ซึ่งคำถามนี้จึงต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นหรือทัศนะคติในเรื่องดังกล่าวโน้มเอียงไปในทางใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก“หญิงโคมเขียว” เทพชู ทับทอง		
7	**ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพนี้ส่วนหนึ่งมีอาชีพประจำอยู่แล้ว และต้องการหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้น** - เป็นการถามเพื่อย้ำในเรื่องของสาเหตุการเข้าสู่อาชีพของหญิง ว่ามีหลายปัจจัย และผู้ตอบแบบในแต่ละกลุ่มมีความเข้าใจเพียงใด ข้อมูลเหตุผลเช่นเดียวกับข้อ 4 ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในสังคมที่มีการพูดถึงกันมาก ผู้ตอบแบบมีความเข้าใจ/รับรู้หรือไม่ ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจากหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์ และ Empower (สัมภาษณ์ คุณสุรางค์ จันทร์แย้ม) ปี 2549 (ต้นปี)		

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
8	**เด็กที่เข้าสู่อาชีพนี้ส่วนใหญ่ถูกล่อลวงและมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว** - เนื่องจากเด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก มักกลายเป็นส่วนหนึ่งของเด็กเร่ร่อน ทำให้ถูกล่อลวง หรือชักจูงให้ไปทำงานค้าบริการทางเพศจำนวนมาก ซึ่งคำถามต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบทั้ง 2 กลุ่มมีความเข้าใจ/ทราบถึงข้อมูลดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจากมูลนิธิบ้านครูน้อย (การสัมภาษณ์ครูน้อย ปี 2547 ต้นปี) และหนังสือครูหยุยกับเด็กเร่ร่อน		
9	**การค้าบริการทางเพศที่เพิ่มขึ้นเกิดจากความจำเป็นทางสังคมที่ยอมรับฐานะการเงินเป็นหลักทุกคนจึงต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้เงินมากๆ** - เกิดจากค่านิยมเน้นไปในทางการแข่งขัน อวดรวยหรือวัตถุนิยม ซึ่งเมื่อเห็นเพื่อนบ้านมีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น เพราะบุตรหลานที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศส่งเงินมาให้ และเมื่อประกอบกับการยอมรับว่าการค้าบริการทางเพศที่บุคคลใกล้ชิดทำไม่ใช่สิ่งที่ผิด จึงส่งผลให้มีความผิดที่จะประกอบอาชีพดังกล่าวหรือสนับสนุนให้ผู้ใกล้ชิดประกอบอาชีพดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเป็นงานที่มีรายได้ดีและหาเงินง่าย ซึ่งแนวคิดเหล่านี้เป็นข้อมูลที่รับทราบกันอยู่ทั่วไป ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก “ปัญหาและสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีกระทบต่อการค้าหญิง” งานวิจัยของ ธีรนาถ กาญจนอักษร		
10	**การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์** - เป็นการถามเพื่อสำรวจระดับความเข้าใจในเรื่องการค้ามนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะพอทราบว่าการค้าบริการทางเพศคืออะไร แต่จะไม่ทราบว่าการค้ามนุษย์คืออะไร ดังนั้นเมื่อเชื่อมโยง 2 เรื่องเข้าด้วยกัน จะทำให้ทราบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากขึ้น หรือชัดเจนขึ้นหรือไม่ เพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก “กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก” วิลาวัลย์ ลิมปะวรรณะกุล วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์		
11	**วัยรุ่นที่ค้าบริการทางเพศเพื่อซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์** - เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันว่า กลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเรียนจะมีพฤติกรรมการใช้สินค้าแบรนด์เนม และสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก จึงนิยมใช้วิธีค้าบริการทางเพศ เพราะได้เงินง่ายและรวดเร็วทั้งนี้ การค้าบริการทางเพศมีทั้งในรูปแบบที่เป็นครั้งคราว และการอุปการะอุ้มชูในระยะยาว (เด็กเสี่ย) แต่การกระทำดังกล่าวมักเป็นไปโดยสมัครใจและเป็นอิสระปราศจากนายหน้า (เอเย่นต์) จึงไม่ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งคำถามต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจความหมายของการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศหรือไม่ ดังนั้น คำตอบ คือ ไม่ถูกต้อง	ข้อมูลทั่วไปจากหน้าหนังสือพิมพ์และบทความ (ปี 2547-2548) และหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์		

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
12	**การตกเขียวในหมู่บ้านที่เกิดขึ้นในอดีต คือการขายลูกสาวเพื่อให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ หรือในต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับค่าจ้างล่วงหน้าจากนายหน้าไปแล้ว** -ในอดีตเคยมีการขายลูกสาวให้กับผู้ที่ไปขอซื้อตัวที่หมู่บ้านต่างจังหวัดทางภาคเหนือ (โดยเฉพาะจังหวัดพะเยา) เพื่อให้มาทำงานในกรุงเทพฯหรือส่งไปยังต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้าและลูกสาวไปทำงานใช้คืนภายหลัง ซึ่งมีทั้งรูปแบบของการค้าแรงงานทั่วไปและการค้าบริการทางเพศ จึงต้องการถามเพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับ *"การตกเขียว"* หรือไม่ ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก"กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย" ศิริพร สะโคราชเน็ด		
13	**การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส** - เป็นการถามเพื่อสำรวจระดับความเข้าใจในเรื่องการค้ามนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะทราบว่าการค้าบริการทางเพศคืออะไร และจะทราบว่าการค้าแรงงานเยี่ยงทาสคืออะไร แต่อาจจะไม่ทราบว่าทั้งสองอย่างมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ดังนั้นเมื่อเชื่อมโยงกัน ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีระดับความเข้าใจในเรื่อง 2 เรื่องนี้ถูกต้องหรือไม่ เพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก "กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก" วิลาวัลย์ ลิมปะวรรณะกุล วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์		
14	**กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มของหญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินที่ดี** - กลุ่มหญิงที่มาซื้อบริการทางเพศกับชายในอดีตส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางการเงินดี และค่อนข้างมีอายุ ซึ่งได้แก่ กลุ่มแม่หม้าย สามีตาย หรือหย่าร้าง เป็นต้น และในปัจจุบันยังไม่มีรายงานวิจัยที่ยืนยันการเปลี่ยนแปลงในประเด็นดังกล่าว ซึ่งคำถามต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้หรือไม่ ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลทั่วไปจากหน้าหนังสือพิมพ์และบทความ (ช่วงปี 2547-2548)		
15	**กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มของชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินระดับปานกลางขึ้นไป** - ข้อมูลดังกล่าวน่าจะเป็นข้อมูลที่ผู้ตอบแบบทราบกันดีอยู่แล้ว เนื่องจากมีข้อมูลปรากฏตามสื่อต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สารคดี บทความและงานเขียนต่างๆ ซึ่งคำถามต้องการถามเพื่อย้ำความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลทั่วไปจากหน้าหนังสือพิมพ์และบทความ (ช่วงปี 2547-2548)		
16	**กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการทางเพศมากที่สุด** - ปัจจุบัน กลุ่มหญิงที่ซื้อบริการจากชาย มักเป็นกลุ่มของหญิงที่อยู่ในวัยทำงาน หญิงที่สามีทอดทิ้งไม่ดูแล ซึ่งการถามจึงเป็นการถามเพื่อวัดระดับความเข้าใจและการรับทราบข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามว่าทราบหรือไม่ เพียงใด ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	หนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์		

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
17	**ปัญหาการค้าบริการทางเพศ การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานานและเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่** - ข้อมูลดังกล่าวน่าจะเป็นข้อมูลที่ผู้ตอบแบบทราบกันดีอยู่แล้ว เนื่องจากมีข้อมูลปรากฏตามสื่อต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สารคดี บทความและงานเขียนต่างๆ ซึ่งคำถามต้องการถามเพื่อย้ำความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลทั่วไปจากหน้าหนังสือพิมพ์และบทความ (ช่วงปี 2547-2548)		
18	**ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ/ค้าแรงงาน** - เป็นความเชื่อภายใต้กรอบแนวคิดว่า ครอบครัวที่เป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด และมีส่วนผลักดันให้สมาชิกดำเนินชีวิตไปในทางใดก็ได้ ดังนั้นหากครอบครัวมีความเชื่อว่าการทำงานค้าบริการทางเพศเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวเป็นเรื่องของความกตัญญู หรือครอบครัวมีความเชื่อในเรื่องการทำงานในเมืองใหญ่ว่าจะเกิดรายได้สูง ความเชื่อหรือทัศนคติเช่นนี้ ย่อมมีส่วนที่จะทำให้เกิดปัญหาทั้งการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานได้เช่นกัน ซึ่งคำถามนี้เป็นการถามเพื่อวัดระดับความเข้าใจต่อรากของปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ดังนั้น คำตอบ คือ ถูกต้อง	ข้อมูลจาก “กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก” วิลาวัลย์ ลิมปะวรรณะกุล วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์		

หัวข้อที่ 2 เป็นการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบถึงแนวโน้มของทัศคติและพฤติกรรมในการใช้จ่ายของผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีลักษณะที่ส่อแสดงไปในทางบริโภคนิยม วัตถุนิยมหรือ ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีตั้งคำถามโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าผ่านงานเขียนในอดีตแล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นคำถาม โดยการยกตัวอย่างประเภทของรายจ่ายที่เห็นว่ามีความสำคัญโดยแยกเป็น 3 ลำดับ คือ

1. ***ปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต*** เช่น อาหาร 3 มื้อ เสื้อผ้า ยา (รักษาโรค) รองเท้า คอนโดมีเนียม นาฬิกาข้อมือ รถยนต์/มอเตอร์ไซด์
2. ***ปัจจัยที่อาจมีความจำเป็นตามยุคสมัยนิยม*** เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ เครื่องสำอาง อาหารเสริม คอมพิวเตอร์ พัดลม แฮมเบอร์เกอร์ ทำบุญ เครื่องปรับอากาศ
3. ***สิ่งฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย*** เช่น น้ำหอม เครื่องประดับ เครื่องเล่นดีวีดี กล้องดิจิตอล เครื่องดูดฝุ่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องแต่งกาย(เสื้อผ้าตามสมัยนิยม) เครื่องเล่นเพลง CD/MP3

ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่จะได้จากส่วนนี้ไปเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมในการใช้จ่ายของประชากรกลุ่มเป้าหมายกับแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ต่อไป

หัวข้อที่ 3 เป็นการอาศัยข้อมูลจากการศึกษางานเขียนในอดีตแล้วทำการรวบรวมประมวลเป็นคำถามในลักษณะของการชี้นำ เพื่อตรวจสอบความเชื่อ ความคิดเห็นและมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามต่อพฤติกรรมที่เห็นว่าน่าจะมีผลทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะใช้ประกอบในการอธิบายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและทัศคติต่อพฤติกรรมเสี่ยง โดยอาศัยการมองผ่านของการตอบคำถามที่มาจากประสบการณ์ส่วนตัวของประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อจะสะท้อนให้เห็นเป็นข้อมูลสนับสนุนประกอบการวิเคราะห์แนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ต่อไป อนึ่ง กลุ่มพฤติกรรมที่กำหนดให้เป็นต้นแบบในคำถาม ได้แก่

- ***กลุ่มวัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย***[200] ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงเนื่องจาก มีความต้องการสิ่งฟุ่มเฟือย หรือต้องการมีเหมือนเพื่อนคนอื่น (มีค่านิยมชอบการแข่งขัน อวดรวย) ทำให้ต้องมีรายจ่ายมาก ดังนั้น การทำอาชีพค้าบริการทางเพศ อาจทำให้มีรายได้ดี จึงอาจง่ายต่อการถูกล่อลวง ชักจูง
- ***กลุ่มเด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก***[201] เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะตกเป็นกลุ่มเสี่ยง เพราะส่วนมากเป็นเด็กเร่ร่อน จรจัดไม่มีผู้ดูแล ดังนั้น การถูกล่อลวง หรือชักจูงสามารถทำได้ง่าย เพราะภาวะจิตใจไม่เป็นปกติ และมักตกอยู่ในภาวะที่แสวงหาทางออกเพื่อประชดสังคม หรือตัวเอง
- ***กลุ่มผู้ที่ทำงานในตำแหน่งพนักงานบริการในร้านอาหาร***[202] ซึ่งมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่เวลาทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลากลางคืน และรายได้ที่ได้รับค่อนข้างน้อย ประกอบกับมีโอกาสพบเจอกลุ่มที่ชักชวนได้สูง
- ***กลุ่มผู้ที่ทำงานประจำและต้องการมีรายได้เสริม***[203] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่มาก แต่หากเป็นพวกที่ต้องการรายได้เสริมในกลุ่มที่จะตกเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง มักเป็นกลุ่มที่มีภาระค่าใช้จ่ายสูง และอาจนำไปสู่การประกอบเป็นอาชีพหลักได้
- ***กลุ่มผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน***[204] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่สูงนัก ขึ้นอยู่กับภาวะจิตใจ ความคิด ทัศนคติ หากเป็นพวกรักสบาย ความคิดที่จะเข้าสู่อาชีพอาจมีสูง
- ***กลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี***[205] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่มาก ขึ้นอยู่กับทัศนคติของคนๆนั้น ส่วนใหญ่หากมีความคิดที่จะมีทัดเทียมเพื่อน รักสบายก็มีโอกาสที่จะเข้าสู่อาชีพได้ง่าย อาจเป็นครั้งคราว หรือไม่ก็มีผู้เลี้ยงดู

---

[200] ข้อมูลทั่วไปจากหน้าหนังสือพิมพ์ และบทความ (ปี 2547-2548) และหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์

[201] ข้อมูลจากมูลนิธิบ้านครูน้อย (การสัมภาษณ์ครูน้อย ปี 2547 ต้นปี) และหนังสือครูหยุยกับเด็กเร่ร่อน

[202] อ้างอิงจากข้อมูลของ Empower โดยการสัมภาษณ์ คุณสุรางค์ จันทร์แย้ม ปี 2549 (ต้นปี)

[203] ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง "ความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงาน" จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล

[204] ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง "ความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงาน", เพิ่งอ้างในเชิงอรรถที่ 203

[205] อ้างอิงจากหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์

- ***กลุ่มผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง***[206] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงน้อย ขึ้นอยู่กับทัศนคติของคนๆนั้น บางกรณีหญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง ทำไปเพราะความเหงา ประชดประชัน บางคนถึงขั้นได้คนเลี้ยงดูใหม่เลย
- ***กลุ่มผู้ที่ติดสารเสพติด***[207] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงมากพอสมควร หากมีความต้องการยาเสพติด อาจถูกบังคับให้ค้าบริการแลกกับยา ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก
- ***กลุ่มเด็กและวัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนหนังสือด้วยตัวเอง***[208] เป็นกลุ่มที่ความเสี่ยงพอสมควร ขึ้นกับทัศนคติของเด็กคนนั้น ทางออกในการประกอบอาชีพมีอยู่มากพอสมควร แต่หากเป็นกลุ่มรักสบาย อาจทำเป็นครั้งคราว หรือมีคนเลี้ยงดู
- ***กลุ่มเด็กและสตรีที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด***[209] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่มาก ขึ้นกับทัศนคติ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และอาจโยงไปถึงระดับการศึกษาด้วย กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำทัศนคติที่มีต่อเรื่องนี้มักโน้มเอียงไปในทางยอมรับการเข้าสู่อาชีพ
- ***กลุ่มของผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย (ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6)***[210] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงพอสมควร จากกรอบแนวคิดว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะมีระดับการตัดสินใจต่ำกว่า ถูกชักชวนได้ง่าย
- ***กลุ่มวัยรุ่นที่รักสนุก***[211] เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงสูง เป็นกลุ่มเด็กใจแตกส่วนใหญ่ รักสนุก รักสบาย ไม่สนใจเรื่องของการรักนวลสงวนตัว
- ***กลุ่มผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดในครอบครัว***[212] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่มาก ขึ้นกับทัศนคติ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และอาจโยงไปถึงระดับการศึกษาด้วย
- ***กลุ่มผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว***[213] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงไม่มาก ขึ้นกับทัศนคติ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และอาจโยงไปถึงระดับการศึกษาด้วย
- ***กลุ่มเด็กเร่ร่อน***[214] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูง การถูกล่อลวง หรือชักจูง สามารถทำได้ง่าย เพราะภาวะจิตใจไม่เป็นปกติ แสวงหาทางออกเพื่อประชดสังคม ครอบครัว หรือตัวเอง

---

[206]เพิ่งอ้างในเชิงอรรถที่ 205

[207]เพิ่งอ้างในเชิงอรรถที่ 205

[208]เพิ่งอ้างในเชิงอรรถที่ 205

[209]ข้อมูลจาก “แนวคิดการพัฒนาสตรี : มุมมองการวิเคราะห์เชิงชายหญิง” กรวิภา บุญชื่อ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา ม.ธรรมศาสตร์

[210]ข้อมูลจาก “กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก” วิลาวัลย์ ลิมปะวรรณะกุล วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

[211]ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดหาหญิงไปต่างประเทศ (ชาย-ไม่ขอเปิดเผยชื่อ) ปี 2549 (ต้นปี) และหนังสือเรื่องเล่าจากสาวไซด์ไลน์

[212]ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงาน”, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 203

[213]ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงาน”, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 203

- ***กลุ่มผู้ที่รักความสะดวกสบาย***[215] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เพราะอาชีพนี้ทำง่าย รายได้ค่อนข้างดี ส่วนใหญ่ผู้ที่รักสบายมักจะมีผู้เลี้ยงดู
- ***กลุ่มเด็กกำพร้า***[216] เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงพอสมควร หากเป็นเด็กกำพร้าที่มีผู้ดูแล ไม่ว่าจะเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า หรือมีผู้อุปการะอื่น โอกาสที่จะเข้าสู่อาชีพจะน้อยกว่ากลุ่มเด็กกำพร้าที่ต้องดูแลตัวเอง
- ***กลุ่มวัยรุ่นที่ถูกครอบครัวตามใจ***[217] เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงไม่มาก หากมีกลุ่มเพื่อนดี แต่หากกลุ่มเพื่อนที่คบไม่ดีก็อาจชักชวนกันไปในทางไม่ดีได้
- ***กลุ่มสตรีที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว***[218] เป็นกลุ่มที่มีโอกาสตกเป็นกลุ่มเสี่ยงมากพอสมควร เนื่องจากครอบครัวมีส่วนผลักดันให้ตกเป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งในอดีตหญิงสาวที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว เช่น ในจังหวัดพะเยา จะถูกขายให้นายหน้าตามเพื่อนบ้าน ทั้งนี้มีเรื่องของความกตัญญูรวมอยู่ด้วย

4.5.2 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในส่วนนี้ จะเป็นการสัมภาษณ์โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและแนวคิดที่มีต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ ซึ่งจะเน้นไปที่การพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมองและรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อสังเกตต่างๆ เพื่อนำมาประกอบในการศึกษาแนวทางปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงต่อไป

อนึ่ง คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในส่วนนี้ จะเน้นไปที่ประเด็นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ โดยแยกคำถามออกเป็น 2 ส่วน คือ คำถามทั่วไปและคำถามเฉพาะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป ซึ่งเป็นการตรวจสอบความเข้าใจพื้นฐานหรือความเข้าใจเบื้องต้นต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ นอกจากนี้ ยังเป็นการสำรวจความรู้สึก รวมถึงทัศคติของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงต่อปัญหาดังกล่าว ภายใต้กรอบความคิดว่า *"ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ ย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการกระทำใน*

---

[214] โปรดดูรายละเอียดในตอนท้ายของภาคผนวก ก.

[215] โปรดดูรายละเอียดในตอนท้ายของภาคผนวก ก.

[216] โปรดดูรายละเอียดในตอนท้ายของภาคผนวก ก.

[217] โปรดดูรายละเอียดในตอนท้ายของภาคผนวก ก.

[218] ข้อมูลจาก "กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก", อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 210

ลักษณะดังกล่าวได้ง่ายกว่าผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจต่อปัญหาดังกล่าวอย่างถูกต้อง" ทั้งนี้ เนื่องจากการขาดความรู้ในเรื่องดังกล่าวทำให้ไม่เท่าทันต่อกลลวง หรือวิธีการในการผลักดันเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์นั่นเอง ยิ่งโดยเฉพาะถ้าผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจต่อปัญหานี้เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายตามสมมุติฐานของงานวิจัยนี้ด้วยแล้ว โอกาสในการนำไปสู่ทัศนคติและพฤติกรรมที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ตามกรอบของงานวิจัยย่อมมีมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อที่ได้จากการศึกษางานเขียนในขณะที่ทำการทบทวนวรรณกรรมว่า เมื่อขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปัญหาเหล่านี้ ย่อมส่งผลให้เกิดทัศคติและพฤติกรรมที่อาจมีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ได้ ตัวอย่างเช่น การเข้าใจว่า *"การค้าบริการทางเพศไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์"* ซึ่งผลจากความเข้าใจที่ไม่ใคร่ถูกต้องเช่นนี้ อาจนำไปสู่**ทัศนคติ**ที่มองว่า *"หญิงหรือเด็กที่ค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจไม่ใช่เหยื่อของการค้ามนุษย์"* ทั้งนี้ ความเข้าใจและทัศนคติเช่นนี้ มีส่วนถูกเพียงครึ่งเดียว เนื่องจาก แม้ว่านักวิชาการบางส่วนยังมีความเห็นว่า การค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจไม่ใช่การค้ามนุษย์ แต่ในขณะเดียวกัน นักวิชาการบางกลุ่ม โดยเฉพาะนักนิติศาสตร์กลับเห็นว่า การค้าบริการทางเพศของเด็กไม่ว่าโดยสมัครใจหรือไม่ถือเป็นการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้ค้าบริการทางเพศเป็นหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป (ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก) แม้กระทำโดยสมัครใจ แต่หากเป็นการกระทำโดยการชักชวน ซื้อหา พาไป ฯลฯ หรือที่อยู่ในลักษณะของการมีนายหน้า (เอเย่นต์) ในการติดต่อเป็นตัวแทนก็ถือว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาดังที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 3 ด้วยเหตุนี้ แม้กรณีดังกล่าวหญิงผู้ค้าบริการทางเพศอาจไม่มีความผิด แต่ผู้จัดหา พาไป ฯลฯ ยังต้องมีความรับผิดทางอาญาอยู่ ดังนั้น นักนิติศาสตร์บางท่านจึงเห็นว่าการค้าบริการทางเพศของหญิงกลุ่มสมัครใจในลักษณะเช่นว่านี้ ควรถือเป็นการค้ามนุษย์ด้วยเช่นกัน เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิชอบด้วยกฎหมายจากการขายร่างกายของผู้อื่น แม้ผู้นั้นจะสมัครใจ และยังถือเป็นการลดคุณค่ารวมถึงเป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดทางสิทธิมนุษยชนดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

นอกจากนี้ การมีความเข้าใจและทัศคติในลักษณะดังกล่าว ย่อมมีโอกาสนำไปสู่การมี**พฤติกรรม**ในลักษณะของการ *"เพิกเฉย ละเลย ไม่ระมัดระวังหรือไม่เอาใจใส่"* ต่อปัญหาการค้าบริการทางเพศในภาพรวม เพราะเมื่อผู้ค้าบริการทางเพศอ้างว่าได้กระทำด้วยความสมัครใจ บุคคลที่มีแนวคิดและทัศคติที่เห็นว่าการกระทำเช่นนี้ไม่ใช่การค้ามนุษย์ ก็อาจไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบข้อมูลหรือระมัดระวังต่อกรณีดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นผลให้การค้ามนุษย์กระทำได้ง่ายขึ้น โดยการบังคับให้ผู้ค้าบริการทางเพศอ้างว่าสมัครใจหรือสร้างความเข้าใจว่าการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องผลประโยชน์ระหว่างนายหน้าและตัวผู้ค้าบริการโดยตรงในลักษณะของการสมยอมกัน และเป็นเรื่องของธุรกิจต่างตอบแทนที่สมประโยชน์ทั้งสองฝ่าย จึงไม่ผิดกฎหมาย ทั้งที่ ในความเป็นจริงแล้ว การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเหมือนเป็นการทำนาบนหลังคน และไม่ได้รับการรับรองและคุ้มครองให้ตามกฎหมายไทยแต่อย่างใด เพราะไม่ถือว่าเป็นธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมีลักษณะขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชนและแนวคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่นั่นเอง

ด้วยกรอบและแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อความไม่รู้ หรือความรู้ที่ไม่ใคร่ถูกต้อง เป็นส่วนหนึ่งของต้นเหตุที่ทำให้เกิดทัศคติและพฤติกรรมที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อปัญหาดังกล่าว

ส่วนที่ 2 คำถามเฉพาะ ซึ่งในส่วนนี้ เป็นคำถามที่เน้นไปที่การตรวจสอบความรู้สึก แนวคิดและแนวปฏิบัติของครอบครัว และกลุ่มเสี่ยงต่อแนวทางในการป้องกัน ช่วยเหลือและเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ ภายใต้กรอบความคิดว่า *"ความรู้สึก แนวคิดและแนวปฏิบัติของครอบครัวหรือชุมชนต่อปัญหาดังกล่าวในด้านของการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกัน จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ในกรณีนี้ได้ และอาจในไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวและชุมชนต่อปัญหาดังกล่าว รวมถึงอาจนำไปสู่แนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงต่อไป"* ตัวอย่างเช่น การมีแนวความคิดว่า *"ครอบครัวหรือชุมชนไม่มีส่วนผลักดันให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเห็นว่ายังเป็นอำนาจตัดสินใจของผู้ค้าบริการทางเพศเอง"* ย่อมสะท้อนให้เห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีทัศนคติว่า *"การกระทำไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมของครอบครัวหรือชุมชน ไม่น่ามีผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้าบริการทางเพศ ดังนั้น การชักจูง หว่านล้อมหรือแม้กระทั่งการบีบบังคับในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะการทวงถามถึงบุญคุณ ความกตัญญู เป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้ และไม่ถือเป็นสิ่งที่ไม่สมควรแต่ประการใด"* ซึ่งทัศนคติเช่นนี้ อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่มีลักษณะ *"ทวงบุญคุณ เปรียบเทียบแข่งขัน ก่อให้เกิดความกดดันในลักษณะต่างๆ"* ซึ่งเป็นการบีบบังคับทางอ้อมให้ผู้ค้าบริการทางเพศต้องตัดสินใจประกอบอาชีพดังกล่าวในที่สุด นอกจากนี้ ในคำถามส่วนนี้ยังมุ่งไปที่การตรวจสอบความคิดเห็นผ่านประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในครอบครัวและชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ผู้สอบถามเห็นว่าง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ ภายใต้กรอบความคิดว่า *"คำตอบที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม น่าจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวหรือชุมชนที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ได้"* เนื่องจาก คณะผู้วิจัยมีความเชื่อจากการศึกษาค้นคว้าในเบื้องต้นว่า *"คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนย่อมมาจากประสบการณ์ในชีวิตที่ตนได้ประสบหรือพบเห็นมาโดยตรง จึงน่าจะสะท้อนให้เห็นในระดับหนึ่งได้ว่าครอบครัวหรือชุมชนนั้นๆมีทัศนคติหรือพฤติกรรมอะไรที่สมควรได้รับการปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขต่อไป"*

➢➢➢➢➢

บทที่ 5

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ซึ่งคณะทำงานได้เริ่มดำเนินการปฏิบัติงานภาคสนามตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน – 18 มิถุนายน 2549 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 75 วัน โดยแยกพื้นที่ศึกษาออกเป็น 8 จังหวัด (4 ภาค) ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 1,053 คน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละแบบสอบถามที่แจกและที่เก็บรวบรวมได้ตามภาค

พื้นที่	จำนวนแบบที่แจก	จำนวนแบบที่สมบูรณ์	จำนวนแบบที่ไม่สมบูรณ์	สัดส่วนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และไม่สมบูรณ์	
		จำนวน	จำนวน	สมบูรณ์ ร้อยละ	ไม่สมบูรณ์ ร้อยละ
ภาคกลาง	605	542	63	89.6	10.4
ภาคเหนือ	335	317	18	94.6	5.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	244	158	86	64.7	35.3
ภาคใต้	72	36	36	50.0	50.0
รวมทั้งสิ้น	**1,256**	**1,053**	**203**	**83.8**	**16.2**

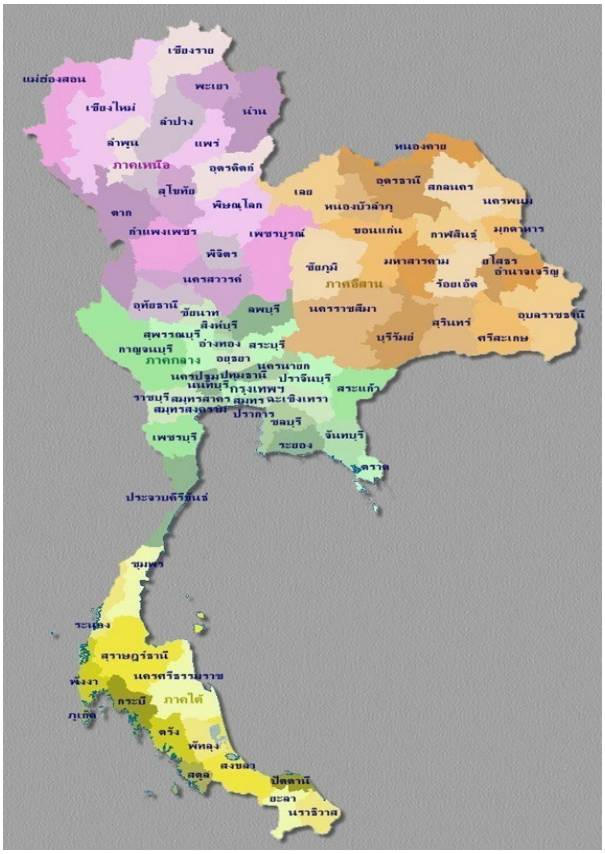
ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่า พื้นที่ที่แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ที่สุดคือ ภาคเหนือ โดยมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.6 ของแบบสอบถามที่แจกไป เนื่องจากเป็นพื้นที่เฝ้าระวังการค้ามนุษย์ และเป็นตะเข็บชายแดนอันเป็นพื้นที่ทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์และอาชญากรรมต่างๆ ทำให้ได้รับความสนใจจากประชากรพื้นที่และได้รับความสนับสนุนเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ส่วนพื้นที่ที่แบบสอบถามมีความสมบูรณ์น้อยที่สุดคือ ภาคใต้ มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 36 ชุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของแบบสอบถามที่แจกไป เนื่องจากประชากรพื้นที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ ทำให้เกิดแบบสอบถามเสียจำนวนมาก ส่วนภาคกลางและกรุงเทพฯ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 542 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.6 ของแบบสอบถามที่แจกไป และภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบสอบถามมีความสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 158 คิดเป็นร้อยละ 64.7 ของแบบสอบถามที่แจกไป

เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ในภาคสนามโดยจำแนกเป็น 5 ประเภท คือ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. พฤติกรรมเสี่ยง 3. ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัญหาการค้ามนุษย์ 4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อปัญหาการค้ามนุษย์ 5. การสัมภาษณ์ในข้อมูลเชิงคุณภาพ

อนึ่ง ในการนำเสนอผลการวิจัยและการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะใช้การจำแนกข้อมูลเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งจะหมายความรวมถึงตัวเหยื่อหรือผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อด้วย และกลุ่มเสี่ยงซึ่งหมายถึงประชากรศึกษาตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ในตอนต้นของงานวิจัย ทั้งนี้ จะแยกอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภาพที่ 5.1 แสดงสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่หลักที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิจัยภาคสนามทั้ง 8 จังหวัด ได้ถูกเก็บรวบรวมและประมวลผลเป็นข้อมูลในรายละเอียดโดยจัดแสดงไว้ในภาคผนวกท้ายรายงานวิจัยฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจผู้วิจัยจะแสดงผลสรุปในส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ในตารางเดียวกัน และแยกการนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ คือ 1. เพศ 2. ช่วงอายุ 3. สถานภาพการสมรส 4. ระดับการศึกษา 5. อาชีพ 6. สถานะหนี้สิน 7. ประเภทหนี้สิน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการอภิปรายผลในลักษณะของภาพรวมในตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อประกอบความเข้าใจเกี่ยวกับผลของการวิจัยในภาคสนาม และนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในการป้องกัน แก้ไขเยียวยาปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในลักษณะของการค้าบริการทางเพศต่อไป

ตารางที่ 5.2 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	รวม		กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ		กลุ่มเสี่ยง	
	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน
ภาค						
กลางและกรุงเทพฯ	51.5	542	53.1	75	51.2	467
เหนือ	30.1	317	30.5	43	30.0	274
ตะวันออกเฉียงเหนือ	15.0	158	13.5	19	15.2	139
ใต้	3.4	36	2.9	4	3.6	32
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
เพศ						
ชาย	44.3	466	16.3	23	42.1	443
หญิง	55.7	587	83.7	118	57.9	469
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
อายุ						
ต่ำกว่า 18 ปี	21.8	230	5.7	8	24.3	222
18-45 ปี	64.9	684	90.1	127	61.1	557
45 ปี ขึ้นไป	13.3	139	4.2	6	14.6	133
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
อายุเฉลี่ย	-	29.82	-	30.26	-	29.37
สถานภาพสมรส						
โสด	55.0	579	71.6	101	52.4	478
สมรส	35.3	372	17.7	25	38.0	347
หย่า	4.1	43	4.3	6	4.1	37
แยกกันอยู่	2.4	25	5.0	7	2.0	18
หม้าย	3.2	34	1.4	2	3.5	32
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**

ตารางที่ 5.2 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม		กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ		กลุ่มเสี่ยง	
	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่า ป.6	39.4	415	22.0	31	42.1	384
มัธยมศึกษาตอนต้น	25.5	269	35.5	50	24.0	219
มัธยมศึกษาตอนปลาย	19.7	207	25.5	36	18.6	171
มหาวิทยาลัย	15.4	162	17.0	24	15.3	138
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
อาชีพ						
รับราชการและรัฐวิสาหกิจ	5.0	53	4.3	6	5.2	47
บริษัทเอกชน	4.7	49	2.1	3	5.0	46
ธุรกิจส่วนตัว	21.5	226	51.1	72	16.9	154
เกษตรกรรม	11.2	118	3.5	5	12.4	113
รับจ้าง	24.3	256	14.4	26	25.2	230
ไม่ได้ทำงาน	33.3	351	24.6	29	35.3	322
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
สถานะหนี้สิน						
มี	37.4	394	51.1	72	35.3	322
ไม่มี	62.6	659	48.9	69	64.7	590
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
หนี้สินโดยเฉลี่ย	-	76,949.97	-	112,126.04	-	41,773.36
ประเภทหนี้สิน						
ซื้อ/ตกแต่งบ้าน	14.0	90	12.8	16	14.3	74
ซื้อยานพาหนะ	20.1	129	18.4	23	20.5	106
ซื้อเสื้อผ้า	10.7	69	12.8	16	10.2	53
ซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในบ้าน	17.9	115	21.6	27	17.0	88
ซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์	9.6	62	12.0	15	9.1	47
ลงทุนด้านการเกษตร	9.6	62	6.4	8	10.4	54
อื่นๆ	18.1	116	16.0	20	18.5	96
รวม	**100.0**	**643**	**100.0**	**125**	**100.0**	**518**

จากตารางสามารถจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ โดยแบ่งเป็นกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงตามพื้นที่ทั้ง 4 ภาค ได้ดังนี้ ภาคกลางและกรุงเทพฯ มีจำนวนกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อทั้งสิ้น 75 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 ของประชากรทั้งหมด ภาคเหนือ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ของประชากรทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 คน คิดเป็นจำนวน 13.5 ของประชากรทั้งหมด และภาคใต้ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ของประชากรทั้งหมด ส่วนกลุ่มเสี่ยง ภาคกลางและกรุงเทพฯมีประชากรที่เป็นกลุ่มเสี่ยงทั้งสิ้น 467 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 ของประชากรทั้งหมด ภาคเหนือ 274 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 139 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ของประชากรทั้งหมด และภาคใต้ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ของประชากรทั้งหมด ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ทั้งในภาพรวม และในมุมมองจากการแยกกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง พบว่าประชากรศึกษาส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคกลางและกรุงเทพฯ เนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและคนมากที่สุดนั่นเอง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลทั่วไปสำหรับใช้อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังนี้

5.1.1 เพศ

จากจากข้อมูล พบว่า เป็นเพศหญิงทั้งสิ้น 587 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 ของประชากรทั้งหมด และเป็นเพศชายทั้งสิ้น 466 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ของประชากรทั้งหมด

โดยกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สามารถแบ่งเป็นเพศชายทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะเดียวกัน พบว่า ประชากรศึกษาที่เป็นเพศหญิงมีจำนวนมากกว่า คือ มีทั้งสิ้น 118 คน คิดเป็นร้อยละ 83.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนกลุ่มเสี่ยง สามารถแบ่งเป็นเพศชายทั้งสิ้น 443 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ เพศหญิงก็มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีทั้งสิ้น 469 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า โดยสัดส่วนแล้ว ประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มมีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

5.1.2 ช่วงอายุ

จากข้อมูล พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุระหว่าง 18-45 ปีมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 684 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 ของประชากรทั้งหมด ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีทั้งสิ้น 230 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ของประชากรทั้งหมด และผู้ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไปมีทั้งสิ้น 139 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ของประชากรทั้งหมด

ทั้งนี้ จะเห็นว่ากลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีอายุระหว่าง 18-45 คน มีจำนวนมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 127 คน คิดเป็นร้อยละ 90.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้

ตกเป็นเหยื่อ ส่วนกลุ่มเสี่ยง พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-45 ปี มีจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มีทั้งสิ้น 557 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 222 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 133 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ เห็นได้ว่า ประชากรศึกษาของทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 18-45 ปี

อนึ่ง อายุเฉลี่ยของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคือ 29.82 ปี โดยกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 30.26 ปี ซึ่งสูงกว่ากลุ่มเสี่ยงเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มเสี่ยงมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 29.37 ปี

5.1.3 สถานภาพสมรส

จากข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 579 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ ผู้ที่สมรสมีจำนวนมากรองลงมา คือ มีทั้งสิ้น 372 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 ของประชากรทั้งหมด ส่วนที่หย่าร้าง มีจำนวนทั้งสิ้น 43 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งมีมากกว่าส่วนที่แยกกันอยู่ ซึ่งมีจำนวนเพียง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่เป็นหม้ายมีจำนวนไม่มากนัก คือ มีทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ของประชากรทั้งหมด

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีสถานะภาพโสดมีจำนวนมากที่สุด โดยมีทั้งสิ้น 101 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ประชากรศึกษาที่สมรสมีจำนวนทั้งสิ้นเพียง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนประชากรที่แยกกันอยู่มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ มีประชากรที่หย่าร้างจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และประชากรที่เป็นหม้ายมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง ประชากรในกลุ่มเสี่ยงที่มีสถานะภาพโสดก็มีเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มีทั้งสิ้น 478 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ ประชากรศึกษาที่สมรสมีมากเป็นลำดับรอง คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 347 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนประชากรที่หย่าร้างมีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ของประชากรรวมกลุ่มเสี่ยง และมีประชากรที่เป็นหม้ายทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ประชากรที่แยกกันอยู่กลับมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีเพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.1.4 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 415 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ของประชากรทั้งหมด ส่วนมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนทั้งสิ้น 269 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ มัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนทั้งสิ้น 207 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของประชากรทั้งหมด และระดับมหาวิทยาลัยมีจำนวนน้อยที่สุด กล่าวคือ มีทั้งสิ้น 162 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ของประชากรทั้งหมด

โดยกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ พบว่า ผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนรองลงมา คือ มีทั้งสิ้น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และระดับมหาวิทยาลัย มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนกลุ่มเสี่ยงมีผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 384 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่ ผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนทั้งสิ้น 219 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนทั้งสิ้น 171 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และระดับมหาวิทยาลัยมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 138 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากรทั้งหมด

5.1.5 ข้อมูลอื่นๆ

ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ สถานะหนี้สิน และลักษณะหนี้สินนั้น ผู้วิจัยไม่ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยตรง แต่นำข้อมูลดังกล่าวมาสนับสนุนผลการวิจัยที่ได้ และจากผลการวิจัยที่ได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างมีจำนวนมากเป็นลำดับรองลงมา และผู้ที่ทำงานบริษัทเอกชนมีจำนวนน้อยที่สุด

ในส่วนของลักษณะหนี้สินของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน แต่สำหรับกลุ่มผู้ตอบแบบที่มีหนี้สินจะมีหนี้สินเฉลี่ยอยู่ที่ 76,949.97 บาท ในกลุ่มหนี้สินที่มีส่วนใหญ่จะเกิดจากการซื้อยานพาหนะรองลงมาคือ หนี้สินอันเกิดจากการซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้าน และหนี้อันเกิดจากเรื่องอื่นๆเช่น เงินยืมจากญาติ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ฯลฯ มีจำนวนน้อยที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูลในภาคสนาม ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ปัจจุบันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศไม่ว่าจะเป็นไปด้วยการถูกล่อลวงหรือโดยความเต็มใจนั้นมีประชากรที่อาจตกเป็นกลุ่มเสี่ยงได้ทั้ง 2 เพศ แต่ที่ชัดเจนที่สุดจากการเก็บข้อมูล คือหญิงเป็นกลุ่มของผู้ที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการมากที่สุด โดยที่ปัจจัยในเรื่องของระดับการศึกษากลับไม่มีส่วนต่อการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศในเช่นเดียวกับงานวิจัยที่เคยมีมา ซึ่งเคยระบุว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีโอกาสเดินเข้าสู่อาชีพ หรือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่อาชีพได้ง่ายกว่า แต่ในการศึกษาครั้งนี้ กลับพบว่า แม้ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะยังเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอยู่บ้างแต่ไม่ใช่ปัจจัยหลักอีกต่อไป

อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดโอกาสเสี่ยงในการเข้าสู่อาชีพการค้าบริการทางเพศยังคงเป็นเรื่องของความยากจน ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากจำนวนหนี้สินที่มีจำนวนสูงของกลุ่มเหยื่อที่มีมากกว่ากลุ่มเสี่ยงถึงประมาณ 3 เท่า และหนี้สินที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆภายในบ้าน เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องเสียง เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางสรีรวิทยาที่ต้องการความสะดวกสบายทางกาย ซึ่งสินค้าดังกล่าวเป็นกลุ่มของสินค้าฟุ่มเฟือยที่ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบส่วนใหญ่ที่นิยมซื้อสินค้าดังกล่าวกลับเป็นกลุ่มที่ว่างงาน หรือเป็นยังเรียนหนังสืออยู่ ทำให้เกิดข้อสรุปซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยว่า ความนิยมในตัววัตถุตามแบบสมัยนิยมอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ ความสะดวกสบายของชีวิตสมัยใหม่ มีผลทำให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ว่างงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 18-45 ปี อันเป็นช่วงของวัยเจริญพันธุ์ และอยู่ในกำลังแรงงานและส่วนใหญ่ยังไม่สมรส จำเป็นต้องขวนขวายเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่พอเพียงในการตอบสนองความต้องการ หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากความคาดหวังภายในจิตใจของผู้นั้นเอง รวมถึงความคาดหวังจากการตอบสนองในฐานะของผู้นำครอบครัวหรือผู้ที่เป็นกำลังหลักในการนำรายได้เข้ามาสู่ครอบครัวด้วย

5.2 พฤติกรรมเสี่ยง

พฤติกรรมที่ผู้วิจัยนำมาเพื่อใช้วิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะนำไปสู่การค้าบริการนั้นมีการนำมาพิจารณาด้วยกัน 3 ประการคือ พฤติกรรมในการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการเสพสารเสพติด ทั้งนี้เนื่องจากทั้ง 3 พฤติกรรมมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ร่วมกับการค้าบริการทางเพศ หรือเป็นปัจจัยที่โน้มนำไปสู่การค้าบริการทางเพศได้ง่าย ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามมาแสดง และใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

ตารางที่ 5.3 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง จำแนกตามลักษณะความเสี่ยง

ลักษณะความเสี่ยง	รวม		กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ		กลุ่มเสี่ยง	
	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน
การดื่มสุรา						
เรื่องปกติ	11.1	117	19.5	27	9.9	90
ดื่มบ้าง	8.9	94	12.1	17	8.4	77
ดื่มตามเทศกาล	26.8	282	35.5	50	25.4	232
ไม่ดื่ม	53.2	560	32.9	47	56.3	513
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
การสูบบุหรี่						
ทุกวัน	19.6	206	25.5	36	18.6	170
สูบบางครั้ง	6.1	64	4.3	6	6.4	58
สูบเมื่อดื่ม	3.8	40	5.0	7	3.6	33
สูบเมื่อเครียด	3.8	40	5.7	8	3.5	32
ไม่สูบ	66.7	703	59.5	84	67.9	619
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**
การเสพสารเสพติด						
ทุกวัน	2.0	21	0.7	1	2.2	20
เสพบ้าง	3.4	36	0.7	1	3.8	35
เสพเมื่อดื่มสุรา	1.7	18	4.3	6	1.3	12
เสพเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน	7.7	81	5.7	8	8.0	73
ไม่เสพ	85.2	897	88.6	125	84.7	772
รวม	**100.0**	**1053**	**100.0**	**141**	**100.0**	**912**

จากตารางข้อมูล จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อ จะมีความแตกต่างกับกลุ่มเสี่ยงเล็กน้อย แต่ความแตกต่างดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดที่ทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการดื่มเป็นพฤติกรรมที่ใกล้ชิดของกลุ่มเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อ ซึ่งหากมองกลับไปที่พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการเสพสารเสพติดแล้วจะมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มเหยื่อจะมีการดื่มที่ค่อนข้างถี่ มีการสูบบุหรี่ทุกวันถึงกว่า 2 ใน 3 ของผู้ที่สูบบุหรี่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการใช้สารเสพติดเมื่อมีการสังสรรค์กันในกลุ่ม ทำให้เกิดข้อเท็จจริงบางประการที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า พฤติกรรมทั้ง 3 ประเภทมีความเสี่ยงในการเข้าสู่อาชีพค้าบริการในลำดับต้น เนื่องจากการสังสรรค์รวมกลุ่มกันนั้นเมื่อมีการดื่มหรือเสพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ดื่มหรือเสพถูกล่อลวงเข้าไปสู่วงจรดังกล่าวโดยไม่รู้ตัว การแฝงสารเสพติดในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่ อาจทำให้ผู้ดื่มหรือเสพถูกบังคับให้ทำงานดังกล่าวแลกกับการได้สารเสพติด หรือเมื่อถูก

ล่อลวงไปเนื่องจากความมึนเมาก็ตาม การหลุดออกมาจากวงจรดังกล่าวจะกระทำได้ยาก อีกทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทั้งสามประการนี้ ส่วนหนึ่งมาจากพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาพแวดล้อม เพราะแต่ละคนจะมีความสามารถในการเลือกแนวทางการดำรงชีวิต หรือการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างกัน นอกจากนี้ ยังขึ้นกับองค์ประกอบการอบรม เลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัยด้วย นอกจากนี้ พฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และการเสพสารเสพติด ในหลายกรณีมักเกิดจากการชักชวนของเพื่อนฝูง ความอยากลอง การประชดครอบครัวเพื่อหลีกหนีปัญหาที่บ้านและครอบครัว หรือบิดามารดาทะเลาะกัน เป็นต้น[251] ซึ่งเมื่อประกอบกับการเติบโตของสังคมเมืองซึ่งสมาชิกในสังคมต้องดิ้นรนประชากรในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเหล่านี้จึงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

5.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีต่อปัญหาการค้ามนุษย์

เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยใคร่นำเสนอผลการวิจัยโดยแยกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละกรณี ดังปรากฏรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

5.3.1 ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และภาระหนี้สิน

	ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	สงสาร/เห็นใจ (%)	ดูถูกรังเกียจ (%)	ยกย่องว่ากตัญญู (%)	เฉยๆ (%)	(%)
● กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ					
เพศ					
ชาย	14(60.9)	2(8.7)	3(13.0)	4(17.4)	23(100)
หญิง	85(72.0)	2(1.7)	6(5.1)	25(21.2)	118(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	3(37.5)	2(25.0)	2(25.0)	1(12.5)	8(100)
18-45 ปี	94(74.0)	2(1.6)	5(3.9)	26(20.5)	127(100)
46 ปี ขึ้นไป	2(33.3)	-	2(33.3)	2(33.3)	6(100)

[251] นิเทศ ตินณะกุล, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, โครงการผลิตตำราและเอกสารการาสอนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 50-55

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และภาระหนี้สิน (ต่อ)

	ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	สงสาร/เห็นใจ (%)	ดูถูกรังเกียจ (%)	ยกย่องว่ากตัญญู (%)	เฉยๆ (%)	(%)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	18(56.3)	1(3.1)	5(15.6)	8(25.0)	32(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	38(77.6)	1(2.0)	4(8.2)	6(12.2)	49(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27(75.0)	-	-	9(25.0)	36(100)
มหาวิทยาลัย	16(66.7)	2(8.3)	-	6(25.0)	24(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	34(79.1)	-	5(11.6)	4(9.3)	43(100)
50,001-100,000 บาท	11(100)	-	-	-	11(100)
100,001-150,000 บาท	2(100)	-	-	-	2(100)
150,001-200,000 บาท	5(50.0)	1(10.0)	-	4(40.0)	10(100)
200,001 บาทขึ้นไป	6(66.7)	1(11.1)	-	2(22.2)	9(100)
ไม่มีหนี้สิน	41(62.1)	2(3.0)	4(6.1)	19(28.8)	66(100)
● **กลุ่มเสี่ยง**					
เพศ					
ชาย	297(67.0)	36(8.1)	4(0.9)	106(24.0)	443(100)
หญิง	365(77.8)	18(3.8)	8(1.7)	78(16.7)	469(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	147(66.2)	12(5.4)	6(2.7)	57(25.7)	222(100)
18-45 ปี	415(74.5)	26(4.7)	6(1.1)	110(19.7)	557(100)
46 ปี ขึ้นไป	96(72.2)	16(12.0)	1(0.8)	20(15.0)	133(100)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	270(69.8)	34(8.8)	2(0.5)	81(20.9)	387(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	165(74.0)	9(4.0)	6(2.7)	43(19.3)	223(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	115(70.1)	5(3.1)	5(3.1)	39(23.7)	164(100)
มหาวิทยาลัย	108(78.3)	6(4.3)	-	24(17.4)	138(100)

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และภาระหนี้สิน (ต่อ)

	ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	สงสาร/เห็นใจ (%)	ดูถูกรังเกียจ (%)	ยกย่องว่ากตัญญู (%)	เฉยๆ (%)	(%)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	137(69.9)	16(8.2)	-	43(21.9)	196(100)
50,001-100,000 บาท	44(77.2)	-	3(5.3)	10(17.5)	57(100)
100,001-150,000 บาท	15(78.9)	-	-	4(21.1)	19(100)
150,001-200,000 บาท	12(80.0)	-	-	3(20.0)	15(100)
200,001 บาทขึ้นไป	32(84.2)	3(7.9)	-	3(7.9)	38(100)
ไม่มีหนี้สิน	418(71.2)	35(6.0)	10(1.7)	124(21.1)	587(100)

จากตารางข้อมูล สามารถจำแนกความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อทัศนคติที่มีผลต่อการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

5.3.1.1 เพศ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศเป็นดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เพศชายมีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนเพศหญิง มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับเพศชาย กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 85 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ในขณะที่ กลุ่มเสี่ยง เพศชายมีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 297 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 106 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนเพศหญิงในกลุ่มนี้ ก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับเพศชายเช่นกัน กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 365 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.3.1.2 อายุ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปรากฏผลการวิจัยว่า ช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความรู้สึกสงสารเห็นใจมากที่สุด คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีความรู้สึกดู**ถูกรังเกียจและ**ยกย่องว่ากตัญญู **มี**จำนวนเท่ากัน คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในส่วนของประชากรศึกษาที่มีอายุในระหว่างช่วง 18 – 45 ปี ก็มีความรู้สึกสงสารเห็นใจเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มีทั้งสิ้น 94 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีความรู้สึกเฉยๆเป็นลำดับรองลงมา คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่ดูถูกรังเกียจ มีจำนวนเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง ในกลุ่มประชากรศึกษาที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกสงสารเห็นใจ ยกย่องว่ากตัญญู และเฉยๆ เป็นจำนวนเท่ากัน คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

สำหรับกลุ่มเสี่ยง กลับพบว่า ประชากรศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความรู้สึกสงสารเห็นใจมากเป็นลำดับแรก คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 147 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเป็นลำดับรองลงมา ส่วนจำนวนผู้ที่รู้สึกดูถูกรังเกียจมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญูมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในทำนองเดียวกัน ประชากรในช่วงอายุ 18 – 45 ปี มีความรู้สึกสงสารเห็นใจเป็นส่วนมาก คือ มีทั้งสิ้น 415 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 110 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่ดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ ในกลุ่มประชากรศึกษาที่มีอายุ 45 ปี

ขึ้นไป พบว่า มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 96 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดเช่นกัน และมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่ดูถูกรังเกียจมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญู มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.3.1.3 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ มีผู้รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญู มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่ดูถูกรังเกียจ มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สำหรับประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้สึกสงสารเห็นใจมากที่สุด คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 38 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญู ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ดูถูกรังเกียจ เพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนประชากรเป้าหมายที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตว่า ประชากรศึกษาในกลุ่มนี้ไม่มีความเห็นในลักษณะที่ดูถูกและยกย่องว่ากตัญญูเลยแม้แต่คนเดียว และประชากรเป้าหมายที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ดูถูกรังเกียจจำนวนน้อยที่สุด คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรศึกษาในกลุ่มนี้ไม่มีแม้แต่รายเดียวที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรยกย่องว่ากตัญญู

สำหรับกลุ่มเสี่ยงที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความรู้สึกสงสารเห็นใจเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 270 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่ดูถูกรังเกียจมีจำนวนทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญู มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับประชากรเป้าหมายที่มี

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 165 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และยกย่องว่ากตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนประชากรเป้าหมายที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้สึกสงสารเห็นใจเป็นจำนวนมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 115 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 39 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่ดูถูกรังเกียจและผู้ที่ยกย่องว่ากตัญญูมีจำนวนเท่ากัน คือ มี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ประชากรเป้าหมายที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 108 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ดูถูกรังเกียจมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.4.1.4 ภาระหนี้สิน

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินและทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศเป็นดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 1-50,000 บาท มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 79.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่ามีประชากรศึกษาในกลุ่มนี้แม้แต่คนเดียวที่แสดงความรู้สึกดูถูกรังเกียจหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ ในขณะที่ ผู้ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาทและผู้ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 100,001-150,000 บาท ทุกคนมีความรู้สึกสงสารเห็นใจ กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีภาระหนี้สินในช่วง 150,001 – 200,000 บาท มีผู้ที่ความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ มีผู้รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบแม้แต่คนเดียวที่แสดงความรู้สึกยกย่องว่ากตัญญู อนึ่ง ผู้ที่มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนมากที่สุดเช่นเดียวกับทุกกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว คือ มีทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ดูถูกรังเกียจ เพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบแม้แต่คนเดียวที่แสดงความรู้สึกยกย่องว่ากตัญญูเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ที่ไม่มีภาระหนี้สินกลับมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างกระจายตัว กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 41 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ รู้สึกยกย่องว่ากตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และรู้สึกดูถูกรังเกียจจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

สำหรับกลุ่มเสี่ยง ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 1-50,000 บาท มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 137 คน คิดเป็นร้อยละ 69.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และดูถูกรังเกียจมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง สำหรับประชากรที่มีภาระหนี้สินในช่วง 50,001-100,000 บาท พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกสงสารเห็นใจ กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 44 คน คิดเป็นร้อยละ 77.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และยกย่องกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ประชากรศึกษาในสองกลุ่มนี้ มีความแตกต่างในมุมมองและทัศนคติ คือ กลุ่มแรกไม่มีผู้ตอบว่ารู้สึกยกย่องว่ากตัญญู ในขณะที่กลุ่มที่สองกลับไม่มีผู้ตอบว่ารู้สึกดูถูกรังเกียจ สำหรับผู้ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 100,000 – 150,000 บาท มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีภาระหนี้สินระหว่าง 150,000 – 200,000 บาท มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 84.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่รู้สึกดูถูกรังเกียจและเฉยๆมีจำนวนเท่ากัน คือ มี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีผู้ตอบว่ารู้สึกยกย่องว่ากตัญญูแม้แต่คนเดียว อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติในกลุ่มของผู้ที่มีไม่มีหนี้สินมีการกระจายตัวดีกว่ากลุ่มของผู้ที่มีหนี้สิน กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสารเห็นใจจำนวนทั้งสิ้น 418 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆ จำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ดูถูกรังเกียจมีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และยกย่องว่ากตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

จากข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ พบว่า หญิงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 18-45 ปี ซึ่งเป็นช่วงของวัยเจริญพันธุ์ และเป็นกำลังแรงงานของประเทศ[252] เป็น

[252] นฤมล มะชรา, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 251, หน้า 70

กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มเหยื่อหรือครอบครัว จะรู้สึกว่าหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศเป็นกลุ่มที่น่าสงสาร น่าเห็นใจ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวมีความรู้สึกเข้าใจและมีทัศนคติในเรื่องนี้ชัดเจนที่สุด เพราะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปัญหาที่สุด โดยที่ระดับการศึกษาซึ่งเคยเป็นตัวแปรสำคัญประการแรกๆที่จะทำให้มีผลกับทัศนคติในเรื่องต่างๆ ในอดีตไม่มีผลกับทัศนคติต่อปัญหาการค้าบริการของหญิงและเด็กในการวิจัยครั้งนี้มากนัก

อนึ่ง ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการก็คือ ในประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่ม จะมีแนวคิดเรื่องความสงสารเห็นใจคล้อยตามกันเป็นทิศทางเดียวกันในทุกปัจจัย ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนา ความเห็นอกเห็นใจเป็นไปตามวิถีชีวิตปกติของชาวพุทธ[253] ซึ่งมักจะแสดงความเห็นใจกับผู้ที่อยู่ในสถานะหรือเหตุการณ์ที่ด้อยกว่า แม้ว่าความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงแนวคิด การดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้เป็นวัตถุนิยมก็ตาม ประเด็นที่เป็นตัวแปรที่สำคัญยังคงเป็นเรื่องของความยากจน ภาระหนี้สินที่เกิดจากความต้องการความสะดวกสบายของคนในครอบครัว ซึ่งหากจะมองย้อนกลับไปที่ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้นำมาแสดงให้ดูในช่วงต้นแล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่า พื้นที่ที่เกิดปัญหาการล่อลวงหรือการเดินเข้าสู่การค้าบริการทางเพศนั้น เป็นพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวของประชากรต่ำ รายจ่าย และภาระหนี้สินสูง แม้ว่าจะมีความเห็นอกเห็นใจ แต่ความจำเป็นที่บีบคั้นดังกล่าวก็ยังเป็นสิ่งที่ทำให้หญิงและเด็กเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศเป็นจำนวนมาก

5.3.2 ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน

	ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ					รวม
	อาย (%)	เฉยๆ (%)	ชื่นชม (%)	กลัวความผิด (%)	อื่นๆ (%)	(%)
● กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ						
เพศ						
ชาย	4(17.4)	7(30.4)	3(13.0)	4(17.4)	5(21.8)	23(100)
หญิง	27(22.9)	62(52.5)	11(9.3)	4(3.4)	14(11.9)	118(100)

[253] พนม เนี่ยวกูล, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 252, หน้า 12

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน (ต่อ)

	ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ					รวม
	อาย (%)	เฉยๆ (%)	ชื่นชม (%)	กลัวความผิด (%)	อื่นๆ (%)	(%)
อายุ						
ต่ำกว่า 18 ปี	2(25.0)	1(12.5)	3(37.5)	1(12.5)	1(12.5)	8(100)
18-45 ปี	29(22.8)	64(50.4)	11(8.7)	7(5.5)	16(12.6)	127(100)
46 ปี ขึ้นไป	-	4(66.7)	-	-	2(33.3)	6(100)
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่า ป.6	10(31.3)	16(50.0)	2(6.3)	1(3.1)	3(9.3)	32(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	11(22.4)	22(44.9)	7(14.3)	4(8.2)	5(10.2)	49(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7(19.5)	17(47.2)	3(8.3)	2(5.5)	7(19.5)	36(100)
มหาวิทยาลัย	3(12.5)	14(58.3)	2(8.3)	1(4.2)	4(16.7)	24(100)
ช่วงของหนี้สิน						
1-50,000 บาท	9(20.9)	24(55.8)	4(9.3)	1(2.3)	5(11.7)	43(100)
50,001-100,000 บาท	2(18.2)	5(45.4)	-	2(18.2)	2(18.2)	11(100)
100,001-150,000 บาท	-	2(100.0)	-	-	-	2(100)
150,001-200,000 บาท	4(40.0)	4(40.0)	-	-	2(20.0)	10(100)
200,001 บาทขึ้นไป	4(44.4)	2(22.2)	-	1(11.2)	2(22.2)	9(100)
ไม่มีหนี้สิน	12(18.2)	32(48.5)	10(15.2)	4(6.1)	8(12.0)	66(100)
● **กลุ่มเสี่ยง**						
เพศ						
ชาย	231(52.1)	70(15.8)	17(3.8)	67(15.1)	68(13.2)	443(100)
หญิง	199(42.4)	81(17.2)	26(5.5)	85(18.1)	78(16.8)	469(100)
อายุ						
ต่ำกว่า 18 ปี	100(45.1)	31(14.0)	20(9.0)	52(23.4)	19(8.5)	222(100)
18-45 ปี	239(42.9)	118(21.2)	18(3.2)	77(13.8)	105(18.9)	557(100)
46 ปี ขึ้นไป	76(57.1)	5(3.8)	6(4.5)	24(18.1)	22(16.5)	133(100)

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน (ต่อ)

	ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ					รวม
	อาย (%)	เฉยๆ (%)	ชื่นชม (%)	กลัวความผิด (%)	อื่นๆ (%)	(%)
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่า ป.6	195(50.4)	56(14.5)	23(5.9)	52(13.4)	61(15.8)	387(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	99(44.4)	36(16.1)	12(5.4)	42(18.8)	34(15.3)	223(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	61(37.2)	39(23.8)	9(5.5)	37(22.6)	18(10.9)	164(100)
มหาวิทยาลัย	60(43.5)	23(16.7)	-	22(15.9)	33(23.9)	138(100)
ช่วงของหนี้สิน						
1-50,000 บาท	103(52.6)	29(14.8)	9(4.6)	23(11.7)	32(16.3)	196(100)
50,001-100,000 บาท	30(52.6)	10(17.5)	-	7(12.4)	10(17.5)	57(100)
100,001-150,000 บาท	11(57.9)	2(10.5)	-	4(21.1)	2(10.5)	19(100)
150,001-200,000 บาท	7(46.7)	-	3(20.0)	4(26.7)	1(6.6)	15(100)
200,001 บาทขึ้นไป	20(52.6)	2(5.3)	1(2.6)	5(13.2)	10(26.3)	38(100)
ไม่มีหนี้สิน	**244(41.6)**	**111(18.9)**	**31(5.3)**	**110(18.7)**	**91(15.5)**	**587(100)**

จากตารางข้อมูล สามารถจำแนกความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

5.3.2.1 เพศ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เพศชายส่วนใหญ่มีความรู้สึกเฉยๆ จำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกอายและกลัวว่าจะมีความผิดมีจำนวนเท่ากัน กล่าวคือ มี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อเหมือนกัน ในขณะที่ ผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนเพศหญิง ที่มีความรู้สึกเฉยๆมีจำนวนมากถึง 62 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วน

ร้อยละที่มากกว่าเพศชายด้วย อนึ่ง จำนวนผู้ที่รู้สึกอายมีจำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งมากเป็นลำดับรองลงมา ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่กลัวว่าจะมีความผิดมีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ไม่มีความเห็นมีสัดส่วนพอสมควร คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับเพศชาย พบว่าเพศหญิงยังมีจำนวนสัดส่วน ร้อยละในกรณีนี้น้อยกว่า

มีข้อน่าสังเกตว่า ในกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเพศชาย กลับพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้สึกอาย กล่าวคือ มีจำนวนถึง 231 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 70 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะมีความผิดจำนวนทั้งสิ้น 67 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีเพียง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวนทั้งสิ้น 68 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และเมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง จะพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกไปในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ มีความรู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 199 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ทั้งสองเพศมีความแตกต่างกันในรายละเอียด คือ เพศหญิงรู้สึกกลัวว่าจะมีความผิดมากเป็นลำดับรอง คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 85 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และรู้สึกเฉยๆเป็นลำดับถัดไป คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มของเพศชาย ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีเพียง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นเป็นมากพอสมควร กล่าวคือ มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.3.2.2 อายุ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปีส่วนใหญ่มีความรู้สึกชื่นชม โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีความรู้สึกอายกลับมีมากเป็นลำดับรองลงมา คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆ และรู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมาย มีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วนเช่นเดียวกันกับผู้ที่ไม่มีความเห็น คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีช่วงอายุระหว่าง 18 -45 ปี รู้สึกเฉยๆจำนวนเป็นจำนวนมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกอายมีมากเป็นลำดับรอง คือ มี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ ผู้ที่รู้สึกชื่นชมและผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายมีจำนวนรองลงมา คือ มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัว

ของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อตามลำดับ นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นเป็นจำนวนมากพอสมควร กล่าวคือ มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง จะเห็นได้ว่ากลุ่มของผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการแสดงทัศนคติที่ไม่ค่อยกระจายตัว กล่าวคือ มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีผู้ตอบแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกอาย ชื่นชม หรือกลัวว่าจะผิดกฎหมาย

ส่วนกลุ่มเสี่ยง ที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปีจะรู้สึกอายเป็นส่วนใหญ่ คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งต่างจากประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในขณะที่ มีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายมากเป็นลำดับรอง คือ มี 52 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ ผู้ที่ไม่มีความเห็นมีเพียง 19 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่มีช่วงอายุ 18 -45 ปี มีผู้ที่รู้สึกอายจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มี 239 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆและผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมาย กลับมีมากเป็นลำดับรอง คือ มี 118 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีจำนวนทั้งสิ้น 77 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ตามลำดับ ซึ่งตรงกับข้ามกับกลุ่มแรก ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนน้อยที่สุดเช่นเดียวกันกับกลุ่มแรก คือ มีเพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ไม่มีความเห็นมีจำนวนมากถึง 105 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกอายมากที่สุดเช่นกัน คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 76 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ มีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนมากกว่าผู้ที่รู้สึกเฉยๆเพียง 1 คน กล่าวคือ ผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ต่อ ผู้ที่รู้สึกเฉยๆซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ผู้ที่ไม่มีความเห็น มีจำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

5.3.2.3 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและทัศนคติที่มีต่อบุคคลในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ผลจากการวิจัย พบว่า ประชากรศึกษาในทุกช่วงอายุมีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆมากที่สุด และมีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายน้อยที่สุดเหมือนกัน ทั้งนี้ มีความแตกต่างในรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน สัดส่วนและร้อยละ ดังต่อไปนี้ ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่จะรู้สึกเฉยๆ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยมีความรู้สึกอายเป็นลำดับรองลงมา คือ มี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายมีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด ทั้งนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆมากที่สุดเช่นกัน คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะเดียวกัน มีผู้ที่รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆเช่นกัน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่กลัวว่าจะผิดกฎหมายมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ มีผู้ไม่มีความเห็นจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุอื่น ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีความรู้สึกอายมีจำนวนเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ประชากรในกลุ่มนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นเป็นจำนวนถึง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากพอสมควร

ส่วนกลุ่มเสี่ยง พบว่า ประชากรศึกษาในทุกช่วงวัยมีความรู้สึกอายมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มเสี่ยงนี้ มีการกระจายตัวของทิศทางและแนวโน้มของทัศนคติค่อนข้างมากกว่ากลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ กล่าวคือ ประชากรศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่จะรู้สึกอาย โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ มีผู้รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และรู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมจำนวนเพียง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยงเท่านั้น นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นจำนวนทั้งสิ้น 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยงซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอสมควร ในส่วนของผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผู้ที่รู้สึกอายมากที่สุดเช่นกัน คือ มี 99 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง แต่มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆน้อยกว่าผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมาย กล่าวคือ มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ต่อ 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งแตกต่างจากประชากรในกลุ่มอื่น นอกจากนี้ มีผู้ที่รู้สึกชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่ไม่มีความเห็นเป็นจำนวนมากถึง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกอายมากที่สุดเช่นกัน คือ มี 61 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 39 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 37 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ ผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรในกลุ่มเท่านั้น และอื่นๆ (ไม่มีความเห็น) จำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แม้จะมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มอื่นๆ หากแต่ยังมีความแตกต่างในบางประเด็น กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีความรู้สึกอาย โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 60 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆมีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ไม่ปรากฏว่ามีประชากรศึกษาแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกชื่นชม อีกทั้งยังพบว่า จำนวนสัดส่วนของผู้ที่ไม่มีความเห็น มี 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยงซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนร้อยละที่มากที่สุดในกลุ่มเสี่ยงนี้

5.3.2.4 ภาระหนี้สิน

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินและทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ผลของการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการกระจายตัวของทัศนคติของกลุ่มประชากรศึกษากลุ่มนี้ในลักษณะที่ค่อนข้างมีความหลากหลาย กล่าวคือ ในกลุ่มของผู้ที่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 1-50,000 บาท ส่วนใหญ่จะรู้สึกเฉยๆ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และรู้สึกอายเป็นลำดับรองลงมา คือ มีจำนวน

ทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ มีผู้รู้สึกชื่นชม จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกอายมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ไม่มีแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกชื่นชม อนึ่ง ในกลุ่มนี้มีผู้ที่ไม่มีความเห็นจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีหนี้สินในช่วง 100,001 – 150,000 บาท จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีผู้แสดงความคิดเห็นเป็นอย่างอื่นเลย ส่วนผู้ที่มีภาระหนี้สินในช่วง 150,001 – 200,000 บาท มีผู้ที่รู้สึกอายเป็นสัดส่วนเท่ากับผู้ที่รู้สึกเฉยๆ คือ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายและรู้สึกชื่นชมแม้แต่รายเดียว นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็นจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง สำหรับกลุ่มของผู้ที่มีหนี้สินตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกอายเป็นจำนวนมากที่สุด คือ มี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่กลัวว่าจะผิดกฎหมายมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่ไม่มีความเห็น มีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

มีข้อน่าสังเกตว่า ผลการวิจัยในกลุ่มที่ไม่มีหนี้สิน มีลักษณะของการกระจายตัวของทัศนคติค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ มีผู้ที่รู้สึกเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีผู้ที่รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่รู้สึกชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมาย มีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด ทั้งนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวนมากพอสมควร คือ มี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง ผลจากการวิจัยปรากฏไปในทิศทางเดียวกันกับประเด็นอื่นๆที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อนี้ว่า ประชากรศึกษาในกลุ่มนี้มีความรู้สึกอายเป็นจำนวนมากที่สุดในทุกช่วงภาระหนี้สิน โดยมีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้ ประชากรที่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 1-50,000 บาท รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 103 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น

9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ไม่มีความเห็น) จำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 30 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกชื่นชม นอกจากนี้ มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีหนี้สินในช่วง 100,001 – 150,000 บาท รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และเฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ ไม่มีแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกชื่นชมเช่นเดียวกันกับกลุ่มที่เพิ่งกล่าวมา อนึ่ง มีผู้ที่ไม่มีความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มของผู้ที่มีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 150,001 – 200,000 บาท จะพบว่า มีผู้ที่รู้สึกอายมากที่สุดเช่นกัน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ มีผู้ที่รู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่รู้สึกชื่นชมมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่ไม่มีความเห็น มีจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ จะเห็นว่าไม่มีแม้แต่รายเดียวที่รู้สึกเฉยๆ อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ที่มีหนี้สินตั้งแต่ 200,001 ขึ้นไป มีการกระจายตัวของทัศนคติค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ มีผู้ที่รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ไม่มีความเห็น) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

นอกจากนี้ ในกลุ่มของผู้ที่ไม่มีหนี้สิน ปรากฏผลการวิจัยว่ามีการกระจายตัวของทัศนคติค่อนข้างชัดเจนเช่นกัน กล่าวคือ รู้สึกอายจำนวนทั้งสิ้น 244 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เฉยๆจำนวนทั้งสิ้น 111 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง กลัวว่าจะผิดกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 110 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ชื่นชมจำนวนทั้งสิ้น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ไม่มีความเห็น) จำนวนทั้งสิ้น 91 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

จากข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆและทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ พบว่า กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อที่เป็นหญิงและชายจะมีความรู้สึกแตกต่างกัน กล่าวคือ ในกลุ่มเพศชายจะมีความรู้สึกต่อสมาชิกในครอบครัวหากมีผู้ใดประกอบอาชีพดังกล่าวกระจายกันไป เนื่องจากธรรมชาติของเพศชายที่มีความละเอียดอ่อนของจิตใจต่างจากเพศหญิง และชายเป็นผู้เสพหรือเป็น

ผู้กระทำในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของชายที่มีความใกล้ชิดเป็นครอบครัว หรือเป็นเหยื่อเอง แต่ในขณะที่หญิงกลับมีความรู้สึกเฉยๆ เพราะหญิงเป็นผู้ถูกเสพหรือถูกกระทำซึ่งมีความใกล้ชิดกับกรณีดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกันทั้งหญิงและชายในกลุ่มเสี่ยงซึ่งมีความใกล้ชิดกับกรณีนี้น้อยกว่ากลับมีความรู้สึกอายส่วนใหญ่ เพราะสังคมไทยมองเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เสียหาย น่ารังเกียจ และสังคมจะไม่ให้เกียรติคนที่อยู่ในอาชีพนี้ ซึ่งหากมองปัญหานี้ในปัจจัยอื่นๆ เช่น ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ปัญหาหนี้สิน เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ หากเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับปัญหา นั่นคือ มีช่วงอายุอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ มีระดับการศึกษาในทุกระดับของกลุ่มครอบครัว หรือผู้ตกเป็นเหยื่อ ก็จะรู้สึกเฉยๆ แต่มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ ในกลุ่มดังกล่าวนี้จะมีปัญหาหนี้สินค่อนข้างสูงพอสมควร ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่อยู่ไกลจากปัญหา เช่น กลุ่มช่วงอายุวัยเด็กหรือวัยกลางคน กลุ่มที่ไม่มีปัญหาหนี้สิน หรือกลุ่มทุกระดับการศึกษาของกลุ่มเสี่ยง จะมีความรู้สึกอาย เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าในประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ปัจจัยต่างๆ มีผลกระทบกับทัศนคติที่มีต่อสมาชิกที่ค้าบริการทางเพศเล็กน้อย แต่สิ่งที่แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนกลับเป็นสถานะของผู้ตอบแบบสอบถามเอง กล่าวคือ ความใกล้ชิดกับปัญหากลับเป็นตัวแปรที่สำคัญ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่กำหนดให้มีแกนกลางอยู่ที่การเคารพซึ่งสิทธิของผู้อื่นเป็นสำคัญ และ Guenter Duerig ได้อธิบายคำว่า *"ศักดิ์ศรี"* ไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเป็นมนุษย์โดยจิตวิญญาณของตนเอง ดังนั้นการที่จะกำหนดตัวเองหรือสภาพแวดล้อมจึงขึ้นกับการตัดสินใจของผู้นั้นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เข้าใจได้ว่า ด้วยแนวคิดดังกล่าวย่อมส่งผลให้บุคคลซึ่งไม่ได้อยู่ในครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีทัศนคติต่อปัญหาการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กแตกต่างไปจากกลุ่มประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ร่วมกับ ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างชัดเจน[254] กล่าวโดยละเอียดคือ สภาพความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าบริการทางเพศ (ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ) กับสมาชิกในครอบครัว ทำให้ผลการวิจัยแสดงออกถึงแนวโน้มไปในลักษณะของการยอมรับโดยปริยาย โดยการแปรผลจากปฏิกิริยาที่แสดงออกโดยการ *"นิ่งเฉย"* เป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งสาเหตุของการ *"นิ่งเฉย"* อาจเกิดจากความเข้าใจ ความเห็นใจ หรือแม้แต่การเคารพในการตัดสินใจของผู้ใกล้ชิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะเมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิด ทำให้มีโอกาสที่จะรับรู้เกี่ยวกับที่มาในการตัดสินใจนั้น จึงนำไปสู่การยอมรับโดยง่าย แม้ว่าในบางกรณีอาจไม่เห็นด้วยในการกระทำนั้นก็ตาม ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้ มีความแตกต่างในทางตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าบริการทางเพศ (ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ) กับบุคคลภายนอกที่เป็นกลุ่มเสี่ยง จึงส่งผลในทางตรงกันข้าม คือ กลุ่มเสี่ยงมีแนวโน้มของทัศนคติเกี่ยวกับประเด็นในไปในทิศทางที่รู้สึกอายเป็นส่วนมาก ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากความไม่เข้าใจ เพราะการอยู่ห่างโดยระยะทางและสภาพแวดล้อม ทำให้ไม่อาจเข้าใจ หรือยอมรับการกระทำดังกล่าวได้โดยง่ายเหมือนกับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

[254] บรรเจิด สิงคะเนติ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 26, หน้า 32

5.3.3 การเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ

ตารางที่ 5.6 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อวิธีการเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน

	การเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	ปล่อยเลยตามเลย(%)	ปกปิด (%)	หาทางช่วยเหลือ(%)	อื่นๆ (%)	(%)
● กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ					
ชาย	5(21.7)	2(8.7)	10(43.5)	6(26.1)	23(100)
หญิง	14(11.9)	33(28.0)	55(46.6)	16(13.5)	118(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	1(12.5)	2(25.0)	5(62.5)	-	8(100)
18-45 ปี	16(12.6)	33(26.0)	58(45.7)	20(15.7)	127(100)
45 ปี ขึ้นไป	2(33.3)	-	2(33.3)	2(33.3)	6(100)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	8(25.0)	5(15.6)	13(40.6)	6(18.8)	32(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	8(16.3)	15(30.6)	16(32.7)	10(20.4)	49(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3(8.3)	7(19.4)	22(61.1)	4(11.2)	36(100)
มหาวิทยาลัย	-	8(33.3)	14(58.3)	2(8.4)	24(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	6(14.0)	10(23.3)	23(53.5)	4(9.2)	43(100)
50,001-100,000 บาท	2(18.2)	4(36.4)	5(45.4)	-	11(100)
100,001-150,000 บาท	-	-	2(100)	-	2(100)
150,001-200,000 บาท	-	2(20.0)	3(30.0)	5(50.0)	10(100)
200,000 บาทขึ้นไป	-	1(11.1)	8(88.9)	-	9(100)
ไม่มีหนี้สิน	11(16.7)	18(27.3)	24(36.4)	13(19.7)	66(100)
● กลุ่มเสี่ยงเพศ					
ชาย	38(8.6)	20(4.5)	356(80.4)	29(6.5)	443(100)
หญิง	20(4.3)	16(3.4)	372(79.3)	61(13.0)	469(100)

ตารางที่ 5.6 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อวิธีการเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน (ต่อ)

	การเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	ปล่อยเลยตามเลย(%)	ปกปิด (%)	หาทางช่วยเหลือ(%)	อื่น ๆ (%)	(%)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	17(7.7)	12(5.4)	181(81.5)	12(5.4)	222(100)
18-45 ปี	34(6.1)	19(3.4)	450(80.8)	54(9.7)	557(100)
45 ปี ขึ้นไป	7(5.3)	5(3.8)	97(72.9)	24(18.0)	133(100)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	28(7.2)	13(3.4)	291(75.2)	55(14.2)	387(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	16(7.2)	8(3.6)	186(83.4)	13(5.8)	223(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11(6.7)	9(5.5)	133(81.1)	11(6.7)	164(100)
มหาวิทยาลัย	3(2.2)	6(4.3)	118(85.5)	11(8.0)	138(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	20(10.2)	2(1.0)	147(75.0)	27(13.8)	196(100)
50,001-100,000 บาท	2(3.5)	4(7.0)	43(75.4)	8(14.1)	57(100)
100,001-150,000 บาท	-	-	14(73.7)	5(26.3)	19(100)
150,001-200,000 บาท	3(20.0)	1(13.3)	11(66.7)	-	15(100)
200,000 บาทขึ้นไป	1(2.6)	-	34(89.5)	3(2.1)	38(100)
ไม่มีหนี้สิน	**32(5.5)**	**29(4.9)**	**479(81.6)**	**47(8.0)**	**587(100)**

จากตารางข้อมูล สามารถจำแนกความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อการเยียวยาผู้ค้าบริการทางเพศได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

5.3.3.1 เพศ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการเยียวยาผู้ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีผู้ที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่สุดเหมือนกัน แต่มีข้อแตกต่างในรายละเอียด คือ เพศชายที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนที่เห็นว่าควรจะปล่อยเลยตามเลย มี

จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และเห็นว่าควรปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ มีผู้ที่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น เช่น ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด เป็นต้น จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนเพศหญิงที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 55 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะเดียวกันมีผู้ที่เห็นว่าควรจะปกปิดมากกว่าความเห็นว่าควรจะปล่อยเลยตามเลย กล่าวคือ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ต่อ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อตามลำดับ ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มประชากรศึกษาที่เป็นเพศชาย นอกจากนี้ มีผู้ที่ให้ความเห็นอื่นๆ เช่น ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด เป็นต้น จำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพศชายที่มีความเห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 356 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เห็นควรจะปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 38 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และเห็นว่าควรปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีความเห็นอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) มี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ เพศหญิงเห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 372 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เห็นควรที่จะปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และเห็นว่าควรปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ ความเห็นอื่นๆ เช่น ให้กำลังใจ ให้ข้อคิดเป็นต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 61 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.3.2 อายุ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการเยียวยาผู้ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีประชากรอายุต่ำกว่า 18 ปีที่จะหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 18 – 45 ปี มีประชากรที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 58 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เห็นว่าควรจะปกปิด มีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เห็นว่าควรปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีประชากรที่จะหาทางช่วยเหลือและที่จะปล่อยเลยตามเลยเป็นจำนวนเท่ากัน คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และ

อื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง มีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันในทุกช่วงอายุ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีประชากรที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 181 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามีจำนวนผู้ที่ไม่มีความคิดเห็นเป็นจำนวนเท่ากันกับผู้ที่เห็นว่าควรปกปิด กล่าวคือ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่กลุ่มประชากรในช่วงอายุ18 – 45 ปี มีประชากรที่จะหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 450 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 54 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป จะพบว่า มีประชากรที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 450 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยงจะปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.3.3 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการเยียวยาผู้ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ พบว่า ประชากรทุกช่วงการศึกษาเห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมากที่สุด โดยมีรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกัน ดังนี้ มีประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 13 คิดเป็นร้อยละ 40.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 5 คิดเป็นร้อยละ 15.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 16 คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 15 คิดเป็นร้อยละ 30.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เห็นว่าจะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 22 คิดเป็นร้อยละ 61.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่เห็นว่าควรปกปิด มี 7 คิดเป็นร้อยละ 19.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

และผู้ที่เห็นว่าที่จะปล่อยเลยตามเลยมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ ผู้ที่มีความเห็นอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จะพบว่า ผู้ที่จะหาทางช่วยเหลือมีจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ มี 14 คิดเป็นร้อยละ 58.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่เห็นว่าควรปกปิด มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่ไม่มีความคิดเห็น จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ในกลุ่มผู้มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่มีแม้แต่คนเดียวที่เห็นว่าควรปล่อยปละละเลยต่อปัญหาดังกล่าว

ส่วนกลุ่มเสี่ยง มีประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จะหาทางช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ทั้งสิ้น 291 คิดเป็นร้อยละ 75.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง นอกจากนั้น มีผู้ที่เห็นว่าควรปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 13 คิดเป็นร้อยละ 3.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือเช่นกัน กล่าวคือ 186 คิดเป็นร้อยละ 83.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยมีความเห็นอื่นเป็นลำดับรองลงมา กล่าวคือ ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 8 คิดเป็นร้อยละ 3.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือมากที่สุด คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 133 คิดเป็นร้อยละ 81.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และเห็นว่าจะปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 9 คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นกัน โดยมีทั้งสิ้น 118 คิดเป็นร้อยละ 85.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และมีจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่าควรปกปิด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เห็นว่าจะปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.3.4 ภาระหนี้สิน

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินและการเยียวยาผู้ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ พบว่า แนวโน้มของทัศนคติในประชากรศึกษากลุ่มนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะส่วนใหญ่ในทุกช่วงภาระหนี้สินเห็นตรงกันว่าควรหาทางช่วยเหลือเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้ มีประชากรที่มีหนี้สินในช่วง 1 – 50,000 บาท หาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ของประชากร

กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีหนี้สินระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท หาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และ ส่วนผู้ที่มีหนี้สินในช่วง 100,001 – 150,000 บาท ที่จะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นไปในแนวทางอื่นแต่อย่างใด และผู้ที่มีหนี้สินในระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท หาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีแม้แต่รายเดียวที่เห็นว่าควรปล่อยเลยตามเลย นอกจากนี้ ในส่วนของผู้ที่มี 200,001 ขึ้นไป หาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 89.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีผู้ที่เห็นว่าควรปล่อยเลยตามเลยแม้แต่รายเดียวเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยยังพบว่า ผู้ที่ไม่มีหนี้สินส่วนใหญ่ก็เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือด้วยเช่นกัน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่เห็นว่าควรปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่เห็นว่าจะปล่อยเลยตามเลยมีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ มีผู้ให้ความเห็นอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง มีการกระจายตัวของทัศนคติอย่างชัดเจน กล่าวคือ ประชากรที่มีหนี้สินตั้งแต่ 1 – 50,000 บาท ที่จะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 147 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนประชากรที่มีหนี้สิน 50,001 – 100,000 บาทที่จะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 43 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิดจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

ในขณะที่ ผู้ที่มีหนี้สินตั้งแต่ 100,001 – 150,000 บาท ที่จะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีแม้แต่รายเดียวที่เห็นว่าควรปกปิดหรือปล่อยเลยตามเลย ส่วนผู้ที่มีหนี้สินในช่วงตั้งแต่ 150,001 – 200,000 บาท ที่จะหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปกปิด

จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่มีหนี้สินตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป ที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ปล่อยเลยตามเลยจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีแม่แต่รายเดียวที่เห็นว่าควรปกปิดเรื่องดังกล่าว

นอกจากนี้ ในกลุ่มของผู้ที่ไม่มีหนี้สิน ยังพบว่า มีผู้ที่เห็นว่าควรหาทางช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่สุดเหมือนกลุ่มอื่น โดยมีทั้งสิ้น 479 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่เห็นว่าจะปล่อยเลยตามเลย มีจำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่เห็นว่าควรปกปิดมีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (ให้กำลังใจ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 47 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

การเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าบริการทางเพศนั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามหากมีสมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ กล่าวคือ ความใกล้ชิดกับปัญหาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ตอบแบบมีทัศนคติต่อการเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการที่สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนา ซึ่งตามหลักคำสอนแห่งศาสนาสอนให้พุทธศาสนิกชนเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า หรือมีสถานภาพที่ต่ำกว่า โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ค้าบริการทางเพศไม่ว่าผู้นั้นจะค้าบริการด้วยความเต็มใจ หรือถูกล่อลวงก็ตามย่อมเป็นสิ่งที่สมควรกระทำอย่างยิ่ง ซึ่งหากมีโอกาสหรืออยู่ในฐานะที่ช่วยได้ก็จะกระทำด้วยความเต็มใจ

นอกจากนี้ ทัศนคติที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่มีแนวโน้มไปในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประกอบกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม จึงทำให้กลุ่มเสี่ยงมีความชัดเจนที่จะช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศมากกว่ากลุ่มเหยื่อและครอบครัว ซึ่งมีความใกล้ชิดกับการค้าบริการทางเพศมากกว่า ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่า แม้ปัจจุบันสังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย[255] เกิดความเปลี่ยนแปลงแนวคิด พฤติกรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมก็ตาม แต่พื้นฐานความคิดที่ยึดหลักศาสนาทำให้การช่วยเหลือ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นยังคงมีอยู่

อย่างไรก็ตาม การเพิกเฉยและเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว รวมถึงการปกปิดไม่ให้ผู้อื่นรู้อาจนำไปสู่การละเลย ไม่ใส่ใจ ปิดบังข้อเท็จจริงจากผู้ที่ทราบหรือใกล้ชิดปัญหา และน่าจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งของการแพร่กระจายของการค้ามนุษย์ รวมถึงการขาดการแก้ไขปัญหาที่จริงจังด้วย

5.3.4 การช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ

[255] นิเทศ ตินณะกุล, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 254, หน้า 55.

ตารางที่ 5.7 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน

	การช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	หางานอื่นให้ทำ (%)	ให้เรียนหนังสือ (%)	ช่วยเหลือด้านการเงิน (%)	อื่น ๆ (%)	(%)
● กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ					
ชาย	8(34.8)	6(26.1)	5(21.7)	4(17.5)	23(100)
หญิง	70(59.3)	19(16.1)	15(12.7)	14(11.9)	118(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	2(25.0)	3(37.5)	2(25.0)	1(12.5)	8(100)
18-45 ปี	76(59.8)	20(15.7)	16(12.6)	15(11.9)	127(100)
45 ปี ขึ้นไป	-	2(33.3)	2(33.3)	2(33.3)	6(100)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	18(56.3)	4(12.5)	7(21.9)	3(9.3)	32(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	24(49.0)	10(20.4)	5(10.2)	10(20.4)	49(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	22(61.1)	9(25.0)	3(8.3)	2(5.6)	36(100)
มหาวิทยาลัย	14(58.3)	2(8.3)	5(20.8)	3(12.6)	24(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	30(69.7)	7(16.3)	3(7.0)	3(7.0)	43(100)
50,001-100,000 บาท	9(81.8)	2(18.2)	-	-	11(100)
100,001-150,000 บาท	2(100)	-	-	-	2(100)
150,001-200,000 บาท	3(30.0)	3(30.0)	2(20.0)	2(20.0)	10(100)
200,001 บาทขึ้นไป	4(44.4)	1(11.2)	4(44.4)	-	9(100)
ไม่มีหนี้สิน	30(45.5)	12(18.2)	11(16.7)	13(19.6)	66(100)
● กลุ่มเสี่ยง					
เพศ					
ชาย	287(64.8)	81(18.2)	46(10.4)	29(6.6)	443(100)
หญิง	305(65.0)	61(13.0)	53(11.3)	50(10.7)	469(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	134(60.4)	43(19.3)	33(14.9)	12(5.4)	222(100)
18-45 ปี	379(68.0)	75(13.5)	53(9.5)	50(9.0)	557(100)
45 ปี ขึ้นไป	73(54.9)	26(19.5)	15(11.3)	19(14.3)	133(100)

ตารางที่ 5.7 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน (ต่อ)

	การช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	หางานอื่นให้ทำ (%)	ให้เรียนหนังสือ (%)	ช่วยเหลือด้านการเงิน (%)	อื่น ๆ (%)	(%)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	235(60.7)	63(16.3)	56(14.5)	33(8.5)	387(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	145(65.0)	47(21.1)	18(8.1)	13(24.8)	223(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	113(68.9)	17(10.4)	18(11.0)	16(9.7)	164(100)
มหาวิทยาลัย	93(67.4)	17(12.3)	9(6.5)	19(13.8)	138(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	140(71.4)	28(14.3)	15(7.6)	13(6.7)	196(100)
50,001-100,000 บาท	37(64.9)	8(14.0)	1(1.6)	11(19.5)	57(100)
100,001-150,000 บาท	13(68.4)	3(15.8)	3(15.8)	-	19(100)
150,001-200,000 บาท	8(53.3)	3(20.0)	-	4(23.7)	15(100)
200,001 บาทขึ้นไป	25(65.8)	4(10.5)	6(15.8)	3(7.9)	38(100)
ไม่มีหนี้สิน	**363(61.8)**	**98(16.7)**	**76(12.9)**	**50(8.6)**	**587(100)**

จากตารางข้อมูล สามารถจำแนกความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

5.3.4.1 เพศ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีเพศชายที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนเพศหญิง ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น

70 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

กลุ่มเสี่ยง มีเพศชายที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 287 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 81 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 46 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนเพศหญิงที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 305 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 61 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.4.2 อายุ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งต่างจากกลุ่มของผู้ที่มีอายุในช่วง 18 — 45 ปี กล่าวคือ มีผู้ที่เห็นว่าจะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 76 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีผู้ที่เห็นว่าควรจะให้เรียนหนังสือและควรช่วยเหลือด้านการเงินเป็นจำนวนเท่ากัน คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ ยังมีผู้แสดงความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง พบว่ามีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันในทุกประเด็นและในทุกช่วงอายุ กล่าวคือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เห็นว่าจะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง 18 — 45 ปี จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 379 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียน

หนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 75 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 73 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.4.3 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ พบว่า มีการกระจายตัวของทัศนคติค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ในกลุ่มของประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 มีผู้ที่เห็นว่าจะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 7 คิดเป็นร้อยละ 21.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 4 คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ในขณะที่ ผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 10 คิดเป็นร้อยละ 20.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 5 คิดเป็นร้อยละ 10.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 9 คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 3 คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 5 คิดเป็นร้อยละ 20.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 2 คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยงที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 235 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 63 คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 56 คิดเป็นร้อยละ 14.5 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัว และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของประชากรกลุ่ม

เสี่ยง ในขณะที่ ทัศนคติของผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 145 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 47 คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 18 คิดเป็นร้อยละ 8.1 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัว และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีทัศนคติที่แตกต่างจากสองกลุ่มแรกเล็กน้อย กล่าวคือ มีผู้ที่จะหางานอื่นให้ทำเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นเดียวกับสองกลุ่มแรก คือ มี 113 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง แต่กลับมีผู้ที่จะช่วยเหลือด้านการเงินมากกว่าผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือต่อ กล่าวคือ มีจำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 11.0 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัวต่อจำนวน 17 คิดเป็นร้อยละ 10.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยงซึ่งแนวโน้มของทัศนคติดังกล่าวตรงข้ามกับสองกลุ่มแรก นอกจากนี้ มีผู้ที่มีความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 93 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 17 คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 9 คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัว และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.4.4 ภาระหนี้สิน

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินและการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีประชากรที่มีหนี้สิน ตั้งแต่ 1 – 50,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 30 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 7 คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 3 คิดเป็นร้อยละ 7.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีหนี้สินระหว่าง 50,001 — 100,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 2 คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีแม้แต่รายเดียวที่เห็นว่าควรให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน ในขณะที่ ผู้ที่มีภาระหนี้สินในช่วง 100,001 — 150,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทั้งนี้ โดยไม่มีผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือและควรช่วยเหลือด้านการเงินแม้แต่รายเดียว นอกจากนี้ จะเห็นว่า ในกลุ่มของผู้ที่มีภาระหนี้สิน 150,001 — 200,000 บาท มีผู้ที่ที่จะหางานอื่นให้ทำและผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือต่อเป็นจำนวนเท่ากัน คือ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะเดียวกัน มีผู้ที่เห็นว่าควรช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 2 คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และในกลุ่มของผู้ที่มีหนี้สินตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป มีผู้ที่จะหางานอื่นให้ทำเป็นจำนวนเท่ากับผู้ที่เห็นว่าควรช่วยเหลือด้าน

การเงิน กล่าวคือ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 1 คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง ผู้ที่ไม่มีหนี้สิน ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 30 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 12 คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 11 คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ส่วนกลุ่มเสี่ยง ที่ประชากรมีหนี้สินตั้งแต่ 1 – 50,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 140 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 28 คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 15 คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ประชากรที่มีหนี้ระหว่าง 50,000 ― 100,000 บาท มีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มแรก กล่าวคือ ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 37 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 8 คิดเป็นร้อยละ 14.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 1 คิดเป็นร้อยละ 1.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนประชากรที่มีภาระหนี้สินในช่วง 100,001 – 150,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และมีผู้ที่เห็นว่าควรให้เรียนหนังสือต่อและผู้ที่เห็นว่าควรช่วยเหลือด้านการเงินเป็นจำนวนเท่ากัน คือ มี 3 คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ประชากรที่มีหนี้ระหว่าง 150,001 ― 200,000 บาท ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 3 คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยไม่มีแม้แต่รายเดียวที่เห็นว่าควรให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน นอกจากนี้ ประชากรที่มีหนี้ตั้งแต่ 200,001 บาท ขึ้นไป ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 6 คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 4 คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ในส่วนของประชากรที่ไม่มีหนี้สิน ที่จะหางานอื่นให้ทำจำนวนทั้งสิ้น 363 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ให้เรียนหนังสือต่อจำนวนทั้งสิ้น 98 คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ช่วยเหลือด้านการเงินจำนวนทั้งสิ้น 76 คิดเป็นร้อยละ 12.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

ในส่วนของการช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์พฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเช่นเดียวกับพฤติกรรมโดยปกติของบุคคลทั่วไปคือ พยายามหาอาชีพอื่นให้ทำ รวมถึงในกลุ่มของผู้ที่ยังมีระดับการศึกษาต่ำก็จะส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการศึกษาที่สูงขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานลำดับที่ 3 ของมนุษย์[256] ทั้งนี้ เนื่องมาจากค่านิยมของสังคมที่ยังคงมองว่า ระดับการศึกษาสามารถยกระดับมาตรฐานชีวิตให้สูงขึ้นได้ และความต้องการของมนุษย์เกิดจากความรู้สึกขาดแคลน ทำให้มนุษย์พยายามหาทางออกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการนั้น[257]

อนึ่ง แม้ว่าในปัจจุบันระบบการศึกษาของประเทศไทยจะส่งเสริมให้ประชากรได้รับการศึกษาภาคบังคับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเตรียมอุดมศึกษา ประกอบกับมีระบบให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และชำระคืนในระยะยาว ทำให้ประชากรมีความสามารถที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ และในขณะเดียวกันตลาดแรงงานในประเทศก็มีความต้องการแรงงานคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีความเชื่อมโยงข่าวสารเทคโนโลยีกันมากขึ้น ดังนั้น การที่จะได้รับโอกาสที่ดีในการทำงาน จะต้องมีคุณสมบัติด้านการศึกษาที่ครบถ้วนด้วย เนื่องจากสังคมไทยยังเชื่อมั่นว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง จะมีความสามารถ ความรับผิดชอบที่ดีระดับหนึ่งตามไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ แม้ระดับการศึกษาจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการค้ามนุษย์อีกต่อไป แต่ระดับการศึกษาก็คงยังส่งผลต่อโอกาสในการได้งานที่ดี และความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ไม่มากก็น้อย

5.3.5 การป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ

[256] จิรภา เต็งไตรรัตน์, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 253, หน้า 7

[257] สงวน สุทธิเลิศอรุณ, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, 2543, หน้า 5

ตารางที่ 5.8 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน

	การป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ				รวม
	ให้การศึกษา (%)	เข้มงวดการคบเพื่อน (%)	สวนวิธีการคุมกำเนิด (%)	อื่น ๆ (%)	(%)
● กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ					
เพศ					
ชาย	12(52.1)	9(39.1)	-	2(8.8)	23(100)
หญิง	57(48.3)	17(14.4)	33(28.0)	12(9.3)	118(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	4(50.0)	3(37.5)	1(12.5)	-	8(100)
18-45 ปี	63(49.6)	21(16.5)	31(24.4)	12(9.5)	127(100)
45 ปี ขึ้นไป	2(33.3)	2(33.3)	-	2(33.3)	6(100)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	17(53.1)	7(21.9)	6(18.8)	2(6.2)	32(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	24(49.0)	10(20.4)	13(26.5)	2(4.1)	49(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	18(50.0)	2(5.6)	10(27.8)	6(16.6)	36(100)
มหาวิทยาลัย	10(41.7)	7(29.2)	3(12.5)	4(16.6)	24(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	27(62.8)	7(16.3)	7(16.3)	2(4.6)	43(100)
50,001-100,000 บาท	4(36.4)	2(18.2)	3(27.2)	2(18.2)	11(100)
100,001-150,000 บาท	2(100)	-	-	-	2(100)
150,001-200,000 บาท	5(50.0)	3(30.0)	-	2(20.0)	10(100)
200,001 บาทขึ้นไป	3(33.3)	1(11.1)	3(33.3)	2(22.3)	9(100)
ไม่มีหนี้สิน	28(42.4)	13(19.7)	19(28.8)	6(9.1)	66(100)
● กลุ่มเสี่ยง					
เพศ					
ชาย	240(54.2)	149(33.6)	19(4.3)	35(7.9)	443(100)
หญิง	276(58.8)	87(18.6)	37(7.9)	69(14.7)	469(100)
อายุ					
ต่ำกว่า 18 ปี	108(48.6)	87(39.2)	11(4.9)	16(7.3)	222(100)
18-45 ปี	304(54.6)	134(24.1)	42(7.5)	77(13.8)	557(100)
45 ปี ขึ้นไป	97(72.9)	20(15.0)	3(2.3)	13(9.8)	133(100)

ตารางที่ 5.8 ร้อยละของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีทัศนคติต่อการช่วยเหลือผู้ที่ค้าบริการทางเพศ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาระหนี้สิน (ต่อ)

	การป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ				รวม
	ให้การศึกษา (%)	เข้มงวดการคบเพื่อน (%)	สวนวิธีการคุมกำเนิด (%)	อื่น ๆ (%)	(%)
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.6	207(53.5)	124(32.0)	22(5.7)	34(8.8)	387(100)
มัธยมศึกษาตอนต้น	122(54.7)	65(29.1)	17(7.6)	19(8.6)	223(100)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	93(56.7)	35(21.3)	9(5.5)	27(16.5)	164(100)
มหาวิทยาลัย	87(63.0)	17(12.3)	8(5.9)	26(18.8)	138(100)
ช่วงของหนี้สิน					
1-50,000 บาท	115(58.7)	46(23.5)	13(6.6)	22(11.2)	196(100)
50,001-100,000 บาท	30(52.6)	12(21.1)	9(15.8)	6(10.5)	57(100)
100,001-150,000 บาท	15(78.9)	1(5.3)	-	3(15.8)	19(100)
150,001-200,000 บาท	9(60.0)	5(33.3)	-	1(6.7)	15(100)
200,001 บาทขึ้นไป	18(47.4)	11(28.9)	2(5.3)	7(18.4)	38(100)
ไม่มีหนี้สิน	**322(54.9)**	**166(28.3)**	**32(5.6)**	**67(11.2)**	**587(100)**

จากตารางข้อมูล สามารถจำแนกความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

5.3.5.1 เพศ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีเพศชายที่จะป้องกันการเข้าสู่อาชีพโดยให้การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนเพศหญิงที่จะป้องกันการเข้าสู่อาชีพโดยให้การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 57 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดมีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของประชากรกลุ่ม

ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

กลุ่มเสี่ยง ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันในทุกประเด็น กล่าวคือ มีเพศชายที่จะป้องกันการเข้าสู่อาชีพโดยให้การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 240 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 149 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของประชากรกลุ่มสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 35 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนเพศหญิง ที่จะป้องกันการเข้าสู่อาชีพโดยให้การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 276 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 87 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ของประชากรกลุ่มสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 69 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.5.2 อายุ

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และสอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีอายุ 18 — 45 ปี ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 63 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปี ผู้ที่เห็นว่าควรจะให้การศึกษามีจำนวนเท่ากับผู้ที่เห็นว่าควรเข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน คือ มี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ผู้ที่มีความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) ก็มีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อเช่นกัน

กลุ่มเสี่ยง พบว่า ประชากรศึกษามีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดทุกประเด็นและในทุกช่วงอายุ กล่าวคือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 108 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัว เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีอายุ 18 — 45 ปี ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 304 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 ของประชากรกลุ่มเหยื่อ

และครอบครัว เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 42 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 77 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะที่ ผู้ที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 97 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 ของประชากรกลุ่มเหยื่อและครอบครัว เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.5.3 ระดับการศึกษา

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปี 6 ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผู้ที่เห็นว่าควรจะให้การศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่เห็นว่าควรสอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิด มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ที่เห็นว่าควรเข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ จึงเห็นได้ว่าทัศนคติของกลุ่มนี้มีลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก นอกจานนี้ มีผู้ที่ให้ความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มมัธยมตอนต้น กล่าวคือ ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

กลุ่มเสี่ยง มีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันในทุกประเด็นและทุกช่วงของระดับการศึกษา กล่าวคือ ที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปี 6 ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนประชากรที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 122 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 65 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ในขณะเดียวกันประชากรที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 93 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และประชากรที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 87 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

5.3.5.4 ภาระหนี้สิน

จากข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินและการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศมีดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ที่มีหนี้สิน 1 — 50,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสัดส่วนเช่นเดียวกันกับผู้ที่เห็นว่าควรสอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิด นอกจากนี้ มีผู้ให้ความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีหนี้ระหว่าง 50,001 — 100,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ผู้ที่มีหนี้ 100,001 — 150,000 บาท กลับมีแนวคิดที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่มีภาระหนี้สินระหว่าง 150,001 — 200,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 3

คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่มีหนี้ตั้งแต่ 200,001บาท ขึ้นไป มีผู้ที่เห็นว่าควรที่จะให้การศึกษาเป็นจำนวนเท่ากับผู้ที่เห็นว่าควรสอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิด กล่าวคือ มี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนผู้ที่เห็นว่าควรเข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีผู้ที่มีความเห็นอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ อนึ่ง ผู้ที่ไม่มีหนี้สิน มีแนวคิดที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ของประชากรกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ

กลุ่มเสี่ยง มีแนวโน้มของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันในทุกประเด็นและทุกช่วงของภาระหนี้สิน กล่าวคือ มีประชากรที่มีหนี้สิน ตั้งแต่ 1 -50,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 115 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง 50,001 — 100,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง อนึ่ง ผู้ที่มีหนี้ 100,001 — 150,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง ส่วนผู้ที่มีหนี้สินในช่วง 150,001 — 200,000 บาท ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และผู้ที่มีหนี้ตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป ที่จะให้การศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อนจำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิดจำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง และอื่นๆ (สอน แนะนำ ให้ข้อคิด) จำนวนทั้งสิ้น 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ของประชากรกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

การป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีแนวคิดเช่นเดียวกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าการนำสมาชิกหรือบุคคลใกล้ชิดให้เข้าสู่ระบบการศึกษา จะทำให้สามารถป้องกันการเข้าสู่อาชีพนี้ได้ โดยที่ปัจจัยในเรื่องของระดับการศึกษา เพศ อายุ หรือปัญหาหนี้ไม่มีผลกระทบต่อทัศนคติในเรื่องนี้เลย

อนึ่ง มีข้อที่น่าสังเกตคือ มีกลุ่มของหญิงที่มีความใกล้ชิดกับปัญหานี้มีความคิดว่าการสอนให้ทราบถึงวิธีคุมกำเนิดที่ถูกต้องเป็นการป้องกันการเข้าสู่อาชีพ ซึ่งในข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้เราทราบว่า กลุ่มเหยื่อหรือครอบครัวเหยื่อทั้งๆที่มีความใกล้ชิดกับปัญหามากกว่ายังมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศนี้ไม่มากนัก เพราะการใช้วิธีการคุมกำเนิดนั้นน่าจะเป็นวิธีการป้องกันตนเองเมื่อเข้าสู่อาชีพแล้วมากกว่าเป็นการป้องกันปัญหาในการเข้าสู่อาชีพนี้

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันนี้ กลับพบว่ากลุ่มเสี่ยงมีความคิดสวนทางกับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อในเรื่องของการสอนให้รู้ถึงวิธีการคุมกำเนิด กล่าวคือ ไม่ได้เห็นว่าการสอนให้รู้ถึงวิธีการคุมกำเนิดเป็นวิธีป้องกันการเข้าสู่อาชีพที่สำคัญรองลงมา แต่กลับเห็นว่าเป็นวิธีแก้ไขที่จะทำเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งผลวิจัยเช่นนี้ทำให้ทราบว่า กลุ่มเสี่ยงซึ่งมีความใกล้ชิดกับปัญหาน้อยกว่านั้นกลับมีความเข้าใจกับปัญหาการค้ามนุษย์มากกว่า

5.4 สรุปรายงานผลการสัมภาษณ์โดยการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการสำรวจภาคสนาม นอกจากการทำแบบสอบถามในเชิงปริมาณแล้ว คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 80 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหญิงและเด็ก และไม่ประสงค์จะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ทั้งนี้ ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแยกอภิปรายข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์

5.4.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์

5.4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นข้อสรุปในภาพรวม โดยลำดับความตามประเด็นที่ใช้ในการสอบถามหรือสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ประเด็น ดังนี้

5.4.1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ในแต่ละพื้นที่พร้อมตัวอย่างพฤติกรรมที่เชื่อว่าเป็นการค้ามนุษย์ พบว่าสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มคือ การค้ามนุษย์เพื่อการบริการทางเพศ การค้ามนุษย์เพื่อการใช้แรงงานสตรีและเด็ก การค้ามนุษย์เพื่อทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายเช่น ค้าสิ่งเสพติด ผลิตสินค้าเถื่อนหรือทำงานให้โรงงานเถื่อน (ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงงานตามกฎหมาย) มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจว่า การบริการทางเพศที่ผู้ให้บริการยึดเป็นอาชีพด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่การค้ามนุษย์

นอกจากนี้ การที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เช่นนี้ ก็เพราะเป็นคำตอบที่ได้จากประสบการณ์ตรงของตนเองที่ต้องประสบปัญหานี้ คือ เป็นหรือเคยเป็นผู้ค้าบริการทางเพศ ถูกค้าแรงงาน ถูกบังคับให้ค้ายาเสพติด ซึ่งบางคนถูกครอบครัวผลักดัน ถูกหลอก ถูกบังคับแล้วแต่กรณี ซึ่งหากจะสัมภาษณ์เพื่อทราบกระบวนการ วิธีการที่ต้องเข้าสู่วงจรนี้ก็จะสามารถตอบได้ตามที่ตนเองประสบเท่านั้น ส่วนพฤติกรรมการค้ามนุษย์แบบอื่นที่ตอบได้ก็เป็นเพียงประสบการณ์ทางอ้อมจากการบอกเล่าสู่การฟัง การข่าวจากสื่อต่างๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ทั้งๆที่ปัจจุบันนี้ การค้ามนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการวิธีการออกไปจนแทบจะตามไม่ทันแล้ว ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจของ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงอยู่ในวงแคบไม่สามารถ *"รู้เท่าทัน"* การเปลี่ยนแปลงได้ อันเป็นสาเหตุให้ยังคงมี**การค้ามนุษย์**อยู่ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้ทุกคนรู้ทันการเปลี่ยนแปลงจึงต้องอาศัย *"การให้การศึกษา"* ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่สัมภาษณ์จะเห็นว่ามักเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในปัจจุบัน (มัธยมศึกษาชั้นต้น) ประกอบกับการเรียนรู้ในครอบครัว ชุมชนและสังคมไทยยังมีน้อยมาก อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาหรือเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันตั้งแต่ระดับครอบครัวและหมู่บ้าน เพื่อจะช่วยให้เกิดแนวทางป้องกันเยียวยาสมาชิกในสังคมของตนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการปลูกฝังทัศนคติในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

5.4.1.2 ความรู้สึกต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากยังคงมีความรู้สึกละอายและรับไม่ได้กับการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็ก โดยเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิสตรีและเด็กที่เลวร้ายและผิดทั้งศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย ทำให้รู้สึกสงสาร เห็นใจทั้งสตรีและเด็กที่ตกอยู่ในกระบวนการนี้ ซึ่งผลจากการวิจัยเช่นนี้ ทำให้เห็นว่าทุนทางสังคมเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานอย่างดี สำหรับที่จะหาทางป้องกันเยียวยา และกำจัดกระบวนการค้ามนุษย์มิให้เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเน้นที่การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนเสมือนเครือญาติให้ได้รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่สตรีและเด็กต่อ ความโลภ และความหลงของตนเอง เพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อของประบวนการค้ามนุษย์อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสังคมเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะเห็นว่า มีเป็นจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกเฉยๆ กับผู้ค้าบริการทางเพศ และเห็นว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งความคิดดังกล่าวทำให้กระบวนการค้ามนุษย์อาจมีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เมืองใหญ่มีความเป็นเอกนคร (Primate City) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ทัศนคติและแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป มีค่านิยมในเรื่องของวัตถุค่อนข้างสูง (นฤมล มะชรา, 2547, น.69) สังคมจึงละเลยขาดการเอาใจใส่ต่อปัญหาต่างๆ

5.4.1.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการค้าบริการทางเพศกับการค้ามนุษย์

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า การค้าบริการทางเพศที่เกิดจากการถูกบังคับ หลอกลวงอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้ต้องจำใจให้บริการทางเพศ ไม่อาจหลบหนีได้ ถือได้ว่าเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้ามนุษย์ แต่หากการบริการทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกระทำด้วยใจสมัคร เพื่อสนองความต้องการของตนเองอันเนื่องจากความยากจน หรือขาดความรู้ในการประกอบอาชีพสุจริตอย่างอื่น หรือเพื่อสนองความต้องการอันเป็นอุปนิสัยส่วนตัว เช่น เห็นว่าเป็นงานสบาย มีรายได้เพียงพอที่จะซื้อหาวัตถุสิ่งของตามที่ใจปรารถนา ถือว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งแนวคิดเช่นนี้ หากให้ดำเนินไปจนสังคมเห็นว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่สุจริตอาชีพหนึ่งแล้ว จะกลายเรื่องปกติที่ทุกคนมีสิทธิเลือกอาชีพที่เหมาะสมของตนเองได้ ทั้งๆ ที่มีผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ให้คุณค่าของความเป็นเพศหญิงที่ต้องรักนวลสงวนตัวตามหลักประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม

5.4.1.4 ความเห็นต่อการที่วัยรุ่นบางกลุ่มหาเลี้ยงชีพด้วยการค้าบริการทางเพศ

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีผู้ตอบแบบส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องที่ น่าเห็นใจ เพราะวัยรุ่นเหล่านี้อาจถูกบุคคลในครอบครัวที่มีฐานะยากจน การศึกษาต่ำ บังคับให้ตอบแทนบุญคุณด้วยการค้าบริการทางเพศ เพราะได้เงินง่ายและรายได้ดี โดยไม่คิดว่าผิดศีลธรรม นอกจากนี้ผู้ค้าบริการบางคนเห็นว่า การศึกษาจะช่วยให้ตนเองมีสิทธิเลือกอาชีพที่ดีได้ในอนาคต จึงจำต้องทำอาชีพนี้เพื่อช่วยให้มีทุนสำหรับศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จตามที่คาดหวัง โดยมิได้คิดว่าสิ่งที่เลือกทำจะส่งผลต่อตนเองอย่างไรในอนาคต ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าหากได้รับการช่วยเหลือให้กลับตัว กลับใจ ยังสามารถกลับเข้าสู่สังคมต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ไม่น่าเห็นใจ เพราะสตรีและเด็กที่ค้าบริการทางเพศเหล่านี้มักเป็นผู้ที่มีนิสัยหรือพฤติกรรมฟุ้งเฟ้อ รักสนุก รักสบาย ใจแตก ชอบเที่ยว ใช้ของแพง มีค่านิยมทางด้านบริโภคตามกระแส *"วัตถุนิยม"* ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ไม่รู้จักคุณค่าของตนเอง อีกทั้งยังวางคุณค่าของตนเองให้ขึ้นอยู่กับการมี *"วัตถุ"* ซึ่งกลุ่มนี้ถือว่าเกิดจากความหลงผิดส่วนตัวและอาจเกิดจากปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง

5.4.1.5 ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการค้าบริการทางเพศในปัจจุบันต่อครอบครัวและชุมชน

ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาการค้าบริการทางเพศมีผลกระทบต่อครอบครัว กล่าวคือ ทำให้ครอบครัวเสียชื่อเสียง เป็นที่อับอายถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม ครอบครัวแตกแยก เด็กขาดการเอาใจใส่เลี้ยงดู จนต้องเร่ร่อนออกจากบ้าน หาอยู่หากินไปตามมีตามเกิด ส่งผลให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อน การติดยาเสพติด การลักเล็กขโมยน้อย ก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สังคม การทำแท้ง มีการติดโรคแพร่เชื้อโรค เป็นภาระแก่สังคมและชุมชนอย่างกว้างขวาง และหากสังคมไม่มีการแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบและจริงจังปัญหาดังกล่าวก็จะกลายเป็นปัญหาระดับประเทศต่อไป

5.4.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นข้อสรุปในภาพรวม โดยลำดับความตามประเด็นที่ใช้ในการสอบถามหรือสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งหมด 7 ประเด็น ดังนี้

5.4.2.1 ความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวและชุมชนในการผลักดันให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 8 จังหวัด ทำให้เห็นมุมมองอยู่ 2 ประการ ***ประการแรก*** ผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่าครอบครัวและชุมชนมีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ มีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัวและชุมชนของผู้ค้าบริการเอง กล่าวคือถ้าครอบครัวนั้นมีฐานะยากจน สมาชิกในครอบครัวติดอบายมุข อาจเป็นเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน คบเพื่อนไม่ดี อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกัน ซึ่งแม้จะขยันทำมาหากินมีเงินทองได้มาก็หมดไปกับสิ่งต่างๆเหล่านี้ ทำให้ตกอยู่ในภาวะรายได้ไม่พอกับจ่าย โดยเฉพาะถ้าเกิดขึ้นจากผู้นำครอบครัวด้วยแล้ว ก็จะเป็นแบบอย่างให้สมาชิกเลียนแบบโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว (ซึมซับพฤติกรรม) หรือชุมชนมีพฤติกรรมโดยส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ ก็เป็นเรื่องยากที่จะให้บุตรหลานในชุมชนจะหลีกเลี่ยงจากสิ่งเหล่านี้ได้ เพราะพฤติกรรมที่เห็นอยู่ทุกวันจะซึมซับเข้าไปในใจเด็ก และถึงแม้ในวัยเด็กจะยังไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นหรือตนเองเกิดความคับข้องใจหรือเครียดแล้ว การแสดงออก (พฤติกรรม) อาจเลือกเดินเข้าสู่ทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง ทั้งนี้เป็นสิ่งที่เคยชินจนกระทั่งไม่คิดว่าเป็นปัญหา ***ประการที่สอง***ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตัวหญิงและเด็กเองเป็นผู้ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจากความคิดของกลุ่มดังกล่าวทำให้เห็นว่า ไม่ว่าครอบครัวจะเลี้ยงดูอย่างดีเท่าใดก็ตาม แต่หากหญิงและเด็กไม่ใส่ใจ คบเพื่อนที่ไม่ดี หรือมีนิสัยฟุ้งเฟ้อ ก็ไม่อาจยับยั้งปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งหากจะให้การศึกษามีศูนย์การเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ เพื่อให้มีข้อมูลเพียงพอที่จะรู้ทันกลลวงที่จะนำไปสู่กระบวนการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน การเรียนรู้อาจเน้นไปที่การทำความรู้จักกับสภาพครอบครัวและชุมชนของตนเอง โดยศึกษาถึงจุดดีจุดด้อย เพื่อจะได้ช่วยกันส่งเสริมสิ่งดีๆให้มีมากขึ้น พร้อมกับร่วมกันแก้ไข

จุดด้อยให้หมดไป ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะกลายเป็นเกราะและกำแพงป้องกันไม่ให้กระบวนการค้ามนุษย์เข้าสู่ชุมชนได้อีกต่อไป

5.4.2.2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศในครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา

ผู้สัมภาษณ์ได้ระบุปัจจัยต่างๆตามประสบการณ์ของตน โดยผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กมีปัจจัยที่คล้ายๆ กันเกือบทุกทุกจังหวัด โดยสามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ด้านครอบครัว : สภาพครอบครัวที่ผู้นำมีรายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย ประกอบกับพฤติกรรมการติดอบายมุข ดังนั้น ครอบครัวจึงยากจนลง และส่งผลต่อไปถึงการไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา และในบางครอบครัวมีปัญหาหย่าร้าง โดยหลายกรณีไม่มีผู้เลี้ยงดูบุตร จนกลายเป็นเด็กเร่ร่อน ใจแตกในที่สุด

พฤติกรรมของคนในครอบครัว : ติดอบายมุข ชอบดื่มเหล้า ติดยา เที่ยวกลางคืน คบคนชั่วเป็นมิตร ติดการพนัน ฟุ้งเฟ้อ ติดวัตถุ อยากได้อยากมีเหมือนคนอื่น นิสัยรักสนุก นิยมความสบาย ใช้จ่ายเกินตัว ไม่รู้จักตัวเอง ชอบแข่งและตามเพื่อน

การศึกษา : ไม่ได้รับการศึกษา หรือได้รับการศึกษาในระดับต่ำ ไม่รักเรียน ชอบเที่ยว หนีเรียน ติดอบายมุข

ชุมชน : ไม่มีกิจกรรมการเรียนรู้สภาพปัญหาต่างๆ ในชุมชน ต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นิยมการซื้อ-ขายแลกเปลี่ยน ขาดความยุติธรรม ความไร้น้ำใจของคนทุกระดับในสังคม มีการดูถูกเหยียดหยามกันจึงมีลักษณะเป็นสังคมแตกแยก ชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นต้น

ปัจจัยดังกล่าวจึงก่อให้เกิดช่องว่างและโอกาสของผู้ค้ามนุษย์ที่จะมาเกลี้ยกล่อม ชักจูง หลอกลวงให้มีการค้าบริการทางเพศแก่เด็กและสตรีได้ง่ายขึ้น

5.4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ

ผลจากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 8 จังหวัด พบว่า การดำเนินชีวิตของผู้ที่ขาดการศึกษาเป็นเหตุให้ขาดความชำนาญในการประกอบอาชีพ ซึ่งการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยความชำนาญจะส่งผลต่อรายได้ที่สูงขึ้นตามไปด้วย ผู้นำครอบครัวจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัว หากสภาพการดำเนินชีวิตที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก จะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวตกอยู่ในวงจรแห่งความยากจนยาวนาน หลายคนตกอยู่ในภาวะสิ้นหวัง ในขณะที่บางคนพยายามที่จะดิ้นรนให้หลุดพ้นจากความจน โดยมีความหวังว่าเมื่อมีเงินมากพอจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีกว่า ด้วยเหตุนี้ คนในกลุ่มที่มี

ความคาดหวังจะง่ายต่อการถูกชักจูง หรือล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศและมีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งที่โดยรู้ตัวและที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในบางกรณีหากมีผู้เสนอให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม ก็มักจะตื่นเต้นดีใจ (จนขาดสติ) จนไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ เพราะโดยปกติผู้ค้ามนุษย์มักจะรู้ดีว่าครอบครัวหรือผู้เป็นเหยื่อขาดปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ก็จะเสนอสิ่งนั้นเป็นตัวล่อ และก็มักจะประสบความสำเร็จตามที่ผู้ค้ามนุษย์ต้องการเสมอ

จากข้อมูลดังกล่าว ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงวัฏจักรและวงจรของการค้ามนุษย์ได้ชัดเจนและเป็นระบบขึ้น ซึ่งทำให้ทราบถึงรากเหง้าหรือต้นตอที่แท้จริงของปัญหา เพื่อจะได้แสวงหาวิธีการในการแก้ไข ป้องกัน และปรับทัศนคติที่ถูกต้องต่ออาชีพค้าบริการทางเพศได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5.4.2.4 การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้นำเสนอวิธีการช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ ดังต่อไปนี้

1. ให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นตามที่ต้องการสอดคล้องกับความสนใจและความสามารถ
2. ฝึกอาชีพตามที่ชอบและถนัด แล้วหางาน หรือหาทุนให้ทำงานอาชีพนั้น
3. ให้คำแนะนำ ตักเตือนฉันมิตรด้วยเมตตาธรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการดำเนินชีวิต
4. แจ้งให้ตำรวจช่วยเหลือ ให้การฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดไปในทางที่ดีงาม
5. เอาใจใส่ดูแลสมาชิกทุกคนในครอบครัวด้วยความเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ
6. ช่วยเหลือเรื่องเงินตามความจำเป็น
7. ใช้มาตรการทางกฎหมายดำเนินการอย่างเคร่งครัด
8. เฉยๆ ดีกว่าเพราะเป็นเรื่องส่วนบุคคล

ซึ่งผลการวิจัยเช่นนี้ย่อมเป็นประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากรเป้าหมายในลำดับต่อไป

5.4.2.5 การเยียวยารักษาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ผลสรุปจากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอความคิดในการเยียวยารักษา รวมไปถึงการฟื้นฟูผู้ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ตามกรณีศึกษา ดังนี้

1. ให้กำลังใจ ปลอบใจ ให้อภัย ไม่รังเกียจ เปิดโอกาสให้เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่า
2. ให้คำปรึกษา ความรู้ อบรม ส่งเสริมให้เรียน ฝึกอาชีพที่ต้องการหางานให้ทำ
3. เอาใจใส่ดูแลด้วยความรัก ความเข้าใจ สอนให้คิดเป็น ดูแลสภาพจิตใจให้เข้มแข็งขึ้น
4. ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน การอาชีพที่เหมาะสมจนสามารถหารายได้ได้อย่างแท้จริง
5. แนะนำให้เรียนรู้จิตใจตนเองโดยการฟังธรรมะ และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง

ซึ่งจากผลวิจัยดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าอิทธิพลของพุทธศาสนา และวิถีชีวิตแบบไทยๆที่เน้นไปที่การให้อภัย ให้โอกาสยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในอันที่จะเยียวยาจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่อมิให้ต้องบอบช้ำไปเพราะการถูกซ้ำเติม หรือการปิดกั้นโอกาส ดังนั้น จึงเป็นข้อเสนอที่สมควรได้รับสนใจอย่างยิ่ง

5.4.2.6 การป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศในชุมชนและครอบครัวที่เป็นพื้นที่ศึกษา

ผลการวิจัยในภาพรวม สะท้อนให้เห็นว่า แม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน หากแต่การนำเสนอแนวคิดในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ตามกรณีศึกษากลับมีลักษณะสอดคล้องและคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัญหาการค้ามนุษย์จะมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้อาจตกเป็นเหยื่อเป็นสำคัญนั่นเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง
2. สอนให้เข้าใจในเรื่องการใช้จ่ายในชีวิตที่เหมาะสมกับฐานะครอบครัวหรือรายได้ของตน
3. สอนให้รู้จักดูแลตนเอง รักตนเอง และรู้จักตนเอง รวมถึงเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าต่อครอบครัวและชุมชนอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเพศและวัยของตนเอง
4. สร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว โดยมีการเรียนรู้ทุกปัญหาร่วมกันในครอบครัวและชุมชน สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ จนบังเกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน
5. เข้มงวด ตรวจตราคนแปลกหน้าในชุมชน ระมัดระวังในการคบเพื่อน หลีกเลี่ยงการเที่ยวกลางคืน การเล่นการพนัน ตลอดจนการค้ายาเสพติด
6. มีศูนย์การเรียนรู้ และฝึกการเฝ้าระวังของสมาชิกในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

5.4.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสังคมและครอบครัวในการให้ความช่วยเหลือ เยียวยาและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ

ผลจากการวิจัยในภาพรวม พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้แนวทางสำหรับบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการให้ความช่วยเหลือ เยียวยาและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนี้

<u>ครอบครัว</u>
1. ผู้นำในครอบครัวประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านการประกอบอาชีพ การจับจ่ายใช้สอย ตลอดจนการเรียนรู้และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม
2. หากมีคนในครอบครัวมีพฤติกรรมใดๆ ที่นำตนเข้าสู่วงจรการค้ามนุษย์ขอให้คนในครอบครัวให้อภัย ให้กำลังใจแนะนำ ช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีใหม่ได้

ชุมชน
1. จัดให้มีการเรียนรู้ผลกระทบจากอาชีพนี้ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยจัดเป็นลักษณะเวทีชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจผู้ตกเป็นเหยื่อ และร่วมมือกันช่วยเหลือ เยียวยาและป้องกันร่วมกัน
2. ให้การศึกษาเพิ่มเติมที่สูงขึ้น รวมทั้งการฝึกอาชีพใหม่ที่สามารถมีรายได้พึ่งตนเองต่อไป
3. ช่วยเหลือเกื้อกูลให้สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่มีรายได้เป็นของตนเอง

อภิปรายผล

จากข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ตอบแบบมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา หรือความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีผลกับการค้ามนุษย์ในแง่มุมของการค้าบริการทางเพศของเด็กและสตรี ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม การให้การช่วยเหลือเยียวยา ป้องกัน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม ในภาพที่น่าพอใจพอสมควร และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบมีความเข้าใจว่าการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่เรื้อรัง และพฤติกรรมที่จะเป็นการค้ามนุษย์มักจะเกิดขึ้นโดยการขู่เข็ญ ล่อลวง บังคับโดยผู้นั้นไม่เต็มใจ ซึ่งปัจจุบันปัญหาการค้ามนุษย์ได้ลุกลามเป็นวงกว้างและเปลี่ยนแปลงวิธีการไปอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบยังคงมีความรู้สึกเห็นใจต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และจะให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ โดยมุ่งเน้นการป้องกันไปที่การให้การศึกษา และให้กำลังใจกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ หากช่วยเหลือสิ่งใดได้ก็จะทำ อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า ในสังคมเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีเป็นจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกเฉยๆ กับผู้ค้าบริการทางเพศ และเห็นว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งความคิดดังกล่าวทำให้กระบวนการค้ามนุษย์อาจมีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เมืองใหญ่มีความเป็นเอกนคร (Primate City) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ทัศนคติและแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป มีค่านิยมในเรื่องของวัตถุค่อนข้างสูง สังคมจึงมักละเลยและขาดการเอาใจใส่ต่อปัญหาต่างๆ

นอกจากนี้ ยังพบว่าครอบครัวและชุมชนก็เป็นปัจจัยภายนอกที่มีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาดังกล่าว ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมือง ทำให้ประชากรเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากความฟุ้งเฟ้อ ไม่ประมาณตน ไขว่คว้าหาความสะดวกสบายทางวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และในหลายกรณีเกิดจากความรับผิดชอบในฐานะผู้ดูแลครอบครัว ซึ่งจะต้องตอบแทนพระคุณบิดามารดา โดยการจัดหาหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก หรือสิ่งซึ่งแสดงฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีต่อสังคม อันนำมาซึ่งช่องทางเสี่ยงในการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศนี้ เพราะต้องการได้ทำงานและสามารถสร้างรายได้ให้เป็นกอบเป็นกำ ในขณะเดียวกัน ปัญหาการค้าบริการทางเพศมักก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เด็กเร่ร่อน ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การทำแท้งในเวลาต่อๆมา

5.5 สรุปรายงานผลการสัมมนาย่อยในประเด็นสำคัญ

เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะและข้อสังเกตที่ได้จากการสัมมนาในแต่ละครั้งเป็นประเด็น และได้แยกข้อสรุปออกเป็นรายละเอียดตามพื้นที่ที่ได้มีการจัดสัมมนาย่อยขึ้น โดยมีลำดับดังต่อไปนี้

5.5.1 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย

5.5.1.1 การค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์อย่างไร

ในประเด็นนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็นว่า การค้าบริการทางเพศและการค้ามนุษย์มีความแตกต่างกัน โดยให้เหตุผลว่า การค้าบริการทางเพศเป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์ ไม่ว่าการค้าบริการทางเพศนั้น ผู้ขายบริการจะสมัครใจยินยอมหรือถูกหลอกลวงให้ขายบริการก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางท่านให้ความเห็นต่างออกไปว่า การค้าบริการทางเพศนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นการค้ามนุษย์เสมอไป เพราะบางกรณีผู้ขายบริการยินยอมที่จะขายบริการโดยความสมัครใจโดยมองว่าเป็นอาชีพที่สุจริตประเภทหนึ่ง จึงไม่ใช่กรณีการถูกหลอกลวง ดังนั้น การขายบริการทางเพศโดยรู้และสมัครใจที่จะทำ จึงไม่ใช่รูปแบบของการค้ามนุษย์

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางส่วน แสดงความเชื่อมโยงระหว่างการค้ามนุษย์และการค้าบริการทางเพศ โดยให้เหตุผลว่า ทั้งสองปัญหาเป็นปัญหาที่สืบเนื่องหรือเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ เริ่มต้นจากการทำงาน เอาแรงงานเข้าแลกรายได้ เมื่อทำงานได้รายได้ไม่พอรายจ่าย ประกอบกับอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยง เช่น เป็นเด็กเสริฟในห้องอาหาร ก็นำเข้าสู่การค้าบริการทางเพศ และตกเป็นเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในที่สุด

5.5.1.2 อิทธิพลของครอบครัว และชุมชนกับปัญหาการค้ามนุษย์

เห็นว่า ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญและมีส่วนอย่างมากในการผลักดันให้เกิดปัญหา โดยยกตัวอย่างให้เห็นถึงพฤติกรรมเลียนแบบของคนในหมู่บ้าน ที่เห็นบ้านหนึ่งส่งลูกสาวไปทำงาน โดยบางครอบครัวสมาชิกในครอบครัวทราบว่าไปทำงานอะไร แต่บางครอบครัวก็ไม่ทราบ เมื่อทำงานแล้วได้เงิน ก็ส่งเงินกลับมาที่บ้าน ไปแล้วได้ดีไม่ได้ลำบากอย่างที่คิด ได้เงินก็ส่งมาสร้างบ้านหลังใหญ่โต เพื่อนบ้านเห็นก็อยากมีบ้าง ก็ส่งลูกสาวไปบ้าง เหยื่อบางคนไม่อยากไป แต่ถูกพ่อแม่ผู้ปกครองกล่อม บางรายกล่อมมาตั้งแต่เด็ก จนวัยรุ่น พูดไปพูดมาก็ยอมทำตาม ทั้งๆที่เริ่มแรกตัวเหยื่อเองก็รู้ว่าไม่ดี ไม่อยากไป แต่เพราะการพูดจากล่อม พร้อมชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุดท้ายก็เลยตัดสินใจไป นอกจากนี้ ตัวเหยื่อที่ไปมองว่า การตัดสินใจทำดังกล่าว เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู เพื่อครอบครัว เพื่อพ่อแม่พี่น้อง เพื่อความเป็นอยู่ที่ขึ้น ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดว่าครอบครัว ชุมชนและสังคม มีส่วนอย่างมากในการผลักดันให้เกิดปัญหา การค้ามนุษย์

5.5.1.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

จากความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา สามารถสรุปได้ว่า สาเหตุหลักคือเรื่องปากท้อง เรื่องความยากจน เมื่อตัวเหยื่อโตมาจากครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่ที่มีลูกสาว ก็จะพยายามส่งลูกสาวไปหางานทำ หารายได้เพื่อนำมาจุนเจือครอบครัว ตัวเหยื่อเองก็มองว่าเป็นการตอบแทนพระคุณ เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ ส่วนปัจจัยเสริมที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว ก็คือ ตัวผู้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวที่มาซื้อบริการทางเพศไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ เรื่องค่านิยม เรื่องฐานะทางสังคม ก็เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความอยากมีอยากได้ ทำให้เกิดความต้องการทางวัตถุ ทัศนะคติของคนในสังคมที่ยกย่องคนที่มีเงิน ยกย่องทางวัตถุ ทำให้เกิดความอยากมีอยากได้ตามกัน เหยื่อบางราย มีความคิดว่า ช่างมันไม่เป็นไร ปล่อยมันไป อีกทั้งตัวเขาไม่ได้ทำความผิดร้ายแรง ไม่ได้ฆ่าคนตาย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนหนึ่ง ให้ความเห็นว่า โทษทางอาญาในปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไม่หนักพอที่จะทำให้หลาบจำ โดยยกตัวอย่างให้เห็นว่า เช่น กรณีผู้หญิงยี่สิบกว่าๆมาขายบริการทางเพศ เจ้าของสถานที่ถูกลงโทษฐานเจ้าของสถานค้าประเวณี ศาลลงโทษปรับไม่เกิน 15,000 บาท โทษจำคุกรอลงอาญา ซึ่งเห็นว่าเป็นโทษที่น้อยเกินไป และอาจเป็นไปได้ว่า โทษที่ลงดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่า ผู้ขายบริการมีอายุพอควรแล้ว ไม่ใช่เด็ก และก็ยินยอมพร้อมใจ

5.5.1.4 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ คือ พฤติกรรมการใช้สิ่งของที่ราคาแพง การตามสมัยนิยม และการไม่รู้จักประมาณตน ตามคนอื่น ทำให้เกิดความอยากมีอยากได้ มีความต้องการที่จะหามาใช้ให้ได้ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมใช้ของแพง มียี่ห้อ เมื่ออยากได้เงินมาซื้อของ บางคนก็ยอมที่จะขายตัวเองเพราะเป็นวิธีที่ได้เงินมาง่าย ไม่ต้องเหนื่อยมากนัก

5.5.1.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์

เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่ดูแลงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว น่าจะมีการแบ่งปันข้อมูลกัน เพราะในเชียงรายก็มีหลายหน่วยงานที่ทำตรงนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนต่างๆ น่าที่จะมีกิจกรรมอะไรสักอย่างหนึ่งที่สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น เพราะปัญหาที่เป็นอยู่ตอนนี้ คือขาดหน่วยงานหลักที่จะมาจัดการ ทุกหน่อยงานทำเหมือนกันหมด จึงเห็นควรว่าน่าจะมาช่วยกันคิดในเรื่องของการทำงานร่วมกันตรงนี้ ว่าควรทำยังไง เช่น ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำในเรื่องการฝึกวิชาชีพ ส่วนหน่วยงานอื่นก็ทำต่างกัน เช่น การรณรงค์การป้องกัน นอกจากนี้ น่าจะมีการจัดตั้ง

หน่วยงานเพื่อลงพื้นที่ โดยเข้าไปในชุมชน ในหมู่บ้านโดยตรง เพื่อประสานงานกับทางหมู่บ้าน สร้างความร่วมมือในการป้องกัน

ในประเด็นเรื่องทัศนคติ จะเปลี่ยนแปลงได้ต้องใช้เวลา ต้องแสดงให้ครอบครัวเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบอย่างไร เพราะโดยส่วนมาก ตัวเหยื่อที่เป็นเด็กจะทราบ แต่ทำเพราะความจำเป็น เพราะเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่

ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนหนึ่ง เสนอกว่า พรรคการเมืองต่างๆ ควรที่จะมีบทบาท โดยนำปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์เป็นนโยบายหาเสียงของพรรคในการเลือกตั้ง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วย

5.5.2 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.5.2.1 การค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์อย่างไร

ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางท่านเห็นว่า การค้าบริการทางเพศเป็นสิ่งเดียวกันกับการค้ามนุษย์ ซึ่งก็คือการขายบริการทางเพศ หรือการขายตัว อย่างไรก็ตามบางท่านมีความเห็นต่างออกไป โดยมองว่าทั้งสองอย่างเป็นคนละอย่างกัน มีความแตกต่างกันโดยการขายตัวหรือการค้าบริการทางเพศเป็นเพียงรูปแบบหนึ่ง หรือเป็นประเภทหนึ่งของการค้ามนุษย์เท่านั้น เพราะการค้ามนุษย์อาจเป็นการหลอกเอาไปทำอย่างอื่น ที่ไม่ใช่การขายตัวก็ได้

5.5.2.2 อิทธิพลของครอบครัวและชุมชนกับปัญหาการค้ามนุษย์

คิดว่าครอบครัวและชุมชนมีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ อาจจะเพราะความไม่รู้ หรือครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะกัน ทำให้ลูกออกจากบ้าน แล้วก็เสี่ยงถูกหลอกไปขายตัว นอกจากนี้ ชุมชนที่อาศัยอยู่ หากมีการทำเรื่องอย่างนี้แล้วได้รับการยอมรับ ก็มีส่วนที่ทำให้คนอื่นๆในหมู่บ้านอยากจะทำบ้าง เกิดเป็น พฤติกรรมเลียนแบบ อย่างไรก็ตาม บางท่านเห็นว่า เรื่องดังกล่าวอยู่ที่ตัวเหยื่อเองด้วย อยู่ที่ตัวเด็กว่ารักดีมากน้อยแค่ไหน พูดแล้วเตือนแล้วไม่ฟัง ก็ไม่รู้จะทำยังไง

5.5.2.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

เห็นว่า เงินเป็นส่วนที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ยอมทิ้งการทอผ้าที่รายได้น้อยกว่า ไปทำงานอย่างอื่นที่มันสบายกว่า เพราะต้องกินต้องใช้ ค่าน้ำค่าไฟก็แพง นอกจากนี้ อาจโดนสภาพบังคับจากครอบครัว เห็นครอบครัวอื่นมีบ้านหลังใหญ่ มีรถขับ ก็เลยอยากมีบ้าง จึงบังคับให้ลูกหาเงิน บังคับให้ขายตัว

นอกจากนี้ เรื่องการศึกษาก็มีส่วน เหยื่อบางรายไม่มีความรู้ จึงโดนหลอกได้ง่าย อย่างไรก็ตาม บางท่านเห็นว่า การศึกษาไม่ว่าจะสูงหรือต่ำ ก็สามารถเป็นเหยื่อของการขายบริการได้ทั้งนั้น ถ้าไม่สามารถ

ควบคุมความอยากมีอยากได้ของตัวเอง โดยยกตัวอย่างให้เห็นว่า บางคนเรียนสูงๆ แต่ก็ยังสมัครใจยินยอมมาขายตัวเพื่อหาเงิน คิดว่าที่เป็นเช่นนี้ เพราะมองว่าเป็นงานที่สะดวก ไม่ต้องลำบากมาก ได้เงินง่าย อนึ่ง มีผู้ให้ความเห็นว่าห้างสรรพสินค้าเอง ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว เพราะก่อให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ อยากซื้อของที่แพงๆ พอเด็กๆเลิกเรียน ก็ไม่รู้จะไปไหน ก็นัดไปเดินเที่ยวห้างกัน นานวันเข้าก็เกิดความอยาก ทำให้ต้องหาเงินมาซื้อของเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง

ในขณะเดียวกัน มีผู้ร่วมสัมมนาบางท่านมองว่า ค่าครองชีพที่แพงขึ้น สภาพการว่างงาน และงานที่หาทำยากขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนหันมาขายบริการมากขึ้น เพราะต้องการเงินเพื่อมาเลี้ยงปากท้องตัวเอง จึงสมัครใจที่จะขายบริการ และท้ายที่สุดอาจถูกหลอกไปทำที่อื่น ประเทศอื่น ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในที่สุด

5.5.2.4 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ คือ พฤติกรรมการใช้สิ่งของที่ราคาแพง การตามสมัยนิยม และการไม่รู้จักประมาณตน ตามคนอื่น ทำให้เกิดความอยากมีอยากได้ มีความต้องการที่จะหามาใช้ให้ได้ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมใช้ของแพง มียี่ห้อ เมื่ออยากได้เงินมาซื้อของ บางคนก็ยอมที่จะขายตัวเองเพราะเป็นวิธีที่ได้เงินมาง่าย ไม่ต้องเหนื่อยมากนัก

5.5.2.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอว่า ควรจัดหาให้มีงานทำเพื่อก่อให้เกิดรายได้ เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครอบครัวและคนในหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบถึงปัญหา หากพบเห็นกรณีดังกล่าว ให้ติดต่อแจ้งหน่วยงานของรัฐ ติดต่อกรมแรงงาน แจ้งตำรวจจับหรือให้เขาตรวจสอบก่อนว่า ผู้ที่เข้ามาชักชวนคนไปทำงานนั้น มาจากหน่วยงานไหน น่าเชื่อถือหรือไม่ ซักถามดูก่อนที่จะตัดสินใจไป จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อถูกหลอก

ผู้เข้าร่วมสัมมนา กลุ่มกะเหรี่ยงแม่ปิง เสนอแนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แล้วว่า จะแนะนำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนั้นไปศูนย์ชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์ของชาวคริสต์ (กะเหรี่ยงที่นี่นับถือศาสนาคริสต์) ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้าน พร้อมแนะนำงานให้ทำ แนะให้เขาไปฝึกอาชีพที่จังหวัด เพื่อที่จะได้มีงานทำ มีรายได้ จะได้ไม่ต้องไปขายบริการ แต่ถ้าแนะแล้วเขายังไม่สนใจ ก็ไม่รู้จะทำยังไงแล้ว เพราะเป็นตัวของเขาเอง

5.5.3 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้ จังหวัดสงขลา

5.5.3.1 การค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์อย่างไร

มติกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นพ้องกันว่า การค้าบริการทางเพศนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์ เพราะในเรื่องการค้าบริการทางเพศก็จะมีเจตนาที่จะแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อ จึงเข้าลักษณะนิยามความหมายของการค้ามนุษย์

5.5.3.2 อิทธิพลของครอบครัวและชุมชนกับปัญหาการค้ามนุษย์

เห็นว่า ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เป็นพื้นฐานสำคัญมากต่อเด็ก ถ้าเด็กโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่รักและมีความเข้าใจกัน การตกเป็นเหยื่อการถูกหลอกก็จะเป็นไปได้ยาก โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่งยกตัวอย่างให้เห็นกรณีความเข้าอกเข้าใจของผู้เป็นพ่อแม่ กรณีผลสอบคะแนนโอเนต เอเนต เด็กทุกคนกำลังคอยผลสอบกันอยู่ว่าจะผ่านหรือไม่ผ่าน ถ้าผลสอบออกมาไม่ผ่าน พ่อแม่ที่เข้าใจลูกก็ถือว่าดีไปให้กำลังใจปลอบใจกัน แต่ในทางกลับกัน ถ้าพ่อแม่ไม่เข้าใจลูกไปเที่ยวกะเกณฑ์ว่าลูกต้องเป็นแพทย์ ต้องเป็นวิศวกร ถ้าลูกสอบไม่ได้พ่อแม่จะต้องเสียหน้า เพราะเดี๋ยวนี้ตัวพ่อแม่มักจะแข่งขันกัน ดังนั้นความเครียดและความกดดันก็จะตกไปอยู่ที่ลูก มีแบบสอบถามถามที่เด็กว่าถ้าเกิดสอบไม่ได้จะทำอย่างไร มีเด็กจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนน้อยบอกว่าอาจจะฆ่าตัวตายก็ได้ อาจจะทำอะไรที่ทำให้ตัวเองมีอันเป็นไป ดังนั้นจึงเห็นว่า ความเข้าใจของพ่อแม่เป็นประเด็นพื้นฐานและเป็นปัญหาสำคัญ ถ้าแก้ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหาความเข้าใจระหว่างพ่อแม่แม่ลูก พี่กับน้อง ก็จะเป็นการยากที่จะแก้ปัญหาอื่นๆ เพราะปัญหาเรื่องครอบครัวมันเป็นพื้นฐานของปัญหาทั้งหมด ถ้าครอบครัวเข้าใจกัน ปัญหาทุกทางมันก็จะไม่เกิด สังคมเราก็จะไม่เกิดปัญหาที่เป็นอยู่ในขณะนี้

นอกจากนี้ เห็นว่า ชุมชนก็มีส่วนในการก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว โดยมองว่า มีส่วนในการชักจูงให้เกิดการทำตามกัน เห็นคนอื่นมีมือถือ เด็กวัยรุ่นอายุ 15-16 ปี จะไม่ใช้โทรศัพท์ถ้าเครื่องโทรศัพท์นั้นมีราคาต่ำกว่า 10,000 บาท หรือถ้าโทรศัพท์ถ่ายรูปไม่ได้ คนอื่นมีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ดีๆ มีรถขับ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ก็เลยเกิดการเลียนแบบ กลายเป็นค่านิยมที่ผิดๆ เกิดความอยากต้องการเงินมาใช้ ทำให้เกิดวิธีการหาเงินแบบผิดๆ ด้วยวิธีง่ายๆ

5.5.3.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่งเล่าจากประสบการณ์ว่า ได้ทำงานที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มคนที่เข้ามาที่นี่ ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องยาเสพติด และจำนวนร้อยละ 60 ของกลุ่มนี้ จะมีอาชีพทำงานขายบริการทางเพศ จากการสอบถามพูดคุย สาเหตุที่ตัดสินใจประกอบอาชีพดังกล่าวก็มีแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะทำเพราะสมัครใจ ไม่ได้คิดว่าถูกหลอกและไม่ได้ถูกบังคับ คิดว่าน่าจะเกิดจากค่านิยมท้องถิ่น เช่นเชื่อว่าได้ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ เพื่อครอบครัว บางทีส่งเงินให้พี่ชายเรียน ให้น้องเรียน นอกจากนี้ พบว่า ส่วนมากมาจากครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้กลายเป็นวัยรุ่นใจแตก แล้วก็หนีออกจากบ้าน ก็ไปมีแฟนอยู่ด้วยกัน พอเลิกกันก็นำไปสู่อาชีพขายบริการได้ง่ายขึ้น ส่วนใหญ่เหยื่อจะเป็นคนเหนือและคนภาคอีสาน ผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งเป็นข้อสังเกตเรื่องวัตถุนิยม ว่า เหยื่อส่วนใหญ่จะมีความภูมิใจที่ได้โอ้อวดรถ บ้าน มือถือ โดยไม่คิดว่าอาชีพนี้ทำให้คนอื่นมองว่าตัวเองตกต่ำ เขาคิดว่าตัวเองมีเงิน มีทุกอย่างสูงกว่าผู้อื่น เหยื่อบางคนถูกจับได้ ก็มีนายจ้างมาประกัน โดยขอให้ทางเราไม่ต้องทำอะไร เพราะเขาสมัครใจจะกลับไป ส่วนสาเหตุอื่นๆ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ การเลียนแบบ ตัวเหยื่อมองว่าไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะทำอย่างนี้ คนอื่นเขาก็ทำ นอกจากนี้เหยื่อบางรายไม่กล้าที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ เพราะไม่รู้ว่าจะเริ่มตรงไหน ความรู้ก็ไม่ได้มีมาก จะไปทำงานอะไรได้ เมื่อถามว่า งานที่ทำอยู่มีความสุขไหม ก็ตอบว่า ก็ไม่ได้มีความสุข แต่ถ้าไม่ทำก็ไม่รู้จะเอาอะไรกิน

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาอีกกลุ่มให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การเลียนแบบค่านิยมที่ผิดๆ โดยเฉพาะการเลียนแบบเรื่องมือถือ เรื่องของ และเรื่องการถูกชักจูงจากเพื่อน พ่อแม่ คนรู้จัก ก็เป็นสาเหตุปัจจัยที่นำสู่ปัญหาการค้าบริการทางเพศ

5.5.3.4 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผลจากการระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา ทำให้ได้ข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศดังนี้

1) พฤติกรรมเชื่อคนง่าย การถูกชักจูงได้ง่าย ลักษณะก็คือ เป็นการฟังโดยขาดการพิจารณา การหาเหตุผล หาข้อมูลมาหักล้างกัน ก่อนที่จะเชื่อใครสักคน เขาไม่ได้พิจารณาว่าเหตุผลความเป็นจริงมันเป็นอย่างไร การที่คนๆ หนึ่งจะทำงานแล้วได้เงินมาง่ายๆ มันมีด้วยหรือ
2) พฤติกรรมชอบรักสนุกของเด็กและวัยรุ่น เช่น ชอบเที่ยวกลางคืน ชอบใช้ชีวิตแบบฉาบฉวย ใช้ชีวิตแบบง่ายๆ รักสนุกไปวันๆ โดยที่ตัวเองก็ไม่ได้หารายได้อะไรมาจุนเจือค่าใช้จ่าย เมื่อขอพ่อแม่ก็ได้น้อยก็เลยหาทางออกโดย อาจเข้าไปในกระบวนการค้าประเวณี หรือว่าเข้าไปในกระบวนการค้ายาเสพย์ติด เพื่อที่จะหาเงินมาทำให้ตัวเองได้เที่ยว ได้สนุกไปวันๆ

3) พฤติกรรมการใช้ของฟุ่มเฟือย การติดค่านิยมของเด็กวัยรุ่นในปัจจุบัน ซึ่งเด็กวัยรุ่นสมัยนี้ติดมือถือ ทุกคนต้องมีมือถือ ทุกคนต้องมีรถ ทุกคนต้องมีห้องพักส่วนตัว โดยที่ตัวเองก็หาเงินยังไม่ได้ เมื่อทำอะไรไม่ได้ก็ต้องเข้าไปในกระบวนการอย่างเดิม
4) พฤติกรรมการติดเพื่อน การคบหากลุ่มเพื่อน โดยที่มิได้พิจารณาว่าเพื่อนกลุ่มนี้จะนำพาเราไปทางไหน
5) พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้บุคคลเหล่านี้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง และก็ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ง่ายๆ
6) เด็กวัยรุ่นมักจะชอบที่จะแยกตัวออกจากครอบครัว เพื่อไปอยู่คนเดียวหรือไปอยู่กับเพื่อน เพื่อจะแสดงให้เพื่อนและครอบครัวเห็นว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว ทั้งที่จริงๆแล้ว พวกเขาก็ยังต้องพึ่งพิงพ่อแม่อยู่ การกระทำอย่างนี้เป็นเรื่องที่เข้าใจแบบผิดๆ ของเด็กและวัยรุ่น
7) พฤติกรรมขาดทักษะการปฏิเสธ ปฏิเสธเพื่อนไม่เป็น ปฏิเสธคนรู้จักไม่เป็น ไม่รู้ว่าจะปฏิเสธอย่างไรที่จะให้ตัวเองหลุดพ้นออกจากกระบวนการเหล่านี้

5.5.3.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งเป็นตำรวจในท้องที่ได้เล่าข้อเท็จจริงและทางปฏิบัติพร้อมมีความเห็นในการให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อว่า ลำดับแรก เป็นเรื่องการรับแจ้งเหตุต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ตำรวจ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และหน่วยงานบ้านพักเด็กและครอบครัว องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง และสุดท้ายก็คือประชาชนเอง การรับแจ้งเหตุก็มาจากหน่วยงานและจากหลาย ๆ ทาง เมื่อรับแจ้งเหตุแล้วก็มีการประสานงานกัน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เมื่อหน่วยงานไหนได้รับแจ้งเหตุก่อนแล้วเห็นว่าอีกหน่วยงานหนึ่งเกี่ยวข้องด้วย ก็จะประสานงานเพื่อจะทำงานช่วยเหลือเหยื่อร่วมกันในลักษณะบูรณาการ หลังจากนั้นก็จะวางแผนแล้วก็จะมีการช่วยเหลือ อย่างเช่น ตำรวจได้รับแจ้งเหตุว่า มีเด็กหญิงไทยถูกหลอกลวงไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย พอได้รับแจ้งเหตุก็จะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ แล้วก็จะประสานไปที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา เพื่อให้ทราบเหตุว่า ถ้าตำรวจไปช่วยเหยื่อกลับมาได้แล้วพอมาถึงก็จะส่งไปพักฟื้นที่บ้านพักเด็กและครอบครัวก่อน แล้วก็จะดำเนินการบำบัด ฟื้นฟู และก็รักษาพยาบาลในกรณีที่มีการบาดเจ็บ ในส่วนทางบ้านพักเด็กและครอบครัวสงขลา ก็จะดำเนินการในเรื่องของการติดตามครอบครัว ญาติพี่น้องของเด็กแต่ละคนระหว่างที่เด็กพักฟื้นอยู่ที่บ้านพักเด็กและครอบครัว ในส่วนของตำรวจก็ยังเกี่ยวข้องอยู่โดยมีการสอบสวนสืบสวนขยายผล ในเรื่องของความเป็นมาเป็นไป มาอย่างไร ใครเป็นผู้ล่อลวงไป เพื่อจะออกหมายจับแล้วก็ดำเนินจับคุมเครือข่ายผู้ค้ามนุษย์ หลังจากนั้นทางพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็ดี ทางบ้านพักเด็กก็ดี ก็จะร่วมกันส่งเด็กกลับภูมิลำเนาเดิม เพื่อติดตามผลและให้แนวความคิดปรับทัศนคติต่างๆ รวมไปถึงญาติพี่น้อง เพื่อไม่ให้กลับมาสู่วงจรดังกล่าวอีก เป็นการเพิ่มมาตรการในการระวังป้องกันตัวเองและญาติพี่น้อง เพื่อไม่ให้กลับมาในระบบที่ถูกหลอกอีก

5.5.4 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้ว

5.5.4.1 การค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์อย่างไร

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า การค้าบริการทางเพศ หมายความว่า การที่นำเด็กทั้งหญิงและชาย ผู้หญิง ผู้ชาย มาขายบริการทางเพศ ส่วนการค้ามนุษย์ หมายความว่า การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ ด้วยวิธีการขู่เข็ญ บีบบังคับ หรือใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง

ความต่าง คือ การค้ามนุษย์ เป็นการจัดหาบุคคลเพื่อนำมาส่งต่อให้กับนายหน้าเพื่อประกอบกิจการต่างๆ โดยใช้วิธีการบังคับขู่เข็ญ ต่างจากการค้าบริการทางเพศ คือว่า การค้ามนุษย์ไม่ใช่การบังคับมาเพื่อขายบริการเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการขายแรงงาน และการทารุณกรรม

อย่างไรก็ตาม การค้าบริการทางเพศก็มีส่วนเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์ เพราะได้บุคคลมาจากนายหน้าค้ามนุษย์เหมือนกัน

5.5.4.2 อิทธิพลของครอบครัว และชุมชนกับปัญหาการค้ามนุษย์

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า ความยากจนของครอบครัว การศึกษาน้อย การที่ครอบครัวแตกแยก การขาดความอบอุ่น ความด้อยโอกาสของคนในครอบครัว การขาดรายได้ของครอบครัว หรือหัวหน้าครอบครัวไม่มีอาชีพที่มั่นคง ล้วนเป็นสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ง่ายต่อการถูกหลอก

ส่วนกรณีของชุมชน ก็เป็นสาเหตุปัจจัยหนึ่งเช่นกันที่จะก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว กล่าวคือ หากชุมชนไม่เข้มแข็ง ไม่มีความสามัคคี คือมีการจับกลุ่ม ดื่มสุรา เสพยาเสพติดในที่สาธารณะแล้วสร้างปัญหา ก็ถือเป็นชุนชนที่มีความเสี่ยงต่อกรณีที่สมาชิกในชุมชนจะถูกหลอกเช่นกัน

5.5.4.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ สรุปสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ ว่ามี 3 ประการ กล่าวคือ

1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
2) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม
3) ปัจจัยด้านการเมือง

นอกจากนี้ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาบางส่วนได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัวแตกแยก ความเบื่อหน่ายกับสภาพความเป็นอยู่ การขาดความรู้ และการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ต่างก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน

5.5.4.4 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ สามารถแยกเป็นข้อๆ ได้ ดังนี้

1) การขาดความรู้ทางด้านการศึกษา
2) การอยากได้อยากมีในสิ่งที่ตนไม่มี
3) การเข้ามาทำงานในเมืองของคนในชนบท
4) ความสัมพันธ์ที่แตกแยกในครอบครัว
5) วุฒิภาวะที่แตกต่างกันในการดำรงชีพ
6) สภาพแวดล้อมที่กดดันของคนรอบข้าง
7) ความเบื่อหน่ายกับความเป็นอยู่เดิมๆ โดยเฉพาะทางด้านการเงิน
8) การไว้วางใจคนง่าย
9) การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
10) รสนิยมการแต่งตัวของวัยรุ่นที่ล่อแหลม
11) พฤติกรรมการมองโลกในแง่ดีเกินไป
12) ค่านิยมในหมู่วัยรุ่นที่เปลี่ยนไป อยากลองอยากสนุก โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา
13) คนที่ชอบเที่ยวกลางคืน
14) คนที่ทำงานในบาร์ แหล่งบันเทิง
15) คนต่างด้าวที่ทำงานในประทศไทยแล้วถูกนายจ้างหลอกให้ค้าประเวณี
16) การเดินบนสะพายลอยกลางคืน ที่เปลี่ยว หรือเดินคนเดียวอาจถูกขู่เข็ญได้ง่าย

5.5.4.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า การช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์นั้น น่าจะเริ่มจากคนในครอบครัว โดยการอบรมลูกหลานให้เข้าใจ พยายามอย่าให้มีปัญหาในครอบครัว คิดหากิจกรรมให้คนในครอบครัวทำ พูดคุยเป็นกันเอง หาแนวคิดดีๆ และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างให้คนในครอบครัวทำตาม ในส่วนของการป้องกัน ควรที่จะมีการนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร ให้เยาวชนและคนในหมู่บ้านได้รับรู้เรื่องการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านอื่นเห็นว่า กรณีที่ตกเป็นเหยื่อมาแล้ว การช่วยเหลือทำได้โดยการพูดสนับสนุนช่วยเหลือเขาให้ตัดสินใจที่จะจัดการกับชีวิตตนเอง ช่วยสร้างความมั่นใจและความนับถือตัวเองแก่เขา ไม่ดูถูก พร้อมทั้งแนะนำหาอาชีพอื่นให้เขาทำ พยายามพูดให้เขาคิดถึงปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

5.5.5 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี

5.5.5.1 การค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์อย่างไร

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่ง เห็นว่า ทั้งสองสิ่ง มีความคิดเกี่ยวพันกันอย่างแน่นอน โดยขอเล่าเรื่องจริงจากประสบการณ์ กล่าวคือ คนลาวเดินทางเข้ามาประเทศไทยทางช่องเม็ก ตอนแรกผู้เป็นแม่เข้ามาก่อนมาเป็นแม่บ้าน ต่อมาก็เร่ขายบริการ เก็บเงินไปสร้างบ้านที่ลาว ต่อมาลูกเรียนจบประถมก็เข้ามาขายบริการอีกคน ทำให้คนลาวคนอื่นอยากได้เงินบ้าง ก็เข้ามาขาย ในที่สุดนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์

นอกจากนี้ ยังให้เหตุผลอธิบายระดับของความเกี่ยวพันว่ามากแค่ไหน เพียงใด ดังนี้ เล่าจากประสบการณ์ในอดีต กรณีการตกเขียวในภาคเหนือ ถ้าบ้านไหนมีลูกสาวเขาจะฉลองเพราะสามารถสร้างรายได้ เมื่อไปทำงาน เขาจะส่งเงินกลับบ้าน บ้านแต่ละหลังในหมู่บ้าน จะเป็นแบบตะวันตกทั้งนั้น เมื่อขายไม่ได้ ก็กลับมาแต่งงานกับหนุ่มในหมู่บ้าน ซึ่งเขาจะไม่รังเกียจเพราะผู้หญิงมีเงิน แต่งงานกันโดยไม่จดทะเบียน เวลาเลิกกัน ก็ไปแต่ตัว นอกจากนี้ผู้ชายก็มี ที่ถูกหลอกให้ไปทำงานในไร่ ถูกคุมด้วยปืนเอ็ม 16 ถูกยึดบัตรประชาชน ส่วนผู้หญิงก็ถูกคุมไว้ก่อนส่งไปยังห้องอาหาร ซึ่งเบื้องหลังคือการค้าประเวณี

บางท่านให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การค้าบริการทางเพศกับการค้ามนุษย์นั้น สองอย่างนี้มันเชื่อมโยงกัน เคยสัมภาษณ์คนที่ไปค้าบริการที่ญี่ปุ่น ได้ความว่า เหยื่อถูกดูตัวก่อนออกเดินทาง ถ้าสวยจึงจะได้ไป พอไปแล้วได้ไปแต่งงานกับยากูซ่า พอเขากลับมาเยี่ยมเมืองไทยก็กลับมาพร้อมลูกและสามีญี่ปุ่น ก็มีคนมาขอไปด้วย พ่อแม่เขาก็บอกให้ไปเพราะไปแล้วได้เงินกลับมาสร้างบ้าน ราคาหลายล้าน เห็นได้ชัดว่าเป็นผลมาจากการค้าประเวณี เกิดการนำพาต่อๆกันไปเรื่อยๆ จนพัฒนาเป็นการค้ามนุษย์ในที่สุด และสุดท้ายพวกที่พาไปก็ได้ค่าหัว

5.5.5.2 อิทธิพลของครอบครัว และชุมชนกับปัญหาการค้ามนุษย์

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวและชุมชนต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยแยกเป็น 4 ประเด็น คือ

1) ความสัมพันธ์และความอบอุ่นในครอบครัว โดยให้เหตุผลว่า การให้ความอบอุ่น การสั่งสอนจากพ่อแม่ ถ้าไม่พอเขาก็จะเกิดปมด้อย หรือพ่อแม่สอนให้รักความสบาย เลี้ยงลูกด้วยเงิน ต่อไปในอนาคต เขาไม่ทันฉุกคิด มองแต่เรื่องวัตถุ ทำงานที่ได้เงินโดยไม่ต้องใช้แรงงานมากนัก ก็จะตกเป็นเหยื่อโดนหลอกได้ง่าย

2) เรื่องค่านิยม ในเรื่องนี้ เห็นว่า ค่านิยมจะสัมพันธ์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อม เพราะเกิดจากการมีส่วนผลักดันจากตัวเอง สู่ครอบครัว แล้วสู่ชุมชน ในชุมชนจะมีการพูดคุยกัน ถ้าคุยเรื่องบ้านใหม่ รถใหม่ วัตถุนิยมต่างๆ ความฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ก็จะก่อให้เกิดความอยากได้อยากมีตามกัน เด็กที่เขามีปมด้อย ขาดความอบอุ่น เขาอาจเกิดความอยากได้อยากมีไวกว่า ทางหาเงินไหนที่สะดวกและง่าย ก็จะมองหาทางนั้น

3) การศึกษา มีความเห็นว่า การศึกษาในครอบครัวไม่ว่าจะต่ำหรือสูง ไม่มีผลต่อการค้ามนุษย์มากนัก เพราะการค้าประเวณีขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า พ่อแม่ที่ผลักดันให้ลูกศึกษาสูง พอเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อาจกลายเป็นตลาดให้เขาใช้หาลูกค้าด้วยซ้ำไป แต่ก็มองว่า การศึกษาที่ต่ำในครอบครัว ก็มีอิทธิพลต่อการค้ามนุษย์บางส่วน กล่าวคือ ถ้าเรียนสูงกระบวนการคิดและวิเคราะห์หาเหตุผลก็จะทำให้เชื่อบุคคลที่มาชักชวนได้ยากขึ้น ทำให้ตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการที่จะไปทำงาน

4) สภาพเศรษฐกิจ ผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นว่า เศรษฐกิจในชุมชน และครอบครัว มีผลค่อนข้างมาก โดยเฉพาะพ่อแม่บางคนมีค่านิยมในการหาเงินที่เร็ว จึงสนับสนุนให้ลูกหรือสมาชิกในครอบครัวหาเงินโดยการค้าประเวณี ตัวลูกก็เชื่อพ่อแม่ เพราะมองว่าเป็นการตอบแทนพระคุณของพ่อแม่

5.5.5.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา เห็นดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจหรือความยากจนเมื่อรายได้น้อย ไม่เพียงพอทำให้ต้องหารายได้เสริม ทำงานกลางคืน ร้องเพลง เสริฟอาหาร เกิดการเปรียบเทียบว่าทำกลางวันแดดร้อน เงินน้อย แต่ทำกลางคืนสนุก งานเบา เงินเยอะ สุดท้ายเห็นช่องทางการหารายได้จากการค้าประเวณี

2) ด้านสังคม มีทั้งที่ขาดการศึกษาและก็พวกมีการศึกษา บางคนวุฒิการศึกษาน้อยสมัครงานอะไรก็ไม่ได้ เพราะจบแค่ ป.4 ป.6 ทำได้แต่กรรมกรก่อสร้าง เมื่อต้องทำงานหนักและเหนื่อย แถมรายได้ก็ไม่พอจ่าย จึงง่ายต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศไม่ว่าโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ

นอกจากนี้ เห็นว่า สาเหตุอีกประการหนึ่ง คือ การขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร บางคนอยู่ที่บ้านนอก ทั้งปีไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลย บางทีอ่านก็ลืม เพราะข่าวเรื่องโดนทารุณ การขายบริการทางเพศมันไม่ได้มีทุกวัน เขาจึงไม่เกิดความกลัว บ้านเรา เหตุการณ์ร้ายจะไม่โฆษณาให้รู้ อย่างเช่น พอไปขาย กลับมา เมื่อตายก็บอกว่าเป็นโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง ไม่มีใครมาบอกว่าไปขายตัวแล้วเป็นโรคร้ายตายทุกคนช่วยกันปิด ก็เลยไม่เกิดความกลัวกันขึ้น อีกอย่างก่อนที่เขาจะได้เงินมา เขาไปเจออะไรที่เลวร้ายมาเขาไม่บอก ไม่เล่า ก็เลยมองกันแต่ภาพลักษณ์ดีๆ

5.5.5.4 พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

ถ้าเป็นนักเรียน นักศึกษาวัยรุ่นที่ขายบริการ มองว่า เกิดจากการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย เห็นใครมีก็อยากมีอยากได้ตาม อยากได้เงินมาซื้อของ จึงทำให้ต้องขายบริการ อีกกลุ่มก็คือพวกวัยรุ่นที่แข่งสถิติการมีแฟนมาก ทำให้ค่านิยมการรักนวลสงวนตัวลดลง

5.5.5.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์

ผู้เข้าร่วมสัมมนา มีข้อเสนอเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยมี 2 แนวคิด กล่าวคือ

1) โดยใช้กฎหมาย คือเป็นแนวคิดห้ามเด็ดขาด มีกฎหมายมาบังคับ แต่เห็นว่า กรณีนี้จะก่อให้เกิดความกดดันต่อผู้ชาย เพราะคงปฏิเสธไม่ได้ว่ายังมีนักเที่ยว
2) โดยไม่มีกฎหมายบังคับ อย่างไรก็ตามหากจะทำอย่างนี้ ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา เช่น ทำให้ผู้ชายอยู่กับครอบครัวน้อยลง

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทางกลุ่มจึงมีข้อสรุปรายข้อ ว่า

1) ต้องส่งเสริมให้มีการตระหนักเห็นความสำคัญของมนุษย์ มนุษย์ย่อมมีความรู้ ความคิด มีขนบธรรมเนียมประเพณี ถ้าเรายึดหลักพระพุทธศาสนา ปัญหาต่างๆก็คงน้อยลง
2) ปรับเปลี่ยนทัศนคติประชาชน
3) ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีความคิดเห็นว่า อย่ายึดในระบบทุนนิยม ไม่นิยมวัตถุ
4) ทุกคนควรมีคุณธรรมจริยธรรมในตัวเอง ถ้าทุกคนมี การค้าประเวณีย่อมไม่เกิด
5) การรู้จักพอในชีวิต และทรัพย์สิน ตามหลักการอยู่อย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัว

ตามเสียงข้างมากของกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา มีการเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถจดทะเบียนให้มีการค้าประเวณีได้ อย่างไรก็ตามกลุ่มเสียงข้างน้อย เห็นว่า ถ้าให้มีการจดทะเบียนปัญหาอาจจะไม่ลดลงก็ได้ โดยยกตัวอย่างให้เห็น กรณี เรื่องหวยใต้ดินที่เอาขึ้นมาบนดินปัจจุบันก็ยังมีใต้ดินอยู่

ส่วนความเห็นเรื่องจดทะเบียนนั้น ฝ่ายที่เห็นด้วย เห็นว่า ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะลดความต้องการทางเพศ ถ้ามีการจดทะเบียนจะได้สามารถไปเที่ยวได้ อีกทั้งถือว่าเป็นการลดอาชญากรรมอย่างหนึ่ง และก็เป็นการคุ้มครองหญิงที่ค้าประเวณีด้วย เพราะเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายจะได้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของหญิงด้วย

➢➢➢➢➢

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก (Family Attitudes and Behaviors of Victims Affecting Trafficking in Human, especially Women and Children)ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อได้ทราบถึงแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อในปัจจุบัน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมดังกล่าวกับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ รวมถึงนำความสัมพันธ์ที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนหรือรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยต่อไป

โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ***ส่วนที่1*** เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ***ส่วนที่ 2*** เป็นพฤติกรรมเสี่ยง ***ส่วนที่3*** เป็นทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัญหาการค้ามนุษย์ และ**ส่วนที่ 4** เป็นการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยแสดงเป็นค่าความถี่ และร้อยละ

อนึ่ง ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย มีดังนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภาวะหนี้สิน ในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ พฤติกรรมในการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และการใช้สารเสพติด และในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติต่างๆที่มีต่อการค้ามนุษย์ ได้แก่ ทัศนคติต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ ทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวที่ค้าบริการทางเพศ การเยียวยา การช่วยเหลือ และการป้องกันการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

เพื่อให้สะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

6.1.1 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มศึกษา

เนื่องจาก คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลภาคสนามเพื่อทดสอบสมมุติฐานในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 4 ภาค หรือ 8 จังหวัด (รวมกรุงเทพฯ) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดพื้นที่เป้าหมายใน 5 ประเด็นสำคัญ คือ 1. เป็นพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่มีปัญหาความยากจน และมีปัญหาภาระหนี้สินมากอย่างเห็นได้ชัด 2. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีสัดส่วนของส่วนต่างของรายได้และรายจ่ายต่อครอบครัวต่ำ 3. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีปัญหาการขาดการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ หรือไม่เห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ 4. เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างมาก และ 5. เป็นพื้นที่ที่ประชากรมีค่านิยมวัตถุนิยม หรือทุนนิยมและมีการแข่งขันในทางฟุ่มเฟือยอย่างเห็นได้ชัดโดยเลือกจากจังหวัดที่มีรายได้ของประชากรค่อนข้างสูง หรือมีลักษณะของเมืองใหญ่ในภูมิภาคนั้น ซึ่ง จากหลักเกณฑ์ข้างต้นที่กล่าวมานี้ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ที่จัดรวบรวมโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ทำให้ได้พื้นที่เป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 8 จังหวัด อันได้แก่ กรุงเทพฯ ชลบุรี สระแก้ว เชียงราย แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี และสงขลา โดยมีผลของการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มพอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชากรศึกษาของทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 18-45 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มของวัยเจริญพันธุ์มากที่สุด ในขณะเดียวกัน อายุเฉลี่ยของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคือ 29.82 ปี โดยกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 30.26 ปี ซึ่งสูงกว่ากลุ่มเสี่ยงเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มเสี่ยงมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 29.37 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรทั้งสองกลุ่มอยู่ในช่วงวัยทำงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีภาระความรับผิดชอบในทางเศรษฐกิจมากกว่าวัยอื่น

ในส่วนของสถานภาพสมรสพบว่า ประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด กล่าวคือ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีสถานะภาพโสดทั้งสิ้น 101 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ ประชากรในกลุ่มเสี่ยงมีสถานะภาพโสดทั้งสิ้น 478 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับช่วงอายุและเกณฑ์อายุเฉลี่ยแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าประชากรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต และยังอาจเป็นผู้ถูกพึ่งพาของสมาชิกอื่นในครอบครัวด้วย ยังอยู่ในช่วงของการแสวงหา ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาทิศทางในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพการงาน การมีรายได้ รวมถึงการสร้างฐานะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การที่มีคนโสดจำนวนมาก ประชากรจำนวนไม่น้อยมีการอยู่ร่วมกันโดยไม่สมรส ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่อาจทำให้อายุสมรสเฉลี่ยของหญิงสูงขึ้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าวส่วนหนึ่งมักเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้สตรีมีความเป็นตัวของตัวเองสูง เกิดค่านิยมที่ต้องการพึ่งพาตัวเองโดยไม่สนใจกับการแต่งงานหรือการมีครอบครัว

อนึ่ง ผลการสำรวจเกี่ยวกับระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ มีจำนวนผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ กลุ่มเสี่ยงมีผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 เป็น

สัดส่วนมากที่สุด คือ จำนวนทั้งสิ้น 384 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบโดยอาศัยเกณฑ์ของการศึกษาภาคบังคับในปัจจุบัน(มัธยมศึกษาตอนปลาย)เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เนื่องจากประชากรศึกษาในทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นสังคมชนบท ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ทำไร่ ทำนา และรับจ้างทั่วไป เป็นหลัก จึงทำให้มีแนวคิดที่เห็นว่า อาชีพดังกล่าวไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนในระดับสูง แต่อาศัยการฝึกฝนและการปฏิบัติงานจริงจากประสบการณ์ตรงมากกว่า ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาในระดับที่สูงมากนัก ประกอบกับประชากรในพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาความยากจน หนี้สินต่างๆ ทำให้ไม่มีความสามารถทางเศรษฐกิจที่จะส่งเสียให้บุตรได้เรียนสูงขึ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังได้แสดงให้เห็นข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อมูลการประกอบอาชีพ ภาระหนี้สิน และประเภทหนี้สินของประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่ม โดยพอสรุปได้ดังนี้ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้รวมเหยื่อไว้ในกลุ่มนี้ด้วย พบว่ามีผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวซึ่งส่วนใหญ่หมายถึง การค้าบริการทางเพศมากที่สุด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่ กลุ่มเสี่ยงมีผู้ที่ไม่ได้ทำงานเป็นจำนวนมากที่สุด คือ มีทั้งสิ้น 322 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง

อนึ่ง ในประเด็นเกี่ยวกับการมีภาระหนี้สิน มีข้อน่าสังเกตว่า ในขณะที่กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีผู้ที่มีหนี้สินมากกว่าผู้ที่ไม่มีหนี้สิน กล่าวคือ ผู้มีหนี้สินมีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ แต่ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเสี่ยงกลับมีผู้ที่ไม่มีหนี้สินเป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่มีหนี้สิน กล่าวคือ มีผู้ที่ไม่มีหนี้สินจำนวนทั้งสิ้น 592 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารราประกอบกับประเภทของหนี้สิน ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีหนี้สินอันเกิดจากการซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้านมากที่สุด คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ส่วนกลุ่มเสี่ยงมีหนี้สินที่เกิดจากการซื้อยานพาหนะมีจำนวนทั้งสิ้น 106 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่ หนี้สินอันเกิดจากการซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้านมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ มีแนวโน้มในการใช้จ่ายไปในลักษณะของค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อความสะดวกสบายนอกเหนือจากปัจจัยสี่อันเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต จึงอาจเป็นสาเหตุให้ต้องขวนขวายหาทางได้มาซึ่งสิ่งของเหล่านั้น ซึ่งค่านิยมและพฤติกรรมดังกล่าวนำไปสู่ทัศนคติในเรื่องวัตถุนิยม ความฟุ่มเฟือย ความรักสบาย และความไม่รู้จักพอเพียง ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่มีทัศนคติและแนวทางในการดำเนินชีวิตในลักษณะดังกล่าว ตกเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง ล่อลวง ชักจูงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่มหญิงและเด็กที่มีทัศนคติไปในแนวทางเหล่านี้ ก็จะยิ่งง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อในกระบวนการค้าบริการทางเพศ ทั้งโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ เพราะเป็นอาชีพที่ง่ายต่อการได้มาซึ่งรายได้จำนวนมากมายในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อนำไปสนองตอบต่อความต้องการของตนเองหรือ

บุคคลใกล้ชิดต่อไป ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวได้ยืนยันให้เห็นว่า ในส่วนของปัญหาหนี้สินมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานของงานวิจัยและข้อกำหนดเกี่ยวกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ที่มองว่าปัญหาความยากจนโดยดูจากหนี้สินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ อันเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ามนุษย์

6.1.2 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง

เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็นโดยจะทำการสรุปและเปรียบเทียบผลวิจัยระหว่างกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง ตามลำดับดังต่อไปนี้

6.1.2.1 แนวโน้มของพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง

ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า พฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือพฤติกรรมการเสพสารเสพติดชนิดอื่น มักเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวง่ายต่อการถูกหลอกลวง ล่อลวง ชักจูงให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงนำไปสู่การศึกษาถึงพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงเพื่อที่จะทราบว่า ประชากรในกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มของพฤติกรรมไปในทิศทางใด และมีความขัดแย้งหรือสอดคล้องกับกรอบความคิดและสมมุติฐานของผู้วิจัยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าจากข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีระดับความถี่ของการดื่มสูงกว่ากลุ่มเสี่ยง มีการดื่มเพื่อสังสรรค์สูงที่สุดร้อยละ 35.5 ในขณะที่กลุ่มเสี่ยงมีผู้ที่ดื่มเพื่อสังสรรค์ร้อยละ 25.4 ส่วนการสูบบุหรี่กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีระดับความถี่ไปแนวทางเดียวกันกับการดื่มสุรา กล่าวคือ มีการสูบทุกวันร้อยละ 25.5 เป็นสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเสี่ยงที่มีการสูบทุกวันเพียงร้อยละ 18.6 ส่วนในเรื่องของการเสพสารเสพติด พบข้อมูลการเสพเพียงเล็กน้อยในทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีจำนวนผู้เสพรวมทั้งสิ้นเพียงร้อยละ 11.4 และกลุ่มเสี่ยงมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้นร้อยละ 15.3 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันกลับพบว่า กลุ่มเสี่ยงมีจำนวนผู้เสพสารเสพติดสูงกว่าในทุกช่วงระดับความถี่

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และการเสพสารเสพติดมีความเสี่ยงในการเข้าสู่อาชีพค้าบริการในลำดับต้น เนื่องจากดื่มหรือเสพ อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ดื่มหรือเสพถูกล่อลวงเข้าไปสู่วงจรดังกล่าวโดยไม่รู้ตัว การแฝงสารเสพติดในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่ อาจทำให้ผู้ดื่มหรือเสพถูกบังคับให้ทำงานดังกล่าวแลกกับการได้สารเสพติด หรือเมื่อถูกล่อลวงไปเนื่องจากความมึนเมาก็ตาม การหลุดออกมาจากวงจรดังกล่าวจะกระทำได้ยาก อีกทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทั้งสามประการนี้ ส่วนหนึ่งมาจากพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาพแวดล้อม เพราะแต่ละคน

จะมีความสามารถในการเลือกแนวทางการดำรงชีวิต หรือการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างกัน นอกจากนี้ ยังขึ้นกับองค์ประกอบการอบรม เลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัยด้วย นอกจากนี้ พฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และการเสพสารเสพติด ในหลายกรณีมักเกิดจากการชักชวนของเพื่อนฝูง ความอยากลอง การประชดครอบครัวเพื่อหลีกหนีปัญหาที่บ้านและครอบครัว หรือบิดามารดาทะเลาะกัน เป็นต้น[177] ซึ่งเมื่อประกอบกับการเติบโตของสังคมเมืองซึ่งสมาชิกในสังคมต้องดิ้นรน ประชากรในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเหล่านี้จึงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

6.1.2.2 แนวโน้มของทัศนคติครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลต่อการค้ามนุษย์

ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า นอกจากพฤติกรรมจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แล้ว ทัศนคติในเรื่องการตอบแทนบุญคุณและค่านิยมวัตถุนิยม ก็เป็นตัวแปรที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้เช่นกัน และเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กด้วย เนื่องจาก ทัศนคติหรือค่านิยมของผู้คนในสังคมย่อมเป็นรากฐานสำคัญและเป็นที่มาของการแสดงออกทางพฤติกรรม ดังเช่นประโยคที่นิยมกล่าวว่า *"คิดอย่างไร ย่อมแสดงออกเช่นนั้น"* หรือ *"กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา"* นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีคิด แนวคิด ค่านิยม และทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายจึงช่วยให้สามารถเห็นถึงอิทธิพลของความคิดที่ส่งผลต่อการค้ามนุษย์ได้ และอาจนำไปสู่หนทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและตรงกับสภาพปัญหาอย่างแท้จริงต่อไป

ทั้งนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่างๆต่อปัญหาการค้ามนุษย์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้พบว่า ในเกือบทุกประเด็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทัศคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ การเยียวยาการช่วยเหลือ และการป้องกันการค้าบริการทางเพศ ล้วนแล้วแต่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ทั้งกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงจะรู้สึก สงสารเห็นใจ และต้องการหาทางช่วยเหลือ โดยการหางานอื่นๆให้ผู้ค้าบริการทางเพศทำ และพยายามป้องกันการเข้าสู่อาชีพโดยการให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากสังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนาจึงมีความเห็นใจและยังมีความต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอยู่

อย่างไรก็ตาม มีประชากรกลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มเป็นจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกเฉยๆ และเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล ซึ่งแนวคิดในลักษณะเช่นนี้ถือเป็นวิถีชีวิตปกติของสังคมเมือง ที่ให้ความสนใจเฉพาะเรื่องของตนเอง ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างก้าวกระโดดทำให้แนวคิดของสมาชิก

[177] นิเทศ ตินณะกุล, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, โครงการผลิตตำราและเอกสารการาสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 50-55

ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป[178] กล่าวคือ จากเดิมที่เคยสอดส่องดูแลและให้ความสนใจในเรื่องของคนรอบข้าง รวมถึงสภาพแวดล้อมในสังคม กลายเป็นการปฏิเสธที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับความเป็นไปของผู้คนรอบตัวที่ถือว่าเป็นคนอื่น ซึ่งทัศนคติที่มีแนวโน้มไปในทางที่แสดงถึงความไม่ใส่ใจต่อปัญหาเหล่านี้ ถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลให้การค้ามนุษย์ยังคงดำรงอยู่ในสังคมและสามารถเติบโตขยายตัวออกไปได้อีก

นอกจากนี้ มีข้อน่าสังเกตว่า ประชากรกลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่ม ซึ่งแม้จะมีจำนวนไม่มากนัก แต่กลับเป็นกลุ่มที่ควรได้รับความสนใจเช่นเดียวกัน เนื่องจาก ประชากรในกลุ่มดังกล่าวยังมีความรู้สึกว่าการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กยังเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง โดยเฉพาะหากเป็นไปเพื่อการเลี้ยงดูบิดามารดา แสดงความกตัญญู และเป็นการตอบแทนพระคุณผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้ให้การเลี้ยงดูอุปการะตนมา ซึ่งทัศนคติเช่นนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการค้ามนุษย์ด้วยเช่นกัน

ในประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ จะพบว่า การที่กลุ่มเสี่ยงจะมีความรู้สึกอาย หากสมาชิกในครอบครัวต้องมาประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อกลับรู้สึกเฉยๆนั้น ถือเป็นพฤติกรรมปกติ เนื่องจากสภาพแวดล้อมของประชากรศึกษาในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีความใกล้ชิดกับอาชีพดังกล่าว ทำให้เกิดการซึมซับและคล้อยตามพฤติกรรมดังกล่าวได้ง่ายกว่ากลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ เมื่อเทียบเคียงกับความรู้สึกว่าการค้าบริการทางเพศอาจเป็นความผิดในทางกฎหมายแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีความรู้สึกกลัวความผิดต่างจากกลุ่มเสี่ยงมาก โดยมีประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อตอบว่ารู้สึกกลัวว่าจะผิดกฎหมายเพียงร้อยละ 5.7 ของประชากรในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่กลุ่มเสี่ยงมีผู้ตอบในข้อดังกล่าวมากถึงร้อยละ 16.8 ของประชากรในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งสัดส่วนร้อยละดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำการมองภาพที่แตกต่างกันในเรื่องดังกล่าวระหว่างประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นผลให้การดำเนินแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหา อาจต้องใช้วิธีทำงานเพื่อปรับเปลี่ยนแนวความคิด ทัศนคติและพฤติกรรมในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามแต่วิธีคิดของประชารกรกลุ่มเป้าหมาย

อนึ่ง การที่ผลการวิจัยได้แสดงให้ปรากฏถึงทัศคติต่อการค้าบริการทางเพศที่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดระหว่างประชากรศึกษาทั้งสองกลุ่มนั้น เนื่องมาจากสภาวะแวดล้อมทางครอบครัว การเลี้ยงดูตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครอบครัวของทั้งสองกลุ่มมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อแนวคิดของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งหากค่านิยม ความเชื่อถูกสั่งสอนมาแบบใด ก็ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกแบบนั้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงความคาดหวังของครอบครัวที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว หรือความต้องการของตัวเด็กหรือหญิงเองด้วย โดยเฉพาะความคาดหวังของตัวเด็กหรือหญิงเองในการที่จะมีงานทำและมีรายได้จำนวนมาก เพื่อนำมาช่วยเหลือจุนเจือครอบครัว เพื่อมีชีวิตที่สุขสบาย เพื่อทดแทนพระคุณผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือเพื่อใช้จ่ายอย่างเพียงพอตามความต้องการของสมาชิกในครอบครัว ตัวของเด็กหรือหญิงเองมีความต้องการหารายได้เพื่อใช้จ่าย หรือซื้อสิ่งของที่มีราคาเกินกว่าที่ได้รับจากทางบ้าน หรือเกินจากฐานะของตนเองซึ่งส่วนใหญ่

[178] สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม : แนวทางการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน, ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2536, หน้า 115.

มักมีลักษณะเป็นค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทั้งนี้ ความคาดหวังดังกล่าวจึงนำมาสู่ความต้องการที่จะบรรลุความคาดหวังนั้น และจะถูกแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมและแนวคิดที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ตามที่กล่าวมา[179] ซึ่งส่งผลให้บุคคลในกลุ่มที่มีพฤติกรรมหรือทัศนคติในลักษณะดังกล่าวกลายเป็นเป้าหมายของเหล่ามิจฉาชีพที่จ้องจะหลอกลวง ล่อลวง ชักจูงหรือบีบบังคับให้คนกลุ่มนี้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ โดยอาศัยจุดอ่อนจากพฤติกรรมและทัศนคติในลักษณะดังกล่าวเป็นหนทางเข้าถึงเหยื่อนั่นเอง

6.1.3 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

โดยสรุปจึงเห็นได้ว่า ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยต่างๆที่นำมาศึกษาวิจัยในแต่ละกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อหรือกลุ่มเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับประชากรภายในกลุ่มใกล้เคียงกัน มีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่แตกต่าง ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาวิจัยในภาพรวมจากครั้งนี้ เป็นการยืนยันผลการศึกษาวิจัยที่เคยมีมาในอดีตในหลายประเด็น ซึ่งสามารถนำเอาทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน ความคาดหวังของบุคคล และแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในหลายประเด็นด้วยกัน กล่าวคือ ผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้สังคมมีความเป็น *"เอกนคร"* (Primate City) มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของระบบเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ กระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวทำให้ทัศนคติและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าระดับการศึกษาของประชากรในปัจจุบันจะสูงขึ้น แต่ไม่ใช่ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้เข้าสู่อาชีพดังเช่นในอดีตที่ผ่านมาอีกต่อไป วัตถุนิยมเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน การแข่งขันทั้งในเศรษฐกิจหล่อหลอมให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ ความเห็นแก่ตัว ความทะเยอทะยาน รวมไปถึงการก่อให้เกิดพฤติกรรมบริโภคนิยม และมีนิสัยฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย รักความสะดวกสบาย นิยมวัตถุ มีแนวโน้มของรายจ่ายไปในลักษณะของความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย กลับมีความรู้สึกว่าการค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพสุจริตอาชีพหนึ่ง และเป็นเสรีภาพหรือทางเลือกในการดำรงชีวิตของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งทัศนคติและพฤติกรรมเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อปัญหาอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงปัญหาการค้ามนุษย์ด้วย

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยในครั้งนี้เห็นว่าแนวโน้มของหญิงและเด็กในสังคมต่างจังหวัดหรือแม้แต่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานคร ทั้งที่เป็นกลุ่มหญิงและเด็กในวัยแรงงานและกลุ่มในวัยเรียน ที่มีการเคลื่อนย้ายไปตามพื้นที่ต่างๆ เพื่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อช่วยพยุงฐานะทางครอบครัว หรือแม้แต่เพื่อความสะดวกสบายของตนเอง มักมีปัจจัยหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากคือ ปัจจัยในเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างจากเดิมที่เคยเป็นมาในอดีต กล่าวคือ การเข้าสู่การค้าบริการในอดีต มักจะ

[179] พนม เนี่ยวกูล, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 252, หน้า10

เนื่องมาจากการถูกหลอกลวงจากนายหน้าหรือเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจหรือมีฐานะยากจนเป็นหลัก แต่ปัจจุบันการเดินเข้าสู่อาชีพดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการถูกล่อลวงเพียงอย่างเดียว มีหญิงและเด็กไม่น้อยที่เดินเข้าสู่อาชีพด้วยความเต็มใจ ซึ่งหลายกรณีเกิดจาการการถูกขายให้กับนายหน้า บิดามารดารับเงินมาก่อน ซึ่งเด็กและสตรีเหล่านั้นยินยอมเข้าสู่อาชีพ อีกทั้งยังเห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่ลำบาก ได้เงินง่าย ซึ่งเพียงพอที่จะสามารถส่งกลับมาบ้าน เพื่อปลดหนี้สิน บิดามารดามีเงินทองปลูกบ้านหรือตอบสนองความสุขสบายต่างๆเช่นเดียวกับเพื่อนบ้านด้วย ดังนั้น การเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศในปัจจุบันจึงมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันในลักษณะที่มีความเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่

อนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทสรุปในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอการอภิปรายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ดังกล่าวที่ส่งผลกระทบกับทัศนคติและพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสตรีและเด็กที่เป็นกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง โดยจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ รวม 5 ประเด็น ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศกับโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ทัศนคติที่มีต่อหญิงและเด็กของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีทิศทางเช่นเดียวกับทัศนคติของคนโดยทั่วไป กล่าวคือ มีความรู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจหญิงและเด็กที่ต้องค้าบริการทางเพศ เนื่องจากตามปกติ สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนา จึงมักจะเห็นใจผู้ที่อยู่ในสถานะ หรือเหตุการณ์ที่ด้อยกว่าอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจคือ สำหรับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อนั้น นอกจากความรู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจแล้ว มีกลุ่มของหญิงที่มีช่วงอายุ 18 — 45 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในภาคกลาง (กรุงเทพฯ) และเป็นผู้ไม่มีหนี้สินจำนวนไม่น้อย ที่มีความรู้สึก *"เฉยๆ"* ต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ ซึ่งค่อนข้างขัดแย้งกับความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ในทำนองเดียวกันกลุ่มเสี่ยงเอง ก็มีประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและหญิงเป็นจำนวนมากในทุกช่วงอายุ ทุกระดับการศึกษา และทุกระดับหนี้สิน ที่มีความรู้สึก *"เฉยๆ"* ในขณะเดียวกันประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ก็มีทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวว่า เป็นการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา เป็นการกระทำที่น่ายกย่อง ชื่นชม และหลายรายที่เห็นว่าเป็นเสรีภาพส่วนบุคคลในการเลือกที่จะดำรงชีวิต รวมถึงมีบางรายเห็นว่าเป็นอาชีพอิสระที่ไม่ได้เบียดเบียนผู้อื่น จึงไม่ควรตำหนิผู้ประกบอาชีพดังกล่าว

ซึ่งแนวโน้มของวิธีคิดในลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติที่โน้มเอียงไปในลักษณะของการสงสาร เห็นใจ ของประชากรเป้าหมายในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อมีความสอดคล้องกับแนวคิดความคาดหวังของบุคคลต่อบทบาทของหญิงและเด็กในสังคมไทยเป็นอย่างดี กล่าวคือ สังคมไทยมักเห็นว่าครอบครัวมีหน้าที่จะต้องปกป้องดูแลเอาใจใส่สมาชิกภายในครอบครัวจากการกระทำของสังคม ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวผลักดันให้รู้สึกว่าหญิงและเด็กที่เป็นผู้ค้าบริการทางเพศเป็นผู้ถูกทำร้าย เป็นผู้เสียสละ และเป็นผู้ถูกกระทำจากสังคมที่ขาดการเกื้อกูลกัน ซึ่งทัศคติของคนกลุ่มนี้ถือเป็นเรื่องปกติเนื่องจากมีระดับความใกล้ชิดกับสถานการณ์การค้าบริการทางเพศมากกว่า ในขณะที่ ประชากรกลุ่มเสี่ยงจำนวนมาก มีทัศนคติที่ขัดแย้งออกไป โดยส่วนใหญ่มักรู้สึกเฉยๆ ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่ได้ทำให้ยืนยันได้ว่า การเติบโตของสังคม

ก่อให้เกิดผลกระทบโดยรวมต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ รวมไปถึงค่านิยมในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ที่สะท้อนความเป็นวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อ ตัวใครตัวมัน ทำให้ปัญหาการค้าบริการทางเพศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์ถูกละเลยความเอาใจใส่จากสังคม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

จากผลการศึกษาวิจัยในอดีตที่ผ่านมา มักพบว่าระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้หญิงและเด็กถูกชักจูง หลอกลวงหรือล่อลวงเข้าสู่การค้าบริการทางเพศได้ง่าย ประกอบกับภาวะบีบรัดทางเศรษฐกิจทำให้หญิงและเด็กมีทางเลือกและโอกาสไม่มากนัก นอกจากนี้ ความต้องการให้บิดามารดาและครอบครัวสุขสบายเพื่อตอบแทนพระคุณของบิดามารดาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หญิงและเด็กเลือกที่จะเดินเข้าสู่อาชีพค้าบริการ เพราะได้เงินง่ายโดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้มากมายนัก แต่จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้กลับพบว่า ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่ใช่ตัวแปรที่สำคัญต่อการถูกชักจูง หลอกลวง หรือล่อลวงให้เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศในปัจจุบันอีกต่อไป เนื่องจากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อกลับมีระดับการศึกษา (โดยภาพรวม) สูงกว่ากลุ่มเสี่ยง โดยผลการวิจัยกลับยืนยันได้ว่า ปัจจุบันระดับการศึกษาไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่ก่อให้การล่อลวงเข้าสู่การค้ามนุษย์ของหญิงและเด็กอีกต่อไป กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้เช่นเดียวกันกับผู้ที่ไม่มีการศึกษา หรือผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ เนื่องจาก การศึกษาในระบบอาจไม่สามารถกระจายความรู้ ความเข้าใจและแนวทางในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและเพียงพอ ดังนั้น เมื่อประกอบกับวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัฒน์ กลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงก็อาจผันตนเองเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจ หรือถูกหลอกลวง ล่อลวง หรือถูกชักจูงโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้เช่นกัน

ในทางตรงกันข้าม ผลการวิจัยแสดงว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษาหรือมีระดับการศึกษาต่ำ อาจไม่ใช่เหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์อีกต่อไป ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่บุคคลในกลุ่มนี้ได้รับการสอดส่องดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานของรัฐในการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด รวมถึงมีโอกาสที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน นอกจากนี้ รัฐยังได้ดำเนินนโยบายตามแผนปฏิบัติการต่างๆเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในกลุ่มเสี่ยงอย่างเข้มแข็งดังปรากฏรายละเอียดในบทที่ 3 ที่กล่าวมา

ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตว่า ผลจากการวิจัยในลักษณะของการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว พบว่า หญิงและเด็กที่เข้าสู่อาชีพนี้มีจำนวนไม่น้อยที่เกิดจากความ *"เต็มใจ"* มิใช่เกิดจากการการถูกบังคับดังเช่นแต่ก่อน ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ที่ว่า กลุ่มเสี่ยงรู้สึก *"เฉย"* กับอาชีพค้าบริการทางเพศ ซึ่งจากการประมวลผลความสัมพันธ์ในกรณีนี้ทำให้ทราบว่า รูปแบบของการค้ามนุษย์ในลักษณะของการค้าบริการทางเพศได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก โดยจะเห็นได้ว่าการค้าบริการทางเพศในลักษณะของการขู่เข็ญ บังคับ ใช้กำลัง หรือกักขังได้ลดจำนวนลงไปมาก ในขณะที่ ในปัจจุบันได้ปรากฏรูปลักษณ์ใหม่ของการค้าบริการทางเพศในลักษณะของ *"ธุรกิจร่วม"* ที่มีฝ่ายหนึ่งลงแรง โดยการเอาเนื้อตัวร่างกายเข้าแลก และอีกฝ่ายลงทุนในลักษณะของผู้จัดการ หรือผู้ให้ใช้สถานที่ และแบ่งส่วนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากในปัจจุบันการค้าบริการทางเพศกลับกลายเป็น

ทางออกของคนที่รักสบาย หารายได้เสริมเพื่อนำมาใช้จ่ายในสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคมมากกว่าคนไม่มีทางเลือกเนื่องจากเรียนน้อยดังเช่นแต่ก่อน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานะหนี้สินกับโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

สถานะหนี้สินของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นตัวชี้วัดที่สามารถบอกสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประชากรกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี และเป็นการยืนยันสมมติฐานและกรอบการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ปัญหาความยากจน และปัญหาหนี้สินของประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้หญิงและเด็กเดินเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ

มีข้อน่าสังเกตว่าในอดีตที่ผ่านมาหญิงและเด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศเนื่องจากภาระหนี้สินและสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นหลัก ส่วนใหญ่เกิดจากความไม่เต็มใจ ซึ่งบิดามารดาเป็นผู้ชักนำให้เข้าสู่อาชีพ ทั้งการขายบุตรเพื่อใช้หนี้ และการอ้างบุญคุณเพื่อให้บุตรยอมขายบริการนำเงินมาปลูกบ้าน เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน ภาระหนี้สินและสถานะทางเศรษฐกิจยังคงเป็นตัวแปรหลักของการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ ทั้งนี้ โดยดูจากหนี้สินเฉลี่ยของกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งมีจำนวนสูงกว่ากลุ่มเสี่ยงถึงเกือบ 3 เท่า และจากการสัมภาษณ์ พบว่าหนี้สินที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการนำไปใช้จ่ายในสินค้าที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ รวมไปถึงเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยประเภทโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ล่าสุด รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งหญิงที่ตกอยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัวจะถูกผลักภาระให้เป็นผู้แสวงหารายได้ให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มของเหยื่อเองยังมีกลุ่มของนักเรียนนักศึกษาที่เข้าสู่อาชีพเพื่อหารายได้พิเศษสำหรับไว้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยอื่นๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า โดยไม่ต้องรบกวนครอบครัว โดยครอบครัวไม่มีโอกาสทราบว่าสมาชิกในครอบครัว หรือบุตรหลานประกอบอาชีพดังกล่าว

4. ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและความชอบส่วนบุคคลกับโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีกลุ่มเหยื่อที่เป็นหญิงวัยรุ่นมีพฤติกรรมชอบใช้สินค้าฟุ่มเฟือย รักสนุก รักความสบาย โดยประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศในลักษณะของการหารายได้เสริมเพื่อใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าว และมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพค้าบริการว่า เป็นอาชีพที่สุจริตอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้จำนวนมาก โดยไม่ต้องลงทุน ไม่ลำบาก ไม่เดือดร้อนใครและสามารถเลือกเวลาทำงานได้ ซึ่งการที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมนั่นเอง กล่าวคือ ค่านิยมที่ยึดติดกับวัตถุเป็นผลสะท้อนจากแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม และกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยเปลี่ยนจากสภาพสังคมชนบทที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ไปสู่วิถีชีวิตคนเมืองที่ยึดถือวัตถุและปัจจัยภายนอกเป็นหลักในการดำเนินชีวิต มีความคาดหวังต่อการยอมรับทางสังคมสูง นำไปสู่การแสวงหาหนทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนมุ่งหมายโดยมองข้ามความถูกต้อง ดีงาม อันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาแต่อดีต ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออก มาจาก *“สิ่งเร้า”* รอบตัว กระแสของสังคมที่ยอมรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ทำให้ผู้ที่พื้นฐาน

จิตใจชอบความสะดวกสบาย การนิยมชมชอบจากผู้อื่น และมีความเป็นปัจเจกบุคคล กลายเป็นผู้ที่มีทัศนคติ *"พฤติกรรมนิยม"* ในที่สุด

ทั้งนี้ จึงเห็นได้ว่า ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ยืนยันว่า การมีค่านิยมที่เน้นหนักไปทางบริโภคนิยม วัตถุนิยม ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รักสบาย ล้วนเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการตกเป็นกลุ่มเป้าหมายของเหล่ามิจฉาชีพที่ประสงค์จะหลอกลวง ล่อลวงหรือชักจูงให้บุคคลกลุ่มนี้เข้าสู่กระแสวังวนของธุรกิจค้าบริการทางเพศต่อไป

5. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องความกตัญญูรู้คุณกับโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนาที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สมาชิกในสังคมเคารพนับถือตามลำดับอาวุโสคล้ายเครือญาติ ดังนั้น การตอบแทนบุญคุณให้กับผู้ที่มีพระคุณจึงเป็นเรื่องที่ต้องกระทำ โดยเฉพาะการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา อันเป็นบุพการีสูงสุด ซึ่งในอดีตจะเห็นว่า ครอบครัวไทยในสังคมต่างจังหวัดจำนวนไม่น้อยที่บังคับให้บุตรสาวเข้ามาขายตัวในเมืองใหญ่ หรือกรุงเทพมหานคร โดยที่บุตรสาวไม่เต็มใจ แต่ต้องจำยอมเพราะมักมีปัจจัยต่างๆมาบีบบังคับ เช่น บิดามารดามีหนี้สินมาก หรือความต้องการมีหน้ามีตา มีเครื่องใช้ บ้านเรือนทัดเทียมเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ผลจากการสุ่มโดยใช้แบบสอบถามมีจำนวนผู้ตอบแบบทั้งสองกลุ่มจำนวนหนึ่งที่เห็นว่าการประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นเรื่องน่าชื่นชมในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณที่บุตรตอบแทนให้กับบิดามารดา ซึ่งแม้ว่าจะมีจำนวนไม่สูงมากนัก แต่มีข้อน่าสังเกตว่า แม้ระดับการศึกษาภาคบังคับในปัจจุบันและเกณฑ์เฉลี่ยของระดับการศึกษาจะสูงขึ้น หากแต่การแสดงความกตัญญูในลักษณะดังกล่าวยังคงมีอยู่ในประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ทำให้น่าคิดต่อไปว่า ความเชื่อในลักษณะดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ถูกต้องหรือไม่ และยังเป็นการแสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาในปัจจุบันอาจยังไม่สามารถสอนให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล หรือสอนให้แยกแยะระหว่างความกตัญญูกับความถูกต้องทางศีลธรรมอันดีงาม หรือสอนให้เข้าใจเกี่ยวกับศักดิศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนได้อย่างเพียงพอ

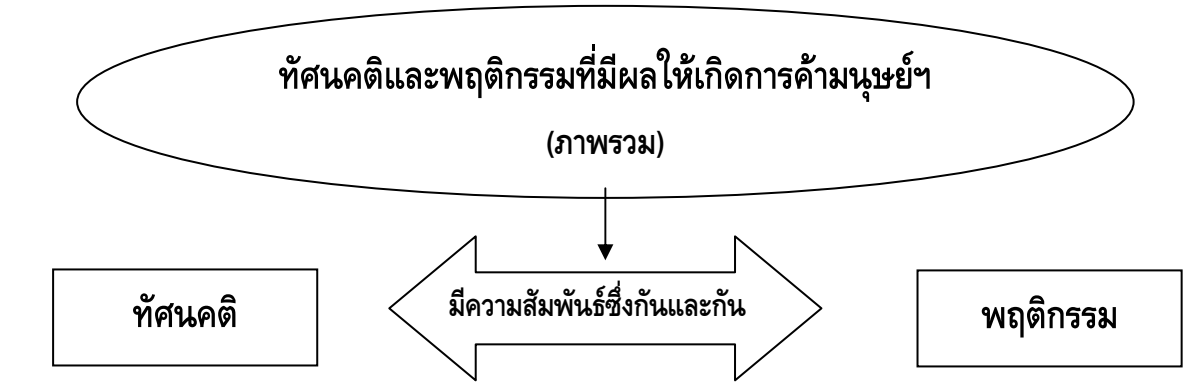
ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการยืนยันสมมติฐานและกรอบแนวคิดที่ว่า ค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณเป็นปัจจัยประการหนึ่งของการนำไปสู่การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน

อนึ่ง ผลสรุปในภาพรวมของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่กับสมมุติฐานและกรอบความคิดทั้ง 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติและพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็น *"วัตถุนิยม"* ส่งผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน และส่วนใหญ่เดินเข้าสู่อาชีพด้วยความเต็มใจ
2. ปัญหาความยากจน ภาระหนี้สิน ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับหญิงและเด็กที่มีฐานะเป็นหลักของครอบครัว โดยทั้งความเต็มใจและถูกขายจากครอบครัวโดยไม่เต็มใจ

3. ทัศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องการตอบแทนบุญคุณบิดามารดาหรือการแสดงความกตัญญูโดยการยอมค้าบริการ เพื่อให้ครอบครัวได้สุขสบายและเป็นการปลดเปลื้องภาระหนี้สิน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการของหญิงและเด็กในปัจจุบันจำนวนไม่น้อย

จะเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดทั้ง 3 ประการมีความเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่ การเดินเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศนั้นอาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ กล่าวคือ การขาดการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อยู่บ้าง แต่มีผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อน้อยลงมาก เนื่องจากมีปัจจัยอื่นๆเข้ามาส่งผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อสูงกว่า นั่นคือความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แนวคิดวัตถุนิยม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ระดับการศึกษาไม่ใช่ตัวแปรหลักที่ทำให้หญิงและเด็กถูกชักจูง หลอกลวงหรือล่อลวงเข้าสู่การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศอีกต่อไป ทั้งนี้ สามารถนำข้อสรุปของผลการวิจัยมาแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

- มีความเชื่อผิดๆ เช่น มองว่าการค้าบริการทางเพศเป็นเรื่องของความกตัญญู เสียสละ น่าชื่นชม
- มีความรู้สึกสงสารเห็นใจ โดยปราศจากเหตุผล
- มองว่าการค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจเป็นอาชีพที่สุจริต และไม่ใช่การค้ามนุษย์ หรือเป็นเสรีภาพส่วนบุคคล
- มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว
- ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา
- ไม่มีค่านิยมรักนวลสงวนตัว เนื่องจากมีความเข้าใจเกี่ยวกับเสรีภาพส่วนบุคคลอย่างผิดๆ
- มีค่านิยมวัตถุนิยม หรือบริโภคนิยม

เป็นต้น

- หัวอ่อน เชื่อคนง่าย เพราะขาดการฝึกคิดอย่างมีเหตุผล
- ละเลยต่อปัญหา
- ไม่ใฝ่รู้
- รักสนุก
- รักสบาย
- ไม่รักนวลสงวนตัว
- ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ดื่มสุราเป็นอาจิณ หรือติดเสพสารเสพติด
- ครอบครัวไม่อบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

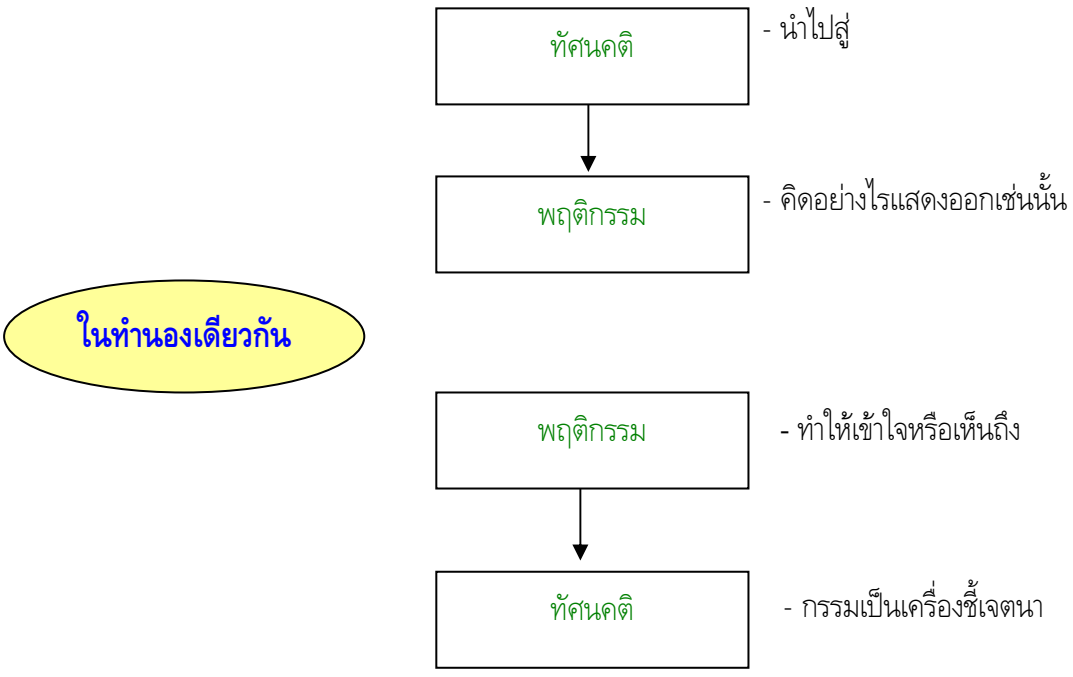
เป็นต้น

ทั้งนี้ ทัศนคติและพฤติกรรมที่กล่าวมานี้ปรากฏอยู่ทั้งในกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่ใช้เป็นประชากรศึกษาในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงในแผนภาพเป็นเพียงตัวอย่างบางส่วนที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งยังมีทัศนคติและพฤติกรรมปลีกย่อยอีกหลายประการที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศที่มิได้นำมาแสดงในแผนภาพนี้

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ทำให้พบว่า ส่วนใหญ่ทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นตัวแปรตามซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เมื่อมีทัศนคติ แนวคิดหรือวิธีคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะนำไปสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมตามแนวคิดนั้น อาทิเช่น เมื่อมีทัศนคติว่าการขายตัวเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมแสดงออกในลักษณะของความเป็นคนหัวอ่อน เชื่อคนง่าย หรือการมีค่านิยมวัตถุนิยม หรือบริโภคนิยมซึ่งเป็นทัศนคติอย่างหนึ่ง ก็มักจะแสดงออกด้วยการเป็นคนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย รักสบาย รักสนุก เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีพฤติกรรมละเลย หรือเพิกเฉยต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ ก็มักจะเนื่องมาจากการมีทัศนคติว่าการค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจเป็นอาชีพที่สุจริต และไม่ใช่การค้ามนุษย์ หรือเป็นเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น

ทั้งนี้ สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ การป้องกันและแก้ไขจึงต้องกระทำโดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง ซึ่งกิจกรรมหรือแนวทางในการปรับเปลี่ยนดังกล่าวอาจต้องมีการปรับแต่งให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ หรือกลุ่มเสี่ยงตามแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในกลุ่มประชากรดังกล่าวต่อไป

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็กผู้วิจัยใคร่นำเสนอว่า การแก้ปัญหาทางพฤติกรรมต้องแก้แบบเบ็ดเสร็จครอบคลุมทุกด้าน กล่าวคือ ปัญหาทางพฤติกรรม ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีแยกปัญหาออกเป็นส่วนแล้วดำเนินการแก้ไขในแต่ละจุด แต่จะต้องแก้ไขด้วยการมองปัญหาทุกด้านอย่างเป็นระบบแล้วแก้แบบเบ็ดเสร็จหรือแบบบูรณาการ (Integration) คือ จะต้องมีการวางแผนการแก้ไขให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของสังคม ชุมชน ครอบครัว และตัวผู้ตกเป็นเหยื่อหรือกลุ่มเสี่ยงเองก็ตาม แล้วจึงดำเนินการแก้ไขไปพร้อมกัน โดยใช้ทั้งมาตรการในการป้องกัน (Prevention) การแทรกแซง (Intervention) การบำบัดฟื้นฟู (Treatment and Rehabilitation) และการหลุดพ้นจากปัญหา (Recovery) ในลักษณะของการจัดทำโครงการที่มีความต่อเนื่อง และมีความหลากหลายในรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหาทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงในแต่ละกรณี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่นำเสนอโครงการหลากหลายรูปแบบที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์ต่อไป ซึ่งโครงการดังกล่าว ได้แก่

1. โครงการให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) เป็นโครงการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครอบครัวที่มีปัญหาหญิงและเด็กที่มีทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยง ตลอดจนหญิงและเด็กที่เป็นหรือเคยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต และเบี่ยงเบนออกจากเส้นทางที่อาจเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยง่าย

2. โครงการประเมินและส่งต่อ (Assessment and referral) เป็นโครงการประเมินผลและทดสอบในด้านสังคมวิทยาเบื้องต้น (Psychosocial Processing) การตรวจวินิจฉัย (Diagnosis) และส่งต่อหน่วยงานที่เหมาะสมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อไป (Referral) โครงการนี้มีขึ้นเพื่อแก้ไขทัศนคติและพฤติกรรมที่มีลักษณะฝังรากลึก เช่น พฤติกรรมติดสารเสพติดชนิดต่างๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ถือว่าเป็นพฤติกรรมเสี่ยงอย่างหนึ่ง หรือการมีนิสัยยึดติดในวัตถุอย่างรุนแรงและมีพฤติกรรมบริโภคนิยมอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปสู่การบำบัดรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

3. การดูแลสุขภาพจิต (Mental health) เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษในกรณีที่หญิงและเด็กที่มีปัญหาในด้านจิตใจไม่ปกติ หรือวิปริตแปรปรวน ซึ่งกรณีนี้เป็นโครงการที่มีเป้าหมายหลักไปที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ หรือเคยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้บุคคลในกลุ่มดังกล่าว ได้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมโดยปกติสุขในเร็ววัน เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า บุคคลในกลุ่มนี้อาจได้รับผลกระทบทางจิตค่อนข้างมากจากการประกอบอาชีพดังกล่าวนั่นเอง

4. งานบำบัดฟื้นฟูโดยอาศัยชุมชนเป็นพื้นฐาน (Community-Based Rehabilitation) เป็นโครงการที่ช่วยดูแลหญิงและเด็กซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชน โดยมีอาสาสมัครชุมชนเป็นผู้ดูแล เพื่อป้องกันการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ โดยนำแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และชุมชนเฝ้าระวังมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

5. การบำบัดฟื้นฟูในสถานบำบัด (Residential Treatment) เป็นโครงการบำบัดและฟื้นฟูผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ จะต้องพักรักษาตัวในสถานบำบัดช่วงระยะเวลาหนึ่ง และต้องมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมที่จะให้การฟื้นฟูผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ภายหลังจากการได้รับการช่วยเหลือออกจากวงจรดังกล่าวแล้ว รูปแบบและวิธีการแพร่หลายที่ใช้ในการฟื้นฟูได้แก่ *"วิธีชุมชนบำบัด"* (Therapeutic Communities) คือการปรับสภาพแวดล้อมของสถานบำบัดให้อยู่ในโครงสร้างของครอบครัวชุมชน เพื่อให้ผู้รับการฟื้นฟูมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เหมือนมนุษย์ผู้มีศักยภาพทั้งหลาย

6. การบำบัดนอกสถานที่โดยเทียบเคียงกับลักษณะ (Outpatient Treatment) เป็นโครงการที่ช่วยบำบัดหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเข้ามาบำบัดอย่างถาวรในสถานบำบัด เช่นกรณีเยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียน หญิงที่มีงานประจำทำอยู่แล้วหรือเพิ่งเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ก็อาจมารับการบำบัดฟื้นฟูในช่วงระยะเวลาสั้นตามโปรแกรมที่กำหนดเป็นครั้งคราว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคคลกลุ่มดังกล่าวให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมได้โดยเร็ว

7. การให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องหรือฝึกวิชาชีพ เป็นโครงการพิเศษซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยเหลือให้หญิงและเด็กที่ไม่มีการศึกษา หรือมีการศึกษาในระดับต่ำ ได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย หรือหากต้องการประกอบอาชีพก็จัดให้มีการฝึกอบรมและหางานให้ทำต่อไป เพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพการงานให้กับบุคคลในกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว และหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยการชักจูงไปทำงานนั่นเอง

8. โครงการเผยแพร่ความรู้ โดยเน้นไปที่การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขป้องกันและเยียวยาปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศให้แก่เด็ก เยาวชน (โดยเฉพาะหญิง) ครอบครัว และชุมชน โดยการจัดประชุม สัมมนาแก่อาสาสมัครและครอบครัวในชุมชน จัดให้มีการเล่นกีฬาและสันทนาการต่างๆ ทั้งในด้านวัฒนธรรมและดนตรีให้แก่ชุมชนเป็นต้น รวมถึงการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เสรีภาพส่วนบุคคล ศักดิ์ความเป็นมนุษย์ และความหมายของการค้ามนุษย์ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นเกราะป้องกันกลุ่มเสี่ยงและครอบครัวของผู้ตกแป้นเหยื่อออกจากภาวะเสี่ยงในการถูกหลอกลวง ล่อลวง และชักจูงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์นั่นเอง

ทั้งนี้ โครงการต่างๆเหล่านี้ แม้มิใช่โครงการใหม่ หากแต่การนำแนวทางที่เคยมีมาก่อนนี้มาใช้ในกรณีนี้ย่อมต้องอาศัยการศึกษาอย่างรอบคอบถึงผลดีและผลเสียในแต่ละรูปแบบของโครงการ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาการดำเนินงานและงบประมาณค่าใช้จ่ายในแต่ละกรณี ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรที่จะต้องมีการศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะของโครงการที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงในรายงานวิจัยนี้ในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้ แม้จะเห็นได้ว่ามีรูปแบบของกิจกรรมหลากหลายที่อาจนำมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงได้ หากแต่การดำเนินการดังกล่าวจะต้องกระทำอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ *"ทฤษฎีทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์"* ซึ่งปกติมักมีความสลับซับซ้อนค่อนข้างมาก ดังนั้น ในการดำเนินงานจึงควรมี นักพฤติกรรมศาสตร์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักสังคมวิทยา ร่วมในการทำงาน โดยเน้นลักษณะของการทำงานแบบ *"บูรณาการ-สหวิทยา"* เพื่อให้การสืบเสาะถึงทัศนคติและพฤติกรรมที่แท้จริงของประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นไปอย่างถูกต้องแท้จริง และนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างตรงจุด หรือแก้ปัญหาที่ต้นเหตุต่อไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่นำเสนอ หลักการทำงานเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยง ดังต่อไปนี้

1. เข้าใจปัญหา ทั้งที่เป็นปัจจัยเสริมและปัจจัยเสี่ยง เรียนรู้สาเหตุ ทั้งสาเหตุสำคัญทางร่างกาย จิตใจ และสังคม รู้จักตนเอง
2. มีทัศนคติที่เป็นด้านบวก เช่น เป็นกลาง และยอมรับพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่น
3. สร้างความสัมพันธ์ที่ดี โดยการพูดคุยให้เกิดความเข้าใจกัน สร้างการสื่อสารที่ดี และทำให้เด็กและวัยรุ่นรู้สึกเป็นที่ยอมรับ
4. สร้างแรงจูงใจ โดยการทำให้เกิดการยอมรับปัญหาของตน และอยากแก้ไข
5. ใช้วิธีการ *"พฤติกรรมบำบัด"* โดยการมองหาข้อดี ส่งเสริมพฤติกรรมด้านดี ชมเชยให้กำลังใจเป็นแรงเสริมด้านบวก
6. ส่งเสริม เสริมสร้างทัศนคติที่เหมาะสม เช่น
   6.1 ส่งเสริมค่านิยม *"เศรษฐกิจพอเพียง"* เพื่อเปลี่ยนแปลงค่านิยม*"วัตถุนิยม"*
   6.2 สร้างอาชีพหรือฝึกแรงงานมีฝีมือ หางานอื่นที่มีค่าตอบแทนดีๆให้ เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ยากไร้ที่มีการศึกษาค่อนข้างน้อย
   6.3 เสริมสร้างและฟื้นฟูค่านิยมรักตนเอง และเคารพตนเอง โดยเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและศักดิศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ถูกต้อง
   6.4 บรรจุความรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตไว้ในหลักสูตรที่มีการอธิบายและให้ความกระจ่างในประเด็นสำคัญต่างๆ
7. ส่งเสริม สนับสนุนพฤติกรรมที่ดี เช่น
   7.1 ฟื้นฟูบูรณาการคำสอนในทางพุทธศาสนา และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการค้ามนุษย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในปัญหาการค้ามนุษย์เหล่านี้
   7.2 รณรงค์และสอนเรื่องการวางตัวอย่างถูกต้องของหญิงและเด็ก โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น เช่น รณรงค์ให้มีการลด ละ เลิก พฤติกรรมดื่ม สูบ เสพ เพื่อลดช่องทางเสี่ยงในการตกเป็นเป้าหมายในการชักจูงหรือล่อลวงของผู้ที่อยู่ในกระบวนค้ามนุษย์
8. จัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม โดยการกำจัดปัจจัยเสี่ยงและสร้างบรรยากาศให้มีโอกาส *"ทำดี"*

9. ใช้ทีมช่วยทำงาน เช่น ครูอาจารย์ พ่อแม่ และมีการพบนักจิตวิทยาเพื่อประเมินผลการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเป็นระยะๆ

ดังนั้น โดยข้อจำกัดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงเห็นได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับกับโครงการต่างๆที่เคยมีมาแล้วในอดีตเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำมาปรับใช้ ฉะนั้น ในเบื้องต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ไขปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงที่ปรากฏในรายงานวิจัยฉบับนี้ จึงควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวมากที่สุดเป็นอันดับแรกก่อน นั่นคือ การเริ่มจาก ***"การฝึกคิดใหม่ และทำใหม่"*** อันหมายความถึง การปรับเปลี่ยนจากวิธีคิดและวิถีประพฤติแบบเดิมๆที่มีลักษณะเป็นทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อไปสู่ ***"วิธีคิดในเชิงบวก"*** และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ ***"การดำรงชีวิตแบบพอเพียง"*** ซึ่งแม้ว่าข้อเสนอดังกล่าวจะไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้และง่ายต่อการทำให้เป็นจริง เนื่องจากความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ อาศัยเพียงกลยุทธ์ในการนำเสนอ "ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมของการคิดในเชิงบวกและการดำรงชีวิตแบบพอเพียง" ในขณะเดียวกันก็นำเสนอ "ผลร้ายของทัศนคติและพฤติกรรมสี่ยง" ไม่ว่าจะในรูปแบบของ ข้อความ รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว โดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแทรกซึมในจิตสำนึก ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่าการจัดอบรม สัมมนาเผยแพร่ความรู้ที่มีลักษณะเป็นงานวิชาการที่น่าเบื่อและเข้าถึงยาก

ทั้งนี้ การต่อสู้ทางความคิดกับทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ โดยเฉพาะแนวคิดวัตถุนิยมและความประพฤติฟุ่งเฟ้อฟุ่มเฟือย จำเป็นต้องมีการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการเสริมสร้างให้เกิด ***"การคิดในเชิงบวก"***ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบวิชาชีพอิสระ และสนับสนุน***"แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง"*** เพื่อผลักดันให้กลายเป็นกลไกในการต่อกรกับพฤติกรรมและทัศนคติที่นิยมการแข่งขัน ฟุ่มเฟือย และดูถูกคุณค่าและความสามารถของตนเอง โดยตัวอย่างของการดำเนินงานที่นำไปสู่การคิดใหม่ในเชิงบวกเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่โอกาสในการได้งานที่ดี มีรายได้เหมาะสม เช่น เมื่อมีการศึกษาน้อย เรียนไม่เก่ง หรือไม่ได้จบการศึกษาในระดับสูง ก็ต้องไม่คิดในเชิงลบว่าจะไม่มีงาน หรือต้องไปค้าบริการเท่านั้นจึงจะมีรายได้ดี แต่ให้ฝึกคิดในแง่บวกว่า สามารถพัฒนาตนเองเป็นแรงงานมีฝีมือ หรือสร้างงาน สร้างอาชีพจากความสามารถอื่นๆของตนเองได้ และนำไปสู่การมีรายได้ที่ดีได้เช่นกัน ในขณะเดียวกัน การมีค่านิยมชอบเปรียบเทียบแข่งขัน รักความสะดวกสบาย ชอบสิ่งอำนายความสะดวกเกินจำเป็น และการใช้จ่ายเกินรายได้ ก็ควรนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับ "ความพอเพียง" ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในขณะนี้ เข้าไปเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและพฤติกรรมเหล่านี้ โดยเน้นให้เห็นประโยชน์และความสุขจากการกิน อยู่ ใช้สอย และดำรงชีวิตอย่างพอเหมาะพอดีตามอัตภาพของตน เช่น ชี้ให้เห็นว่าการอาศัยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ โดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องปรับอากาศ ทำให้มีสุขภาพดี ปลอดจากโรคภัยที่อาจมาจากการใช้เครื่องปรับอากาศ ไม่เปลืองค่าไฟ ทำให้มีเงินออม เป็นต้น ซึ่งการเสริมสร้างวิธีคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การสร้างภูมิ

ต้านทานที่ดีในการ “พออยู่ พอกิน ไม่มีหนี้สินโดยไม่จำเป็น” อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดโอกาสเสี่ยงที่จะถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์โดยง่าย

นอกจากนี้ ในการดำเนินการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์เหล่านี้ ผู้ปฏิบัติพึงตระหนักด้วยว่าปัจจุบันแม้ว่าทั้งกลุ่มเสี่ยงและแม้แต่เหยื่อเองจะมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ระดับความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศไทยไม่ได้มีการบรรจุในเรื่องปัญหาเหล่านี้ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน หรือแม้แต่เรื่องของเพศศึกษาก็ยังไม่สามารถทำความเข้าใจและการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องได้ ประกอบกับสภาพครอบครัวในสังคมไทยเองที่มองในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนไม่ควรทราบ จึงปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้อง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ผู้ปฏิบัติเองต้องมีความเข้าใจในประเด็นปัญหาอย่างจริงจัง อีกทั้งรูปแบบการค้ามนุษย์ที่มีหลากหลายและเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงจึงมิใช่เป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่ต้องช่วยกันประคับประคองสมาชิกให้สามารถอยู่ในสังคมได้ โดยลดความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

อนึ่ง ในส่วนท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ให้ข้อสังเกตว่า การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยง ไม่อาจกระทำได้ในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากการก่อเกิดของทัศนคติและความเป็นมาของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆนั้นย่อมมีที่มา รวมถึงช่วงเวลายาวนาน ดังนั้น การนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงย่อมต้องอาศัยเวลามากและยาวนานเช่นกัน

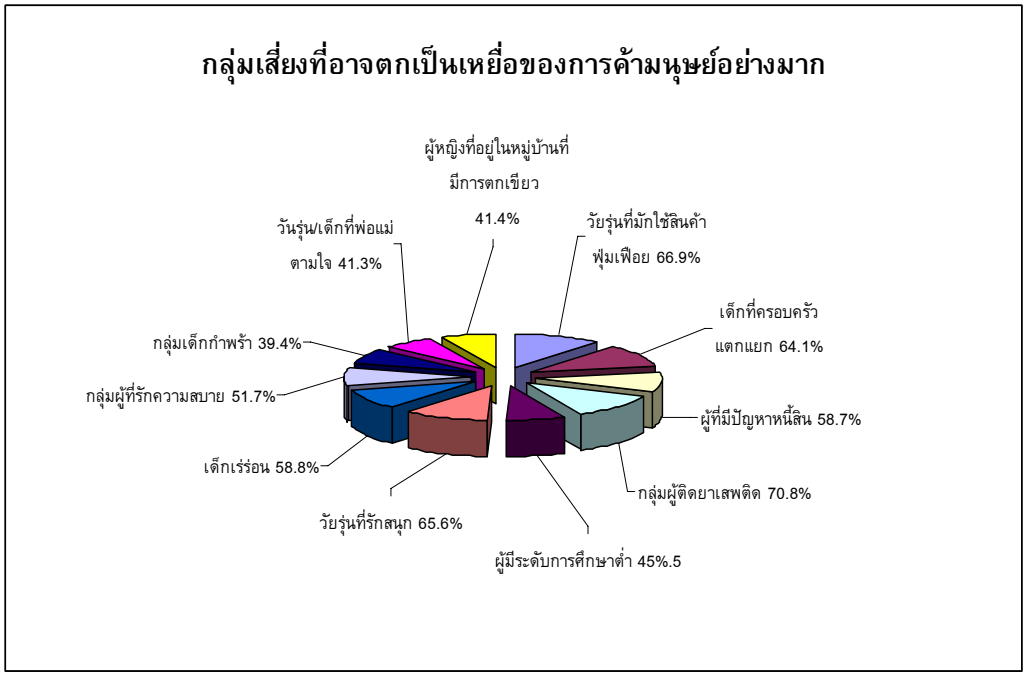
อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการตามโครงการและกิจกรรมต่างๆเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิถีการดำรงชีวิตยังคงเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องกระทำ แต่การทำงานอาจสามารถแบ่งแยกประเภทของความเร่งด่วนหรือระดับของความสำคัญได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ค่อนข้างมาก หรือกลุ่มเสี่ยงมาก กับกลุ่มที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ค่อนข้างน้อย ซึ่งเกณฑ์การแบ่งแยก ผู้วิจัยได้อาศัยการประมวลผลการวิจัยดังที่ได้กล่าวสรุปมาข้างต้นประกอบกับ ผลการแสดงความคิดเห็นของประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณากำหนดเกณฑ์

โดยผลการประมวลข้อมูลทำให้เห็นแนวโน้มว่า กลุ่มที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมโดยเร่งด่วน หรือที่เห็นว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงมาก โดยเรียงลำดับมากมากไปหาน้อยได้แก่ กลุ่มของผู้ติดสารเสพติด, วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย, วัยรุ่นที่รักสนุก, เด็กที่ครอบครัวแตกแยก, เด็กเร่ร่อน, ผู้มีปัญหาหนี้สิน, ผู้ที่รักความสบาย, ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ, ผู้หญิงในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว, เด็กที่พ่อแม่ตามใจ และกลุ่มเด็กกำพร้า ส่วนกลุ่มที่สามารถดำเนินการในเชิงรุกในลักษณะของการป้องกันระยะยาว หรือกลุ่มเสี่ยงลำดับรอง คือ พนักงานบริการในร้านอาหาร, เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี, พนักงานประจำที่ต้องการ

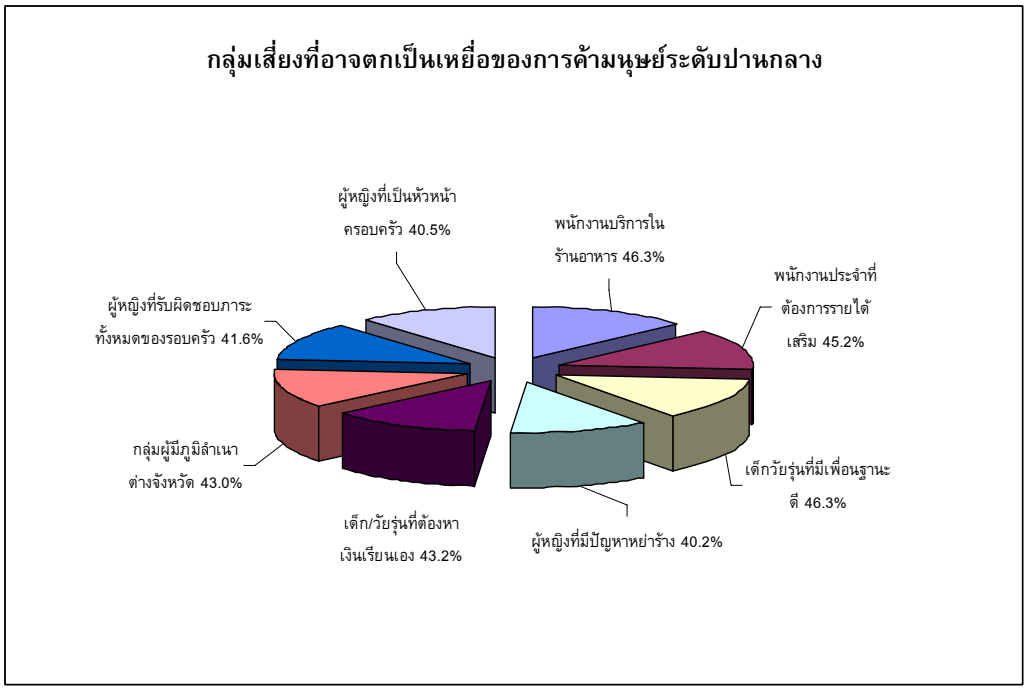
รายได้เสริม, วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง, ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด, ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว, ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว และผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง

ซึ่งสามารถแสดงผลของข้อสรุปที่ได้เป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6.1 แสดงกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์มากที่สุด

แผนภาพที่ 6.2 แสดงกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ระดับปานกลาง

จากแผนภาพที่แสดงนี้ ทำให้ได้ข้อสรุปว่า มุมมองผ่านประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่ม ได้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มเสี่ยงตามที่เคยปรากฏในอดีตมีความแตกต่างจากกลุ่มเสี่ยงในปัจจุบันพอสมควร โดยจะเห็นว่า แม้ว่ากลุ่มผู้ติดสารเสพติดยังคงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุดในมุมมองผ่านประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละราย หากแต่ ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า กลุ่มเสี่ยงในปัจจุบันที่จัดได้ว่ามีระดับความเสี่ยงค่อนข้างมากและไล่เลี่ยกับกลุ่มเสี่ยงดั้งเดิม คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมบริโภคนิยมหรือนิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย เช่นเดียวกันกับกลุ่มวัยรุ่นรักสนุก ที่แม้ว่าส่วนใหญ่ จะมีความสัมพันธ์ทางเพศในลักษณะสมัครใจ หากแต่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากยังเห็นว่า พฤติกรรมสำส่อนหรือมักง่ายในทางเพศ รวมถึงค่านิยมที่ไม่รักนวลสงวนตัว ไม่รักและไม่เคารพตนเองเหล่านี้ อาจมีส่วนทำให้วัยรุ่นหญิงในกลุ่มนี้มีโอกาสเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในลักษณะของการค้าบริการทางเพศได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งมุมมองที่ได้จากผลการวิจัยโดยสรุปเช่นนี้ ทำให้น่าวิตกกังวลว่า หากข้อเท็จจริงเป็นไปดังที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดเดาไว้ ในภายภาคหน้าอาจมีจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าหญิงและเด็กที่อยู่ในวัยเยาว์มากขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อสังคมไทย ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และภาพลักษณะทางการเมืองในระดับระหว่างประเทศก็เป็นได้

อนึ่ง ข้อสรุปในประเด็นนี้ เพียงแต่เป็นการวิเคราะห์ของผู้วิจัย โดยอาศัยผลของคำตอบที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า *"คำตอบของประชากรกลุ่มเป้าหมายในประเด็นคำถามนี้น่าจะเป็นคำตอบที่มาจากประสบการณ์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมของผู้ตอบที่ได้พบเห็นมาในชุมชน หรือสังคมที่อยู่อาศัย ดังนั้น คำตอบดังกล่าวจึงน่าจะพอสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มและความเป็นไปได้บางประการในอนาคตที่อาจใกล้เคียงกับความเป็นจริงบ้างไม่มากก็น้อย"* นั่นเอง

➢➢➢➢➢

บรรณานุกรม

หนังสือและตำรา

กองนโยบายและแผนงานเยาวชน, **โสเภณีเด็ก**. กรุงเทพมหานคร **:** กองนโยบายและแผนงานเยาวชน, 2536.

กอบกุล รายะนคร, **การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีและการค้าหญิง.** กรุงเทพ : โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้าหญิง, 2538.

คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ, **เอกสารสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ.** กรุงเทพ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊พ, 2531.

จิรภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ, **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

จรัญ โฆษณานันท์, **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน : ปรัชญา กฎหมายและความเป็นจริงทางสังคม**, กรุงเทพฯ **:** สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.

ชลดา มนตรีวัต, ชีวิต**ความเจ็บปวดของลูกสาวชาวเขาผู้ถูกขาย กรณีศึกษา : ลูกสาวลาหู่ที่ถูกครอบครัวขายเป็นสินค้า**, รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ณรัชต์ เศวตนันทน์, **อาชญากรรมข้ามชาติ: ภัยคุกคามใหม่**. สถาบันพระปกเปล้า, 2547.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, **ค้าหญิงจีนข้ามชาติในประวัติศาสตร์สังคมไทย**, ศิลปวัฒนธรรม 21,4 (กุมภาพันธ์ 2543)

นิกร เภรีกุล, **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ.** กรุงเทพ : Translate-at-law.com, 2543.

นิเทศ ตินณะกุล, **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร, โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

นพนิธิ สุริยะ, **สิทธิมนุษยชน.** กรุงทพมหานคร : วิญญูชน, 2537.

บรรเจิด สิงคะเนติ, **หลักการพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญใหม่.** สำนักพิมพ์วิญญูชน : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2543.

บริษัทที่ปรึกษาวิจัยภาคใต้ จำกัด, **โครงการการศึกษาปัญหาและทัศนคติของนายจ้างในการแก้ปัญหาแรงงานเด็ก**. ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก, กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2539.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, **ประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์และสถานการณ์ค้ามนุษย์ในประเทศไทย.** ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การค้ามนุษย์, ห้องดอยตุง โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์ รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย, วันที่ 13-14 พฤษภาคม 2547.

ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ, **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา**. กรุงเทพ : รามคำแหง, 2545.

ประวิทย์ ร้อยแก้ว, **การค้ามนุษย์ : นิยาม ความหมาย**. ใน เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์, โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วันที่ 15-19 สิงหาคม 2548.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังศิต พิริยะรังสรรค์, นวลน้อย ตรีรัตน์. **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย.** กรุงเทพ : ตรัสวิน, 2543.

ผู้จัดการรายวัน, เร่ง เอเชียอาคเนย์ ปราบปรามค้ามนุษย์, 28 เมษายน 2548.

พัชราวดี แก้วคูณและคณะ, **การค้าหญิง : จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิผู้หญิง, 2543.

พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง. การค้าหญิง จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ. แปลโดยมูลนิธิผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้หญิง, 2543.

พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง, **การค้าหญิง จากแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้หญิง มูลนิธิผู้หญิง 2545.

พรสรรค์ วัฒนางกูร**, ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและนโยบายความมั่นคง มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ.**พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เพียร์สัน, อิเลน., กุลวดี ทองไพบูลย์, การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน กับนิยามใหม่ ของการคุ้มครอง ผู้ตกเป็นเหยื่อ, ลอนดอน : สหราชอาณาจักร : องค์การสากลต่อต้านความเป็นทาสและมูลนิธิหญิง, 2546.

มูชาโกจิ**,** คินฮิเดะ., วอชิงตัน, โมนิกา เจ., ผาณิต บุญยะวรรธนะ, การค้าหญิงในเอเชีย : จากการรับรู้ถึงการตอบโต้ : เอกสารคู่มือในการอ้างอิงสำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไป**.** เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**,** 2542.

มูลนิธิผู้หญิง, **การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน กับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ** . กรุงเทพ : ตาลาภ ครีเอท ทราเวล เอเยนซี่, 2546.

มูลนิธิผู้หญิง, **การค้าหญิง : ฤาวิถีสังคมไทย**. รายงานวิจัยและปฏิบัติการเรื่องการค้าหญิง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้หญิง, 2540.

วรศักดิ์ มหัทธโนบล. การค้าประเวณีหญิงจีนในไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอดิสัน เพรส โพรดักส์, 2539.

ศิริพร สะโครบาเนค**,** ณัฐยา บุญภักดี.**,** ชุติมา จันฑธีโร, **การค้าหญิง** : **ฤาวิถีสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิผู้หญิง**,** 2540.

ศิริพร สโครบาเนค, **เซ็กส์ข้ามชาติ เซ็กส์อินเตอร์เน็ต**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถีทรรศน์ มูลนิธิวิถีทรรศน์ 2544.

ศิริพร สโครบาเนค, **การค้ามนุษย์** : **แนวคิด กลไก และประเด็นท้าทาย.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิผู้หญิง, 2548.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, 2543.

สุภาพิมพ์ ธนะพรพันธ์**,** ฮิวแมน ไรท์ วอทช์., **รูปแบบใหม่ของการค้าทาสการค้าหญิงและเด็กสาวพม่าในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิผู้หญิง, 2536.

สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์. โสเภณีเด็ก สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางแก้ไข. ม.ป.ป.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม :** แนวทางการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา**,** 2536.

สมพร พรหมหิตาธร , ดรุณ โสตถิพันธ์ , โดม วิศิษฏ์สรอรรถ , วิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ. **กฎหมายค้าประเวณี** . กรุงเทพ : วิศิษฏ์สรอรรถ, 2541.

สรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์และพยงค์ศรี ขันธิกุล. Radhika Coomaraswamy, จินตนา สร้อยสาย, แปลและเรียบเรียง, **รูปแบบการค้าหญิงกับการย้ายถิ่นในปัจจุบัน,** รวมบทความเซ็กซ์ข้ามชาติเซ็กซ์อินเตอร์เนต กรุงเทพฯ **:** โครงการวิถีทรรศน์, 2544.

อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ : มาตรการใหม่ในการป้องกันและการควบคุม ,เอกสารประกอบการสัมมนา วันพุธที่ 8 กันยายน 2542 จัดโดยวิทยาลัยการยุติธรรมร่วมกับ กองการต่างประเทศ.

อ้อมทิพย์ เมฆรักษาวณิช แคมป์, วันทนีย์ จันทร์เอี่ยมและ จันทนา สุทธิจารี, วิธีคิดของบิดามารดาที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี, รายงานวิจัย สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, 2542.

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

กฤษฎา บุญเจือ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณีโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2536.

เกรียงศักดิ์ ดารานันท์. **การศึกษารายได้ของคนขอทาน : ศึกษาเฉพาะกรณีคนขอทานที่ถูกควบคุมตัวเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ชายธัญบุรีและสถานสงเคราะห์หญิงธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

ขจร จักรประณีต, **การศึกษาเปรียบเทียบมูลเหตุจูงใจในการค้าประเวณีของเด็กหญิงและสตรี,** วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

ชนกพล สกลผดุงเขตต์. **การป้องกันและปราบปรามการประเวณีหญิงและเด็ก : ศึกษาอนุสัญญาระหว่างประเทศและเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ.** วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, **โสเภณีกับนโยบายรัฐบาลไทย พ.ศ. 2411 – 2503** , วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ทศพร มูลรัตน์. **การใช้บังคับกฎหมายในความผิดเกี่ยวกับ การค้าประเวณีทางอินเตอร์เน็ต.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ธวัชชัย เกื้อเกตุ. **ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมต่อพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม อำเภอคลองหก จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

ปฐมาวดี ปัทมาโรจน์. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นขอทาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2542.

พนม เนี่ยวกูล. ความคาดหวังของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

รุ่งกานต์ วัชรปรีดา. **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร.** สารนิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

วิยะดา ทองมิตร**, "การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย,"** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วิลาวัลย์ ลิมปนะวรรณะกุล. **กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดตระการ.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

วันวิสาข์ สิรันทวิเนติ. **ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กเพื่อบริการทางเพศ : กรณีศึกษากฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายของประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.** วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุภารดี สวัสดิมงคล อ้างถึงใน นีรา พรเดชวงศ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

สิริรักษ์ จรูญโรจน ณ อยุธยา. **ความรับผิดในทางอาญาของผู้เข้าร่วมในองค์กรอาชญากรรม.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

เสาวภา ธรรมบุตร. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

บทความ

กมลินทร์ พินิจภูวดล. **"การคุ้มครองสิทธิเด็กเดี่ยวกับการใช้แรงงานในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก."** กฎหมายจุฬาลงกรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ. **"การดำเนินการระหว่างประเทศในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ."** กฎหมายจุฬาลงกรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

ชูชัย ศุภวงศ์ อ้างถึงใน พรประภา สินธุนาวา. "**การบริหารงาน การบริหารคนในยุคโลกาภิวัตน์.**" กรมประชาสงเคราะห์ 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2545).

ต่อศักดิ์ บูรณะเรืองโรจน์. **"การอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านนโยบายเพื่อการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ในการสัมมนาระหว่างประเทศ ครั้งที่ 93 ซึ่งจัดโดยสถาบัน UNAFEI เพื่อการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด."** อัยการ. ปีที่ 16 เล่มที่ 186 สิงหาคม 2536.

ปาปิยุภู. **"กฎหมายระหว่างประเทศกับแรงงานเด็ก."** แรงงานสัมพันธ์. ฉบับที่ 38 ตอนที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2541.

ประพันธ์ นัยโกวิท, ประธาน จุฬาโรจน์มนตรี. **"องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกับการพัฒนากฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา."** วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 33 เล่มที่ 3 กันยายน 2546.

ประภาพรรณ อุดมจรรยา. **"กฎหมายไทยล้าหลังกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนหรือไม่."** กฎหมายจุฬาลงกรรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

พรประภา สินธุนาวา. "**การบริหารงาน การบริหารคนในยุคโลกาภิวัตน์.**" กรมประชาสงเคราะห์ 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2545) : หน้า 17-21. และหน้า 35-39.

แรงงานและสวัสดิการสังคม, กระทรวง. "**การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก**." เอกสารแรงงานและสวัสดิการรอบโลก (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2544).

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

เอกสารอื่นๆ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การค้ามนุษย์, วันที่ 13- 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์ รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย.

คณะกรรมาธิการกิจการสตรีเยาวชนและผู้สูงอายุวุฒิสภา.**เรื่องมาตรการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี พ.ศ. 2546.**

คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ. **บันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2542.**

ทำเนียบนามหน่วยงานรัฐและองค์การเอกชน ที่ดำเนินการช่วยเหลือ คุ้มครอง ป้องกันหญิงและเยาวชนสตรีที่เสี่ยงต่อการประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ หรือถูกล่อลวงไปค้าประเวณี (กรณีโสเภณีเด็ก). สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540.

พันธมิตรสากลต้านการค้าหญิง, มูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง, กลุ่มกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ. “มาตรฐานสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า.” 2543, หน้า 11 และหน้า 24-31.

มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย,**รายงานการวิจัยเรื่องการย้ายถิ่นเข้ามาทำงาน และการถูกหลอกลวงของแรงงานต่างชาติในประเทศไทย.**

เมลิสลา เอ็ม สจ๊วด. “ร่างการวิเคราะห์สถานการณ์ไทยว่าด้วยเรื่องการค้าเด็กและหญิง.” โครงการระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็ก องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO-IPEC), ม.ป.ท. ,2543,หน้า 10-12.

รายงานการติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมติรัฐมนตรีเรื่อง **การแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก** .โดยมูลนิธิผู้หญิง เสนอต่อ คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมจิตวิทยา เมษายน 2546.

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง **การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และแรงงาน** ระหว่างวันที่ 7- 9 ธันวาคม 2547 ณ โรงแรมวังทอง อ.แม่สาย จ.เชียงราย โดยความร่วมมือของ UNAIP กับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (WVFT)

รายงานการศึกษาวิเคราะห์ **เรื่อง กฎหมายและแนวปฏิบัติในประเทศไทยเฉพาะกรณีไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา** .สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ,2543.

รายงาน **การอนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ ฉบับที่ 4-5 (ฉบับรวม).** สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สุภางค์ จันทวานิช. "งานวิจัยที่เกี่ยวกับการล่อลวงหญิงและเด็กต่างชาติในประเทศไทย." เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 1 วันที่ 13-14 พฤษภาคม พ.ศ. 2547. (อัดสำเนา), หน้า 1-2.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.** เอราวัณ : กรุงเทพ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง.** เอราวัณ : กรุงเทพ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ.** เอราวัณ : กรุงเทพ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและสาระสำคัญของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.** เอราวัณ : กรุงเทพ, 2546.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี,สำนักส่งเสริมสิทธิเด็ก,สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ,กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.**การค้ามนุษย์ นโยบาย แผน/กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง.**ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี : กรุงเทพ, 2547.

สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก,**กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านเด็ก และสตรี**, พิมพ์ครั้งที่ 2, ภาพพิมพ์ : กรุงเทพ, 2547.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง **กฎหมายฟอกเงินกับการค้าหญิงและเด็ก.**ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ร่วมกับศูนย์เอเชียเน็ท, 8 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง **การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1)** .สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ,2547.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง **การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2)** .สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ,2547.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง **แนวทางจัดการธุรกิจการค้าประเวณี**_ .สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,27 สิงหาคม 2547.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง **อาชญากรรมการค้าเด็กกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.** ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ ร่วมกับ ศูนย์สิทธิเด็ก ASIANET คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 8 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

Books

ESCAP. **Asia-Pacific Answers: Good Practices in Combating Commercial Sexual Exploitation of Children and Youth**. Japan, 2001.

ESCAP. **Sexually Abused and Sexually Exploited Children and Youth in South Asia: A Qualitative Assessment of Their Health Needs and Available Services** . United Nations : New York, 1999.

Mekong Region Law Center. **Proceedings of The 1997 Regional Conference on Trafficking in Woman and Children .** Bangkok,1999.

Michael D. Lyman, Gray W. Potter. **Organized Crime .** 2nd Prentice-Hall Inc : USA, 1999 .

OHCHR. **Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking** . United Nations : New York, 2002 .

Torsak Buranaruangrote. **Money Laundering Controls Evolution and Effective Solution to Organised Crime .** London : England, 2003 .

Unicef. **Unicef's Priorities for Children 2002-2005**. New York 2002.

Articles

Corene Rathgeber**. "The Victimization of Woman through Human Trafficking—An Aftermath of War."** European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal justice. Vol. 10/2-3 2003.

Kathryn E. Nelson. **"Sex Trafficking and Forced Prostitution: Comprehensive New Legal Approaches."** Houston Journal of International Law. Vol. 24, 3 2003.

Melanie R. Wallace. **"Voice Victims: Sex Slavery and Trafficking of African Woman in Western Europe."** Georgia Journal of International Law & Comparative Law. Vol. 30,3 Spring 2002.

Suzanne H. Jackson. **"To Honor and Obey Trafficking in "Mail-Order Brides"**. The George Washington Law Review. Vol. 70:475, 2002.

Tom Obokata. **"EU Council Framework Decision on Combating Trafficking in Human Beings:_A Critical Appraisal ."** Common Law Review._Vol. 40, 4 (August) 2003.

Kamalinne Pinitpuvadol. **"Promotion and Protection of Children's Rights under the Convention on the Rights of the Child"** กฎหมายจุฬาลงกรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

Uncenzo Ruggiero. **"Trafficking in Human Beings: Slave in Contemporary Europe."** International Journal of Sociology of Law. Vol. 25, 3 (September) 1997.

Ursula Smartt. **"Human Trafficking Simply a European Problem?."** European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice. Vol. 11/2 2003.

Vichai Ariyanuntaka. **"Some Legal Aspects of the Prevention and Eradication of Child Prostitution and Child Abuse : A Thai Perspective."** บทบัณฑิตย์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

Vitit Muntarbhorn. "**Child Sexual Exploitation as a Key Challenge for the New Millennium."** กฎหมายจุฬาลงกรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

Vitit Muntarbhorn. **"Child Sex Tourism : Contradictions between Law and Policy."** กฎหมายจุฬาลงกรณ์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2543.

Vitit Muntarbhorn. **"Regional Protection of Human in Asia : Projects."** บทบัณฑิตย์. เล่มที่ 53 ตอนที่ 4 ธันวาคม 2540.

Wanchai Roujanavong**. "Thailand : The Situation of Traffic in Woman."** บทบัณฑิตย์. เล่มที่ 53 ตอนที่ 4 ธันวาคม 2540.

Treaty

Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949.

Convention on Elimination of all Forms of Discrimination against Woman and the Optional Protocol 1979 .

Convention on the Rights of the Child 1989.

International Covenant on Civil and Political Rights 1966.

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 1966.

Optional Protocol the Convention on the Rights of Child on the Sale of Children , Child Prostitution and Child Pornography 2000 .

Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000.

United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000.

Universal Declaration of Human Rights 1948.

Others

ECPAT International.**Question & Answers about the Commercial Sexual Exploitation of Children.2nd** Edition,Bangkok : Thailand,2002.

Foundation Against Trafficking in Women, International Human Rights Law Group, Global Alliance Against Traffic in Women. **Human Rights Standards for TheTreatment of Trafficked Persons.** 1999.

International Labour Office**,Unbearable to the Human Heart : Child Trafficking and Action to Eliminate it,** ILO : France, 2002.

Thanh-Dam Truong. **Human Trafficking and Organised Crime**. Working Paper Series No. 339 , Institution of Social Studies, 2001.

Websites

www.unicef.org

www.antislavery.org

www.iom.org

www.humantrafficking.go.th

www.trafcord.org

No. _____

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก

<u>คำอธิบายแบบสอบถาม</u>

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงหน้าข้อความตามความเป็นจริง โดยคำถามแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

<u>ส่วนที่ 1</u> คำถามทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

<u>ส่วนที่ 2</u> คำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์

<u>ส่วนที่ 3</u> คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. อาชีพ

[ ] รับราชการ [ ] รัฐวิสาหกิจ [ ] พนักงานบริษัทเอกชน

[ ] ค้าขาย [ ] อาชีพส่วนตัว [ ] ทำนา

[ ] ทำไร่ (ระบุ) _____

[ ] รับจ้าง (ระบุ) _____

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

4. **รายได้ทั้งหมด**ต่อเดือนของท่านประมาณ _____ บาท

5**. รายจ่ายทั้งหมด**ต่อเดือนของท่านประมาณ _____ บาท

6. รายจ่ายข้างต้น มีหนี้สินรวมอยู่หรือไม่

[ ] มี [ ] ไม่มี (ข้ามไปทำข้อ 9)

7. หนี้สินส่วนใหญ่เป็นประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] ซื้อ/ตกแต่งบ้าน

[ ] ซื้อยานพาหนะ

[ ] ซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

[ ] ซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในบ้าน เช่น พัดลม ตู้เย็น เป็นต้น

[ ] ซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ชนิดอื่น เช่น โทรศัพท์มือถือ

[ ] ลงทุนในด้านการเกษตร เช่น ซื้อรถไถ

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

8. แหล่งที่มาของเงินกู้คือ

[ ] เงินกู้ในระบบ (ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป)

[ ] เงินกู้นอกระบบ (สถาบันการเงินอื่นๆ / นายหน้าออกเงินกู้)

[ ] เงินกู้ ธกส.

[ ] กองทุนหมู่บ้าน

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

9. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินที่ยังค้างชำระอยู่เป็นจำนวนประมาณ _____ บาท

10. สถานภาพสมรสของบิดามารดาของท่าน

[ ] อยู่ร่วมกัน [ ] หย่าร้าง [ ] แยกกันอยู่ (ยังไม่ได้หย่าร้าง)

11. บิดาของท่าน

[ ] มีชีวิตอยู่ [ ] เสียชีวิตแล้ว

12. มารดาของท่าน

[ ] มีชีวิตอยู่ [ ] เสียชีวิตแล้ว

13. ท่านมีพี่น้องทั้งหมด _____ คน (รวมตัวท่าน)

14. สถานภาพสมรสของท่าน

[ ] โสด [ ] สมรส [ ] หย่าร้าง

[ ] แยกกันอยู่ [ ] หม้าย

15. ท่านมีบุตรหรือไม่

[ ] มี [ ] ไม่มี (ข้ามไปทำส่วนที่ 2)

16. ท่านมีบุตร _____ คน

17. บุตรของท่านอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียน _____ คน

18. บุตรของท่านประกอบอาชีพแล้ว _____ คน

19. บุตรของท่านศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่า ป.6 _____ คน

20. บุตรของท่านศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่า ป.6 _____ คน

ส่วนที่ 2 คำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์

1. การศึกษาสูงสุดของท่าน

[ ] ไม่ได้เรียน [ ] ต่ำว่า ป.6 [ ] ป.6

[ ] ม.ต้น [ ] ม.ปลาย [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

2. ปัจจุบันท่านดื่มเหล้า

[ ] เป็นเรื่องปกติ (2-3 ครั้ง/สัปดาห์) [ ] ดื่มบ้าง (1 ครั้ง/สัปดาห์)

[ ] ดื่มในบางโอกาส (ตามเทศกาลเท่านั้น) [ ] ไม่ดื่ม

3. ปัจจุบันท่านสูบบุหรี่

[ ] ทุกวัน [ ] สูบบ้าง (2-3 ครั้ง/สัปดาห์)

[ ] สูบเมื่อดื่มเหล้าเท่านั้น [ ] สูบเมื่อเครียดเท่านั้น

[ ] ไม่สูบ

4. ท่านเสพ/เคยเสพสารเสพติด

[ ] ทุกวัน [ ] เสพบ้าง (2-3 ครั้ง/สัปดาห์)

[ ] เสพเมื่อดื่มเหล้า/สูบบุหรี่เท่านั้น [ ] เสพเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนเท่านั้น

[ ] ไม่เคยเสพ (ข้ามไปข้อ 8)

5. ท่านเสพ/เคยเสพสารเสพติดประเภท

[ ] ยาอี/ยาเลิฟ [ ] ยาบ้า

[ ] เฮโรอีน/ผงขาว [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

6. ใครเป็นผู้แนะนำให้ท่านเสพ

[ ] เพื่อน [ ] พ่อแม่/พี่น้อง/ญาติ

[ ] ผู้ร่วมงาน [ ] คนรัก

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

7. สมมติว่าสมาชิกในครอบครัวท่านเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ท่านจะ

[ ] ไม่สนใจ เฉยๆ [ ] พาไปบำบัดอาการติดยา

[ ] ตัดขาดจากกันโดยเด็ดขาด [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

8. สมมติว่าสมาชิกในครอบครัวท่านเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ท่านคิดว่าวิธีเยียวยาที่ดีที่สุดคือ

[ ] การลงโทษให้จดจำ [ ] การปล่อยให้ได้รับผลที่ตามมาด้วยตัวเอง

[ ] การให้กำลังใจให้เลิกเสพ [ ] การให้อภัยและสอนให้คิด

9. ท่านจะทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการเสพสารเสพติดของสมาชิกในครอบครัวท่าน

[ ] ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น [ ] เข้มงวดกับการคบเพื่อนมากขึ้น

[ ] ให้ลองเพื่อให้รู้ถึงพิษของมัน [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

10. ตัวท่าน**หรือ**สมาชิกในครอบครัว**หรือ**เพื่อน**หรือ**คนใกล้ชิดที่ท่านรู้จักมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าบริการทางเพศหรือไม่ (ให้วงกลมผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย)

[ ] เกี่ยวข้อง ในลักษณะใด _____

[ ] ไม่มี (ข้ามไปทำข้อที่ 21)

11. เพราะเหตุใด ท่านหรือบุคคลดังกล่าวเลือกประกอบอาชีพนี้

[ ] รายได้ดี [ ] ถูกบังคับจากครอบครัว

[ ] หลงเชื่อคนชักชวน [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

12. ใครเป็นผู้แนะนำให้ท่าน หรือบุคคลดังกล่าวประกอบอาชีพนี้

[ ] ตัวเอง [ ] พ่อแม่/พี่น้อง/ญาติ

[ ] เพื่อน [ ] เพื่อนร่วมงาน

[ ] คนรัก [ ] ถูกหลอกจากนายหน้า

13. ท่านหรือบุคคลดังกล่าวทำงานนี้มา _____ ปี

14. ก่อนที่จะมาทำอาชีพนี้ท่านหรือบุคคลดังกล่าว

[ ] เรียนหนังสือ [ ] ทำงานบริษัทเอกชน

[ ] ค้าขาย [ ] ไม่ได้ทำอะไรมาก่อน

15. เมื่อท่านหรือบุคคลดังกล่าวทำอาชีพนี้แล้วท่านหรือบุคคลดังกล่าวรู้สึก

[ ] ชอบ [ ] เฉยๆ [ ] รังเกียจตัวเอง

16. ท่านหรือบุคคลดังกล่าวจะ

[ ] ทำอาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ [ ] หาทางออกจากอาชีพนี้

[ ] ชักชวนผู้อื่นเข้ามาเหมือนตัวท่าน [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

17. ท่านหรือบุคคลดังกล่าวคิดว่าจะทำอาชีพนี้อีกกี่ปี _____

18. หลังจากเลิกจากอาชีพนี้แล้วท่านหรือบุคคลดังกล่าวคิดจะไปประกอบอาชีพ_____

19. ท่านจะทำอย่างไร หาก**สมมติว่า**ท่านมีสมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพนี้

[ ] ไม่ทำอะไร ปล่อยเลยตามเลย [ ] ปกปิดไม่ให้ใครรู้ว่ามีสมาชิกในครอบครัวทำอาชีพนี้

[ ] หาทางช่วยเหลือ/หาอาชีพอื่นให้ทำ [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

20. ท่านรู้สึกอย่างไร ถ้า**สมมติว่า**ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวของท่านประกอบอาชีพนี้

[ ] อาย [ ] เฉยๆ

[ ] กตัญญู [ ] กลัวผิดกฎหมาย

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

21. ท่านมีทัศนคติอย่างไรต่อหญิง หรือเด็กที่ค้าบริการทางเพศ

[ ] สงสาร เห็นใจ [ ] ดูถูกรังเกียจ

[ ] ยกย่องในความเสียสละ [ ] เฉยๆ

[ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

22. **สมมติว่า**ท่านมีสมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพนี้ และท่านสามารถช่วยเหลือได้ท่านจะ

[ ] หางานอื่นให้ทำ [ ] ส่งให้เรียนหนังสือ

[ ] ช่วยหลือด้านการเงินเท่าที่ทำได้ [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

23. ท่านจะทำอย่างไรไม่ให้เกิดปัญหาการเข้าสู่การค้าบริการทางเพศของสมาชิกในครอบครัวท่าน

[ ] ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น [ ] เข้มงวดกับการคบเพื่อนมากขึ้น

[ ] สอนให้รู้จักวิธีการคุมกำเนิด [ ] อื่นๆ (ระบุ) _____

ส่วนที่ 3 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

3.1 คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อ	ประเด็น	ระดับ		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ
1	ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาน้อย (ต่ำกว่าระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6)			
2	การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับ และถือเป็นอาชีพหนึ่ง			
3	ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่า ผู้ชาย			
4	ผู้หญิงที่ทำอาชีพนี้เป็นงานเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุก และมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง			
5	ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาทำอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น			
6	การยอมรับสำหรับผู้ชายค้าบริการทางเพศมีมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ			
7	ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพนี้ส่วนหนึ่งมีอาชีพประจำอยู่แล้ว และต้องการหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้น			
8	เด็กที่เข้าสู่อาชีพนี้ส่วนใหญ่ถูกล่อลวงและมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว			
9	การค้าบริการทางเพศที่เพิ่มขึ้นเกิดจากความจำเป็นทางสังคมที่ยอมรับฐานะการเงินเป็นหลักทุกคนจึงต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้เงินมากๆ			
10	การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์			
11	วัยรุ่นที่ค้าบริการทางเพศเพื่อซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์			
12	การตกเขียวในหมู่บ้านที่เกิดขึ้นในอดีต คือการขายลูกสาวเพื่อให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ หรือในต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับค่าจ้างล่วงหน้าจากนายหน้าไปแล้ว			
13	การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส			
14	กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มของหญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินที่ดี			
15	กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มของชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินระดับปานกลางขึ้นไป			
16	กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการทางเพศมากที่สุด			
17	ปัญหาการค้าบริการทางเพศ การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานานและเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่			
18	ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ/ค้าแรงงาน			

3.2 คำถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้จ่ายของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อ	รายจ่าย	ระดับความจำเป็นในการดำรงชีวิต		
		จำเป็นอย่างยิ่ง (ขาดไม่ได้)	จำเป็น	ไม่จำเป็น
1	อาหาร 3 มื้อ			
2	โทรศัพท์มือถือ			
3	โทรทัศน์			
4	น้ำหอม			
5	เครื่องสำอาง			
6	เสื้อผ้า			
7	เครื่องประดับ			
8	เครื่องเล่นดีวีดี			
9	ยา			
10	คอนโดมิเนียม			
11	กล้องดิจิตอล			
12	อาหารเสริม			
13	เครื่องดูดฝุ่น			
14	คอมพิวเตอร์			
15	รองเท้า			
16	พัดลม			
17	แฮมเบอร์เกอร์			
18	เครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
19	ทำบุญ			
20	นาฬิกาข้อมือ			
21	รถยนต์/มอเตอร์ไซด์			
22	เครื่องแต่งกาย (เสื้อผ้าตามสมัยนิยม)			
23	เครื่องปรับอากาศ			
24	เครื่องเล่นเพลง CD / MP3			

3.3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับความเสี่ยง		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น กระเป๋า รองเท้ายี่ห้อดัง			
2	เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก			
3	กลุ่มผู้ที่ทำงานในตำแหน่งพนักงานบริการในร้านอาหาร			
4	กลุ่มผู้ที่ทำงานประจำ และต้องการมีรายได้เสริม			
5	กลุ่มผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน			
6	เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี			
7	ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง			
8	กลุ่มผู้ที่ติดสารเสพติด			
9	เด็กและวัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนหนังสือด้วยตัวเอง			
10	กลุ่มเด็กและสตรีที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด			
11	กลุ่มของผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย (ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6)			
12	กลุ่มวัยรุ่นที่รักสนุก			
13	ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดในครอบครัว			
14	ผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว			
15	เด็กเร่ร่อน			
16	กลุ่มผู้ที่รักความสะดวกสบาย			
17	กลุ่มเด็กกำพร้า			
18	วัยรุ่นที่ถูกครอบครัวตามใจ			
19	กลุ่มสตรีที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว			

****

ภาคผนวก ข
คำถามที่ใช้สำหรับสัมภาษณ์

<u>คำอธิบายแบบสัมภาษณ์</u>

<u>ส่วนที่ 1</u> คำถามทั่วไป
<u>ส่วนที่ 2</u> คำถามเฉพาะ

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป

1. ท่านมีความข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์อย่างไร ให้ยกตัวอย่างที่ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมการค้ามนุษย์มา 3 ตัวอย่าง

_____

_____

_____

_____

2. ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน

_____

_____

_____

_____

3. ท่านคิดว่าการค้าบริการทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อย่างไร

_____

_____

_____

_____

4. ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการที่วัยรุ่นบางกลุ่มหาเลี้ยงชีพด้วยการค้าบริการทางเพศ

_____

_____

_____

_____

5. ท่านคิดว่าการค้าบริการทางเพศในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนอย่างไร

_____

_____

_____

_____

ส่วนที่ 2 คำถามเฉพาะ

1. ท่านคิดว่าครอบครัวและชุมชนมีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์หรือไม่ และอย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

2. ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในครอบครัวและชุมชนของท่าน (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

_____

_____

_____

_____

3. ท่านคิดว่าพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะกรณีการค้าบริการทางเพศ)

_____

_____

_____

_____

4. ท่านคิดว่าจะช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ได้อย่างไร

_____

_____

_____

_____

5. ท่านคิดว่าท่านจะเยียวยาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการค้ามนุษย์ได้อย่างไร

_____

_____

_____

_____

6. ท่านคิดว่า**ตัวท่าน**จะป้องกันไม่ให้เกิดการค้าบริการทางเพศ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ ในชุมชนหรือครอบครัวของท่านได้อย่างไร

_____

_____

_____

_____

7. ท่านคิดว่าสังคม และครอบครัวควรมีส่วนช่วยเหลือ เยียวยา และป้องกัน ปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างไร (โดยเฉพาะกรณีปัญหาการค้าบริการทางเพศ)

_____

_____

_____

****

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี

<u>ก่อนลงพื้นที่</u>

กำหนดเวลาในการลงพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี คือช่วงวันที่ 16-18 เมษายน 2549 เมื่อกำหนดวันแล้ว ต่อมาคือการกำหนดพื้นที่เป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3 แห่ง ดังนี้

1. *หมู่บ้านนาแคน*

อำเภอบุณฑริก ซึ่งประสานโดยตรงไปยังปลัด อบต.บ้านแมด เป็นผู้ดำเนินการจัดหาหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่ประสานกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านที่เคยไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อเข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อยอีกด้วย

สำหรับหมู่บ้านที่เป็นเป้าหมายสามารถกำหนดได้เร็วแต่ รายชื่อผู้ที่จะเข้าร่วมสัมมนาได้รับการประสานค่อนข้างช้าเพราะเป็นช่วงที่มีการเลือกตั้งทำให้ไม่มีผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันที่สามารถ เข้าร่วมสัมมนาได้

2. *ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน*

ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงที่ติดต่อกับหน่วยงานดังกล่าว คือ ปัญหาการส่งหนังสือขอลงพื้นที่แล้วไม่มีเจ้าหน้าที่ติดตามประสานงานให้ ทำให้เกิดความล่าช้าในการยืนยันการกำหนดเป้าหมายในการลงพื้นที่ จึงส่งหนังสือทางโทรสารเพื่อให้ทางศูนย์ฯ พิจารณาเรื่องการขอลงพื้นที่อย่างด่วน แต่หนังสือที่ส่งไปนั้นเป็นหนังสือขอลงพื้นที่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ส่งหนังสือเรียนเชิญเข้าร่วมสัมมนา ด้วย ทำให้ต้องโทรศัพท์ไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อเชิญให้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งได้รับการตกลง

3. สถานค้าบริการทางเพศ

เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่มีบุคคลที่สามารถติดต่อล่วงหน้าได้ จึงให้คนในพื้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและนำทีมลงพื้นที่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา

อนึ่ง ก่อนลงพื้นที่ต้องมีการอธิบายลักษณะ ของพื้นที่ ข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงวิธีการการทำแบบสอบถามให้ลูกทีมเข้าใจปัญหา นอกจากนี้ คือ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการบางส่วนในการลง

พื้นที่ก่อน 1 วันการเดินทางทำให้ลูกทีมไม่ชัดเจนกับกำหนดการที่เปลี่ยนแปลง จึงต้องอธิบายกับลูกทีมเกี่ยวกับการลง พื้นที่ใหม่

<u>ระหว่างลงพื้นที่</u>

- **วันอาทิตย์ ที่ 16 เมษายน 2549**

แม้เริ่มออกจากกรุงเทพ ฯ ช้ากว่ากำหนดการเดินทางที่กำหนดไว้นั้น แต่ก็สามารถถึงพื้นที่เป้าหมายในวันแรก คือ *บ้านนาแคน* ได้ตรงตามที่วางแผนไว้ ซึ่งปลัด อบต. เกษม ได้ประสานผู้ใหญ่บ้านไว้แล้วเป็นผู้นำลงพื้นที่ ซึ่งมีการเรียกรวมชาวบ้านที่ศาลาหมู่บ้านแต่การรวมตัวค่อนข้างช้า เพื่อไม่เสียเวลาจึงเริ่มเก็บข้อมูลโดยแบ่งทีมงานรับผิดชอบเป็นกลุ่มไว้คอยอธิบายชาวบ้าน แต่เนื่องจากชาวบ้านมีอายุมากส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ จึงเป็นการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างช้า ทีมงานจึงพยายามเก็บข้อมูลในหมู่บ้านให้ได้มากที่สุดเพราะเป็นหมู่บ้านที่มีการออกไปค้าแรงงานและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ จึงเปลี่ยนวิธีการคือเดินไปพบ ชาวบ้านที่อยู่ในบ้าน เพราะชาวบ้านยังไม่ค่อยเข้าใจวิธีการการทำแบบสอบถาม ทำให้การทำงานในตอนแรกที่กำหนดไว้ 3 ชั่วโมงต้องมีการขยายออกไปอีกหลังจากกลับมาถึงที่พักในตอนประมาณ 2 ทุ่ม ทีมงานก็ลงพื้นที่สถานค้าบริการทางเพศโดยคนที่อยู่ในท้องที่เป็นผู้นำลงไป ซึ่งเมื่อกลุ่มเป้าหมายในตอนกลางคืนนั้นเป็นผู้หญิงที่ทำงานกลางคืน และเป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านคาราโอเกะ และร้านเหล้า สถานอาบ อบนวด จะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อีกทั้งมีการเปิดเป็นจำนวนน้อย ซึ่งปัญหาสถานที่เป้าหมายนดังกล่าวมักตั้งกระจัดกระจายไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ทำให้ต้องใช้เวลาในการหาสถานที่เป้าหมาย หากเจ้าของสถานที่ใดเข้าใจในการเก็บข้อมูลดังกล่าวก็จะได้รับความร่วมมืออย่างดี และผู้ที่ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอ่านออกเขียนได้และเข้าใจคำถาม

สำหรับเกี่ยวกับการเดินทาง ตัวหมู่บ้านอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 1.30 ชั่วโมง ทำให้เสียเวลาในการเดินทางกลับเข้าสู่ตัวเมืองเพื่อลงพื้นที่กลุ่มสถานค้าบริการ

อนึ่ง มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของพื้นที่ อบต. เป็นไปด้วยความสะดวกเนื่องจากได้มีการประสานงานมาแล้วล่วงหน้า แต่เก็บข้อมูลได้เพียง 1 ตำบลเท่านั้น เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลา นอกจากนี้ การพูดคุยกับชาวบ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากการสื่อสารกันไม่ค่อยจะเข้าใจเพราะชาวบ้านมักใช้ภาษาอีสาน ซึ่งใกล้เคียงกับภาษาลาว และอาจเนื่องด้วยแบบสอบถามค่อนข้างยากแก่การเข้าใจเพราะใช้ภาษาทางวิชาการ นอกจากอุปสรรคเกี่ยวกับการสื่อสารแล้ว บางครั้งจะเห็นการปกปิดข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากความไม่ไว้ใจคนแปลกหน้า

มีข้อน่าสังเกตอีกประการว่า ในหมู่บ้านนี้จะสังเกตเห็นแต่ผู้ชาย ผู้สูงอายุ และเด็ก ซึ่งในขณะที่ทีมวิจัยเข้าไปในหมู่บ้านเป็นช่วงหลังสงกรานต์ ชาวบ้านที่ไปประกอบอาชีพในเมืองกลับมาเยี่ยมครอบครัว ซึ่งจากการ

พูดคุยพบว่ามีชาวบ้านบางส่วนอาจจะประกอบอาชีพค้าบริการ และบางส่วนอาจจะประกอบอาชีพค้าแรงงานและรับจ้างทำงานก่อสร้าง ซึ่งการทำงานจะใช้วิธีไปทำงานที่กรุงเทพฯ ครั้งละประมาณ 3-4 เดือน โดยให้คนสูงอายุอยู่บ้านกับเด็ก เมื่อได้เงินมาก้อนหนึ่ง ก็จะกลับบ้านมาทำนา ไถ่ถอนหนี้ และอยู่บ้าน 1-2 เดือน เมื่อเงินหมดก็กลับไปทำงานที่ในเมืองหรือในกรุงเทพฯใหม่ โดยจะมีนายหน้าเอารถกระบะหรือรถบรรทุกมารับถึงบ้าน ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านนี้จะมีวิถีชีวิตวนเวียนอยู่อย่างนี้ ส่วนหญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงานจากการพูดคุยพบว่าส่วนใหญ่ไปทำงานในกรุงเทพฯ และหัวเมืองชายทะเลทั้งภาคตะวันออก และภาคใต้ของประเทศ

- **วันจันทร์ ที่ 17 เมษายน 2549**

ในวันที่ 2 สำรับการลงพื้นที่ในครั้งนี้ กำหนดช่วงเช้าไว้สำหรับจัดการสัมมนากลุ่มย่อย และในช่วงบ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่ศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชน

ในการเริ่มสัมมนาช้ากว่ากำหนดการแต่ก็สามารถควบคุมกิจกรรมตามตารางได้จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนานั้นเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ในตอนแรก ซึ่งหน่วยงานที่ติดต่อได้นี้มีเพียง 10 หน่วยงาน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาไม่น่าที่จะเกิน 20 คน แต่ได้รับการประสานงานจากอาจารย์นิติน จึงได้ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มาจากหลากหลายอาชีพร่วมด้วย ซึ่งมีวิทยากรเป็นอาจารย์นิติน พร้อมทั้งเปิดวีดีโอการ์ตูนเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ บรรยากาศในการสัมมนาได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมสัมมนา ในการแบ่งกลุ่มสัมมนาในตอนแรกผู้ร่วมสัมมนาซึ่งมาจากหลากหลายสถานที่ หลากหลายอาชีพ วัยวุฒิและคุณวุฒิ ทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางคนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดแต่ภายหลังก็สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเองได้ ซึ่งในสัมมนากลุ่มย่อยแบ่งทีมงานที่ลงพื้นที่ประจำกลุ่ม ๆ ละ 1 คน 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะได้ประเด็นแตกต่างกัน เพื่อนำมาสรุปและหาแนวทางร่วมกันในตอนท้ายสัมมนา ซึ่งท้ายที่สุดแล้วก็ได้ความคิดที่หลากหลาย และประสบการณ์จริงที่นำมาเล่าสู่กันฟังระหว่างผู้สัมมนา

<u>ข้อที่น่าสังเกต</u> จากการสอบถามผู้เข้าร่วมสัมมนาบางท่าน ก่อนเข้าร่วมสัมมนาเคยมีความคิดที่ว่าการค้ามนุษย์ไม่น่าจะมีแล้วในปัจจุบัน แต่ภายหลังสัมมนาได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เห็นว่าสิ่งที่ตนได้เห็นเจอในปัจจุบันก็เป็นการค้ามนุษย์ด้วย จึงเห็นว่ามีคนอีกหลายคนยังไม่เข้าใจว่าค้ามนุษย์คืออะไร และผลจะเป็นอย่างไร

หลังจากการสัมมนา ทีมงานจึงลงพื้นที่ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ประสานไปก่อนหน้านี้แล้ว อีกทั้งได้พูดคุยกับนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ ฯที่เข้าร่วมสัมมนา จัดจำนวนเด็กโดยเลือกเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในการทำแบบสอบถาม เห็นได้ว่าการที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าร่วมสัมมนาก่อนจะเข้าใจจุดประสงค์ในการทำแบบสอบถามและในการจัดกลุ่มเด็กตามที่ต้องการในการทำแบบสอบถามได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

ขณะเดินทางมีปัญหาของแผนที่ในการเดินทางเพราะไม่มีคนนำทาง จึงเกิดความล่าช้า แต่เมื่อไปถึงเจ้าหน้าที่ได้จัดเด็กไว้เป็นกลุ่ม ๆแล้วเป็นเด็กที่สามารถอ่านออกเขียนได้ มีเป็นจำนวนน้อยที่ไม่เข้าใจในบางคำถามเท่านั้น เช่น ตกเขียว เพราะอาจเป็นคำศัพท์ที่ไม่นิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบัน การเก็บข้อมูลในกลุ่มนี้จึงค่อนข้างเร็ว จากนั้นจึงเดินทางกลับที่พัก

- **วันอังคาร ที่ 18 เมษายน 2549**

เนื่องจากการเก็บข้อมูลได้เก็บเสร็จใน 2 วันแรก วันสุดท้ายจึงเป็นวันที่ออกเดินทางกลับกรุงเทพ

<u>ภายหลังการลงพื้นที่</u>

มีการแบ่งแยกแบบสอบถามตามพื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจว่าข้อมูลที่ได้ในแต่ละพื้นที่มีความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันมากน้อยเพียงใด ความเข้าใจในแบบสอบถามส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวเองโดยตรงจึงมีบ้างบางรายที่ไม่กล้าตอบตามความจริง เพราะในแบบสอบถามมีการระบุถึงคนที่ผู้ทำแบบสอบถามรู้จักก็ไม่เข้าใจ คิดว่าข้อมูลที่ถาม หากตอบไปเข้าใจว่าเป็นข้อมูลของตนเองจึงอายที่จะตอบ

ปรัชณี เรืองขนาบ : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดสงขลา

<u>ก่อนลงพื้นที่</u>

กำหนดเวลาในการลงพื้นที่จังหวัดสงขลาคือช่วงวันที่ วัน23-25เมษายน 2549 เมื่อกำหนดวันแล้ว ต่อมาคือการกำหนดพื้นที่เป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3 แห่ง ดังนี้

1. ชุมชนแออัดหลังสถานีรถไฟ

พื้นที่เป้าหมายนี้ไม่ได้ประสานไปยังหน่วยงานใดๆ เพราะลักษณะเป็นแบบชุมชนเปิด บุคคลภายนอกสามารถเข้าไปได้เองโดยไม่ต้องติดต่อเจ้าหน้าที่

สำหรับชุมชนที่เป็นเป้าหมายทีมวิจัยได้เชิญชวนชาวบ้านเข้าร่วมสัมมนาด้วยแต่ได้รับการปฏิเสธ เพราะเห็นว่าต้องเป็นการสัมมนาร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่กล้าเข้าร่วม จึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

2. ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงที่ติดต่อกับหน่วยงานดังกล่าว คือ ปัญหาการส่งหนังสือขอลงพื้นที่ผิดหน่วยงาน เนื่องจากได้ส่งหนังสือไปยังสถานพินิจ แม้ว่าอยู่ในบริเวณเดียวกันแต่ก็เป็นคนละหน่วยงานต้องส่งหนังสือแยกต่างหาก อีกทั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ติดตามประสานงานให้ ทำให้เกิดความล่าช้าในการยืนยันการกำหนดเป้าหมายในการลงพื้นที่

3. สถานค้าบริการทางเพศ

เนื่องจากสถานค้าบริการทางเพศในอำเภอหาดใหญ่มีเป็นจำนวนมาก เพราะมีผู้ที่ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซีย ซึ่งบางแห่งไม่รับแขกคนไทย จึงได้รับการประสานจากตำรวจการท่องเที่ยว เนื่องจากตอนแรกคาดว่าการลงพื้นที่ในสถานค้าบริการสามารถทำได้เหมือนจังหวัดอื่น ๆแต่ในความเป็นจริงแล้วสถานบริการในอำเภอหาดใหญ่ค่อนข้างเข้มงวดจึงต้องติดต่อก่อนล่วงหน้า

ก่อนลงพื้นที่ครั้งนี้แม้มีการอธิบายลักษณะ ของพื้นที่ ข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงวิธีการการทำแบบสอบถามให้ลูกทีมเข้าใจปัญหา แต่จากการที่ลงพื้นที่ที่จังหวัดอุบลราชธานีแล้วจำเป็นต้องมีทีมงานที่เป็นคนในท้องถิ่นนี้ไปด้วยเพราะการสื่อสารเป็นภาษาถิ่นจะเป็นกันเองมากกว่าและอธิบายง่ายกว่า นอกจากนี้ คือ เนื่องจากมีความไม่แน่นอนของพื้นที่เป้าหมายคือศูนย์ฝึกเด็กและบ้านพักเด็ก ซึ่งส่วนของบ้านพักในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ไม่มีเจ้าหน้าที่ประสานงานจึงไม่มีความแน่นอนในการลงพื้นที่

<u>ระหว่างลงพื้นที่</u>

- **วันอาทิตย์ ที่ 23 เมษายน 2549**

แม้เริ่มออกจากกรุงเทพ ฯ ตามกำหนดการเดินทางที่กำหนดไว้นั้น ถึงอำเภอหาดใหญ่เร็วกว่ากำหนดจึงให้ลูกทีมได้พักผ่อนอีก 2 ชม. เริ่มลงพื้นที่ตอน 9.00 น ที่ชุมชนแออัด โดยแบ่งทีม เป็น 3 ทีมไปตามโซนของชุมชน แยกย้ายกับเก็บข้อมูล ซึ่งปัญหาในแต่ละทีมที่เจอจะแตกต่างกันโซนบ้านพักก็จะให้ความร่วมมือบ้าง หากมีคนในบริเวณนั้นให้ความร่วมมือดีก็จะให้ความร่วมมือเหมือนกันแต่หากไม่มีผู้ที่นำอธิบายก็ไม่มีคนให้ความร่วมมือ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ จากการสอบถามชาวบ้านเป็นเพราะความเหนื่อยหน่ายที่ต้องมาตอบคำถาม ของทีมงานที่เก็บหรือสำรวจข้อมูลงานวิจัยหลายคณะ และชาวบ้านไม่ให้เข้าบ้านเพราะกลัวว่ามาจากทางการการสื่อสารกับชาวบ้านยังคงมีปัญหาอยู่ ส่วนโซนตลาด ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการรรับจ้างกันทั่วไปและมีเด็กติดยาเสพติดอยู่ในบริเวณนี้มาก หากเป็นเด็กวัยรุ่นก็จะให้ความร่วมมือ แต่หากเป็นวัยกลางคนอาจมีบ้างที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เพราะเห็นว่าเสียเวลาในการทำงาน

หลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จซึ่งได้ในปริมาณไม่ตรงกับที่ตั้งไว้เนื่องจาก ปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงกระจายการเก็บข้อมูล ไปยังสถานค้าบริการ ซึ่งในตอนแรกกำหนดไว้ว่าจะเข้าตัวเมืองสงขลาบ้านพักเด็กฯ และศูนย์ฝึกฯ ในตอนเที่ยงก่อนไปยัง จ.สงขลาเจ้าหน้าที่ สค. ได้ติดต่อตำรวจท่องเที่ยวที่จะนำเข้าไปยังสถานค้าบริการทางเพศจริงๆ ที่ไม่มีธุรกิจอื่นบังหน้า (เช่น คาราโอเกะ นวด) ซึ่งสถานที่เหล่านี้ต้อนรับเฉพาะแขกชาวมาเลเซียเท่านั้น ซึ่งได้รับความร่วมมือดีมาก ถือว่าเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการค้ามนุษย์ แม้ข้อมูลจะเก็บได้ไม่เยอะก็ตาม หลังจากนั้นในตอนบ่ายก็เข้าสู่พื้นที่เป้าหมายใน จ.สงขลา เมื่อไปถึงบ้านพักเด็กพบว่าไม่มีเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงตามที่เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา แนะนำ ซึ่งเด็กเหล่านั้นถูกส่งกลับไปยังภูมิลำเนาของตนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ จึงเดินทางต่อไปยังศูนย์ฝึกเด็กฯ เมื่อไปถึงก็เจอปัญหาการส่งหนังสือผิดหน่วยงานเพราะส่งมาที่สถานพินิจคนละหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ดูแล ต่างกันจึงยื่นหนังสือใหม่ด้วยตนเองเพื่อให้ทางศูนย์ฯ พิจารณาเรื่องการขอลงพื้นที่เร่งด่วน ทำให้เปลี่ยนกำหนดการทำงานเป็นลงพื้นที่ในตอนบ่ายหลังจากจบการสัมมนา

เมื่อกลับถึงตัวเมืองจึงลงพื้นที่สถานค้าบริการทางเพศอีกครั้งแต่ในนตอนเย็นเป็นร้านที่มีการบริการนวดแผนไทย และแผนปัจจุบันโดยการประสานงานของตำรวจท่องเที่ยวในการลงพื้นที่ และบริการนวดโรงแรมที่พักเป็นพื้นที่เก็บข้อมูลอีกครั้ง ซึ่งพบว่ามีหญิงต่างด้าวทำงานรวมอยู่ด้วย

ในส่วนของการจัดสัมมนาแม้จะเริ่มช้ากว่ากำหนดแต่ปรากฏว่าจำนวนผู้ที่มาร่วมสัมมนากลับมีมากกว่าที่คาดไว้ เพราะตอนแรกหน่วยงานที่ติดต่อไว้มีจำนวนน้อยแต่ได้คำแนะนำจากพัฒนาสังคมให้ติดต่อหน่วยงาน ด่านตรวจคนเข้าเมืองหาดใหญ่ ปาดังเบซาร์ สะเดา และบ้านพักเด็กฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานโดยตรงที่ดูแลปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งได้รับการติดต่อ กลับมา นอกจากนี้ ยังได้รับการประสานงานจาก สจ.คม ซึ่งประสานเทศบาลอำเภอหาดใหญ่ และอบต. เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้ด้วย ในการสัมมนาครั้งนี้ ทั้งเนื้อหาบรรยากาศต่างๆ จะค่อนข้างแตกต่างจากการจัดการสัมมนาที่จ.อุบลราชธานี เพราะผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มาจากส่วนราชการและเป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านปัญหาการค้ามนุษย์ อีกทั้งช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นเหยื่ออีกด้วย การสัมมนานั้นแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีการเลือก ประธาน เลขานุการ และคนนำเสนอ ซึ่งแต่ละกลุ่มให้เวลา 10 นาที ก็สามารถรักษาเวลาได้ มีกลุ่มที่น่าสนใจ คือ กลุ่มที่มีตำรวจจากตำรวจภูธรภาค 9 ที่ทำคดีการลับลอบส่งหญิงไปมาเลเซีย 9 คน ซึ่งเพิ่งจับคุมและช่วยเหลือเหยื่อได้เมื่อต้นเดือนเมษายน 2549 และกลุ่มเสี่ยงได้ถูกตัวกลับภูมิลำเนาไปแล้ว นำเสนอคดี ที่เพิ่งเกิดขึ้นจากการที่ช่วยเหลือเหยื่อที่ถูกหลอกไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย และอธิบายขั้นตอนการทำงานรวมทั้งวิธีการบำบัดในภายหลัง หลังจากที่เสร็จการสัมมนา ทีมงานก็เดินทางไปเก็บข้อมูลในส่วนของศูนย์ฝึกที่จ.สงขลา เมื่อไปถึงเจ้าหน้าที่จัดจำนวนเด็กไว้แล้ว โดย 1 ใน จำนวนเด็กที่ทำแบบสอบถามทำอาชีพค้าบริการทางเพศด้วย และเด็กผู้หญิงก็เคยมีอาชีพเป็นจัดหาเหยื่อ อีกด้วย การเก็บข้อมูลได้ทำอย่างรวดเร็วเพราะเด็กสามารถเข้าใจคำถามได้ และเขียนได้มีเพียงบางคำถามที่ไม่แน่ใจ ก็จะถามและทีมงานก็จะอธิบาย

- **วันที่ 24 เมษายน 2549**

สลัม ริมทางรถไฟหาดใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ค่อยจะให้ความร่วมมือ เพราะโดยลักษณะ พื้นนิสัยคนใต้แล้ว ค่อนข้างหัวแข็ง เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบการโน้มน้าว ชักจูง และไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูล อาจจะเป็นเพราะในพื้นที่บริเวณริมทางรถไฟ อาจเป็นแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชนในเรื่องของยาเสพติด การพนัน และโสเภณี

สถานค้าบริการที่ถนนจันทวิโรจน์ พื้นที่ในอำเภอหาดใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เพราะเป็นสถานที่ปลายทาง ไม่ใช่ต้นทาง เหยื่อมาจากที่อื่น แล้วส่งต่อมาที่นี้ ฉะนั้นอาจจะมีการคุ้มครองดูแลเหยื่ออยู่ การเข้าให้ถึงข้อมูลจริง ควรมีตำรวจในพื้นที่นำไป

สถานนวดแผนโบราณคิงส์โพธิเวช ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ที่นี้จะพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ต้องมีล่ามมาช่วยแปลให้เป็นคำๆ เพราะผู้ให้บริการเหล่านี้เป็นคนไทใหญ่ สัญชาติพม่า การจะเข้าให้ถึงข้อมูลจริงๆ ผู้วิจัยควรใช้วิธีการสังเกต และพูดคุยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก แล้วจึงนำมาเรียบเรียงใหม่ในภายหลัง

- **วันที่ 25 เมษายน 2549**

สัมมนา "ทัศนคติและพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงในปัญหาการค้ามนุษย์" โรงแรมเนวาด้า แกรนด์ จังหวัดสงขลา ผู้เข้าร่วมสัมมนา กลุ่มเป้าหมาย 30 คน เป็นประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา บ้านพักเด็กสงขลา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสงขลา ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองสงขลา ตำรวจภูธรภาค 9 ที่รับผิดชอบการค้าหญิงและเด็ก สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และองค์กรภาคเอกชน NGO กลุ่มต่างๆ เช่น มูลนิธิศุภนิมิตร ในการสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนาช่วยกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ได้อย่างชัดเจนดีมาก สามารถบอกข้อมูลที่มีในพื้นที่ได้ตรง เพราะประเด็นปัญหาต่างๆ เหล่านี้ เป็นปัญหาที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้พบเห็นอยู่บ่อยๆ แล้ว และเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้ามนุษย์เป็นอย่างดี ในส่วนของข้อมูลบางส่วนที่เปิดเผยไม่ได้ อาจจะทำหนังสือขอไปภายหลังได้ที่ตำรวจภูธรภาค 9 ที่ทำคดีการลับลอบส่งหญิงไปมาเลเซีย 9 คน ซึ่งเพิ่งจับคุมและช่วยเหลือเหยื่อได้เมื่อต้นเดือนเมษายน 2549 และกลุ่มเสี่ยงได้ถูกตัวกลับภูมิลำเนาไปแล้ว

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้กลุ่มเป้าหมายที่ค่อนข้างตรงเพราะเป็นเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี และมีเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง จะสังเกตได้ว่าเด็กผู้หญิงมีความเสี่ยงในการใช้ชีวิตที่ล่อแหลมกับอบายมุขน้อยกว่าเด็กผู้ชาย และจากการพูดคุยกับเด็กกลุ่มเสี่ยงนี้ ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเด็กผู้ชาย อายุ 18 ปี ว่าเคยเป็นผู้ค้าบริการทางเพศ และกลุ่มเสี่ยงที่จำหน่ายยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นสารเสพติดชนิดแอมเฟตามีน(ยาบ้า)

<u>ภายหลังการลงพื้นที่</u>

ในแต่ละวันเมื่อมีการทำเก็บข้อมูล มีการแบ่งแยกแบบสอบถามตามพื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าในว่าข้อมูลที่ได้ในแต่ละพื้นที่มีความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันมากน้อยเพียงใด ความเข้าใจในแบบสอบการลงพื้นที่ที่อำเภอส่วนใหญ่ จะกล้าตอบคำถามและ เป็นพื้นที่ที่มีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นมากจึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ในบางครั้งความเข้าในในทีมวิจัยซึ่งจัดสัมมนาว่ามาจากองค์กรหรือหน่วยงานใด ยังไม่ชัดแจ้งจึงมีนายตำรวจจากด่านฯปาดังเบซาร์ถามในขณะสัมมนาว่าการจัดสัมมนามาจากหน่วยงานใด

ปรัชณี เรืองขนาบ : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดสระแก้ว

ก่อนลงพื้นที่

เนื่องจากการลงพื้นที่ที่จังหวัดสระแก้ว เดิมกำหนดไว้ ระหว่างวันที่ 27-29 เมษายน 2549 แต่เมื่อได้ติดต่อประสานงานไปตามหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดสระแก้วแล้ว ทราบว่าทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้ว กำลังดำเนินการรณรงค์แก้ปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน ทางสำนักงานพัฒนาสังคมฯ จึงเสนอให้ทางทีมวิจัยร่วมจัดสัมมนาด้วยกัน โดยทางสำนักงานพัฒนาสังคมฯ จะรับผิดชอบการสัมมนาในช่วงเช้า และทางทีมวิจัยรับผิดชอบสัมมนาในช่วงบ่าย

โดยกำหนดจะจัดการสัมมนาในวันอังคารที่ 16 พฤษภาคม 2549 แต่ทางพัฒนาสังคมฯ ขอเปลี่ยนเป็นวันพุธที่ 10 พฤษภาคม แทน โดยแจ้งให้ทางทีมวิจัยทราบล่วงหน้าเพียง 1 อาทิตย์ อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้ที่รับผิดชอบในการเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนานั้นเป็นทางพัฒนาสังคมฯ ทางทีมวิจัยเลยไม่มีปัญหามากนัก เพียงแต่ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเลื่อนวันที่จะไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วย

ปัญหาที่เจอในการติดต่อประสานงานอื่นๆ นั้นอาจเป็นได้ว่า เนื่องจากมีการลงพื้นที่ระหว่างวันที่ 9-11 พฤษภาคม 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่ เพิ่งเปิดมาจากการหยุดยาว 5-7 พฤษภาคม และอยู่คาบเกี่ยวการหยุด ต่อเนื่องวันพืชมงคล (11 พฤษภาคม) และ วันวิสาขบูชา (12 พฤษภาคม) ทำให้การประสานงานต่างๆ ติดขัดบ้างเล็กน้อย เพราะเจ้าหน้าที่บางท่านก็ลาหยุดยาว

ระหว่างลงพื้นที่

- **วันที่ 10 พฤษภาคม**

สำหรับหน่วยงานในส่วนของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสระแก้วนั้น คุณเทพเลอสรร เจ้าพนักงานคุมประพฤติ ให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี โดยในแผนการแรกนั้นมีการประสานงานว่าจะลงเก็บข้อมูลที่สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสระแก้ว ในวันจันทร์ที่ 15

พฤษภาคม เนื่องจากทุกวันจันทร์จะมีกลุ่มเยาวชนมารายงานตัวกันตามนัดค่อนข้างเยอะ อย่างไรก็ตามเนื่องจากเราเลื่อนกำหนดการลงพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถไปในวันจันทร์ได้ โดยเราเข้าไปเก็บข้อมูลที่สำนักงานคุมประพฤติในวันพุธที่ 10 พฤษภาคม 2549 ซึ่งไปถึงในช่วงบ่ายทำให้ปริมาณเยาวชนที่ต้องการเก็บข้อมูลนั้นไม่มากเท่าที่คิด แต่เท่าที่มีเยาวชนมารายงานตัว ทางเจ้าพนักงานเองก็ให้ความร่วมมือในการจัดให้สัมภาษณ์เยาวชนเหล่านั้นอย่างเต็มที่

ในช่วงเย็น แต่เดิมตั้งใจว่าจะลองเก็บข้อมูลแถวตลาดโรงเกลือ แต่มีอุปสรรคทางด้านดินฟ้าอากาศเนื่องจากเย็นนั้นฝนตกในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ค่อนข้างหนัก จึงไม่สามารถลงเก็บข้อมูลได้

- **วันที่ 11 พฤษภาคม**

เป็นวันที่มีการจัดสัมมนาร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน หรือสำนักงานพัฒนาสังคมฯ โดยมีคุณยุพิน และ ท่านผู้ช่วยนิธิวัฒน์ เป็นผู้ประสานงาน ท่านทั้งสองให้ความร่วมมือดีมาก เมื่อผู้เข้าร่วมสัมมนามาถึงก็เปิดโอกาสให้ทางทีมวิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูล ในช่วงก่อนการสัมมนา และระหว่างพักรับประทานอาหารว่าง กลุ่มผู้ที่เข้าร่วมสัมมนานั้นเป็นเยาวชนในพื้นที่ อำเภออรัญประเทศ และ อำเภอเมือง รวมถึงกลุ่มอาสาสมัครที่เป็นผู้ใหญ่ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 70 ราย

ปัญหาหรืออุปสรรคที่เจอระหว่างการลงพื้นที่ คือ เดิมทางทีมวิจัยคาดการณ์ว่าจะมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนมากกว่านี้ แต่มีมาเพียง 70 รายเท่านั้น มีส่วนหนึ่งที่เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 10 ปี ทำให้การตอบแบบสอบถามบางข้อเยาวชนก็ไม่เข้าใจ (เช่นเรื่องตกเขียว) นอกจากนี้ เชื่อว่าเยาวชนบางคนอายที่จะบอกความจริงว่ามีคนรู้จัก หรือคนในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นชาวบ้านอาสาสมัคร ซึ่งได้คลุกคลีกับปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์อยู่แล้ว จึงทำให้สามารถตอบแบบสอบถามได้ค่อนข้างละเอียด บางรายก็เล่าให้ฟังว่าแถบพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่นั้นมีกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้เยอะ กลุ่มอาสาสมัครให้ความร่วมมือดีมาก

ตอนแบ่งกลุ่มแบ่งได้หัวข้อละ 2 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มก็มีการระดมความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ และมีการออกมานำเสนอให้กลุ่มอื่นรับทราบ

- **วันที่ 12 พฤษภาคม**

ในวันที่สามทางทีมวิจัยตั้งใจจะไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมที่โรงพยาบาลจังหวัดสระแก้ว จึงไปถึงที่โรงพยาบาลกันแต่เช้า แต่เนื่องจากวันนี้เป็นวันหยุดราชการทำให้จำนวนคนที่มารอรับการรักษาไม่มากเท่าที่คิด ทางทีมวิจัยเลยตัดสินใจว่าจะไม่เก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลแต่จะไปเก็บข้อมูลที่ตลาดโรงเกลือเลยตามแผนการที่วางไว้

ปัญหาอุปสรรคที่เจอคือ ประชาชนแถบบริเวณชายแดนนั้น ส่วนมากเป็นชนชาติกัมพูชาไม่สามารถสื่อสารได้ จึงมีการปรับเปลี่ยนแผนโดยการไปติดต่อที่ร้านอาหารบริเวณนั้น และสัมภาษณ์คนงานที่ทำงานที่ร้านอาหารแทน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือดีมาก

<u>ข้อสังเกตเรื่องแบบสอบถาม</u>

ในส่วนของแบบสอบถามพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายที่ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริง เช่น อาจจะมีคนที่ตนเองรู้จักไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ แต่แค่รู้จักห่างๆ จึงไม่ตอบลงไปในแบบสอบถาม สำหรับตัวคำถาม คำถามบางข้ออาจมีศัพท์ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจ

มณิสรา จุลสมัย : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดเชียงรายและแม่ฮ่องสอน

ตามกำหนดการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยโครงการปัญหาการค้ามนุษย์พื้นที่ภาคเหนือ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

วันจันทร์ที่ 8 พฤษภาคม 2549 วันอังคารที่ 9 พฤษภาคม 2549	ลงพื้นที่ ณ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
วันพุธที่ 10 พฤษภาคม 2549	ลงพื้นที่ ณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
วันพฤหัสบดีที่ 11 พฤษภาคม 2549	ลงพื้นที่ ณ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น

1. ก่อนการลงพื้นที่

เนื่องจากพื้นที่เป้าหมายทั้ง 2 จังหวัด เป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งมาว่าเป็นแหล่งเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตามการลงพื้นที่จำเป็นต้องได้รับการอำนวยความสะดวกจากคนในพื้นที่จึงจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ ซึ่งสันนิษฐานได้ว่า เป็นเพราะประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่เป็นครอบครัวเหยื่อไม่ไว้วางใจบุคคลภายนอก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลที่อาจได้มาไม่ตรงกับความจริง ทางกลุ่มจึงเห็นควรว่า จำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พม.จังหวัด) และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิสุภนิมิต

จากการติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ พ.ม.จังหวัดเชียงรายและแม่ฮ่องสอน เจ้าหน้าที่แจ้งว่า ยินดีให้ความช่วยเหลือ โดยทาง พ.ม.จังหวัดเชียงราย คุณสุปราณี แจ้งให้ติดต่อหาอีกครั้งในตอนเช้าวันจันทร์ เพื่อนำเรื่องเข้าประชุมพร้อมส่งคนของ พ.ม. ลงพื้นที่ร่วม ส่วนทาง พ.ม. จังหวัดแม่ฮ่องสอนยินดีส่งคนลงพื้นที่ร่วมกับทางทีมวิจัยเนื่องเพราะทางจังหวัดกำลังวางนโยบายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว

อย่างไรก็ตามจากการประสานงาน ทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ พ.ม. ก่อนการลงพื้นที่ รับแจ้งว่าการดำเนินงานจะต้องมีการผ่านเรื่องถึงผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ฝ่ายประสานงานจึงได้มีการออกหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 2 จังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกแก่การลงพื้นที่ ซึ่งฝ่ายประสานงานได้ดำเนินการ แฟกซ์ และส่งจดหมายด่วน พร้อมทั้งโทรสอบถามปลายทางเกี่ยวกับหนังสือดังกล่าวเพราะเห็นว่าเป็นช่วงระยะเวลากระชั้นชิดและเกรงว่าจะล่าช้าจากการผ่านเรื่องไปยังหน่วยงานต่างๆ

ทางกลุ่มฯ ทราบในภายหลังจากเจ้าหน้าที่ว่า เรื่องดังกล่าวไม่ถึงหน่วยงาน ด้วยเหตุนี้จึงเกิดอุปสรรคในการดำเนินการลงพื้นที่ ซึ่งทางกลุ่มได้ดำเนินการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยแยกชี้แจงอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

กรณีอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ทันทีที่ถึงพื้นที่เป้าหมาย ทางกลุ่มได้ติดต่อไปยังสถานีตำรวจในพื้นที่ พร้อมทั้งด่านที่อำเภอเชียงแสน เพื่อขอข้อมูลของกลุ่มเสี่ยง และรับแจ้งจากตำรวจว่า ในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีกรณีเหยื่อของการค้ามนุษย์ จากการพูดคุยสอบถาม จึงขอตั้งเป็นข้อสังเกตว่า อาจเป็นไปได้ใน 2 กรณี คือ 1. เจ้าหน้าที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยแท้จริงเพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรณีที่เข้าข่ายกรณีการค้ามนุษย์ หรือ 2. ทราบแต่ไม่แจ้งให้ทราบว่ากลุ่มใด หมู่บ้านใดเป็นกลุ่มเสี่ยง ทั้งๆที่ก่อนหน้านี้ทางกลุ่มได้รับข้อมูลจากตำรวจท่านหนึ่งว่า อำเภอดังกล่าวเข้าลักษณะกลุ่มเสี่ยง

ด้วยเหตุนี้ ทางกลุ่มจึงตัดสินใจลงพื้นที่ที่เชียงแสน ณ บริเวณ สามเหลี่ยมทองคำ เพื่อเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ที่อาศัยอยู่ ณ บริเวณดังกล่าวเพราะเห็นว่าเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ชายแดน มีการเดินทางเข้า ออก ทั้งต่างด้าวและคนไทย

กรณีอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตามกำหนดการ กลุ่มเป้าหมายที่อำเภอดังกล่าว จะเริ่มเก็บข้อมูลในวันจันทร์บ่าย และวันอังคาร บ่าย อย่างไรก็ตามทันทีที่พบอุปสรรคจากวันแรกเกี่ยวกับการขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ ทางกลุ่มจึงได้ดำเนินการติดต่อประสานงานกับคุณ ตุ๋ย มูลนิธิศุภนิมิต อีกทางหนึ่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ โดยทางมูลนิธิได้ส่งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนในพื้นที่และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหานี้อยู่ก่อนแล้ว นำทีมลงพื้นที่หมู่บ้านเสี่ยง โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเนื่องเพราะทางมูลนิธิได้มีการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจกับหมู่บ้านที่เข้าลักษณะเสี่ยงโดยการส่งคนเข้าทำงานอยู่ก่อนแล้ว นอกจากนั้น ในกรณีการลงพื้นที่หมู่บ้านที่ 2 ก็ได้มีเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิซึ่งเป็นคนในพื้นที่เช่นกัน ลงพื้นที่ร่วม โดยได้รับความอนุเคราะห์ในเรื่องของภาษาพร้อมทั้งเป็นตัวกลางคอยประสานงาน

กรณีอำภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากว่าการเดินทางจากอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย ไปยังอำเภอปาย มีอุปสรรคในเรื่องเส้นทางในการเดินทางซึ่งต้องใช้ระยะเวลานาน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถลงพื้นที่ได้ในช่วงบ่ายของวันพุธ ประกอบกับพื้นที่เป้าหมายคือ หมู่บ้านแม่ปิง ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จึงสามารถเก็บข้อมูลได้เพียงบางส่วน เพราะต้องรอให้ประชาชนในหมู่บ้านกลับจากไร่ นา ด้วยเหตุนี้ ในวันดังกล่าวจึง

จำเป็นต้องเก็บข้อมูลในช่วงกลางคืน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะได้มีการประสานกับคนในหมู่บ้านในช่วงบ่ายแล้ว

กรณีอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ไม่มีอุปสรรค เพราะทาง พ.ม. จังหวัดได้ส่งเจ้าหน้าที่ร่วมลงพื้นที่กับทางกลุ่ม

2. ปัญหาเกี่ยวกับการสัมมนา

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ไม่ครบจำนวนตามที่กำหนด เนื่องเพราะวันที่จัดสัมมนา ตรงกับการจัดสัมมนาในเรื่องลักษณะเดียวกันของหน่วยงานอีก 2 หน่วยงาน ทำให้เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนากับทางเราได้ และเจ้าหน้าที่บางส่วนได้โทรศัพท์แจ้งปฏิเสธในวันดังกล่าว

การแก้ปัญหา ทางกลุ่มได้รับคำแนะนำให้จัดสัมมนาย่อย อีก 2 ครั้ง ใน 2 อำเภอ ณ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

3. ภายหลังการลงพื้นที่

ภายหลังที่ได้ลงพื้นที่เป้าหมายแล้ว ขอสรุปและตั้งเป็นข้อสังเกต ดังนี้

1. เนื่องจากโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นปัญหาละเอียดอ่อนกระทบต่อความรู้สึก ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวและกลุ่มเสี่ยงเพราะเกรงว่าจะได้รับความเดือดร้อนจากการตอบแบบสอบถามหรือกลัวว่าจะนำข้อมูลที่ได้ไปประกาศจึงต้องได้รับความช่วยเหลือจากคนในพื้นที่ติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกให้

2. ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถาม เนื่องจากภาษาในแบบสอบถามมีลักษณะเป็นภาษาเชิงวิชาการที่ชาวบ้านอ่านแล้วไม่เข้าใจ ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่ซึ่งลงพื้นที่จึงจำเป็นต้องอธิบายคำถามและถ่ายทอดให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจ

วัชรชัย จิรจินดากุล : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด

<u>ก่อนลงพื้นที่</u>

การลงพื้นที่ที่จังหวัดร้อยเอ็ดกำหนดลงพื้นที่ระหว่างวันที่ 18-20 พฤษภาคม 2549 การติดต่อประสานงานเพื่อลงพื้นที่นั้นได้ติดต่อกับเกษตรกรจังหวัด เพื่อประสานงานไปยัง อบต. ในตำบลต่างๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือดีมากในการให้ข้อมูลเบื้องต้น เช่น ชื่อของอบต. แต่ละตำบล ชื่อผู้ใหญ่บ้าน เมื่อโทรไปนัดหมายประสานงานก็ได้รับความร่วมมือดี

<u>ระหว่างลงพื้นที่</u>

- **วันที่ 18 พฤษภาคม 2549**

ได้ติดต่อประสานกับอบต. ไว้ว่าหากไปถึงเร็วก็จะไปเก็บข้อมูลได้ทัน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือในการเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปร้อยเอ็ดนั้นใช้เวลาเดินทางประมาณ 6-7 ชั่วโมง จึงเกรงว่าอาจจะไปไม่ทัน 16.00 น. ที่เป็นเวลาเลิกงานของอบต. อย่างไรก็ตามทางคณะไปถึงร้อยเอ็ดประมาณบ่ายสามโมงครึ่ง จึงสามารถเข้าพบอบต.ได้ ก็ลงพื้นที่ที่ตำบลหนองแวง โดยติดต่อผ่านอบต. ซึ่งได้รับความร่วมมือดีมากในการให้ข้อมูล และพาไปลงพื้นที่เข้าไปสอบถามและพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านแต่ละครัวเรือนก็ให้ความร่วมมือดีมากในการตอบแบบสอบถาม ข้อดีของการลงพื้นที่ในเวลาเย็นทำให้อากาศไม่ร้อน และสามารถเดินพูดคุยกับชาวบ้านที่มีทั้งแบบที่ทำงานอยู่กับบ้าน และพวกที่เพิ่งกลับมาจากการทำงานข้างนอก

การเก็บข้อมูล บ้านแว้ง ตำบลหนองแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สภาพภายในหมู่บ้านยังเป็นหมู่บ้านแบบชนบท ทั้งๆ ที่อยู่ห่างจากจังหวัดเพียง 3 กิโลเมตรเท่านั้น

- **วันที่ 19 พฤษภาคม 2549**

เก็บข้อมูลตำบลอุ่มเม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก และอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 9 กิโลเมตร เท่านั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างในเมือง และลูกหลานในหมู่บ้านก็ไปเรียนในเมือง ชาวบ้านที่นี่จะรักถิ่นฐานบ้านเกิด

การเก็บข้อมูล บ้านจาน ตำบลทุ่งเขาหลวง กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด หมู่บ้านนี้จะมีบ้านหลังใหญ่ สไตล์ยุโรป อยู่มากมาย จากข้อมูลที่ได้จากชาวบ้านในพื้นที่ บ้านหลังใหญ่ส่วนใหญ่ลูกสาวแต่งงานกับชาวต่างชาติ โดยชาวบ้านเรียกว่า “บ้านจานสวิส” เด็กๆ ในหมู่บ้านมองเรื่องการแต่งงานกับชาวต่างชาติไม่ใช้เรื่องแปลก เพราะคนในครอบครัวหลายครอบครัวก็มีญาติพี่น้องที่แต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วมีชีวิตที่ดีขึ้น

กรณีของตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงกับบ้านจานสวิส ชาวบ้านบอกว่าในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี จะมีรถตู้นำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เข้ามาในหมู่บ้าน แล้วให้คัดเลือกผู้หญิงในหมู่บ้านที่ต้องการมีคู่ครองเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งผู้หญิงที่มาคัดเลือก ส่วนใหญ่จะมีครอบครัวอยู่แล้ว มีสามีมีลูก แต่ต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามียินยอมพร้อมใจให้ภรรยา แต่งงานไปอยู่กันกับชาวต่างชาติได้ ค่านิยมการใช้ชีวิตในชนบทของชาวบ้านเปลี่ยนไป

สำหรับในการเก็บข้อมูลในวันที่สองทีมวิจัยต้องประสลกับปัญหาเรื่องสภาพอากาศเล็กน้อยคือมีฝนตกในระหว่างการลงพื้นที่พูดคุยกับชาวบ้าน แต่เป็นแค่ช่วงระยะเวลาสั้นๆ จึงสามารถทำงานต่อไปได้ นอกจากนี้ พบว่ามีบางตำบลที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมากนัก (ตำบลบ้านจาน) เนื่องจากในตำบลนี้เป็นตำบลที่ได้รับข้อมูลมาว่ามีผู้หญิงที่นิยมไปแต่งงานกับชาวสวิสมาก หลายครัวเรือน เมื่อเข้าไปในพื้นที่จริงๆ แล้ว พบว่าสภาพของหมู่บ้านแปลกตาไปจากหมู่บ้านอื่นๆ ที่ผ่านมา แม้ระยะทางไม่ได้ห่างกันมากนัก นั่นคือ สภาพบ้านแต่ละหลังจะเป็นเหมือนบ้านจัดสรรขนาดย่อมในกรุงเทพ และจะนิยมทาสีบ้านกัน นอกจากนั้นจะมีการล้อมรั้ว ปิดรอบขอบชิด ต่างกับบ้านในชนบททั่วไปที่เวลาเราไปลงพื้นที่ก็สามารถเดินเข้าบ้านโน้น ออกบ้านนี้ได้ ดังนั้นการจะเข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านในละแวกนั้นจึงทำได้ค่อนข้างยาก อีกทั้งเมื่อได้สัมภาษณ์จริงๆ ก็มักไม่ได้รับคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง จึงแก้โดยการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนซึ่งมักพูดความจริง

<u>ข้อสังเกตเรื่องแบบสอบถาม</u>

ในส่วนของแบบสอบถามพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายที่ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริง เช่น อาจจะมีคนที่ตนเองรู้จักไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ แต่แค่รู้จักห่างๆ จึงไม่ตอบลงไปในแบบสอบถาม สำหรับตัวคำถาม คำถามบางข้ออาจมีศัพท์ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจ เช่น เรื่องตกเขียว คอนโดมิเนียม กล้องดิจิตอล เครื่องเล่นดีวีดี เอ็มพีสาม นอกจากนี้คำถามบางข้ออาจใกล้เคียงกันจนผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่าถามอะไร

มณิสรา จุลสมัย : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่ จังหวัดชลบุรี

<u>ก่อนลงพื้นที่</u>

ทีมวิจัยได้ดำเนินการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจเด็กและเยาวชนและค่ายทหาร ก่อนการลงพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม พบอุปสรรคก่อนการลงพื้นที่ที่พัทยาใต้ เนื่องจากว่าพื้นที่เป้าหมาย เป็นกรณีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้หญิงขายบริการ ด้วยเหตุนี้จึงไม่ได้ติดต่อสถานบริการโดยตรง โดยทีมสัมภาษณ์ได้แบ่งและกระจายกำลังคนกันสัมภาษณ์ จึงมีอุปสรรคบ้างที่บางร้านไม่ยินดีที่จะให้เข้าไปสัมภาษณ์

<u>ระหว่างลงพื้นที่</u>

แยกเป็น อุปสรรคระหว่างการลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่สถานพินิจ และค่ายทหาร

- เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด เป็นกลุ่มเด็ก บางคนไม่ได้เรียนหนังสือ และหลายคนไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นอุปสรรคในการเก็บข้อมูล ทำให้ผู้สัมภาษณ์ต้องอ่านให้ฟัง บางคนไม่สามารถทำความเข้าใจคำถามได้ เพราะเด็กเกินไป ไม่เข้าใจคำศัพท์ เช่นคำว่า ค้ามนุษย์
- ภาษาตามแบบสอบถามเข้าใจยาก และใช้คำที่เป็นวิชาการ ต้องแปลให้ฟัง

ส่วนกรณีการเก็บข้อมูลที่พัทยาใต้

- เนื่องจากช่วงเวลาเก็บข้อมูลเป็นช่วงเวลาเย็น ซึ่งเป็นเวลาทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ เมื่อเข้าไปเก็บข้อมูล บางคนจึงปฏิเสธเพราะต้องการทำงาน อีกทั้งหากนั่งสัมภาษณ์จะทำให้บังหน้าร้าน และทำให้ลูกค้าไม่กล้าเข้าร้าน จึงปฏิเสธที่จะให้สัมภาษณ์ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน ยินดีที่จะตอบคำถามด้วยความเต็มใจ
- ผู้ให้ข้อมูลบางท่าน ต้องการให้ซื้อเครื่องดื่มให้ เพื่อแลกกับเวลาที่จะตอบคำถาม ในขณะที่บางคนไม่สามารถอ่านหนังสือ จำเป็นต้องอ่านให้ฟัง ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านเห็นว่าคำถามมีหลายข้อและหลายหน้า เกิดอาการหงุดหงิดและเบื่อที่จะตอบคำถาม และภาษาที่ใช้บางคำถาม อ่านแล้วไม่เข้าใจในทันที

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

ขณะเก็บข้อมูลจากบางคน มีความรู้สึกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ให้ข้อมูลที่แท้จริงทั้งหมด ทั้งนี้สันนิษฐานว่าอาจเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองและสถานที่ประกอบการ และผู้ให้สัมภาษณ์บางคน แสดงอาการเบื่อและหงุดหงิดกับคำถามในแบบสอบถาม เพราะตอบแล้วตอบอีกและซ้ำไปซ้ำมา

วัชรชัย จิรจินดากุล : รายงาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อสังเกตในการลงพื้นที่กรุงเทพ ฯ

1. สรุปการลงพื้นที่ ชุมชนแออัด มีนบุรีและคลองเตย

ก่อนลงพื้นที่

ชุมชนแออัดคลองเตยได้รับกรประสานงานจากหัวหน้าชุมชนร่วมใจสามัคคี (คุณเจริญ) ซึ่งคอยประสานงานชาวบ้านและทีมวิจัยเป็นอย่างดี แต่พื้นที่ที่มีนบุรีการประสานงานที่ขาดหัวหน้าชุมชนทำให้การทำงานค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากเป็นชุมชนที่อาศัยกันแบบกระจายตัวไม่ได้รวมตัวแบบชุมชนคลองเตย อีกทั้งความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ได้ใกล้ชิดเท่าที่ควร

ระหว่างลงพื้นที่

ชุมชนคลองเตยได้รับความร่วมมือดีมาก เพราะนอกจากจะได้สัมภาษณ์คนในพื้นที่ชุมชนคลองเตยแล้วยังได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ชุมชนริมคลองสามัคคีซึ่งเป็นชุมชนใกล้เคียง ชุมชนดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มเสี่ยงมากกว่าชุมชนรวมใจสามัคคีเพราะเป็นชุมชนขนาดใหญ่และเป็นพื้นที่ที่มีการกระจายตัวของยาเสพติดมากกว่า นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา เพศและครอบครัว มีการรวมตัวมั่วสุมของวัยรุ่น เล่นสนุ้กเกอร์และแต่งรถแข่งกัน ระบบการจัดการชุมชนค่อนข้างหละหลวมต้องอาศัยการช่วยเหลือและการร่วมมือของชุมชนใกล้เคียง

กลุ่มเสี่ยงที่พบมักจะเป็นเด็กที่ใกล้ชิดกับยาเสพติดและนำไปสู่การค้าบริการทางเพศมากว่า และเรื่องปัญหาครอบครัวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การค้าบริการทางเพศ ด้วยภาระครอบครัวที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานทำให้ไม่มีเวลาดูแลลูก ผู้หญิงจึงมีบุตรตั้งแต่อายุยังน้อย

ข้อสังเกตภายหลังการลงพื้นที่

เนื่องจากความไม่เข้าใจของคนในพื้นที่ต่อองค์กรของรัฐที่เข้ามาเก็บข้อมูลทำให้ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในตอนแรกต้องอธิบายจุดประสงค์และเป้าหมายของการเก็บข้อมูล อีกทั้งทัศนะคติชื่อโครงการที่ค่อนข้างที่อาจทำให้ผู้ฟังชื่อโครงการไม่กล้าให้ข้อมูลที่เป็นจริง ดังนั้นการลงพื้นที่ในชุมชนแออัดผู้เก็บข้อมูลสมควรที่มีจิตวิทยาและเข้าใจลักษณะรวมถึงทัศนะคติของคนในพื้นที่

อีกทั้งการประสานงานควรที่จะมีคนที่เป็นคนในพื้นที่หรือหัวหน้าชุมชนเป็นผู้นำพาไปจะดีกว่าในด้านความปลอดภัยและการให้ความร่วมมือของคนในพื้นที่อีกด้วย

2. สรุปการลงพื้นที่สนามบินดอนเมือง

<u>ก่อนลงพื้นที่</u>

ประชุมทำความเข้าใจทีมงานก่อนลงพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในกลุ่มเป้าหมายในเพื่อเก็บข้อมูลในส่วนของสนามบินกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นฝ่ายที่ตรวจและอนุญาตสำหรับผู้ที่จะไปทำงานต่างประเทศในกรณีที่ประเทศนั้นๆ ไม่ได้ออกวีซ่าให้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดสถานที่สำหรับเก็บข้อมูลอีกด้วย ซึ่งจะแบ่งเป็นอาคาร 1 และ อาคาร 2 รวมถึงบริเวณห้องพักผู้โดยสาร

ก่อนการลงพื้นที่จริงต้องมีการตรววจเวลาเที่ยวบินประเทศที่กลุ่มเป้าหมายจะเดินทางเพราะก่อนที่กลุ่มดังกล่าวจะเดินทางออกไปทำงานที่ต่างประเทศส่วนใหญ่มักจะไปในรูปของแรงงานไทยและต้องมาขออนุญาตไปทำงานที่ต่างประเทศทุครั้งและหากฝ่ายตรวจแรงงานอนุญาตก็จะออกใบอนุญาตและออกใบรายงานตัวการกลับเข้ามาในประเทศ

<u>ขณะลงพื้นที่</u>

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงานเนื่องจากในขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังตรวจเอกสารใบยื่นคำร้อง เจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำและหากเป็นกรณีที่เป็นบุคคลที่น่าสงสัยคาดว่าอยู่ในกลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ ก็จะให้บุคคลดังกล่าวให้ข้อมูล ในการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งก็จะมีบุคคลที่ให้ความร่วมมือและไม่ให้ความร่วมมือ เพราะเวลาที่มีไม่มากเนื่องจากใกล้เวลาที่ต้องเดินทาง หรือบางคนก็ให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงด้วยที่บุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าประเวณีจริงๆแต่เกรงจะไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้ จึงมักระบุในคำขออนุญาตออกนอกประเทศว่าไปเยี่ยมสามี เยี่ยมญาติ หรือขออนุญาตกลับไปแต่งงานโดยมีหลักฐานเป็นที่พักของสามีและจดหมายจากสามีที่ส่งโทรเลข หรือจดหมายมารับรองการแต่งงาน ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้เจ้าหน้าที่จะพิจารณาเป็นพิเศษว่าควรอนุญาตหรือไม่ เพราะบางครั้งการขออนุญาตดังกล่าวหญิงสาวมักจะใช้ชื่อสามีเป็นชื่อที่มักซ้ำกันกับผู้อื่น ดังนั้น ในบางกรณีเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนบุคคลดังกล่าวจึงต้องกักตัวบุคคลที่น่าสงสัยดังกล่าวไว้ก่อน เนื่องจากที่ผ่านมามีหลายรายที่อ้างเหตุดังกล่าวเบื้องต้นแต่สุดท้ายโดนหลอกไปค้าประเวณี และต้องขอความช่วยเหลือจากสถานทูตไทยในต่างประเทศเพื่อหาทางเดินทางกลับประเทศไทยในที่สุด

นอกจากหญิงสาวแล้วเป็นที่ชายไทยเป็นจำนวนมากที่มีการหลอกไปค้าแรงงานที่ต่างประเทศเช่นกัน โดยผ่านการจัดหางานจากบริษัทเอกชน ต้องเสียเงินค้านายหน้าเป็นจำนวนมาก แต่สุดท้ายก็ไม่หางานให้ หรือหลอกไปทำงานแต่ไม่จ่ายค่าแรงงานให้

กลุ่มประเทศที่หญิงสาวนิยมไปค้าประเวณี ส่วนใหญ่เป็นประเทศตะวันออกกลาง ได้แก่ บาร์เรน คูเวต ส่วนเอเชย ได้แก่ บรูไน สิงค์โปร์ เกาหลี และไต้หวัน ส่วนยุโรปส่วนใหญ่มักจะเป็นประเทศเยอรมัน แต่จะไม่ค่อยผ่านด่านตรวจแรงงานเพราะจะเดินทางกับชายชาวเยอรมันในลักษณะคู่สามีภรรยา แต่เมื่อไปถึงผู้ชายก็จะขายผู้หญิงให้กับลูกค้าในประเทศนั้นๆ ซึ่งมีทั้งกรณีที่หญิงยินยอมและไม่ยินยอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฟุตบอลโลกที่ผ่านมาหญิงไทยเป็นจำนวนมากเดินทางไปประเทศเยอรมันโดยอ้างว่าเพื่อไปชมการแข่งขันฟุตบอลโลกแต่แท้ที่จริงกลับเดดินทางไปเพื่อค้าประเวณีแทน

ข้อสังเกตหลังจากลงพื้นที่

แรงงานไทยทั้งชายและหญิงเป็นจำนวนมากไม่เข้าใจในปัญหาค้ามนุษย์ เพราะคิดว่าการทำงานแลกเงินแม้บางครั้งได้รับค่าแรงที่ต่ำมาก เป็นการยินยอมของตนเอง และกรณีหญิงที่ไปค้าประเวณีจริงๆ มักจะปกปิดข้อมูลไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริงเพราะกลัวมีความผิดและเกรงว่าเจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาตให้ตนออกนอกประเทศ

ส่วนอุปสรรคในการทำงานอื่นๆ คือ ความไม่แน่นอนของเที่ยวบินและเวลาที่ผู้โดยสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดินทางมาถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือสำนักงานกรมจัดหางานค่อนข้างจะกระชั้นชิดกับเวลาที่เครื่องบินออก ทำให้การให้ข้อมูลจะไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์เท่าที่ควร

3. สรุปการลงพื้นที่สนามบินดอนเมือง

ก่อนลงพื้นที่

ไม่พบอุปสรรค เนื่องจากว่า ทีมงานได้มีการติดต่อประสานงาน ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ สน. ห้วยขวาง เพื่อดำเนินการติดต่อ ประสานงานกับเจ้าของสถานบริการในท้องที่ดังกล่าว โดยได้กำหนดแจ้งล่วงหน้าเกี่ยวกับวันและเวลาที่จะลงภาคสนาม จึงได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างมากในเรื่องของการเข้าสถานบริการเพื่อการเก็บข้อมูล

ข้อสังเกตขณะปฏิบัติงาน

อุปสรรคระหว่างการลงพื้นที่ เนื่องจากว่า การเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ขายบริการทางเพศ นั้นไม่สะดวกแก่การเก็บข้อมูลในเวลากลางคืน เพราะเป็นเวลางานของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ การเก็บข้อมูลจึงต้องดำเนินการในเวลากลางวัน โดยทางสถานบริการได้จัดพื้นที่ สำหรับสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามแยกเป็นสัดส่วน อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลมีอุปสรรคบ้างเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ตอแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ยินดีที่จะให้ข้อมูล เท่าที่จะสามารถให้ได้ โดยจะสลับกันมา เพราะเนื่องจากว่าช่วงเวลาดังกล่าวของบางคนเป็นช่วงเวลางานเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนเห็นว่า ภาษาในแบบสอบถามเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจยาก ต้องแปลความ คำบางคำอ่านแล้วไม่เข้าใจ ไม่ทราบความหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนยินดีที่จะทำแบบสอบถามด้วยตนเอง

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

ขณะเก็บข้อมูลจากบางคน มีความรู้สึกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ให้ข้อมูลที่แท้จริงทั้งหมด ทั้งนี้สันนิษฐานว่าอาจเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองและสถานที่ประกอบการ

อนึ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน แสดงอาการเบื่อและหงุดหงิดกับคำถามในแบบสอบถาม เพราะตอบแล้วตอบอีกและซ้ำไปซ้ำมา

ปรัชณี เรืองขนาบ และวัชรชัย จิรจินดากุล : รายงาน

ภาคผนวก – ตาราง

1. ตารางแสดงผลการสอบถามข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 1.1 แสดงพฤติกรรมการดื่มเหล้าของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่	การดื่มเหล้า				รวม
	เป็นเรื่องปกติ (2-3 ครั้ง/สัปดาห์)	ดื่มบ้าง (1 ครั้ง/สัปดาห์)	ดื่มตามเทศกาลเท่านั้น	ไม่ดื่ม	
กรุงเทพฯ	28	26	61	89	204
	13.7	12.7	29.9	43.6	100.0
ชลบุรี	22	7	24	40	93
	23.7	7.5	25.8	43.0	100.0
สระแก้ว	16	11	57	121	205
	7.8	5.4	27.8	59.0	100.0
เชียงราย	17	18	44	149	228
	7.4	7.9	19.3	65.4	100.0
แม่ฮ่องสอน	2	4	9	74	89
	2.2	4.5	10.1	83.1	100.0
ร้อยเอ็ด	4	2	32	62	100
	4.0	2.0	32.0	62.0	100.0
อุบลราชธานี	15	16	30	37	98
	15.3	16.3	30.6	37.8	100.0
สงขลา	3	8	9	16	36
	8.3	22.2	25.0	44.4	100.0
รวมจำนวน	107	92	266	588	**1,053**
ร้อยละ	10.2	8.7	25.3	55.8	**100.0**

ตารางที่ 1.2 แสดงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่	การสูบบุหรี่					รวม
	ทุกวัน	สูบบ้าง (2-3 ครั้ง/สัปดาห์)	สูบเมื่อดื่มเหล้าเท่านั้น	สูบเมื่อเครียดเท่านั้น	ไม่สูบ	
กรุงเทพฯ	41	12	9	6	136	204
	20.1	5.9	4.4	2.9	66.7	100.0
ชลบุรี	29	12	5	17	30	93
	31.2	12.9	5.4	18.3	32.3	100.0
สระแก้ว	35	7	10	4	149	205
	17.1	3.4	4.9	2.0	72.7	100.0
เชียงราย	48	10	6	4	160	228
	21.1	4.4	2.6	1.8	70.2	100.0
แม่ฮ่องสอน	3	2	2	2	80	89
	3.4	2.2	2.2	2.2	89.9	100.0
ร้อยเอ็ด	11	8	2	2	77	100
	11.0	8.0	2.0	2.0	77.0	100.0
อุบลราชธานี	19	8	7	4	60	98
	19.4	8.2	7.1	4.1	61.2	100.0
สงขลา	20	2	0	2	12	36
	55.6	5.6	0.0	5.6	33.3	100.0
รวมจำนวน	206	61	41	41	704	**1,053**
ร้อยละ	19.6	5.8	3.9	3.9	66.9	**100.0**

ตารางที่ 1.3 แสดงพฤติกรรมการเสพสารเสพติดอื่นของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่	การเสพสารเสพติด					รวม
	ทุกวัน	เสพบ้าง (2-3 ครั้ง/สัปดาห์)	เสพเมื่อดื่มเหล้าเท่านั้น	เสพเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนเท่านั้น	ไม่เสพ	
กรุงเทพฯ	2	2	5	8	187	204
	1.0	1.0	2.5	3.9	91.7	100.0
ชลบุรี	9	16	2	25	41	93
	9.7	17.2	2.2	26.9	44.1	100.0
สระแก้ว	4	4	0	6	191	205
	2.0	2.0	0.0	2.9	93.2	100.0
เชียงราย	9	9	1	19	190	228
	3.9	3.9	0.4	8.3	83.3	100.0
แม่ฮ่องสอน	0	1	0	0	88	89
	0.0	1.1	0.0	0.0	98.9	100.0
ร้อยเอ็ด	0	2	3	2	93	100
	0.0	2.0	3.0	2.0	93.0	100.0
อุบลราชธานี	0	3	2	11	82	98
	0.0	3.1	2.0	11.2	83.7	100.0
สงขลา	5	6	1	14	10	36
	13.9	16.7	2.8	38.9	27.8	100.0
รวมจำนวน	29	43	14	85	882	**1,053**
ร้อยละ	2.8	4.1	1.3	8.1	83.8	**100.0**

ตาราง 1.4 ทัศนคติของครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ					รวม
	อายไม่อยากให้ผู้อื่นรู้	เฉยๆ เป็นเรื่องส่วนตัว	ยกย่องในความกตัญญู	กลัวว่าจะเป็นเรื่องผิดกฎหมาย	เสียใจ/โกรธต่อการกระทำนั้น	
กรุงเทพฯ	77	60	8	25	34	204
	37.7	29.4	3.9	12.3	16.7	100.0
ชลบุรี	35	23	14	12	9	93
	37.6	24.7	15.1	12.9	9.7	100.0
สระแก้ว	84	29	7	44	41	205
	41.0	14.1	3.4	21.5	20.0	100.0
เชียงราย	111	32	12	34	39	228
	48.7	14.0	5.3	14.9	17.1	100.0
แม่ฮ่องสอน	39	8	5	19	18	89
	43.8	9.0	5.6	21.3	20.2	100.0
ร้อยเอ็ด	49	11	5	26	9	100
	49.0	11.0	5.0	26.0	9.0	100.0
อุบลราชธานี	44	18	5	15	16	98
	44.9	18.4	5.1	15.3	16.3	100.0
สงขลา	24	2	0	6	4	36
	66.7	5.6	0.0	16.7	11.1	100.0

ตาราง 1.5 ทัศนคติของประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีต่อหญิงและเด็กที่ค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ทัศนคติต่อเด็กและหญิงที่ค้าบริการทางเพศ				รวม
	สงสารและเห็นใจ	ดูถูก/รังเกียจ	ยกย่องในความกตัญญู	เฉยๆเป็นเรื่องส่วนตัว	
กรุงเทพฯ	143	7	2	52	204
	70.1	3.4	1.0	25.5	100.0
ชลบุรี	63	2	7	21	93
	67.7	2.2	7.5	22.6	100.0
สระแก้ว	162	11	2	30	205
	79.0	5.4	1.0	14.6	100.0
เชียงราย	167	19	3	39	228
	73.2	8.3	1.3	17.1	100.0
แม่ฮ่องสอน	73	6	0	10	89
	82.0	6.7	0.0	11.2	100.0
ร้อยเอ็ด	70	8	2	20	100
	70.0	8.0	2.0	20.0	100.0
อุบลราชธานี	78	8	3	9	98
	79.6	8.2	3.1	9.2	100.0
สงขลา	22	4	0	10	36
	61.1	11.1	0.0	27.8	100.0

ตาราง 1.6 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อการช่วยเหลือผู้ค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	การค้าบริการทางเพศ				รวม
	หางานอื่นให้ทำ	ส่งให้เรียนหนังสือ	ช่วยเหลือด้านการเงิน	แนะนำ/สั่งสอน	
กรุงเทพฯ	121	34	23	26	204
	59.3	16.7	11.3	12.7	100.0
ชลบุรี	56	12	20	5	93
	60.2	12.9	21.5	5.4	100.0
สระแก้ว	145	28	13	19	205
	70.7	13.7	6.3	9.3	100.0
เชียงราย	137	47	26	18	228
	60.1	20.6	11.4	7.9	100.0
แม่ฮ่องสอน	56	13	10	10	89
	62.9	14.6	11.2	11.2	100.0
ร้อยเอ็ด	72	10	10	8	100
	72.0	10.0	10.0	8.0	100.0
อุบลราชธานี	70	16	4	8	98
	71.4	16.3	4.1	8.2	100.0
สงขลา	18	14	4	0	36
	50.0	38.9	11.1	0.0	100.0

ตาราง 1.7 ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อการป้องกันปัญหาการค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	การค้าบริการทางเพศ				รวม
	ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น	เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน	สอนให้รู้จักการคุมกำเนิด	แนะนำ/สั่งสอน	
กรุงเทพฯ	101	45	28	30	204
	49.5	22.1	13.7	14.7	100.0
ชลบุรี	49	44	0	0	93
	52.7	47.3	0.0	0.0	100.0
สระแก้ว	101	56	23	25	205
	49.3	27.3	11.2	12.2	100.0
เชียงราย	117	65	21	25	228
	51.3	28.5	9.2	11.0	100.0
แม่ฮ่องสอน	53	16	3	17	89
	59.6	18.0	3.4	19.1	100.0
ร้อยเอ็ด	73	16	3	8	100
	73.0	16.0	3.0	8.0	100.0
อุบลราชธานี	43	45	8	2	98
	43.9	45.9	8.2	2.0	100.0
สงขลา	15	16	3	2	36
	41.7	44.4	8.3	5.6	100.0

ตาราง 1.8 ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อการเยียวยารักษาผู้ค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	การค้าบริการทางเพศ				รวม
	ปล่อยเลยตามเลย	ปกปิดไม่ให้คนภายนอกรู้	หาทางช่วยให้ออกจากอาชีพนี้	ให้อภัยและสอนให้คิด	
กรุงเทพฯ	9	22	145	28	204
	4.4	10.8	71.1	13.7	100.0
ชลบุรี	12	13	62	6	93
	12.9	14.0	66.7	6.5	100.0
สระแก้ว	19	4	170	12	205
	9.3	2.0	82.9	5.9	100.0
เชียงราย	18	7	181	22	228
	7.9	3.1	79.4	9.6	100.0
แม่ฮ่องสอน	3	2	79	5	89
	3.4	2.2	88.8	5.6	100.0
ร้อยเอ็ด	8	6	75	11	100
	8.0	6.0	75.0	11.0	100.0
อุบลราชธานี	6	3	84	5	98
	6.1	3.1	85.7	5.1	100.0
สงขลา	0	2	31	3	36
	0.0	5.6	86.1	8.3	100.0

ตาราง 1.9 ทัศนคติต่อการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด

พื้นที่	ยาเสพติด				รวม
	ไม่สนใจ	พาไปบำบัด	ตัดขาด	แนะนำ/สั่งสอน	
กรุงเทพฯ	8	184	3	9	204
	3.9	90.2	1.5	4.4	100.0
ชลบุรี	9	74	2	8	93
	9.7	79.6	2.2	8.6	100.0
สระแก้ว	14	175	6	10	205
	6.8	85.4	2.9	4.9	100.0
เชียงราย	20	189	4	15	228
	8.8	82.9	1.8	6.6	100.0
แม่ฮ่องสอน	2	81	2	4	89
	2.2	91.0	2.2	4.5	100.0
ร้อยเอ็ด	4	89	0	7	100
	4.0	89.0	0.0	7.0	100.0
อุบลราชธานี	9	88	0	1	98
	9.2	89.8	0.0	1.0	100.0
สงขลา	5	27	0	4	36
	13.9	75.0	0.0	11.1	100.0

ตาราง 1.10 ทัศนคติต่อการเยียวยารักษาผู้ติดยาเสพติด

พื้นที่	ยาเสพติด				รวม
	ลงโทษให้จดจำ	ปล่อยให้ได้รับผลด้วยตัวเอง	ให้กำลังใจในการเลิกเสพ	ให้อภัยและสอนให้คิด	
กรุงเทพฯ	12	8	97	87	204
	5.9	3.9	47.5	42.6	100.0
ชลบุรี	3	5	50	35	93
	3.2	5.4	53.8	37.6	100.0
สระแก้ว	7	9	103	86	205
	3.4	4.4	50.2	42.0	100.0
เชียงราย	10	10	126	82	228
	4.4	4.4	55.3	36.0	100.0
แม่ฮ่องสอน	2	3	61	23	89
	2.2	3.4	68.5	25.8	100.0
ร้อยเอ็ด	6	3	64	27	100
	6.0	3.0	64.0	27.0	100.0
อุบลราชธานี	3	1	53	41	98
	3.1	1.0	54.1	41.8	100.0
สงขลา	1	1	18	16	36
	2.8	2.8	50.0	44.4	100.0

ตาราง 1.11 ทัศนคติต่อการป้องกันปัญหายาเสพติด

พื้นที่	ยาเสพติด				รวม
	ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น	เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน	ให้ลองเพื่อให้รู้พิษของมัน	แนะนำ/สั่งสอน	
กรุงเทพฯ	83	70	15	36	204
	40.7	34.3	7.4	17.6	100.0
ชลบุรี	32	35	11	15	93
	34.4	37.6	11.8	16.1	100.0
สระแก้ว	69	70	16	50	205
	33.7	34.1	7.8	24.4	100.0
เชียงราย	83	82	18	45	228
	36.4	36.0	7.9	19.7	100.0
แม่ฮ่องสอน	44	18	4	23	89
	49.4	20.2	4.5	25.8	100.0
ร้อยเอ็ด	53	30	8	9	100
	53.0	30.0	8.0	9.0	100.0
อุบลราชธานี	30	46	3	19	98
	30.6	46.9	3.1	19.4	100.0
สงขลา	8	20	1	7	36
	22.2	55.6	2.8	19.4	100.0

ตาราง 1.12 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพฯ

ประเด็น	กรุงเทพมหานคร			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	87	73	44	204
	42.6	35.8	21.6	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	74	86	44	204
	36.3	42.2	21.6	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	168	17	19	204
	82.4	8.3	9.3	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	70	75	59	204
	34.3	36.8	28.9	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	104	29	71	204
	51.0	14.2	34.8	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	51	77	76	204
	25.0	37.7	37.3	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	87	58	59	204
	42.6	28.4	28.9	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	123	39	42	204
	60.3	19.1	20.6	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	143	28	33	204
	70.1	13.7	16.2	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	127	33	44	204
	62.3	16.2	21.6	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	112	53	39	204
	54.9	26.0	19.1	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	96	33	75	204
	47.1	16.2	36.8	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	74	57	73	204
	36.3	27.9	35.8	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	122	32	50	204
	59.8	15.7	24.5	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	129	28	47	204
	63.2	13.7	23.0	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	83	37	84	204
	40.7	18.1	41.2	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	152	22	30	204
	74.5	10.8	14.7	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	132	38	34	204
	64.7	18.6	16.7	100.0

ตาราง 1.13 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดชลบุรี

ประเด็น	ชลบุรี			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	51	22	20	93
	54.8	23.7	21.5	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	18	55	20	93
	19.4	59.1	21.5	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	74	9	10	93
	79.6	9.7	10.8	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	35	26	32	93
	37.6	28.0	34.4	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	48	11	34	93
	51.6	11.8	36.6	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	19	31	43	93
	20.4	33.3	46.2	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	47	15	31	93
	50.5	16.1	33.3	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	63	16	14	93
	67.7	17.2	15.1	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	60	13	20	93
	64.5	14.0	21.5	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	62	12	19	93
	66.7	12.9	20.4	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	65	8	20	93
	69.9	8.6	21.5	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	34	27	32	93
	36.6	29.0	34.4	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	42	22	29	93
	45.2	23.7	31.2	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	44	23	26	93
	47.3	24.7	28.0	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	54	18	21	93
	58.1	19.4	22.6	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	43	14	36	93
	46.2	15.1	38.7	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	61	7	25	93
	65.6	7.5	26.9	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	50	26	17	93
	53.8	28.0	18.3	100.0

ตาราง 1.14 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดสระแก้ว

ประเด็น	สระแก้ว			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	89	62	54	205
	43.4	30.2	26.3	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	41	112	52	205
	20.0	54.6	25.4	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	175	14	16	205
	85.4	6.8	7.8	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	84	63	58	205
	41.0	30.7	28.3	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	81	44	80	205
	39.5	21.5	39.0	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	42	80	83	205
	20.5	39.0	40.5	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	98	47	60	205
	47.8	22.9	29.3	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	159	22	24	205
	77.6	10.7	11.7	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	131	34	40	205
	63.9	16.6	19.5	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	151	21	33	205
	73.7	10.2	16.1	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	144	27	34	205
	70.2	13.2	16.6	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	101	39	65	205
	49.3	19.0	31.7	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	109	33	63	205
	53.2	16.1	30.7	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	115	40	50	205
	56.1	19.5	24.4	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	121	30	54	205
	59.0	14.6	26.3	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	76	44	85	205
	27.1	21.5	41.5	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	158	18	29	205
	77.1	8.8	14.1	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	125	37	43	205
	61.0	18.0	21.0	100.0

ตาราง 1.15 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดเชียงราย

ประเด็น	เชียงราย			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	104	67	57	228
	45.6	29.4	25.0	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	49	134	45	228
	21.5	58.8	19.7	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	195	14	19	228
	85.5	6.1	8.3	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	98	61	69	228
	43.0	26.8	30.3	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	86	50	92	228
	37.7	21.9	40.4	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	43	96	89	228
	18.9	42.1	39.0	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	98	49	81	228
	43.0	21.5	35.5	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	181	26	21	228
	79.4	11.4	9.2	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	146	42	40	228
	64.0	18.4	17.5	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	161	29	38	228
	70.6	12.7	16.7	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	154	33	41	228
	67.5	14.5	18.0	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	124	30	74	228
	54.4	13.2	32.5	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	131	36	61	228
	57.5	15.8	26.8	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	136	34	58	228
	59.6	14.9	25.4	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	143	35	50	228
	62.7	15.4	21.9	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	86	56	86	228
	37.7	24.6	37.7	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	165	23	40	228
	72.4	10.1	17.5	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	145	37	46	228
	63.6	16.2	20.2	100.0

ตาราง 1.16 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเด็น	แม่ฮ่องสอน			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	40	22	27	89
	44.9	24.7	30.3	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	14	56	19	89
	15.7	62.9	21.3	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	74	3	12	89
	83.1	3.4	13.5	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	36	16	37	89
	40.4	18.0	41.6	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	33	9	47	89
	37.1	10.1	52.8	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	19	25	45	89
	21.3	28.1	50.6	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	29	17	43	89
	32.6	19.1	48.3	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	69	10	10	89
	77.5	11.2	11.2	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	53	14	22	89
	59.6	16.7	24.7	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	53	6	30	89
	59.6	6.7	33.7	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	59	6	24	89
	66.3	6.7	27.0	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	52	5	32	89
	58.4	5.6	36.0	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	54	7	28	89
	60.7	7.9	31.5	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	44	17	28	89
	49.4	19.1	31.5	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	47	9	33	89
	52.8	10.1	37.1	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	18	19	52	89
	20.2	21.3	58.4	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	63	5	21	89
	70.8	5.6	23.6	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	58	8	23	89
	65.2	9.0	25.8	100.0

ตาราง 1.17 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็น	ร้อยเอ็ด			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	20	52	28	100
	20.0	52.0	28.0	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	84	6	10	100
	84.0	6.0	10.0	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	55	15	30	100
	55.0	15.0	30.0	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	35	28	37	100
	35.0	28.0	37.0	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	14	48	38	100
	14.0	48.0	38.0	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	33	32	35	100
	33.0	32.0	35.0	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	71	9	20	100
	71.0	9.0	20.0	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	68	11	21	100
	68.0	11.0	21.0	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	76	9	15	100
	76.0	9.0	15.0	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	71	11	18	100
	71.0	11.0	18.0	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	49	19	32	100
	49.0	19.0	32.0	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	60	14	26	100
	60.0	14.0	26.0	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	54	14	32	100
	54.0	14.0	32.0	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	61	8	31	100
	61.0	8.0	31.0	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	22	21	57	100
	22.0	21.0	57.0	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	76	9	15	100
	76.0	9.0	15.0	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	70	13	17	100
	70.0	13.0	17.0	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	67	31	2	100
	67.0	31.0	2.0	100.0

ตาราง 1.18 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น	อุบลราชธานี			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	45	21	32	98
	45.9	21.4	32.7	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	22	60	16	98
	22.4	61.2	16.3	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	85	8	5	98
	86.7	8.2	5.1	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	55	24	19	98
	56.1	24.5	19.4	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	26	29	43	98
	26.5	29.6	43.9	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	15	42	41	98
	15.3	42.9	41.8	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	56	17	25	98
	57.1	17.3	25.5	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	70	8	20	98
	71.4	8.2	20.4	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	72	16	10	98
	73.5	16.3	10.2	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	79	8	11	98
	80.6	8.2	11.2	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	77	8	13	98
	78.6	8.2	13.3	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	41	20	37	98
	41.8	20.4	37.8	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	61	12	25	98
	62.2	12.2	25.5	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	57	15	26	98
	58.2	15.3	26.5	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	69	10	19	98
	70.4	10.2	19.4	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	40	19	39	98
	40.8	19.4	39.8	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	64	19	15	98
	65.3	19.4	15.3	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	60	18	20	98
	61.2	18.4	20.4	100.0

ตาราง 1.19 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดสงขลา

ประเด็น	สงขลา			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	14	8	14	36
	38.9	22.2	38.9	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	5	25	6	36
	13.9	69.4	16.7	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	34	1	1	36
	94.4	2.8	2.8	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	11	6	19	36
	30.6	16.7	52.8	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	8	8	20	36
	22.2	22.2	55.6	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	0	14	22	36
	0.0	38.9	61.1	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	15	1	20	36
	41.7	2.8	55.6	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	30	3	3	36
	83.3	8.3	8.3	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	20	9	7	36
	55.6	25.0	19.4	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	29	3	4	36
	80.6	8.3	11.1	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	23	2	11	36
	63.9	5.6	30.6	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	17	3	16	36
	47.2	8.3	44.4	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	17	4	15	36
	47.2	11.1	41.7	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	20	3	13	36
	55.6	8.3	36.1	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	25	4	7	36
	69.4	11.1	19.4	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	16	3	17	36
	44.4	8.3	47.2	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	22	3	11	36
	61.1	8.3	30.6	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	17	6	13	36
	47.2	16.7	36.1	100.0

ตาราง 1.20 ความเข้าใจต่อปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (ภาพรวม)

ประเด็น	ระดับ			รวม
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	
ผู้ที่ค้าบริการทางเพศและผู้ที่ถูกค้าแรงงานเยี่ยงทาสมักจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6	485	306	262	1,053
	46.1	29.1	24.9	100.0
การค้าบริการทางเพศปัจจุบันเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นอาชีพหนึ่ง	243	580	230	1,053
	23.1	55.1	21.8	100.0
ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศมากกว่าผู้ชาย	889	72	92	1,053
	84.4	6.8	8.7	100.0
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพเสริมมักเป็นกลุ่มที่รักสนุกและมาจากผู้ที่มีฐานะปานกลาง	444	286	323	1,053
	42.2	27.2	30.7	100.0
ปัจจุบันมีกลุ่มของผู้ชายที่หันมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพหลักมากขึ้น	421	208	424	1,053
	40.0	19.8	40.3	100.0
ผู้ชายที่ค้าบริการทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ	203	413	437	1,053
	19.3	39.2	41.5	100.0
ผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักอยู่แล้วและต้องการรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น	463	236	354	1,053
	44.0	22.4	33.6	100.0
เด็กที่เข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่จะถูกล่อลวงมา และมักเป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว	766	133	154	1,053
	72.7	12.6	14.6	100.0
ค่านิยมด้านวัตถุของสังคมมีส่วนผลักดันให้เกิดการค้าบริการทางเพศเพิ่มขึ้น	693	167	193	1,053
	65.8	15.9	18.3	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์	738	121	194	1,053
	70.1	11.5	18.4	100.0
การค้าบริการทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์	705	148	200	1,053
	67.0	14.1	19.0	100.0
การตกเขียว คือ การขายลูกสาวให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพ/ต่างประเทศ โดยพ่อแม่รับเงินไปล่วงหน้า	514	176	363	1,053
	48.8	16.7	34.5	100.0
การค้าบริการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	548	185	320	1,053
	52.0	17.6	30.4	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้ชายคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินดี	592	178	283	1,053
	56.2	16.9	26.9	100.0
กลุ่มที่มาใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงคือกลุ่มผู้ชายที่มีอายุ และมีฐานะทางการเงินปานกลางขึ้นไป	649	142	262	1,053
	61.6	13.5	24.9	100.0
กลุ่มผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี เป็นกลุ่มที่มาใช้บริการผู้ชายขายบริการมากที่สุด	384	213	456	1,053
	36.5	20.2	43.3	100.0
ปัญหาการค้าบริการทางเพศ/การค้าแรงงาน เป็นปัญหาระดับชาติที่มีมานาน และเป็นเรื่องที่สังคมขาดการเอาใจใส่	761	106	186	1,053
	72.3	10.1	17.7	100.0
ครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการค้าบริการทางเพศ และการค้าแรงงานเยี่ยงทาส	657	183	213	1,053
	62.4	17.4	20.2	100.0

ตาราง 1.21 ทัศนคติต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (กรุงเทพฯ)

ประเด็น	กรุงเทพมหานคร			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	95	96	13	204
	46.6	47.1	6.4	100.0
โทรศัพท์มือถือ	25	122	57	204
	12.3	59.8	27.9	100.0
โทรทัศน์	27	138	39	204
	13.2	67.6	19.1	100.0
น้ำหอม	8	60	136	204
	3.9	29.4	66.7	100.0
เครื่องสำอาง	15	78	111	204
	7.4	38.2	54.4	100.0
เสื้อผ้า	69	122	13	204
	33.8	59.8	6.4	100.0
เครื่องประดับ	7	57	140	204
	3.4	27.9	68.6	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	9	70	125	204
	4.4	34.3	61.3	100.0
ยา	78	102	24	204
	38.2	50.0	11.8	100.0
คอนโดมิเนียม	9	26	169	204
	4.4	12.7	82.8	100.0
กล้องดิจิตอล	2	20	182	204
	1.0	9.8	89.2	100.0
อาหารเสริม	10	94	100	204
	4.9	46.1	49.0	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	0	28	176	204
	0.0	13.7	86.3	100.0
คอมพิวเตอร์	17	78	109	204
	8.3	38.2	53.4	100.0
รองเท้า	60	138	6	204
	29.4	67.6	2.9	100.0
พัดลม	48	140	16	204

ประเด็น	กรุงเทพมหานคร			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
	23.5	68.6	7.8	100.0
แฮมเบอร์เกอร์	2	21	181	204
	1.0	10.3	88.7	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	4	30	170	204
	2.0	14.7	83.3	100.0
ทำบุญ	45	130	29	204
	22.1	63.7	14.2	100.0
นาฬิกาข้อมือ	14	109	81	204
	6.9	53.4	39.7	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	23	98	83	204
	11.3	48.0	40.7	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	18	69	117	204
	8.8	33.8	57.4	100.0
เครื่องปรับอากาศ	11	51	142	204
	5.4	25.0	69.6	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	14	61	129	204
	6.9	29.9	63.2	100.0

ตาราง 1.22 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (ชลบุรี)

ประเด็น	ชลบุรี			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	51	35	7	93
	54.8	37.6	7.5	100.0
โทรศัพท์มือถือ	8	41	44	93
	8.6	44.1	47.3	100.0
โทรทัศน์	5	50	38	93
	5.4	53.8	40.9	100.0
น้ำหอม	3	26	64	93
	3.2	28.0	68.8	100.0
เครื่องสำอาง	3	21	69	93
	3.2	22.6	74.2	100.0
เสื้อผ้า	43	47	3	93
	46.2	50.5	3.2	100.0
เครื่องประดับ	6	22	65	93
	6.5	23.7	69.9	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	5	39	49	93
	5.4	41.9	52.7	100.0
ยา	29	46	18	93
	31.2	49.4	19.4	100.0
คอนโดมิเนียม	4	15	74	93
	4.3	16.1	79.6	100.0
กล้องดิจิตอล	1	11	81	93
	1.1	11.8	87.1	100.0
อาหารเสริม	8	42	43	93
	8.6	45.2	46.2	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	1	14	78	93
	1.1	15.1	83.9	100.0
คอมพิวเตอร์	5	33	55	93
	5.4	35.5	59.1	100.0
รองเท้า	35	58	93	93
	37.6	62.4	0.0	100.0
พัดลม	19	63	11	93
	20.4	67.7	11.8	100.0

ประเด็น	ชลบุรี			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	3	14	76	93
	3.2	15.1	81.7	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3	10	80	93
	3.2	10.8	86.0	100.0
ทำบุญ	21	68	4	93
	22.6	73.1	4.3	100.0
นาฬิกาข้อมือ	5	48	40	93
	5.4	51.6	43.0	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	22	44	27	93
	23.7	47.3	29.0	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	15	40	38	93
	16.1	43.0	40.9	100.0
เครื่องปรับอากาศ	6	13	74	93
	6.5	14.0	79.6	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	13	40	40	93
	14.0	43.0	43.0	100.0

ตาราง 1.23 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (สระแก้ว)

ประเด็น	สระแก้ว			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	120	73	12	205
	58.5	35.6	5.9	100.0
โทรศัพท์มือถือ	117	100	88	205
	8.3	48.8	42.9	100.0
โทรทัศน์	29	144	32	205
	14.1	70.2	15.6	100.0
น้ำหอม	4	39	162	205
	2.0	19.0	79.0	100.0
เครื่องสำอาง	2	39	164	205
	1.0	19.0	80.0	100.0
เสื้อผ้า	95	95	15	205
	46.3	46.3	7.3	100.0
เครื่องประดับ	3	39	163	205
	1.5	19.0	79.5	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	8	74	123	205
	3.9	36.1	60.0	100.0
ยา	79	94	32	205
	38.5	45.9	15.6	100.0
คอนโดมิเนียม	5	19	181	205
	2.4	9.3	88.3	100.0
กล้องดิจิตอล	2	27	176	205
	1.0	13.2	85.9	100.0
อาหารเสริม	22	71	112	205
	10.7	34.6	54.6	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	3	22	180	205
	1.5	10.7	87.8	100.0
คอมพิวเตอร์	9	81	115	205
	4.4	39.5	56.1	100.0
รองเท้า	80	118	7	205
	39.0	57.6	3.4	100.0
พัดลม	63	114	28	205
	30.7	55.6	13.7	100.0

ประเด็น	สระแก้ว			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	5	16	183	205
	2.5	7.8	89.7	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	8	7	190	205
	3.9	3.4	92.7	100.0
ทำบุญ	61	117	27	205
	29.8	57.1	13.2	100.0
นาฬิกาข้อมือ	14	112	79	205
	6.8	54.6	38.5	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	13	127	65	205
	6.3	62.0	31.7	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	15	75	115	205
	7.3	36.6	56.1	100.0
เครื่องปรับอากาศ	6	40	159	205
	2.9	19.5	77.6	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	6	71	128	205
	2.9	34.6	62.4	100.0

ตาราง 1.24 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (เชียงราย)

ประเด็น	เชียงราย			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	144	70	14	228
	63.6	16.2	20.2	100.0
โทรศัพท์มือถือ	22	109	97	228
	63.2	30.7	6.1	100.0
โทรทัศน์	35	158	35	228
	9.6	47.8	42.5	100.0
น้ำหอม	5	47	176	228
	15.4	69.3	15.4	100.0
เครื่องสำอาง	3	52	173	228
	2.2	20.6	77.2	100.0
เสื้อผ้า	93	119	16	228
	1.3	22.8	75.9	100.0
เครื่องประดับ	2	48	178	228
	40.8	52.2	7.0	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	14	83	131	228
	0.9	21.1	78.1	100.0
ยา	89	108	31	228
	6.1	36.4	57.5	100.0
คอนโดมิเนียม	9	28	191	228
	39.0	47.4	13.6	100.0
กล้องดิจิตอล	2	35	191	228
	3.9	12.3	83.8	100.0
อาหารเสริม	14	76	138	228
	0.9	15.4	83.8	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	2	33	193	228
	6.1	33.3	60.5	100.0
คอมพิวเตอร์	11	98	119	228
	0.9	14.5	84.6	100.0
รองเท้า	88	131	9	228
	4.8	43.0	52.2	100.0
พัดลม	69	142	17	228
	38.6	57.5	3.9	100.0

ประเด็น	เชียงราย			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	3	18	207	228
	30.3	62.3	7.5	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	7	16	205	228
	1.3	7.9	90.8	100.0
ทำบุญ	74	125	29	228
	3.1	7.0	89.9	100.0
นาฬิกาข้อมือ	21	114	93	228
	9.2	50.0	40.8	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	28	129	71	228
	12.3	56.6	31.3	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	23	82	123	228
	10.1	36.0	53.9	100.0
เครื่องปรับอากาศ	5	42	181	228
	2.2	18.4	79.4	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	13	81	134	228
	5.7	35.5	58.8	100.0

ตาราง 1.25 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (แม่ฮ่องสอน)

ประเด็น	แม่ฮ่องสอน			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	53	32	4	89
	59.6	36.0	4.5	100.0
โทรศัพท์มือถือ	2	47	40	89
	2.2	52.8	44.9	100.0
โทรทัศน์	3	69	17	89
	3.4	77.5	19.1	100.0
น้ำหอม	3	24	62	89
	3.4	27.0	69.7	100.0
เครื่องสำอาง	1	24	64	89
	1.1	27.0	71.9	100.0
เสื้อผ้า	32	55	2	89
	36.0	61.8	2.2	100.0
เครื่องประดับ	2	24	63	89
	2.2	27.0	70.8	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	3	25	61	89
	3.4	28.1	68.5	100.0
ยา	41	46	2	89
	46.1	51.7	2.2	100.0
คอนโดมิเนียม	2	6	81	89
	2.2	6.7	91.0	100.0
กล้องดิจิตอล	0	13	76	89
	0.0	14.6	85.4	100.0
อาหารเสริม	4	31	54	89
	4.5	34.8	60.7	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	0	8	81	89
	0.0	9.0	91.0	100.0
คอมพิวเตอร์	7	45	37	89
	7.9	50.6	41.6	100.0
รองเท้า	26	60	3	89
	29.2	67.4	3.4	100.0
พัดลม	12	65	12	89
	13.5	73.0	13.5	100.0

ประเด็น	แม่ย่องสอน			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	1	4	84	89
	1.1	4.5	94.0	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1	8	80	89
	1.1	9.0	89.9	100.0
ทำบุญ	28	55	6	89
	31.5	61.8	6.7	100.0
นาฬิกาข้อมือ	11	43	35	89
	12.5	48.9	38.6	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	10	71	8	89
	11.2	79.8	9.0	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	7	26	56	89
	7.9	29.2	62.9	100.0
เครื่องปรับอากาศ	1	11	77	89
	1.1	12.4	86.5	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	2	27	60	89
	2.2	30.3	67.4	100.0

ตาราง 1.26 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (ร้อยเอ็ด)

ประเด็น	ร้อยเอ็ด			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	67	31	2	100
	67.0	31.0	2.0	100.0
โทรศัพท์มือถือ	8	44	48	100
	8.0	44.0	48.0	100.0
โทรทัศน์	13	70	17	100
	13.0	70.0	17.0	100.0
น้ำหอม	1	17	82	100
	1.0	17.0	82.0	100.0
เครื่องสำอาง	3	21	76	100
	3.0	21.0	76.0	100.0
เสื้อผ้า	63	34	3	100
	63.0	34.0	3.0	100.0
เครื่องประดับ	4	13	83	100
	4.0	13.0	83.0	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	4	28	68	100
	4.0	28.0	68.0	100.0
ยา	49	46	5	100
	49.0	46.0	5.0	100.0
คอนโดมิเนียม	1	8	91	100
	1.0	8.0	91.0	100.0
กล้องดิจิตอล	3	8	89	100
	3.0	8.0	89.0	100.0
อาหารเสริม	4	46	50	100
	4.0	46.0	50.0	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	2	11	87	100
	2.0	11.0	87.0	100.0
คอมพิวเตอร์	6	40	54	100
	6.0	40.0	54.0	100.0
รองเท้า	57	40	3	100
	57.0	40.0	3.0	100.0
พัดลม	24	69	7	100
	24.0	69.0	7.0	100.0

ประเด็น	ร้อยเอ็ด			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	1	5	94	100
	1.0	5.0	94.0	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	0	2	98	100
	0.0	2.0	98.0	100.0
ทำบุญ	35	60	5	100
	35.0	60.0	5.0	100.0
นาฬิกาข้อมือ	4	51	45	100
	4.0	51.0	45.0	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	17	64	19	100
	17.0	64.0	19.0	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	7	26	67	100
	7.0	26.0	67.0	100.0
เครื่องปรับอากาศ	2	12	86	100
	2.0	12.0	86.0	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	3	18	79	100
	3.0	18.0	79.0	100.0

ตาราง 1.27 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (อุบลราชธานี)

ประเด็น	อุบลราชธานี			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	66	31	1	98
	67.3	31.6	1.0	100.0
โทรศัพท์มือถือ	14	42	42	98
	14.3	42.9	42.9	100.0
โทรทัศน์	19	71	8	98
	19.4	72.4	8.2	100.0
น้ำหอม	6	29	63	98
	6.1	29.6	64.3	100.0
เครื่องสำอาง	7	35	56	98
	7.1	35.7	57.1	100.0
เสื้อผ้า	41	52	5	98
	41.8	53.1	5.1	100.0
เครื่องประดับ	2	20	76	98
	2.0	20.4	77.6	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	6	39	53	98
	6.1	39.8	54.1	100.0
ยา	44	41	13	98
	44.9	41.8	13.3	100.0
คอนโดมิเนียม	7	12	79	98
	7.1	12.2	80.6	100.0
กล้องดิจิตอล	2	12	84	98
	2.0	12.2	85.7	100.0
อาหารเสริม	12	50	36	98
	12.2	51.0	36.7	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	2	13	83	98
	2.0	13.3	84.7	100.0
คอมพิวเตอร์	11	35	52	98
	11.2	35.7	53.1	100.0
รองเท้า	41	54	3	98
	41.8	55.1	3.1	100.0
พัดลม	28	62	8	98
	28.6	63.3	8.2	100.0
แฮมเบอร์เกอร์	3	10	85	98

ประเด็น	อุบลราชธานี			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
	3.1	10.2	86.7	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	5	18	75	98
	5.1	18.4	76.5	100.0
ทำบุญ	33	62	3	98
	33.7	63.3	3.1	100.0
นาฬิกาข้อมือ	8	48	42	98
	8.2	49.0	42.9	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	28	49	21	98
	28.6	50.0	21.4	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	11	34	53	98
	11.2	34.7	54.1	100.0
เครื่องปรับอากาศ	4	15	79	98
	4.1	15.3	80.6	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	12	30	56	98
	12.2	30.6	57.1	100.0

ตาราง 1.28 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (สงขลา)

ประเด็น	สงขลา			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	26	9	1	36
	72.2	25.0	2.8	100.0
โทรศัพท์มือถือ	5	21	10	36
	13.9	58.3	27.8	100.0
โทรทัศน์	5	26	5	36
	13.9	72.2	13.9	100.0
น้ำหอม	2	11	23	36
	5.6	30.6	63.9	100.0
เครื่องสำอาง	2	10	24	36
	5.6	27.8	66.7	100.0
เสื้อผ้า	26	9	1	36
	72.2	25.0	2.8	100.0
เครื่องประดับ	1	13	22	36
	2.8	36.1	61.1	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	4	20	12	36
	11.1	55.6	33.3	100.0
ยา	9	14	13	36
	25.0	38.9	36.1	100.0
คอนโดมิเนียม	1	9	26	36
	2.8	25.0	72.2	100.0
กล้องดิจิตอล	0	9	27	36
	0.0	25.0	75.0	100.0
อาหารเสริม	5	19	12	36
	13.9	52.8	33.0	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	0	10	26	36
	0.0	27.8	72.2	100.0
คอมพิวเตอร์	3	20	13	36
	8.3	55.6	36.1	100.0
รองเท้า	20	15	1	36
	55.6	41.7	2.8	100.0
พัดลม	7	26	3	36
	19.4	72.2	8.3	100.0

ประเด็น	สงขลา			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	2	6	28	36
	5.6	16.7	77.8	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1	4	31	36
	2.8	11.1	86.1	100.0
ทำบุญ	14	20	2	36
	38.9	55.6	5.6	100.0
นาฬิกาข้อมือ	2	19	15	36
	5.6	52.8	41.7	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	13	20	3	36
	36.1	55.6	8.3	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	9	16	11	36
	25.0	44.4	30.6	100.0
เครื่องปรับอากาศ	1	6	29	36
	2.8	16.7	80.6	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	7	18	11	36
	19.4	50.0	30.6	100.0

ตาราง 1.29 ทัศนคติของประชากรเป้าหมายต่อความสำคัญของปัจจัยในการดำรงชีพ (ภาพรวม)

ประเด็น	ระดับความจำเป็น			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
อาหาร 3 มื้อ	622	377	54	1,053
	59.1	35.8	5.1	100.0
โทรศัพท์มือถือ	101	526	426	1,053
	9.6	50.0	40.5	100.0
โทรทัศน์	136	726	191	1,053
	12.9	68.9	18.1	100.0
น้ำหอม	32	253	768	1,053
	3.0	24.0	72.9	100.0
เครื่องสำอาง	36	280	737	1,053
	3.4	26.6	70.0	100.0
เสื้อผ้า	462	533	58	1,053
	43.9	50.6	5.5	100.0
เครื่องประดับ	27	236	790	1,053
	2.6	22.4	75.0	100.0
เครื่องเล่นดีวีดี	53	378	622	1,053
	5.0	35.9	59.1	100.0
ยา	418	497	138	1,053
	39.7	47.2	13.1	100.0
คอนโดมิเนียม	38	123	892	1,053
	3.6	11.7	84.7	100.0
กล้องดิจิตอล	12	135	906	1,053
	1.1	12.8	86.0	100.0
อาหารเสริม	79	429	545	1,053
	7.5	40.7	51.8	100.0
เครื่องดูดฝุ่น	10	139	904	1,053
	0.9	13.2	85.8	100.0
คอมพิวเตอร์	69	430	554	1,053
	6.6	40.8	52.6	100.0
รองเท้า	407	614	32	1,053
	38.7	58.3	3.0	100.0
พัดลม	270	681	102	1,053
	25.6	64.7	9.7	100.0

ประเด็น	ระดับความจำเป็น			รวม
	จำเป็นอย่างยิ่ง	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
แฮมเบอร์เกอร์	20	94	939	1,053
	1.9	8.9	89.2	100.0
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	29	95	929	1,053
	2.8	9.0	88.2	100.0
ทำบุญ	311	637	105	1,053
	29.5	60.5	10.0	100.0
นาฬิกาข้อมือ	79	545	429	1,053
	7.5	51.8	40.7	100.0
รถยนต์/จักรยานยนต์	154	602	297	1,053
	14.6	57.2	28.2	100.0
เสื้อผ้าตามสมัยนิยม	105	368	580	1,053
	10.0	34.9	55.1	100.0
เครื่องปรับอากาศ	36	190	827	1,053
	3.4	18.0	78.5	100.0
เครื่องเล่นซีดี/MP3	70	346	637	1,053
	6.6	32.9	60.5	100.0

ตาราง 1.30 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (กทม.)

ประเด็น	กรุงเทพมหานคร			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	138	52	14	204
	67.6	25.5	6.9	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	137	50	17	204
	67.2	24.5	8.3	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	85	89	30	204
	41.7	43.6	14.7	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	42	88	74	204
	20.6	43.1	36.3	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	130	57	17	204
	63.7	27.9	8.3	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	51	99	54	204
	25.0	48.5	26.5	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	70	82	52	204
	34.3	40.2	25.5	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	149	37	18	204
	73.0	18.1	8.8	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	72	87	45	204
	35.3	42.6	22.1	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	75	83	46	204
	36.8	40.7	22.5	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	90	78	36	204
	44.1	38.2	17.6	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	117	71	16	204
	57.4	34.8	7.8	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	85	70	49	204
	41.7	34.3	24.0	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	59	82	63	204
	28.9	40.2	30.9	100.0
เด็กเร่ร่อน	109	59	36	204
	53.4	28.9	17.6	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	108	68	28	204
	52.9	33.3	13.7	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	73	81	50	204
	35.8	39.7	24.5	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	74	82	48	204
	36.3	40.2	23.5	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	90	55	59	204
	44.1	27.0	28.9	100.0

ตาราง 1.31 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์(ชลบุรี)

ประเด็น	ชลบุรี			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	58	25	10	93
	62.4	26.9	10.8	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	59	30	4	93
	63.4	32.3	4.3	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	33	42	18	93
	35.5	45.2	19.4	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	29	42	22	93
	31.2	45.2	23.7	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	61	24	8	93
	65.6	25.8	8.6	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	24	33	36	93
	25.8	35.5	38.7	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	45	30	18	93
	48.4	32.3	19.4	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	65	24	4	93
	69.9	25.8	4.3	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	24	42	27	93
	25.8	45.2	29.0	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	47	28	18	93
	50.5	30.1	19.4	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	50	33	10	93
	53.8	35.5	10.8	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	58	24	11	93
	62.4	25.8	11.8	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	34	32	27	93
	36.6	34.4	29.0	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	31	23	39	93
	33.3	24.7	41.9	100.0
เด็กเร่ร่อน	52	26	15	93
	55.9	28.0	16.1	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	39	35	19	93
	41.9	37.6	20.4	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	29	36	28	93
	31.2	38.7	30.1	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	49	31	13	93
	52.7	33.3	14.0	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	34	34	25	93

ประเด็น	ชลบุรี			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
	36.6	36.6	26.9	100.0

ตาราง 1.32 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์(สระแก้ว)

ประเด็น	สระแก้ว			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	142	54	9	205
	69.3	26.3	4.4	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	122	63	20	205
	59.5	30.7	9.8	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	74	111	20	205
	36.1	54.1	9.8	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	60	86	59	205
	29.3	42.0	28.8	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	109	67	29	205
	53.2	32.7	14.1	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	50	97	58	205
	24.4	47.3	28.3	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	72	82	51	205
	35.1	40.0	24.9	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	145	45	15	205
	70.7	22.0	7.3	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	69	92	44	205
	33.7	44.9	21.5	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	67	96	42	205
	32.7	46.8	20.5	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	95	74	36	205
	46.3	36.1	17.6	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	146	49	10	205
	71.2	23.9	4.9	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	53	102	50	205
	25.9	49.8	24.4	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	42	100	63	205
	20.5	48.8	30.7	100.0
เด็กเร่ร่อน	128	49	28	205
	62.5	23.9	13.7	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	102	73	30	205
	49.8	35.6	14.6	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	86	77	42	205
	42.0	37.6	20.5	100.0

ประเด็น	สระแก้ว			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	75	86	44	205
	36.6	42.0	21.5	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	80	69	56	205
	39.0	33.7	27.3	100.0

ตาราง 1.33 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (เชียงราย)

ประเด็น	เชียงราย			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	155	62	11	228
	68.0	27.2	4.8	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	141	68	19	228
	61.8	29.8	8.3	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	104	107	17	228
	45.6	46.9	7.5	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	70	100	58	228
	30.7	43.9	25.4	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	132	71	25	228
	57.9	31.1	11.0	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	64	112	52	228
	28.1	49.1	22.8	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	72	89	67	228
	31.7	39.2	29.1	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	167	45	16	228
	73.2	19.7	7.0	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	90	95	43	228
	39.5	41.7	18.9	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	82	99	47	228
	36.0	43.4	20.6	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	110	78	40	228
	48.2	34.2	17.5	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	161	53	14	228
	70.6	23.2	6.1	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	63	107	58	228
	27.6	46.9	25.4	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	54	104	70	228
	23.7	45.6	30.7	100.0
เด็กเร่ร่อน	139	65	24	228
	61.0	28.5	10.5	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	129	72	27	228

ประเด็น	เชียงราย			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
	56.6	31.6	11.8	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	97	89	42	228
	42.5	39.0	18.4	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	87	103	38	228
	38.2	45.2	16.7	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	92	83	53	228
	40.4	36.4	23.2	100.0

ตาราง 1.34 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (แม่ฮ่องสอน)

ประเด็น	แม่ฮ่องสอน			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	59	26	4	89
	66.3	29.2	4.5	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	56	29	4	89
	62.9	32.6	4.5	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	39	44	6	89
	43.8	49.4	6.7	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	24	41	24	89
	27.0	46.1	27.0	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	49	35	5	89
	55.1	39.3	56.0	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	25	47	17	89
	28.1	52.8	19.1	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	27	39	23	89
	30.7	44.3	25.0	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	57	24	8	89
	64.0	27.0	9.0	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	30	43	16	89
	33.7	48.3	18.0	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	27	44	18	89
	30.3	49.4	20.2	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	37	35	17	89
	41.6	39.3	19.1	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	51	26	12	89
	57.3	29.2	13.5	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	30	37	22	89
	33.7	41.6	24.7	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	25	33	31	89
	28.1	37.1	34.8	100.0

ประเด็น	แม่ฮ่องสอน			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เด็กเร่ร่อน	47	30	12	89
	52.8	33.7	13.5	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	48	35	6	89
	53.9	39.3	6.7	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	32	38	19	89
	36.0	42.7	21.3	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	31	45	13	89
	34.8	50.6	14.6	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	37	31	21	89
	41.6	34.8	23.6	100.0

ตาราง 1.35 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการ ค้ามนุษย์ (ร้อยเอ็ด)

ประเด็น	ร้อยเอ็ด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	73	22	5	100
	73.0	22.0	5.0	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	75	17	8	100
	75.0	17.0	8.0	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	60	37	3	100
	60.0	37.0	3.0	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	28	43	29	100
	28.0	43.0	29.0	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	60	29	11	100
	60.0	29.0	11.0	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	41	43	16	100
	41.0	43.0	16.0	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	37	39	24	100
	37.0	39.0	24.0	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	71	17	12	100
	71.0	17.0	12.0	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	44	37	19	100
	44.0	37.0	19.0	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	32	48	20	100
	32.0	48.0	20.0	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	45	44	11	100
	45.0	44.0	11.0	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	68	27	5	100
	68.0	27.0	5.0	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	26	40	34	100

ประเด็น	ร้อยเอ็ด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
	26.0	40.0	34.0	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	21	33	46	100
	21.0	33.0	46.0	100.0
เด็กเร่ร่อน	65	22	13	100
	65.0	22.0	13.0	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	53	31	16	100
	53.0	31.0	16.0	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	43	37	20	100
	43.0	37.0	20.0	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	50	38	12	100
	50.0	38.0	12.0	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	51	22	27	100
	51.0	22.0	27.0	100.0

ตาราง 1.36 **ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (อุบลราชธานี)**

ประเด็น	อุบลราชธานี			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	55	33	10	98
	56.1	33.7	10.2	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	64	26	8	98
	65.3	26.5	8.2	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	38	46	14	98
	38.8	46.9	14.3	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	26	55	17	98
	26.5	56.1	17.3	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	52	39	7	98
	53.1	39.8	7.1	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	21	39	38	98
	21.4	39.8	38.8	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	28	45	25	98
	28.6	45.9	25.5	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	62	14	22	98
	63.3	14.3	22.4	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	37	47	14	98
	37.8	48.0	14.3	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	39	39	20	98
	39.8	39.8	20.4	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	42	43	13	98
	42.9	43.9	13.3	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	64	25	9	98

ประเด็น	อุบลราชธานี			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
	65.3	25.5	9.2	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	35	34	29	98
	35.7	34.7	29.6	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	21	37	40	98
	21.4	37.8	40.8	100.0
เด็กเร่ร่อน	59	22	17	98
	60.2	22.4	17.3	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	47	35	16	98
	48.0	35.7	16.3	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	40	37	21	98
	40.8	37.8	21.4	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	47	38	13	98
	48.0	38.8	13.3	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	37	25	36	98
	37.8	25.5	36.7	100.0

ตาราง 1.37 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการ ค้ามนุษย์ (สงขลา)

ประเด็น	สงขลา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	24	10	2	36
	66.7	27.8	5.6	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	21	12	3	36
	58.3	33.3	8.3	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	23	12	1	36
	63.9	33.3	2.8	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	9	21	6	36
	25.0	58.3	16.7	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	25	9	2	36
	69.4	25.0	5.6	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	10	18	8	36
	27.8	50.0	22.2	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	10	17	9	36
	27.8	47.2	25.0	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	29	6	1	36
	80.6	16.7	2.8	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	15	12	9	36
	41.7	33.3	25.0	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	15	16	5	36
	41.7	44.4	13.9	100.0

ประเด็น	สงขลา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	10	17	9	36
	27.8	47.2	25.0	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	26	9	1	36
	72.2	25.0	2.8	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	9	16	11	36
	25.0	44.4	30.6	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	7	14	15	36
	19.4	38.9	41.7	100.0
เด็กเร่ร่อน	21	12	3	36
	58.3	33.3	8.3	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	18	15	3	36
	50.0	41.7	8.3	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	15	17	4	36
	41.7	47.2	11.1	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	22	9	5	36
	61.1	25.0	13.9	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	15	12	9	36
	41.7	33.3	25.0	100.0

ตาราง 1.38 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวโน้มของกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (ภาพรวม)

ประเด็น	ระดับ			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
วัยรุ่นที่มักใช้สินค้าฟุ่มเฟือย	704	284	65	1,053
	66.9	27.0	6.2	100.0
เด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก	675	295	83	1,053
	64.1	28.0	7.9	100.0
พนักงานบริการในร้านอาหาร	456	488	109	1,053
	43.3	46.3	10.4	100.0
พนักงานประจำที่ต้องการรายได้เสริม	288	476	289	1,053
	27.4	45.2	27.4	100.0
ผู้ที่มีปัญหาหนี้สิน	618	331	104	1,053
	58.7	31.4	9.9	100.0
เด็กวัยรุ่นที่มีเพื่อนฐานะดี	286	488	279	1,053
	27.2	46.3	26.5	100.0
ผู้หญิงที่มีปัญหาหย่าร้าง	363	423	267	1,053
	34.5	40.2	25.4	100.0
กลุ่มผู้ติดยาเสพติด	745	212	96	1,053
	70.8	20.1	9.1	100.0
เด็ก/วัยรุ่นที่ต้องหาเงินเรียนเอง	381	455	217	1,053

ประเด็น	ระดับ			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
	36.2	43.2	20.6	100.0
กลุ่มผู้มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	384	453	216	1,053
	36.5	43.0	20.5	100.0
ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ	479	402	172	1,053
	45.5	38.2	16.3	100.0
วัยรุ่นที่รักสนุก	691	284	78	1,053
	65.6	27.0	7.4	100.0
ผู้หญิงที่รับผิดชอบภาระทั้งหมดของครอบครัว	335	438	280	1,053
	31.8	41.6	26.6	100.0
ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว	260	426	367	1,053
	24.7	40.5	34.9	100.0
เด็กเร่ร่อน	619	286	148	1,053
	58.8	27.2	14.1	100.0
กลุ่มผู้ที่รักความสบาย	544	364	145	1,053
	51.7	34.6	13.8	100.0
กลุ่มเด็กกำพร้า	415	412	226	1,053
	39.4	39.1	21.5	100.0
วันรุ่น/เด็กที่พ่อแม่ตามใจ	435	432	186	1,053
	41.3	41.0	17.7	100.0
ผู้หญิงที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีการตกเขียว	436	331	286	1,053
	41.4	31.4	27.2	100.0

2. ตารางแสดงผลการสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	การค้ามนุษย์ คือ การล่อลวง ให้ไปทำงาน การล่อลวงเด็กให้ไปค้าบริการ เป็นสินค้าชิ้นหนึ่ง ตัวอย่าง คือ (1) หลอกเด็กไปขาย (2) จ่ายเงินพ่อแม่แล้วส่งไปค้าบริการตามชายแดน (3) ชาวต่างชาติยอมแต่งงานแล้วเอาไปขายบริการ/ขายแรงงาน (4) ใช้แรงงานเด็กและสตรีเกินกำลัง (5) การใช้แรงงานต่างด้าว
ชลบุรี	การค้ามนุษย์ คือ การทารุณ กดขี่ ใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม ตัวอย่าง คือ (1) การขายบริการทางเพศ (2) การใช้แรงงานเด็กต่ำกว่า 15 ปี (3) การใช้แรงงานต่างด้าว (4) การหลอกไปทำงานต่างประเทศ หลอกให้เสพยาแล้วพาไปค้าบริการ/ขายแรงงาน
สระแก้ว	การค้ามนุษย์ คือ การถูกบังคับให้ใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม การทารุณมนุษย์ ตัวอย่าง คือ (1) การขายบริการทางเพศ (2) การใช้แรงงานสตรี (3) การใช้แรงงานเด็ก (4) การกดขี่แรงงาน (5) การใช้แรงงานโดยให้ค่าตอบแทนไม่เป็นธรรม (6) การถูกเอาเปรียบค่าบริการทางเพศจากแม่เล้า/นายหน้า (7) การใช้แรงงานต่างด้าวโดยกดขี่ค่าแรง (8) การถูกหลอกไปค้าแรงงานที่ต่างประเทศ
เชียงราย	การค้ามนุษย์ คือ การถูกบังคับ กดขี่ให้ใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม ตัวอย่าง คือ (1) การขายบริการทางเพศ (2) การใช้แรงงานโดยที่ให้ค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย (3) การใช้แรงงานเด็ก (4) การล่อลวงไปขอทาน (5) ชายที่ถูกบังคับไปขายบริการ (6) การหลอกไปทำงานต่างประเทศ
แม่ฮ่องสอน	การค้ามนุษย์ คือ การล่อลวง ให้ไปทำงาน การล่อลวงเด็กให้ไปค้าบริการ โดยไม่เต็มใจ เอาเปรียบกัน ตัวอย่าง คือ (1) ถูกหลอกไปค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
	(2) ถูกหลอกไปทำงานต่างประเทศ (3) ถูกหลอกไปขอทาน (4) กลุ่มที่ทำงานหนัก (5) แรงงานที่ถูกทารุน (6) เอาตัวแลกเงินมาใช้หนี้
ร้อยเอ็ด	การค้ามนุษย์ คือ การล่อลวงหรือการกักขังหน่วงเหนี่ยว การกระทำที่ขัดต่อศีลธรรม เอาเปรียบ ตัวอย่าง คือ (1) หญิงที่ถูกบังคับไปขายบริการ (2) ชายที่ถูกบังคับไปขายบริการ (3) ทำงานใช้หนี้ (4) พ่อแม่ให้ลูกไปเป็นคนรับใช้ (5) ล่อลวงไปทำงานต่างประเทศ (6) บังคับเด็กไปขอทาน
อุบลราชธานี	การค้ามนุษย์ คือ การที่มีนายหน้าติดต่อเข้ามาเพื่อต้องการให้ไปทำงาน แต่กลับถูกขู่เข็นบังคับ ให้ค้าบริการ โดยที่ไม่ได้รับเงินตามที่ตกลงกันไว้ ตัวอย่าง คือ (1) การขายบริการทางเพศ (2) การทำงานในโรงงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างตามที่ตกลง (3) การไปทำงานเป็นคนรับใช้โดยหลอกว่าให้ไปแต่งงาน
สงขลา	การค้ามนุษย์ คือ การหลอกลวงจากคนกลางไปค้าบริการ หรือขายแรงงานตามโรงงาน หรือชายแดน ตัวอย่าง คือ (1) การบังคับให้ขายบริการทางเพศ (2) บังคับให้ขายยาเสพติด (3) ใช้แรงงานต่างด้าว (4) บังคับให้ไปเป็นคนรับใช้

2.2 ความรู้สึกต่อปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	เป็นเรื่องปกติ เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่มักยินยอมพร้อมใจ เนื่องจากต้องการเงินมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซื้อสินค้าตามค่านิยมปัจจุบัน/ เฉยๆ เป็นการตัดสินใจของผู้ค้าบริการเอง เราไม่ได้เกี่ยวข้องกับพวกเขา / เป็นการละเมิดสิทธิ น่าสงสาร ควรมีการแก้ไขอย่างจริงจัง หากเป็นคนใกล้ตัวจะรู้สึกเสียใจ การทรมานมนุษย์เป็นการกระทำที่เลวทรามที่สุด
ชลบุรี	เป็นสิ่งเลวร้าย รู้สึกไม่ดี ไม่ชอบ เป็นการดูถูกผู้หญิง สงสาร อยากให้คำปรึกษาและบอกให้เลิกทำ / สงสาร เห็นใจคนที่ถูกบังคับให้มาทำ / เป็นเรื่องธรรมดา และไม่แน่ใจว่าผิดศีลธรรมแต่น่าจะแก้ไขโดยให้ครอบครัวเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานมากขึ้น
สระแก้ว	รู้สึกรับไม่ได้ เป็นการเอาเปรียบผู้หญิง/เด็ก ไม่ควรทำ น่าจะทำอาชีพที่สร้างความภูมิใจให้ตนเองและครอบครัว สังคมเสื่อมโทรม / รู้สึกน่าสงสาร เห็นใจผู้หญิงที่ถูกหลอกไปค้าประเวณี สงสารที่ถูกเอาเปรียบ ต้องเลี้ยงดูครอบครัว ถูกหลอกมาโดยไม่มีทางเลือก หรือหลงผิดไปกับเพื่อน
เชียงราย	รู้สึกไม่ชอบใจ เพราะการค้าบริการทางเพศทำให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ตามมา เห็นผู้หญิงและเด็กเป็นสินค้า ซื้อขายได้ตามความพอใจ สงสารพวกที่ต้องทำเพราะความจำเป็น ถูกบังคับ ขาดโอกาส และรู้สึกรังเกียจ ไม่ชอบใจ อายแทนครอบครัวของผู้ที่เต็มใจมาค้าบริการ ซึ่งมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่าแต่ไม่ทำ เพราะรักความสะดวกสบาย หลงค่านิยมทางวัตถุ
แม่ฮ่องสอน	ไม่ยอมรับ รู้สึกเสียใจที่สังคมเสื่อมโทรม เพราะบางคนเต็มใจไปทำงานนี้เพราะรักสบาย รายได้ดี / เห็นใจเพราะอาจถูกครอบครัวบังคับ หรือมีความจำเป็นที่ต้องหาเลี้ยงดูครอบครัวทั้งที่ความรู้น้อย บางคนไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า บางคนถูกหลอกโดยที่ไม่รู้เรื่องอะไรมาก่อน บางคนถูกพ่อแม่ขายให้นายหน้า หากมีโอกาสจะให้ความช่วยเหลือ / รู้สึกเฉยๆ ไม่สนใจ ตัวใครตัวมัน อยากทำอาชีพนี้เอง แต่หากขอร้องให้ช่วยก็จะช่วย
ร้อยเอ็ด	รู้สึกเห็นใจ และชื่นชมในความกตัญญูของคนที่ทำไปเพราะต้องการช่วยเหลือครอบครัว เป็นคนหาเลี้ยงครอบครัว หากไม่มีความจำเป็นคงไม่ทำ / รู้สึกรับไม่ได้ เป็นเรื่องน่าอาย แม้ว่าจะมีความรู้น้อยก็สามารถทำงานอื่นได้ ถ้าไม่เลือกงาน / รู้สึกเฉยๆ เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา
อุบลราชธานี	ผู้ค้าบริการทางเพศมีความจำเป็นที่ต้องหาเงิน ซึ่งอาจเป็นผู้มีการศึกษาน้อย หรือขาดโอกาส และไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทย
สงขลา	รู้สึกเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรม ประเทศไม่พัฒนา บางคนทำเพราะเป็นงานสบาย รายได้ดี / สงสาร เห็นใจผู้ที่ต้องค้าบริการ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายหน้า บางคนถูกครอบครัวบังคับให้หาเลี้ยง

2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการค้าบริการทางเพศกับการค้ามนุษย์

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	- เกี่ยวข้อง เนื่องจากบางทีมีการบังคับหรือหลอกลวงผู้หญิงมาค้าบริการ เป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์ ขึ้นอยู่ที่ความเต็มใจ - ไม่เกี่ยวข้อง บางคนทำโดยไม่สมัครใจ บังคับให้ไปทำงาน หากไม่ทำก็ได้ การค้าบริการทางเพศมีได้หลายระดับ
ชลบุรี	- เกี่ยวข้อง เนื่องจากการค้าบริการทางเพศเป็นการเอาตัวเข้าแลกกับเงิน เป็นการกดขี่ข่มเหง ซื้อขายกันเป็นสินค้า - ไม่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการค้าบริการเป็นความเต็มใจ
สระแก้ว	- เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้ค้าบริการ/ค้าแรงงานถูกหลอกไปโดยไม่มีทางเลือก เป็นการค้าโดยใช้มนุษย์เป็นสินค้า การค้าบริการทางเพศเป็นจุดเริ่มต้นของการค้ามนุษย์ - ไม่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการค้าบริการเป็นความเต็มใจ แต่การค้ามนุษย์คือการบังคับขู่เข็นให้ค้าบริการโดยไม่เต็มใจ การค้าบริการไม่ใช่การค้ามนุษย์เสมอไป
เชียงราย	- เกี่ยวข้อง เนื่องจากหากเป็นการบังคับให้ค้าบริการทางเพศโดยที่เขาเต็มใจหรือไม่ เป็นการเอาร่างกายเป็นสินค้าซื้อขายกัน - ไม่เกี่ยวข้อง ถ้าผู้นั้นเต็มใจ
แม่ฮ่องสอน	- เกี่ยวข้อง เนื่องจากพวกที่โดนหลอกมา หรือโดนซื้อตัวมาก็จะถูกบังคับให้ขายบริการและเป็นการนำเอามนุษย์มาเป็นสินค้าเพื่อค้าบริการและแรงงาน - ไม่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการค้าบริการเป็นความเต็มใจ แต่การค้ามนุษย์มีทั้งเต็มใจและไม่เต็มใจ
ร้อยเอ็ด	- เกี่ยวข้อง หากการค้าบริการทางเพศ เป็นการเอาร่างกายแลกกับเงินโดยไม่เต็มใจ หรือถูกบังคับ หรือถูกทารุณจากการทำงาน ไม่ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม - ไม่เกี่ยวข้อง หากเป็นการค้าบริการหรือค้าแรงงานโดยความเต็มใจ
อุบลราชธานี	- มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เนื่องจากเป็นการค้าบริการทางเพศโดยที่ผู้ใช้บริการหาความสุขบนเรือนร่างของผู้หญิง โดยที่ไม่รู้ว่าเขาเต็มใจหรือไม่ เป็นการเอาร่างกายแลกกับเงิน แต่ถ้าผู้นั้นเต็มใจก็ไม่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
สงขลา	- ไม่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพราะเป็นการค้าบริการ หรือไปทำงานค้าแรงงานโดยความเต็มใจ

2.4 ความเห็นต่อการที่วัยรุ่นบางกลุ่มหาเลี้ยงชีพด้วยการค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	สังคมปัจจุบันมีวัยรุ่นที่ทำงานขายบริการเยอะขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่หาเลี้ยงชีพ ส่งเสียตัวเองเรียน และพวกทำเป็นงานเสริม พวกแรกจะเป็นพวกมีเวลาที่จะเลิกทำอาชีพนี้ แต่กลุ่มหลังจะทำไปเรื่อยๆ เพราะหาเงินง่าย มีเงินไว้ใช้สอย ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยไว้อวดเพื่อน ซึ่งส่วนใหญ่การค้าบริการจะอยู่ในลักษณะแฝงตัวเป็นนักศึกษา มีทั้งนักศึกษาจริงๆ และปลอม พวกนี้ทำให้เกิดปัญหาสังคม ไม่น่าเห็นใจ น่าจะสั่งสอนให้เปลี่ยนความคิด
ชลบุรี	พวกที่ไปขายบริการมักเป็นพวกที่รักสนุก อยากลอง ฟุ้งเฟ้อ อยากมีเงิน อยากมีอิสระ อีกกลุ่มเป็นพวกที่น่าสงสาร เห็นใจ อาจถูกครอบครัวบังคับ หรือเพื่อความอยู่รอด บางคนติดยาเลยโดนบังคับไปทำงานแลกยา / รู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น
สระแก้ว	วัยรุ่นที่ทำอาชีพนี้บางครั้งเลือกไม่ได้ และไม่เต็มใจแต่ต้องหาเงินเลี้ยงครอบครัว การศึกษาน้อย ดีกว่าไปลักเล็กขโมยน้อย กลุ่มนี้น่าเห็นใจ แต่บางคนเลือกที่จะทำเนื่องจากฟุ้งเฟ้อ ต้องการเงินไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยให้ทัดเทียมเพื่อน บางคนรักสนุก รักความสะดวกสบาย ซึ่งสังคมสมัยใหม่เป็นวัตถุนิยม กลุ่มนี้ไม่น่าเห็นใจ เป็นกลุ่มไม่มีความคิด
เชียงราย	วัยรุ่นพวกที่ชอบใช้ของราคาแพง ชอบเที่ยวเตร่ ใจแตก มักจะหาทางออกด้วยการแอบค้าบริการทางเพศ โดยไม่สนใจว่าผิดศีลธรรม หรือเกิดผลกระทบอะไรตามมา แต่บางคนก็ทำไปด้วยความจำเป็น
แม่ฮ่องสอน	วัยรุ่นที่ทำอาชีพนี้มีทั้งที่เต็มใจและไม่เต็มใจ พวกเต็มใจคือพวกเด็กใจแตก ต้องการเงินมาซื้อของฟุ่มเฟือย พวกนี้ไม่น่าเห็นใจ รู้สึกรังเกียจ น่าดูถูก เป็นการกระทำที่ผิด แต่พวกไม่เต็มใจต้องหาเงินเลี้ยงครอบครัวและตนเอง การศึกษาน้อย กลุ่มนี้น่าเห็นใจ น่าสงสาร / ไม่เห็นด้วย เพราะมีอาชีพสุจริตอื่นๆ อีกหลายอาชีพ ที่สามารถทำแทนได้ และเป็นที่ยอมรับของสังคม
ร้อยเอ็ด	มีความต้องการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เที่ยวเตร่ รักสนุก ไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดกับตนเองและครอบครัว บางคนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้สังคมเสื่อมโทรม แต่บางคนเกิดจากความจำเป็นที่จะต้องหาเลี้ยงชีวิต หรือถูกหลอก ถูกบังคับจากครอบครัว ถูกขายให้นายหน้า ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมน่าจะช่วยเหลือ
อุบลราชธานี	เด็กกลุ่มนี้อาจเป็นกลุ่มเด็กใจแตก รักสนุก ต้องการเงินสำหรับเที่ยวแตร่ ซื้อของฟุ่มเฟือยโดยที่ไม่ให้พ่อแม่เดือดร้อน หรืออาจเป็นกลุ่มที่ครอบครัวเคยมีอาชีพนี้มาก่อน
สงขลา	วัยรุ่นที่ทำอาชีพนี้บางครั้งไม่เต็มใจแต่ต้องหาเงินเลี้ยงครอบครัว หาเงินเรียนหนังสือ กลุ่มนี้น่าสงสาร น่าเห็นใจ แต่บางคนทำเพราะต้องการเงินไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยให้ทัดเทียมเพื่อน รักความสะดวกสบาย

2.5 ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการค้าบริการทางเพศในปัจจุบันต่อครอบครัวและชุมชน

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	เกิดปัญหาครอบครัว เสียชื่อเสียง ครอบครัวอับอาย สังคมเสื่อมโทรม อาจติดเชื้อเอดส์ หรือนำเชื้อมาติดบุคคลในครอบครัว
ชลบุรี	เกิดผลกระทบกับสังคม สังคมเสื่อมโทรม ครอบครัวแตกแยก ไม่มีเวลาให้บุตร หากครอบครัวไม่เข้าใจก็จะรังเกียจผู้ค้าบริการ ถูกเหยียดหยามจากคนในสังคม ครอบครัว กลุ้มใจ อับอาย ผู้หญิงติดโรคเอดส์มากขึ้น เกิดการทำแท้งมากขึ้น เด็กเร่ร่อนมีมากขึ้น ประเทศจะล่มจม เพราะมีคนกลุ่มนี้อยู่มากๆ / ไม่มีผลกระทบ เพราะครอบครัวให้ทำ หรือสมัครใจทำเอง เป็นเรื่องส่วนตัว
สระแก้ว	ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เกิดการดูถูกจากสังคมรอบข้าง เกิดปมด้อยกับตัวผู้ค้าบริการ ชุมชนไม่เจริญหากมีสมาชิกทำอาชีพนี้มากๆ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีกับลูกหลาน ครอบครัวเสียชื่อเสียง อับอาย และอาจติดโรคเอดส์ หรือนำเชื้อไปติดบุคคลอื่นในครอบครัว / ไม่มีผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชน เนื่องจากมีการค้าบริการกันมากขึ้น กลายเป็นเรื่องธรรมดา
เชียงราย	สังคมเสื่อมโทรม เกิดปัญหาสังคม ครอบครัวแตกแยก ถูกเหยียดหยามจากคนในสังคม อาจติดโรคเอดส์ เกิดการทำแท้งมากขึ้น / ไม่มีผลกระทบ เพราะเป็นความสมัครใจของผู้ค้าบริการเอง
แม่ฮ่องสอน	เป็นที่เสียใจของครอบครัว ครอบครัวแตกแยก เสียชื่อเสียง เป็นที่รังเกียจของสังคม อาจติดเชื้อ HIV ได้
ร้อยเอ็ด	เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก สร้างตัวอย่างที่ไม่ดีให้ลูกหลาน เสียชื่อเสียง อับอาย สังคมเสื่อมโทรม อาจติดเชื้อเอดส์ หรือนำเชื้อมาติดบุคคลในครอบครัวได้
อุบลราชธานี	อาจก่อปัญหาครอบครัวแตกแยก การติดกามโรค หรือโรคติดต่อทางเพศอื่นๆ
สงขลา	เกิดปัญหาสังคม การไม่ยอมรับ การแพร่ระบาดของเชื้อ HIV เสียชื่อเสียง ถูก กีดกันออกจากสังคม

2.6 ความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวและชุมชนในการผลักดันให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	- ไม่เกี่ยวกับครอบครัวหรือชุมชน แล้วแต่การเลือกของผู้ที่ต้องการค้าบริการซึ่งเกิดจากความเต็มใจ - เกี่ยวข้อง เพราะความต้องการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ความยากจน อยากมีบ้าน เฟอร์นิเจอร์ใหม่ๆ จึงหาทางออกโดยการค้าบริการ ค้าแรงงาน เพราะทำได้ง่าย ได้เงินเร็ว
ชลบุรี	- เกี่ยวข้องกันไม่มาก อยู่ที่ตัวเอง แม้ว่าสิ่งแวดล้อมไม่ดี แต่ถ้าเลือกที่จะไม่ทำก็ไม่มีเป็นแบบนั้น - เกี่ยวข้องมาก เพราะหากครอบครัวเกิดความขัดสนเรื่องเงิน อาจหาทางออกแบบนั้น พ่อแม่ไม่รัก ไม่สนใจ ตามใจจนเสียคน ฟุ้งเฟ้อ นิยมวัตถุมากกว่า ครอบครัวสร้างความกดดันให้บุตรอยากมีเท่าคนอื่น
สระแก้ว	- ไม่เกี่ยวกับครอบครัวหรือชุมชน แล้วแต่ความคิดของผู้ที่ต้องการค้าบริการซึ่งเกิดจากความเต็มใจ หรือเกิดจากความใจแตกของผู้ค้าบริการเอง - เกี่ยวข้อง พ่อแม่ต้องการค่าเลี้ยงดูจากบุตร ต้องการความสะดวกสบาย จึงบังคับให้ลูกไปค้าบริการ ครอบครัวแตกแยก ลูกขาดความอบอุ่น หากครอบครัวดี ลูกก็ไม่ต้องหาทางออกในทางที่ไม่ดี
เชียงราย	- ไม่เกี่ยวข้องกัน อยู่ที่ตัวเองเป็นผู้เลือก - เกี่ยวข้องกัน เพราะหากเกิดขัดสนเรื่องเงิน อาจเลือกประกอบอาชีพค้าบริการ หรือถูกบังคับให้ทำ
แม่ฮ่องสอน	- ไม่เกี่ยวกับครอบครัวหรือชุมชน ผู้ค้าบริการตัดสินใจเลือกทางเดินเองด้วยความเต็มใจ - เกี่ยวข้อง พ่อแม่บังคับให้บุตรขายบริการเพื่อนำเงินมาจุนเจือครอบครัว รักความสะดวกสบาย ต้องการความทัดเทียมกับเพื่อนบ้าน แข่งขันกัน ต้องการของใช้ฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดครอบครัวแตกแยก ชุมชนเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา และหันมาทำกันมากขึ้น แต่หากครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่สมาชิก ให้ความรัก ให้คำปรึกษา ชุมชนหรือครอบครัวนั้นก็จะลดการเกิดปัญหานี้ลงได้
ร้อยเอ็ด	- ไม่เกี่ยวกับครอบครัวหรือชุมชน แล้วแต่การเลือกของผู้ที่ต้องการค้าบริการซึ่งเกิดจากความเต็มใจ - เกี่ยวข้อง พ่อแม่ไม่มีเงินให้บุตร แต่บุตรต้องการของใช้ฟุ่มเฟือย ครอบครัวแตกแยก ยากจน อยากมีบ้าน เฟอร์นิเจอร์ใหม่ๆ ของใช้ฟุ่มเฟือย เมื่อชุมชนเห็นทุกบ้านทำแบบนี้ จึงกลายเป็นเรื่องธรรมดา และหันมาทำกันมากขึ้น แต่หากครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่สมาชิกก็จะลดการเกิดปัญหานี้ลง
อุบลราชธานี	- ไม่เกี่ยวกับครอบครัวหรือชุมชน เพราะผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ หรือไม่มีความรู้ อายุน้อย ย่อมเสียเปรียบคนที่มีความรู้มากกว่า หรือผู้ที่มีเล่ห์เหลี่ยมมากกว่า - ครอบครัวมีส่วนผลักดัน กรณีที่ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะกันลูกจะมีปัญหาและถูกล่อลวงไปค้าบริการ หรือค้าแรงงานได้ง่าย
สงขลา	- ไม่เกี่ยวข้องกัน เพราะขึ้นอยู่กับความคิดของผู้ที่ต้องการค้าบริการแต่ละคน ซึ่งเกิดจาก

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
	ความเต็มใจ - เกี่ยวข้องกัน เพราะครอบครัวบังคับให้ลูกไปค้าบริการ หรือค้าแรงงาน เพราะต้องการความสบาย ทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งเป็นการกดดันลูก ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น

2.7 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศในครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - รายได้ที่ไม่พอเพียง - ความรักความสะดวกสบาย - ระดับการศึกษา - เพื่อน - ครอบครัว – สังคม
ชลบุรี	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - เพื่อน - เงิน - ปัญหาครอบครัว - การศึกษา - ของใช้ฟุ่มเฟือย – ยาเสพติด
สระแก้ว	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - ระดับการศึกษา - เงิน - เพื่อน – ของใช้ฟุ่มเฟือย (ต้องการใช้ของแบรนด์เนม) - ชอบงานสบาย - ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น/แตกแยก – ไม่มีงานทำ - สิ่งแวดล้อมและชุมชน – รักสนุก
เชียงราย	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - รายได้ - ครอบครัว - เพื่อน - ความอยากรู้อยากลอง - กระแสนิยมสินค้าราคาแพง - ความต้องการกินดีอยู่ดี
แม่ฮ่องสอน	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - รายได้ - ความอยากรู้อยากลอง - คนชักจูง กระแสนิยมสินค้าราคาแพง - ความต้องการกินดีอยู่ดี - ครอบครัว -ชุมชน - เพื่อน
ร้อยเอ็ด	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - เงิน - การเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัว - ความอยากรู้อยากลอง - วัตถุนิยม - สังคม – ระดับการศึกษา - ค่านิยม
อุบลราชธานี	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - ระดับการศึกษา หากระดับการศึกษาน้อย การถูกล่อลวงจะเกิดได้ง่าย - เงิน หากเงินไม่พอจับจ่าย หรือมีความจำเป็นต้องใช้เงิน อาจหันไปค้าบริการทางเพศ เพราะหาเงินได้ง่าย
สงขลา	ปัจจัยที่สำคัญ คือ - เพื่อน – เงิน - ยาเสพติด - ครอบครัว - การศึกษา – ค่านิยม

2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ ชอบเที่ยวกลางคืน - ชอบสินค้าราคาแพง - ตามเพื่อน - มีปัญหาครอบครัว - ไม่ชอบเรียนหนังสือ - ครอบครัวแตกแยก - รักสนุก – ชอบประชดชีวิต
ชลบุรี	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ ติดยาเสพติด - พวกชอบแต่งตัวโป๊ - ชอบเที่ยวกลางคืน - ติดเพื่อน - ใช้ชีวิตแบบอดๆ อยากๆ - เร่ร่อนไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง - พวกรสนิยมสูง - พวกขาดความอบอุ่น - พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อยๆ
สระแก้ว	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ ชอบเที่ยวเตร่กลางคืน - ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รักสนุก - ไม่มีความรู้ - ทำงานในสถานบันเทิง - เชื่อคนง่าย - ติดยาเสพติด - มีปัญหาครอบครัว - คบเพื่อนฐานะร่ำรวย
เชียงราย	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ การใช้ชีวิตกลางคืน - อยากลอง - รักสนุก - การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย - ตามเพื่อน - มีปัญหาครอบครัว - ไม่ชอบเรียนหนังสือ
แม่ฮ่องสอน	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ ความอยากรู้อยากลอง - เชื่อคนง่าย - ไม่มีเงิน - ไม่มีความรู้ - อยากแต่งตัว - รักสนุก - ใช้เงินฟุ่มเฟือย
ร้อยเอ็ด	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ การใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ - อยากลอง - รักสนุก - การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย - เชื่อคนง่าย - ชอบเที่ยวกลางคืน - มีปัญหาครอบครัว
อุบลราชธานี	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ เชื่อคนง่าย – ความเกียจคร้าน - ความยากจน - ไม่มีงานทำ - ค่าครองชีพสูง
สงขลา	พฤติกรรมที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อ คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย - เชื่อคนง่าย - การศึกษาน้อย – ภาระเยอะ - มีปัญหาครอบครัว

2.9 การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	การช่วยเหลือ คือ หางานอื่นให้ทำ - ให้คำแนะนำ - ตักเตือน - แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อช่วยเหลือ - ช่วยเหลือเรื่องเงิน - ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
ชลบุรี	การช่วยเหลือ คือ ให้คำแนะนำ - ให้กำลังให้หาอาชีพอื่นทำ - ตักเตือน - หางานอื่นให้ทำ - ช่วยสอนหนังสือ - ให้เรียนในระดับสูงขึ้น - แจ้งตำรวจให้เข้าช่วยเหลือ - เข้มงวดกับลูกหลาน มีเวลาให้บุตร - เอาใจใส่ดูแล - รับฟังปัญหา - รัฐบาลเข้ามาส่งเสริมอาชีพ
สระแก้ว	การช่วยเหลือ คือ ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - หาทางช่วยเหลือให้ทำอาชีพอื่น - ไม่ให้เที่ยวกลางคืน - อบรมสั่งสอนให้ใช้เงินให้พอดีสมฐานะ - ให้กำลังใจ - ช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ -อบรมสร้างสำนึกให้ชุมชน
เชียงราย	การช่วยเหลือ คือ ช่วยให้คำปรึกษา - แนะนำ - ช่วยแก้ปัญหา เป็นที่ปรึกษาที่ดี - เอาใจใส่ดูแลบุตร - ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ – ให้เรียนหนังสือ
แม่ฮ่องสอน	การช่วยเหลือ คือ แนะนำให้คำปรึกษาให้ความรู้ - แจ้งตำรวจเพื่อช่วยเหลือ - หางานอื่นให้ทำ - เฉยๆ ทำอะไรไม่ได้
ร้อยเอ็ด	การช่วยเหลือ คือ ช่วยเหลือเรื่องเงิน - ให้การศึกษา - ส่งเสริมอาชีพ - ใช้มาตรการทางกฎหมาย - สร้างความอบอุ่นในครอบครัว – แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้ามาช่วยเหลือ
อุบลราชธานี	การช่วยเหลือ คือ ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - หาทางช่วยเหลือให้ทำอาชีพอื่น – ช่วยเหลือเรื่องอื่นที่สามารถทำได้
สงขลา	การช่วยเหลือ คือ ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - ช่วยเหลือให้ทำอาชีพอื่น - เข้มงวดการคบเพื่อน - ปลอบใจ - ตักเตือน – แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อช่วยเหลือ

2.10 การเยียวยารักษาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	วิธีเยียวยา คือ ให้กำลังใจ - แนะนำในสิ่งดีๆ - ให้อภัย - สอนให้คิด - ให้โอกาสเริ่มต้นใหม่ - ให้คำปรึกษา – ให้ความเห็นใจ
ชลบุรี	วิธีเยียวยา คือ ปลอบใจ - แนะนำอย่าให้เชื่อคนง่าย - ให้กำลังใจไม่ซ้ำเติม - ไม่แสดงอาการรังเกียจ - จัดฝึกอบรมโดยตำรวจ - ดูแลสภาพจิตใจให้ดี - ส่งเสริมให้เรียนหนังสือ – ส่งไปบำบัดยาเสพติด
สระแก้ว	วิธีเยียวยา คือ ให้กำลังใจให้สู้กับปัญหา - ให้คำแนะนำให้กลับตัวใหม่ - เอาใจใส่ดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ตกเป็นเหยื่อ - ให้อภัย ไม่ซ้ำเติม - ปลอบใจ
เชียงราย	วิธีเยียวยา คือ ให้ความสงสารเห็นใจ - ให้อภัย ไม่ซ้ำเติม - ให้ความใกล้ชิดดูแลเอาใจใส่ - ปลอบใจ - หางานสุจริตให้ทำ - แนะนำให้เชื่อ - ให้กำลังใจ
แม่ฮ่องสอน	วิธีเยียวยา คือ ให้กำลังใจ - ให้อภัยไม่ซ้ำเติม - แนะนำสั่งสอนในทางที่ดีถูกต้อง - ให้โอกาส - ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ - แนะนำให้เข้าวัดฟังธรรมะ ปฏิบัติธรรม
ร้อยเอ็ด	วิธีเยียวยา คือ ให้กำลังใจ - ให้อภัยไม่ซ้ำเติม - แนะนำสิ่งดีๆ หาทางออก - แนะนำอาชีพใหม่ให้ - ให้โอกาสการอยู่ร่วมในสังคม ไม่แสดงการรังเกียจ
อุบลราชธานี	วิธีเยียวยา คือ ให้ความสงสารเห็นใจ - ให้ความใกล้ชิดดูแลเอาใจใส่ - หางานสุจริตให้ทำ
สงขลา	วิธีเยียวยา คือ ปลอบใจ - แนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ดี - สอนไม่ให้เชื่อคนง่าย - ให้กำลังใจไม่ซ้ำเติม - ดูแลเอาใจใส่ - ส่งเสริมให้เรียนหนังสือ - สังเกตุสิ่งผิดปกติเพื่อป้องกันไว้ก่อน

2.11 การป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ ในชุมชน และครอบครัวในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	วิธีป้องกัน คือ บอกถึงผลกระทบที่ไม่ดีของการทำอาชีพนี้ - เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน - เข้มงวดเรื่องการเที่ยวกลางคืน - ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - สอนเรื่องการใช้จ่ายให้พอดี - สร้างความอบอุ่นในครอบครัว - เป็นตัวอย่างที่ดี
ชลบุรี	วิธีป้องกัน คือ โน้มน้าวให้ทำอาชีพอื่น - ให้เรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้น - ตักเตือนให้ทำแต่สิ่งที่ดีๆ - ดูแลเรื่องการคบเพื่อน - ห้ามไม่ให้ออกไปเที่ยวกลางคืน
สระแก้ว	วิธีป้องกัน คือ ดูแลครอบครัวให้ดี - ระมัดระวังคนแปลกหน้าที่เข้ามาในชุมชน - เอาใจใส่ดูแลบุตร - ให้การศึกษา - จัดกิจกรรมแนะนำอาชีพในชุมชน จับตาดูหากเริ่มพบพฤติกรรมเปลี่ยนไปของสมาชิกในครอบครัว - สอนให้ดูแลตนเองไม่ให้หลงเชื่อคนแปลกหน้า - เป็นตัวอย่างที่ดี - ไม่สร้างหนี้สินหรือใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว
เชียงราย	วิธีป้องกัน คือ สอนให้เห็นคุณค่าของตัวเอง - ช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรม - ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - เอาใจใส่ดูแลบุตร - ให้การศึกษา - จัดกิจกรรมแนะนำอาชีพในชุมชน
แม่ฮ่องสอน	วิธีป้องกัน คือ ให้ความรู้กับชุมชนให้ทุกคนป้องกัน - ช่วยกันสอดส่องดูแลหากมีพฤติกรรมก็ควรห้ามปราม - อย่าให้หลงเชื่อคนอื่นง่ายๆ - สอนให้ชุมชนสามัคคีกัน - ให้คำปรึกษา - ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - สร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว - เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาผู้ใหญ่ - รณรงค์ให้เห็นคุณค่าของตัวเอง
ร้อยเอ็ด	วิธีป้องกัน คือ ให้คำปรึกษา - อย่าหลงเชื่อคนอื่นง่ายๆ - ให้การศึกษาในระดับสูงขึ้น - สร้างความอบอุ่นในครอบครัว - เป็นตัวอย่างที่ดี - เข้มงวดเรื่องการคบเพื่อน
อุบลราชธานี	วิธีป้องกัน คือ แนะนำไม่ให้คนใกล้ตัวเที่ยวกลางคืน - ประชาสัมพันธ์/รณรงค์ให้ชุมชนรู้จักการการใช้จ่ายไม่สุรุ่ยสุร่าย รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามไว้ - ให้เรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้น - สอนไม่ให้เชื่อคนง่าย
สงขลา	วิธีป้องกัน คือ ให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - สอนในเรื่องการใช้จ่าย/การใช้ของ - ให้คำปรึกษา - ให้คำแนะนำในสิ่งที่ดีๆ - ดูแลสมาชิกในครอบครัวให้ดี

2.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสังคมและครอบครัวในการให้ความช่วยเหลือ เยียวยา และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศ

พื้นที่	ผลการสัมภาษณ์
กรุงเทพฯ	ให้กำลังใจ – หางานอื่นๆ ให้ทำ - สนับสนุนให้เรียนหนังสือ - เข้มงวดเรื่องการใช้ชีวิต การคบเพื่อน การเที่ยวเตร่ - รณรงค์ให้เห็นผลกระทบภายหลังเลิกอาชีพ
ชลบุรี	ช่วยกันทำให้ครอบครัวอบอุ่น - สร้างชุมชนให้มีงานทำ - ไม่รังเกียจคนที่ทำอาชีพนี้ - เข้มงวดเรื่องการออกเที่ยวเตร่ โดยเฉพาะเวลากลางคืน - เปิดโอกาสให้เรียนหนังสือ – แก้ปัญหาเด็กติดยาเสพติด
สระแก้ว	ช่วยกันให้ความรู้ - ให้กำลังใจ - ให้ความรักและดูแลเอาใจใส่คอยช่วยเหลือแก้ปัญหา - คอยให้คำปรึกษากับผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย พ่อแม่ต้องไม่สนับสนุนให้บุตรไปค้าบริการเพียงแค่เห็นแก่ความสะดวกสบายของตนเอง - หา/แนะนำอาชีพให้ทำ – สังคมควรยอมรับและให้อภัยผู้ที่ทำอาชีพนี้
เชียงราย	ให้ความรู้ - สร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว - แนะนำอาชีพอื่นให้ทำ - ให้เรียนหนังสือ - สอนให้คบเพื่อนที่ดี - สอดส่องพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หากพบสิ่งผิดปกติจะได้แก้ไขทันเวลา
แม่ฮ่องสอน	สังคมควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่ปัญหา และร่วมกันแก้ปัญหา - ให้ตำรวจปราบปรามอย่างเร่งด่วน - ช่วยกันดูแลครอบครัวของตนเองให้อบอุ่น ให้ความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน - สนับสนุนให้เรียนหนังสือ - หางานให้ทำ
ร้อยเอ็ด	ช่วยกันให้กำลังใจ - สนับสนุนให้เลิกอาชีพนี้ - แนะนำให้คำปรึกษา - สร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว - ให้อภัยเมื่อทำผิด - สั่งสอนให้เดินในทางที่ถูก - สอดส่องดูแล เมื่อพบสิ่งผิดปกติให้รีบแก้ไข เยียวยา
อุบลราชธานี	สังคมและครอบครัวควรจะสงสาร เห็นใจ แนะนำในทางที่ดีถูกต้อง - หางานให้ทำ - ให้เลิกอาชีพนั้น – ให้เรียนหนังสือ
สงขลา	ให้ความรู้ - ให้กำลังใจเพื่อเลิกอาชีพนี้ - ให้โอกาสในการเริ่มต้นใหม่ - คอยช่วยเหลือแก้ปัญหาเท่าที่จะทำได้ - หาอาชีพให้ทำ - ให้อภัยเมื่อสมาชิกในครอบครัวทำผิด
